4° Path. 77b

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Nicht Dupl. mit Path. 77a, weil die Vignette d. Titbl. differen.

Digitized by Google

LUGDUNI BATAVORUM
Apud CORNELIUM BOUTESTEYN ET IORDAANUM LUCHTMANS
M.DC.XCIV

Digitized by Google

J. Mulder fecit

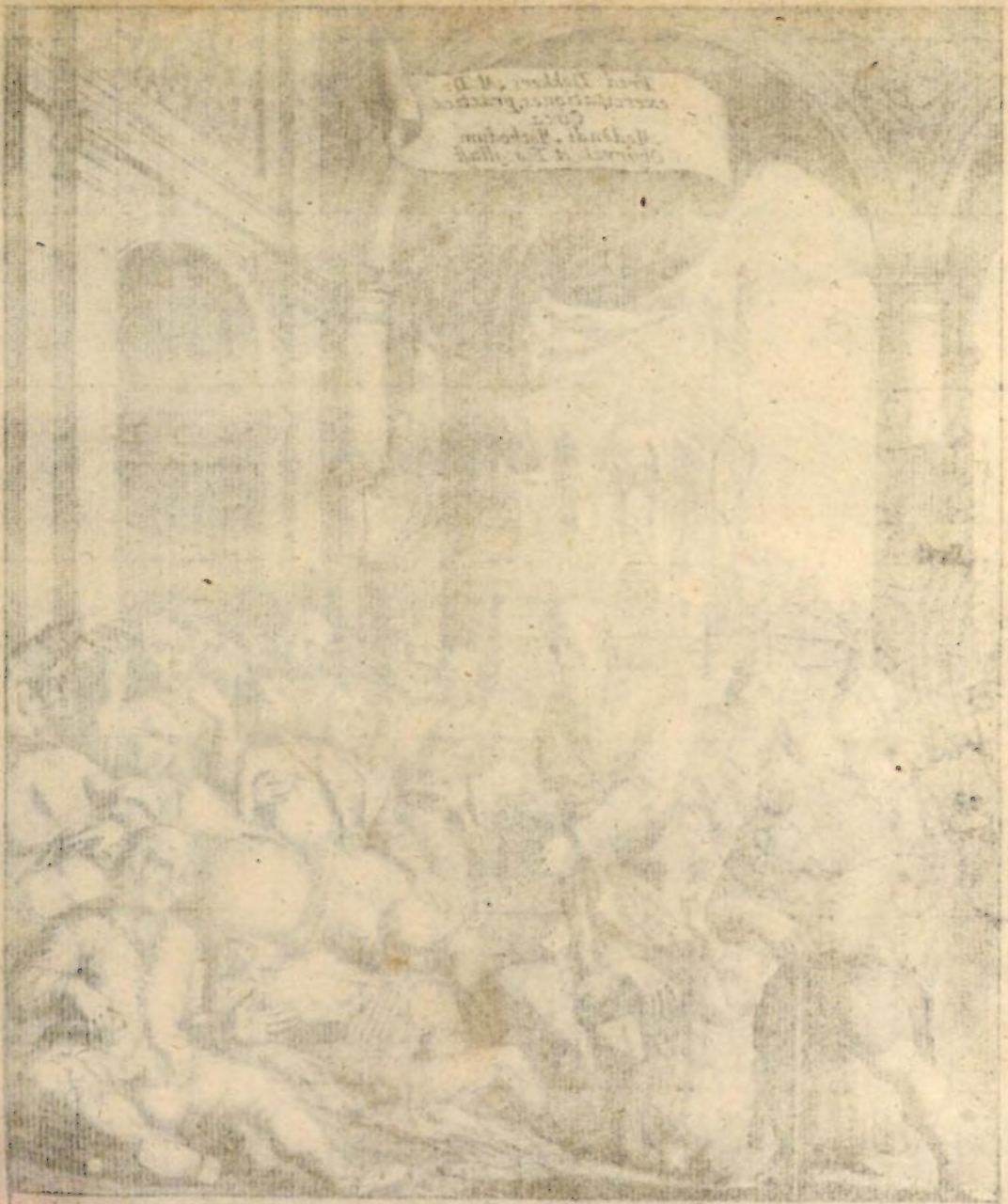

Digitized by Google

FREDERICI DEKKERS,

MEDICINÆ DOCTORIS,

EXERCITATIONES PRACTICÆ

CIRCA

MEDENDI METHODUM,

Auctoritate, Ratione, Observationibusve plurimis confirmatæ ac Figuris illustratæ.

CUM

Capitum, Sectionum, ut & Rerum, Morborum ac Medicamentorum Indice.

Editio altera priori duplò auctior.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud { JORDANUM LUCHTMANS, CORNELIUM BOUTESTEYN, } 1695.

Digitized by Google

FREDERICI DEKKERS,

MEDICINÆ DOCTORIS,

EXERCITATIONES PRACTICÆ

CIRCA

MEDENDI METHODUM,

Authoritate, Ratione, Observationibusque plurimis con-
firmatæ ac Figuris illustratæ.

CUM

Capitum, Sectionum, ut & Rerum, Morborum
ac Medicamentorum Indice.

Editio altera priori duplo auctior.

Apud { JORDANUM LUCHTMANS, / CORNELIUM BOUTESTEYN, } 1695.

Bayerische Staatsbibliothek München

Digitized by Google

FREDERICUS DEKKERS

LECTURIS

Salutem.

PRimam harum Exercitationum Medicarum editionem à Vobis haud ingrato animo acceptam, nec abſque fructu nonnulla in iiſdē remedia &c. in uſum revocata praxin exercitaturis, imò & eandem jam exercentibus profuiſſe, plurimi ſæpius fuere conteſtati. Verum nulla quia amplius exemplaria proſtant, Medicis Typographis ac Amicis novam à me editionem, ſed nonnihil ad auctam, implorantibus, eam haud denegare potui; in quotidianâ praxi etſi occuper, imprimis anno præterito, ob febres epidemicas hac in civitate tum valdè graſſantes; Attamen, quia *Nemo ſibi naſcitur*, eaſdem Exercitationes, plurimis mendis non modò liberatas,

sed duplò quidem majores, variis obsservationibus nonnullisque figuris illustratas ac medicamentis tam simplicibus variis quam compositis adauctas, BENEVOLIS denuò offero; non quà in museo excogitatæ, sed quà coram lecto ægrorum visæ, notatæ ac obsservatæ sunt. Ita tamen ut dicta atque in hisce Exercitationibus posita, *rationibus*, atque tam *Antiquorum* quam *Neotericorum scriptis ac obsservatis*, nec non *propriis obsservationibus* confirmare fuerim molitus. Hanc meam methodum his placituram, illos verò offensuram, nullus dubito; nihil enim hisce temporibus à quoquam etsi doctissimo ac solertissimo proponitur, quin suos habeat ZOILOS, quibus multò facilius est reprehendere,

Ψέγειν γὰρ ἅπαντες ἔασιν,

ac aliorum famam proscindere, quam dicta scriptave emendare aut meliora tradere. Plurimum namque nonnulli sibi plaudunt, in re vel minimâ si quempiam increpare possint;

Ὀρθῶς δ' ἀντιλέγειν, ἀκίλα τοῦτ' ἐν ἔθει.

Sed rectè contradicere, non amplius in more est.

Difficillimum imò impossibile non tantum mihi, sed unicuique hactenus fuit, omnibus operam gratam præstare; quare vulgo dicunt, neminem inveniri, qui omnibus satisfaciat, *inter homines enim nihil erit æque jucundum.* Debet quoque adhuc nasci ille coquus, qui noverit omnes sic condire cibos, ut sint omnibus æque grati; Nec mirum!

Digitized by Google

οὗ δὲ γὰρ ὁ ζεὺς,
οὔθ' ὕων πάντας ἀνδάνει οὔ τ' ἀπέκων.

Neque Iupiter ipse,
Sive pluat seu non, unicuique placet.

Sed eheu! quam dolendum, scripta Antiquorum æquè Medicorum *Hippocratis* nempè, *C. Celsi*, *Aëtii*, *Avicennæ*, *Haly*, &c. quam alîus cujusque facultatis Scriptorum hodiè, nasutulo hoc ævo, à nonnullis non modò nullius precii haberi, sed & vituperari, imò aliquos tam perfrictæ frontis reperiri, ut piaculum penè ipsis sit, illos vel similes legere Viros; Non secus ac si *Veneranda Antiquitas* nil notatu dignum nihilque boni verique dixisset aut scripsisset. Attamen nemini non notum est, à limite modò qui salutavit Medicinam Veterum & praxin exercuit unquam, quamplurima utique vera & notatu, imò miratu dignissima, Medica ac Chirurgica dogmata *Hippocratem*, *Avicennam*, *Celsum* (*Latinum Hippocratem*) &c. tradidisse. Quare & *Galenus Lib. de atrâ bile Cap. v.* non malè dixit, *in artis Medicæ operibus qui versatus est, vera dicere Hippocratem affirmabit.* Nonnullis etiam *Hippocratis*, *Avicennæ*, *Aëtii*, *Celsi* &c. dicta haud displicerent, modò αὐτὸς ἔφα, seu ipsos dixisse, taceres; sicque planè inficiuntur opinionum ac præjudiciorum pravitate. Undenam, quæso, hujus ac præteriti seculi Medici & Chirurgi &c. suam Medicinam Chirurgiamve hausissent? nî Arabs, Græcus, Romanusve antiquus medicamenta, observata scriptaque poste-

posteritati reliquisset. Verum nemo inficias ibit, non dari triticum absque paleâ, nec semper esse obryzum, sed sæpissimè aurum multis scoriis obductum; Nobisque etsi subindè eveniat, quod in aurifodinis qui operantur accidit, ut investigando & quærendo venam auri, argenti aut cupri venam multisque scoriis obvelatam inveniamus, an eâ de causâ manum ab opere sumus retracturi? INDIne à mergendo & fundum maris petendo conchas margaritiferas inveniendi spe desistent, quia magnos, puros rotundosve non semper, verum & parvos impurosque inveniunt UNIONES? minimè gentium. Præterea Antiquorum Neotericorumque scripta perscrutando sæpius inveniemus, undenam Alii sua Medicamenta, dogmata &c. hauserint vel forsan exscripserint; Hocque pede si pergamus, non rarò quoque videbimus, multos alieno de unguento olêre, & quosdam parvâ in re magnas tragœdias excitando, & ut nova ac hactenus inaudita, sed jam jam ab ipsis excogitata aut inventa exhibendo gloriari, verum aliis verbis magis fucatis etsi utantur, non nisi eandem canere cantilenam; imò

Iovis Corinthum.

Sicque omissis fontibus rivulos illi consectantur, qui hos sequuntur. Verum ut spes alit agricolas, sic perscrutemur quoque potius, quam flocci faciamus Antiquorum scripta, ex ipsis enim fontibus dulciores hauriuntur aquæ; Quare etiam non insubidè *Fabritius ab Aquapendente* de *Hippocrate*, *Avicennâ*, *C.*

Celso

Digitized by

Celso &c. eorumque scriptis discipulis suis dixisse fertur,

Vos exemplaria Celsi,
Nocturnâ versate manu, versate diurnâ.

Verumtamen debitus honos neque denegandus illis, qui rem à Veteribus dictam atque propositam clarius ac distinctius, vel novam quoque aut Veteribus ignotam inauditamque hactenus, proposuêre ac descripsêre; ut hâc ratione junctis quasi manibus Medicinam non tantum magis illustremus, verum & ad majorem perfectionem perducamus. Sic quondam *Harvæus* de Circulatione Sanguinis, *Olaus Rutbeek* de Vasis Lymphaticis, *Steno* de Musculis & Vasis Salivalibus, ut & nuper defunctus *Clarissimus D. Antonius Nukkius* Adenographiam, Saliographiam &c. tractarunt; etsi quoque Veteres mentionem illorum, verum nec tam clarè nec tam distinctè fecerint, sed curiosis ansam satis superque præbuerint. Quos inter excellit AVICENNA LIB. 3. CAN. FEN 6. CAP. 1. *Venetiis apud Iuntas fol.* 248. ubi hæc verba leguntur; *Sub eâ scilicet linguâ duo sunt orificia, quæ ambo ingreditur stilus, & sunt fontes salivæ quæ ad carnem perveniunt glandosam, quæ est in radice ejus, & nominantur generativæ salivæ: & isti duo fontes nominantur duo effusoria* (hauritoria) *salivæ, conservantque rorem linguæ.* Idem ferè legitur apud GALENUM *Lib. XI. de usu partium cap.* 10. Vide sis quoque CARPUM in MUNDINUM, qui inter plurima hæc habet pag. 401. *Saliva in os nostrum depluit per vasa*

parti-

particularia, tam superiora quam inferiora. &c. Plura ac varia tam ex Anatomicis quam Practicis antiquis adferre loca, supervacaneum duxi; Verum antequam manum de tabulâ, unum hisce verbum addere fert animus, nempè *Figuram* pag. 614. traditam, rectè quidem fuisse delineatam, verum inversè vel perversè esse sculptam; artem sculptoriam quia non calleo, per alios id peragere coactus fui. Sphalmata si quæ alia occurrant, amor vester ea condonet. Æqui bonique ergò LECTORES BENEVOLI consulite, eoque animo hasce Exercitationes practicas quo Vobis offeruntur, accipite ac Valete.

Pridiè Call: Octobr:
Lugduni in Batavis.
1694.

IN-

INDEX CAPITUM ET SECTIONUM.

Introductio, ad haſce Exercitationes Practicas, ut & Auctoris propoſitum. 1. 2. 3. 4.

CAP. I.

DE ERRHINIS ET STERNUTATORIIS. 5. & ſeq.
horum formulæ. 8. 9. 10. 11. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 15. *& ſeq.*
humores errhina aut ſternutatoria indicantes. 16. 17.
eadem vetantes humores. 17. 18.
indicantes morbi. 18. 19. 20. *& ſeq.*
vetantes morbi. 28. 29. 30. *& ſeq.*
quibus in hominibus non niſi magnâ urgente neceſſitate præſcribenda. 35. 36. *& ſeq.*
minori cum periculo qui homines patiuntur. 38. 39.
quandò uſurpanda. 40.
antè eorum uſum quid agendum. 40. 41.
inter ſternutandum quid requiratur. 42.
poſt errhina &c. quid conveniat. 43.

CAP. II.

DE SUFFIMENTIS. 44. 45. & ſeq.
horum formulæ. 45. 46. 47. *& ſeq.*
notæ in horum uſu obſervandæ. 52. *& ſeq.*
ſuffimenta humores indicantes. 53. 54. 55. 56.
morbi indicantes. 56. 57. 58. *& ſeq.*
prohibentes. 67. 68. 69.
in quibus ægris præſcribenda. 69. 70. 71.
non facilè præſcribenda. 71. *& ſeq.*
uſur-

usurpandi tempus. 73. 74.
antè suffimenta quid requiratur. 74.
inter eorum usurpationem quid agendum. 75.
post eadem usurpata quæ conveniant. 75. 76.

CAP. III.

DE APOPHLEGMATISMIS, MASTICATORIIS, ET GARGARISMIS. 76. 77. & seq.
horum formulæ. 79. 80. 81. *& seq.*
notæ in horum usu observandæ. 85. *& seq.*
humores indicantes. 86. 87.
vetantes. 87. 88.
morbi in quibus cum successu præscribuntur. 89. 90. 91. *& seq.*
neutiquam usurpanda. 117. 118. *& seq.*
ægri indicantes. 123. 124.
vetantes. 124. 125. *& seq.*
usurpandi tempus. 127.
antè apophlegmatismos quid agendum. 128.
inter eorundem usum quid conveniat. 128. 129.
post eosdem quid faciendum. 129. 130.

CAP. IV.

DE MEDICAMENTIS VOMITUM MOVENTIBUS. 130. 131. & seq.
horum formulæ. 137. 138. 139.
notæ in horum usu observandæ. 139. *& seq.*
vomitum humores indicantes. 140. 141.
vetantes. 141. 142.
morbi indicantes. 142. *& seq.*
prohibentes. 145. 146. 147. *& seq.*

vetan-

Digitized by Google

vetantes homines. 153. 154.
indicantes homines. 155. 156.
instituendi signa. 156. 157. & *seq.*
tempus. 159. 160.
antè vomitum quid observandum. 160. 161.
assumpto vomitorio quid agendum. 161. & *seq.*
post vomitum quid faciendum. 163. 164. & *seq.*

CAP. V.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS καὶ ἐξοχὴν SIC DICTIS. 166. & seq.
formulæ medicamentorum laxantium. s. lenitivorum. 169. & *seq.*
purgantia propriè dicta s. cathartica. 172. &c. *seq.*
CHOLAGOGA. 173. & *seq.*
horum formulæ. 175. 176. & *seq.*
PHLEGMAGOGA. 180. 181. & *seq.*
horum formulæ. 183. & *seq.*
MELANAGOGA. 191. & *seq.*
horum formulæ. 194. 195. & *seq.*
HYDRAGOGA. 197. & *seq.*
horum formulæ. 203. & *seq.*
PANCHYMAGOGA. 209. & *seq.*
horum formulæ. 215. & *seq.*
notæ in usu catharticorum observandæ. 221. 222. & *seq.*
purgationem humores indicantes. 226. & *seq.*
vetantes. 229. & *seq.*
morbi indicantes. 231. 232. 233. & *seq.*
contraindicantes. 303. 304. 305. & *seq.*
homines qui facilè ferunt. 316. & *seq.*
non facilè ferunt. 329. 330. 331. & *seq.*

instituendi signa. 336. & *seq.*
tempus. 341. & *seq.*
dies aptus. 343. & *seq.*
hora conveniens. 344. & *seq.*
quid agendum antè purgationem. 347. 348. & *seq.*
in purgatione. 352. 353. & *seq.*
post purgationem jam consummatam. 358. 359. & *seq.*

CAP. VI.

DE CLYSTERIBUS. 366. & seq.
suppositorio. s. glande. 369 370.
clysterum formulæ. 370. 371. 372. & *seq.*
suppositoriorum formulæ. 381. 382.
humores indicantes. 383. 384.
clysmata morbi indicantes. 384. 385.
prohibentes. 430. & *seq.*
suppositoria in quibus præscribenda. 429. 430.
acria non præscribenda. 435. 436. & *seq.*
& clysmata in quibus hominibus applicari possint. 438. & *seq.*
qui homines eadem vetent. 456. 457.
usurpandi tempus. 457. 458.
quid agendum antè clysteris injectionem. 459.
in enematum usurpatione. 459. 460. 461.
post injectionem. 461. 462.

CAP. VII.

DE SUDORIFERIS ET DIAPHORETICIS. 462. 463. 464. & seq.
horum formulæ. 484. 485. 486.

notæ

Digitized by Google

notæ circà sudorifera & diaphoretica. 498. *& seq.*
sudorifera & diaphoretica humores indicantes. 500. 501. 502. *& seq.*
vetantes. 512. 513.
morbi indicantes. 513. *& seq.*
prohibentes. 606. 607. *& seq.*
blandiora cum successu quibus in hominibus præscribenda. 621. 622. *& seq.*
imprimis vehementiora non ità tolerantes homines. 625. *& seq.*
sudores provocandi tempus. 628. *& seq.*
quid agendum antè sudoris provocationem. 630. *& seq.*
inter sudoris eruptionem. 633. 634. *& seq.*
post consummatam sudoris eruptionem. 639. 640. *& seq.*
sudorum differentiæ ac signa. 642. *& seq.*

CAP. VIII.

DE DIURETICIS. 644. 645. 646. & seq.
horum formulæ. 657. 658. *& seq.*
notæ circà diuretica. 674. 675.
diuretica humores indicantes. 676. *& seq.*
vetantes. 678. *& seq.*
morbi indicantes. 682. 683. *& seq.*
prohibentes. 701. 702. 703. *& seq.*
in quibus hominibus cum successu præscribuntur. 709. 710. *& seq.*
cum periculo præscribuntur. 714. 715.
usurpandi & adhibendi tempus. 716. 717.
antè urinæ provocationem quid agendum. 717. *& seq.*
in ipsâ diuresi quid faciendum. 719. 720.
post diuresin quid conveniat. 720. *& seq.*

In

In Clariſſimi Auctoris

EFFIGIEM & OPUS

Doctiſſimum,

EPIGRAMMA:

Relligio Medicum, myſtam quem jactat Apollo;
Urbs inſtar SYLVI ſentit adeſſe ſui.
DEKKERI frons inde micat: ceu candida virtus,
Moribus ut ſecli ſit Medicina, jubet.
Exitium morbis Ars, libro ſpirat in iſto;
Quam fera Mors, cunctis ipſa timenda, timet.
Vos modò, quêis vitam longos produxit in annos,
Quiſque diem grati cedite, Neſtor erit.

JAC: TRIGLANDIUS.

FRE-

FREDERICI DEKKERS,
MEDICINÆ DOCTORIS,

EXERCITATIONES PRACTICÆ.

CIRCA MEDENDI METHODUM.

Auream & scitu necessariam ducimus regulam ab *Hippocrate* Lib. de affectionibus textu XXXVI. traditam, *Quum*, inquit, *ad ægrotum deveneris, interrogare oportet, quæ patiatur: & ex quâ causâ, & quot jam diebus, & an venter secedat, & quo victu utatur*: pergit SENEX, & *primum considerare, an morbus à bile aut pituitâ factus sit, aut ab utrisque*; deinde *utrum siccitate an humiditate opus habeat; postea an morbum sursum purgare oporteat an vero deorsum, sive per vesicam.* Quomodo ægri interrogandi.

Breviter modicumque inquiramus hiscè dictis quid voluerit *Hippocrates*, & *primò, quæ patiatur æger*; nempè Medici esse interrogare ægrum & adstantes assidentesve quinam sint ægro præternaturam affectus aut symptomata de quibus conqueratur, vel quibus viderint ipsum affligi præsentes; Juxta Plurimorum sententiam, *Hippocrates*, sub passionis nomine amplissimè usurpato, voluit quemlibet affectum (morbus sive is sit, ejusve causa vel symptoma) exhibêre: Medicus enim non semper contra morbos tantum, ast quoque contra causas, & sæpius, præsertim hisce in Regionibus, contra symptomata operatur; quod *Galenus* quoque docuit *lib. xÿ. de methodo medendi*: Verum quidem dictum illud, *sublatâ causâ tolli-* Quâ ratione morbus ejusque causa indaganda. Contra symptomata imprimis laborandum.

Digitized by Google

tollitur effectus, antequam verò causa subindè sublata sit, æger à symptomatibus urgentibus acriterque insurgentibus augentibusque de medio tollitur. Exemplo sit tibi, *benevole Lector*, arthritis gravissima, doloribus intolerabilibus, vigiliis, ægrum affligens: si quis primò hujus morbi Causam tollere vellet antequam contra dolorem, vigilias, &c. quid in usum revocaverit, nonne Medicus ille potius carnifex quam auxiliator vocarier esset dignus? sic quoque se res habet in omnibus ferè doloribus. Imminuendo tollendove verò symptomata, causa quoque tollitur, & morbus jucundius tutiusque curatur: ex ægroti assidentiumque ore facilè morbi essentia, parsque affecta, si non primâ, saltem sequentibus visitationibus medico innotescet; *ex gr.* pars affecta cognoscitur 1. ex actione s. functione læsâ, 2. ex situ, 3. ex excretis & retentis, 4. ex doloris proprietate, 5. ex accidentibus communibus.

Pars affecta quomodo cognoscenda.

SENEX primum considerandum monet, *an morbus à bile aut pituitâ factus sit aut utrisque, deinde utrum siccitate an humiditate opus habeat*: sæpius enim contingit ut Medico ægrum adstantesque benè interroganti, responsaque animo perpendenti, non pateat morbus morbique locus affectus: ast facilè ex dictis atque responsis concludere valet Medicus, an à bile aut pituitâ aut utrisque (addesis aut acido, austero aut à sanguine &c.) factus sit morbus, & an humiditate vel siccitate opus habeat æger, & an acidum austerumve corrigendum, aut venæ sectio ob plethoræ causam &c. instituenda sit, nec ne.

Causæ morborum.

Inquirendum sequitur *secundò, ex quâ causâ*, scilicet patiatur æger; externâ s. procatarcticâ, præagente nempe vel internâ s. proëgumenâ à procatarcticâ actâ in corpore agente, harum accuratam ex ægro adstantibusque inquisitionem & indagationem necessariam Medico *Hippocrates* voluit; causam continentem causis dictis addere supervacaneum duximus, quia ægro adstantibusque plerumque incognita est; sed

sed tantum Medicus discursu à se ipso facto eam assequatur & cognoscat. Causarum distinctio, omni ambiguitate vitatâ, sequens magis, distinctione consuetâ, arridet; ubi in causas mediatas sive remotas & immediatas sive proximas distinguant; utræque sunt vel externæ vel internæ; externæ mihi sunt vel quæ assumuntur, uti aër, quem inspiramus, cibus & potus, medicamenta & venena; vel quæcunque extrinsecus afficiunt, vel excreta nocent, ut ex. gr. nimia hæmorrhagia: internæ verò, motus & quies animi & corporis, somnus & vigiliæ, excernenda & retinenda; quæ quidem causæ dicuntur vel mediatæ, quatenus aliam causam proximam excitant, vel immediatæ, si illarum quædam morbum immediatè efficiant. Causarum distinctio.

Sic Medicus ægrum & adstantes interrogabit, undenam illud malum accesserit, anne in aëre frigidiore, calidiore, vel humidiore, siccioreve ambularit nimium; vel an cibum aut potum in nimiâ vel minori quam par erat quantitate, qualitateve, vel tempore inconsueto usurparit; nimiumque, an minus solitò se moverit vel quieti, somno, vigiliisve se dederit; anne irâ, metu, animi mœrore, timore, terrore subitaneo vel tristitiâ vexatus fuerit. Hac viâ externis internisque causis ab ægro & adstantibus propositis & jam intellectis facile Medicus in cognitionem causæ proëgumenæ, internæ immediatæ deveniet. Medicus quâ methodo deveniat in cognitionem causæ internæ.

Tertiò, & *quot jam diebus;* hisce verbis, morborum tempora universalia Hippocratem intellexisse, principium nempe morbi, augmentum, statum s. vigorem & declinationem, Plurimi Viri graves putant; hac autem Methodo medicus concludere potest, an *morbus* sit *magnus*, quod ex virium jacturâ subitaneâ, parte affectâ, malignitate vel naturâ morbi patet, vel an *brevis*, citò nempè cursum absolvens, ut febris acuta; *longus*, morbus longus vocatur, qui tardè finitur, & ultra diem quadragesimum durat; an verò Morborum tempora & differentiæ.

continuus qui ab invasionis initio ad finem indesinenter *affligit;* an autem *intermittens*, qui quibusdam intervallis seu periodis affligit, vel an *recens, inveteratusve*, qui chronicus dicitur; & an *idiopathicus* cujus causa generatur in eo loco, ubi morbus est; an verò *sympatheticus* cujus causa alio in loco generatur, quam in quo morbus est; *eventusque* an salutaris, dubius, lethalis, sanabilis vel insanabilis sit.

Alvus an respondeat.

Quartò, *an venter secedat*, hoc quam maximè scitu necessarium, an alvus sit laxa, an verò adstricta, & an singulis diebus vel biduo triduove ipsam deponat æger; & an plus minusve solitò dejiciat, & excernat quæ excernenda; vel anne nimis profusè fluat alvus, ex quibus omnibus Medicus concludit, laxationem, an purgationem, corroborationemve aut adstrictionem necessariam esse.

Victus ratio.

Quintò & *quo victu utatur;* nempè an pleno, an verò tenui, vel tenuissimo; & an humido an verò sicco utatur æger; & an sufficiens sit conservare vires, juxta Hippocratem sect. 1. Aph. IX. vires enim alimento imprimis conservantur; vel an augendus, vel minuendus. Ex victu quoque præsenti scilicet & antè adhibito humorum peccantium ac in corpore redundantium cognitionem assequitur Medicus: qui nisi tollatur & melior præscribatur, morbus non curatur; impossibile ferè judico, ægrum indies in diætâ peccantem benè curari posse.

Morbus quo modo tractandus.

Ultimò *an morbum sursum purgare oporteat, an verò deorsum, sive per vesicam.* Hæc latè, non verò strictè sumenda judico, adeò ut per supernam purgationē non tantum vomitoria, ast quoque errhina, suffumigia, &c. intelligantur, & sic de cæteris; nec quoque excluduntur humores vitiosos corrigentia & temperantia medicamenta; nam correcti vitiosi, crudique jam cocti humores facilius minorique cum ægrorum molestiâ è corpore expelli possunt; juxta *Hippocratem aph. xxȳ. Sect j. & V. Epidem xxv.*

Autoris propositum.

Propositum ergo nostrum est, de singulis nempe errhinis, yomi-

vomitoriis &c. agamus, eorumque formulas quasdam notasque circa errhina, cathartica, diaphoretica, & diuretica &c. tradamus, imo quibus in humoribus, morbis, hominibus &c. conveniant, vel noceant; quid *ante*, *in* vel *post* assumtionem dictorum medicamentorum agendum ac observandum sit; ac dicta nostra observationibus, rationibus, autoritate ac scriptis aliorum Medicorum Practicorum tam Antiquorum quam Neotericorum confirmare & illustrare moliemur.

CAPUT I.

DE ERRHINIS & STERNUTATORIIS.

Errhina quare ita dicta.

Errhina, ab effectu *Caputpurgia*, à parte cui applicantur *Nasalia* dicuntur: græcè ἐρρῖνα, eò quod εἰς ῥῖνας in *nares* infundantur, inflentur aut attrahantur, ῥὶν & ῥὶς enim *nasum* significat à ῥέω quia per nares mucus, aqua, pituita viscida, sordesque cerebri effluunt: quæ errhina humores viscidos intra meninges cerebrumque contentos spirituositate, volatilitate, acredine incidunt & attenuant, humoresque noxios aqueos, pituitosos &c. superfluos proliciunt, Capitisque purgandi gratiâ adhibentur.

NOTA, Præscribuntur nonnunquam à quibusdam in Ozænâ, hæmorrhagiâ narium, harumque obstructione &c. usurpanturque non exiguo cum effectu: ast de his in sequentibus.

Qua ratione operantur.

Dicta medicamenta, non tantum suâ substantiâ, acredine & attactu peccantes humores attenuant & foras eliciunt, titillationem quandam excitant & sternutare faciunt vel lympham mucumque ex naribus oculisque &c. eliciunt, sed quoque naribus admota, vapore ex iisdem ad nervos odoratorios, processus mammillares, cerebrumque sublato humorum crassitudinem, visciditatemve attenuant, & per nares palatumve subindè cerebrum expurgant.

Digitized by Google

In qua forma parantur.

Parantur vel in *liquidâ vel solidâ consistentiâ*: inter *liquida* numerantur *aquæ*, *spiritus*, *succi*, *infusa* & *decocta*; *solida* vero vel *humida* sunt, vel *sicca* & *arida*: ex illorum albo sunt *balsama*, *linimenta*, *turundæ pyramidali & oblongâ formâ*; quibus fila nonnunquam alligantur, ut extrahi denuò necessitate urgente possint, ex horum verò numero *pulveres*, naribus qui attrahuntur, vel per calamos fistulasve in nares inflantur; horum igitur singulorum formulam unam alteramve *Lectori* dabimus.

Sternutatoria quare dicta & qua ratione operantur.

Sternutatoria, πταρμικὰ verò remedia sunt errhina acriora & fortiora, ac propriè sternutationem suâ acredine, irritatione & mordacitate excitant, hominesque πταίρειν sternutare cogunt; in usum revocantur dicta πταρμικὰ eandem ferè ob causam quâ errhina, primariò nempè ad cerebrum evacuandum & expurgandum; secundariò quoque ad viscida tenacia &c. expectoranda, fœtumque in difficili partu excutiendum, secundinas exturbandas, singultumque à repletione productum sedandum &c. qua de re videsis *Hippocratem aphor.* XXXV. & XLIX. *sect.* v. nec non *Latinum Hippocratem* puto *C. Celsum*, *Libr.* 2. *Cap. viij. p. m.* 69. sed de his fusius in notis.

Nota, à levioribus incipiendum: ast illis non satis operantibus, ad fortiora progrediendum: plura de his in sequentibus.

Differentia Sternutatoriorum.

Variant quoque πταρμικὰ & *ratione virium*, suntque vel levia, mediocria & valida; *modoque utendi* sunt vel liquida vel solida, hæcque vel humida vel sicca; sic liquida & sicca è volâ manus naribus attrahuntur, illisve illinuntur vel in illas induntur, vel per calamum fistulamve inflantur.

Succi Sternutatorii.

Primò inter errhina mihi occurrit *succus* ex foliis betonicæ recentibus, majoranæ, betæ rubræ, anagallidis, nasturtii aquatici, iridis cæruleæ, &c. viridibus expressus de-

pu-

puratus imprimis, naribusque attractus, foliave illa recentia digitis contrita & naribus indita, aquæ, muci, pituitæque viscidæ &c. magnam educunt, eliciunt & extrahunt quantitatem, quare in febribus lymphaticis catarrhalibus, Capitis affectibus pituitosis, polypo (adversus, quem succus nasturtii aquatici & elaterii imprimis & specificè commendantur) &c. magno cum emolumento usurpantur.

Aquæ spiritus, &c.

Inter *aquas* errhinis accommodatas excellunt sequentes, aquæ stillatitiæ nempe majoranæ nobilis, betonicæ, rutæ, salviæ, lavendulæ, anagallidis, origani, chelidoniæ majoris &c. *Spiritus;* spiritus ex elaterio, rorismarino & vino elicitus, ex foliis hellebori albi, nicotianæ & floribus liliorum convall. cum vino vel rorismarini aquâ stillatitiâ extractus: quos inter excellit spiritus ex urinâ, fuligine, sale armoniaco &c. destillatus: *infusa*, quæ fieri possunt in aquis stillatitiis vel vino; si modò infundantur vel salvia, pulegium, serpillum, flores lavendulæ, radices chelidoniæ, iridis nostratis, vel cyclaminis &c. in vino vel dictis nempè aquis. *Decocta*, quæ ex iisdem jam numeratis parari possunt, ultimo mel rosatum, anthosatum &c. admisceri, sicque usurpari.

Balsama Linimenta &c.

Balsama verò inter usitatiora sunt sequentia, quæ conficiuntur ex rutâ, salviâ, majoranâ &c. quibus pulveres iridis, zinziberis, galangæ, staphisagriæ, nigellæ &c. efficaciæ majoris & vehementioris ergò admiscentur. *Linimenta* ex dictis simplicibus & pulveribus conficiuntur, qui melle anthosato vel succo iridis & nicotianæ (si vehementius esse debeant) excipiuntur. *Turundæ*, quæ conficiuntur ex jam dictis pulveribus cum s. q. gummi tragacanthi mucilaginis vel cerâ &c.

Quibus illinenda.

Nota, illiniri externè possunt oleo stillatitio vel majoranæ, anthosve, nec non expresso oleo seminis nigellæ &c.

In nares etiam immitti potest radix imperatoriæ vel Cyclaminis &c. in formam turundæ adaptata.

Pulveres ex dictis componuntur & naribus attrahuntur aut

aut per calamum fistulamque in nares inflantur.

Simplicia sternutatoria.

Ex *sternutatoriis* primas tenent sequentes nimirum *radices* ellebori albi, pyrethri, ranunculi, raphani marini, ari, ireos nostratis, Cyclaminis. & *folia* nicotianæ, nec non *semina* nigellæ, erucæ, nasturtii, sinapi, ut & *succus* euphorbii, cyclaminis, iridis nostratis, sic quoque zinziber, macropiper, Caryophylli, castoreum: item *turpetum minerale*, Cujus sequens est descriptio.

Turpeti mineralis descriptio.

℞. Mercurii crudi ℥j.
Olei vitrioli rectificati ℥ij.

Misceantur, & retortæ vitreæ indantur, destillenturque ex arenâ forti igne ad siccitatem abstrahendo hoc modo oleum vitrioli, cohobeturque bis terve, cohubiisque peractis, massa albissima relicta contundatur & affusâ aquâ pluviali edulcoretur, repetatur hæc edulcoratio tamdiu, donec aqua insipida maneat, fietque pulvis luteus, qui exsiccandus & servandus est.

ERRHINORUM ET STERNUTATORIORUM FORMULÆ VARIÆ.

Errhinorum & Sternutatoriorum Formulæ variæ.

In forma succi.

℞. Fol. majoranæ nobil. virid.
betonicæ recentis.
anagallid ana q. v.
Conteratur, & exprimatur succus.
℞. Hujus succi expressi ℥ß.
Cui immisceatur
Castorei subtilissimè pulverisati ℈j.

In maniâ & lethargo.

Gossypium hoc inebriatum *maniacorumque & lethargicorum naribus inditum à multis pro singulari specifico habetur.*

In frequenti usu *Cratoni* fuit sequens.

℞. Sem.

℞. Sem. nigellæ per triduum quatriduumve in aceto roſaceo macerati atque pulv. ʒj. Cratonis errhinum.
Succi majoranæ foliis expreſſ. ʒiij.
MS. naribuſque ex volâ manus per duas treſve vices, Capitis purgandi gratiâ, attrahatur.

In forma Infuſi.

℞. Fol. betæ rubræ M. jβ.
Sem. ſinapi ʒjβ.
Contuſis & conſciſſis affundatur.
Aq. majoranæ nobilis.
Vini albi ana ℥jβ.
Poſt horam in arenâ calidâ ſimul digeſta exprimantur, multumque indè humoris peccantis viſcidi &c. foras elicietur.

℞. Fol. ſerpilli.
Roriſmarini.
Salviæ ana M. ß.
Nicotianæ ſiccæ ʒj.
Rad. irid. noſtrat. ʒjβ.
Conciſa & contuſa infundantur in aq. ex comat: lavendulæ deſtillat. ℥iij.
Digerantur in arenâ locove calido per noctem, manè exprimatur liquidum & hujus parum ac viciſſim uſurpetur contra *capitis affectus diuturnos & contumaces ex viſcidâ tenacique materiâ oriundos.* In capitis affectibus diuturnis &c.
Sternutationem excitans ſi idem deſideres immiſceatur modò ſequens.

℞. Rad. ellebor. alb.
Pyrethr. ana ʒj.
Sem. nigellæ.
Staphiſagriæ ana ʒß.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

In forma Decocti.

℞. Flor. balauſtior.
Cort. granator. ana ℥iij.
Fol. plantag.
Heder. terreſtr.
Caud. equin.
Piloſell. ſ. herniar. ana. M. j.
Rad. biſtort.
Alum. crud. ana ℥j.
Raſur. lign. guajac. ℥jß.
Conciſa & Contuſa Coq. in aquæ communis q. ſ. in Colaturæ ℥viij.
Diſſolv.
Mell. roſat. ℥ij.

In Ozænâ venereâ.

MS. *ad Ozænam perquam utilis, imprimis ſi luem veneream conſequatur teterrimi odoris ulcus illud narium.*

Nota; ſi dolor ac depluentium humorum acrimonia augeatur indies, cum ſucceſſu in memorato jam decocto diſſolvitur.

Opii in ſpiritu vini calido diſſoluti & inſpiſſati ℥j.
Alumine crudo nempè diminuto ad ℈j.

Ozæna ſcorbutica quo modo curanda.

Ozæna nonnunquam ſcorbutum conſequitur, tumque teterrimus ille odor gravior, & nullis Medicamentis etſi potentiſſimis cedit, niſi additis ſcorbuto curando ſpecificè dicatis; ægrique extenuantur macilentique fiunt, imo tabe quaſi conficiuntur, urinâ tunc temporis utplurimum intenſè rubrâ, & aſpectu nigricante; quâ in Ozænâ ſequens decoctum pro Errhino, internis nempè uſurpatis uſurpandiſque antiſcorbuticis, commendamus.

℞. Flor. balauſtior.
Sulphuris.

Cort.

Cort. granator. ana ℥ij.
Rasur. lign. guajac. ʒij.
Myrrh. rub. ʒj.
Rad. gentian. ℥ij.
Concis. & Contus. Coq. in s.q. vini rubelli in Colaturæ ʒvj. dissolvantur sequentia.
Succi nasturt. aquatici ʒj.
Opii præparati spirituque cochleariæ parum dissoluti ℈ij.
Tincturæ gumm. laccæ ℥ij.
Miscentur & naribus hujus parum attrahatur vel potius cum gossypio &c. partibus affectis applicetur.

Tincturæ gummi laccæ præparatio.

Tinctura gummi laccæ, quia ubique non prostat, nec invenitur, subjectam, ut nosmet illam usurpamus *studiosis lectoribus* damus;

℞. Gumm. laccę subtilissimè pulveris. ʒβ.
Alumin. ust. ℥ij.
Spirit. salis armoniaci ultimò exstillantis minus potentis ℔j.
Miscentur & stent in digestione donec tinctura rubicunda sit extracta, postea filtretur per chartam emporeticam, vel solummodò decantetur tinctura rubicundissima visu gratissima: *ad gingivas putridas, laxas & fœtidas* singulariter conveniens.

Ad gingivas putridas &c. imprimis conveniens.

In forma Aquæ.

℞. Aq. chelidon. majoris
Anagallid.
Salviæ ana ʒj.
Imprimis si in destillatione illarum aquarum loco aquæ communis sumserit quis vinum, destillatumque bis terve recentibus dictis herbis affundatur, ab-

abstrahatur, cohobeturve;
Succi nasturtii recenter expressi ʒjβ.

In Polypo. MS. peculiariter dicata hæc mixtura *polypo*; elegantem lectuque dignissimum de polypo scripsit tractatum *Glandorpius*, quem ejus curationis ergo adeat *Lector*.

In forma Spiritus.

℞. Fol. majoranæ nobil.
Serpilli ana M. j.
Flor. lavendul.
Lilior. convall. ana. p. iij.
Rad. ellebor. ålb. ʒij.
Spir: vini salviæ & roriſmarino per octiduum superinfusi ʒv.

In Capitis affectibus pituitosis. Post macerationem per biduum ex cucurbitâ extrahatur spiritus in Capitis affectibus pituitosis utilis.

℞. Fol. nicotianæ & quidem recentium, si haberi possent.
Comit. lavendul.
Thymi.
Hyperic. ana M. β.
Flor. tiliæ recent.
Lilior convall. ana p. iij.
Rad. angelic.
Ellebor. alb. ana ʒiij.
Castor. ʒjβ.
Sal. volatil. succin. ℈jv.
Contusis concisisque affundantur
Spir. vini ʒx.
Post digestionem, vasis arctè clausis, per triduum quatriduumve, lento igne ad siccitatem abstrahatur spiritus, huic immisceatur.
Spirit. fuligin. ʒj.

Miscean-

Digitized by Google

Miſceantur parumque digerantur,

In *ſuffocatione hypochondriacâ* affectibuſque *capitis* chronicis, *epilepſiâ, apoplexiâ:* item recentibus ut *Capitis gravedine* &c. conveniens, illiſque morbis correptos odor & halitus indè aſſurgentes ſtatim excitant. In ſuffocatione & capitis affectibus variis.

Multumiquoque prodeſt illis in caſibus ſpiritus ſalis armoniaci ſolitò imprimis ſi potentior exiſtat, lagenulâ contentus naribuſque adhibitus; viſciditatem enim incidit, humoreſque noxios ſalſos, acidos &c. corrigit, temperat, foraſque ſic ſolutos & correctos elicit, ægrotanteſque excitat & reſtituit. Spiritus ſalis armoniaci in affectibus ſoporoſis.

Nota Errhinorum, quæ in liquidâ formâ adhibentur, quantitas ne excedat ʒiij. aut ad ſummum ʒß. pro vice; ſufficit ſubindè ʒj. aut altera, Capite ſupino, è volâ vel cavo manus ſi attrahatur. Errhinorum quantitas.

Balſama & *linimenta* in ſuperioribus ſatis ſuperque jam tradita; ſequens tantum linimentum *Practico* Cuidam *ad ulcera narium* admodùm uſitatum addimus, quod recipit. Linimentum ad ulcera narium.

Thuris.
Myrrhæ.
Calc. ex teſtis concharum uſtarum fact. ana ʒj.
Balſam. ſulphur. gutt. viij.

Vel eo deficiente addit:

Flor. ſulphur. ℈j.
Albumin. ovor.
Olei florum hyperic. ana q. ſ.
Pro Linimento.

Nota; obſervavi nonnunquam ſulphurea ex ſulphure nempe compoſita medicamenta externa, ulceribus &c. applicata aut inſperſa nigrorem quendam illis inducere, ita ut illius ignaros attonitos, ſequenti verò vice ſulphureis non uſurpatis, ruborem non item nigrorem in ulceribus à Chirurgis antea ita attonitis obſervatum fuiſſe viderim. Externa ex ſulphure parata quid efficiant in ulceribus.

Digitized by Google

In forma turundæ.

℞. Pulv. flor. lilior. convall.
Rad. elleb. alb.
Sem. nigell. in aceto macerat. ana ʒj.
Cum ſ. q. mucilaginis gummi tragacanthi.
F. Naſalia in formâ pyramidali.

In hæmorrhagiâ narium. ℞. Thur. maſcul.
Sanguin. dracon.
Terr. vitriol. dulc.
Farin. volatil. ana ℈ij.
Tel. araneor.
Flor. balauſtior. ana ʒß.
Excipiantur ſucco plantaginis & goſſypio.
F. turundæ; ſæpè in nares pro illarum
Hæmorrhagiâ intrudendæ.

In forma pulveris.

Pulveres ſternutatorii. ℞. Fol. nicotianæ optim. ſicc. ʒj.
Majoran. nobil.
Roriſmar.
Salviæ ana ʒß.
Rad. elleb. alb.
Zinziber. ana ʒj.
Moſchi gr. ij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus, Cujus tantilla portio ſternutationem excitat.

℞. Radic. ellebor. alb.
Pyrethri ana ℈ß.
Flor. calendul.
Lavendul.
Lilior. convall.
Sem. nigell. ana ℈ij.

Ca-

Castor. ℈ß.
Ambræ gr. iij.
MS. F. Pulvis tenuissimus.

℞. Turbith. mineral. part. j.
Glyzirris. ras. part. iij.
Fol. roris marin. part. jß.
Misceantur exactè & in pollinem subtilissimum redigantur.

Duorum ultimorum horumce pulverum minima ferè quantitas sufficit, multumque pitutæ viscidæ educit; cum successu præscribuntur hi pulveres in apoplexiâ, epilepsiâ, lethargo, capitisque affectibus soporosis omnibus, (exemplum videsis *in nostris observationibus & notis in Praxin D. Pauli Barbette. lib. 1. cap. 3. p. 36.*) nec non in quibusdam capitis affectibus recentibus, & inveteratis, vertigine, gravedine &c. In apoplexiâ, lethargo, &c.

Inter errhinorum dictas & præscriptas formulas πτερμικὰ inveniuntur; studio id à nobis factum ducatis, nempè ut unâ eademque fideliâ duos dealbaremus parietes; dicta verò Errhina, Caputpurgia & nasalia, ut & sternutatoria potentia: si non satis potentia sint, acuari possunt pulveribus radicum elaterii, ari, ellebori albi, zinziberis: seminis sinapi, macropiperis, caryophillorum &c. & sic pro voto & morborum indicatione præscribi; à levioribus si inceptum, tutius ad fortiora progredi ducamus. In usu errhinorum &c. quid observandum.

NOTÆ IN ERRHINORUM ET STERNUTATORIORUM USU OBSERVANDÆ.

In transitu notandum & observandum volumus, in sequentibus circa errhina & πτερμικὰ annotationibus nostris non nisi de levioribus sternutatoriis & errhinis sermonem à nobis fieri; fortiora verò si esse debeant, vel conveniant, nos indicaturos. A levioribus inciendum.

Non

Non unicuique nec omni promiscuè affectui conveniunt errhina πεφυκότα, operæ ergo pretium duximus tradere, quibus in humoribus, morbis, hominibusque Caputpurgia illa & nasalia, sternutatoriave conducant vel noceant;

HUMORES ERGO ERRHINUM STERNUTATORIUMVE INDICANTES SUNT.

Pituita in capite errhinum &c. indicat.

1. *Pituita in capite copiosa*, quia errhinorum beneficio inciditur illa pituita, nares que ac nervi odoratorii processusve mammillares suâ acrimoniâ aut volatilitate irritati ad expulsionem illorum, quæ intra meninges cerebrumque continentur, excitantur.

Pus in cerebro contentum.

2. *Pus præter naturam in cerebro contentum*, in lethargo sæpissimè quod contigit, ut etiam videre est *in notis & observationibus nostris in praxin Barbettianam loco modò citato*; posteaque capitis inflammationes doloresque pulsantes diuturniores &c. ut sequens casus gravidæ cujusdam sub nostrâ jam curâ versantis, abundè testatur.

Gravida cephalæâ &c. laborans sternutatorio curata.

Hæc enim per menses quatuor menstruorum fluxu continuo, fœtu adhuc vivo ac superstite, afflicta fuit; quo fluxu curato, statim capitis dolor pulsans oculorumque levis quædam hebetudo consecuta est; frustrà adversus hunc dolorem adhibitis omnibus, nono, dolore pulsante gravissimè afflicta, incidit in delirium, quo per levia acida temperata opiatis mixta sedato, somnoque inde sequente incidit ex pulsante in gravativum Capitis dolorem; illamque ob causam levi sternutatorio à nobis præscripto, & subindè adhibito, singulis diebus bis terve sternutavit ægra levi cum levamine. Quare continuandum in iisdem judicavimus, tandemque maxima puris sanguinolenti copia secuta est, brevique ab omni dolore pulsante & gravativo, visûsque hebetudine liberata & curata omninò, adhuc superat: tutiori breviorique enim viâ

ac

ac minori cum periculo educi nequit, pus ita præter naturam in cerebro contentum & confectum.

3. *Sanguis*, in tali capitis loco præter naturam hærens, à quo facile ad nares vel palatum exitus patet; verum sanguine illo in capite adhuc existente aut è vase rupto aut alio modo læso exstillante, errhinis aut sternutatoriis ne utaris; foret enim ut exasperato inde malo, hæmorrhagia lethalis facili negotio sequeretur. Sanguis in capite extravasatus.

4. *Aqua*, itidem in capitis loco præter naturam hærens, transituque indè ad nares palatumve si exstiterit; aliàs nec errhinis nec ptarmicis illius aquæ ablatio & evacuatio tentanda; ut sæpissimè fit in hydrocephalo in quo ὑδωρ illud jam intra meninges, jam intra cerebri ventriculos, ut bis terve observavimus, &c. continetur. Aqua in capite contenta.

HUMORES ERRHINA STERNUTATORIAVE VETANTES SUNT.

1. *Pituita admodum tenax & viscida*, quia non nisi magnâ vi, summo conatu, frequentive sternutatoriorum & quidem fortiorum iteratione, inciditur forasque educitur; quare meritò πεπεμμένα, nisi prius sit incisa, præparata, & liquida reddita tenax illa pituita (ut loquitur Hippocrates) damnantur & rejiciuntur; nam vehementi illa cerebri totiusque corporis concussione, non nisi catarrhi graves & multifariæ, visus hebetudines, molestæ ac incurabiles hæmorrhagiæ excitarentur; ut variæ multæque historiæ in observationibus & annotationibus medicis testantur: novimus mulierem triginta nondum annorum, errhinorum vehementium maleficio in tantam visus imbecillitatem incidisse, ut non nisi perspicilli beneficio fuere aut acu pingere posset: cæcam vero factam vide sis in sequentibus. Pituita summè tenax errhina vetat.

Pus immaturum, in capite contentum.

2. *Pus in capite nondum absolute confectum atque concoctum* vel *immaturum*, ut loquuntur Chirurgi; quid enim vi illâ, tunc temporis efficitur, nisi ut inflammationes, fluxiones, doloresque augeantur; hæc quoque de *pure* præter naturam *in loco, ex quo nullus exitus ad nares palatumve* datur, contento, dicta sunto.

Sanguis exstillans.

3. *Sanguis*, adhuc è vase venoso, arterioso, aliove modo adhuc in capite aut locis vicinis exstillans, ut modò fusius probatum.

Aqua exstillans

4. *Aqua* seu *lympha* imprimis si ex vasis lymphaticis ruptis adhuc exstillarit, indiesque ita adaugeatur illud ὕδωρ, ut tandem hydrocephalus exoriatur; quorum ratio in superioribus jam data.

MORBI IN QVIBVS ERRHINA STERNVTATORIAVE IN VSVM REVOCANDA VENIVNT, SVNT.

In epilepsiâ conveniunt errhina &c.

1. *Epilepsia extra paroxysmum & in paroxysmo*, quia errhinorum sternutatoriorumve energiâ & beneficio viscidi ac mucosi humores inciduntur, illorumque acrimoniâ & titillatione nervi odoratorii, processus mammillares, cerebrumque ad expulsionem peccantium humorum in capite contentorum irritante, per nares expelluntur, ægrique nonnunquam gravi ab illo paroxysmo, liberiore spirituum animalium in nervos vel nervorum tubulos influxu excitato, liberantur; vide sis apud *Paræum Chirurg. lib.* 28. *cap.* 35. *Weckerum lib.* 1. *antidot. general. cap.* 18.

Ratio, quare.

In apoplexiâ.

2. *Apoplexia*, quia errhinorum ptarmicorumque beneficio pituita viscida, mucus ille tenax lymphaque crassior stagnans, (qualem quoque *Columbus* in dissectione cadaveris apoplexiâ extincti in cerebro non semel reperit, ut *idem* testatur *lib.* 15. *suæ Anatomiæ*. Crassumque viscosum humo-

morem circa plexum choroidem in cerebro apoplexiâ cujusdam extincti, reperit *Fernelius lib. 2. cap. 15. de abditis causis.*) inciditur, attenuatur ac per oculos vel potius glandulas lachrymales, nares, os &c. expurgatur & excernitur viscida illa pituita lymphaque crassior stagnans; sicque majori copiâ spiritus animales generabuntur, faciliusque per tubulos nervorum in partes sensibus motuique dicatas, fluent, ægrique hac ratione à gravissimo hoc morbo subindè liberabuntur: nulla enim remedia magis tales ægrotantes excitant quam acria illa & mordacia πϱαρμικὰ nervis odoratoriis processibusque mammillaribus applicata & adhibita; curatas quoque apoplexias ast leves passim in Medicorum scriptis, historiis & observationibus invenietis, sternutationis, salivationisque beneficio, cujus rei exemplum *in notis & observationibus nostris in praxin Barbettianam lib. 1. cap. 2. p. 20. & 29.* dedimus. *Nota*, medicamenta singula, clysteres nempe, suppositoria, ptarmica, sive sint, aliave, quæ in apoplecticis, epilepticis, lethargicis &c. adhibentur, necessariò duplò triplòque, quam quidem in aliis morbis non soporiferis, potentiora esse debere; aliàs nil emolumenti parient: dicta sequens casus comprobat.

In apoplexiâ medicamenta duplo triploque arriora, & quare.

Mulier quadraginta annos nata, pituitosa, fructibus horariis plus solitò dedita, alvo adstrictiore, animi subinde mœrore, præcordiorum anxietate, oculorum nonnunquam hebetudine, ac capitis dolore gravativo, imprimis tempore autumnali & hiberno afflicta, subitò in omnium artuum vel potius totius corporis quasi gravedinem, dein torporem incidit, cum quâdam somnolentiâ; expergefacta de omnium partium gravitate, motus quâdam impotentiâ, & capitis dolore gravativo conquerebatur; accersitus lethargum, apoplexiam, coma somnolentum vel simile malum verebar, quare statim sequentem præscripsi haustulum purgantem.

Mulier instante apoplexiâ vel lethargo curata.

Hauſtus purgans cephalicus.

℞. Elect. hydragog. Sylv. ʒvj.
Reſin. jalapp. gr. v.
Tartar. vitriolat. ℈ij.
Ol. roriſmar. gutt. iiij.
Spirit. ſalis armon. gutt. xx.
Aq. roriſm. q. ſ.
Pro hauſtu.

Quo aſſumpto benè purgata eſt, verum parvo cum levamine; quare ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam dedi & quidem cum ſucceſſu.

Mixtura cephalica.

℞. Aq. majoran. nobil.
Roriſmar.
Card. bened. ana ℥ij.
Ant'epileptic. Amſtel.
Apoplect. ana ʒvj.
Antim. diaphoretic. ʒβ.
Sal. volat. oleoſ. gutt. xl.
Rutæ gr. xij.
Ol. puleg.
Roriſmar. ana gutt. v.
Syr. ſtæchad. ʒvj.
MS.

Quâ uſurpatâ ſemper benè ſudavit, & melius, quò ad partes externas, ſeſe habuit, remanente dolore capitis gravativo; eâ de cauſâ temporibus, nuchæ, naribus ſpiritum florum roriſmarini adhibendum imponendumve juſſi, purgante ſubindè iterato; attamen ex voto omnia quia non ſuccedebant, latentem in herbâ anguem ſuſpicabar; quare ſternutatorium (pulverem p. 14. ex radicibus ellebori pyrethri &c. loco ambræ, mercurii ſublimati dulcis ℈β. addito deſcriptum) bis in die naribus attrahendum dedi, cujus ope magnam & incredibilem per oculos, nares ac os limpidi quidem ſed tenacis humoris quantitatem ſternutando imò quaſi ſalivando ex-

excrevit, tanto cum levamine ut jam curata videretur: verùm relicto pulvere sternutatorio de die in diem accrevêre iterum dicta mala; quare aliquamdiu in præscriptorum remediorum usurpatione continuandum utile & proficuum judicabam, & brevi pòst quoque curata fuit, manetque mutatâ nempè diætâ & de sequenti vino medicato purgante ad quatuor uncias singulis septimanis semel usurpando, corpusque movendo & ambulando.

Vinum medicatum purgans cephalicum

℞. Rad. Zedoar.
Galang. ana ʒβ.
Jalapp. gummos. ʒvj.
Fol. majoran. nobil.
Salviæ.
Roriſmarin. ana m. β.
Senn. mundat. ʒvj.
Summit. lavendulæ.
Flor. ſtæchad. arabic. ana p. ij.
Turbith. gummoſ. ʒv.
Tartar. rhenan. ʒiß.
Sem. fænic. dulc. ʒiij.
Conciſ. & Contuſ.
D. pro vino medicato.
Sex pintis vini infundendo.

In affectibus soporosis.

3. *Affectus ſoporoſi omnes, ut lethargus, carus, coma ſomnolentum &c.* quia acria illa, ſuâ acredine, irritatione & vellicatione quam maximè excitant, pituitamque viſcidam, non rarò morborum dictorum cauſam, incidunt & foràs proliciunt.

In Κεφαλαλγία κεφαλαία, & ἡμικρανία

4. Κεφαλαλγία, Κεφαλαία, & Ἡμικρανία, imprimis ſi *gravativi* aliquouſque ſint dolores, qui ortum ducunt partim ex pituitâ viſcidâ copioſâ hinc inde in capite coagulatâ, unde gravativi; partim à lymphâ propter ſtagnationem, particulaſque frigidas, quæ caput ſudore præſertim diffluens, in unde

Dolor capitis gravativus.

intraverant, acriore redditâ, quæ partes membranaceas corrodens dolorum causa existit; pituitosi illi & acres humores facilè errhinorum beneficio inciduntur, temperantur & eliciuntur, sicque ægri citò jucundèque curantur; quod Circumforaneis apprimè notum; qui uno alterove ptarmico errhinove plus talibus in morbis aliquandò præstant, quam viginti aliis remediis *Medici* effecerint anteà.

Undè corrodens.

In tremore & convulsione cynicâ.

5. *Tremor & convulsio* & quidem *cynica s. canina*, quia pituitosa & acria nervos irritantia tremorem convulsionemque non rarò efficientia, ut superius jam probatum satis, incisa & temperata ad expulsionem instigant dicta errhina.

In capitis gravedine.

6. *Capitis gravedo*, ob dictam in superioribus rationem.

In ozænâ & odoratu leso.

7. *Ozæna, narium à pituitâ viscidâ obstructio, odoratusque ab humore crasso læsus*, teste *Fuchsio lib. 2. de compos. medicament. cap. 25.* & *Weckero lib. 1. Antidot. general. cap. 18.* nec non *Paræo in chirurg. lib. 28. cap. 35.*

In oculorum hebetudine.

8. *Oculorum hebetudo*, imprimis si ab halitibus, flatibus humoribusve pituitosis viscidis ortum traxerit, & adhucdum foveatur augeaturque malum; ast aliis remediis tentanda potius curatio, antequam ad errhina & imprimis sternutatoria deveniatur; novimus *Matronam* quandam jam cæcam, quæ primò non nisi oculorum hebetudine levi affligebatur, jussu verò & mandato Medici cujusdam ipsi familiaris, sternutatoriis vehementibus bis terve in hebdomade manè utebatur; undè malum indies ita fuit auctum, ut cæca procul dubio sit mansura.

Matrona sternutatoriis cæca.

Vir post sternutatorium glaucus.

Vir quadraginta octo circiter annorum, doctus, pius, studiis noctu dieque ferè incumbens mense augusto subitò capitis quadam gravitate ast levi affectus est, quâ de causâ bis terve & quidem intra horam levi sternutatorio usus fuit, non tantum absque levamine, verum intrà biduum triduumve nec legere nec accuratè vidêre potuit; domestici

ſtici ipſum aſpectum glaucum eſſe obſervabant, ſtatimque monebant; quare ſummo mærore affectus ſtudiis jam valedicendum putavit: ac brevi de virium languore, debilitate &c. conqueſtuseſt; Medicus vocatus & debilitatem obſervans, conditum cardiacum cephalicum præſcripſit ex Conſervâ meliſſæ majoranæ nobilis, anthos, ſyrupo betonicæ, ambrâ gryſeâ &c. & quidem ſolatium inde ſenſit. ſequenti die, viribus jam majoribus, vena ipſi ſecata fuit cum levamine: rem intimè examinans obſtructionem eſſe muſculi oculum dextrum verſus tempora flectentis ſuſpicabar, quare ſequentes cucuphas, pilulas cephalicas & decoctum diaphoreticum præſcripſi.

Conditum Cephalicum.

℞. Fol. majoranæ nobilis.
Roriſmarini.
Salviæ ana. m. ß.
Flor. anthos.
Lavendulæ ana p. j.
Caryophyllor. ʒij ß.
Contuſ. & Conciſ.
D. pro duabus cucuphis, externè irrorandis
Spiritu roriſmarini.

Cucuphæ Cephalicæ.

Tempora ſubindè illinenda & fovenda ſpiritu ſ. aquâ Reginæ Hungariæ mandavi:

℞. Maſſ. pilul. aurear.
Cochiar. ana ʒß.
Reſin. jalapp.
Tartar. vitriolat. ana ℈j.
Ol. roriſmar. ſtill. gutt. iiij.
MS. F. pilulæ no. xxviij. deaurandæ.

Pilulæ Cephalicæ.

De quibus alternis diebus quinque aſſumſit;

℞. Raſur. lign. guajac. ʒij ß.
ſaſſafras ʒiij.
Rad. ſaſſ. parill. ʒij.

Decoctum Cephalicum diaphoreticum.

An-

Angelicæ ʒvij.
Conciſa infundantur per noctem, mane add.
Fol. majoran. nobil.
Roriſmarini.
Salviæ ana M. j.
Flor. Lavendul.
anthos ana p. ij.
Coq. vaſis optimè clauſis in ſ. q. aq. puræ per tres quatuorve horas, in Colatur: pint. ij ß. diſſolv.
Spir. ſ. aquæ Reginæ Hungariæ ʒij ß.
Sal. volatilis oleoſ. ʒi ß.
Syr. anthos q. ſ.
MS. detur in phiolâ ſubere Clauſâ.

Hujus manè jejunus ad uncias quatuor calidè aſſumſit, benè tectus optimè ſudavit, ſummo cum levamine; tum ingens veſicatorium poſt aurem dextram fuit applicatum, ac ne coiret aperta cutis aliqaumdiu impeditum. quorum omnium beneficio brevi fuit curatus.

Veſicatorium poſt aurem.

Plures ejuſmodi referrem caſus, ſed brevitati quia ſtudeo, hunc tantum addidi, monendo, ne facile ſternutatoria ocu-lorum debilitate &c. laborantibus adhibeantur; *felices enim aliorum periculo qui cauti.*

In aurium tinnitu. &c.

9. *Aurium tinnitus auditusque difficultas*, cauſas, ex quibus aurium tinnitus &c. generantur, ſi conſideret *Lector Studioſus*, facile ex ſuperioribus rationem inveniet quare dicta remedia à Practicis tali in caſu ſint præſcripta, effectumque felicem à præſcriptis Caputpurgiis habuerint Medici; *Foreſtus lib. xij. obſervat. Medicar. ſchol.* 10. idem quoque poſteritati ſcriptum reliquit, maximè ad tinnitus aurium curandos ſternutamenta conferre.

In ſingultu.

10. *Singultus* (nempe à repletione ſi factus, ut annotavit & putavit M. Sebizius) teſte SENE *aphor. xiij. ſect. vj. & C. Cel-*

Celso lib. 2. cap. viij. p. 69. nec non *Amato Lusitano Centur. v. Curat.* 34. singultus quomodò & à quâ causâ generetur vide sis apud *Clarissimum & Experitissimum Virum D. Fr. de le Boë Sylvium, Praxeos suæ lib. j. cap. xxiij. p.* 320. & 321.

11. *Partus difficilis, fœtus mortuus, secundinæ*, ut *Hippocrates* testatur *aphor.* XLIX. *sect. v.* ad secundas, *inquiens*, deturbandas, sternutatorio immisso, nares & os comprimito; quare etiam *aphor. xxxv. ejusdem sectionis* difficulter parienti sternutamentum superveniens bonum judicat, quod quoque *C. Celsus lib. 2. cap. viij. p.* 69. contestatur: Cum enim acria, mordacia, & vellicantia sint πταρμικὰ nervos odoratorios &c. irritant, ac ut ita dicam mordent, atque ad expulsionem eorum quæ molesta sunt instigant, sicque factâ vehementi medii imique ventris concussione antequam sternutatio producatur, fit, ut partus difficilis, fœtusve mortuus in utero existens, vel secundinæ tenaciter illi annexæ exturbentur; quare SENEX monet tum temporis nares & os comprimendum, ut nempe majori vehementiorique vi medii imique ventris concussio, sicque in utero concluforum exturbatio fieri posset; vehementem illam medii imique ventris imo totius corporis concussionem præcedere sternutationi, nemo, uti opinor, inficias ibit, qui sternutaverit sternutantesve alios viderit unquam; ast

In partu difficili, fœtu mortuo & secundinis retentis.

Ratio quare conveniant.

NOTA, non præscribenda talibus in casibus vehementiora illa remedia, ut propriè dicta πταρμικὰ sunt, nisi præmissis & iteratis illis, quæ minori cum vehementiâ & periculo, naturâque plane ab opere jam desistente, educant fœtum secundinasve relictas.

Vehementiora tamen tali in casu non præscribenda.

12. *Suffocatio hypochondriaca* à flatibus, halitibus, vaporibusque, visciditate, aciditate, austeritateve peccantibus ortum primariò quod ducat, est in confesso, ut fusius probatum *in notis nostris circa praxin P. Barbette cap.* IX.

In suffocatione hypochondriacâ.

Digitized by Google

lib. iv. p. 215. & 216. Caputpurgia enim & ſternutatoria flatuum, vaporum, halituumque eruptionem depreſſionemve accelerant, modo jam ſæpius dicto atque probato; ſicque liberantur hyſtericæ à ſuffocatione illis tam moleſtâ; quare etiam *Hippocrates* dixit, mulieri hyſtericæ ſternutamentum ſi ſuperveniat bonum *aphor. xxxv. Sect. v.* ex flatibus, vaporibus halitibuſque exoriri ſuffocationes hypochondriacas non tantum in confeſſo eſt, ſed etiam viros nonnunquam iiſdem affectos vidimus; eâ de cauſâ ſequentem hiſtoriam addo.

Viri ſuffocatione hypochondriacâ obnoxii.

Vir triginta circiter annos natus, macer, melancholicus, acidis addictus, fructibus horariis mediâ æſtate nimis avidè aſſumtis, incidit primò in præcordiorum anxietatem & ſubindè dolorem ventris contorquentem, alvi adſtrictionem, Capitis dolorem gravativum, imò vomitum pituitoſorum & nonnunquam ſimul ſubacidorum, tandem faucium quaſi conſtrictionem & ſuffocationem graviſſimam; ita ut vix reſpirare poſſet & jam jam ſuffocari videretur, quare vocatus ſtatim ſequens Clyſma præſcripſi.

Vir faucium conſtrictione laborans.

Ænema purgans.

℞. Decoct. emollient. & Carminat. ℥viij.
Electuar. diacathol. ℥ij.
Sal. volat. oleoſ. ʒß.
Gemmæ ℈ij.
MS. F. Clyſter, pro viro.

Quo injecto bis terve alvum depoſuit cum levamine, interim ſingulis horis cochleare unum alterumve de ſequenti mixturâ aſſumſit.

Mixtura flatus diſcutiens.

℞. Aq. menth.
Meliſſ.
Fænic. ana ℥j.
Spir. Carmin. ſylv.
Cortic. citri recentior. ana ʒiij.
Sal. volatil. oleoſ. gutt. xxv.

Ol.

Ol. macis ſtillat. gutt. ij.
Syrup. e baccis ſambuc. ℥v.
MS.

Verum parvum aut nullum levamen indè ſenſit; uxor ſubindè ipſi ceraſum conditum, vinum rhenanum & ejuſmodi acida vel ſubacida dederat, quo malum ita adauxit, ut jam jam ſuffocatus videretur; reverſus ſuffocationis hypochondriacæ ſigna omnia obſervans, hujuſque cauſam rogando &c. indagans, dicta mihi retulêre, quare mox caſtorium, rutam cum aſſâ fætidâ pro odoratu & ſpiritum ſalis armoniaci naribus admovendum, ſequentem mixturam ac pulverem præſcripſi.

Caſtorium, aſſa fætida, ſpiritus ſalis armoniaci, pro odoratu.

℞. Aq. puleg. ℥iij.
Majoram. nobil. ℥j ß.
Antihyſteric. noſtræ in capite de apophlegmatiſmis deſcribend. ℥j.
Tinctur. caſtor. ℥i ß.
Spirit. ſalis armoniac. gutt. xv.
Olei ſuccin. gutt. iij.
Rob. ſambuc. ℥iij.
MS.

Mixtura in ſuffocatione hypochondriacâ.

℞. Ocul. cancr. ℥ß.
Succin. præpar.
Caſtor. optim. ana ℈j.
Ol. puleg. ſtill. gutt. iij.
MS. F. Pulvis, in quatuor doſes
Dividendus.

Pulvis in dictâ ſuffocatione.

Singulis horæ quadrantibus cochleare unum, & ter quotidie doſin pulveris aſſumſit tali cum ſucceſſu, ut brevi ad ſanitatem veniret curatio; imò caſtorio rutâ & aſſâ fætidâ naribus admotis, mox levamen ſenſiſſe ſe teſtabatur: poſt annum Circiter eodem morbo afflictus brevi ultimâ methodo fuit reſtitutus, quare

quare continuò collo Caſtorium & aſſam fætidam adhuc geriţ, & liber manet a dictis ſymptomatibus.

In tonſillis inflammatis. 13. Errhina *in tonſillarum inflammationibus* apprimè convenire, ubi jam conſtitit rheuma, docuit *Joubertus de thoracis affectibus cap.* 2.

In odontalgiâ. 14. Conveniunt quoque in *odontalgiâ*, quod Empyricis Circumforaneiſque apprimè notum, qui unicâ errhinorum ſternutatoriorumve exhibitione plus ſubindè efficiunt, quam ullis aliis remediis, ſæpius etſi iteratis.

In morbis lethalibus. 15. In morbis lethalibus, imò maximè lethalibus ſternutationes prodeſſe dixit *hippocrates prænot. xiii. ii.* imprimis ſi ſpontaneæ obſerventur.

MORBI ERRHINA STERNUTATORIAVE VETANTES SUNT.

Nocent in oculorum læſionibus. 1. *Oculorum læſiones* ſcilicet inflammatio, viſus imbecillitas, ſuffuſio &c. oculis enim labefactatis pax ſit ab errhinis & ſternutatoriis, nam periculum cæcitatis immineret, ut videre eſt in præcedentibus; humores enim vi medicamenti agitati fluxileſque quodammodò redditi ex parte ſaltem aliquâ ad oculos jam imbecilles deturbarentur, malumque quam maximè augeretur, nec non humores arctius in oculis compingerentur: cerebrum namque nimis πεφυκὰ concutere *Scholzius Epiſt. Medicin.* 8. dixit; exemplumque illud triſte ſtatim à nobis productum abundè teſtatur: idem docuêre ſequentes Practici ut *joubertus lib. de affectib. Capitis cap.* ix. *Hollerius de morbis internis lib. j. Schol.* 2. *Trincavellus lib. j. Conſil.* 61. 62. & 66. *Sennertus lib. j. part. j. cap. v. praxeos. Heurnius lib. de morbis cap.* 9. &c. inſpiciatur quoque hiſtoria cujuſdam ex ſternutatione cæci apud *G. F. Hildanum Cent. j. obſerv.* 24.

2. *Ver-*

2. *Vertigo, vertiginique obnoxii*, nimium enim, ut ſtatim ex *Scholzio* allatum, cerebrum concutiunt, ſpiritusque animales magis magiſque in gyrum acti, halitus, vapores, flatuſve plures ad cerebrum hac agitatione totiuſque corporis concuſſione aſcendere faciunt, vide ſis *Sennertum loco mox citato.* In vertigine vel eâdem obnoxiis.

3. *Narium ulcera;* ut non rarò in lue venereâ contingit; damnantur ſternutatoria in narium ulceribus, quia à defluxu acri utplurimum ortum trahunt, hâcque ratione non niſi acribus humoribus, undè ulcera illa excitata, acria remedia adderentur; ſicque malum non curaretur, ſed gravius è contrà redderetur, ac in polypum ozænamque ſic facilè degeneraret. In narium ulceribus.

4. *Narium, internarumque reliquarum partium hæmorrhagia*, vaſis enim nondum arctè conſolidatis, ſanguineve adhuc ex iiſdem exſtillante, meritò damnantur πρόφασις; ratio in ſuperioribus, ubi de humoribus indicantibus egimus, tradita eſt. libet hiſtoriam de hæmorhagiâ narium graviſſimâ, nullis internis externiſque medicamentis cedente, narrare. In narium &c. hæmorrhagia.

Juvenis viginti quatuor annorum, Carnoſus, plethoricus, poſt varios Corporis motus, in cephalalgiam graviſſimam & intolerabilem, ac dè momento in momentum ita ingraveſcentem incidit, ut intrà paucas horas delirio afficeretur; quare Medicus accerſitus ſtatim ipſi venam largiter ſecandam juſſit; verum nullo cum levamine, quare clyſma ſequens præſcripſit. Juvenis graviſſimâ cephalalgiâ laborans.

℞. Decoct. emollient. ℥viij.
Electuar. diacathol. ℥ij.
Sal. gemm.
Prunell. ana ʒj.
MS. F. Clyſter. Quare enema purgans præſcriptum.

Quo injecto bis alvum depoſuit & parum dormivit, aſt ex-

Digitized by Google

Absque levamine.

expergefactus, de eodem imò majori conquerebatur capitis dolore, quare fronti applicuêre sequens oxyrrhodinum duplicatis linteis sæpius renovandum.

Oxyrrhodinum.

℞. Aq. portulac.
Semperviv. major. ana ℥iiij.
Lap. prunell. ℥β.
Sacchar. saturni ʒiß.
Opii aceto simplici dissolut. ʒij.
MS.

Cujus beneficio levamen sensit, iterumque vena fuit secta, manente tamen cephalalgia, quare sequens decoctum usurpavit.

Decoctum purgans temperatum cephalicum.

℞. Rad. taraxic.
Cichor. ana ℥j.
Fol. Betonic.
Acetos.
Violar. ana m. j.
Roriſmar.
Majoran. nobil. ana m. ß.
Rhabarbar. ʒiij.
Tamarindor. ℥jß.
Tartar. rhenan. ʒjß.
Coq. ſ. a. ex ſeri lactis q. ſ.
Sub finem add.
Fol. ſennæ ſine ſtip. ℥ß.
In colatur. pint. jß. diſſolv.
Syr. ſtæchad.
Cichor. cum rheo ana ℥jß.
MS.

Diæta.

De quo ſingulis vicibus uncias tres ter de die aſſumpſit, & alvum benè depoſuit: potus ordinarius cereviſia tenuis in quâ lapis prunellæ diſſolutus & ſubindè lac ebutyratum cum uvis

Digitized by Google

A
A
A
A
C
B
D
E
F

uvis corinthiacis & acetosâ coctum, verum omnia frustraneo eventu; septimo verò die subitò in hæmorrhagiam gravissimam incidit, & omnis cephalalgia ipso momento evanuit, quare illa hæmorrhagia narium critica judicata fuit; verum tantâ copia sanguis illo ipso die effluxit, ut viribus penè omnibus jam prostratis, humorrhagiam quam citissimè sistendam putaret Medicus, quippe qui mortem ex tantâ hæmorrhagiâ cum virium jacturâ meritò verebatur, ac eâ de causâ oxyrrhodinum jam memoratum iterandum & genitalibus applicandum jussit; verum incassum omnia, donec tandem cucurbitulas duas utrique parti abdominis circà medium musculorum transversorum sine scarificatione applicuerit, & statim, imò eodem ipso momento hæmorrhagia fuit curata; de cucurbitulis quia jam mentionem feci, libet nonnullas de illarum figurâ, fabricâ, magnitudine, applicatione, operatione &c. imò varias in doloribus intolerabilibus curationes subitaneas, illarum beneficio in sequentibus addere.

Hæmorrhagiâ criticâ dolor sedatus. Undè virium prostratio subitanea.

Cucurbitulis abdomini adhibitis curatus.

Parantur plerumque vel ex *stanno* vel *vitro* vulgares ex *stanno* paratæ sunt A. notatæ, ex vitro multifariæ sunt & B. C. D. E. signatæ, cum vel sine foramine in superiori parte, sine foramine cum scarificatione apponendæ; F. G. &c. majores & quæ neutiquam in usum revocandæ nisi cum foramine cerâ occludendæ, ut si majori & subitanea vi vulgò attrahant, mox aciculâ vel acu per foramen cerâ occlusum aperiantur, ut eò minori ac minus subitaneâ vehementiâ partes humoresque subjacentes in cucurbitulam propellantur; sed de hisce posteà fusius.

Cucurbitularum figura, magnitudo &c

Modus utendi.

A. A. A. A. Cucurbitulæ ex stanno vulgares.

B. C. D. E. Cucurbitulæ ex vitro conflatæ

B. Cucurbitula in dolore punctorio in hac illâve parte carnosâ cum vel sine scarificatione applicanda.

C. Ea-

C. Eadem sed major, majorique osculo in dicto dolore adhibenda.

D. Cucurbitula parva sed lata in ophthalmiâ a nobis quondam cum successu, sed minimâ flammâ, attamen levi cum scarificatione usurpata, de qua in sequentibus.

E. Vulgaris ex vitro.

F. G. H. I. Cucurbitulæ vitreæ cum foramine, a. in superiore parte notatæ, de quibus omnibus posteà prolixius.

In angina pituitosa.

5. *Angina pituitosa*, hisce in regionibus admodum familiaris, quia non nisi inflammatio, fluxio, tumor, dolor & per consequens febris symptomatica, sternutatoriis adhibitis augeretur; imprimis ubi rheuma non constiterit; ut statim citatus *Joubertus de affectibus thoracis cap. j. testatur.*

In catarrhis.

6. *Catarrhi*, quia non nisi defluxiones plures ac majores excitarentur, maloque malum adderent, nam motis & commotis liquidioribusque redditis humoribus necessariò catarrhi plures & graviores generabuntur: quare quoque.

In pulmonum morbis.

7. *In pulmonum morbis* neutiquam laudantur, nec felici cum successu usurpantur sternutatoria, quod *Venerandus Senex* Coac. prænot. iii. §. 174. confirmat: ut plurimum enim non nisi pleuritides, peripneumoniæ, catarrhique imprimis salsoacres indè excitabuntur, quâ catarrhorum in pulmones depluentium acredine, tussis primò generatur, dein ipsa Capillaria pulmonum vasa conquassando & corrodendo aperiuntur, sicque extravasatus vehementique hac corporis concussione adhucdum ex apertis nondumque consolidatis vasis sanguis exstillans & quodammodò jam stagnans, novæque defluxioni acriori occurrens, acrior necessariò redditur, putrescit, sicque tandem pulmonum ulcus sternutatoriorum maleficio producitur.

Quâ ratione ulcus pulmonum excitetur.

In arthritide.

8. *Arthritis ejusque species omnes;* sæpissimè enim à catarrhis & quidem biliosis aut salso-acribus, ut ex dolore rodente & partium dolore arthritico afflictarum inflammatione,

G

H

I

Digitized by Google

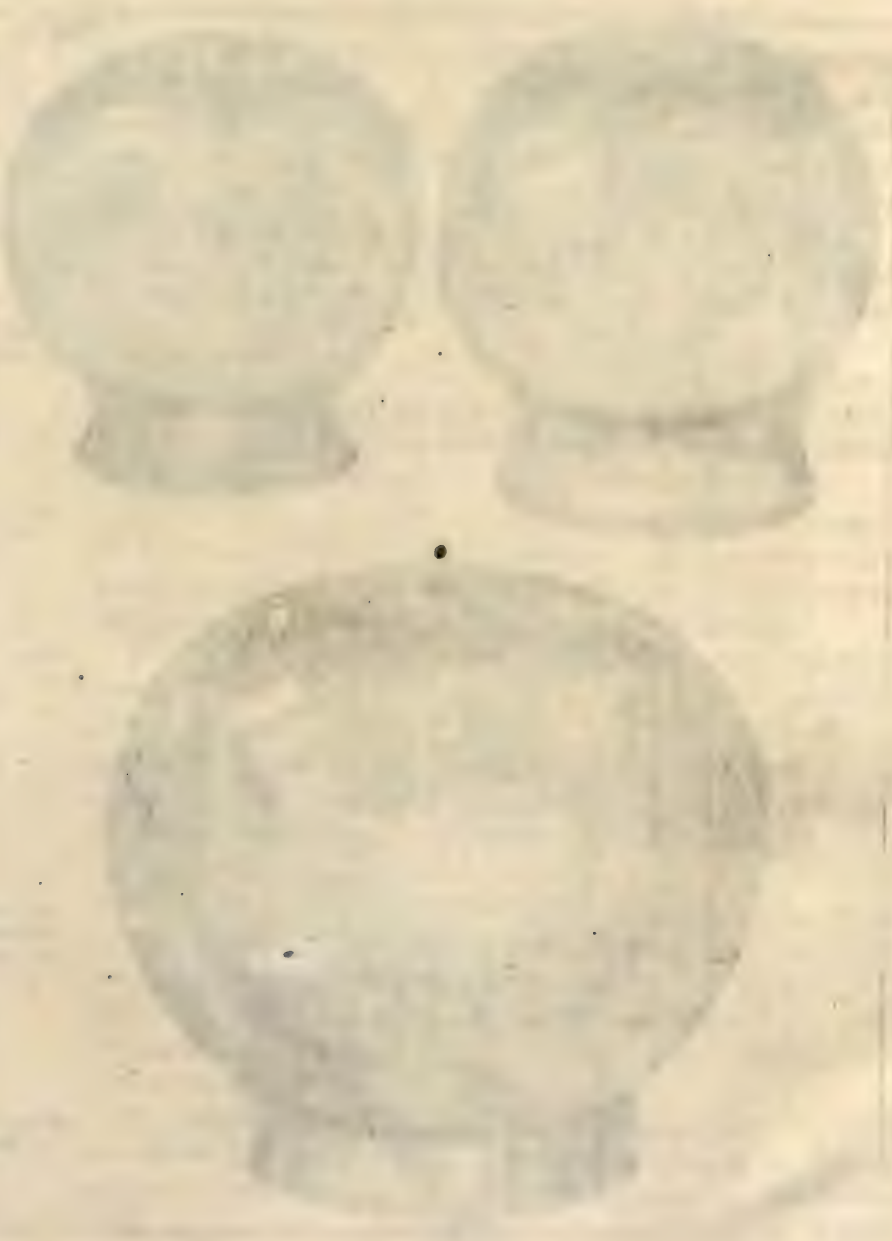

tione, rubore, &c. patet, ortum ducit arthriticus dolor, pedes manus aliasve partes affligens; imprimis quoque arthritis vaga scorbutica, omnesque ac singuli ex catarrhis oriundi dolores.

Vir dolore ischiatico summo afflictus.

Vir quidam gravissimus & doctissimus dolore ischiatico intolerabili & diuturno afflictus, incedere pedesque movere amplius non valens, plurimorum Medicorum ac Chirurgorum consilio usus, omnibus internis externisque remediis (cerotis nempe, fomentis, linimentis, etsi efficacissimis & perquam spirituosis, anodynis doloremque sedantibus, balneis &c.) jam frustrà adhibitis, Cauterio actuali digitum minorem crasso ad os usque protuso, (secundum dexterrimi & experti Chirurgi prædictionem) plane & brevi fuit curatus; operatio illa, nobis etsi intolerabilis, dura ac crudelis videbatur, tam subitò tamen dexterrimâ dicti Chirurgi manu peracta fuit, ut vix de dolore Conquereretur æger, asseverans statim levamen sensisse; e vulnere quamdiu apertum esset lympham viscidiorem acrem effluxisse quotidiè observatum fuit, & brevi omni dolore liberatus æger. Meritò ergo Hippocrates aphor. vj. sect. viij. dixit, *quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanet, quæ ferrum non sanat, ea ignis sanet, quæ ignis non sanat, ea incurabilia judicato.* Ne iisdem tamen doloribus corriperetur denuo dictus Vir, in crure fonticulum per annos aliquot gessit, verum præ molestiâ & frequenti eo in loco dolore occlusus fuit Consensu Medici; post duodecim vel quod excedebat annos, æque magnis imo gravioribus fuit afflictus doloribus, quâ de causâ Cauterium actuale statim instituendum & dicto more renovandum putarunt *Medici*, ast Chirurgus sæpius Cucurbitulis dictis in usum, tali in Casu, revocatis, hisce tentamen instituendum proposuit; quod placuit Medicis; his igitur institutis, non tantum statim levamen sensit, sed brevi doloribus fuit liberatus, quinquiesque de die

Cauterio actuali curatus.

Quæ incurabilia judicanda.

Fonticulum gestavit.

Post duodecim annos recidivam passus.

Cucurbitulis sanatur.

instituebantur dictæ cucurbitulæ. Rem dictam ut clarius intelligat *studiosus Lector* figuras has addidi.

Figura. I.

a. Patiens dolore summo ischiatico affectus.
b. Locus affectus.
c. Cauterium digitum minorem crassum candens.
d. Manus Chirurgi.
e. Protrudens Cauterium ad os usque.
f. Vulnus, ex quo lympha viscida acris exstillat.
g. Olla, in qua prunæ candentes cum cauterio.

II.

1. Cucurbitula.
2. Foramen Cerâ obturatum.
3. Parva incensi lini quantitas.
4. Cucurbitula imposita.
5. Cutis & partes subjacentes subitò & magnâ vi in cucurbitam protrusæ.
6. Foramen acu vel aciculâ quodammodo apertum, *quia nimis subitò partes subjacentes impelluntur, aut ægri ferre nequeunt*, ibidemque relictum, ne aere ambiente per foramen impulso, mox decideret cucurbita.
7. Foramen jam apertum, aciculâ sublatâ, statim detumescunt partes dictæ, & decidunt Cucurbitulæ.

Virgo cæca cauterio in capite curata.

Virginem Cæcam, ter ni fallor, Cauterio actuali in capite adhibito & ad os usque protuso Curatam, occluso verò foramine recidivam passam vidimus, apud *Dexterrimum ac præmaturâ morte extinctum Virum Dominum Antonium Nukkium, Anatomiæ Professorem*: sed de hoc casu in sequentibus.

Mi-

Fig. 1.

Digitized by Google

Digitized by Google

Miraberis sæpius, *benevole lector*, effectus vesicatoriorum, Cucurbitularum ac cauteriorum in doloribus corporis intolerabilibus (imprimis in partibus carnosis) nullis medicamentis externis, nempè linimentis, fomentis, cataplasmatibus &c. internisque etsi opiatis cedentibus, adhibitorum: testes non tantum sunt Medici nonnulli & Chirurgi, verum & tot curati & doloribus hoc modo liberati ægri: efficaci hac medicinâ imprimis jam gaudet dexterrimus & multifariâ experientiâ clarus Chirurgus Petrus Adriani Amstelodami chirurgiam summâ laude exercens, imo inaudita hactenus & incurabilia judicata, hoc modo brevi sanat: plura de hisce cucurbitulis & cauteriis qui desiderat; legat doctissimum & elegantissimum *tractatum Severini de efficaci medicinâ*.

Cauteriorum vesicatoriorum & cucurbitularum effectus in doloribus, omnibus frustrà adhibitis.

HOMINES, QUIBUS STERNUTATORIA, NON NISI MAGNA URGENTE NECESSITATE PRÆSCRIBENDA, SUNT

1. *Pueri, infantes, primò* ob sternutatoriorum vim & vehementiam, quare tenuia illa cerebra & cerebella nimis fortiter ptarmicis concutiuntur ut *Scholtzius Epist. Medic. viij.* habet; ex tali infantium cerebrorum concussione quænam mala generari producique possint, judicent judicio pollentes, quique praxin circa infantes exercuêre unquam; spasmum enim, epilepsiam, motûsque convulsivos epilepticos, statim post ptarmicorum usum productos vidimus, illosque aut numquam aut maximâ cum difficultate curatos observavimus: *secundò*, quia tutius minori nemqè cum periculo, jucundiusque infantes hoc illove morbo symptomateve laborantes, ut è sequentibus patebit, curantur.

πτάρμικα non facile præscribenda pueris.

Epilepsia ex ptarmicis orta.

2. *Gravidæ* itidem ob sternutatoriorum impetum & violentiam; facilè enim indè abortus succederet; (ut fa-

Gravidis.

facile cuivis concludere licet ex *Hippocr. Aph.* xlix. *Sect. v.* ubi ad secundas deturbandas, sternutatorium quoque præscribit.) Nam in sternutatione totum corpus ejusque partes omnes ac singulæ vehementer, ut suprà probatum, concutiuntur, non mirum ergò si fœtus cum secundis validâ illa materni corporis & per consequens tenelli fœtus commotione exturbetur: ut & *quibus menstrua nimis profusè fluunt.*

Quare.

Menstruis copiosis.

Tabe confectis. 3. *Tabe qui conficiuntur vel jam confecti*, imprimis si ex defluxione in medullam spinalem, (ut *Magnus* SENEX *lib. de glandulis text. x. p.* 420. memoriæ reliquit) tabes illa sit producta, hac enim viâ non nisi catarrhi plures imo nonnumquam graviores excitarentur; corpusque illorum jam arescens, aridius adhuc, totumque exsuccum redderetur.

Valdè carnosis. 4. *Valdè carnosi*, nil enim minus tolerare possunt carnosiori corpore onusti homines quam πλεμικά, quod vehementer illorum corpora hisce concutiuntur; facileque inde respiratio carnosiorum difficilior redditur, & hæmoptoë inde sequitur, quæ nisi venæ sectione & opiatis statim & subitò curetur, incurabilem imò lethalem ipsam judicato; pluribus observationibus dicta comprobare possem, sed tantum rem verbo, non verbis aperio.

Quia hæmoptoe inde sequitur.

Plethoricis. 5. *Plethorici*, ob apoplexiæ, vertiginis, gravisve hæmorrhagiæ metum; videsis *Paræum lib. xxj. Chirurg. cap.* 37.

Aphthis laborantibus. 6. *Aphtis laborantes*, propter depluentium ex capite humorum acredinem, quæ non nisi nova produceret oris ulcuscula, unde dolores inexplicabiles exorirentur.

Herniosis. 7. *Hernioſi omnes;* quia facilè herniæ, (ex situ naturali sive jam prolapsæ aut extuberantes sint adhuc, sive iterum jam reductæ ac nondum curatæ fuerint) dictorum remediorum violentiâ proficiscuntur, premitur enim undique cor-

Digitized by

corpus parteſque interiores omnes.

Sequentes caſus dicta noſtra confirmabunt. Ante biennium circiter nos accerſivit gravida quædam, quadraginta præter propter annos nata novem puerorum mater, herniâ umbilicali flatuoſâ inſtarque infantis capitis jam protuberante laborans, inter cauſarum indagationem retulit prægnans, ſemper geſtationis tempore hac dictâ herniâ aſt nunquam tantâ nec tam gravi fuiſſe affectam, ac illius protuberantiam faſciâ & ligaturâ ſatis ſuperque ſemper inhibuiſſe; verum cum ante ſeptimanam unam alteramve ob odontalgiam intolerabilem ptarmicum & quidem cum ſucceſſu ter quaterve uſurpaſſet, eodem illo die magis magiſque protuberaſſe herniam, & vix aut ne vix quidem manu aut faſciis ipſam reducere potuiſſe; magno igitur conamine, pituitam incidentibus flatuſque diſcutientibus prius exhibitis, in locum naturalem reduximus herniam, partique affectæ emplaſtrum ad orbis circiter magnitudinem ex ſequenti maſſâ imponi curavimus.

Gravida herniâ umbilicali flatuoſâ laborans.

Ob odontalgiam ptarmicum uſurpavit.

Hernia poſt flatus diſcutientia uſurpata, reducta.

℞. Colophon. ʒijß.
Therebinth. ʒjß.
Flor. balauſtior.
Sanguin. dracon. ana ʒjß.
Ol. carui ſtillat. gutt. xij.
Maſtichin. q. ſ.
MS. F. S. A. Magdaleon.

Emplaſtrum contra herniam.

Quod continuò geſtat, nec de umbilicalis herniæ protuberantiâ amplius conqueritur, etſi ſemel biſve poſtea prægnans fuerit, fœtumque geſtarit.

Cujus beneficio curata.

Alia itidem mulier umbilicali herniâ flatuoſâ nunquam tamen ita protuberante afflicta, niſi cum flatulenta multa comediſſet aut diu alvo adſtrictâ fuiſſet vexata, imprimis vero ſi ſæpius ſternutaviſſet; quare ſternutatione inſtante

Mulier ſimili herniâ laborans.

Digitized by Google

ſtatim oculos confricabat & ſternutationem ſic cohibuit; & dicto ſolo ceroto curata fuit.

Nephriticis. 8. *Nephritici* ob vehementem, ut dictum, & nimiam totius corporis commotionem ac concuſſionem, intolerabiles enim hac corporis concuſſione dolores &c. producerent πλεμικὰ, quare ſatius eſſe à vehementioribus illis remediis abſtinere, quam infelicibus, & injucundis effectibus ægrotantes tali moleſtiâ afficere, judicamus.

Hydropici. 9. *Hydropici*, quia hac ratione & illorum reſpiratio redditur difficilior, & herniæ aquoſæ nonnunquam in ſcroto generantur: ut in ſequentibus, variis obſervationibus & caſibus comprobabimus ac demonſtrabimus.

MINORI CUM PERICULO STERNUTATORIUM USURPANT SEQUENTES HOMINES.

Faciliori negotio ptarmica ferunt provectiori ætate ac firmiori corpore præditi, &c. 1. *Qui grandiori provectiorique ſunt ætate & qui firmo fortique corpore, nec morbis extenuati aut debilitati exiſtunt;* quia ſternutatoriorum vim & violentiam facilius perferre poſſunt.

Vertigini non obnoxii. 2. *Qui ſunt capite firmiori ac nullatenus vertigini obnoxii*, eâ de cauſa inſpiciat *benevolus Lector* jam dictas hiſtorias.

Oculorum imbecillitatibus non affecti. 3. *Nullis oculorum imbecillitatibus ſubjecti;* quia ſtatim oculorum morbi horum maleficio exacerbeſcunt, imò ſæpè tantâ cum vehementiâ ut nocte dieque tales ægri quieſcere nequeant.

Narium ulceribus qui non laborant. 4. *Quorum nares ulceribus ſubindè non afficiuntur*, imò etſi jam jam curata viderentur ulcera, ſtatim vel brevi pòſt ſaltem magis exacerbeſcerent, modò non in polypum aut ulcera phagadæna degenerarent, quâ de cauſâ imprimis hoc obſervandum monui; & ni brevitati ſtuderem, caſum unum vel alterum adderem.

5. *Qui*

5. *Qui neutiquam hæmorrhagiis vexantur*, nam ſternutatoriorum vehementiâ facile tenellula illa vaſa, leviter tantum coarctata atque ſanata aperiuntur, & quid indè mali eveniret judicet, LECTOR STUDIOSUS, judicio pollens. Qui hæmorrhagiâ non obnoxii.

6. *Qui paucioris ſunt ſanguinis, neutiquam vero plethorici*; rationem in ſuperioribus dedimus. Qui paucioris ſunt ſanguinis.

7. *Catarrhis qui afficiuntur*; in pulmones cæteraſve corporis partes ſi dilabantur. Catarrhis qui non afficiuntur.

8. *Anginâ qui* nunquam *vexantur.* Qui angina non vexantur.

9. *Nullo pulmonum vitio aut morbo qui affecti*, ſed illorum potius robore, ac liberiori pleniorique reſpiratione qui præditi ſunt. Qui pulmonum vitio non laborant.

10. *Qui nullatenus ſunt hernioſi*, ratio in ſuperioribus jam ſatis data, facilè enim recidivam paterentur tales homines. Qui neutiquam hernioſi.

11. *Nephritide nunquam qui fuere affecti, aut afficiuntur etiamnum*; quare vir quiſpiam nephritide laborans ſternutationem carnificinam vocabat. Nec nephritici.

12. *Nullo modo qui arthritici ſunt vel fuere unquam*, quia hoc modo humoribus attenuatis & inciſis facilè catarrhi plurimi exoriuntur; ſternutando enim quia non omnes per nares exturbantur catarrhi, facile in hanc illamve partem arthritide prægreſſâ debilitatam incidunt, doloreſque intolerabiles excitant, quare in arthriticis nonniſi ſummâ neceſſitate urgente præſcribenda ſternutatoria. Nec arthritici.

13. *Hydrope qui non affliguntur*, tantam enim corporis concuſſionem ferre nequeunt, imò vaſa lymphatica hac vel illa in parte jam rupta, vel dilatata, magis dilatarentur aut rumperentur. Nec hydropici.

14. *Qui non admodum carnoſi ſed potius graciles & ad ſternutandum faciles.* Graciles, nec valde carnoſi.

TEM-

TEMPUS ERRHINA STERNUTATORIAVE USURPANDI.

Maximè convenit matutinum.

1. Maximè conveniens & opportunum *matutinum* judicatur à *Paræo Chirurg. lib. xxv. cap.* 35. & *Jacobo Weckero libr. j. antidot. gener. cap. xvij.*

Ventre vacuo.

2. *Ventre imprimis vacuo* existente, ut testatur *Sennertus lib. j. Pract. part. j. cap. x.*

Longè a cibo &c.

3. Usurpanda veniunt *longè à cibo, à balneo, vel aliter laxatâ cute*, teste *Hollerio lib. j. de morbis internis schol. cap.* 2.

Tempus autumnale.

4. *Tempus autumnale & hybernum*, quia capitis gravitates majores excitantur ac pituitosi viscosique humores magis tum turgent ac luxuriant, teste *Corn. Cleso lib. j. cap.* 3. *p.* 29. facilius quoque minorique cum molestiâ & periculo tales humores turgentes educuntur & eliciuntur quam si non turgeant; *ast tempore hyberno meridianum opportunius est matutino*, quia circa meridiem aliquantum liquidiores utplurimum conspiciuntur humores, meridianum quoque non tam frigidum, quam quidem matutinum observatur.

In hyeme meridianum non matutinum.

Lunâ plenâ vel crescente.

5. *Lunâ crescente vel jam plenâ existente*, quia humores nec tam viscidi nec tam copiosi in corpore tum reperiuntur.

QUID ANTE, INTER, ET POST ERRHINA STERNUTATORIAVE SIT OBSERVANDUM ET AGENDUM, PAUCIS VIDEBIMUS.

Ante Errhina & sternutatoria requiritur.

Universalia ante errhina præmittenda.

1. Ut *universalia* nempe purgantia, diaphoretica, venæsectio &c. *præmittantur*, antequam ad caputpurgia aut propriè dicta ptarmica deveniatur; (teste *Paræo lib. xxv. Chi-*

xxv. Chirurg. cap. 35. *nec non Fuchſio lib.* 2. *de Compoſ. medic. cap.* 25.) ſicque corpus à noxiis ſuperfluiſque humoribus contentis vacuetur, locuſque ſternutatoriis tutius cedatur; graviora namque aliàs ſymptomata morbive excitarentur, quam quibus jam vexati ægri, aut ob quæ præſcribenda vel exhibenda eadem eſſent; ut hinc indè in *Practicis* triſtia & lachrymis digna exempla teſtantur. Quare.

2. *Ut ſternutaturus, errhinumve uſurpaturus, calore ſibi conſulat*, ut viſcoſi pituitoſique humores parum incidantur fluxidioreſque reddantur, ſicque ad exitum aptiores ſint dicti humores; ſecundò ne ullo modo *aërem ſubeat frigidum;* hac enim viâ coagularentur iterum liquidi & aliquantum jam fluidiores redditi humores, ſicque non niſi catarrhi graves excitarentur. Sternutaturus calore ſibi conſulat.

3. *Ut ſternutaturus ſe parum ambulando moveat*, ob rationem jam dictam. Ambulando ſe moveat.

4. *Liquida* ſi uſurpent *errhina*, ut *tepida* ex volâ manus *ad drachmas tres vel ad ſummum ad ſemiunciam* naribus attrahant, & *os aquâ, cereviſiâ, aliove liquore compleant*, ne ſcilicet attractus liquor, in palatum remeët, & indè inſpirando in pulmones illabatur, ut ſuadent *Paræus loco jam citato. Fuchſius lib.* 2. *de Compoſ. Medicam. J. Weckerus lib. j. antidot. general. cap.* 18. *Petr. Foreſtus lib.* 1x. *obſervat.* 18. Liquidorum quantitas aſſumenda.

5. Παρμικὰ *vehementia ut naribus non attrahantur vel inflentur, ſed pixidi æneæ* vel alii vaſi *includantur*, motâque pixide, aliove vaſe ſternutatoria illa vehementia continente cõmmoto *naribus admoveantur*, ut videre eſt apud *Heurnium in prax. medic. lib. j. cap. de ſternutatoriis.* Vehementiora quomodo uſurpanda.

INTER STERNUTANDUM REQUIRITUR SOLUMMODO

In sternutatione quid agendum.

1. *Ut corpus arctè claudatur & comprimatur*, ne vehementi corporis concussione gravia generentur symptomata.

Aëri frigidiori ne se exponat sternuraturus.

2. *Ut calore sibi consulant sternutantes, nulloque modo aërem*, ut jam dictum, *frigidum subeant*, nam indè non nisi humores plures & prioribus viscosiores, imò catarrhi graves & curatu difficiliores excitarentur.

In sternutatione nimiâ quid agendum.

3. *Quod si errhina sternutatoriave nimis vehementer operentur* oculos fricandos suadet *antiquus quidam Medicus Cassius*: statimque sternutatio cessabit, *si verò pruritum quempiam ex errhinorum &c. usu in naribus observent sternutantes*, lacte muliebri, vel oleo violaceo demulcendus, ut videre est in *Hollerio lib. j. de morbis internis Schol.* 2. quare etiam *Sennertus post* errhinorum &c. usum nares lacte oleove violaceo eluendas suadet, ut tollatur, si quid acredinis vel acrimoniæ relictum in naribus manserit *lib. j. part. j. pract. cap.* 5.

Si pruritus observetur quomodo tollendus.

Si dolor aut ardor post ptarmica.

4. *Ex præposteto errhinorum ptarmicorumve usu ardor & dolor aliquis intra nares nonnunquam percipitur*; ut Autor est *P. Forestus lib.* 1x. *observ. Schol.* 18. nec non *Sennertus lib. j. pract. part.* 1. *cap.* 10. quo in casu aqua simplex tepida, vel oleum violarum vel unguentum popul. vel lac tepidum, (naribus nempe si dicta attrahantur vel illinantur vel admoveantur,) præscribuntur: sequens omnibus tanquam singulare commendamus,

Eo in casu excellens medicamentum.

℞. Lact. muliebr. recenter emulct. vel illo deficiente solummodò

Recentis vaccini ex. gr. ℥ij.

Mucilag. aquâ rosarum ex semine cydoniór. fact. ℥ij.

Opii thebaic. ℈j.

Opium

Opium primo in lacte tepido dissolvatur, tumque per linteum leviter exprimatur, iterumque solvatur & exprimatur, tumque calidè admisceatur mucilago seminis cydoniorum lacti, hisce mixtis opium solutum & expressum affundatur & tepidè usurpetur vel è volâ manus vel cum gossypio.

POST ERRHINA PTARMICAVE CONVENIUNT

1. *Caput confortantia & exsiccantia externa & interna*, aliàs non nisi cassum ageres laborem, & aquosorum, pituitosorum, viscidorumque humorum major generaretur quantitas & copia, quam quibus ægri antea unquam oppressi fuissent. Post ptarmica caput exsiccandum &c.

2. *A ptarmicis & errhinis à frigore se tueantur, paulòque ambulando corpus moveant, & quieti se postmodum tradant.* Quid denique agendum.

3. *Ut catarrhos sistentia, acrimoniamque humorum temperantia sicca exhibeantur*; ex. gr. Massa Pilularis de cynoglossa, laudanum opiatum &c. Ad catarrhos sistendos &c.

4. *Stomachum corroborantia & quidem calida sicca & confortantia, ut usurpentur*, quia sæpius contigit ut ventriculus ab aqueis pituitosis &c. humoribus in eundem tunc temporis illapsis debilitaretur. Ad Stomachum corroborandum &c.

5. *Frigida nullatenus usurpanda, diæta calida & sicca præscribenda, sitique neutiquam satisfaciendum judicamus.* Post errhina diæta qualis adhibenda.

Sternutatio quomodo fiat & excitetur, videre est apud *Hippocratem aphor.* LI. *Sect. vij. & Clar. Viri D. Fr. de le Boë Sylvii praxeos Medicæ lib. j. cap. xxiij.* § 3. & 12. *p.* 318. & 322.

Digitized by Google

CAP. II.

DE SUFFIMENTIS.

Suffitus quid sint.

Suffitus *Græcis* θυμιάματα à θυμιάω suffio, odores incendo, quod à θῦμα odoramentum, sacrificium, illudque deducitur à θύω sacrificio, quia odoramenta, sacrificia, victimæ super altare incendebantur, sicque fumos odoresque naribus gratos ad cælum exhalabant; quare etiam *Genes. cap. viij. v.* 21. Jehova odorem gratum ex holocaustis mundarum pecudum ac volucrum in altari exstructo à *Noacho* oblatis ascendentem odoratus traditur.

Differentiæ.

Suffitus fiunt vel *ad voluptatem*: qui cultui aulico & delitiis dicati ex rebus pretiosis suaviterque odoratis constant, vel *ad sanitatem* (de quibus tantum in sequentibus agemus) morborum nempe Averruncationis curationisve gratiâ, sicque Medicæ intentioni ægrotantiumque exspectationi inserviunt ac satisfaciunt.

Effectus.

Effectum suum præstant suffitus prunis vivis ac candentibus insperſi halitibus vaporibusque emissis, vel intestina reficiendo vel viscidos humores incidendo, vel denique aqueos humores exsiccando, nimisque relaxatas partes *adstringendo* & restaurando: de quibus postea.

Spiritus animumque reficiunt, &c.

Quare ad reficiendos spiritus animumque humanum exhilarandum, & ab externâ malignitate vindicandum, cerebrum Corroborandum, catarrhos sistendos, pulmonum crassam viscidamque materiam incidendam, illorumque ulcera exsiccanda & sananda, tum etiam ad menses movendos sistendosve pro ratione *ægrotantium* & intentione *Medicorum*; ad suffocationem hypochondriacam, ani procidentiam, narium, aurium, oris, uteri &c. ulcera exsiccanda & curanda; ad luem ve-

veneram & indè ortos dolores, ac ulcera ſananda &c. ſuffitus præſcribuntur.

Parantur vel in *liquidâ* vel *ſolidâ conſiſtentiâ*; *liquida* ſunt *aquæ* & quidem primò odoratæ & fragranti odore præditæ, ut aqua roſarum bis terve recentibus floribus affuſa & abſtracta; ſic quoque acetum, vinum, aqua vitæ, *oleum* ſuccini, *ſpiritus* ſalis armoniaci, fuliginis &c. vel *decocta*: *ſolida* ſunt *pulveres*, *trochiſci*, *candelæ*. Formæ.

FORMULÆ SUFFIMENTORUM.

Formulæ variæ.

In formâ humidâ.

℞. Aq. roſar. fragrantiſſ. bis terve floribus roſarum abſtractæ noviſque floribus affuſæ ℥j ß.
Cinamomi cum vino & aquâ meliſſæ deſtill. ℥ß. Ad ſpiritus reficiendos.
Sp. flor. lilior. convall.
Tunicæ ana ℥iij.
Rad. angelicæ ℥j ß.
Vin. rhenan. veter. odorif. ℥ij.
MS. valet ad ſpiritus reficiendos animumque ægrotantium imo agonizantium refocillandum.

Tempore peſtis admodum conducit acetum garyophyllâtum ſuper ſilices ignitos infuſum, vapor enim & odor inde ſpirans quam maximè domos, imò & veſtes peſte jam infectas purificat. Acetum garyophillatum in peſte &c.

Sic quoque nonnulli lapides ignitos in acetum injici curant, in tumoribus duris, œdematoſis diſcutiendis; vel laterem ignitum aceto extinguendum & vaporem excipiendum nonnulli in anginâ præſcribunt. Lapides igniti quibus conveniant.

Digitized by Google

In formâ olei.

℞. Ol. succin. ℈j.

In capitis gravedine & suffocatione.

Indatur lagenulæ, & carboni vivo instilletur, fumusque naribus exceptus, in capitis gravedine, indeque orto dolore, & suffocatione hypochondriacâ admodum conducit.

℞. Ol. Corn. Cerv.
Succin.
Fuligin. ana ℈ß.

In epilepsiâ &c.

MS. prunæ vivæ guttula una alterave instilletur, vapor fumusque indè exsurgens tritorio vel alio instrumento apto naribus admotus Epilepsiâ laborantes ac suffocatione hypochondriacâ etsi gravissimâ afflictos, statim excitat.

℞. Ol. Caryophillorum ʒß.

In summo fœtore.

Cinam. ℈β.
MS.

Hujus duæ tresve guttulæ carbonibus vivis si affundatur, odorem gratissimum in Cubiculis teterrimo etsi odore antea refertis, percipient quotquot fuerint ingressi.

In formâ spiritus.

In epilepsiâ, lethargo &c.

℞. Spir. salis armon.
Fuligin. ana ʒij.
Tinctur. Castor. ʒj.
Sal. volat. Corn. Cervi ʒß.
MS.

Linteum hac mixturâ imbutum, ac epilepticorum, lethargicorum, omniumque soporiferis morbis suffocationibusque hypochondriacis laborantium naribus admotum excitat, vel potius mixturæ pa-

Digitized by Google

patellâ igni impositæ halitus assurgentes tritorii beneficio dictis morbis laborantium nares modò attingant, statimque vel à paroxysmis gravioribus liberabuntur, vel levamen sentient ægrotantes.

℞. Rad. aristoloch. rotund.
Bryon.
Acori.
Angelic. ana ʒij.
Fol. rutæ.
Sabin.
Puleg.
Artemis. ana M. ß.
Flor. calendul.
Cheiri ana p. ij.
Bacc. laur. ʒß.
Sem. levistic.
Dauc. ana ʒij.
Myrrh. rubr. ʒjß.
Assæ fœtid.
Castor. ana ʒj.

Ad menstrua cienda.

Concisis ac contusis affundatur:
Sp. vini pint. j.
Aq. puleg. ʒviij.
Post macerationem per biduum spiritus per alembicum ex arenâ abstrahatur, destillatoque add.
Sp. salis armon. ʒij.
MS.

Universalibus præmissis, hic spiritus ollæ vitreatæ patellæve inditus, carbonibusque vivis impositus, halitibusque indè elevatis tritorii ope acceptis, ad menstrua cienda per quam potens.

Ad

Ad eadem valet spiritus urinæ, salis armoniaci &c.

Ad hæc provocanda solum spiritum urinæ, fuliginis, salisque armoniaci &c. eodem modo usurpandum præscriptum, ejusque effectum vidimus.

In formâ decocti.

℞. Bacc. laur. elect. & excortic.
Sem. levistic.
Gran. paradis.
Salis commun. ana ʒjß.
Flor. sambuc. M. j.
Alb. græc. ʒij.
Contusis add.
Aq. commun. ℔jß.

Contrà anginam gravissimam.

Coq. lento igne ad tertiæ partis consumptionem, vasis optimè clausis, addendo.
Mell. virgin. ʒij.
Aceti sambuc.
Spir. vini ana ʒj.
Mixta statim calidè indantur ollæ, Capite tegumentis obvelato, cochleari continuò moveantur & circumrotentur, halitusque & vapores assurgentes ore hiante ægrotantes excipiant, tepidumque dum fieri incipiat, bis terve hoc decocto gargarizent, & intra calorem se contineant & sudent.

In anginâ, omnibus frustrà adhibitis, singulare experimentum; etsi jam suffocaturos judicares, usurpato modò dicto decocto brevi levamen sentiunt anginosi.

Et oris ulcera ex lue venereâ.

Convenit quoque in oris palatique ulceribus ex lue venereâ oriundis, imprimis, si loco flor. sambuc.
Rasur. lign. guajaci ʒj.
& loco aceti sambucini addatur.
Vin. gallic. ʒjv.

Mo-

Digitized by Google

Modoque ferè eodem adhibeatur, aut per tritorium lue venereâ laborantes ore hiante vapores halituſque aſcendentes excipiant.

℞. Rad. tormentill.
Biſtort. ana ℥ij.
Fol. heder. terreſt.
Myrtin. ana M. β.
Flor. balauſtior.
Roſar. rub. ana ℥iij.
Raſur. lign. guajac. ℥j.
Cort. granator. ℥jβ.
Contuſa ac conciſa coquantur in
Aq. plantag.
Vin. rubell. ana ℔jβ.
Ad quartæ partis conſumptionem.

In nimio menſium fluxu internè & externè.

Hoc decoctum in fluxu menſtruorum nimio & internè & externè admodum convenit; externè halitus vaporeſque calidos ex decocto aſſurgentes per infundibulum ſellæ perforatæ inſidentes ægrotantes fœminæ in uterum excipiant.

In formâ pulveris

℞. Succin. ʒß.
Maſtich. ℈j.
MS. F. Pulvis craſſus;
Hujus parum carboni vivo imponatur, fumuſque naribus attrahatur, Capite primò tegumentis obvelato; vel qui fumum ferre nequeunt, illorum Capitis tegumenta ſuffumigentur.

Pulvis in Capitis gravedine, coryzâ, catarrhis &c. conveniens.

Prodeſt quam maximè in Capitis gravedine, indèque ortâ coryzâ, catarrhis imprimis ſalſo-acribus, & indè productâ tuſſi; quare hiſce in Regionibus non curatâ gravedine, facilè catarrhi, & quidem ſalſo-acres generantur, iiſque non curatis ſed adhuc delabentibus, oritur utplurimum tuſſis

Phthiſis undè exoritur.

Digitized by Google

tussis gravis, vasorum erosio ac apertio, indèque subindè phthisis, ut in superioribus p. 32. probatum satis superque.

℞. Styrac. calamit.
Benzoës ana ʒij.
Succin. citrin. ʒj.
Mastich.
Caryophill.
Gumm. junip. vel.
Succini indici (quod gummi animæ a nonnullis nominatur, minus enim gravis est odor & optimè siccat cerebrumque roborat *teste Riverio. Pr. Med. lib. j. cap. j. de frigidâ cerebri intemperie p. m. 6.*)
Ligni aloës gummos. ana ʒß.
MS. F. Pulvis crassior ad cerebrum siccandum confortandumque apprimè conveniens.

Pulvis ad caput siccandum &c.

℞. Thur. mascul.
Succin. citrin. ana ʒiß.
Caryophill. ʒj.
Flor. rosar. rub.
Balaustior. ana ʒij.
MS. F. Pulvis crassior, in intestini recti procidentiâ efficax.

Ad intestini recti procidentiam.

Hujus tantillum prunis inspergatur, fumùsque ab ægrotantibus infantibus &c. fellæ perforatæ insidentibus ano excipiatur, postquam nempè intestinum in locum naturalem sit redactum; in quem finem consulantur *Chirurgiæ Scriptores, Aquapendens, Hildanus, Paulus Barbette part. j. cap. ix. p. m. 37. in suâ Chirurgiâ hodiernâ &c.*

℞. Benzoës.
Succin. ana ʒj.
Gummi guajacin. ʒβ.
Fol. nicotian. optim ʒij.

MS.

MS. F. Pulvis crassior pro suffitu in exsiccandis catarrhis & indè ortâ tussi, phthisi &c. curandâ. Pulvis contrà catharrhos.

Nota: *Heurnius* mirè commendat nicotianam; aliquandò suffitus fit ex solâ nicotianâ in carbones injectâ, fumoque tritorio vel alio instrumento excepto; quo pacto cerebrum quam maximè expurgari & pectus à pituitosis viscidisque humoribus liberari testantur *Practici*. Primas tenet nicotiana.

In trochisci formâ.

℞. Zinnaber. factit. ʒij.
Gumm. guajacin. ʒiij.
Benzoin.
Styrac. calamit. ana ʒjβ.
Cum s. q. thereb. F. L. A. trochisci

Trochisci contrà luem veneream.

Hujus fumus toto corpore conceptus in conclavi vel vase illum ob usum pro lubitu exstructo & fabricato luem veneream, affectusque indè pendentes, dolores, ulcera &c. sanat.

Nota. Vires robustas desiderat, nam forte est medicamentum. Quid in illorum usu observandum.

℞. Herb. sabin. recenter exsiccat ʒiij.
Bacc. laur.
Sem. cumin.
Rad. asari ana ʒij.
Myrrh. rub. ʒβ.
Sagapen. ʒijβ.
Styrac. calamit.
Alypt. moschat. ana ʒj.
MS. F. Pulvis, cui add.
Ol. succin. ʒβ.
& cum therebinthinâ aut ladano.

Ad menstrua provocanda potentissimi.

F. trochisci magni pro suffitu *ad menstrua cienda potentissimi*

℞. Rad. & herb. verbasc. ana ex gr. ʒj. in pulverem redigan-

gantur, miſceantur & cum ſ. q. therebinth. F. trochiſci.

In teneſmo ſingulares. De his duo, tres, pluresve prunis vivis impoſiti, ita aut fumus ſurſum ad inteſtinum rectum tendat (ſede undique nempè circumtectâ, ne aliundè fiat fumi exhalatio) & ter quaterve indies ſi repetatur, in teneſmo, pluribuſve aliis alvi profluviis, ut ſingulare experimentum commendantur.

Candelæ tempore peſtis &c. uſurpandæ. Nota ex dictis ſimilibuſve pulveribus gratis, fragantemque odorem de ſe ſpirantibus fiunt nonnumquam candelæ quæ tempore peſtis vel alius teterrimi fætoris accenduntur; admiſtis ſolummodò carbonibus tiliæ, vel ſalicis &c. & cum convenientibus liquoribus, gummi, reſinis, &c. formantur ex. gr.

℞. Styrac. calamit. ℥ij.
Liquid. ℥iij.
Benzoës ʒβ.
Ladani.
Oliban. ana ℥ij.
Lign. aloës ʒiβ.

Quomodo parandæ. MS. F. Pulvis ex quo cum mucilagine tragacanthi, addito pauco ſpiritu vini, in mortario

F. Maſſa, ex quâ ulterius pro lubitu formentur candelæ, odore gratiſſimæ & fragrantiſſimæ; potentiores verò & fragrantiores ſi quis deſideret, poterit dictæ compoſitioni admiſcere ambræ vel moſch. ℈β. vel ℈j. ſicque formare ex illâ maſſâ candelas.

NOTÆ IN USU SUFFIMENTORUM OBSERVANDÆ.

Quid in uſu ſuffitus obſervandum. Graves affectus, diraque ſymptomata, quia ſuffimenta non tantum curant; verum etiam nonnullis ægrotantibus maximè nocent, & animi deliquium, ſuffocationem, graviſſimaque

maque ſymptomata illis afferunt: non fruſtrà quis tempus terere videtur, qui LECTORIBUS STUDIOSIS paucis tradat, quibus conveniant, quibus verò noceant dicta ſuffimenta.

HUMORES ERGO SUFFIMENTA QUI INDICANT, SEQUENTES PUTAMUS.

Humores ſuffimenta indicantes ſunt.

1. *Pituita viſcida ac tenax*, in capite contenta vel pulmonibus infarcta: ſuffimentorum enim ex aromaticis imprimis confectorum beneficio, volatilitate nempe eorum tenacia ac viſcida liquidiora redduntur; obſtructioneſque indè in capite pulmonibuſve excitatas & productas ſolvunt; ſic quoque gravedinem, dolorem capitis gravativum, reſpirationemve difficilem à viſcidis, craſſis tenacibuſque humoribus ortam, curant dicta ſuffimenta. Pituita viſcida.

2. *Lympha ac ſaliva*, ſi *tenaces*, *craſſæ*, *viſcidæque* exiſtant, eandem ob rationem cum ſucceſſu præſcribi poterunt ſuffitus. Lymphà &c. Craſſior.

3. *Saliva humoreſve cæteri ſi nimis aquoſi*, ſuâque aquoſitate quatenus partium tonum auferunt, ipſarumque laxationem nimiam producunt; hic ſuffimenta apprimè neceſſaria, quia & humores nimis aquoſos eliciunt, exſiccant, parteſque nimis laxatas corroborant, novamque aqueorum peccantium humorum accretionem impediunt. Saliva, humoreſque nimis aquoſi.

4. *Salſo-acres humores*, quales in catarrhis in pulmones depluentibus tuſſimque utplurimum tum producentibus obſervantur; ſuffitus enim non tantum humorum acrimoniam ſalſam temperant, ac corrigunt; verum etiam catarrhos ſiſtunt & exſiccant, caputque ac cerebrum confortant, ne ab aëris injuriâ tam facilè caput poſteà afficiatur; quod ſequens exemplum abundè teſtatur: Humores ſalſo-acres.

Vir quiſpiam annum circiter agens quadrageſimum diu multumque tuſſi vexatus, ſemper ferè de ſalivæ ſalſedine con- Vir diù tuſſi vel anginâ laborans.

conquerebatur, tussique si minori affligebatur, statim anginâ laborabat, illâque curatâ, tussi iterum vexabatur; curationis ergo vocatus, tussi gravi, molestâ ac solitò diuturniori laborantem inveni, ob quam causam ipsi sequentes pilulas, quarum manè, circa meridiem & vesperi duas, singulis nempè vicibus, devorandas dedi.

Pilulæ, contra catarrhos salsos.

℞. Mass. pilul. de cynogloss. ʒß.
Laud. opiat. gr. iv.
Croc. optim. ʒβ.
MS. F. Pilul. no. xvj.

Curatâ tussi, de anginâ & oris salsedine querebatur.

Harum usu tussis curata, ast postero die anginâ singulis momentis adaugescente afficiebatur, ac de oris salsedine ita conquerebatur æger, ac si os non nisi muriâ continuò esset refertum; statimque sequens suffimentum præscripsi quod recipit

Succin alb.
Mastich. elect.
Benzoës ana ʒß.
MS. F. Pulvis crassus.

Suffitu brevi curatus.

Capite tegumentis obvelato, hujusce pauco carboni vivo impositò, fumoque vix ore naribusque excepto levamen sensit, catarrhos sisti, salsedinem ac anginam minui observavit; ac ter quaterve iterato suffitu ab anginâ & oris salsedine curatus fuit, & nec tussi nec anginâ amplius affligitur.

Menstrua obstructa a visciditate.

5. *Sanguis menstruus obstructus* ab humorum nempè visciditate ac tenacitate ortum trahens: quia suffimentorum, imprimis ex aromaticis & spirituosis specificis compositorum ope, viscida ac tenacia inciduntur, ac liquidiora reddunt, sicque obstructionis causa tollitur; quare etiam *Hippocrates aphor. xxviij. sect. v.* suffitus, inquit, aromatum muliebria educit.

Acidi ac austeri humores.

6. *Acidi ac austeri*, indèque producti halitus ac flatus, quales in suffocatione hypochondriacâ abundant, in suffocati-

catione enim dictâ hypochondriacâ ſuffitus nonnunquam admodum convenire ac proficuos eſſe experientia multos docuit: ſuffimentorum aromaticorum ac ſpecificorum enim vi corriguntur ac diſcutiuntur halitus illi ex acido-auſteris humoribus producti, ſymptomata gravia indè orta non rarò curantur; ſuffimentorum aromaticorum namque volatilitate ac oleoſitate acria illa quodammodò temperantur. Flatuſque & halitus indè producti. Quare.

SUFFITUS PROHIBENTES HUMORES SUNT.

1. *Viſcidi & Craſſi*, alio nempè in loco, quam capite &c. exiſtentes, aut è quo facile educi nequeunt tenaces illi humores; nam non niſi capitis dolorem ac gravitatem (imprimis ex aromaticis ſi conſtarent ſuffitus, quique tamen requirerentur ad viſcidos craſſos tenaceſque illos humores incidendos) inducerent, teſte SENE *aphor. xxviij. ſect. v.* nec non præcordiorum anxietatem, reſpirationemque difficilem excitarent. Suffitum prohibent humores viſcidi & valdè tenaces in capite &c. non contenti.

2. *Bilioſi*, quia ſuffimenta bilioſæ conſtitutionis ægris facilè *κεφαλαλγίαν*, phrenitidem, febreſque ardentes &c. nonnunquam afferunt; quare etiam *Fallopius in tractatu de morbo gallico cap.* LXIX. ſuffumigia peſſima & lethalia bilioſis eſſe dixerit. Bilioſi.

3. *Auſteri & acidi*, alio in loco nempè ſi contineantur, & halitus ex ſuffumigiis accenſis aſcendere non poſſent, nam non niſi anxietates graviores, reſpirationem difficiliorem, imò ſuffocationem ægris adferrent; ut interdum iis, qui ſunt anguſtioris pectoris & difficilioris reſpirationis, (imprimis aliam ob cauſam quam à pituitâ viſcidâ ſi orta ſit illa pectoris anguſtia reſpiratiove difficilis) contingit. Auſteri ac acidi alio in loco contenti.

4. *Sanguis* ex capite, pulmonibus &c. tuſſi ſcreatuve productus; nam ſuffimentorum uſu vaſorum orificia magis magiſque aperiuntur, facilèque ſuffumigiorum maleficio catarrhi plures & graviores, indèque tuſſes moleſtæ, & hæmor- Sanguis tuſſi &c. productus.

Digitized by

morrhagiæ incurabiles excitarentur; abstinendum ergò potiùs à suffumigiis in hæmorrhagiis, capitis, narium, pulmonumve &c. quam horum usu gravissima & lethalia symptomata excitare; quare etiam *Aëtius tetrab. j. sermon. 3. cap. 144.* & *Fallopius loco statim citato*, nec non *Fuchsius lib. 2. de Compos. Medicament. cap. 28.* sanguinem spuentibus suffitus adversari testentur.

Quare sanguinem spuentibus nocent.

Nota, ubi catarrhi graviores pluresque à suffumigiis excitantur, quod non rarò contingit, quia humores suffimentorum ope solvuntur, pax sit à suffumigiis; ut & ubi humorum est inopia & defectus, quia nimis exsiccant suffitus, corpora enim hoc modo exsucca, macilenta & planè arida redderentur.

MORBI, IN QUIBUS SUFFUMIGIA CUM SUCCESSU PRÆSCRIBUNTUR, SUNT SEQUENTES.

Suffitus conveniunt in epilepsiâ.

1. *Epilepsia*, imprimis in paroxysmo; suffumigia enim quam maximè epilepticos excitant, lymphamque acido-austeram nervos vellicantē & quasi constringentem, liberumque sic spirituum animalium in nervos influxum impedientem, suâ oleosâ volatilitate temperant, corriguntque; subit casus fœminæ cujusdam epilepticæ ac suffocatione hypochondriacâ laborantis; quæ semper à domesticis suffitu ex paroxysmo excitabatur; en totam observationem:

Mulier motibus epilepticis, & variis Symptomatibus plenilunio afflicta.

Mulier quædam trigesimum septimum circiter agens annum, melancholica præsertim circa plenilunium, murmura & distensiones in hypochondriis ferè continuò sentiebat, instante plenilunio dolore capitis lancinante, illoque evanescente, vertigine, oculorumque caligine affligebatur, ac semper ferè postridiè post vertiginem ac oculorum caliginem, suffocatione hypochondriacâ præeunte cardialgiâ & nauseâ vexabatur; tumque sensim faciei pallor, extremorum frigus ac tremor observabatur, moxque subitò clau-

sis

sis manibus corruebat, motibusque convulsivis ac respiratione difficiliori graviter afficiebatur; quare sequentem domestici usurpavere suffitum.

℞. Succin. alb. ʒj. — Suffitu curata.
Castor.
Fulig.
Caryophillor. ana ʒβ.
MS. F. Pulvis Crassus.

Hujus tantillum carboni vivo imponebant, fumumque indè assurgentem tritorii beneficio ægrotantis naribus admovebant, sicque & à suffocatione hypochondriacâ ut & epilepticis motibus ægram liberabant, hæcque mulier tam graviter afflicta, sequentibus tandem curata fuit; alvo adstrictâ quia per octiduum aliquandò afficiebatur, de sequentibus pilulis quinque pro dosi singulis triduis assumebat.

℞. Gumm. ammoniac. aceto dissol. ʒß.
Myrrh. rub.
Resin. jalapp. — Pilulæ purgantes.
Diagrid. ana ℈j.
Croci ℈β.
Sal. volat. succin. gr. xv.
Ol. cort. arant. gutt. viij.
MS. F. Pil. no. xl. deaurandæ.

Undè bis ter quaterve alvum evacuavit: sic quoque de sequenti vino medicato ter, manè nempè, circa meridiem & vesperi, uncias tres, (semper instillatis decem guttulis spiritus salis armoniaci) pro vice continuò usurpabat.

℞. Rad. enul. campan.
Angelic.
Valerianæ Sylvestr. ana ʒijβ. — Vinum medicatum ant'epilepticum.
Fol. origan. cretic.
Salviæ.
Menth. crisp.

Rutæ ana M. β.
Flor. lavendul.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. leviſtic.
Pœon. ana ʒijβ.
Bacc. lauri ʒiij.
Nuc. moſchat.
Flaved. Cort. arant. ana ʒjβ.
Conciſa & Contuſa.
Miſceantur & ſacculo inſuantur,

Affundanturque vini gallici pint. v. ſtentque ſimul in cantharo lapideo per octiduum in infuſione.

Biduo verò ante plenilunium ſingulis duabus horis de ſequenti mixturâ cochleare unum aſſumebat.

Mixtura ante plenilunium uſurpata.

℞. Aq. majoran. nobil.
Cort. Citri ana ʒij.
Antihyſteric. ʒβ.
Epilept. Langii ʒvj.
Laud. opiat. gr. j.
Sp. ſalis armon. ℈j.
Tinctur Caſtor. ʒβ.
Ol. Cort. arant.
Macis ſtill. ana gutt. iij.
Syr. ſtœchad. ʒiij.
MS.

In paroxyſmo ſtatim domeſtici pulvere ſupradicto pro ſuffitu utebantur, item ſpiritum ſalis armoniaci & ſubindè ſal volatile ſuccini naribus admovendum curavimus; quibus tandem curata hæc ægra.

Capitis gravedine coryzâ, &c.

2. *Capitis gravedo & indè ortus dolor & coryza*, ſuffimentorum enim beneficio pituita viſcida, gravedinis non rarò cauſa, inciditur ac liquidior redditur, ſicque obſtructio à viſcidis producta ſolvitur, dolorque ac coryza curatur.

3. *Na-*

3. *Narium obſtructio*, à pituita viſcida ac tenaci oriunda, non tantum in adultis hyeme frequens, ſed imprimis quoque in infantibus, ita ut vix ſugere aut reſpirare queant; ſuffumigia verò tenacem ac viſcidam illam pituitam incidendo, & attenuando nares aperiunt & liberiorem per nares aëris tranſitum efficiunt: dicta quotidiana praxis ſatis conteſtatur; Verum aliâ de cauſâ ſequentem addo obſervationem.

In narium à pituitâ viſcidâ obſtructione.

Infans, trium circiter ſeptimanarum, narium obſtructione ſummâ, imo tali ut vix lac ſugere aut reſpirare poſſet, motibus epilepticis (belgis ſtuppen / nonnullis termijnen / quia certis periodis vel temporibus vigent) ſummis, nocte dieque inſurgentibus laborans, imò tot tantiſque inſultibus, ut adſtantes jam jam mortem exſpectarent; fæces omniaque aſſumpta lacticinia vomitu reddita coagulata, acidum redolebant ſummum; hujus infantuli mortem Amici Parenteſque continuò ſperabant, quia cruribus carebat, manus tam dextra quam ſiniſtra inſtar avium penè unguium erat incurvata & ad poſteriora retracta, quare nonnulli ex adſtantibus & Amicis judicabant, medicamenta neutiquam eſſe adhibenda. Parentes tamen auxilium Medici implorabant; qui omnibus conſideratis, ſuffumigium p. 49. notatum, quo omnia Capitis tegumenta ſuffumigenda, ac capiti Cucupham ex floribus lavendulæ, foliis majoranæ nobilis, Caryophillis &c. imponendam præſcripſit, & ſequentem pulverem dedit.

Infans inſultibus epilepticis laborans.

Omnia per ſuperiora aut inferiora reddita, acidum redolebant.

Cruribus carebat manibus incurvatis.

Adhibitis ſuffumigiis, cucuphâ.

℞. Ocul. Cancr.
Margarit. ppt. ana ℈j.
Sal. volat. Corn. Cerv. gr. vj.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.
In 6. doſ. dividendus.

pulvere acidum temperante.

Manè & veſperi doſin cum pulte aſſumſit; & de ſequenti mixturâ ſingulis horis cochleare unum.

℞. Aq. Flor. tiliæ.

Betonic.

Mixturâ antepilepticâ. Fæniculi ana ℥j.
Sal. volatil. oleos. gutt. xvj.
Syrup. pœoniæ ℥j.
MS.

Clysmate injecto &c. Sequens quoque Clysma injectum fuit, alvo adstrictiori quia ut plurimum laborabat.

4. Jusculi vervecin. ℥ijß.
Mell. anthosat. ℥iij.
MS. f. Clyster.
pro infante.

Salivatione secutâ post spiritum salis armoniaci naribus admotum. Naribus spiritus salis armoniaci in ipsis insultibus epilepticis fuit admotus, post biduum tanta salivatio secuta est, incisis & attenuatis nempè humoribus in capite contentis, & hoc modo apertis vasis salivaribus a pituitâ tenaci & vitcosâ anteà obstructis, ut apophlegmatismum assumsisse dixisses;

Infans ab insultibus epilepticis curatus fuit. Quorum omnium beneficio quoque & narium obstructio & motus epileptici evanuêre ac curatus fuit infans; Qui jam juvenis pinguis & barbatus est, ingentis staturæ quoad superiora, & aspectu pulcherrimus, ita ut omnes admirarentur & credere nollent, omnesque contestarentur pulchriorem juvenem nunquam se vidisse; ante semestre ipsum ante fores vidi, clunibus insidentem, cruribus privatum: En ejus figuram.

A. Juvenis pulcher ingentis staturæ quoad superiora.
B. B. Manus dextra & siniſtra sed binæ incurvatæ.
C. C. Digiti ad posteriora retracti.
D. D. Ungues instar avium.
E. Umbilicus.
F. F. Os pubis.
G. G. Clunes.
H. Scrotum cum scaphâ.

Capitis frigidis affectibus. 4. *Frigidi capitis affectus omnes*, suffumigia enim calefaciunt, exsiccant ac corroborant caput cerebrumque, sicque

A
B
B
C
C
D
D
E
F
G
G
H

que à graviſſimis ſymptomatibus præſervant; nec non impediunt, novam frigidorum pituitoſorum affectuum generationem.

5. *Lethargus, Carus, reliquique ſoporiferi morbi omnes*, imprimis in paroxyſmo, acredine namque ſuffumigiorum quam maximè illi ſoporiferi excitantur, & à graviſſimis illis paroxyſmis liberantur. Morbis ſoporiferis.

6. *Catarrhi imprimis ſalſo-acres*, teſte *Jouberto de thoracis affectibus cap.* 4. & indè producta tuſſis, quæ niſi in tempore curetur, facilè phthiſis indè excitaretur ut in ſuperioribus ſatis ſuperque probatum: ſuffimenta enim nimiam humorum peccantium quantitatem, undè catarrhi, exſiccant, illorumque acrimoniam temperant, ſicque indè producta ſymptomata curant. Catarrhis ſalſo-acribus.

7. *Ulcera aurium, narium, oris, uteri &c.* exſiccant & ſanant ſuffitus. Aurium &c. ulceribus.

8. *Angina pituitoſa*, niſi majore anguſtiâ premantur fauces, ut autor eſt *Joubertus cap. j. de thoracis affectibus*; rationem in ſuperioribus dedimus; libet caſum curatæ anginæ hiſce inſerere: Anginâ pituitoſâ.

Puella quædam viginti quinque circiter annorum, poſt inſolitos labores majores incaluit, avidèque frigidam ceresiam hauſit, undè intra duas horas in deglutitionem, reſpirationemque admodum difficilem, fauciumque talem dolorem ac tumorem incidit, ut ne guttulam quidem liquoris aſſumere ac deglutire poſſet. Vocatus ſtatim venæſectionem neceſſariam judicavi, aſt retulit ægra, quod per quatriduum menſtrua ipſi jam fluxerant & adhucdum ſatis copioſè fluebant; quare, naturâ venæſectionis vicem quaſi ſupplente, nullam aperuimus venam, aſt mox purgans (alvo enim oppreſſâ per triduum fuerat ægra) exhibuimus, undè ſexies benè alvum exoneravit, externè ſequens Cataplaſma calidè imponi curavimus. Puella anginâ ſummâ affliſta. Menſtrua ipſi copioſa.

Quare Cataplasma adhibitum.

℞. Nid hirund. no. j.
Cæpar. alb. sub cineribus Coct. no. ij.
Farin. Sem. lini ℥jβ.
Rad. alth.
Lilior. alb. ana ℥vj.
Alb. græc. ℥iij.
Coq. ex cerevisiæ q. s.
Contusis add.
Spiritus vini ℥β.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Cataplasma.

Sed absque successu.

Exiguum tamen levamen hoc cataplasmate observavit ægra, respiratio suffocationi jam proxima erat, ita ut liquida omnia ac singula per nares rejicerentur, quare decoctum p. 48. descriptum, eodemque, ut ibi dictum, modo, usurpavit, & post paucas horas abscessus fuit ruptus multumque fœtentis puris ex ore effluxit, ac respiratio liberior deglutitioque facilior exstitit; maximèque deinde de oris purisque fœtore conquesta fuit, quare sequentem præscripsimus linctum.

Decocto & linctu &c. Curata.

℞. Rob. sambuc. ℥β.
Mell. rosar. ℥jβ.
MS. F. Linctus.

Quo usurpato, non nisi vinum gallicum in quo mel virgineum dissolutum pro gargarismate ad finem curationis usque usurpavit.

Asthmate & orthopnœâ.

9. *Asthma & orthopnœa* à pituitâ viscidâ si ortum trahant, ut testantur *Joh. Jac. Weckerus lib. j. antid. gener. cap. 53. Renod. lib. v. institut. pharmaceut. cap. 27.* suffumigiorum enim beneficio pituitosa viscida illa inciduntur exsiccanturque, hâcque ratione materia obstruens liquidior redditur ac exspirationi inspirationique major conceditur locus.

Phthisi.

10. *Phthisis*, ac reliqua pulmonum ulcera, exsiccant enim eadem & sanant suffimenta, teste *Heurnio method. ad prax.*

prax. cap. de suffitu (qui desperatos phthisicos suffumigiis curatos observasse se, memoriæ scriptum reliquit) & *Jac. Weckero loco modò citato*, catarrhos enim siccant eorumque acrimoniam temperant suffitus; in phthisi namque catarrhi necessariò sistendi & exsiccandi sunt, frustrà enim phthiseos curationem absque catarrhi sublatione aggrediaris, à catarrhis enim & quidem salsoacribus phthisis exoritur, ut vidêre est apud *Hippocratem lib. j. de morbis text.* ix. ut & *lib. de internis affectionibus textu* iv. *p. m.* 201. cæterosque *Practicos graves*; quare optimè *Clariss. D. Freitagius* concludit, non curatis catarrhis, humorumque acrimoniâ & quidem salinâ non temperatâ, phthisin curari esse impossibile. Quomodo curanda.

11. *Suffocatio hypochondriaca*, teste *Dan. Sennerto lib. v. institut. medic. part.* 3. *sect.* 3. *cap.* 31. nec non *Ioh. Iacobo Weckero lib. j. Antidot. general. cap.* 53. ut & *exemplo jam jam à nobis allato*, quia suffimentorum sale volatili & imprimis oleoso abundantium ope humores acido-austeros viscidos, vaporesque & halitus indè elatos corrigunt & temperant, ut in superioribus satis probatum fuit. Suffocatione hypochondriacâ.

12. *Menstrua suppressa & nimis fluentia, nec non lochia*; quare Magnus SENEX *Sect. v. aphor. xxviij.* suffitus aromatum muliebria educere dixerit: suffumigia enim humores tenaces, crassos, viscidosque à ventriculo debili malèque cibos ingestos digerente, ortos ac productos ad partes vasaque teneriora delatos ac uteri vasis quasi impactos, sicque naturalem fluxum supprimentes incidunt ac solvunt, obstructiones aperiunt & menstrua provocant: nimium verò eadem fluentia sistunt curantque *sed diversæ naturæ & substantiæ* ὑμιάματα, quia & nimis aperta vasa exsiccando, corroborando, adstringendove restituunt, ac serosa acriaque, vasa uteri illa tenellula aperienta corrigunt, incrassant ac temperant, sicque nimium menstruorum fœminis tam molestum fluxum sistunt suffitus: dicta comprobat sequens historia: Menstruis, lochiis, &c.

Ma-

Digitized by Google

Matrona post abortum in hæmorrhagiam uteri incidit gravissimam.

Matrona quædam trigesimum sextum jam agens annum, trium infantium mater, ex abortu incidit in nimiam imò summam uteri hæmorrhagiam, ita ut macra, pallida, debilis, mortique proxima redderetur; quare multa ac varia usurpata fuere remedia, ast non tantū frustraneo eventu, verum etiam majori cum detrimento, nam indies magis magisque fluxus fuit auctus, ita ut ex periodico fluxu tandem continuus fieret. Tandem retulit ægrotans, quod nondum post abortum secundinæ (quantum observare potuerat) essent expulsæ; ac subindè circa pubis regionem dolorem gravativum, effluentisque sanguinis fœtorem gravissimum & teterrimum jam per aliquot septimanas observasset; quare sequens decoctum præscriptum fuit.

Primò periodicam postea continuam.

Ex secundinis retentis.

℞. Rad. tormentill.
Bistort. ana ʒjβ.
Fol. menth. crisp.
Majoran. nobil.
Puleg. ana M. j.
Sem. plantag. ʒβ.
Coq. s. a. in s. q. vini in colatur. ℥xx.
Dissolv.
Syr. de arthemis. ℥j.
Aq. Cinam. ʒvj.
MS.

Quare decoctum aperiens & simul adstringens usurpavit.

Hujus decocti uncias duas pro dosi ter quaterve de die calidè assumsit ægra, triduo quatriduove post decocti usurpationem, in hæmorrhagiam majorem ac dolorificam incidit, ac brevi magnam secundinarum partem exturbavit, nihilque amplius de decocto, quia admodum debilitata indè fuit, ast de sequenti adstringente corroborante ac dolorem mitigante mixturâ post interstitium duarum horarum aliquoties usurpavit.

Hujus beneficio partem secundinæ exturbavit.

℞. Aq. plantag. recent. ℥ijβ.

Ci-

Cinam. ʒj.
Vin. rubell. ʒjβ.
Confect. hyacinth. ʒjβ.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. myrtin.
Cydonior. ana ʒβ.
MS.

Mixturam cardiacam adstringentem usurpavit, & Curata fuit.

Hujus usurpatione dolor, hæmorrhagia & debilitas parum fuêre diminutæ, tandem pulvere p. 50. descripto, pro suffimento utebatur, hujusque beneficio tandem curata fuit & manet.

13. *Prolapsus uteri, ani, &c.* ille uteri prolapsus nihil aliud est quam relaxatio anterioris vulvæ tunicæ; rugosam hanc esse tunicam omnibus Anatomicis notum est, non tantum ut penem amplectatur, & semen melius ad uterum deferat, ast quoque partus tempore, onere suo citius liberet infantem; facilè hic uteri dictus prolapsus ab initio suffumigiis adstringentibus curatur; (accuratam hujus descriptionem & curationem, si desideret BENEVOLUS LECTOR, adeat & legat *observationes chirurgicas de mulierum affectibus D. Henrici à Roonhuyse apud Amstelodamenses Chirurgi expertissimi.*) nam ut plurimum dictæ tunicæ ut & ani relaxatio ab humoribus pituitosis, viscidis, aquosis, frigore, &c. ortum trahit; non mirum ergò quod suffumigiis incidentibus, exsiccantibus, adstringentibus, calefacientibus, corroborantibusque curentur rugosæ uteri tunicæ, anique relaxationes; contraria namque contrariis, imprimis in hisce affectibus, curantur: quod quotidiana confirmat experientia, & videre est apud *Cl. Danielem Sennertum lib. v. institut. Medic. part. 3. sect. 3. cap. 31. & Ioh. Iacobum Weckerum lib. j. antidotar. general. cap. 53.* nec non *Heurnium j. Method. ad praxin cap. de suffitu* ut & *G. F. Hildanum lib. de dysenteriâ cap. 13.*

Uteri, ac ani prolapsu.

Suffumigiis Curatur & quare.

Hæmorrhoidibus. 14. *Hæmorrhoides*, sistunt enim nimis fluentes ægrosque admodumdebilitantes hæmorrhoides suffumigia, earumque dolorem leniunt, tolluntque &c. ut testatur *Riverius observat. vj. centur.* 11. *p.* 112. & 113. nec non *Prax. Med. lib. x. cap. x1. p. m.* 521. & *cap. x. p.* 513.

Tenesmo. 15. *Tenesmus*; ut posteritati scriptum reliquêre *Cl. Petr. Forestus observat.* 39. *lib.* 22. & *G. Fabr. Hildanus libr. de dysentriâ cap. xij. p. m.* 693. nec non *Hadrianus à Mynsicht in suo armamentario Medico-chymico sect. x. de suffimentis p. m.* 193. ut & *Rrverius praxeos Medicæ lib. x. cap. vj. p. m.* 491.

Θυμιάματα in tenesmo admodum proficua, quia eorum beneficio ulcera sanantur, & acria assiduam illam desidendi cupiditatem excitantia temperantur ac demulcentur, sicque causæ irritationis tolluntur ac leniuntur; Sequens de tenesmo occurrit mihi casus;

Juvenis alvi fluxu, torminibus & tenesmo afflictus. Juvenis quispiam viginti quinquè circiter annorum, post fructuum horariorum usum diuturnum ac frequentem, incidit in alvi fluxum summis torminibus doloribusque contorquentibus conjunctum; dolor solo diascordio Fracastorii assumto fuit sublatus; manente tamen alvi fluxu cum continuo dolore in intestino recto, paulò suprà anum, undè assidua desidendi cupiditas emergebat, nihilque præter mucosum quid, & subindè subcruentum imò purulentum excernebat æger, dolore ac egerendi cupiditate ita increbescente, ut dies noctesque multas insomnes transigeret; vocatus morbi historiam cum intellexissem, præscripsi sequentem pulverem pro suffumigio, exhibito solummodo internè grano uno cum semissi laudani opiati,

Laudano opiato & suffitu Curatus. ℞. Fol verbasc. M. β.
Flor. rosar. rub.
Balaustior. ana ʒβ.
Cap. papav. alb. contus. no. ij.

Ma-

Mastich. ʒj.
Thuris ʒβ.
MS. F. Pulvis crassus cujus fumum æger in cathedrâ perforatâ excipiat.

Sexies septiesve indies hoc suffimento utebatur, ac intrà quatriduum fuit curatus.

15. *Lues venerea & indè excitati dolores ac ulcera &c.* sed viribus adhuc sint integris & præhumidâ ac forti constitutione prædíti lue venereâ affecti; aliàs neutiquam in usum revocanda suffimenta, ex cinnabari confecta, nam facilè resolutionem & contractionem omnium membrorum, capitis, ventris, hypochondriorumque dolorem acerbissimum & atrocissimum, summamque narium hæmorrhagiam &c. excitant & producunt; ut vidêre est apud *Clariss. D. Fernelium de lue venereâ*, inspiciatur quoque eâ de causâ *P. Forestus lib. xxxij. observ. schol. 17. Renodæus lib. v. institutionum pharmaceut. cap. 27.* normam & tempus in morbo gallico utendi suffumigiis vide sis apud *Petr. Forestum loco jam citato*, & *Fallopium tractat. de morbo gallico cap. 72.* Lue venereâ & indè excitatis doloribus.

NOTA. Suffitus nonnunquam præscribuntur ad spiritus reficiendos, animum exhilarandum & ab externâ malignitate vindicandum, cerebrum confortandum &c.

MORBI SUFFUMIGIA PROHIBENTES, SUNT

1. *Catarrhi calidi*, nam suffimentorum aromaticorum maleficio magis magisque humores solverentur & liquidiores redderentur, sicque catarrhi plures calidiores ac acriores producerentur, multaque ac gravia indè excitarentur symptomata, ut testatur *Hippocrates aphor. 28. sect. v. Cl. Ioh. Crato apud Scholtzium Consil. 7.* contrarium docet *Ioubertus de thoracis affectibus cap. 4.* ast non de aromaticis tum loquitur *Ioubertus*, quia & *loco citato* fortiter odorata, ut aromatica imprimis sunt, prohibet. Suffumigia vetant catarrhi calidi.

Asthma, orthopnœa &c.

2. *Asthma, orthopnœa, ac quævis respiratio difficilior,* si nempè à pituitâ crassâ, viscidâ ac tenaci ortum non trahant, aut vel angusto pectore vel proprio pulmonum vitio; quia vapores halitusque ex suffimentis assurgentes liberiorem intercludunt aërem, angustumque pectus magis magisque supplent, imò asthmaticos alioswe difficulter respirantes ferè suffocant; quare etiam *Fallopius tractatu de morbo gallico cap.* LXIX. suffumigia illis pessima imò lethalia censet.

Pleuritis, inflammationesque internæ.

3. *Pleuritis, peripneumonia* vel *quæcunque alia inflammatio interna;* suffitus namque humores liquidiores reddunt, eosque exsiccant ac acriores quodammodò efficiunt eosdem, sicque inflammationes augent, nec non febrem acutiorem, respirationem difficilem difficiliorem reddunt; ideò apud *Fallopium loco jam citato* legitur, peripneumoniâ &c. qui laborant, si suffiantur; pereunt.

Hæmoptoë & quævis hæmorrhagia interna.

4. *Hæmoptöe & quævis alia hæmorrhagia interna;* quia suffumigiorum maleficio vasorum orificia jam aperta, vel leviter saltem curata, rursus aperiuntur, sicque hæmorrhagiæ & hæmopthoës non curantur sed insanabilia & lethalia redduntur; quâ de causâ vide sis *Aëtium tetrab. j. serm. 3. cap.* 144. *Fuchsium lib. 2. de composit. medicamentor. cap.* 28. *Fallopium loco jam jam citato.*

Lientera, dysenteria à biliosis, acribus humoribus oriundæ.

5. *Lienteria, dysenteria, morbique omnes à calidis, biliosis, acribusque humoribus, humorumve defectu producti,* humores enim suffimentorum ope magis magisque solvuntur, exsiccantur, & quasi inflammantur, acrioresque redduntur, sicque acres stagnantes humores ad partes affectas demittendo morbos graviores symptomataque vehementiora efficerent suffitus; ut idem *Fallopius tractatu de morbo gallico cap.* LXIX. testatur.

Vapores, halitus in caput ascendentes.

6. *Suffitus nocent iis, quorum caput est infirmum,* quia vaporibus & halitibus nimium oppletur illorum cerebrum, sic-

ſicque ſpiritus magis magiſque circumrotantur, ut *Crato apud Scholtzium conſil. vij.* probat.

7. *Arthritis ejuſque ſpecies omnes*, quia ſæpiſſimè à catarrhis calidis, bilioſis, & ſalſo-acribus dependet arthriticus dolor, ideò partes dolore illo affectæ rubent & inflammatæ ſunt, rodentibuſque doloribus torquentur, & afficiuntur. Arthritis.

ÆGRI, IN QUIBUS SUFFIMENTA USURPANDA VENIUNT, SUNT

1. *Pueri, omneſque ac ſinguli qui mollis ac humidæ, aquoſæque ſunt conſtitutionis*, ſuffitus enim maximè exſiccant, quare ſenibus, & illis qui aridæ bilioſæque ſunt temperaturæ, minimè, ut in ſequentibus patebit, conveniunt ſuffimenta; in talibus enim non niſi febres ardentes, phrenitides, peripneumonias, capitis dolores ardentes, pulſantes &c. excitarent; auferuntur enim & exſiccantur humida & aquoſa temperantia humorum acrimonias, ſicque exſiccatione & ablatione humidorum aquoſorumque, humores ſunt acriores. Acria verò imprimis ſi bilioſa dictos morbos producere, lippis ac tonſoribus notum. Proſunt pueris, omnibuſque humidioris conſtitutionis.

2. *Hydrope capitis, ventris, crurum, totiuſve corporis qui afficiuntur;* reſpiratione nempè non admodum difficili exiſtente, aliàs neutiquam præſcribendi ſuffitus; hydropici enim abundant nimiâ humorum quantitate, quare etiam ſuffimenta illis proficua & nonnumquam perquam neceſſaria exiſtunt; aſt, *nota*, ſummâ cum cautelâ præſcribenda θυμιάματα; ſuffocarentur enim ſubindè hydropici ſuffimentorum maleficio, imprimis reſpiratione, ut jam monitum, difficiliori exiſtente, catarrhiſque ſi obnoxii ſæpius ſint. Hydrope capitis, ventris, Crurum &c. affectis.

3. *Catarrhis qui afficiuntur ſalſo-acribus*, ſuffitus namque Catarrhis ſalſo-acribus laborantibus.

que peccantium humorum acrimoniam temperant, humorumque nimiam quantitatem exsiccando tollunt, sicque à gravioribus morbis dirisque symptomatibus suffimentorum ope ac beneficio nonnulli sibi præcavent; ut satis superque ex sequenti casu patet:

Quispiam plenilunio, dolore intorabili in brachio afficitur.

Quidam ex consanguineis quadragesimum sextum circiter jam agens annum, singulis pleniluniis per annos aliquot dolore intolerabili totum sinistrum brachium occupante fuit afflictus, multa ac varia usurpavit remedia generalia & particularia, ast frustraneo eventu doloriſque augmento, donec antè menses circiter septem circa novilunium quid instar aquæ frigidæ in brachium sinistrum depluens senserit, prægresso dolore capitis primò gravativo dein rodente ac quasi perterebrante; quare præscripsimus ipsi pilulas de cynoglossâ, ad catarrhum sistendum ac temperandum, ast frustraneo itidem effectu; tandem sequentem ipsi dedimus suffitum, circa novilunium usurpandum.

Omnibus internis externisque frustrà adhibitis.

℞. Styrac. calamit. ʒjß.
Succin.
Mastich.
Caryophyll. ana ʒß.
Fol. majoran. nobil.
Rorismarin. ana ʒij.
MS. F. Pulvis crassior.

Suffitu curatus.

Quo usurpato, nec catarrhum & vix aut ne vix quidem postmodum sensit dolorem: sed singulis noviluniis suffitu hoc circà vesperi utitur, & à catarrho doloreque curatus sanus vivit.

Paralytici.

4. *Paralytici* à frigidâ humidâque materiâ &c. facti: quia calefaciunt, corroborant, exsiccant &c. partes nervosas, ab humidis, frigidis, viscidis &c. humoribus affectas, ἡμιάματα.

Suppuratis & Empyicis.

5. *Suppurati, Empyici*; suffitus enim & salso-acria tem-

pe-

perant & novas è capite destillationes excludunt, nimiam humiditatem exsiccant, cerebrum corroborant, purisque ac viscidorum &c. in pulmonibus contentorum eductionem accelerant ac facilitant: ut testantur *Joh. Jacob. Weckerus lib. j. antidotar. general. cap. 53. Renodæus lib. 5. institut. pharmaceut. cap. 27. Fuchsius lib. 2. de compos. medicamentor. cap. 28.*

6. *Qui neutiquam nárium hæmorrhagiâ, partiumque internarum inflammatione; sanguinisve sputo afficiuntur aut vexantur;* nam suffitus calefaciunt, caloreque sanguis redderetur liquidior, sicque hæmorrhagia major & curatu difficilior, partiumque inflammatio adaugeretur indies. Hæmorrhagiâ vel internâ inflammatione laborantibus.

7. *Qui pectore pleno & capite humidiori ac firmiori, & neutiquam vertigini capitisque gravitati, sunt obnoxii.* Capite firmis nec vertigini &c. obnoxiis.

HOMINES, QUIBUS SUFFUMIGIA NON FACILE PRÆSCRIBENDA, SUNT

1. *Gravidæ*, imprimis si ex aromaticis sint suffimenta facta, muliebria enim educunt, teste *Magno* SENE *aphor. xxviij. sect. v.* Suffumigia non facilè præscribenda gravidis.

2. *Lactantes*, nimium enim exsiccant & calefaciunt, exsiccatione quoque ac calefactione nimiâ lac consumitur, nimisque pingue, bilioso umque &c. redditur; sicque non nisi mammarum inflammationes &c. in lactantibus capitis dolores, febres ardentes, tonsillarum inflammationes, peripneumoniæ, &c. indè producuntur; ut videre est apud *Heurnium lib. j. method. ad praxin cap. de suffitu.* Nec lactantibus.

3. *Senes*, senum corpora jam exsucca & ferè arida existunt, morbique, quibus plerumque afficiuntur, sunt spirandi difficultates, articulorum renumque dolores, vertigines, totius corporis pruritus, vigiliæ, tormina, lævitasque intestinorum &c. ut legimus apud MAGNUM SENEM Nec senibus.

NEM *aphor. xxxi. sect.* III. ut & *C. Celsum lib. 2. cap. j. p. m.* 47. quare suffimenta valdè exsiccantia, ut lethalia damnant Practici, illorum enim corpora planè arida atque exsucca redderentur: videsis eâ de causâ *Heurnium lib. j. method. ad prax. cap. de suffitu*, nec non *Fallopium tractat. de morbo gallico cap.* 69.

Nec macilentis.

4. *Macilenti*, macilenti namque utplurimum biliosis ac calidis scatent humoribus, quare suffitus, qui ex calidis & aromaticis utplurimum constant, non nisi capitis dolores ardentes, pulsantesve excitarent, nec non ejusdem gravitatem, phrenitidem, febres acutas, peripneumonias, pleuritides, inflammationesve producerent.

Nec morbis extenuatis.

5. *Morbis qui extenuati*, quia hic humorum est defectus & suffumigia quorum exsiccare proprium est, magis exsiccant, ac eâ de causâ meritò in extenuatis damnantur.

Nec hæmoptoicis, aut hæmorrhagiâ laborantibus.

6. *Hæmoptoici*, vel *quâcunque hæmorrhagiâ qui afficiuntur*, quia suffumigiorum ope vasa magis magisque aperiuntur, sanguisque fluidior redditur, sicque suffimentorum beneficio non curarentur, ast potius interficerentur hisce morbis afflicti ægri, teste *Aëtio tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 144. nec non *Fuchsio lib.* 2. *de compos. medic. cap.* 28. *&c.*

Nec lientericis.

7. *Lienterici*, maximè namque humores viscidi, pituitosi, tenacesque suffituum vi & energiâ solvuntur, ab hisce quoque humoribus quia utplurimum lienteriæ ortum trahunt, meritò rejiciuntur: ut testatur *Fallop. loco modò citato.*

Nec febribus acutis &c. affectis.

8. *Febribus ardentibus, acutis, biliosis, malignis &c. qui laborant*, quia non nisi febres graviores symptomataque plura ac majora efficerent θυμιάματα.

Nec dolore capitis ardente &c. vexatis.

9. *Dolore capitis ardente, pulsante*, ac tempora præsertim feriente, in febribus biliosis continuis, ut & intermittentibus levi frigore advenientibus, nec non in diariis ab æstu solis, potu generoso, vigiliisve protractis ortis, admodum frequente, *qui vexantur*; à bile enim acriore sangui-

;guinem plus satis rarefaciente arteriasque sic magis citiusque explicante ac distendente tales dolores oriuntur, suffitus enim sanguinem rarefactum non mitigant, sed magis magisque eundem rarefaciunt, sicque dolores illi non minuerentur sed vehementiores, imò magis intolerabiles redderentur.

10. *Qui capite infirmo, ac difficiliori respiratione ex angusto pectore oriundâ, sunt affecti*, neutiquam illis θυμιάματα sunt præscribenda, teste *D. Ioh. Cratone apud Scholtzium consil. 7.* — Nec Capite infirmo aut angusto pectore laborantibus.

11. *Qui biliosæ sunt constitutionis*, ob rationes sæpius jam dictas. — Nec biliosis.

TEMPUS θυμιάματα USURPANDI.

1. Aptissimum *matutinum* judicatur à *Fallopio tractat. de morbo gallico capite sæpius jam cituto*, ut & *Gregorio Horstio lib. III. observ. 3. p. m.* 148. à nonnullis verò *vespertinum* magis opportunum atque conveniens putatur; quare sequentes proferunt rationes; catarrhos nempè vesperi plures & graviores descendere, quam quidem matutino tempore; ac idcircò ad catarrhorum depluentium præcautionem satius esse vespertino quam quidem matutino suffitus præscribi; præterea tempus vespertinum autumno ac hyemi quodammodò respondêre, quo tempore humores viscidi, pituitosi, &c. valdè adaugentur, catarrhique plures ac graviores excitantur. — Tempus θυμιάματα usurpandi optimum matutinum, a nonnullis vespertinum judicatur. Quare.

2. Conveniens quoque est *hybernum, vernale & autumnale* imprimis si humidum ac pluviosum fuerit, quare advenante hyeme utplurimum capitis dolores, catarrhi salso-acres & indè productæ tusses, raucedines, & gravedines &c. exoriuntur, ut testatur *Hippocrates aphorism. XIII. sect. III.* nec non *C. Celsus lib. 2. cap. 1. p. m. 45. & 46.* quia hisce temporibus non tam biliosi quam quidem viscidi, pituitosi, — Hybernum, vernale & autumnale.

aquoſique &c. humores prædominantur, ad quorum inciſionem, exſiccationem, ablationemque θυμιάματα imprimis conveniunt.

Interlunium tempore vernali, novilunium hyemali.

3. *Interlunium tempore vernali* nempè & *autumni principio, hyemali* verò *novilunium ac plenilunium*; quia tempore hyemali circa novilunium ac plenilunium humores viſcoſiores, pituitoſiores ac copioſores in corporibus generantur; aſt tempore vernali & autumnali, (imprimis ſiccus ſi fuerit autumnus) circa plenilunium bilioſi humores magis turgent, quare etiam tunc temporis morbi acutiſſimi & pernicioſiſſimi utplurimum exoriuntur, ut vidêre eſt apud *Hippocratem aphor.* ix. xii. & xiii. *ſect.* iii. nec non *C. Celſum lib.* 1. *cap.* 3. *p. m.* 33. *lib.* 2. *cap.* 1. *p.* 42. & 45.

ANTE, INTER AC POST θυμιάματα QUID AGENDUM OBSERVANDUMQUE SIT, PAUCIS DEMONSTRABIMUS.

Ante ſuffimenta requiritur.

Ante ſuffumigia, univerſalia præmittenda.

1. Ut *univerſalia*, præparantia nempè, purgantia, diaphoretica, diuretica, venæſectio &c. *præmittantur*, antequam ſuffumigia præſcribantur, tutò enim non uſurpantur ſuffitus ab hominibus noxiis peccantibuſque humoribus ſcatentibus. Convenit ergò univerſalia & quidem iterata præſcribere, quam tales ægros, imprimis plethoricos, graviſſimos in morbos, pernicioſiſſimaque ſymptomata præcipites dare.

Suffumigium uſurpaturus à frigore ſe tueatur.

2. θυμίαμα *uſurpaturus calore ſibi conſulat, ac neutiquam Jovem ſubeat frigidum*, aliàs oleum & operam perderet, imò catarrhi graviores ac plures generarentur.

IN-

INTER SUFFITUUM USURPATIONEM REQUIRITUR.

1. Ut *Cubiculum*, in quo ægri se contineant, *sit calidum, calidumque conservetur*, nam aliàs catarrhi graves ac symptomata curatu difficilia producerentur; corpus enim calore ubique tum quasi patet, frigoreque sic ceditur locus intrandi, ut ita dicam, corpus; undè non nisi dolores gravativi, spasmata, febres, tusses &c. generantur. Inter suffumigandum Cubiculum sit calidum.

2. *Naribus ut excipiatur ex suffumigiis assurgens fumus*, capitis in affectibus si præscribantur suffitus; *ore patulo* verò in pulmonum affectibus si præscripta fuerint θυμιάματα; & sic de cæteris, ut testantur *Joubertus de thoracis affectibus cap.* 1. & *Fuchsius lib.* 2. *de compos. medic. cap.* XXVIII. Fumus naribus vel ore patulo excipiendus.

3. *Caput ut rectè tegumentis obveletur, totumque corpus vestibus benè sit indutum*; ob rationes jam dictas. Caput totumque corpus benè tectum.

4. *Ut, si capitis gravitatem, vertiginem, visus hebetudinem, respirationemque admodum difficilem, &c. excitent ac producant, statim à suffitu desistatur.* Quando à suffitu sit desistendum.

5. *Ut nullo modo aërem*, ut dictum, *subeat frigidum*, aliàs non nisi viscidiores humores ac plures, item dolores intolerabiles, jam gravativi, jam rodentes &c. generabuntur, illudque non nisi *Penelopes* telam texere esset. Frigori ne se exponat.

POST SUFFIMENTA USURPATA CONVENIUNT.

1. *Caput totumque corpus confortantia & exsiccantia*, ut sic partes anteà affectæ & debilitatæ corroborentur, & à novâ humidorum, viscidorum, pituitosorumque humorum generatione immunes reddantur, aliàs non nisi graviores affectus, catarrhi plures, symptomataque curatu difficiliora producerentur. Post suffitum confortantia & exsiccantia adhibenda.

Quieti se tradant.

2. *Quieti se*, suffitum qui usurparunt, *tradant*, ne motu nimio vapores, halitus, humoresque capitis gravitatem, vertiginem, visusve hebetudinem &c. excitantes ascendant.

Frigida ac humida ne usurpet, nec siti satisfaciat.

3. *Frigida ac humida nullatenus usurpet æger*, sed potius calida, exsiccantia, corroborantia, &c. *neutiquam* quoque *siti satisfaciat*; ob rationes jam sæpius allatas.

Frigori ne se exponant.

4. *A suffumigiis ne frigus subeant, sed calidos se conservent*, nam facilè convulsiones, horrores, febres, catarrhi, tusses, dolores arthritici &c. exoriuntur.

Suffitus vehemens quibus cavendus.

Nota, Suffitus *vehementes* illis, quibus caput est infirmum, esse cavendos, ut *Crato apud Scholtzium Consil. 7.* docuit.

Qui fumum perferre non possunt, illorum capitis tegumenta esse suffumiganda.

Suffimenta fortiter odorata, plerumque capitis gravitatem inducere.

Suffitus ex moscho &c. hystericis nocet.

Suffitus ex moscho, zibethâ, ambrâ &c. hystericis nocêre admodum, mox enim paroxysmus indè excitatur, gravior-que solitò redditur.

CAP. III.

DE APOPHLEGMATISMIS, MASTICATORIIS ET GARGARISMIS.

Apophlegmatismi undè nomen sortiti.

Apophlegmatismi nomen suum ab affectu accepisse videntur, quod phlegma è cerebro viciniisque locis per palati cerebrique emunctoria, irritando, incidendo &c. proliciant & evacuent.

In formâ siccâ masticatoria dicuntur.

Quod si apophlegmatismi in formâ siccâ præscribantur, à plerisque vocantur *masticatoria*, quod in ore detenta masticentur hinc indè moveantur & dentibus comminuantur &

con-

confringantur, ſicque humores aquoſos, pituitoſos, viſcidos &c. peccantes attenuando, incidendo, ac irritando eliciant; *liquidâ* verò, propriè *apoplegmatiſmi* dicuntur; ſub quibus nonnulli *gargariſmata* comprehendunt, quæ à græco verbo γαργαρίζω derivantur: ſunt itidem ut apophlegmatiſmi medicamenta fluida, quæ in ore continentur, & linguæ beneficio hinc indè agitantur, quibus fauces abſque deglutitione, colluuntur: dum ſcilicet aſſumptus & ore contentus liquor capite ſupino ad fauces, columellam &c. defluens ſpiritu erumpente repellitur, motuque reciproco agitatur, ſicque pituitoſos, aquoſos &c. humores ex cerebri emunctoriis, nec non vaſis ſalivaribus acredine ſuâ iritando, incidendo &c. elici; ut vidêre eſt apud *Cl. Dan. Sennertum lib. v. part. 3. ſect. 3. cap. xvij inſtitut. medicar.*

In formâ liquidâ etiam gargariſmata vocantur.

Utendi modus.

Præſcribuntur dicta medicamenta in affectibus capitis viſcidis, pituitoſis, frigidis, oculorum hebetudine, auditus gravitate, linguæ paralyſi, olfactu vel deperdito vel diminuto, dentium dolore, lethargo, caro, comate &c. aſt in ſequentibus, de his fuſius.

Quibus in affectibus præſcribuntur.

Apophlegmatiſmi ratione virium ſunt vel leves & mites, vel validi ac fortes; qui partim miti *calore*, *volatilitate*, *humiditate* &c. humores peccantes attenuant, incidunt & liquant, eoſque per cerebri emunctoria interna, palatum, glandulam pituitariam, ductuſque ſalivares &c. foras eliciunt: partim *acredine* dictas partes irritando vellicandove noxios aut ſuperfluos humores expellunt; *ratione* verò *formæ*, vel *ſolida* quæ maſticatoria nominantur, vel *liquida* quæ apophlegmatiſmi, & ſub his comprehenſa gargariſmata, dicuntur.

Apophlegmatiſmorum diſſerentiæ.

Quâ ratione operantur.

Nota, Vitanda χαπφλιγμαπίζοντας iis, quorum interiores oris partes omnes aut aliquæ, ut palatum, lingua, fauces, larynx, gula &c. ſunt exulceratæ; nec non qui diſtillationibus ad haſce partes, ipſumve pectus aut pulmones obnoxii ſunt.

Quid in illorum uſu notandum.

Varia apophlegmatismum excitantia medicamenta.

Inter apophlegmatismum excitantia medicamenta, sequentia excellunt, & quidem 1. inter *folia*, majoranæ, betonicæ, origani, rutæ, pulegii, thymi, hyssopi, serpylli, acori, angelicæ, imperatoriæ, nicotianæ. 2. inter *radices*, pyrethri, zinziberis, chelidoniæ majoris, iridis nostratis, angelicæ, & imprimis imperatoriæ; quæ sola mastricata vel in pulverem redacta ac cum melle & vino acetove mixta, multum pituitæ viscidæ &c. incidendo, irritandoque extrahit. 3. inter *flores*, roriſmarini, salviæ, lavendulæ, calendulæ. 4. inter *semina*, staphidis agriæ, nasturtii, erucæ, cardamomi, cubebes, pœoniæ, piperis, inter quæ primas tenet *sinapi semen*, cujus ad præservationem apoplexiæ, grana aliquot masticata maximè conveniunt;

So'a mastix & plurima aromata conducunt.

Frequenti quoque in usu sequentia, mastix (quæ sola commanducata blandè & leniter pituitam ex ore, faucibus potius quam è longinquis elicit; ut *Fernelius lib. v. method. medend. cap. xvj. p.m.* 122. docet) uva passa, nux moschata, macis, macropiper, caryophilli & plurima aromata, acredine quâdam prædita, ac dictas partes *leviter* vel quoque *acriter* irritantia, sicque salivam in os plus minusve alliciunt & salivationem quandam excitant.

Leniora ex dictis sunt mastix, cubebe, hyssopus, majorana, imperatoria &c. *Fortiora* verò macropiper, zinziber, radices pyrethri, semen sinapi, nasturtii &c.

Apophlegmatismorum variæ formulæ.

Variæ ex hac materiâ formulæ concinnari pro lubitu possunt; sic vel in formâ *decocti* ἀποφλεγματίζοντα præscribuntur & usurpantur; vel in formâ *electuarii*, si nempè dicta simplicia in pulverem redacta & cum liquore convenienti vel melle &c. misceantur & palato inungantur, *trochisci* s. *pastilli*, *noduli*, *pulveris*, *spiritus*. &c.

APO-

APOPHLEGMATISMORUM FORMULÆ VARIÆ

In formâ decocti.

℞. Fol. origan.
Majoran. nob.
Rutæ ana M. β.
Flor. lavendul.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. ſtaphid. agriæ.
Pœoniæ ana ʒij.
Sinap. ʒβ.
Rad. imperator.
Zinzib. alb.
Pyrethri ana ʒiij.
Maſtich.
Nuc. moſchat. ana ʒij
Conciſ. &. Contuſ.
Coq. in ſ. q. vini albi ad tertiæ partis conſumptionem vaſis optimè clauſis, aliàs vis pyrethri &c. coquendo evaneſcit ac diſperditur: colaturæ ℔j.
Add.
Mellis anthoſ. ʒβ.
Sp. ſalis armon. ʒβ.
MS.

In formâ decocti.

Hujus parum in ore contineatur, & linguæ ope hinc indè agitetur, multum pituitoſæ, viſcidæ &c. materiæ irritando, incidendo, ſolvendo, attenuando elicit, maximèque in epilepſiæ ac apoplexiæ præſervatione ac curatione conducit.

Ad epilepſiam & apoplexiam præcavendam aut curandam.

℞. Fol. roriſmar.
Thymi.

Ni-

Nicotian. ana M. β.
Rad. imperator.
Irid. noſtrat. ana ʒiij.
Sem. ſinapi.
Naſturt. ana ʒiij.
Maſtich. ʒij.
Cardam. min. ʒjβ.
Contuſa & Conciſa Coquantur in vini albi ℔jβ. Colaturæ add.
Sp. ſalis armon ℈j.
MS. pro apophlegmatiſmo in frigidis, & Chronicis capitis affectibus maximè conveniens.

In affectibus Capitis Chronicis conveniens.

In formâ Electuarii.

℞. Fol. ſerpilli.
Nicotian. ana ʒij.
Rad. pyrethri.
Angel. ana ʒj.
Caſtor. optim.
Maſtich. alb. ana ʒβ.
Caryophill. ℈j.
Sem. ſinap. ʒjβ.
F. omnium pulvis ac miſceatur cum.
ſ. q.
Mell. anthoſ. &
Sp. ſalis armon. gutt. x.
F. S. A. Electuarium.

In formâ electuarii.

Cujus parumper palato inungatur; multum enim præſtat in apoplexiâ, lethargo, caro, comate ſomnolento &c.

In affectibus ſoporoſis conducens.

℞. Rad. chelidon. major.
Irid. noſtrat.
Imperator. ana ʒj.

Zin-

Zinziber. alb. ʒβ.
Pyrethri ϑij.
Sem. nasturt.
Cubeb. ana ʒij.
Caryophill. ϑj.
F. omnium pulvis, qui cum ſ. q.
Mellis anthoſ. & ſp. ſalis armon. gutt. xvj.
Miſcendus, valet in odontalgiâ, dolore capitis diuturno, gravativo &c. In odontalgiâ proficuum.

In formâ trochiſci ſ. paſtilli manſilis.

℞. Fol. nicotian.
Lauri ana ʒij.
Rad. imperator. ʒjβ. In formâ trochiſci.
Pyrethr. ʒβ.
Sem. ſinapi
Sal. armoniac. ana ϑij.
Fiat omnium pulvis, & excipiatur maſtiche in mortario calido cum paſtillo calido contuſâ, & paſtilli manſiles pendentes ϑj. vel ʒβ. indè formentur: in affectibus capitis frigidis & diuturnis, à cauſâ viſcidâ, frigidâ, lentâ, tenaci &c. productis: quare ſequentem de memoriæ labefactatione caſum hiſce addere animus eſt. In affectibus capitis pituitoſis utiles.

Mulier quædam, quadrageſimum præter propter octavum jam agens annum, poſt ſuppreſſa menſtrua ſibi venæſectionem inſtitui curavit largam; undè frigus per totum corpus ingens ipſi obortum, quo ſublato appetitus indies minor, donec nullus ſupereſſet; brevi varia appetitum ſublatum reducendi gratiâ aſſumſit medicamenta, ſed fruſtraneo eventu; paulò poſt incidit in febrem quartanam intermittentem frigore maximo per ſex ſeptemve horas durante ægram affli- Mulier poſt venæſectionem largam. In appetitum ſublatum. Poſteà quartanam diuturnam.

Digitized by Google

affligentem, quâ febri vexata fuit per annos circiter tres; postquam per menses sexdecim hâc quartanâ fuisset afflicta, incidit in capitis dolorem gravativum & memoriæ quandam labefactationem, imò talem, ut rerum domesticarum subindè obliviscereturetur; quæ miserè afflicta mulier sequentibus fuit curata, primò sequens præscripsimus vinum medicatum.

Tandem in memoriæ labefactationem incidit.

℞. Rad. angel.
Irid. Florentin.
Galang. ana ʒiij.
Fol. majoran. nobil.
Laur.
Origan.
Rorismar. ana M. j.
Comit. lavendul.
Thymi ana M. β.
Bacc. junip. ʒvj,
Cubeb.
Cardam. min.
Nuc. moschat. ana ʒij.
Concisa & crassè contusa insuantur sacculo & cantharo lapideo indantur, vinique gallici pint. iiij. affundantur.

Vino medicato cephalico.

Post infusionem ac extractionem per quatriduum, hujus vini medicati ter quaterve de die ad uncias tres pro dosi assumsit, ac hujus vini usurpationem continuavimus per tres præter propter septimanas, undè frigus admodum fuit diminutum, imò ferè sublatum; humores hoc modo aliquantum præparatos & concoctos per epicrasin purgantibus (juxtà Hippocratem *aphor. xxij. sect. j.* concocta medicamento purgante educenda ac movenda) eduximus; indies decrescebat febris post sequentis pulveris usurpationem.

Purgante.

℞. Sal. absinth.
Armoniac.

Ocul.

Ocul. cancr. ana ℈β. Pulverè febrifugo.
Zinzib. alb. g. xij.
Ol. majoran. nobil. gutt. j.
MS. F. Pulvis vino calido assumendus,

Febri jam curatâ, (vinum medicatum adhibitum ad finem usque) alternis diebus, circa octavam matutinam pastillum mansilem ex prædictis usurpavit, quo multa viscida, tenacia &c. fuêre elicita, undè tandem quoque labefactata ferè memoria fuit restaurata. Et pastillo mansili Curata fuit.

℞. Rad. acori.
Pyreth. ana ʒj.
Gran. paradis.
Cubeb. ana ℈ij.
Mastich. alb. ʒj.
Trita excipiantur melle & fiant l. a. trochisci.

In formâ noduli

℞. Fol. nicotian. optim. ʒj. In formâ noduli.
Cort. sambuc. interior. ʒij.
Piper. alb. ℈ij.
Sal. commun. ʒj.
Contusa insuantur sacculo linteo & fiant noduli masticatorii no. ij. qui aceto macerati in *odontalgiâ* admodum conducunt. contrà odontalgiam.

℞. Rad. imperator.
Ireos ana ʒj.
Pyrethri ʒβ.
Sem. staphid. agriæ ℈j.
Mastich. ʒiij.
MS. & F. l. a. noduli masticatorii.

In formâ pulveris.

In formâ pulveris. ℞. Rad. angelic.
Pyrethr. ana ʒß.
Mastich. ʒij.
Caryophill.
Sem. sinapi ana ʒj.
MS. F. Pulvis.
℞. Rad. imperator.
Fol. lauri ana ʒjß.
Sem. nasturt. ʒij
Mastich. ʒij.
Cubebar. ʒj.
MS. F. Pulvis.

In formâ spiritus.

In formâ spiritus. ℞. Fol. hydro-piperis.
Nasturt. hortens.
Lauri ana M. ß.
Rad. acori.
Galang.
Imperator. ana ʒij.
Sem. fœnic.
Siler. montan. ana ʒiij.
Myrrh. rubr.
Cubeb. ana ʒj.
Caryophill. ʒß.
Concisa & Contusa infundantur cum sp. vini optim. ℔jß.
Post digestionem per octiduum, ex Mariæ balneo spiritus abstrahatur, destillatoque admisceatur.
Sp. salis armoniac. ʒjß

Mell.

Mell. anthos. ʒjβ.
MS.

In capitis doloribus contumacibus, chronicis à frigidâ, viscidâ, tenacique materiâ productis & excitatis specificus spiritus, aliis indicationibus quoque inserviens. Ad capitis dolores contumaces.

℞. Fol. salv.
Hyssop.
Calaminth. ana M. β.
Rad. ireos.
Valerianæ.
Cyclamin. ana ʒβ.
Sem. erucæ.
Nasturt. hortens.
Sinap. ana ʒij.
Cardam. min.
Cort. arantior.
Castor. ana ʒjβ.
Concisis & Contusis affundantur
Vini gallic. pint. ij.
Spir. vini pint. β.
Post justam infusionem calidam & digestionem ex Mariæ balneo abstrahatur spiritus ad pintam unam, cui admisceantur
Mellis anthosat. ʒiij.
Rad. pyrethri pulv. ʒij.
MS.

NOTÆ IN USU APOPHLEGMATISMORUM OBSERVANDÆ.

Multos ac graves apophlegmatismi nonnunquam curant morbos, ac molesta symptomata tollunt; verum etiam humores quia attenuant, undè catarrhi tenues in pectus cæte- Quid in usu apophlegmatismorum observandum.

raſve partes inferiores dilabuntur; accuratè obſervandum quibus conducere, quibus verò nocêre poſſint dicti apophlegmatiſmi. Quod paucis ergò in ſequentibus inquiremus.

Nota, Tyronibus maximè obſervandum eſt, apophlegmatiſmos iis præſcribendos non eſſe, quibus gingivæ, palatum, fauces, tonſillæ; larynx, & aſpera arteria ſunt exulceratæ: & qui catarrhis ſalſo-acribus ad fauces ac pectus jam delabentibus ſunt obnoxii; tali in caſu potius ſiſtendi & acres temperandi, incraſſandique &c. ſunt, quam plures apophlegmatiſmorum acredine, attenuatione, inciſione &c. prædítorum ope, catarrhi excitandi.

HUMORES, IN QUIBUS APOPHLEGMATISMI CUM FRUCTU ET SUCCESSU PRÆSCRIBI POSSUNT, SUNT SEQUENTES;

Apophlegmatiſmum indicant humores pituitoſi in capite. &c.

1. *Pituitoſi in capite copioſi aut in corpore redundantes;* quia *apophlegmatiſmorum* oris partes interiores irritantium beneficio elicitur ac expellitur, quicquid pituitoſi aut peccantis humoris in penitioribus cerebri ſinubus ac ventriculis continetur, ſicque affectus indè producti ac excitati curantur.

Viſcidi.

2. *Humores viſcidi itidem in capite locisve vicinis contenti;* ἀποφλεγμαλίζοντα namque ſuâ volatilitate, acredine ac ſpirituoſitate viſcidos incidunt humores, liquefactoſque ſic ac inciſos, unâ eâdemque fidelià eliciunt peccantes humores, ſicque ægri brevi nonnunquam graviſſimis ac moleſtiſſimis ſymptomatibus ac morbis à viſcidis humoribus oriundis liberantur.

Nimis aquoſi.

3. *Nimis aquoſi,* eo in capitis loco hærentes undè tranſitus ad fauces palatumve exſtiterit: eliciunt enim quam maximè maſticatoria, ἀποφλεγμαλίζοντα, aquoſos peccantes humores.

4. *Lym-*

4. *Lymphatici abundantes*, quare febres lymphaticas à lymphâ quantitate qualitateve peccante oriundas, citò ac jucundè ſubindè uno alterove apophlegmatiſmo curantur & tolluntur, quæ aliis remediis aliquandò curatu difficillimæ exſtiterint. Lymphatici abundantes.

4. *Saliva itidem copioſior ac qualitate non rarò peccans*: quænam, quæſo, medicamenta citius, tutius, jucundiuſque ſalivam qualitate ac imprimis quantitate peccantem è corpore corrigendo, temperando ipſius acrimoniam, eliciunt ac exturbant quam ἀποφλεγμαίζοντα, imprimis ſi aliquantum ſpirituoſa, volatilia ac penetrantia exſtiterint, meritò ergò *Brunerus conſil. medic.* 18. ea talibus in caſibus laudat. Saliva quantitate ac qualitate peccans.

6. *Acres-ſalſi in capite contenti ac in dentes depluentes* odontalgiam utplurimum *excitantes*, quia citius tolli non poſſunt; hicque illud verum, *ſublatâ cauſâ tollitur effectus*; acres-ſalſi enim humores illum dentium dolorem producentes ſtatim tolluntur; ægrique à moleſto ac gravi dolore liberantur ac curantur. Salſo-acres humores in capite contenti.

HUMORES, IN QUIBUS APOPHLEGMATIZONTA NON NISI CUM ÆGRORUM DAMNO PÆSCRIBUNTUR, SEQUENTES SUNT.

1. *Tenues*, & imprimis *ſi ſalſi* exſtiterint, *tuſſimque producant*, quia apophlegmatiſmorum maleficio, defluxio in pectus major, tuſſiſque ſic gravior redderetur, quarè potius incraſſantia, quam liquefacientia, (qualia plerumque ἀποφλεγμαίζοντα) ſunt præſcribenda, ſummo enim cum fructu talibus in caſibus incraſſantia ac humorum acrimoniam ſalſam temperantia, ut Maſſa pilularis de cynogloſſâ, de ſtyrace, laudanum opiatum &c. præſcribuntur; magis quoque Ἀποφλεγμαίζοντα vocant humores tenues ſalſi, tuſſim excitantes.

que humorum quantitati peccanti quam quidem eorum qualitati sunt dicati apophlegmatismi.

Acidi. 2. *Acidi*, quia citius, tutiusque ac jucundius per acrimoniam acidam temperantia, qualia pinguia & spirituosa; ac obtundentia ut opiata, ipsamque acrimoniam diluentia ut aquea vel naturalia vel stillatitia; eamque infringentia, ut salia lixiva tam fixa quam præsertim volatilia, ex plantis animalibusve parata; aut eandem quasi imbibentia, qualia creta, oculi cancri, &c. corriguntur; nam ἀποφλεγματίζοντα aquosos humores acrimoniam acidam diluentes eliciunt, sicque plus damni quam emolumenti ægris afferrent, quare meritò in acidis peccantibus humoribus damnantur à Practicis.

Austeri. 3. *Austeri*, hi enim si ad fauces perveniant, quo necessariò apophlegmatismorum ope propelluntur, non nisi anxietates graves, faucium quasi constrictiones, respirationes difficiliores nec non suffocationes excitant: quare potius abstinendum ab iisdem, quam cum ægrorum damno ac periculo iis utendum ducamus; citius enim ac feliciori jucundiorique successu *austera* corriguntur spirituosis salibus volatilibus ac præsertim oleosis. De his verò in sequentibus fusius.

Sanguis adhuc exstillans. 4. *Sanguis, ex capitis vasis ruptis, dilatatis aut acredine quâdam apertis adhuc exstillans;* acria enim volatiliave quia ἀποφλεγματίζοντα utplurimum existunt, suâque acredine ac volatilitate non nisi hæmorrhagiam majorem, incidendo, rarefaciendo ac irritando efficerent. Quare meritò talia medicamenta in sanguine nimis vel rarefacto, vel præter naturam ex capitis vasis exstillante exsudanteve damnantur.

Bilioſi humores. 4. *Bilioſi*, acria enim quia apophlegmatizantia volatilia ac spirituosa, ut jam sæpius dictum, plerumque præscribuntur; non nisi inflammationes faucium, palati, interiorumque omnium oris partium, ut & meningum, quæ phreni-

nitides dicuntur, nec non capitis dolores pulsantes, ardentes &c. indè producerentur.

MORBI, IN QUIBUS APOPHLEGMATISMI CUM SUCCESSU ÆGROTANTIUMQUE LEVAMINE USURPANTUR, SUNT.

1. *Epilepsia*; à lymphâ enim stagnante, humoribusque viscidis pituitosis in capite contentis, ortum nonnunquam ducit epilepsia; conveniunt ergò hoc in casu ἀποφλεγματίζοντα, quia humores pituitosos viscidos, incidendo, liquefaciendo &c. eliciunt, stagnantesve humores ad priscum & naturalem motum reducunt. Apophlegmatismi conveniunt in epilepsiâ.

2. *Apoplexia*; ortum utplurimum à lymphâ crassiore, pituitâve viscidâ, magnâ ex parte, imò penè omninò nervos obstruente ducens; apophlegmatismi enim quia humores illos incidendo & attenuando, ut dictum, eliciunt, sicque quietis ac stagnantibus motum conciliant, obstructiones tollunt, apoplexiamque nonnunquam, etsi rarò, solvunt; quare sequentem observationem hisce inserere placuit. In apoplexiâ.

Vir quispiam quadraginta quinque circiter annorum, nicotianæ fumi grandis amator, manè circà septimam surgens, ac ex consuetudine nicotianam fugens corruit. Domestici accurrentes clausis oculis difficulter respirantem cum vocis ac sensus, quantum observare poterant, defectu invenerunt; vocatus ægrotantem inveni pulsu etiamnum forti, magnamque salivæ viscidæ vim os occupantem, quare statim venâ largiter sectâ ori, ligneo quodam instrumento, aperto de sequenti apophlegmatismo cochlear unum alterumve infudimus. juxta *aphor. xxj. sect. j. quæ educere oportet, quo maximè vergunt, ducenda, per loca convenientia.* Vir nicotianæ fumo maximè addictus. Apoplexiâ corripitur.

℞. Aq. majoran. ʒiiij.
Vit. Mathiol. ʒvj.
Sp. cochlear. ʒij.
Salis armoniac. ʒβ.
Tinctur. castor. ʒijβ.
Rad. pyrethr. pulveris. ʒjβ.
Mell. anthosat. ʒvj.
MS.

Vomendo & salivando magnam pituitæ viscidæ &c. quantitatem excrevit,

Hujus usurpatione nauseabundus brevi maximam salivæ pituitosæ viscidæ quantitatem vomendo & salivando excrevit, dum hæc usurparet æger, sequens clysma præscripsimus.

℞. Herb. rut.
Origan.
Puleg.
Salv. ana M. j.
Rad. elleb. nigr.
Imperator.
Pyrethr. ana ʒiij.
Summit. Centaur. Min. Mβ.
Sem. cartham.
Sinap. ana ʒij.
Pulp. colocynth. ʒiij.

Enema acre injectum.

Coq. in s. q. aq. Cummun. in colatur. ℥viij. dissolv.
Elect. hier. picr. cum agar. ʒj.
Myrrh. rub.
Castor. optim. ana ℈ij.
Salis gemm. ʒiij.
MS. F. Clyster.

Quo injecto bis terve alvum intrà duas horas dejecit, undè parum ad se redire incepit; interim in usurpatione apophlegmatismi continuavimus, secundo post morbi invasionem die sequens purgans exhibuimus.

℞. Extract. cathol. gr. xxv.

Tro-

Trochiſcor. alhandal.
Reſin. jalapp. ana. gr. viij.
Caſtor. pulv. ℈ß.
Ol. roriſmar. gutt. iij.
MS. F. Pil. no. ix.

Ac purgans exhibitum.

Quas unâ vice devoravit, ac ter ſolummodò à forti hoc purgante dejecit; ſeptimo verò poſt morbi invaſionem die quibuſdam domeſticis ad interrogata reſpondit, aſt non articulatim, verum linguâ tremulâ, quare imperatoriæ radicem pulveriſatum ſemine aniſi mixtum quotidiè commanducare eum juſſimus; undè poſtmodum quidem melius nunquam verò accuratè verba protulit, tandem hemiplegiâ laborare eum innotuit, quare ſequens per menſes circiter quatuor vinum medicatum uſurpavit, ſingulis doſibus prius inſtillatis ſpirit. ſalis armoniaci guttulis duodecim,

Septimo die ad interrogata linguâ tremulâ reſpondit.

Tandem hemiplegiâ laboravit.

℞. Rad. imperator.
Irid. florent.
Acori ana ℥ij ß.
Fol. rut.
Laur.
Majoran. nobil.
Roriſmar. ana M. j.
Summit. lavendul.
Hyperic. ana p. j ß.
Bacc. junip. ℥ß.
Lauri.
Cardam. min.
Flaved. Cort. arant. ana ℥ij.

Ac eâ de cauſâ vinum medicatum cephalicum per quatuor menſes uſurpavit.

Conciſa & leviter contuſa indantur cantharo lapideo ac vini gallici affundantur pint. vj. poſt juſtam digeſtionem & extractionem. Cujus quidem ter quaterve de die ſingulis vicibus ferè uncias tres uſurpavit; necdum tamen ab hemiplegiâ liberatus eſt, etſi varia linimenta & olea penetrantiſſima nu-

Verum fruſtraneo eventu.

nuchæ, cervici, totique ſpinæ dorſi inuncta fuerint.

In affectibus ſoporoſis omnibus.

3. *Lethargus, carus, coma, ſoporiferique morbi omnes ac ſinguli*; à pituitoſis viſcidis humoribus præternaturaliter in cerebro contentis ortum utplurimum ac potiſſimum, non verò ſemper, trahunt hi affectus; ut vidêre eſt apud *Clar. Lazarum Riverium praxeos lib. j. cap. 2. de affectibus ſoporoſis p. m. 16. cæteroſque Practicos omnes*: quare ἀποφλεγματίζοντα imprimis hiſce in affectibus ac hiſce in Regionibus ſeptentrionalibus proſunt, quia citius aut breviori viâ pituitoſos viſcidos humores in capite contentos elicere nemo poteſt.

In cephalzâ.

4. κεφαλαῖα, inveteratus capitis dolor, qui à tenacibus pituitoſis viſcidis humoribus itidem plerumque producitur, ideò quoque maximè in κεφαλαῖα conveniunt apophlegmatiſmi, ut teſtantur etiam *Rondeletius de morbis internis*, *Paræus in operibus chirurgicis lib. 25. cap. 36. Joan. Jacobus Weckerus lib. j. antidotar. general. cap. 46. &c.*

In frigidis ac inveteratis capitis morbis.

5. *Inveterati ac frigidi capitis affectus penè omnes*, ob rationes jam ſæpius dictas ac probatas; ut quoque teſtes ſunt *Sennertus lib. v. inſtitut. part. ij. ſect. j. cap. xv. p. m. 706. Fuchſius lib. 2. de compoſit. medicamentorum cap. 26. &c.*

In Capitis gravedine, coryzâ, &c.

6. *Capitis gravedo & indè ortus dolor ac coryza*, à viſcidis pituitoſis ac ſalſis acribus, quia oriuntur, ut ex tuſſi & muco per nares excreto ſatis ſuperque patet; ac ut apophlegmatiſmi eos eliciant, ut ſuperius probatum, humores, rectè medicamenta illos incidentia, corrigentia ac elicientia hic præſcribuntur.

In dolore capitis diſtendente.

7. *Dolor capitis diſtendens*, ut *Trincavellus lib. j. conſil. 4.* teſtatur, aſt eo ſuadente, corpus prius rectè expurgatum ſit neceſſe eſt; hic dolor à flatibus, ex materiâ viſcidâ oriundis, ortum ducit, viſcida enim quia incidunt ac eliciunt meritò à *Trincavello* tali in caſu laudantur ac præſcribuntur ἀποφλεγματίζοντα.

8. *Ca-*

8. *Capitis & faciei pustulæ*, quæ plerumque ortum trahunt ex serosis acribus humoribus extravasatis, brevi subindè horum remediorum ope eliciuntur, quare eadem *Paræus chirurg. lib. 25. cap. 36.* maximè commendat. In Capitis & faciei pustulis.

Mulier trigesimum octavum jam agens annum, durioris vitæ, fructibus horariis, piscibus ac carnibus salitis quam maximè dedita, primò de dolore circà præcordia conquerebatur, ac brevi appetitus diminutionem, mox sitim intolerabilem sensit, quare quorundam consilio oleum vitrioli ad guttulas quasdam cerevisiæ dilutæ admixtum per septimanam unam & alteram usurpavit, ac brevi appetitus rediit sitisque sublata fuit; verum ab illo tempore menstrua suppressa observavit cum corporis dolorificâ quâdam gravitate, imprimis vesperi cubitum itura; quam ob causam grana aliquot piperis albi manè & vesperi aliquamdiu devoravit, atque intrà septimanas sex septemve menstruorum fluxus comparuit, manente tamen dolore per totum corpus rodente, sitique iterum adaugescente: Multæ insuper hinc indè in facie imò per totum Corpus pustulæ, se exeruêre. quare purgantibus ac diaphoreticis variis fuit usa, ast frustraneo eventu; Tandem Medici auxilium imploravit, qui omnibus benè consideratis, cucurbitulas cum scarificatione hinc indè in partibus carnosis applicari jussit & sequentem pulverem (omnibus acribus, salitis, ac aromaticis &c. prohibitis) ac lac virginis externè illinendum præscripsit. Mulierem post varia salita &c. assumta appetitus defecit. Tandem in facie &c pustulas varias. Quare purgantia, diaphoretica, temperantia interna & externa, cucurbitulæ &c.

℞. Antimon. diaphoret. ʒß.
Lapid. prunell. ʒj.
Flor. sulphur. ℈ij.
MS. F. Pulvis in sex doses dividendus.

De quibus unam manè & vesperi assumsit, ac benè nocte sudavit. Potus erat serum lactis cum cremore tartari apparatum, verum non tantum absque levamine, etsi per tres circiter septimanas dictis usa esset, sed pustulæ in facie hoc tem-

tempore ita adauctæ fuêre, ut in conſpectu prodere amplius non audêret, quare pilulæ ſequentes ter quaterve fuêre adhibitæ.

Ut & mercurialia purgantibus admixta.

℞. Maſſ. pilul. extract. cathol. gr. XXIV.
Diagrid. gr. VI.
Mercur. ſublimat. dulc. ℈ß.
MS. F. Pil. no. vij.

Quibus aſſumtis ſepties vel octies plerumque alvi ſolutio facta eſt. interim tincturam antimonii cum decocto ſequenti bis quotidie per duas circiter ſeptimanas uſurpavit.

Nec non decocta ex guajaco, ſalſâ-parillâ &c. parata-fruſtrà adhibita.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iiij.
Radic. ſalſ. parill. ℥iij.
Polypod. quern.
Chinæ ana ℥ij.
Tartar. rhenan.
Nitri depurat. ana ʒiij.
Poſt macerationem in ſ. q. aquæ Communis per 24. horas, add.
Fol. acetoſ.
Fumar. ana M. ij.
Coq. ſ. a. vaſis clauſis per 4. aut 5. horas Colatura detur.

Manentibus tamen faciei & corporis puſtulis; quare balnei conditionem tulit Medicus, à quo tamen abhorruit ægra, quod lue venereâ affectos hac ratione curatos ſæpius intellexerat, hâc de cauſâ omnis generis medicamenta potius aſſumere parata; Tandem Medicus nodulos maſticatorios ſequentes dedit,

Tandem nodulis maſticatoriis.

℞. Radic. imperator.
Ireos ana ʒjß.
Pyrethr. ℈ij.
Fol. nicotian. ʒß.
Sem. ſtaphid. agriæ ℈j.
Maſtich. elect. ʒij.

Cor-

Contusa sacculis linteis insuantur & F. noduli masticatorii no. ij.

Cujus beneficio tantam vim acris & fætentis salivæ per os excrevit, ut vix credibile videretur, postquam toties perpessa erat sudores & purgationes. Tandem non nisi decoctum radicum lapathi acuti simplex cum tincturâ antimonii sumsit, tali cum successu, ut antè finem duarum post assumptum masticatorium & lapathi acuti decoctum septimanarum, omnes pustulæ evanescerent, ipsaque curata esset. *LECTORIBUS BENEVOLIS* in ejusmodi casibus imprimis commendaverim decoctum lapathi acuti, quo solo complures pustulis variis affectos curavimus. Et decocto radicum lapathi acuti simplici fuit curata.

9. *Auditus gravitas & nonnunquam surditas*, à crassâ tenaci viscosâ materiâ utplurimum ortum ducunt; maximè hic commendant ἀποφλεγματίζοντα *Volcherus Coiterus in tractatu suo de auditus instrumentis cap. xiij. Bauhinus lib. 3. Anatom. cap. 49. Fuchsius lib. 2. de compositione medicamentorum cap. 26.* occurrit mihi casus summæ auditus difficultatis apophlegmatismorum imprimis ope curatæ, en totam observationem. In auditus gravitate imò surditate.

Mercator quispiam quadraginta circiter annos natus admodum pituitosus, post longum sub jove frigido per dies noctesque iter, & incommoda varia, aëriscque frigidioris injurias multas in itinere perlatus, domum reversus incidit in capitis quendam dolorem gravativum & aurium tinnitum; ast flocci hæc pendens post duas tresve septimanas ita adaucti sunt dolores & aurium strepitus, ut cogeretur auxilium ab aliis petere. Quare amici cujusdam suasu & consilio bis terve assumsit pilulas cephalicas purgantes ex cochiis & aureis confectas, undè copiosa ac varia alvi excretio, secuta est, remanente tamen aurium tinnitu; & intrà decem vel undecim dies eò surditatis provectus est, ut vix altâ voce loquentes domesticos, imò & clamantes posset audire. Quare multis ac Mercator post varia itinera. In aurium tinnitum. Et auditus difficultatem incidit.

va-

Digitized by Google

variis multorum consilio usus est remediis, tam internis quam externis: ast oleo & operâ perditis nullum levamen sensit, Vocatus, postqam rem totam ut gesta erat mihi retulisset, galericulum in quo sequentia insuta gestare jussi.

Omnibus internis & externis frustrà adhibitis.

℞. Fol. majoran. nobil.
Salv.
Rutæ.
Lauri.
Flor. stœchad. arab.
Lavendul. ana p. j.
Caryophillor.
Cardamom. min. ana ʒβ.
MS. F. Pulvis crassus, qui irrorandus
Ol. stillat. lavendul.
Rorismar. ana gutt. vj.
MS.

Galericulum gestavit.

Bis singulis septimanis purgationem institui sequenti pilularum massâ, cujus unâ vice semper assumebat quinque, undè benè quinquies sexiesve alvum solvit.

℞. Mass. pilul. aurear.
Cochiar. ana ʒj.
Extract. cathol. ʒβ.
Resin. jalapp. ϑj.
Ol. rorismarin. gutt. x.
MS. F. Pilulæ no xxx. deaurentur.

Purgatus est pilulis.

Interim, exceptis purgationis diebus, usurpavit ter in die uncias tres vini medicati instillatis spiritus salis armoniaci guttulis decem, cujus hîc subjecta compositio.

℞. Rad. galang.
Angelic.
Ireos florent.
Zedoar. ana ʒij.
Fol. salv.

Ra-

Roriſmar.
Majoran. nobil. ana M. j.
Summit. lavendul.
Thymi ana p. ij.
Flor. ſtœchad. arab. p. jß.
Sem. fœnic. dulc. ʒij.
Cardam. min.
Flaved. Cortic. arantior.
Nuc. moſchat. ana ʒjß.
Conciſis & Craſſè contuſis ac cantharo lapideo inditis affundantur
Vini gallic. pint. vj.
Poſt juſtam extractionem ad uſum, vaſis optimè clauſis, ſervetur.

Et vinum medicatum cephalicum aperiens uſurpavit.

Continuò quoquè in auribus lanam arietinam ſuccidam ſeu ſudore madidam ab inguine vivi arietis avulſam ſequenti ſpiritu parum irroratam & intinctam geſtavit.

Atque lanam arietinam ſpiritu cephalico irroratam in auribus geſtavit.

℞. Fol. ſalv.
Origan.
Rutæ.
Thymi ana M. ß.
Summit. lavendul.
Flor. chamom. roman. ana p. j.
Sem. cumin.
Carui.
Caſtor. ana ʒjß.
Bacc. laur. ʒß.
Conciſis & Contuſis affund.
Spir. vini pint. jß. addend.
Fell. perdic. ʒij.
Ol. philoſophor. ʒj.
Poſt biduum deſtilletur & abſtrahatur ſpiritus per alembicum, roſtro prius impoſito moſch. ʒj.

Tandem spiritu apophlegmatizante curatus.

Tandem optimo cum successu usurpavit spiritum apophlegmatiz. p. 84. descriptum, quo etiam secundo, ni fallor, mense à gravi auditu, strepitu, imò surditate penè fuit curatus.

Nonnulli ex sordibus in auribus retentis surdastri.

Sæpius observavimus nonnullos negligentiâ factos surdastros, relictis nempe in auribus sordibus bituminosis, quæ exuberantes nisi auriscalpio expurgentur ac eximantur, adauctæ indies admodum incrassantur; ita ut brevi obturentur auditus organa, adeò ut nihil vel parum audiri queant. Quod malum facili quoque negotio curatur hoc modo: primò inspiciantur aures ad solem, ità obturatas aures tympanum obsidentibus sordibus bituminosis observabis, (notâ, si tympanum clarum & pellucidum spectetur, dicenda neutiquam in usum esse revocanda) ac sunt decoctum foliorum malvæ oleo olivarum vel amygdalarum dulcium mixtum, semper moderatè calidum syringâ vel siphone parvâ ex ebore confectâ auribus inspues, & lanâ arietinâ vel plumaceolâ statim obturabis aures, ne denuò effluat quod fuerat siphone injectum. Quod ubi eodem modo bis terve repetitum fuerit, brevi sordes illæ bituminosæ incrassatæ aures obturantes molescent & facilè extrahentur, vel decocto injecto expellentur, atque aures denuò leviter lanâ ovillâ, arietinâ vel simili molli substantiâ obturentur: quam maximè enim conqueruntur hoc aurium affectu laborantes, expurgatis illis sordibus, de alloquentium clamore vehementi, etsi submissè loquantur. Postea verò calore sibi consulant (nam symptomata gravissima ab aëre frigidiore facilè exorirentur) & pedetentim aëri liberiori & frigidiori tandem adsuescant; Dicta pluribus observationibus illustrare & probare possem, ni brevitati studerem.

Quo modo curandi.

Tubæ soniferæ in surditate auri adhibendæ.

In surditate incipiente non a sordibus oriundâ tubæ soniferæ parantur ex cupro, argento, vel balenarum maxillis &c. quibus meatui auditorio adhibitis vel in eundem intrusis efficitur, ut surdastri per tubam loquentes audire possent; Quia verò jam hoc, jam alio parantur modo, nonnullas delinea-

Digitized by Google

Fig. I.

Fig. II.

Fig. II.

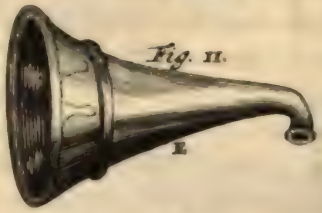

Fig. III.

Fig. III.

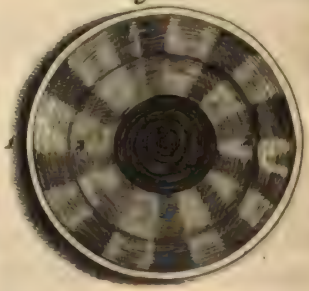

neavi: notandum porrò, has tubas soniferas non ità conducere illis surdastris, qui in auribus susurrum continuò observant, sonus tum quasi alio sono mixtus observatur, ac eâ de causâ loquentes non benè audire, nec judicare queunt.

FIGURA. I.

A. Tuba sonifera, delineata in tractatu de operationibus Chirurgicis *Doctissimi ac Celeberrimi Viri Domini A. Nukkii P. M. Anatomiæ Professoris.* ex cupro vel argento confecta.

B. Pars ampla, in quam adstantes loquuntur.

C. Pars angusta, quodammodò incurvata, in meatum auditorium intrudenda.

D. Manubrium surdastri manu tenendum.

II.

E. Vulgares tubæ.

Surdastro cuidam sequentẽ tubam sub capillis fucatis continuò gestandam, cujus beneficio omnes in convivio loquentes audire & intelligere posset, ex balenæ maxillâ quò ad partem amplam, ex cupro verò quoad partem incurvatam parari curavi; sed notandum, quò pars ampla, magis pateat, & quoque angusta magis contorta sit, eò melius audire surdastros.

III.

1. Tuba ex balenæ maxillâ confecta, quam continuò gestare possunt surdastri capillari imprimis qui utuntur, aut benè capillati aut comati qui sunt.
2. Pars ampla.
3. Pars angusta, ex cupro vel argento confecta in meatum auditorium intrudenda.
4. Pars corio molli obducta.
5. 5. Ligamenta, quorum beneficio auri adaptatur.

Quas continuò gestare possunt.

Digitized by Google

Mirandus casus puellarum, quas natura surdas genuerat.

Quoniam de surdis ex hâc illâve causâ, eorumque curandorum ratione mentio nobis facta est, fert animus casum unum atque alterum referre (nostro quidem judicio memorabilem & admirandum) puellarum ab ipso natali surdarum, eòque & mutarum, quippe quæ neminem unquam loquentem audiverant.

Notare *Benevolos Lectores* velim, me hactenus in hoc meo libello ægrotantium aut curatorum nomina reticuisse; quod plerosque id ægrè ferre solêre sciam. In hoc verò casu addam nomina, quod puellarum alterius parens se id non solum non ægrè laturum in literis ad me missis affirmavit, sed & tractulum mox memorandum, dono mihi dedit, ut non tantum surdis pariter atque mutis, quos ego novi in nostrâ civitate, sed & aliis, in aliis urbibus & regionibus innotescat, ad quorum opem & medelam confugere miseri possint.

Puella surda & & muta nata.

Dictarum puellarum una fuit filia Abrahami Machielse quondam Mercatoris medioburgi, surda nata, ità ut nihil omninò, imò ne quidem tormenti bellici horrendum sonitum audire posset; auribus defæcatis, illæso tympano, variis frustrà internis externisque adhibitis remediis, tandem *DEO MEDICO SUMMO & MAXIMO* rem filiamque suam commendarunt parentes. Puella interim cum matre concionem sacras frequentavit, gestibus & signis filiam jubente mentem & oculos ad *Verbi divini Præconem* intendere, accuratè igitur omnia & imprimis *biblia sacra* reverenter tractari observans, ex motu labiorum, linguæ flexu, orisque dilatatione & contractione loca nonnulla ex *Bibliis sacris* allegata, ipsique sæpius tardo lentoque eloquio a matre indicata, tandem matri nonnulla in *bibliis sacris* loca digito demonstravit: Quare præceptorem ei dedêre parentes, qui tardè loquendo & loca in *bibliis sacris* mox digito demonstrando, tandem eòusque sacris eam imbuit, ut omnia ferè loca à Concionatore allegata, ordine ostendere posset, rectâ e regione il-

Ex labiorum, linguæ, &c. motu varia intellexit.

illius semper sedens. Trigesimum agens annum Oratoris sacri tardè interrogantis motu oris, labiorum, linguæ &c. accuratissimè observatis, quæ vellet, loca indicavit, optimâ que fidei redditâ ratione, *DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI cœnæ* digna conviva interesse cæpit: imò nonnulla propriâ manu nitidè satis scripta adhucdum ab Amicis conservantur. Triginta annorum fidei rationem loca demonstrando dedit. Et sacrosanctam cœnam celebravit.

Omnibus notum est, plurimos non natos sed casu factos dari surdos, qui ex motu labiorum, oris, linguæ &c. alios loquentes intelligunt, & respondêre aliis quæ audiverint indicare possunt. Ejusmodi novimus virum quendam quadraginta circiter annorum ex venâ jussu Medici nimis largè sectâ momento mutum factum fuisse & etiamnum esse; verum omnia ex motu labiorum, linguæ &c. intelligere, & scribendo omnia patefacere & indicare posse. Vir ex venæ sectione largâ mutus redditus

Altera puella unica filia Petri Kolardi mercatoris apud Harlemenses celeberrimi, decimum, ni fallor, jam agens annum ab ortu surda & muta; quam quoties intuebantur parentes mœrore confecti lachrymis effusis querebantur charissimam filiam unicum matrimonii pignus duobus sensibus orbam. Evenit autem ut mirâ *DEI* providentiâ *humanissimus ac doctissimus Dominus Joannes Conradus Amman medicinæ Doctor* patrem puellæ conveniret videretque eam se alioque loquentes ore fixo intuentem. Ut verò hanc mutam & surdam esse intellexit, parentibus spem dare cæpit, fore ut filia loqueretur, legeret, scriberet suâ methodo instructa; pergratum id fuit parentibus, qui filiam Viro tanta spondenti instituendam commisêre; atque is brevi profecit ut non modò domesticos nominare omnes, sed & amicos alloqui, necessaria rogare, imò impressa legere, scribere &c. Puella posset; vox quidem quasi rauca ei est lenta, verum intelligibilis omnibus, Puella surda muta que nata. Decem jam annorum a medico ita edocta, ut brevi. Loqui, legere, scribere posset.

Ipse *D. Joannes Conradus Amman*, accuratissimum latino

Methodus docendi surdos, mutosque ab ipso tradita.

tino idomate conscriptum tractatulum in commune bonum edidit, quo facilem docendi surdos mutosque natos methodum tradidit; quam linguam quia omnes non intelligunt, idem libellus belgico idiomate *Harlemi apud viduam Michaëlis a Leeuwen* impressus ac *DOMINO PETRO KOOLARDO* dedicatus prostat, sub titulo *SURDUS LOQUENS*, in præfatione sub finem hæc habet: *Qui hoc vili pretio credere nequeunt, & tamen hujus veritatem libentissimè scire volunt, debent uti THOMAS venire* (nempe Harlemum) & *audire* (scilicet puellam loquentem) quæ omnia oculatus maximâ cum admiratione testor.

In aurium tinnitu, &c.

10. *Aurium tinnitus similesque aurium affectus*, itidem à flatibus vaporibusve à materiâ viscidâ &c. oriundis producuntur, quæ viscida pituitosaque materia quam optimè per ἀποφλεγματίζοντα elicitur, quare *C. Celsus* maximè hoc in casu *lib. vj. cap. vij. p. m.* 377. ubi *de aurium sonitu* agit, eadem commendat.

Mulier post insuetos labores & sudores

Mulier quædam triginta quinque circiter annorum post magnos ac insuetos labores ità incaluit, ut sudores undiquè emanarent; sudore ità diffluens per frigidum aëra domum petiit, undè postridiè summus capitis dolor gravativus unà cum gravi aurium tinnitu secutus. Quare caput totumque corpus probè contexit, ac calida calefacientiaque medicamenta varia cephalica cujusdam auxilio usurpavit, remanente tamen aurium tinnitu imò sonitu jam graviori; quinto verò die, pilulas cochias assumsit, undè ter quaterve optimè dejecit; aft neutiquam aurium tinnitus evanuit, nos igitur consilii gratiâ cum accessisset, apophlegmatismum sequentem præscripsimus.

In capitis dolorem gravativum & aurium tinnitum incidit.

Omnibus frustrà adhibitis.

℞. Rad. imperator.
Cort. sambuc. interior. ana ℥ij.
Fol. lauri ℥jβ.
Sem. sinap.

Sta-

Staphid. agriæ ana ʒβ.
Caryophillor. ʒij.
Mastich. ʒiij.
MS. F. Pulvis crassus.

Apophlegmatismum usurpavit.

Cujus tertia quartave pars linteo includatur, & in ore contenta masticetur, undè maximam pituitæ viscidæ tenacisque materiæ quantitatem brevi exeruit, quo facto quotidiè quater, manè nempè, circa meridiem, tempore pomeridiano, & vespertino, tandem sequens usurpavit remedium.

Cujus beneficio.

2. Fol. rut.
Majoran. nobil.
Absinth. ana M. β.
Flor. chamomill. roman. p. j.
Sem. cumin.
Carui. ana ʒij.
Bacc. laur. ʒiβ.
Concisis & Contusis affund.
Sp. vini pint. j.
Post octiduum abstrahatur spiritus

Et spiritus cujusdam cephalici brevi fuit curata.

Cujus guttula una alterave calidè, neutiquam verò frigidè, (quod in topicorum adversus aurium affectus remediorum administratione perpetuò observandum vult *Clar. Lazarus Riverius praxeos lib. iij. cap. j. p. m.* 194.) in aurem fuit instillata, quo facto statim ac continuò auris cotone moschato, (juxta *Petrum Forestum observ.* 15. *lib.* 12.) fuit obturata, ac brevi quoque curata.

11. *Visus hebetudo*, quæ sæpè à crassis & viscosis humoribus subitò in nervos opticos illapsis, eosque quodammodo obstruentibus, exoritur; quænam quæso! medicamenta, si modò malum superabile exstiterit, crassos ac viscosos illos humores in nervos opticos jam illapsos illabentesve etiamnum melius, minorique cum periculo foras elicient, quam dicta & sæpius jam laudata ἀποφλεγματίζοντα? imprimis cor-

In visus hebetudine.

corpore anteà per universalia rectè purgato ac mundato: malum enim si non per dicta medicamenta curetur, impedient tamen ulteriorem mali accretionem; eliciendo nimirum illa à quibus affectus utplurimum ortum primò ducit.

Dicta pluribus observationibus demonstrare ac probare possemus, verum plurium loco, en sequentes.

Vir potui theæ &c. valdè addictus incidit in nauseam & vomitum.

Vir quinquagesimum circiter agens annum, pituitosus, melancholicus, ventriculo planè debili, ita ut cibum non nisi post multas horas digereret, herbæ theæ potus ac tabaci amantissimus incidit in nauseam, tandemque in vomitum ferè continuum viscidorum, pituitosorum nonnunquam quoque lymphaticorum humorum tantum, ut nihil amplius retinêre posset. Quare vinum absinthites cum sale volatili oleoso aliquamdiu usurpavit, verum nullo solatio: quâ de causâ conditum sequens præscripsimus.

℞. Conserv. absinth. roman. ℥j.
Menth. crisp. ʒvj.
Rad. enul. campan. cond.
Zinzib. cond. ana ʒij.
Cortic. winteran. subtilissimè pulveris. ʒj.
Ol. menth still. gutt. vj.
MS. F. conditum.

Condito stomachico curatus.

De quo ad castaneæ magnitudinem ter quotidiè cum vino generoso assumsit, prohibito potu theæ; atque ejus beneficio brevi vomitus sedatus fuit, & appetitus quodammodò revocatus. Post septimanas aliquot febri quotidianâ correptus de dolore capitis gravativo & nonnihil distendente conquestus est: quâ de causâ primò de sequenti massâ pilulari alternis diebus quinque assumsit, quarum ope satis benè fuit defæcatus.

Postea de febri quotidianâ & dolore capitis gravativo conqueritur.

℞. Mass. Pilul. cochiar.
Aurear. ana ʒβ.
Diagrid.

Re-

Quare pilulas cephalicas purgantes.

Resin. jalapp. ana ℈j.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Ol. rorismar. still. gutt. iiij.
MS. F. ex ℈j. pilulæ v. deaurandæ.

Interim de sequenti mixturâ cochleari uno alterove utebatur singulis horis.

Et mixturam febrifugam cephalicam cum successu usurpavit.

℞. Aq. betonic.
Majoran. nobil. ana ℥ij.
Colatur. Diascordii. *(quæ conficitur spiritu vini rectificato, diascordio Fracastorii infuso, per octiduum in arenâ calidâ digesto, & decatanto)* ℥v.
Antim. diaphoret.
Salis absinth. ana ℈j.
Syrup. card. bened.
Stæchad, ana ℥iij.
MS.

Remanente dolore gravativo.

Assumto hoc medicamento optimè sudavit, febris brevi curata fuit, dolorque capitis distendens cessavit, remanente tamen gravativo; quare nulla medicamenta amplius usurpavit, judicans spontè in aëre liberiori si ambularet, dolorem illum abiturum; Verum post duas præter propter septimanas dolor iterum ingravescebat, unà cum visus quâdam hebetudine, brevique omnimoda cæcitas insecuta est, ut serenissimo cælo nihil omninò vidêre posset, oculis parum aut nihil inflammatis. Quare setaceum summè necessarium duximus. Hoc verò respuit æger, se senem potius cæcitatem laturum, quam quotidiè ejusmodi dolores subiturum prædicans. Igitur statim septem de dictis pilulis cephalicis adhibuit, post aures verò vesicatoria magna ut applicarentur, atque in aures lana arietina spiritu p. 97. descripto irrorata intruderetur, temporibus deniquè fronti & nuchæ aqua Reginæ Hungariæ pannis calidis imponeretur, præscripsimus; ast non multo cum levamine: quare nodulos masti-

Post septimanas duas, recidivam passus cum visus hebetudine, & brevi cæcitate.

Omnibus frustrà adhibitis.

Digitized by Google

catorios p. 93. præscriptos quoque in usum revocavimus, undè magnam pituitæ quantitatem salivando quasi exeruit cum levamine, interim sæpius de die manus Chirurgi de sequenti collyrio ejus oculum instillavit.

℞. Radic. irid. florent. contus. ʒij.
Sem. psyllii ℈β.
Coq. leviter vasis optimè clausis in
Aq. chelidon. major. still.
Euphrag. ana ʒiij.
Colat. ʒiiij. add.
Aq. Reginæ Hungar. s. Spirit. florum Rorism. ʒj.
Siefalb. camphor. ʒβ.
Spir. salis armoniac. gutt. x.
MS. F. Collyrium.

Apophlegmatismo & collyrio curatus fuit.

Horum omnium beneficio intrà tres quatuorve septimanas dolor capitis gravativus fuit sublatus, imò omnia vidêre & accuratè legere potuit ac curatus fuit; de ventriculo debili saltem adhuc conquerens, quare ipsi non nisi radices Zedoariæ in minutissimas lamellas concisas & vino calidissimo infusas dedimus, brevi appetitus restitutus, ventriculusque officio suo benè functus fuit; Quo simplici medicamento plurimos ventriculo debiliore curavimus.

Ventriculus debilis radice zedoariæ vino infusa restitutus.

Vir quidam sexagenarius, Baccho plus solitò indulgens, in febrem quotidianam intermittentem cum capitis dolore pulsante, siti urgente, vigiliis, &c. incidit, alvo nonnihil adstrictiori. Quare sequens decoctum quater de die ad uncias quatuor usurpavit, undè ter quaterve alvum quotidiè cum levamine dejecit.

Vir Baccho indulgens in febrem quotidianam incidit.

℞. Rad. cichor.
Taraxic. ana. ʒjβ.
Fol. acetos.
Fumar. ana M. jβ.
Tamarind. ʒij.

Pom.

Pom. citri recent. in taleol. conciſ. no. j.
Coq. in ſ. q. aq. commun. ſub finem add.
Fol. ſenn. mundat. ℥ß.
In colat. pint. iij. diſſolv.
Syrup. cichor. cum rheo ℥ijß.
MS.

Decocto purgante, &c.

Antè paroxyſmum ſequentem aſſumſit pulverem.
2. Antim. diaphor. ℈ß.
Lapid. prunell.
Sal. abſinth. ana gr. viij.
MS. F. Pulvis tenuis.

Pulvere curatus.

Horum medicamentorum vi & energiâ febris brevi fuit ſublata, remanente tamen capitis dolore, quare venam ſecandam præſcripſimus, cujus beneficio dolor brevi ſublatus; poſt triduum, ni fallor, noctem inquietam & inſomnem traducens, in ophthalmiam graviſſimam & dolorificam incidit, imò talem, ut lumen tolerare nequiret, quin etiam brevi nihil omninò vidêre poſſet; Vocatus ſtatim poſt aures veſicatoria applicari juſſi, & decoctum iterandum ac ſequens collyrium præſcripſi,

Poſt triduum in ophthalmiam graviſſimam, imò totalem cæcitatem incidit.

2. Aq. euphrag. ℥ij.
Roſar. ℥j.
Tinctur. veneris (ex ſpiritu ſalis armoniaci æri uſto infuſo & cæruleo jam tincto colore) gutt. xx.
Sief alb. Camphorat. ʒß.
MS. pro Collyrio.

Quare veſicatorium & collyrium præſcriptum.

Quorum beneficio inflammatio fuit diminuta & dolor ferè ſublatus; attamen conquerebatur ſe parum vel nihil poſſe vidêre, quare nodulos maſticatorios modò memoratos uſurpavit, quibus levamen quidem ſenſit, ſed ſtatim inflammatio iterum ingraveſcebat, ac eâ de cauſâ utriſque temporibus leviter ſcarificatis cucurbitulas p. 31. & 32. D. notatas adhibendas præſcripſi, tali cum ſucceſſu, ut eodem ipſo momento

Tandem cucurbitulis temporibus adhibitis eodem momento curatus.

momento vidêre, & intrà paucas ſeptimanas ab inflammatione, dolore, cæcitate &c. fuerit curatus, adhibitis ſubindè purgantibus. Verum ab calvitiem, jam capillamento utitur; Rem dictam figurâ illuſtrabo.

a. a. Senex ophthalmiâ &c. laborans.

b. b. b. Cucurbitulæ parvæ vitreæ.

c. c. c. Temporibus leviter phlebotomo ſcarificatis adhibitæ.

d. d. d. Parva lini quantitas accenſa.

Puella graviſſimâ ophthalmiâ laborans ſanguiſugis curata.

Puellam viginti octo annos natam, ſingulis penè annis ophthalmiâ graviſſimâ laborantem, omnibus ſcilicet purgantibus cephalicis, veſicatoriis in nuchâ & poſt aures, venæ ſectione, collyriis &c. fruſtrà adhibitis, ſolis ſanguiſugis temporibus admotis, bis terve quotidiè repetitis, & apophlegmatiſmo ſæpius jam nominato, curavimus.

Plurimos oculorum ophthalmiâ graviſſimâ imò cæcitate laborantes ſolâ ſalivatione curatos novimus.

Virgo poſt malam diætam in menſtruorum obſtructionem &c. incidit.

Virgo (de quâ pag. 34. mentionem fecimus) viginti quatuor, ni fallor, annorum, pituitoſa, aërem frigidiorem ſubindè, imò poſt majores labores ſubiens, fructuſque horarios crudos avidè nonnunquam ingurgitans, appetitum diminutum cum lienteriâ, poſteà alvum ſolitò adſtrictiorem ſenſit. Quod tamen flocci pendens; menſtruorum fluxum tardiorem & brevi ſuppreſſionem totalem ac totius corporis laſſitudinem ſpontaneam & dolorem capitis gravativum paſſa eſt; quibus omnibus, poſt varia adhibita remedia liberata fuit. Attamen de oculorum quodam dolore imprimis inter nendum & ſuendum conqueſta fuit, & ſæpius oculis muſcas in aëre obvolitantes putavit, tandem intrà breve temporis ſpatium cæca facta; quâ cauſâ Parentes unius & alterius implorabant auxilium, omnibuſque medicamentis tam univerſalibus quam ſpecialibus internis externiſve fruſtrà adhibitis, tandem ſetaceo, purgantibus cephalicis, & apophlegmatiſmis curata fuit.

Quibus curata.

Tandem cæca facta.

Setaceo, apophlegmatiſmis &c. liberata.

Digitized by Google

Digitized by Google

fuit. Verum post annum vel quod excedebat itidem cæcitate correpta fuit. Tumque juxtà Hippocratem aphor. VI. sect. VIII. (*quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanet, quæ ferrum non sanat, ea ignis sanet, quæ ignis non sanat, ea incurabilia judicato*) fonticulum in futurâ coronali seu sagittali, cauterio ab Aquapendente, Sculteto &c. delineato instituendum summè necessarium judicatum fuit à *MEDICIS*, quod etiam pluribus præsentibus primò instituit Chirurgus Hermanus à Delden artis suæ benè peritus, ad primam calvariæ laminam usque urendo & vulnus secundum artem postea tractando. Mox levamen sensit & brevi à cæcitate fuit liberata; notandum, si laminam primam non attingas, nunquam subitaneum observari levamen; quamdiu vulnus illud apertum fuit, benè poterat vidêre puella, verum occluso vulnere recidivam passa fuit; & quod dolendum, statim iterum *coalescit*, omnem etsi navent operam Chirurgi; secundâ & tertiâ vice Chirurgus Justus Eensaem reverà dexterrimus, cauterium inflexit non tantum ad laminam capitis primam, sed ad diploen ipsam, & semper non tantum maximam levamen sensit; sed statim omnia vidêre poterat, post septimanas aliquot ossis fragmentum rotundum cauterio adustum, separatum fuit & extractum ad formam inferius denotandam; hocque modo ter jam fuit curata, & adhuc benè videt, nec de oculis conqueritur; mirabantur plurimi in ipsâ operatione ægram nec clamorem imò ne verbulum quidem emisisse; imprimis quoque notandum, quò magis pertingat coronalem, eò citius ac diuturnius levamen percipere tales ægros.

Recidivam ter passa, terque fonticulo cauterio actuali in capite instituto, curata est & manet.

Methodum instituendi in capite cauterium actuale apud Plurimos Chirurgiæ scriptores vidêre poterunt *LECTORES STUDIOSI*, verum unicuique quia non contingit adire Corinthum, totam operationem delineavimus & figuris sequentibus demonstrabimus; figura prima denotat metho-

Methodus inveniendi locum, & instituendi cauterium in capite.

dum inveniendi locum, ubi cauterium sit adhibendum: secunda figura modum exhibet instituendi cauterium actuale; tertia figura ipsum fragmentum.

FIGURA I.

A. Virgo cæca.
B. B. Filum ab unâ aure ad alteram.
C. Auris.
D. D. Filum alterum a naso ad verticem vel nucham protensum.
E. Meditullium seu locus ubi fila concurrunt, qui notandus & abradendus, nonnulli unico filo a naso ad verticem tantum protracto locum denotant, quod etiam solis digitis fieri potest.
F. Nasus
G. Nucha.
H. Vertex.

II.

1. Virgo cæca.
2. Locus notatus & abrasus, ubi cauterium candens imponendum.
3. Cauterium actuale candens.
4. Manus chirurgi, cauterium candens ad calvariæ laminam primam premendo usque protrudens.
5. Olla, prunis candentibus impleta.
6. Cauterium prunis vivis impositum.

III.

a. Fragmentum calvariæ separatum cauterio quodammodò adustum.
b. Suturæ sagittalis pars.

Cito

Fig. I.

Fig. III.

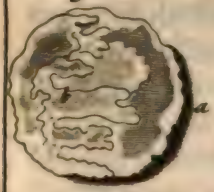

Fig. II.

Citò iterum, poſt eſcharam ſeparatam (quæ ſeparatio tertio quartove die utplurimum obſervatur) vulnus vel fonticulum illum non tantum coaleſcere ut ſuprà notavimus, verum carnem nimis propullulantem obſervavimus: ne tamen hoc fiat & fonticulus apertus ſervetur, convenit imprimis vitriolum album, mercurio præcipitato rubro mixtum & inſperſum, vel plumaceolis ſiccis adhibitum, vel globulis ex hederâ &c. confectis ſed depreſſis, quia cutis & panniculus carnoſus eo in loco valdè tenuis; omnibus præferrem globulos depreſſæ formæ ex vitriolo albo, mercurio præcipitato rubro cum ſ. q. reſinæ liquefactæ paratos, ac ſubindè in uſum revocatos, in aliis caſibus perquam quoque utiles.

Ut fonticulus apertus ſervetur.

Quid agendum.

Dictam obſervationem comprobat ſequens caſus.

Orphanus Leidenſis undecim vel duodecim circiter annorum Hagam-Comitis profectus ut introductionem & publicas gratulationes *INVICTISSIMI REGIS ANGLIÆ*, & ignes feſtos vidêret, cum igitur caſu ingens telum miſſile ignitum non ex voto aſcendens in terram decidiſſet, accurrens ille iſtum accepturus, magno rupti teli ictu cæcus factus eſt, illæſis licet oculis. Mox adſtantes allocuti puerum, nil niſi cæcus ſum, cæcus ſum, clamitantem audivêrunt; quare à nonnullis in orphanotrophium Hagienſe deduxerunt, ubi a Medico & Chirurgo accuratè examinato negotio, nihil obſervarunt præter cæcitatem, quare veſicatoria poſt aures, & nuchæ impoſuêre, fomentis, collyriis, clyſtere &c. fuêre uſi, verum abſque ullo ſucceſſu; Quod cum Curatoribus & præfecto orphanotrophii Leidenſis hoc nuntiatum eſſet, mox famulum miſerunt, qui gratiis actis Hagienſibus cum puero Lugdunum reverſus quæ accidiſſent narravit; quarto die Clariſſimi Viri Domini TH. Schouten Medicinæ Doctoris conſilio, à Chirurgo Herm: à Delden fonticulus in futurâ capitis ſagittali modo jam demonſtrato, incaſſum reliquis omnibus adhibitis, cauterio actuali inſtitutus fuit, tali cum ſuc-

Puer ex ictu teli miſſilis ignitiin momento cæcus factus.

Omnibus fruſtrà adhibitis.

Cauterio actuali in futurâ ſagittali impoſito ſtatim curatus.

Digitized by Google

succesſu, ut non tantum omnia imò minutiſſima vidêre, aperto jam ſed & coalito & curato vulnere, adhuc acutiſſimè omnia diſtinguere & vidêre queat.

Puella eodem modo ab epilepſiâ liberata.

Eodem modo Puellam epilepſiâ laborantem, in ipſo paroxyſmo cauterio ſuturæ capitis ſagittali impoſito curatam vidimus.

Moxa indorum quibus adhibenda.

Indi quoque moxâ ſuâ (quæ a Nonnullis lanugo foliorum arthemiſiæ judicatur) in apoplexiâ, epilepſiâ, doloribus maximis, arthritide &c. utuntur; de moxâ indorum ejuſque applicatione & viribus, qui plura deſiderat, legat tractulum, belgico idiomate a Buſſchof conſcriptum & antè annos aliquot impreſſum.

In olfactu deperdito vel diminuto.

12. *Olfactus deperditus vel diminutus*, qui non rarò ab humoribus viſcoſis pituitoſis, ut vidêre eſt apud *Cl. Lazarum Riverium praxeos lib. iv. cap. 3. p. m.* 217. & 218. exoritur; ſæpius quoque hujuſmodi olfactus læſio in catarrho & coryzâ, à pituitoſis viſcoſiſque humoribus oriundis, frequens eſſe ſolet; quare magnum ſubindè emolumentum habent hiſce in narium affectibus apophlegmatiſmi.

In ranulâ ſub linguâ.

13. *Ranula ſub linguâ*, quæ noſtro judicio plerumque exoritur ex lymphâ quodammodò viſcidâ, ramificationes nonnullas vaſorum lymphaticorum vel ſalivarium inferiorum ſub linguâ obſtruente, ſicque tumores illos excitante: rem exemplo demonſtrabo.

Ruſticus ranulâ laborans.

Ruſticus quadraginta circiter annos natus, valdè pituitoſus, melancholicus, alvo adſtrictori plerumque laborans, fumo tabaci maximè delectatus, plurima phlegmata exerens, ſubitò in odontalgiam incidit cum ſalivæ & phlegmatum ſuppreſſione; cum linguæ quâdam motus impotentiâ, & brevi tumore quodam ſub linguâ indies ingraveſcente, ità ut intrà menſem in incredibilem magnitudinem excreſceret; quare ter quaterve pilulas hydragogas ſequentes ſeptem, pro doſi, aſſumſit.

℞. Mass. Pilul. Extract. Cathol. ʒj. Pilulis hydragogis.
Resin. jalapp.
Magister. gumm. gotte. ſ. gajamb. ana ℈j.
Mercur. ſublimat. dulc. ℈β.
Tartar. vitriolat. gr. xv.
Ol. bacc. junip. gutt vj.
MS. F. Massa. ex ℈j quinque pilulæ deaurandæ formentur.

Undè optimè purgatus eſt, verum abſque ullâ tumoris imminutione, tandem decoctum apophlegmatiſmum p. 79. & 80. notatum, undè magnam pituitæ viſcidæ quantitatem excrevit; & ſequentem præſcripſimus pulverem. Apophlegmatiſmo.

℞. Radic. ireos florent.
Piperis.
Zinziber. ana ʒj.
Sal. armoniac.
Gemmæ ana ℈ij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus. Et pulvere incidente curatus.

Quo tumor ſæpius frictus, brevi evanuit.

Nonnulli, ſi citò non evaneſcit, in ipſo tumore cultello inciſorio apertiones varias inſtituunt, tumque dictum pulverem adhibent, & tum ille tumor brevi diſſipatur.

14. *Linguæ paralyſis, tremor* &c. tumque χοπφλεγμαλίζοντα aromatica & ſpirituoſa ut ſint, neceſſe eſt; ut eò melius citiuſque tenacia ac viſcoſa illa arctè linguæ nervoſis muſculis infarta incidant, ac eliciant; ſic linguæ tremorem beneficio ſpiritus aniſi cum ſerpilli ſpiritu mixti curatum videſis *in annotationibus noſtris Circà praxin Pauli Barbette lib. j. cap. 2. p.* 29. & 30. maximè quoque hiſce in affectibus commendantur eadem *à Fuchſio lib. 2. de compoſitione medicamentorum cap.* 26. *Joh. Jacobo Weckero lib. j. antidotar. general. cap.* 46. *Daniele Sennerto lib. v. inſtitut. medicar. part. 2. ſect. j. cap. xv. p. m.* 706. *Ambroſio Paræo* In linguæ paralyſi &c.

ræo in Chirurgiâ suâ lib. xxv. cap. xxxvj. &c.

In columellâ à viscidis humoribus intumefactâ.

15. *Columella à viscidis ac pituitosis humoribus intumefacta*, hicque solus vini spiritus pro gargarismate usurpatus maximè conducit, incidit enim & attenuat viscida illa ac pituitosa, & sic incisos, attenuatos, & liquefactos quasi humores facilè elicit, molestumque hoc malum curat, quod sæpissimè observavimus: quare *Cl. Joannes Walæus in methodo suâ medendi p. m.* 112. dixit, in anginâ omnisque gutturis inflammationis initio gargarisma ex solo spiritu vini confectum, dictos affectus intrà trium horarum spatium curare.

Juvenis columellâ tumefactâ laborans.

Juvenis quispiam viginti quinque circiter annos natus, à magnis laboribus sudore madens, ore patulo per quadrantem præter propter horæ in aëre frigidiori ambulavit, undè statim deglutitionis difficultatem sensit; flocci tamen hanc pendens, avidè cerevisiam frigidam hausit: quâ subitâ frigiditate, talis circà noctem deglutitionis difficultas exorta fuit, ut omnia ac singula assumta, arida liquidave etsi essent, statim per nares exturbaret, brevique pòst nauseâ imò vomitu affligeretur ac vexaretur. Accersitus columellam inflammatam leviter, ast ità intumefactam inveni, ut totas fauces penè jam occuparet. Quare statim spiritum vini gararizandum præscripsi, cujus beneficio intrà horam multum pituitæ viscidæ ex ore excrevit, nausea vomitusque evanuit, ac brevi curatus fuit æger.

Spiritu vini gargarizando curatus.

In odontalgiâ,

16. *Odontalgia*, maximè enim & citissimè nonnunquam ἀποφλεγματίζοντα catarrhos acres in dentium nervos depluentes temperant ac eliciunt, imprimis purgatione catholicâ vel particularem depluentem humorem exturbante prægressâ, sæpissimè enim odontalgiâ laborantes supradictis nodulis p. 83. descriptis, primâ secundâve vice curavimus, exhibito prius purgante specifico, postque doloris ablationem, massam pilularem de cynoglossâ præscripsimus, sicque diutius à dolore semper ferè fuêre liberati.

In

In momento nonnunquam odontalgiâ laborantes solâ radice pyrethri manducatâ curatos; nec non spiritu odontalgico à *CELEBERRIMO VIRO DOMINO PAULO BARBETTE in Anatomiâ suâ practicâ p. m.* 104. descripto, plumaceolis dentibus adhibito, vel postquam aliquamdiu in ore dictum spiritum continuissent ægri & magnam salivæ quantitatem excreviſſent, ab odontalgiâ liberatos, vidimus. Odontalgiâ laborantes radice pyrethri &c. subitò curati.

Mulier triginta circiter annos nata, quatuor liberorum mater, sana, hilari animo, imprægnationis principio semper odontalgiâ gravissimâ ac intolerabili afflicta; levamen statim sensit decocto gallarum cum aceto parato; calidè in ore retento: verum hâc vice nec decoctum gallarum, nec dictus spiritus odontalgicus *D. P. Barbette*, nec noduli p. 83. descripti, pleraque alia medicamenta externa internave ullum levamen attulêre; quare granum unum vel alterum laudani opiati, quia varias noctes jam insomnes traduxerat, assumsit; ast mox animi deliquium passa fuit cum tanto per triduum quatriduumve omnium assumtorum vomitu, ut nec externis nec internis ipsum sistere possent; quare sequentem pulverem cum vino rhenano vetustiori frigido exhibui Mulier imprægnationis principio odontalgiâ gravissimâ afflicta. Omnibus incassum adhibitis laudanum opiatum assumsit. Undè animi deliquium & vomitus secutus.

℞. Nuc. Moschat.
Cinamom. acutissim. ana ℈ß.
Ol. menth. stillat. gutt. ij.
Sacchar. Cant. alb. gr. vj.
MS. F. Pulvis tenuissimus.

Et brevi vomitus sublatus fuit; miratus summoperè animi deliquium, & tantum vomitum ex assumpto laudano opiato, cujus beneficio plerumque vomitus, omnibus anteà incassum adhibitis, subitò tollitur; hujus causam lympham per fauces (post tantos & diuturnos dolores ex catarrhis in dentes depluentibus oriundos) in stomachum fuisse delapsam atque subitò impeditam putavi, quia etiam in principio non Qui pulvere superatus.

nisi aquam evomebat. Sed maritus respondebat se semper observasse ex minimâ quidem, non tantum laudani, sed & alius opiati dosi vel minimâ quantitate, uxorem in momento animi deliquium & mox vomitum fuisse passam; odontalgiâ adhuc-dum remanente cauterium adhibuimus, & statim curata fuit.

Odontalgiâ remanente cauterio actuali curata fuit.

Antè decem circiter annos instrumentum sequens ad odontalgiam statim curandam cum Chirurgo Justo Eensaem parandum curavimus; En ejus delineationem & utendi methodum, qualem penè invenies, *STUDIOSE LECTOR*, in operationibus chirurgicis *DEXTERRIMI ANATOMICI D. A. NUKKII.*

A. A. Vagina rotunda ex argento, cupro, ferro &c. confecta.

B. Ansa ejus.

C. Manubrium.

D. Cauterium in vaginâ A. A.

E. Extremitas acutissima ignita.

F. F. Cauterium extrà vaginam denotat.

Hæc vagina inponitur antitagrò, ab Anatomicis ità dicto, Chirurgus digitis ansam premendo continens, cauterii extremitatem benè ignitam subitò per vaginam intrudit, nervulumque subjacentem a secundo pari vertebrali oriundum (ut nonnulli Anatomici putant) urendo simul discindit; & dolor non tantum eodem momento tollitur, sed & plerumque ab odontalgiâ in posterum ægri liberantur.

In febribus lymphaticis.

17. *Febres lymphaticæ omnes singulæque, à salivæ quantitate peccante productæ*, citius namque & jucundius tales febres apophlegmatismis, præcedentibus, si necesse sit, universalibus, curantur; saliva enim per breviores tutioresque vias quam naturales educi nequit;

In lue venereâ.

18. *Lues venerea*, quid ἀποφλεγματίζοντες dico hoc in morbo efficiant lippis ac tonsoribus satis superque notum:

qua-

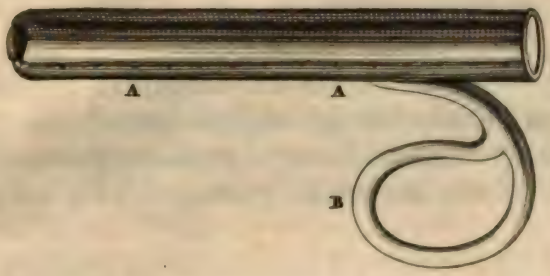
A
A
B

F
F
E
C

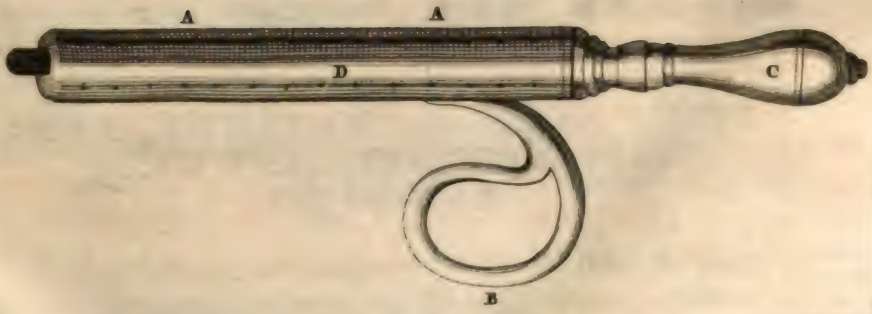
A
A
E
D
C
B

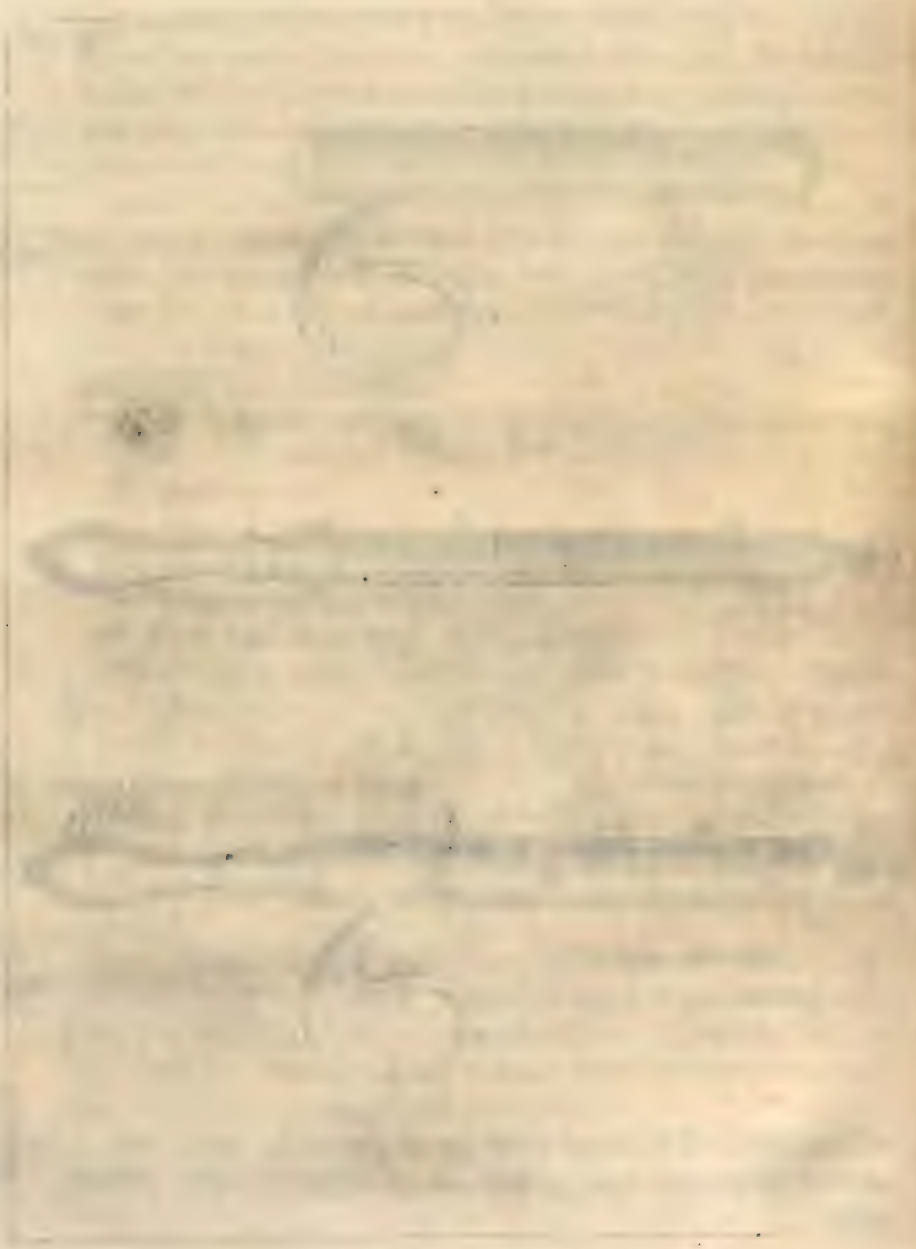

Digitized by

quare nonnulli dixerunt, luem veneream absque salivatione incurabilem esse.

NOTA, de salivatione per mercurialia hactenus nihil egimus, quia non de assumtis ac internis deglutitis nobis fuit sermo, ast solummodò de iis medicamentis, quæ in ore continentur & linguæ beneficio hinc indè agitantur, aut quæ in ore detenta masticantur dentibusve confringuntur, ast absque deglutitione; sicque humores aquosos, viscosos, pituitosos &c. peccantes eliciunt ac cerebri illuviem educunt. De salivatione per mercurialia, quare non egimus.

Mercurialia medicamenta salivationis ergò si præscribantur, summâ cum cautione & circumspectione usurpanda, nam palato faucibusve exulceratis si laborent lue venereâ affecti, & mercurialia assumserint, ulcera insanabilia ac lethalia, doloresque intolerabiles indè excitarentur; sic quoque in mercurialium assumtione si nimis diu continuaverint, dolores omnium artuum atrociſſimi, dolores capitis fixi, intolerabiles, frigus totius corporis maximum, omnium penè ossium caries, diraque alia symptomata lethalia &c. indè producerentur; quare inspiciatur *Clar. Fernelius tractatu de lue venereâ;* aliàs mira subindè efficiunt, non tantum in lue venereâ, sed & in plurimis aliis morbis chronicis, ut & doloribus variis, ophthalmiâ, cæcitate, ut suprà jam annotavimus. Quid notandum in salivatione per mercurialia.

MORBI, IN QUIBUS ἀποφλεγματίζοντα NEUTIQUAM PRÆSCRIBENDA, SUNT SEQUENTES.

1. *Catarrhi tenues ac acrimoniâ salsâ imprimis peccantes,* apophlegmatismorum enim maleficio defluxiones majores ac frequentiores redderentur, sicque plura & graviora curatuque difficiliora ipsis catarrhis symptomata producerentur, quare Ἀποφλεγματίζοντα vetant catarrhi tenues salsi.

re satius est ab iisdem abstinêre, quam frustrà & non nisi cum ægrorum damno illis uti; ad pulmones si depluant dicti catarrhi, prorsus tum ab iisdem abstinendum suadet *Heurnius* 3. *Method. ad praxin. cap. x.* non enim nisi tusses gravissimas ac ægris quàm maximè molestas producerent, undè facilè vasorum ruptio aut catarrhorum acredine salsâ eorundem erosio, hinc hæmorrhagiæ curatu nonnunquam difficillimæ, indèque tandem phthisis exoriretur, ut vidêre est apud *Hippocratem lib. j. de morbis text. x. p. m.* 22.

Ulcera gingivarum, pa'ati &c.

2. *Ulcera gingivarum, palati, faucium, tonsillarum, laryngis, asperæque arteriæ &c.* ut testantur *Sennertus lib. v. part. ij. sect. j. cap. xv. institut. medicar. Heurnius lib. de morbis capitis cap. ix. Hollerius lib. j. de morbis internis schol.* 2. &c. acria namque quia ἀποφλεγματίζοντα existunt, non nisi ulcera penetrantiora ac dysepulota excitarent, ac humorum acrium apophlegmatismorum vi elicitorum in ulcera defluxu, facilè fistulosa, ac insanabilia producerentur, ut passim apud Practicos vidêre est.

Dentium caries &c.

3. *Dentium caries, vel iidem si exesi sint;* maximè hiscè in casibus *Sennertus lib. j. Practic. part. j. cap. x.* masticatoria vetat, nec mirum, quia acribus acria addere ægrotantes trucidare non verò curare esset; cariem enim ossium non nisi ab acri acido nonnulli exoriri putant, quod ex ossium albedine, febribus intermittentibus, utplurimum concomitantibus, doloribus lancinantibus, non verò rodentibus, lineis albis lardi instar inter carnem sæpè luxuriantem reptantes, pureque acri, probare nituntur; Nonnulli verò ab acri-salso eandem produci existimant, quod ex maculis lividis fætentibus ac subindè nigricantibus vitiosæ carnis abundantis parti superiori adhærentibus, pureque ichoroso acri nigricantibus particulis nonnunquam scatente concludunt. Quicquid sit, certum est, ab acri quodam cariem exoriri. Meritò ergò acria acresve humores peccantes ad partes affectas allicientia damnan-

Ex acri acido.

Vel ex acri salso exoritur.

nantur, potiusque humorum acrimoniam sive acidam sive salsam temperantia præscribenda veniunt, ut ità citius, tutius, ac jucundius ægrotantes curentur.

4. *Angina pituitosa*, ut testatur *Joubertus de affectibus thoracis cap. j.* si ex catarrhis devenerit, ut ex illius dictis facilè conjici potest; aliàs χαπφλεγμαλίζοντα quam maximè prosunt in anginâ, imò sæpius primâ secundâve vice curantur, eâ laborantes; inciditur nempè ac liquidior redditur obstruens pituita apophlegmatismorum imprimis spirituosorum ac volatilium ope ac beneficio, quâ incisâ ac liquefactâ obstructiones tolluntur, pituitosi humores eliciuntur, ac ægrotantes à gravi hoc affectu liberantur. Angina Pituitosa.

5. *Asthma, omnisque respiratio difficilior*, ut auctor est *Casparus Hofmannus apud Scholtzium consil.* 92. à catarrhis utplurimum asthma ac difficilior respiratio exoriuntur, ac quia apophlegmatismorum maleficio sæpius catharri producuntur, rectè illorum usus talibus in affectibus prohibetur. Asthma & respiratio difficilior.

6. *Tussis*, à catarrhis namque sæpissimè exoritur, quare meritò *Sennertus lib. j. practic. part. j. cap. x.* apophlegmatismos, ut hoc in casu, noxios rejicit, quia indè non nisi vasorum erosio aut ruptio &c. ut in superioribus videre est, excitaretur. Tussis.

7. *Pulmonum inflammatio*, ut legere est apud *Paræum in oper. Chirurgic. lib. xxv. cap. xxxvj. Hollerium lib. j. de morbis internis schol.* 2. *Forestum lib. xxxÿ. observat. schol.* 17. &c. hic non tam humorum peccantium quantitas, quam quidem eorundem qualitas corrigenda est; hæc verò medicamenta quia magis exsiccant ac liquidos aqueosque humores bilioſam acrimoniam temperantes eliciunt; in pulmonum inflammatione neutiquam conducunt. Pulmonum inflammatio.

8. *Phthisis*, quæ utplurimum ortum ducit à catarrhis salso-acribus, undè primò tussis, dein vel vasorum ruptio erosiove exoritur, quam vel ruptionem erosionemve statim phlegmata sanguinolenta, dein hæmopthöe ac deniquè phleg- Phthisis.

phlegmata purulenta &c. sequuntur, ut fusius in superioribus probatum.

Suffocatio hypochondriaca. 9. *Suffocatio hypochondriaca fauciumque indè quasi constrictio.* Quem affectum è flatibus, halitibus, vaporibusque aciditate, austeritateve præsertim peccantibus, ex succo pancreatico (aliove glanduloso) acidiore austerioreve, bileque acriore, ac salivâ viscidâ & copiosâ & hisce simul seorsimque peccantibus ac in tenui intestino vitiosè effervescentibus plurimi rectè deducunt: facilè vidêre est quare φλεγματίζοντες & pituitam viscidam copiosam, lymphamque acidam, humoresque acriores allicientia damnantur; haud difficulter enim totalis indè faucium constrictio, imò suffocatio produceretur. Hæc scribentem subjecta historia subit.

Mulier melancholica post menstrua suppressa. Mulier quædam triginta quatuor circiter annos nata, melancholica, post gravem animi mœrorem, mensium obstructione laborare cœpit, & paulò pòst suffocatione hypochondriacâ levi; quâ neglectâ, incrementum cœpit suffocatio, quare quoties suffocationem sensit, consanguinei cujusdam consilio assumsit cochleare unum alterumve de spiritu vini radicibus angelicæ contusis affuso & octavo ab infusione die abstracto, undè sæpissimè quoque paroxysmo fuit liberata; mæstitiâ ac melancholiâ indies ingravescentibus, suffocatio hypochondriaca etiam adaucta est; aliquandò igitur ob maximum animi mœrorem diluculò surgens difficulterque respirans assumsit cochlearia duo de spiritu supradicto, undè subitò corruit tali cum faucium constrictione, ut suffocatam & mortuam adstantes judicarent. Accersitus pulsum maximè debilem ac exiguum inveni, statimque spiritum salis armoniaci præscripsi, quo naribus admoto, & oleo succini, temporibus, cervici naribusque inunctis parum refocillata est, postque horam circiter de sequenti mixturâ cochleare singulis horæ quadrantibus assumsit.

Incidit in suffocationem hypochondriacam gravissimam.

Imò morti proximam.

Spiritu salis armoniaci & oleo succini naribus admotis parum refocillata.

R. Aq.

℞. Aq. puleg.
Rutæ
Cort. arantior.
Antihyſter. ſequent. ana ℥j.
Tinctur. caſtor.
Croci ana ℥jß.
Laud. opiat. gr. ij.
Sp. ſalis armoniac. gutt. xviij.
Sal. volat. ſuccin. ℈ß.
Syr. bacc. ſambuc. ℥ij.
MS.

Mixturâ antihypochondriacâ.

Hujus mixturæ beneficio paroxyſmus fuit ſublatus, ac poſtmodum de ſequenti vino medicato indies ter ad uncias tres uſurpavit, inſtillatis primò ſingulis doſibus ſpirit. ſalis armoniaci guttulis decem.

℞. Rad. angelic.
Dictamn. alb.
Leviſtic. ana ℥ij.
Herb. arthemiſ.
Puleg.
Rut. ana M. j.
Flor. calendul.
Cheiri ana p. jß.
Bacc. lauri
Junip. ana ℥iij.
Aloës optim: ℥ijß.
Croci ℥j.
Myrrh. ℥jß.
Extrem. cort. arant. ℥iij.
Conciſ. & Contuſ. indantur cantharo lapideo, affundanturque vini gallici pint. iv.

Et vino medicato antihyſterico, menſes ſimul ciente.

Bis terve hoc vino medicato iterato per tres quatuorve menſes à paroxyſmo fuit libera, ac menſtruorum fluxus rediit,

diit, singulis septimanis de sequenti massâ pilulari quinque assumsit.

Ac pilulis purgantibus curata fuit.

℞. Mass. pilul. fœtid. major. ʒjß.
Myrrh. rub.
Castor. elect.
Salis armoniac.
Resin. jalapp. ana ℈j.
Aloës lucid. ʒß.
Ol. macis still. gutt. vj.
MS. F. Pilul. no. L. deaur.

Laudanum opiatum quare mixturæ antihystericæ additum.

Mirabuntur fortassè nonnulli quod laudanum opiatum mixturæ antihystericæ supradictæ tali in casu addiderim; mirari verò desinent, si *Hippocratem lib. 2. de morbis mulierum text.* LXXXVII. *p.* 620. legerint, qui succum papaveris (incorrectum) talibus in casibus præscribit: dein hactenus non nisi bonum & optatum indè vidi effectum, quod quoque plurimi *Practici* mecum contestantur.

DESCRIPTIO AQUÆ ANTIHYSTERICÆ SUPRADICTÆ.

Aquæ antihystericæ nostræ descriptio.

℞. Rad. levistic.
Aristoloch. rotund.
Imperator. ana ʒiij.
Fol. rut.
Menth.
Puleg. ana M. iß.
Sabin. M. j.
Flor. lavendul.
Chamomill. roman. ana p. ij.
Sem. levistic. ʒß.
Bacc. laur. ʒj.
Myrrh. rub.

Nuc

Nuc. moſchat. ana ʒij.
Croci optim.
Caſtor. elect. ana ʒjß.
Extrem. Cort. arantior. ʒiij.
Conciſis & Contuſis affundantur
Vini gallici pint. vj.
Sp. vini pint. ij.
Poſt ſufficientem digeſtionem per alembicum extrahatur ſpiritus, qui affundatur
Gran. Actes ʒiij.
Hæcque tinctura ſ. a. parata, uſui ſervetur.

10. *Lues venerea ſi palatum fauceſve ſint exulceratæ*, ut videre eſt apud *Petrum Foreſtum lib. xxxij. obſervat. ſchol.* 6. 17. ratio in ſuperioribus ſatis ſuperque, ubi de ulceribus oris egimus, tradita eſt. Lues venerea, ſi nempe fauces ſint exulceratæ.

HOMINES, IN QUIBUS ἀποφλεγματίζοντα LIBERE PRÆSCRIBI POSSUNT, SUNT.

1. *Pueri*, quia humidioris ſunt naturæ, *teſte Hippocrate lib. j. de diætâ text. xxviij. p.* 203. & aquoſis humoribus maximè abundant, ut ſatis ſuperque ex illorum ſaliva-tione continuâ patet; apophlegmatiſmi namque quod hic plurimum proſint ultrò jam eluceſcit, quia nulla ferè medicamenta tam facilè ac jucundè illorum abundantiam eliciunt ac minuunt, quam dicta & ſæpius laudata ἀποφλεγματίζοντα. ἀποφλεγματίζοντα liberè præſcribi poſſunt pueris.

2. *Mulieres*, quæ itidem juxtà *Hippocratem libro locoque mox citato*, ut & *libro de naturâ pueri text. vj. p.* 138. nec non *lib. de naturâ muliebri text j. p. m.* 358. &c. ſunt humidioris naturæ: magna tamen eſt differentia inter juvenculam & anum, hæc ſiccioris, illa verò humidioris eſt conſtitutionis, ut SENEX *loco* ultimò *citato* docet; præterea quoque conſiderari volumus & tempora & locos in qui- Mulieribus. Imprimis juvenculis non item anibus. Frigidis in locis, non verò in calidis & ſiccis degentibus.

quibus degunt; frigidis enim in locis quæ habitant, sunt humidioris naturæ, quam quæ in siccis calidisque locis commorantur: quia verò dicta medicamenta nimiam humorum copiam tutò minuunt, fœminæque his plerumque abundant; ex quibus gravia nonnunquam symptomata, morbique curatu difficiles exoriuntur; sequitur quam facilè ac tutò ἀποφλεγματίζοντα præscribantur illis & admoveantur.

Ut & iis qui mollis &c. constitutionis sunt.

3. *Qui mollis ac humidioris aquosæque sunt constitutionis*, ob rationem jam allatam.

Ac humoribus aquosis &c. scatent.

4. *Salivâ, lymphâ, aquosis, viscidisve humoribus qui abundant.* Quia, ut dictum, apophlegmatismi citius, tutiusque peccantes illos humores eliciunt, quam ulla alia remedia, quod satis probat tabaci suctio, quanta enim humorum copia brevi tempore non elicitur hujus suctione?

HOMINES QUIBUS APOPHLEGMATISMI UTPLURIMUM NOCENT, SUNT

Nocent verò ἀποφλεγματίζοντα senibus.

1. *Senes*, quia major hic humorum est defectus & qualitas peccans, quam abundantia, ἀποφλεγματίζοντα verò quia non tam qualitatem quam quantitatem tollunt, atque in illis humorum, ut dictum, utplurimum est defectus, meritò rejiciuntur, ne corpora planè exsucca atque arida reddantur.

Gravidis & lactantibus.

2. *Gravidæ ac lactantes*, non præscribuntur gravidis, abortus metu, nimis enim arida atque exsucca apophlegmatismorum ope, imprimis si in horum usurpatione aliquandiu pergant, illarum corpora redderentur, tandemque sanguinis ac alimenti defectus ac subindè fœtus attenuatio ac denique abortus & ipsa mors sequeretur. Valet tamen hic multum consuetudo, consueta enim longo tempore, etiamsi deteriora sint, minus damni afferre solent quam insueta: ut Magnus Senex *Sect. ij. aphor.* 1. docuit; lactantibus

bus verò obsunt ἀποφλεγματίζοντα, quia ut sæpius jam dictum, nimis humiditates eliciendo exsiccant.

3. *Phthisi, ullove alio pulmonum vitio qui laborant*, ut rectè *Hurnius lib* 3. *Method. ad praxin. cap. x.* docuit, quia ἀποφλεγματίζοντα ut plurimum sunt acria, spirituosa, humores solventia ac attenuantia, undè facilè aut tussis generaretur, catarrhusve acris &c. in pulmones dilaberetur, undè malum gravius aut redderetur aut novum quoddam symptoma excitaretur, quare *Clariss. Caspar. Hofmannus apud Scholtzium in consiliis* apophlegmatismos quoque in pulmonum affectibus, ut non satis tutos imò noxios damnat: inspiciatur quoque *Forestus lib. 9. observ. schol.* 18. Phthisi vel pulmonum vitio laborantibus.

4. *Syncope cordisque palpitatione qui afficiuntur aut unquam fuère affecti.* Syncope vel cordis palpitatione affectis.

5. *Arthriticis qui vexantur doloribus.* Acrium enim ac spirituosorum apophlegmatismorum ope quia humores solvuntur, nonnunquam catarrhi acres ad debilitatas ac sæpius malè affectas partes dilabentes generantur, imprimis si acribus illis humoribus in capite contentis nullus ad os sit aditus aut via pateat, facilèque tum evenit, ut ad partes, morbo doloribusque præcedentibus, ut dictum, debilitatas dilabantur, ac dolores arthriticos augeant; quare hisce sequentem historiam subjungimus. Arthriticis doloribus vexatis.

Quidam ex consanguineis ab ætatis anno trigesimo sexto septimove ad septuagesimum usque doloribus arthriticis miserè fuit afflictus. Vir à trigesimo sexto anno arthriticus.

Primò quotannis bis terve per octiduum ferè podagrâ laboravit, cujusdam consilio tabacum suxit, undè malum ita fuit adauctum, ut singulis ferè mensibus dolores duplò plus graviores redirent, ac brevi post & chiragrâ omniumque tandem corporis artuum dolore affligeretur, quare nicotianæ usum reliquit; sed more consueto accesserunt & postmodum dolores, donec periti cujusdam Medici consilio singulis Post tabaci usum dolores gravio. res & frequentiores fuêre.

Relicto peto dolores minores &c.

Digitized by Google

lis noviluniis ac pleniluniis assumeret pulverem sequentem purgantem.

Singulis noviluniis & pleniluniis pulverem purgantem hydragogum.

℞. Rad. jalapp. ℈ij.
Magister. gumm. gotte
Tartar. vitriolat. ana gr. x.
MS. F. Pulvis pro unâ dosi.

Undè optimè semper alvum decies duodecies ve dejecit. Interim continuò bis in die haustulum de sequenti decocto per decem circiter menses usurpavit.

Et decoctum ex guajaco & herbis cephalicis &c.

℞. Rasur. lign. guajac. ℔ij.
Lign. sassafras ℔ß.
Rad. polypod. quercin. ℥iij.
Chin. ℥ij.
Herb. chamædr.
Chamæpith. ana M. ij.
Fol. salv.
Majoran. nobil. ana M. ß.
Malv. arboresc.
Beton. ana M. j.
Flor. hyperic.
Lavendul. ana p. iij.
Sem. petrosel. maced. ℥iij.
Concisis & Contusis affund.
Aq. commun. stop. iij.
Vin. gallic. stop. j.
Macerentur in loco calido per triduum ac postmodum s. a. vasis optimè clausis per viginti quatuor horas lentissimo igne coquatur, & ad usum servetur.

Summo cum levamine & dolorum diminutione assumsit.

Mirum quantum indies doloris vehementia post hujus usum fuerit diminuta; quare dolore exacerbante iterum cum successu dictum apozema huc usque usurpavit: ac jam nec tam citò nec tam vehementer redeunt dolores: diu quoque ter in septimanâ lac bubulum tepidum cum sacchari canti albi

albi parvâ quantitate manè assumsit.

6. *Macilenti Morbisque qui extenuati*, quia magis hic humorum est aut defectus aut qualitas eorum peccans. Macilentis aut morbis extenuatis.

TEMPUS ἀποφλεγματίζοντα USURPANDI APTISSIMUM EST.

1. *Matutinum*, ut testantur *Paræus in operib. chirurg. lib. 25. cap. 36. Fuchsius lib. 2. de compos. medicamentor. cap. 26. Forestus lib. 1x. observat. schol. 18.* imprimis tempore æstivo & vernali, tempore verò hyemali & autumnali *meridianum* magis opportunum judicatur; quia matutinum frigidius est meridiano tempore scilicet hyemali, humoresque tum liquidiores circà meridiem, quam quidem manè observantur. Inspiciantur quæ dicta sunt *p. 73. & 74.* ubi *de tempore utendi suffimentis* egimus. Tempus ἀποφλεγματίζοντα usurpandi optimum est matutinum æstate. Hyeme verò meridianum.

2. Adhibenda sunt *antè cibum ventre vacuo existente*, ut videre est apud *Hollerium lib. j. schol. cap. 2.* facilè enim humores viscidi pituitosique in capite contenti apophlegmatismorum ac volatilium beneficio solvuntur, solutique ad ventriculum depluunt; qui si cibis ingestis jam esset oppletus eosque concoqueret, à depluentibus humoribus & concoctio impediretur, nullaque digestio fieret, & non nisi humores crudi generarentur, indèque obstructiones variæ ac gravia symptomata exorirentur. Antè cibum jejuno nempe ventriculo.

3. *Interlunium tempore vernali ac autumnali; hyemali* verò *plenilunium* ac *novilunium*, quod & *tempore æstivo magis aptum quam plenilunium interluniumve judicatur*; vide sis suprà p. 74. Interlunio autumnali tempore, plenilunio hyemali tempore &c.

QUI-

QUIDNAM ANTE, INTER AUT POST ἀποφλεγματίζοντα FACIENDUM ANIMADVERTENDUMQUE SIT, PAUCIS DABIMUS.

Antè apophlegmatismos necessarium est.

Antè apophlegmatismum corpus benè purgandum.

1. Ut *corpus per universalia purgetur*, ut *Foreſtus ac Paræus locis mox citatis* admodum inculcant, ac humores qualitate quâdam ut aciditate, austeritate, salsedineque peccantes primò corrigantur, ut eò tutius jucundiusque humores peccantes eliciantur, quid enim mali qualitate peccantes humores efficerent suprà ubi de humoribus ἀποφλεγματίζοντα vetantibus egimus, videre est.

Calore sibi consulat apophlegmatizans.

2. *Ut adversus frigus se muniant apophlegmatismum usurpaturi*, ut hâc ratione humores liquidiores & ad exitum aptiores & faciliores reddantur; *ac neutiquam jovem frigidum subeant*; alioquin enim liquefacti jam humores coagularentur denuò, & sic actum ageret Medicus.

Et parum ambulet.

3. *Ut ambulando se parum moveant*, ob rationes sæpius jam dictas.

INTER APOPHLEGMATISMI USUM REQUIRITUR.

Inter apophlegmatismi usum frigori ne se exponat.

1. Ut *calidos sibi consulant nulloque modo frigidum aëra subeant*; graves aliàs catarrhi pertinacesque nonnunquam dolores indè producerentur, quia soluti ac liquidi humores coagularentur, vasaque calore ac medicamentorum spirituositate & caliditate aperta ac ampliora reddita constringerentur obstruerenturque denuò, & symptomata gravia curatuque difficillima facilè excitarentur.

Nec frigidum assumat potum.

2. *Ut neutiquam frigida* sitim leniendi tollendique gratiâ *assumant*.

3. *Ut*

3. *Ut capite prono per intervalla hient*, quo congestus in ore humor effluat, neque deglutiatur aut in pulmones ventriculumque &c. depluat; ut docuit *Fuchsius lib. 2. de compos. Medic. cap. xxvj.* Et capite prono subindè hient.

4. *Si vertigo, visus hebetudo, faucium quasi constrictio, catarrhi, tussis, nausea, vomitus, anxietatesve præcordiorum &c. exoriantur, mox ut ab ulteriori apophlegmatismi usurpatione desistant*; nam non nisi à levioribus symptomatibus in gravissimos morbos & diriora symptomata nec non in subitaneam subindè mortem sese conjicerent, ægrotantes. Si vertigo &c. exoriatur, statim ab usu desistant.

POST ἀποφλεγματίζοντα CONVENIUNT.

post apophlegmatismum

1. *Exsiccantia ac corroborantia calida, vitanda è contrà omnia aquea & frigida*, quia aliàs humorum aqueorum viscidorumque major produceretur copia, ac catarrhi graves curatuque difficiliores generarentur. exsiccantia &c. conducunt.

2. *Catarrhos sistentia, acrimoniamque temperantia*, inter quæ excellunt pilulæ de cynoglossâ, quæ & acrimoniam humorum optimè temperant, exsiccant ac humores depluentes sistunt. Ac catarrhos sistentia & acrimoniam temperantia.

3. *Siti neutiquam ut omninò satisfaciat æger*, ob rationes sæpius jam dictas. Siti non satisfaciendum.

4. *Frigus ne subeat, sed calidum se conservet patiens.*

5. *Ut post illorum usum aquâ calidâ os diluatur aut melicrato aut ptisanâ, Weckerus lib. j. antidotar. general. cap.* XLVI. docuit: aliàs ex apophlegmatismi particulis acribus ori faucibusque adhærentibus ac irritantibus facilè in molestissimam curatuque difficillimam tussim aut salivationem inciderent. Frigori ne se exponant. Aquâ calidâ &c. os colluendum, & quare.

6. *Ut, si quid ex apophlegmatismo ingrati saporis ori aut linguæ adhæserit, id mox lotione ex aquâ subtepidâ, vel* Vel lacte dulci &c.

vel potius ex decocto glycirrhyzæ & hordei, lacteve dulci eluatur, ut videre est apud *Ambros. Paræum in oper. chirurg. lib. xxv. cap. xxxvj.* ob rationem mox allatam.

Masticatoria sint grata &c.

Nota, κοπφλεγματίζοντα & hæc inter *masticatoria* sint grato odore saporeque, quantum possibile, imbuta, quò diutius citrà tædium in ore contineri possint, ut optimè annotavit *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de apophlegmatismis.*

Commanducationis tempus esse volunt quartam horæ partem aut mediam, ut *Petrus Forestus lib. ix. observat. xviij. schol. p. m.* 273. docuit; sit idem de cæteris apophlegmatismis dictum.

CAP. IV.

DE MEDICAMENTIS VOMITUM MOVENTIBUS.

Vomitoria quid sint.

Vomitoria sunt quæ humores in ventriculo viciniſque partibus contentos per superiora vi ac impetu quasi ejiciunt.

Quâ ratione operentur.

Vomitum subindè movent ventriculum *gravando fibras quodammodò laxando*, ac ejus *tonum quasi dissolvendo*, imprimis si largiter assumantur; nonnunquam verò, imò sæpius ventriculi orificium superius *irritando, humores viscidos pituitosos incidendo & attenuando, fixosque quasi volatiles reddendo* &c. ἔμετον excitant.

Quid efficiant.

Evacuant non tantum emetica medicamenta vitiosos noxiosque humores in ventriculo contentos, verum etiam è locis distantioribus eosdem exturbant: quare & inappetentiam, nauseam, icterum, cachexiam, febres intermittentes, asthma, vertiginem, incubum, hemicraniam, epilepsiam, alioſque capitis morbos, qui imi ventris συμπαθείᾳ

Quibus in morbis.

Et hominibus conveniant.

sunt contracti, *curant: conveniunt* quoque *grasilibus, biliosis, facilè vomentibus, vomitioni assuetis*, &c. *nocent*

è contrà *difficulter aut cum periculo vomentibus*, quales sequentes; pingues & obesi, melancholici, ad phthisin proni, hæmoptöici, asthmatici, (si nempè non ex ventriculi sumpatheiâ malum dependeat) hernioſi, quibus pectus est angustum, ut & quorum viscera aut inflammata, obstructa doloreve affecta sunt; metus enim suffocationis ruptionisque adesset; *nocent* quoque *ascitici*, *tympaniticis* &c. de quibus in sequentibus fusius. Quibus quoque noceant.

Emetica respectu *substantiæ* sunt vel *simplicia* vel *composita*; respectu verò *virium*, *lenia*, *mediocria* & *vehementia*; *modum utendi* verò si consideres vel *interna* sunt, quæ per os assumuntur, vel *externa*, quæ foris regioni ventriculi applicantur; at *consistentiam* eorum si spectes, sunt vel *solida* vel *liquida*. Emeticorum differentiæ.

Inter *mitiora simplicia vomitoria* excellunt sequentia; aqua nimirum tepida largiter pota; lac dulce tepidum assatim haustum, jura pinguia, oleum commune, oleum amygdalarum dulcium, ficus recentes largâ manu ingestæ, & tepida aqua subindè hausta; inter *mitiora simplicia* sunt *radices*, asari, raphani, cucumeris sativæ, scyllæ, atriplicis; inter *semina*, raphani, geniſtæ, erucæ, ceparum, nasturtii; inter *folia*, recentia sambuci, imprimis verò sambuci oculi s. gemmæ: inter *flores* summitates anethi, juli nucis juglandis, persicorum, ebuli, geniſtæ; item *cortex medianus* nucis juglandis & frangulæ; itemque *succus* ex raphano expressus. Vomitoria mitiora varia simplicia galenica.

Inter *vehementiora simplicia excellunt radices* hellebori albi, cyclaminis, cataputiæ, gratiolæ, bryoniæ; *flores* ebuli, geniſtæ; Inter *cortices* radicis ebuli & sambuci; Inter *semina* cataputiæ decem aut duodecim semina à putâminibus liberata, tusa & in ovo sorbili devorata, utiliter exhibentur iis, qui philtra aut veneficia hauserunt; item *nux vomica*, nec non *succus* cyclaminis in febribus intermittentibus ut specificum à nonnullis commenda- Vehementiora varia simplicia galenica.

datur, ex cortice mediano radicum ebuli & sambuci expressus.

Inter emetica primas tenent chymica.

Meritò hisce chymicalia inseruntur emetica medicamenta, primas enim tenent utplurimum; quia & in minori dosi exhibentur ac palato imprimis gratiora sunt, certiusque operantur, nec nisi rarissimè magno impetu sordes exturbant, si scilicet rectè & ex arte præparata propinentur; aliàs satius est ab iisem abstinêre quam temerè ægrotantium cum periculo eadem præscribere.

Inter illa quæ usitatiora & minus periculosa sunt.

Quæ inter chymicalia, quia multa ac varia passim in Chymicis, medendi methodis, ac Practicis occurrunt vomitoria, ac omnia singulaque usurpari nequeunt, usitatiora & nostro judicio præcipua: singulorum autem formulam unam alteramve dabimus Lectoribus Benevolis.

1. aqua benedicta Rulandi ejusque descriptio.

Inter quæ primò nobis occurrit *aqua benedicta Rulandi*, de quâ ita gloriatur Auctor in curationibus suis empyricis, cujus sequentem nonnulli dant præparationem; ex. gr.

℞. Croc. metallor. ʒj.

(Ut arbitratur Clariss. *Josephus Quercetanus in pharmacopœæ dogmaticæ restitutæ capite septimo de aquis*; quam sententiam fovit *Hartmannus*; & ut *Auctor* quoque proposuit *centur. quint. curat.* 95. *Zacharias Brendelius* verò *in suâ chymiâ in artis formam redactâ* vitrum antimonii pulverisatum per crocum metallorum *Rulandum* intellexisse, & hoc quidem ex manuscripto quodam *Auctoris* probare conatur: Ast *Doctiss. Michaël P. M. Profess. Public. Lipsi.* ex croco metallorum & nonnunquam ex antimonii vitro *Rulandum* aquam suam benedictam præparasse in *Auctoris* manuscriptis invenit, ac hanc descriptionem, nonnullis Amicis, ut genuinam communicavit.)

Juxtà Doctissimum & expertissimum D. Joh. Michaelem.

Vini vel alicujus aquæ destillatæ ℔ij. vel ℔iij.

Misceantur & digerantur in vitro clauso per octiduum calore lentissimo, posteà colentur per chartam em-

emporeticam f. linteum denſum, colaturæ quidam addunt.

Aquæ cinamom. (ad ventriculi tonum confortandum) ℥ij.

Hujus doſis ab ℥ß. ad ℥ij.

Nota, ſi *crocum metallorum* infuderis cum vino malvatico non tam per vomitum quam per ſeceſſum operari; convenit ergò in vino albo vel aquâ aliquâ deſtillatâ infundere *crocum metallorum* & *antimonii vitrum*. Crocus metallorum per ſeceſſum quandò operetur.

Croco metallorum ſi affundatur ſuccus citri, vel berberum, digeratur, extrahatur; & evaporetur, egregium fit extractum vomitivum ac purgans, nonnullis in frequenti uſu. Cum ſucco citri plurimis placet.

Infuſionis croci metallorum vel vitri antimonii per chartam emporeticam philtratio inſtituenda, ne craſſiores croci metallorum vel vitri antimonii particulæ relictæ ſe plicis ventriculi inteſtinorumque inſinuantes ſtomachum nimis turbent, hypercatharſin excitent, mortemque accelerent, imò poſt mortem, ut obſervatum nonnunquam fuit, adhuc vomitum ſeceſſumque provocent. Infuſio croci metallorum quare per chartam emporeticam philtranda.

Facilius, minorique cum periculo operantur, ſi in infuſione quam ſi in ſubſtantiâ exhibeantur dicta vomitoria antimonialia.

2. *Spiritus Vomitivus*, quem ità deſcripſit & dedit *Iſaacius Roet in ſuâ peſte adumbratâ* p. m. 33. Spiritus vomitivi Iſ. Roet. deſcriptio.

24. Nicotian. optim. benè inciſ. ℥iv.
Scill. ℥ij.
Nuc. moſchat. ℥ß.
Aq. fontan. ℔iij.
Aceti vin. alb. ℔j.

Miſceantur invicem ac primò fiat maceratio frigida per aliquot horas, dein deſtillatio per alembicum, poſtremò cohobetur deſtillatio bis terve cum recentibus *nicotian. ſcill.* & *nuc. moſchat.* recenter maceratis.

Minima ferè quantitas sufficit pro dosi, saccharo purissimo ad gratiam edulcorari potest.

Oxysaccharivomitivi Ang. Salæ descriptio.

3. *Oxysaccharum Vomitivum Angeli Salæ.*

Quod ipsemet in *Anatomiâ Antimonii capite quarto p. m.* 340. ita descripsit

℞. Vitri antimonii pulveris. ʒß.

Aceti vini albiss. odorif. ʒviij.

Infundantur in balneo per quindecim horas

Colaturæ adde

Sacchari albissimi ʒiv.

Et in patinâ porcellanâ vel vitreâ reducatur ad consistentiam oxysacchari liquidi instar (crassioris) julapii

Gustui gratum est, dosisque à ʒij. ad ʒvj. pro vice.

Sapæ vomitoriæ Joh. Tielemanni.

4. *Sapa Vomitoria*, ut ipsam descripsit *Joh. Tielemannus* de *materiâ medicâ*. p. m. 192. & 193.

℞. Vitri antimonii subtilissimè pulveris. ℔j.

Musti optimi recent. mens. jß.

Infunde per 14. dies in loco calido, quotidiè quinquies vel sexies agitando, posteà per chartam bibulam percolando, deindè sensim evaporando ad consistentiam sapæ.

Croci metallorum præparatio.

5. *Crocus metallorum*. Cujus hanc damus præparationem.

℞. Antimonii subtilissimè pulv.

Nitri contriti ana q. l.

Misceantur & in mortario ferreo admotâ prunâ vivâ incendantur, contundaturque relictum & in aquâ pluviali coquatur, huic aquæ si acetum instillaveris, accipies crocum subtiliorem s. ut aliis placet sulphur auratum; & aqua postea decantetur, quodque in fundo relinquitur exsiccetur. Videsis *Beguini tyrocin. chym. lib. ij. cap.* 12. p. m. 291. & *Grulingii florilegium Hippocrateo-Galeno chymicum novum part.* iv. *c. xiv. p. m.* 88. hujus dosis in substantiâ à granis iv. ad vij. in infusione ad ʒß. & ultrà.

Hart-

Hartmannus verò sequenti modò præparat ac eundem *verum Rulandi crocum metallorum* esse credit; Croci metallorum juxtà Hartmannum descriptio.

℞. Nitri
Antimonii ana q. v.

F. seorsim pulvis subtilissimus, solvatur in crucibulo nitrum lento admodum igne, removeatur vas ab igne, addaturque gradatim antimonium pulv. quod si inflammetur, subsistatur, donec nitrum justam refrigerationem acquisiverit, ac immiscendo ac spatulâ ferreâ agitando pergatur, donec omnia probè sint mixta, quæ carbone vivo tum accendantur, coquantur, & exsiccentur; videsis *Schroderum pharmacop. med. chymic. lib.* 3. *cap. xviij.* p. 426. *Grulingius Florileg. loco citato.*

6. *Mercurius Vitæ*, (si non mortis) cujus descriptio talis. Mercurii vitæ præparatio.

℞. Antimonii pulveris. ʒij.
Mercurii sublimati ʒiv.

Vel ut nonnulli putant antimonii & mercurii sublimati ana ʒij. quâ de causâ vide sis caput de diaphoreticis, misceantur super porphyrite, vel in mortario lapideo, tum retortæ vitreæ indatur mixtum, ex arenâ per gradus destilletur donec aliquid prodeat, & habebis in recipiente liquorem liquidum (butyrum antimonii nuncupatum) & crassum, glacialem dictum; hujus liquoris q. l. effundatur in aquam pluvialem puram & è momento præcipitabitur in coagulum album, reponatur vitrum, donec limpida evadat aqua, ipsaque tum decantetur, coaguloque illi albo nova aqua pura affundatur, & tamdiu hoc repetatur donec insipida maneat, coagulumque in pulverem exsiccetur; hujusque dosis in substantiâ est à granis ij. ad iv. in infuso ad grana vj. vide sis *apud Beguinum tyrocinium chymicum: lib. ij. cap.* 12. p. 275.

7. *Gilla Theophrasti Paracelsi*, seu sal vomitivum vitrioli. Gillæ Paracelsi.

trioli à ℈6. ad 36. imò ℈ij. inſpiciatur *Crollius* p. m. 23. *in baſilicâ ſuâ chymicâ.*

Tartari emetici Mynſichti.

8. *Tartarus emeticus Mynſichti in ſuo armamentario medico chymico* p. m. 13. & 14. Cujus doſis à granis iv. ad vj.

9. *Regulus Antimonii*, hujus præparatio ſequens.

Reguli antimonii deſcriptio.

℞. Antimonii ℥iv.
Nitri ℥ij.
Tartari ℥j.

(Vel juxtà plurimorum judicium anaticam quantitatem) conterantur omnia ſeorſim minutiſſimè, cribrentur, miſceantur probè, & in crucibulo benè ignito, ut artis eſt, detonentur, materiâ ingeſtâ, facito ut inſtar aquæ fluat, ex igne removeto & baculo ferreo tamdiu crucibulum concutito donec ſit refrigeratum, crucibuloque tum effracto reperies in fundo regulum; ex hoc globuli vaſaque parantur; liquoriſque ℥ij. vel ℥iij. ſi imponantur & poſt duodecim vel circiter horas vinum hauriatur, vomitum ſeceſſumque movet; inſpiciatur quoque *Beguini tyrocinium chymicum* p. m. 295. *cap. ij. lib. ij.*

Vitri antimonii præparatio.

10. *Vitrum Antimonii*, cujus ſequens eſt præparatio.

℞. Antimonii crudi q. v.

Contundatur quam minutiſſimè, indaturque pulveriſatum ollæ non vitreatæ, quâ vivis carbonibus impoſitâ, ſpatulâ ligneâ tam diu moveatur donec ceſſaverit in globulos concreſcere; aſt ſi concreverit, pulveriſetur iterum; quod tamdiu repetendum donec non amplius in globulos concreſcat cinereique evadat coloris, prunæque ſi imponatur, nullum de ſe fumum det;

℞. Hujus calcinati antimonii q. l. (& hoc ſereno cœlo, pellucidius enim tum fore vitrum nonnulli autumant) imponatur crucibulum carbonibus ligneis vivis, crucibulo jam ignito indatur cochleatim calcinatum antimonium, quo fluido, relinquatur crucibulum adhuc per ſemihoram in igne,

quo

quo facto, effundatur in patellam cupream, refrigeretur-que lentè ad ignem, quod si non satis pellucidum sit, repetatur denuò, vide quoque *Schroderum in pharmacop. medic. chymicâ lib.* 3. *cap.* 17. p. m. 422. 423. dos. à gr. j. ad iij. in *subſtantiâ*, in infuso ad ℈ß. solent per duas tresve horas in liquore continêre, aliàs, diutius si contineatur in infusione fortius infusum tum operatur.

11. *Vitriolum album;* de quo videatur *Angelus Sala in suâ vitrioli Anatomiâ tractat. j. cap. vj.* p. m. 363. & ex ipso *Philippus Grulingius* in suo *Florilegio Hippocrateo-Galeno chymico novo part. iv. cap.* 3. de sale vitrioli p. m. 66. & *Crollii Basilica Chymica* pag. m. 25. dos. est à ℈ß. ad ℈ij. cum jusculo &c. Vitrioli albi juxtà Ang. Salam.

12. *Regulus Antimonii ruber*, qui à multis pro vero antimonii *Rulandique croco metallorum* habetur. Regulus antimonii rubri præparatio à nonnullis pro vero Rulandi croco habiti.

℞. Antimonii crudi
Nitri contriti
Salis communis calcinati ana q. l.

Seorsim pulverisata & trita misceantur & in crucibulo satis magno ignito fundantur, & ad minimum per horam in igne relinquatur crucibulum, ferro tum concutiatur, refrigeratum frangatur & in fundo regulus antimonii ruber dictus reperiatur, vis dosisque ac dicti reguli eadem.

VOMITORIORUM FORMULÆ.

In formâ pulveris.

Emeticorum formulæ variæ.

℞. Vitriol. alb. ſ. salis vitrioli ℈j. ad ʒß.
Pulv. asar. ℈ß.
MS. F. Pulvis in jusculo exhib. *in febribus tertianis intermittentibus.* In formâ pulveris in febribus conducens.

℞. Tartar. emetic. *Mynsicht.* gr. iij.

Sal. absinth. ℈ß.
Gum. de peru non præparat. gr. viij.
MS. fiat pulvis; per superiora & inferiora purgans *in quartanâ*.

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Mercurii vitæ gr. iij.
Elect. cholagog. vel hydragog. S. ʒij.
Sal. febrifug. gr. vj.
MS. F. bolus per superiora & inferiora purgans *in tertianis, quibusdam in frequenti usu.*

In febribus.

℞. Conserv. gemmar. sambuc. ʒj.
Pulv. rad. asar. ℈ß.
Tartar. emetic. *Mynsichti* gr. iij.
Syr. bacc. sambuc. q. s.
MS. F. bolus *in hydropis principio*, dum vires adhuc constent, nonnullis perquam frequens.

In hydropis principio.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Oxysacchar. vomitiv. *Angeli Salæ* ʒß.
Spirit. salis armon. ℈ß.
Aq. lavendulæ ʒij.
MS. hujus cochlearia duo vel tria exhibeantur, aſt si post horæ quadrantem vel paulò ulterius vomitus non sequatur, iterum duo triave dentur cochlearia, hocque toties repetatur, donec vomitus procedat; admodum convenit in *Epilepsiâ sympatheticâ*, si nempè ex pituitâ viscidâ in ventriculo hærente ortum duxerit & adhuc perduret.

In epilepsiâ sympatheticâ.

℞. Vitri antimonii subtiliss. pulv. à gr. v. ad x.
Tartar. crud. pulv. à ʒiij. ad ʒvj.

Aq.

Aq. communis vel potius alicujus deſtillatæ, vinique non admodum aromatic. ℥v.

Fiat levis decoctio per horæ quadrantem ſubindè agitando, tuncque per linteum denſum abſque expreſſione coletur; Colaturæ add.

Oxymell. ſimpl. ℥ß.

Aq. cinam. ʒiij.

MS. hujus aſſumantur cochlearia duo vel tria, quod ſi intrà duas horas non operentur, reiteretur denuò doſis &c.

℞. Fol. aſari num. vij. vel ix. pro ut craſſa magnave ſint folia, aut prout forte aut leve deſideretur vomitorium, terantur cum aquæ deſtillatæ vel vini non generoſi q. ſ. & exprimatur ſuccus, cui addatur

Oxymell. ſimpl. ℥ß.

Aq. cinam. ʒij.

MS. F. hauſtus.

℞. Croc. metallor. gr. viij.

Cinam. morſu elect. & pulv. ℈j.

Vini gall. non gener. vel rhenan. ℥jß.

Infundatur per noctem in leni calore, manè filtretur per linteum denſius, vel potius per chartam emporeticam, Colaturæ add. *In febribus morbiſque malignis.*

Syr. card. bened. ℥ß.

MS. F. hauſtus, *in febribus morbiſque malignis* &c. perutilis.

Lac dulce tepidum magnâ in quantitate affatim ſumtum in *venenis cujuſcunque generis* convenit; *Nota*, ſimul enim *omnium humorum acrimoniam ipſiuſque veneni temperat.* *Lac affatim ſumptum in veneno convenit.*

NOTÆ IN USU VOMITORIORUM OBSERVANDÆ.

In emeticorum uſu quid obſervandum.

Non omnibus nec in omni morbo neve præter naturam affe-

affectionibus singulis, vomitoria conveniunt; non incongruum ergò erit tradere, in quibus humoribus, hominibus, quibusve morbis ac præter naturam affectibus, sint utilia vel inutilia & noxia vomitoria;

VOMITUM ERGO INDICANTES HUMORES SUNT.

Humores vomitum indicantes sunt; bilis acris volatilis, &c.

1. *Bilis*, (ut testatur *Fuchsius in institut, medic. lib. ij. sect. v. cap. 25. Celsus lib. j. cap. 3. & lib. ij. cap. 12.*) *copiosa, acris, volatilis, aut turgens;* turgentia enim statim, imò eodem ipso die educenda, teste *Hippocrate aphor. 10. sect. iv.* nulli enim humores magis citiusque turgent bile, quæ in peculiari imò proprio receptaculo coacervatur, & accedente tum causâ aliquâ irritante statim subitòque effervescit, efficitque præcordiorum anxietatem, nauseam, orisque amaritudinem; Educenda ergò per vomitoria bilis ità turgens, juxtà *Hippocratem aphor. xvij. sect. iv.* quia facilius, citius, breviſſimàque hoc modo expellitur viâ; imò suâ naturâ ad superiora quasi tendit & sic facilè educibilis vel per leve vomitorium est.

Pituita in stomacho copiosa.

2. *Pituita copiosa in stomacho hærens*, sed *ritè præparata* nempè incisa & liquida satis reddita.

Humor aqueus p. n. in ventriculo.

3. *Humor aqueus in ventriculo præter naturam contentus, Heurnius lib. ij.* ad *praxin cap.* 13. mora enim in hisce admodum periculosa, minorique cum periculo nec breviori viâ educi potest unquam.

Venenum quodcunque in ventriculo.

4. *Venenum quodcunque adhuc in ventriculo existens*, nam aliàs non nisi vires labefactarent vomitoria, (quæ tamen tunc temporis quantum possibile conservandæ veniunt,) nihilque poficui efficerent; *nec non in principio pestis*, quia sæpè saburra pituitosorum, acriumque humorum, ciborum potuumque copia nimia in ventriculo hæret, initio pestis;

Nec non in principio pestis.

qui-

quibus in ventriculo jam p. n. existentibus, non nisi anxietas præcordiorum indè gravis, vomitus symptomaticus, diarrhæa, imòque dysenteria lethalis produci potest; convenit ergò statim ab initio invasionis vomitoria tonum ventriculi roborantibus mixta (ne vomitus symptomaticus & lethalis sequatur) exhibêre; ut elaboratis & expulsis illis præter naturam in ventriculo contentis, felicius citiusque medicamenta antiloimica exhibita operentur, curationisque sic major spes affulgeat.

VOMITUM PROHIBENTES HUMORES SUNT.

Emeticum vetantes humores sunt.

1. *Acidi*, primò quia admodum difficulter & non nisi cum ægrorum molestiâ gravi, dolore pungente, anxietateque præcordiorum insigni expelluntur; dein quia sæpè omnia acida non temperata admixta vomitoriis aut posteà exhibita omnem vomitionem ut plurimum impediunt. Acidi.

2. *Austeri*, & quidem quia vix notabili aliquâ quantitate educi queant, & quod summo conatu & maximâ vi tum foràs educitur, fit non nisi summis cum torminibus, cruciatibus, doloribusque contorquentibus atque anxietate præcordiorum ineffabili, imò faucium cum strangulationis metu constrictione; vide sis apud *Fallopium tractat. de med. purgant. cap. xvij.* corrigendi temperandique potius veniunt austeri humores quam inconcocti & crudi quales austeri, juxtà *Hippocratem aph.* 23. *sect. ij.* educendi aut movendi, quare etiam *Hippocrates* melancholicos infrà, temperatis nempè austeris, non verò suprà purgandos docet *aphor. ix. sect. iv.* Austeri.

3. *Valdè viscidi*, quia tantâ cum difficultate viriumque tum prostratu illi valdè viscidi humores expelluntur, nisi aliquousque incisi & liquidi redditi; vel si vomitoriis incidens atque attenuans aliquod addatur medicamentum; tumque quid in asthmate nempè à viscidâ pituitâ oriundo, subindè vo- Valdè viscidi.

vomitorium efficiat, judicet qui vomitorium aliquandò tali in affectu exhibuit; breviori enim viâ pituita illa in ventriculo asthmaticorum hærens, imò asthmatis subindè causa fomesque educi nequit, eâ de causâ inspiciatur *Paulus Ægineta lib. iij. de re medicâ cap.* 29. *Oribasius lib.* 9. *item Aëtius tetrab.* 2. *sermon.* 4. *cap.* 57.

Sanguis tussiendo &c. effusus.

4. *Sanguis*, qui tussiendo, aliâve vi in ventriculi cavitatem, intestinorum, asperæ arteriæ, pulmonum &c. præter naturam effunditur; quia non nisi hæmorrhagiæ gravioris periculum vomendi vi efficerent, nullaque curationis spes medico adstantibusque affulgeret.

Sanguis spumosus tussiendo vel non tussiendo si expellatur, undè proveniat.

NOTA, sanguis spumosus, si tussi expellatur è pulmonibus prodire judicatur; teste *Hippocrate aphor.* 13. *sect. v.* si non tussiendo sanguinem spumosum spuant ægri dextrum præcordium dolentes, de hepate spuere & perituros dixit SENEX *coac. prænotion. sect. iij. p. m.* 563. & 566.

MORBI, QUI, VOMITUM INDICANT SUNT.

Conveniunt emetica in febribus intermittentibus tertianis & quartanis &c.

1. *Febres intermittentes*, imprimis tertianæ, teste *Heurnio* 2. *method. ad praxin cap.* 21. & quartanæ (teste *Corn. Celso lib. iij. cap. xvj.* p. m. 147. & *Foresto lib. xviij. schol. xv.* ut & *Roderico à Fonsecâ tom. j. consult.* 65. nec non *Jouberto lib. ij. Practic. cap. ij. Paræo lib. vj. oper. chirurg. cap.* 31.) quia sæpius multum pituitæ viscidæ vel liquidæ in ventriculo hærens febres graviores, anxietatesque molestas generet atque efficiat; quâ expulsâ ad tutiorem, citiorem, jucundioremque curationem, quotidianâ teste experientiâ, paratur via, imprimis si horrore & tremore antè febres vexantur ægri, ut testatur *C. Celsus lib.* 2. *cap.* 13. *p. m.* 87. *Quartanæ autumnales longæ* & maximè si ad hyemem pertingant, dixit *venerandus* SENEX *aphor.* 25. *sect. ij.* & *Cornel. Celsus lib. ij. cap. viij.* p. m. 76, ratio est quia tempore hyemali

Quare quartanæ autumnales longiores.

mali & autumnali, (tum enim quartanæ imprimis exoriuntur *aphor. 22. sect. iij.*) humores viscidiores & crudiores generantur, teste iterum SENE *lib. de naturâ humanâ textu xiv.* p. m. 271. & *lib. de structurâ hominis textu viij.* p. 286. hyems pituitam in corpore adauget ut *idem* dixit; quia igitur pituita in ventriculo hærens per breviorem commodioremque viam expelli nequit quam per vomitoria, meritò ea in quartanis præscribuntur; non convenit tamen in paroxysmo sed *antè*, ut voluit *Joubertus lib. ij. Pract. cap. ij.* vel *imprimis post* ipsum vomitoria exhibêre, quia gravior indè paroxysmus excitaretur viresque magis prosternerentur: nec utile quoque in quartanæ principio, teste *Corn. Celso lib. iij. cap. xvj.* p. m. 147. & *Foresto lib. iij. de febribus schol.* 35.

In paroxysmo tamen non conveniunt emetica.

Nec in principio.

2. *Epilepsia*, quæ fit per consensum, ut testatur *Paulus Ægineta lib. vij. cap. x.* & *Forestus lib. xviij. observat. schol.* 15. & *lib. xv. observat. schol.* 89. viscidâ enim hâc viâ expulsâ pituitâ sæpè ipsa epilepsia sympathetica curata fuit; ast, *nota*, semper specifica ant' epileptica esse admiscenda, præcessis nempè præparantibus incidentibus, acrimoniamque imprimis acido-austeram humorum temperantibus: non verò ità conveniunt in epilepsiâ idiopathicâ *Forest. lib. xviij. observat. schol.* 15.

In epilepsiâ sympathetica.

Specifica tum admiscenda,

Non in idiopathicâ.

5. *Apoplexia*, hicque imprimis laudantur vomitoria ex antimonio, ut crocus metallorum, & indè parata aqua benedicta *Rulandi*, vitrum antimonii ejusque flores &c. videsis, quæso, *Clariss. Riverium Praxeos lib. j. cap.* 2. p. m. 23. & 24. Attamen rectè *W. Hoeferus in suo hercule medico*; cave, inquit, à vomitoriis in apoplexiâ, nisi æger statim à cibo fuerit apoplecticus factus, & eodem tempore *Medicus* accersitus sit; ægerque ad se aliquantulum redire incipiat.

In apoplexiâ.

Quæ imprimis conveniunt.

4. *Singultus*, imprimis si ab humoribus biliosis acribus aut venenosis ortum duxerit, ut apud *Clarissimum ac Doctissimum D. Forestum lib. xviij. observ. schol.* 12. nec non

In singultu.

Ex-

Experientiss. Virum D. Franciscum de le Boë Sylvium Prax. lib. j. cap. 23. §. 18. *& seqq.* rationem vomitoriorum exhibendorum in singultu videre est.

In cholerâ. 5. *Cholera morbus*, ast *notandum*, leviora esse exhibenda vomitoria, ne bilis per se jam ad exitum disposita, totaliter & simul vita effundatur, ut testatur *Corn. Celsus lib. 2. cap.* 13. p. m. 87. & *Pereda lib. j. Practic. cap.* 35. Confert ergò, quod quoque non semel observavimus vomitorium ex sub-acido dulci ut oxysaccharo vomitivo *Angeli Salæ* addito laudani opiati grano uno aut ejus dimidio.

In arthritide. 6. *Arthritis*, ut docet *Paræus lib. xvij. oper. Chirurg. cap. xx.* & *Sennertus de arthritide cap. vj. & vij.* nec non *Hier. Capivaccius apud Scholtzium consil.* 232. *ut & D. Crato apud eundem consil.* 105. *Paulus Ægineta lib. vij. cap. x. Solenander sect. v. consil.* 2. & *G. F. Hildanus.* Epistolâ xxxv.

In capitis doloribus inveteratis. 7. *Nonnulli capitis dolores inveterati*, sed cautè tum ut præscribantur necesse est & non nisi ex consensu ventriculi aut pituitâ viscidâ in eo contentâ oriantur, ut videre licet apud *Valesium de Taranâ in philonio lib. j. cap.* 7. *Capivaccium lib. j. Pract. cap.* 17. *Rondeletium method. curand. cap.* 10 *Platerum lib.* 3. *Praxeos cap.* 3. *Paulum Æginetam lib.* 3. *cap.* 4.

In Asthmate. 8. *Asthma*, teste *Foresto lib. xviij. observat. schol. xv.* vide sis quoque quæ dicta circa humores valdè viscidos vomitum prohibentes: & Et orthopnœâ. *Orthopnœa*, ut docet *Heurnius 2. method. ad Praxin. cap.* 21.

In hydrope. 9. *Hydrops*, quare inspiciatur *Aëtius Tetrab. j. Serm.* 3. *cap.* 119. & *Horatius Roser. apud Scholtzium consil.* 131. *Trancavellus lib.* 3. *consil.* 32. in principio & dum vires adhuc constent si præscribenda præscribentur, confirmatâ verò hydrope fugienda omninò; totaliter à vomitoriis in hydrope abstinendum judico, quia nec à principio multò minus in

Et quidem in principio.

Alias nocent.

aug-

augmento aut ſtatu aliquid emolumenti ægris adferre poſſunt, niſi ſummo cum periculo, imprimis quia tutius jucundiuſque per epicraſin purgantia, diuretica, diaphoretica, potuſque ac humidi abſtinentiam, curatur hydrops.

10. *Partus difficilis*, ſi nullis aliis medicamentis promoveri queat. In partu difficili.

11. *Fœtus mortuus & ſecundinæ*, itidem ſi aliàs expelli nequeant, hâc etenim vi inferiora omnia quam maximè premuntur, ſicque aliquandò excluduntur, quæ nec naturæ, nec aliorum medicamentorum vi expelli potuerant; ſed *nota*, ſpecifica tum fœtum ſecundinaſque expellentia vomitoriis admiſcenda eſſe. In fœtu mortuo & ſecundinis retentis.

Plures quidem dantur morbi, in quibus vomitoria commendantur & utilia ſunt atque neceſſaria, ſed quia, ex illis ubi de humoribus vomitum indicantibus egi, ſatis ſuperque, niſi quis planè in medicinâ hoſpes ſit, colligi & concludi poteſt, in quibus vomitoria conveniant, in quibus verò non, hos morbos tantum & non plures enumerare libuit.

MORBI VOMITUM PROHIBENTES, SUNT.

1. *Phthiſis*, ratio eſt, quia non tam ab humorum quantitate, aſt potius qualitate peccante, & quidem à catarrhis ſalſo-acribus, ut abundè probavimus in notis noſtris ad Praxin *Pauli Barbette lib. iij. cap. 2. de phthiſi p. 85. & ſeqq.* producitur; & quid, quæſo, efficerent illa vehementiora medicamenta, quam ut vires tollerentur, catarrhi plures indèque tuſſis gravior excitaretur, vaſorumque apertio incurabilis, ſuffocatio, ac mors denique accerſeretur. Nocent verò emetica in phthiſi.

2. *Febres hecticæ*, & eadem ferè quæ phthiſeos ratio eſt quare vomitum prohibeant hecticæ febres. In febribus hecticis.

3. *Tabes*, quia ſæpè ex venarum ruptione, aut ex capitis deſtillatione ſalſâ, acri & exedente, teſte *Hippocrate coacar.* In tabe.

car. prænotion. cöacâ 438. p. 565. ortum ducit; quare vomitoria in tabidis damnarunt *Quercetanus lib. j. pharmacop. dogmat. restitut. cap.* 16. & *Heurnius in praxi medicâ lib. ij. cap.* 21. *Hipp. aph. vij. sect. iv.*

In omnibus pulmonum morbis.

4. *Pulmonum morbi omnes*, ut in anhelis ob suffocationis metum; quia enim respirationis difficultas quæ per se illos satis superque angit, ob impeditum (durante vomitione) diaphragmatis motum, admodum augetur, reverà non mirum, ipsa respiratio si sistatur nonnunquam, suffocenturque ipsi; *peripneumonia, pleuritis, hæmoptosis* &c. nam non nisi malum incitare valent, ut testatur *Aëtius tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 119. & *Paulus Ægineta lib. vij. cap.* 10. *nec non Hartmannus in Crollii basilicam chymicam p.* 33. *ut & Forestus lib.* 16. *observat. schol.* 33. *& Heurnius prax. med. lib. ij. cap.* 21. *Gregorius Horstius decad.* 4. *problem. med. quæst.* 5. *p. m.* 123.

Chirurgus plethoricus post nauseam imò vomitum in hæmoptöen gravissimam incidit.

Chirurgus triginta duos annos natus angusti animi homo, verum plethoricus, de dolore pectoris obtuso, nonnunquam de respiratione nonnihil difficiliori & quasi anhelus conquestus; summo manè aliquandò surgens gravi nauseâ ac tandem vomitu bilioforum humorum correptus fuit, quo sub cujus finem titillationem quandam imò tussiendi conatum cum pectoris quodam calore molesto observavit, ac tum subitò in hæmoptöen summam incidit, & incredibilem sanguinis floridi copiam nonnihil spumosi per tussim excrevit; Quare mox venâ satis largiter sectâ, sequentem dedimus mixturam.

Quare vena secta, & mixtura fuit præscripta.

℞. Aq. Plantag. recens destillat. ℥iiij.
Cinamom. ʒv.
Acet. stillat. ʒiij.
Succ. foliorum acetosæ express. ℥j.
Ocul. cancr. subtiliss. lævigat.
Corall. rubr. ppt. ana ʒß.
Sanguin. dracon. ʒj.

Laud.

Laud. opiat. gr. iij.
Syrup. adstring. nostri mox secutur. ʒx.
MS.

De quâ singulis horæ quadrantibus cochleare unum assumsit, tali cum successu, ut brevi hæmoptöe liberaretur; ne tamen in empyema mutaretur sequens, decoctum pectorale aliquamdiu usurpavit, Quorum beneficio fuit liberatus. Ne in empyema degeneraretur, apozema pectorale usurpavit.

℞. Rad. alth.
Chinæ in tateolas incis. ana ʒij.
Glyzirris. exteriori cortice liberat. ʒj.
Dulco-amar. ʒx.
Folior. tussilag.
Capill. vener. ana M. jβ.
Siliquar. dulc. sine granis ʒjβ.
Fruct. jujubar.
Sebesten ana no. xv.
Coq. s. a. in s. q. aq. commun. in colatur.
Pint. iij. dissolv.
Syrup. hyssop.
Diacod. ana. ʒjβ.
MS.

Phlegmata verò sanguinolenta quia ex voto non ejiciebat, sequenti usus fuit linctu. Et linctum, ut facilius phlegmata redderet.

℞. Syrup. de symphyto Fernelii ʒjβ.
Tussilag.
Papav. rhead. ana ʒvj.
MS. F. Linctus.

Hoc usurpato facillimè phlegmata sanguinolenta expulit liberius respirans, verum conquestus de alvo adstrictiori & dolore quodam gravativo infrà umbilicum à sanguine grumisque deglutitis forsan excitato, quare sequens præscripsi ænema. Ob alvum adstrictam ænema fuit injectum.

℞. Decoct. emollient. & Carminativ. vulgar. ʒviij.

Elect. diacathol. ʒij.
Mellis virgin. ʒvj.
MS. F. Clyster, pro viro.

Cujus beneficio ter quaterve fæces nigerrimas summèque fætentes depositi, brevique curatus fuit; Ne tamen facilè recidivam pateretur, sæpius venam esse secandam necessum duximus; attamen nonnunquam eundem affectum passus fuit; jamque verò summo cum successu tantum lacte bubulo calefacto gummi tragacanthi subtilissimè pulverisati parumper admixto ter quaterve de die, ac bis in septimanâ *balsamo LUCATELLI* sequenti modo parum mutato ad drachmas tres pro dosi, utitur.

Postea ipsi vena fuit secta, ne recidivam pateretur.

Hinc balsamo Lucatelli & gummi tragacanthi fuit usus.

Vir quadraginta circiter annorum, sæpius hæmoptöen passus, supradictis medicamentis semper eâdem liberatus est; Verum phlegmata jam sanguinolenta, jam quodammodò purulenta quia subindè excreverat, & ne in empyema degeneraret hæmoptöen non absque ratione verebar, quare ipsi *balsamum LUCATELLI* quater in septimanâ cubitum ituro ad duas tresve drachmas assumendum præscripsi; ut & quotidiè manè nempè & post meridiem, loco potus s. infusionis herbæ theæ, extractum seu infusionem dulco-amaræ cum radice glyzirrisæ recentis aquâ calidâ & benè coctâ extractam summo cum effectu assumsit. Cujus ope nec de hæmoptöe aut empyemate, nec de phlegmatibus sanguinolentis, aut purulentis conqueritur;

Vir sæpius hæmoptöen passus, ne in empyema degeneraret.

Balsamum Lucatelli & infusionem dulco-amaræ summo cum successu assumsit.

LECTORI STUDIOSO imprimis commendo in affectibus pectoris, imò in ipso empyemate infusionem dictam.

SYRUPUS ADSTRINGENS.

Syrupi adstringentis descriptio.

℞. Folior. menth. crisp.
Flor. balaustior.
Rosar. rubr. ana ʒj.

Bac-

Baccar. myrti
Cortic. quercin. ana ʒjβ.
Raſur. lign. ſantali rubri ʒx.
Cinamom. acutiſſim.
Caſſ. lign. linguam ferientis ana ʒvj.
Conciſ. & contuſ. affund. aq. pluvial. calid. pint. iij.
Coq. ſ. a. vaſis optimè clauſis ad tertiæ partis conſumptionem fortiter per pannum denſum expreſſo add.
Sacchari clarificat. & ad conſiſtentiam tabularum coct. q. ſ. pro Syrupo.

BALSAMUS LUCATELLI.

Balſami Lucatelli deſcriptio.

℞. Ol. Olivar. optim. ℔iij.
Vin. hiſpanic. ℔j.
Therebinth. venet. aquâ roſarum ſæpius lot. ʒviij.
Ceræ flavæ optim, ℔j.
Coq. ſ. a. lentiſſimo igne, ſub fin. add.
Raſur. lign. ſantal. rubr. ſubtiliſſ. ʒij.
Balſam. peruvian. ʒj.
Flor. ſulphur. ʒß.
MS. pro balſamo.

In vitris ſervando & veſicâ bubulâ &c. optimè claudendo.

In hyſterica paſſione ſ. ſuffocatione hypochondriacâ.

5. *Hyſterica paſſio* à quibuſdam *ſuffocatio hypochondriaca*, vide ſis *Aëtium Tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 119. *Paulum Æginetam lib. vij. cap. x.* nec non *Hartmannum in Crollii baſilic. chymic. p.* 33. ratio eſt, quia ab acido-auſteris humoribus producitur, illique humores quamvis exigui ſint, quantâ cum difficultate, conatu ac vi quantâque cum moleſtiâ, anxietate præcordiorum, torminibus, cruciatibus atque doloribus contorquentibus, imò ſtrangulationis mortiſque metu expellantur; ſuprà, ubi de auſteris egimus, probavimus; ſatius ergò eſt, acido-auſteros humores corrigentibus, bre-

breviore, jucundiore, tutioreque methodo, succurrere ægro anxio, quam vomitoriis eundem si non planè suffocare magis anxium reddere.

In anginâ. 6. *Angina*, ob suffocationis & quasi strangulationis metum, ut testatur *Joubertus de thoracis affectibus cap. j, & Gregorius Horstius decad. 4. problem. medic. quæst. 4.*

In morbis oculorum & aurium. 7. *Morbi oculorum & aurium*, quia facilè indè gravior auditus, imò surditas, visusque debilitas nec non subindè cæcitas efficeretur. *Hippocrates libro de locis in homine; Aëtius tetrab. j. serm. 3. cap. 119. Trincavellus lib. j. conf. 73. Fuchsius in institutionibus lib. ij. sect. v. cap. 25. Forestus lib. xviij. observat. medic. schol. 14. & 15.*

In Lienteriâ nec vomitu symptomatico. 8. *Lienteria*, teste *Hippocrate aph. xŷ. sect. iv.* Non conveniunt vomitoria in vomitu symptomatico; in quo nihil possunt quam malum malo addere, ægrosque angere; sunt tamen qui emetica in vomitu symptomatico præscribunt, inter quos quoque *Fernelius lib. j. method. medend. cap. 2.* verum quia per alia medicamenta vomitum sistentia ex. gr. per laudani opiati granum unum alterumve cum guttulâ unâ olei menthæ stillatitii mixtum & exhibitum, citiùs, tutius, jucundiusque vomitus symptomaticus curatur, meritò damnantur emetica in vomitu symptomatico; teste *Foresto lib. xviij. observat. schol. 15.* præsertim in morborum initio.

In inflammatione, internâ & externâ. 9. *Inflammatio partium internarum externarumque*, quia commotis ità humoribus dolores majores excitarentur ac inflammationes magis adaugerentur.

En, *BENEVOLE LECTOR* historiam notatu dignam.

Navium fabricator præ nimio calore &c. Navium quidam fabricator in pago urbi Lugduno vicino Warmondâ quadraginta ni fallor annorum, summè excalefactus nimio labore solisque æstu, intolerabili insuperabilique per biduum laboravit siti, periculum ex nimio potu non frustrà veritus, tertio die incidit in febrem quotidianam continuam

In sitim magnam.

nuam, quare Chirurgum quendam Bedoes accersivit, (in pagis nostris plerumque Chirurgi Medicinam faciunt) qui mox ipsi pulverem ex lapide prunellæ & antimonio diaphoretico bis eo die exhibuit, undè affatim sudavit, verum nullo cum levamine, manente siti, quare Chirurgus me convenit; qui sequens decoctum homini præscripsi. Et febrem quotidianam continuam incidit.

℞. Rad. scorzoner· ℥iij.
Contrayerv. ʒvj.
Fol. acetos. m.j ß.
Flor. calendul. p. ij.
Corn. Cerv. rasp. ʒv.
Tamarindor. ℥j ß.
Pomor. Citri no.ij.
Concis. & contus. Coq. s. a. in s. q.
Aq. Commun. sub finem add.
Folior. senn. mund. ʒiij.
In Colatur. pint. iij. dissolv.
Syrup. Card. bened.
Limon. vel è succo citri ana ℥j ß.
MS.

Quare decoctum assumsit.

De hoc apozemate subindè haustulum assumsit, ac indè alvum benè deposuit, sitisque sublata fuit, ac febris multò benignior; Verum sexto morbi die quam maximè conquerebatur de ingenti scroti tumore & inflammatione cum vomitu pituitosorum & bilioforum humorum, Chirurgus itaque subindè cataplasma scroto imposuit. Verum tumor, dolor, & inflammatio ità adaugebantur, ut accersitus unà cum Chirurgo gangrænam vererer, quare sequens cataplasma mox fuit adhibitum. Sexto morbi die scrotum fuit inflammatum & intumefactum cum vomitu.

℞. Folior. scord.
Rutæ.
Philandr. ana m.j.
Menth. aquatic. p.j.
Summit. absinth. m.j ß.

Flor.

Cataplasmate tamen à gangrænâ liberatus.

Flor. Sambuc. p. iij.
Mic. panis similagin. ʒij.
Coq. in aq. & vin. anaticâ quantitate sub finem addendo.
Theriac. Andromach. ʒβ.
Spirit. vin. camphor. ʒij.
MS. F. Cataplasma.

Cujus beneficio inflammatio, & dolor brevi decrevêre; interim continuò apozema supradictum usurpabat; ob continuum autem vomitum & debilitatem sequentem dedimus mixturam.

Vomitus &c. mixturâ sublatus.

℞. Aq. Meliss. ʒiij.
Cinamom. ʒv.
Prophylact. Syly. ʒiij.
Antim. diaphor. ϑj.
Confect. hyacinth. ʒij.
Laudan. opiat. gr. j.
Syrup. Menth. ʒvj.
MS.

Manente scroti tumore & summâ duritie.

Singulis horis cochleare assumsit, & brevi vomitus sedatus decrescente febri, manente autem scroti tumore & summâ imò incredibili duritie, ità ut scrotum lapidem rotundum esse dixisses; attamen post dies aliquot in inferiori scroti parte sub mediam noctem tumor ingens pure repletus apparuit, quo aperto, puris magna vis effluxit, manente tamen eodem tumore & summâ illâ duritie: mirati summoperè, negotio accuratius examinato, invenimus non nisi parvam quandam in scroto apertionem, imò totum scrotum internè crustâ quâdam lapideâ obductum, quò ad interiorem partem planâ & quasi lævigatâ, quò ad exteriorem faciem asperâ & inæquali ad crassitiem semidigiti, quam crustam instrumento quodam fractam, non absque dolore, minutatim subindè ac per vices extraximus; Nonnullis frustulum unum vel alterum dedimus,

Puris ingens effluxit quantitas.

Totum scrotum internè crustâ lapideâ obsessum.

reli-

Digitized by Google

A
C
D
I
K
I
H
H
G
F
F

reliqua huc usque servavimus, quæ omnia sibi invicem adaptata, calvariam penè, id est totum scrotum intumefactum referebant; quâ crustâ post septimanas aliquot omni sublatâ, illæsis testiculis, scrotum denuò fuit corrugatum; viri uxor posteà ter fœcunda liberos enixa est. Ipse incolumis etiamnum superat: Dictam historiam figurâ illustrare animus est. Quâ crustâ sublatâ &c curatus sanus vivit.

A. Patiens.
B. Umbilicus.
C. Scrotum intumefactum & inflammatum.
D. Apertio in inferiore parte scroti, ex quâ magna puris vis effluxit.
E. Instrumentum s. forceps, quâ crusta illa lapidea fracta fuit & minutatim extracta.
F. F. F. Frustula quædam lapidea.
G. Crassities crustæ lapideæ.
H. H. H. Frustula sibi invicem adaptata, calvariam pênè seu scrotum representant.
I. I. Crura divaricata.

Figuræ explicatio.

HOMINES VOMITUM VETANTES, SUNT.

1. *Pueri*, ob nimiam vomitoriorum vehementiam, præjudiciis videntur illi obcæcati qui pueris imò & infantibus vomitoria exhibent, etsi aliquoties honoris damno ac parentum luctu horrendam vomitoriorum vim sint experti; quæ vel ipsâ morte nonnunquam non terminaretur. Emetica non conveniunt pueris.

2. *Molles, delicatuli*, quia nimis debilitant vires atque exhauriunt emetica. Mollibus & delicatulis.

3. *Gravidæ*, teste *Hadriano à Mynsicht in suo armentario medico chymico sect. j. p. m.* 15. Gravidis.

4. *Hernius qui afficiuntur*, quia non nisi malum malo adderes quâ de re inspiciatur ΚΗΑΗΓΡΑΦΙΑ *Cl. Malachiæ Geigeri*, lectu dignissima. Herniosis.

Phthisi vel tabe affectis.

5. *Phthisi vel tabe affecti ac summè graciles*, teste *C. Celso lib. j. cap. 3. p. m. 29.* item *Fallopio tractat. de medic. simplic. purgant. cap. xviij.*

Debilibus aut morbis debilitatis.

6. *Debiles & quorum vires morbis sunt exhaustæ*, vide sis *Mynsichti Armamentarium medico-chymicum sect. j. p. 15.*

Ad vomitum difficilibus, vel indè valdè anxiis.

7. *Ad vomitum difficiles & qui ab iis valdè anguntur*, ut testatur venerandus SENEX *aphor. vij. sect. iv.* & *Sennertus lib. j. pract. part. j. cap. ix. nec non Fuchsius in institutionibus sect. v. cap. 25.* item *Hartmannus in basilicam chymicam Crollii, p. m. 33.* Præcordiorum enim anxietatem ineffabilem imò ipsam mortem in hisce vomitoria parerent.

Valdè carnosis.

8. *Valdè carnosi*, ut docuit *Hippocrates aphor. vij. sect. iv.* & *Galenus in libro quos purgare, quibus medicamentis & quandò oporteat, p. m. 1002. nec non Fuchsius in institutionibus lib. 2. sect. 5. cap. 25.* item *Quercetanus lib. j. pharm. dogmat. restit. cap. xvj.*

Angusto pectore laborantibus.

9. *Qui sunt angusti pectoris*, quia facilè aliquod thoracis vas rumpitur, & lethalis sanguinis effusio sequitur, ut Auctor nobis est *Galenus loco statim citato & Quercetanus lib. j. pharmac. dogmat. restitut. cap. 16.* nec non *Fuchsius* L. C. ut & *Forestus lib. xviij. observat. schol. 15.*

Melancholicis.

10. *Melancholici*, quia acido-austerum in illis imprimis peccat, quod emeticis non facilè expelli potest, rationem vide sis. p. 141.

Naturâ nauseabundis.

11. *Naturâ nauseabundi*, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. serm. 3. cap. 119.* ut & apud *Heurnium in praxi medicâ lib. 2. cap. 21.* nec non *Mynsichtum in armamentario medico-chymico, sect. j. p. 15.*

Immodicus vomitus quid afferat.

NOTA, Immodicus vomitus, ejusque assiduus usus surditatem & tinnitum sibilumque affert, oculorumque caliginem imò cæcitatem nonnunquam inducit, dentibus nocet, thoracis pulmonisque venas disrumpit, ejusque inflammationes auget, vires ventriculi enervat, præcordia & quæ sub his

supt

sunt viscera validâ suâ concussione debilitat: quare rectè *Corn. Celsus lib. j. cap.* 3. *p. m.* 30. Commoneo, inquit, nequis, qui valêre & senescere volet, quotidiè aut sæpè vomat. Vomitoria mercurialia rarò in usum revocanda, nisi in lue venereâ aut admodum pituitosis & chronicis affectibus, quia os inflammare, salivationem producere, & capitis dolores atrocissimos efficere nonnunquam solent.

VOMITUM VERO MINORI CUM DIFFICULTATE PATIUNTUR SEQUENTES HOMINES.

1. *Graciles*, ut nobis tradidit *Hippocrates aphor. vj. sect. iv.* & *Fuchsius in institut. lib.* 2. *sect.* 5. *cap.* 25. Contrarium tamen docent *C. Celsus lib. j. cap.* 3. & *Fallopius de med. simpl. purg. cap.* 18. ubi in gracilibus vomitum damnant; sed per graciles, judico, *Celsum* & *Fallopium* intellexisse morborum vi extenuatos; non verò naturâ graciles; nam quotidianâ experientiâ docente, naturâ graciles facilius vomere, quam quidem pingues aut carnosi, vel qui sunt alîus constitutionis, facere solent. Emetica facilè ferunt graciles.

2. *Qui facilè vomunt*, ut posteritati reliquit *Hippocrates sect. iv. aphor. vj.* & *Galenus in libro quos purgare oportet p. m.* 1002. Ad vomitum faciles.

3. *Stomacho forti præditi*, quia maximè ventriculum labefactant vomitoria, ut testatur *Fernelius lib.* 3. *method. med. cap. iij.* nec non *Trincavellus lib.* 3. *consil.* 3. & 13. ut & *Forestus lib. xviij. observ. schol.* 14. Stomacho forti præditi.

4. *Thoracem amplum & latum qui habent*; ut videre est apud *Heurnium* 3. *method. ad praxin cap.* 8. *Fuchsium in institutionibus lib.* 2. *sect.* 5. *cap.* 25. *Forestum lib.* 18. *observ. schol.* 15. Et thoraci amplo & lato.

5. *Ad vomendum assueti*, teste *Hartmanno in annotationib. in basilic. chymic. Crollii* & *Mynsichto in armam. med. chymico sect. j.* Assueti.

Naturâ bilioſi. 6. *Naturâ bilioſi*, quia bilis tenuis eſt humor levique cum moleſtiâ educibilis, ſuâque naturâ ſurſum vergit, quâ de cauſâ inſpiciatur *C. Celſus lib. j. cap.* 3. *& lib.* 2. *cap.* 13. item *Fuchſius in inſtitutionibus* loco mox citato.

Capite firmo. 7. *Qui ſunt capite firmo*, ut legitur apud *Heurnium* 3. *method. ad Praxin. cap. viij.* & *Hartmannum loco citato.*

Et quibus ſurſum fertur materia. 8. *Quibus materia morbifica ſurſum fertur*; juxtà *Hippocratem aphor. xxj. ſect. j.* quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda ſunt, per loca convenientia; per quam viam convenientius, facilius, minorique cum periculo humores ſurſum vergentes educi poſſint quam per ſuperiora.

SIGNA VOMITUM INSTITUENDI, TESTE HIPPOCRATE SECT. IV. APHOR. XVII. ET XVIII. ET CORN. CELSO LIB. I. CAP. III. SUNT.

Vomitum inſtituendi ſigna ſunt, oculorum mador. 1. *Oculorum mador:* non niſi humorum aqueorum & pituitoſorum abundantiam, hunc oculorum madorem indicare procul dubio concludit *Celſus*; nam oculi quod madeant eſt à copiâ aqueorum & pituitoſorum humorum, quod in ſenibus, (de quibus tamen *Celſus* hoc in loco non loquitur) vidêre eſt, in quibus aquei & pituitoſi humores prædominantur, quare ſenibus parum calidi ineſſe ab *Hippocrate aphor. xiv. ſect. j.* dicitur, *& aphor.* XL. *ejuſdem ſectionis.* Raucedines & gravedines in ſenibus non concoqui, *idem* poſteritati reliquit; quare *Celſus lib. j. cap.* 3. meracius vinum, ob calidi inopiam, præſcribit, ideoque morbi, quibus ſenes afficiuntur, diuturni plerumque ob pituitæ copiam ſunt, teſte SENE *aphor. xxxix. ſect. ij.* quæ omnia non niſi pituitoſorum & aqueorum humorum copiam indicant; inque ſenibus ſemper ferè oculorum mador obſervatur.

2. *Fre-*

2. *Frequens saliva*, cujus eadem ferè quæ oculorum madoris ratio est, hmorumque non inopia sed copia per frequentem hanc salivationem significatur. Frequens saliva.

3. *Aurium sonus & tinnitus*, qui à flatibus plerumque ortum ducunt, flatusque ex bile acri volatili ut causâ efficiente & ut materiali ex causâ, pituitâ; eâque utplurimum viscidâ, generari nemo uti opinor inficias ibit, quin planè in medicinâ fuerit hospes; non insubidè ergò à *C. Celso* inter signa vomitum instituendi aurium sonus & tinnitus numerantur, quia vomitoriis humores bilioſi, ut *ipse lib. j. cap. 3. p. m. 29.* testatur, & pituitoſi; ut suprà probatum, imprimis bile acri inciſi & jam liquidiores redditi, facilius, tutius, minorique cum moleſtiâ educuntur, quam ullis aliis medicamentis aut brevioribus viis. Aurium tinnitus.

4. *Vertigo tenebricosa*, quæ à flatibus, vaporibus, halitibusque bilioſis dependet; indicat ergò vertigo tenebricoſa bilem pituitamque peccare, quæ, ut sæpius inculcatum, nec breviori viâ nec tutius quam per vomitoria expellendæ veniunt. Vertigo tenebricoſa.

5. *Cibi fastidium*, quod bilioſis humoribus in ventriculo contentis, aut halitibus eò assurgentibus à *Philotheo* adscribitur *in suis commentariis in aphorismum decimum hunc septimum sect. iv.* & *Brasavolus in Galeni annotationes in eundem & hunc aphorismum;* bilis enim & pituita in ventriculo hærentes cibi fastidium producere est in confeſſo, lippisque ac tonſoribus notum; meritò ergo ab *Hippocrate* inter signa vomitum instituendi cibi fastidium numeratur, quia humores bilioſi & pituitoſi, vel halitus vitioſi ex illis elati cibi fastidium generant, qui humores peccantes potius statim per vomitorium unum alterumve expellendi sunt ut breviſſimâ viâ, ne morâ & stagnatione graviores affectus symptomataque vehementiora producant. Cibi fastidium.

6. *Amari ructus cum dolore & gravitate præcordiorum* Amari ructus cum

præcordiorum dolore &c.

(qui ructus non nisi humores pituitosos viscidos biliosos, bilisque copiam, ejusque acredinem, ut ex dolore concludere quis valet, & pituitæ abundantiam, ut ex gravitate præcordiorum patet, indicant,) ast tum ἄπυρετος ut sit æger monet SENEX.

Et quid porrò observandum.

Nota. Ratio interim exacta habenda est humorum peccantium, morbi temporis, aliarumque circumstantiarum; quoniam non rarò nausea, oris amaritudo, cardialgia &c. adsunt in febrium quarundam speciebus, ubi tamen vomitoria minimè proficua.

Nausea.

7. *Nausea;* locum hic habet illud *Hippocratis aphor. xxj. sect. j.* & *libro de Humoribus* §. *j. p. m.* 315. quò maximè vergunt eò ducenda per loca convenientia, ast convenientiora loca nondum reperta, per quæ bilioſi pituitosique, ut sæpius jam probatum, humores educi queant, nam 1. quia bilis, bilioſi pituitosique humores nauseam utplurimum excitant, 2. quia jam sursum vergunt, per emetica meritò expelluntur.

Dolores suprà diaphragma.

8. *Dolores suprà septum transversum, si purgatione egeant, per superna purgare oportet, aphor. xviij. sect.* 4. hisce in Regionibus hic aphorismus neutiquam ferè ad praxin reduci potest; humores enim si in cavitate thoracis contineantur per emeticum medicamentum aut non aut quam difficillimè posse purgari est in confesso, omnibusque, qui unquam praxin exercuêre, notum: sic quoque materia si in capite sit, per vomitum eam educere difficillimum est; in *pleuritide* enim ac *peripneumoniâ* vomitoria præscribere, curationis doloris ergò, non tantum displicet, verum hoc modo inflammationes, doloresque non nisi augescerent, morboque satis periculoso, omnis curationis spes adimeretur; ast tamen humores peccantes doloresque suprà septum transversum excitantes, si facilè per superiora educi possent, meritò per emetica, quia citò & per brevissimam viam humores peccantes tum purgantur, & expelluntur. Ipse quoque

SE-

SENEX in dolore laterum, ubi ad claviculam pertingit, venæsectionem in internâ cubiti venâ fieri jubet; non verò vomitum præcipit.

TEMPUS VOMITUM INSTITUENDI.

Tempus vomitum instituendi matutinum æstate, meridianum hyeme.

1. Maximè conveniens, est *matutinum in æstate, in hyeme* verò *meridianum*, manè si fiat ambulandum suadet *C. Celsus lib.* 1. *cap.* 3. *p. m.* 30. homines si crassi ac pingues sint & non graciles jejuni ut vomant, docet *Hippocrates lib. de salubri diætâ* & quibus humores viscosi in ventriculi parte superiore continentur; graciliores verò & debiliores ac ad vomitum difficiliores non nisi à cibo emeticum sumant, ut *Idem L. C.* testatur; facilior enim à cibo est vomitus, ut legere est apud *Forestum lib. xviij. observat. schol.* 3.

Æstas aptissima.

2. *Aptissimum* vomitui *tempus* est *æstas* ut videre est apud *Hippocratem sect. iv. aphor. iv. Fuchsium in Institut. lib.* 2. *sect.* 5. *cap.* 25. imprimis quia humores tunc temporis turgentiores, & bilis, quæ facillimè educitur, magis prædominatur, ægrique non tam facilè refrigerantur, aëremve frigidum minus subeunt; licet quoque, urgente necessitate & ipso hyëme, imprimis ægri si in locis calidis se contineant, vomitum ciëre; ut Auctor quoque est *C. Celsus*, qui vomitum hyeme utiliorem quam æstate judicat, quia, inquit, tum plus pituitæ & capitis gravitas major subest, ast tamen bilioси humores, qui æstate potius generantur quam hyeme, facilius quam pituitoси per superiora expelluntur; rectè ergò *Hippocrates aphorismo mox citato* æstate superiores potius ventres, hyeme verò inferiores purgandi: Dein *C. Celsus* videtur hic magis prospexisse morborum præcautioni quam quidem ipsorum curationi.

Luna crescens opportunissima.

3. *Maximè Opportunum* exhibendorum vomitoriorum *tempus* est, *luna crescens*; tunc enim humores luxuriantes

&

& turgentes magis, tutò & facilè per vomitum excluduntur, & imprimis cum luna in signo aliquo reperta fuerit ruminante, quale taurus & capricornus est, teste *Solenandro Consil. 2. Sect.* v.

JAM QUID *ANTE, IN,* ET *POST VOMITUM* OBSERVANDUM ET AGENDUM SIT, *IN SEQUENTIBUS PAUCIS DEMONSTRABIMUS.*

Antè vomitum.

Antè vomitum requiritur.

Alvus solvenda.

1. Ut *alvus* si non sit laxa sed *adstricta*, suppositorio, pharmacove leniente, aut potius *enemate solvatur*, liquidi enim, aquei, pituitosi bilioſique humores per emetica superius exturbandi, ità ut non facilè nec citò alvus deponi posset, quia materia & causa irritans maximâ jam ex parte expulsa est.

Liquidum quid assumendum.

2. *Ut aliquid liquidi*, & quidem pinguis, ut *Solenander sect. 5. consil. 3.* vult, ut cereviſiam cum saccharo & butyro coctam aquamve mulsam ut *C. Celsus lib. j. cap. 3.* & *Heurnius 2. method. ad Praxin cap. 21.* monent, *assumat vomiturus*; nam pastis tutior & facilior est vomitus quam quidem jejunis, ut testatur *Rodericus à Fonseca tom. 2. consult. 51.* & *Paræus lib. xvij. oper. chirurg. cap. 49.* quia ventriculo vacuo majori cum dolore & difficultate vomitus procedit; nullâ tamen liquidorum assumtione opus est, quoties humores aquei in ventriculo continentur.

A levioribus incipiendum si sint inconsueti.

3. Ut, *quoties inconsuetis emeticum propinetur, primò ut levibus vomitivis ad vomendum assuefiant*, ne subitò fiat transitus ad inconsueta, paulatim enim quod fit, tutò fit, & præsertim si quis ab uno ad alterum transierit, ut docuit *Venerandus* SENEX *aphor, 11. sect. ij.* & *C. Celsus lib.*

lib.j.cap.3.p.m.25. pergendum tandem si opus sit ad fortiora.

4. *Ut stomachus & extrema sint satis calefacta, calidumque se contineat vomiturus, calidisque pannis vitalia foveat* jubet *Hartmannus in notis ad Crollii basilicam chymicam*, ne à refrigeratione tormina, imò convulsiones, ut observavimus, oriantur; vide sis *Forestum lib. xvij. observat. schol. 15.* Stomachus & externa sint calida & ità conservanda.

5. *Ut illis qui ægrè per superiora purgantur, primò humores viscidos incidentia exhibeantur*, sicque prius ad vomendum faciles reddantur, antequam emeticum difficilibus ad vomitum propinetur, ut *Galenus libr. quos purgare oporteat*, nobis auctor est. Ægrè vomentibus præparantia prius exhibenda.

IN VOMITU.

Assumpto vomitorio, observandum

1. *Potiones*, quæ vomitum eliciendi gratiâ exhibentur, *tepidas sumendas esse, non verò calidas*, quia tum utplurimum aut non succedet vomitus, ventriculi tonum calore nimis corrobante aut per inferiora emeticum operabitur; vide sis apud *Fuchsium lib. 2. de compos. medic. cap. 9.* quare quoque *C. Celsus lib. j. cap. 3. P. Ægineta lib. j. cap. 100.* & *Heurnius 2. method. medend. cap. 21.* aquam tepidam non verò calidam vomitoriis superbibendam suadent: *nec* quoque *frigidam exhibendam*, quia omnem medicamentorum operationem sistit frigus, efficitque convulsiones, tetanos, rigores febriles, (teste *Hippocrate aphor. xvij. sect. v.* & *C. Celso lib. 2. cap. j. p. m. 45.*) tusses, sanguinis fluxiones, destillationesque generat, ulcera mordet, cutem obdurat, dolorem intolerabilem efficit, pectori, ossibus, dentibus, nervis, cerebro, dorsali medullæ, inimicum est; calor verò omnibus amicus, omnia fovet, lenit & adjuvat; frigidum verò inimicum & interimens ab *Hippocrate aph. xxij. sect. v*, nominatur. Potiones emeticæ tepidæ exhibendæ. Non calidæ. Nec frigidæ.

Si non operetur, jusculum pingue tepidum assumendum.

2. *Quod si non operetur præscriptum & tepidè exhibitum vomitorium; jusculo pingui tepido*, aut aquâ tepidâ cum pauco sale & melle, ut suadet *C. Celsus lib. j. cap. 3. p. m.* 30. aut cerevisiâ butyratâ *utatur æger*, aut pennâ oleo inunctâ fauces irritet, aut digitis in gulam quam altissimè immissis aut manu ventriculi regionem in gyrum confricet, sicque vomitum excitet.

Nec dormiendum vomitoriis exhibitis.

3. *Non dormiendum vomitoriis exhibitis*, præsertim corporibus existentibus biliosis, ne halitus vaporesve biliosi in somno caput petant; ubi verò æger satis vomuerit, somnus non tantum concedi poterit, sed ipsum necessarium post modicam in tepore deambulationem judicamus: quare etiam *Hippocrates* corpus potius movendum quam somno tradendum aut quieti *aphor. xiv. sect. iv.* poto imprimis elleboro, jussit.

Nec cerevisiam mox à vomitorio.

4. *Cerevisiam non exhibendam statim à vomitorio assumto*, sed demum, ubi æger bis terve vomuerit, aliàs vis & energia vomitorii obtunditur, dissolvitur & vomitus non promovetur.

Sed calori sibi consulat.

5. *Ne æger refrigeretur, aut ullo modo aërem subeat frigidum, sed domi in loco calido se contineat*, præsertim si vomitorium sit antimoniale, aut tempus hybernum.

In biliosis non statim inhibenda sed potius leni purgante educenda bilis.

6. *In biliosis naturis, vomitum bilis ultimè prodeuntis, non statim inhibendum esse*, sed potius repitito vomitorio aut mitiori aut leni purgante educendam illam ultimè prodeuntem bilem, teste *Hartmanno in notis ad Crollii basilicam chymicam p. m.* 34. & *Foresto lib. xviij. schol.* 15.

Si nimis vehemens &c. quid faciendum.

7. *Ut, si nimis vehemens sit vomitus, aut diutius quam quidem par est, duret: assumat quædam medicamenta vomitum sistentia*, inter quæ *lac dulce* cum pane biscocto præparatum & coctum excellit, quia omnem tam humorum peccantium quam ipsius medicamenti acrimoniam temperat, vomitumque hâc ratione sistit & ventriculi tonum corroborat; syrupus de mastiche, cujus cochleare unum alterumve

Internè.

exhi-

exhibitum ulteriorem vomitum prohibet, theriacæ antiquæ drachma una idem facit; sistendi vomitus causâ externè ventriculo imponatur emplastrum de crustâ panis, oleo menthæ (mentham enim vomitum sistere testatur *Hippocrates lib. 2. de diætâ textu xxvj. p. m. 226.*) & garyophillorum stillatitio malaxatum: evenit nonnunquam in vomitione ut *singultus oboriatur*, quem placavit, *Heurnius 2. method. ad praxin. cap. 21.* datâ mulsâ cum rutâ; Omnibus jam frustrà adhibitis, ad *laudanum opiatum* tanquam ad sacram anchoram refugiendum, imprimis si oleo cinamomi, garyophillorum, menthæve stillat. commixtum sit, ex gr.

Externè.

Si singultus oboriatur laudanum opiatum primas tenet.

℞. Opii thebaic. spiritu vini calidè soluti, expressi & ad consistentiam pilularem inspissati ʒj.
Nuc. moschat. pulveris. minutissimè ℈j.
Ol. cinamomi stillatit.
Menth. crispæ stillat. ana gutt. viij.
MS. F. Pilulæ no. LX.

Pilulæ vomitum quam citissimè sistentes.

Harum pilularum una si exhibeatur & intrà horam vomitus non sedatur, exhibeatur altera, & sic porrò, *Annuente Divino Numine*, brevi vomitus etsi vehementissimus summèque molestus sistetur: Antimoniatum si sit vomitorium exhibitum, cochlearia quatuor vel sex vini rhenani cum pane biscocto, & cinamomo vel nuce moschatâ calefacti sumat æger, moxque sistetur vomitus ejusque energia nimia.

Si antimoniatum vomitorium fuerit, quid agendum.

POST VOMITUM CONVENIUNT.

Post vomitum conveniunt confortantia &c.

1. *Confortantia & ventriculi tonum restituentia*, ut vinum rhenanum antiquum maturum cum crustâ panis cinamomo & nuce moschatâ.

Os vino austero colluendum &c.

2. *A vomitu os fauceſque vino austero colluere & deindè surgens modicè deambulare* monuit *Hippocrates lib. 3. de diætâ.*

A vomitu debili somnificum dandum.

3. *Debili*, (a vomitu scilicet) *post vomitum dandum somnificum*, docuit *Venerandus* SENEX *Libro de locis in homine textu* XLV. *p. m.* 390.

Quieti se tradat.

4. *Quieti se æger post vomitum tradat, Forestus lib. xviij. schol.* 15. jubet.

Frigida neutiquam exhibenda.

5. *Frigida nullatenus assumat aut usurpet æger*; sed cibi boni odoris, suavisque saporis, euchymique & eupepti illi exhibeantur, probèque denuò recreetur morsello ex diacinamomo & aromatico rosaceo sumto, ut voluit *Solenander sect. iv. consil.* 24.

Vomitoriis nonnunquam purgantia admiscenda.

NOTA: Vomitoriis nonnunquam felici in praxi cum successu junguntur purgantia, ut quandò illa non operentur, anxietatesque subindè inexplicabiles pariant, horum ope deorsum expellantur, anxietatesque sic tollantur: Imò quoties solum vomitorium purganti non mixtum, præcordiorumque anxietatem gravem & multifariam excitans per superiora nihil exturbet; purgans blandum, humorum pituitositatem, visciditatem, aciditatem austeritatemve simul incidens, corrigens temperansve ob dictam rationem exhibêre nil vetat.

Vomitoria grata per inferiora sæpè operari.

Vomitoria palato admodum grata non tam per superiora quam quidem per inferiora operantur, ut experientia quotidiana & *Martinus Wendelinus libro tertio axiom. medic. axiomate* 1171. testantur.

Vir ex tertianâ intermittente in quartanam incidit.

Vir quispiam quadraginta quinque circiter annos natus, circà autumnum ex tertianâ intermittente levi frigore summoque posteà calore suborto, multis acidis julapiis æstum temperandi gratiâ usurpatis, incidit in quartanam intermittentem, simul & appetitu deficiente, in præcordiorum gravitatem & anxietatem, matutinam nauseam, &c. quare varia assumsit humorum qualitatem corrigendi causâ medicamenta, undè non nisi frigoris quodammodò diminutionem, paroxysmi remissionem &c. percepit; tandem sequens vomitorium assumsit.

Quare vomitorium assumsit.

4. Mercur. vitæ gr. iv.

Sy-

Syrup. menth. ʒv.
Aq. menth. ſtillat. ℥ß.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto nil per vomitum ejecit aſt ſexies ſeptieſve alvum optimè depoſuit, undè maximum circà præcordia levamen ſenſit, appetitu redeunte, neque poſteà nauſeâ aut vomitu fuit vexatus; quartanæ tollendæ gratiâ poſteà per menſem aut quod excurrebat uſurpavit ſequens vinum medicatum ſummè amaricans.

Quo nihil evomuit ſed alvum depoſuit.

℞. Radic. gentian. ℥ß.
Angelic.
Calam. aromatic. ana ʒiij.
Summit. eupator. cannab. M. iß.
Abſinth.
Centaur. minor. ana M. j.
Raſur. lign. colubrin. ʒvj.
Semin. apii ʒiij.
Leviſtic.
Sinap. ana ʒij.
Baccar. laur. ʒvj.
Juniper. ʒiij.
Nuc. moſchat.
Zinziber. alb.
Cortic. arantior.
Sal. armoniac. ana ʒiß.
Conciſa atque contuſa indantur vitro, cantharove lapideo, quibus affundantur.
Vini gallic. pint. v.

Vinum medicatum amaricans contrà quartanam.

Stent ſimul, clauſis vaſis, in loco calido per octiduum, poſteà ſingulis diebus manè ac veſperi de hoc vino medicato aſſumſit uncias tres, inſtillatis ſpirit. ſal. armon. gutt. x. quo brevi quoque quartanâ fuit curatus.

Plura de vomitoriis palato gratis per inferiora tantum quæ pur-

purgarunt addidissem, nisi, mutato solummodò ægrorum nomine, ne unum idemque dicam metuerem. Liquida vomitoria siccis crassisque præstant.

Emetica liquida siccis præferenda.

Antimoniata emetica quidam ferre non possunt, quin statim spasmo teneantur; sic quempiam *Chirurgum* Virum artis suæ peritum, novimus, qui emetico antimoniato aliove ex antimonio parato medicamento, purgante seu diaphoretico, &c. assumto, è vestigio convulsionibus motibusque convulsivis quicquid contrarium convulsionibus resistendi gratiâ assumat, tentatur.

Ex emeticis antimoniatis nonnulli spasmum passi.

CAP. V.

DE MEDICAMENTIS PURGANTIBUS.

Καθ' ἐξοχὴν sic dictis.

De Purgantibus καθ' ἐξοχὴν sic dictis.

Purgantia medicamenta vel *impropriè* sic vocantur vel quoque *propriè* & quidem rectè; *illa ἐκκοπτωτικὰ* fæces ex intestinis educentia & *ὑπακτικὰ ἢ ὑπαγωγὰ*, alvum subducentia; *hæc*, verò speciatim *καθαρτικὰ φάρμακα* validius humores peccantes è corpore deturbantia medicamenta.

Lenitiva quid sint.

Lenitiva. i. *lenientia* vulgò dicuntur, quia *blandè leniter & sine magnâ corporis perturbatione, noxios humores in primis viis hærentes evacuant*, quare vires quoque facilè ea ferunt, ac eâ de causâ, in quâcunque ætate, sexu, & morbi tempore securè præscribi & adhiberi possunt.

Quid quòad dosin observandum.

Ast, NOTA, ne in minori quantitate exhibeantur atque ità à naturâ vincantur, sicque alvus adstricta maneat; neve in majori dosi præscribantur, sicque propriè cathartica medicamenta, non verò lenientia, fiant: dein ne exhibeantur quoque cibo nondum cocto, sed tantum post cibum jam planè concoctum, & quidem ità ut post eorum assumptionem cibus non diu differatur, ne in longiori abstinentiâ à naturâ pla-

planè vincantur & ut familiaria in alimentum convertantur; ut rectè monuit *Dan. Sennertus lib. v. institut. medic. part. ij. sect. j. cap. v. de purgatione p.m.* 688. ac eâ de causâ sequentia annotanda veniunt.

Ἐκκοπρωτικὰ id præstant, vel fæces solummodò *emolliendo* ut eò facilius è corpore educantur; vel *leviter irritando & stimulando* sicque intestina ad majorem imò arctiorem contractionem, motum peristalticum celeriorem & per consequens contentorum expulsionem adigunt, vel peccantes humores ex primis dictis viis *expurgando*. Facilè *lubricantia, abluentia & abstergentia, comprimentia* ac *erodentia* ad dicta reducuntur, imò sub iisdem levi negotio comprehenduntur. Ἐκκοπρωτικὰ quâ ratione operentur.

Plerumque ὑπακτικὰ præmittuntur catharticis medicamentis juxtà Hippocratem *aphor. 9. sect. ij. corpora, inquit, cum quis purgare volet, ea fluxilia facere oportet,* & *Cl. Celsum lib. iij. cap. xviij. p.m.* 154. & 155. *ubi, inquit, ab inferiore parte purgandus aliquis est, ventrem ejus solvendum esse, perpetuum in omnibus morbis est*: & ut sanguinis missione factâ sordibus eductis, nihil sit, quod in vasa venæsectione inanita protrudatur, sanguinique evacuato succedat. ὑπακτικὰ quandò exhibenda.

Præscribuntur quoque utplurimum cum alvus est adstricta; fæces enim diutius si retineantur & expelli nequeant corpus plerumque gravant, capitis dolores gravativos, halitibus vaporibusque indè sublatis excitant, nauseam nec non animi deliquium, præcordiorumque anxietatem ac eorundem dolorem producunt, appetitum tollunt, χύλωσιν lædunt, febres erraticas excitant, ventris tormina pariunt, insomnia, vigiliasque adferunt, sensusque hebetant atque obtundunt, &c. Alvus adstricta quid effi-ciat.

Fæces emollientia ratione applicationis sunt *triplicia*, *per os* enim vel *assumuntur*, aut *umbilico imoque ventri extrinsecus applicantur*, aut *in anum immittuntur* de quibus capite sexto. Fæces emollientia quotuplicia.

Irri-

Irritantia seu stimulantia quotuplicia.

Irritantia ac inteſtina ſtimulantia itidem ſunt *triplicia in anum* nempè *quæ infiguntur*, ut ſuppoſitoria, noduli &c. de quibus in ſeqq. vel *in illum infunduntur*; de hiſce vide ſis caput ſeptimum vel *ventri extrinſecus admoventur*.

E primis viis evacuantia humores quotuplicia.

Peccantes humores è primis viis evacuantia tantum per os variâ in formâ aſſumuntur ex. gr. vel in formâ *decocti, ſyrupi, pilularum, electuarii, extracti, conſervæ, pulveris*.

Fæces emollientia ſunt vel alimenta.

Fæces emollientia quæ per os aſſumuntur ſunt vel *alimenta* vel *medicamenta*; Inter *alimenta* excellunt *ſequentia*, lactuca, beta, pruna dulcia præſertim damaſcena, ceraſa dulcia cocta, poma ſubacido-dulcia addito præſertim aniſi ſemine, elixa aut aſſa, paſſulæ corinthiacæ imprimis cum acetoſâ & butyro ſi fuerint præparatæ, pinguia jura additis herbis ſupradictis vel cremore tartari, ſerum lactis caprini calidè & affatim potum; lac vaccinum ebutyratum cum pomis ſubacido-dulcibus ac aniſi ſemine coctum ac calidè uſurpatum &c; Inter *medicamenta* verò, pulpa prunorum ſ. diaprunum ſimplex, pulpa tamarindorum, pulpa caſſiæ fiſtulæ recens extracta, aliàs ſtatim aceſcit: paſſulæ laxativæ &c. *Umbilico imoque ventri extrinſecus quæ illinuntur ſunt unguenta laxativa;* ſic pro infantibus linimentum ex croco & butyro paratur; inter quæ unguenta excellit unguentum de artanitâ majus *Meſue*, ut & de colocynthide *Avicennæ*, ſic quoque conficiuntur ex pulveribus purgantibus & acribus, qui excipiuntur ſuccis ſcilicet ebuli, ſambuci, cucumeris aſinini, lacte tithymalorum, cataputiæ, porri &c. felle item taurino, oleo euphorbii, nucleorum perſicorum, abſinthii, amygdalarum amararum: liquetur nempè hiſce in ſuccis oleiſque cera flava, pulvereſque poſtmodum inſperſi, probè miſceantur ac ad conſiſtentiam unguenti reducantur.

Vel medicamenta interna.

Vel externa.

Singulorum dictorum formulam unam alteramve dabimus *Lectoribus Studioſis*.

FOR-

Formulæ Medicamentorum Lenitivorum. S. Laxantium.

Formulæ laxantium ſ. lenitivorum.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Pulp. tamarind. ʒj.
Diſſolvatur in ſ. q. ſeri lactis dulcis.
F. hauſtus pro unâ doſi, *in febribus diariis*, alvo imprimis adſtrictâ, *utilis*.

In febribus diariis utilis.

℞. Pulp. prunor. acido-dulc.
Caſſ. fiſtul. recens extract. ana ʒiij. vel ʒβ.
Juris vervecin. vel
Vitulin. non ping. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

In formâ decocti.

Decoct.

℞. Radic. cichor. ʒiβ.
Folior. fumar. M. ij.
Flor. roſar. pallid. M. j.
Paſſul. corinthiac. ʒj.
Tamarind. ʒ6.
Semin. aniſ. ſ. fœnicul. ʒij.
Coq. in ſ. q. ſeri lactis dulcis, in colaturæ ℔iβ. diſſolv.
Syrup. roſar. ſolutiv. ʒij.
MS. F. Apozema.

In formâ pilularum.

Pilularum.

℞. Maſſ. Pilul. Rufi ʒj.
Ol. menth. ſtillatit. gutt. j.
MS. F. Pil. no. x. *in ventriculo debili utiles.*

In ventriculo debili.

℞. Maſſ. Pilul. aloëphangin.
Aurear. ana ʒj.
Ol. Majoran. ſtillat. gutt. j.

Digitized by Google

In capitis doloribus chronicis.

MS. F. Pil. no. x. deaurentur; *in capitis doloribus chronicis proficuæ.*

℞. Extract. rha-barb. simplic.
Radic. gentianæ ana ℈j.
Sal. volatil. succin.
Armoniac. ana ℈ß.

In febribus tertianis.

MS. F. Pilul. no. xv. pro ʒ; dosibus *in tertianis febribus.*

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Pulp. tamarindor.
Corinthiacar. ana ʒiij.
Cremor. tartar. ℈ij.
MS. F. bolus.

℞. Diaprun. lenitiv.
Pulp. cass. fistul. recens extract. ana ʒijß.
Tartar. vitriolat. ℈j.
MS. F. bolus.

Conservæ.

In formâ conservæ.

℞. Conserv. flor. persicor.
Electuar. è succo rosar.
Diaprun. solut. ana ʒß.
Diagrid. ℈ß.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Sal. febrifug. ex capite mortuo spiritus salis armoniaci confect. ʒj.

In febribus tertianis intermittentibus.

MS. *hujus ad nucis moschatæ quantitatem in febribus tertianis intermittentibus manè & vesperi interrnissionis die assumat ægrotans.*

In formâ pulveris.

Pulveris.

℞. Puly, senæ *Wieri*

Mon-

Montagnanæ ana ʒß. In cephalæâ & cephalalgiâ.

Ol. roriſmar. ſtillat. gutt. j.

MS. F. Pilulæ no. ix. *harum veſperi aſſumant quinque, manè quatuor reliquas, ſi nempè alvum nondum depoſuerint* κεφαλαῖα aut κεφαλαλγία *affecti.*

Deſcriptio pulverum & primò *ſenæ Wieri* quæ ſequens traditur à *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. v. cap. xj. p. m.* 120.

℞. Fol. ſenn. ſine ſtipit. (ſtipites enim & flatus & tormina excitant) Deſcriptio pulveris Senæ Wieri.

Tartar. alb. purgat. vel cremor. tartar. ana ʒj.

Diagrid. ʒij.

Cinamom. acutiſſim.

Garyophyll. elect.

Galang. non carioſ.

Semin. aniſ. mundat. ana ʒj.

MS. F. Pulvis ſubtiliſſimus, cujus doſ. ʒj.

2. *Pulveris ſennæ D. Montagnanæ* ibidem. Sennæ Montagnanæ.

Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒvij.

Zinziber. alb.

Macis ana ʒiij.

Cinamom. acutiſſim.

Tartari vel ejus cremor. ana ʒiß.

MS. F. Pulvis tenuis, doſ. ʒj. antè cœnam.

In formâ unguenti. In formâ unguenti.

℞. Unguent. de artanitâ maj. *Meſues*
Colocynthide *Avicennæ* ana ʒij.

Fell. taurin.

Ol. amygdal. amarar. ana ʒß.

Mercur. crud. ʒiv.

Miſceantur exactè, totuſque venter, inungatur, *adverſus vermes conducit admodum.* Contrà vermes.

2. Pulv. colocynthid.
Hier. picr. Galeni.
Aloës lucid. ana ℈j.
Ol. absinth.
Nucleor. persicor. ana gutt. x.
Mixtum juglandi indatur & umbilico imponatur, *purgat vermesque interficit.*

De cathar-ticis pro-priè dictis.

DE PURGANTIBUS PROPRIE DICTIS S. CATHARTICIS.

Primis vulgò dictis viis evacuatis, humoribusque quantitate & nonnunquam quoque qualitate peccantibus ad purgationem καθ' ἐξοχὴν sic dictam juxtà SENEM *aphor. 9. sect. ij. & C. Celsum lib. iij. cap. xviij.* præparatis; non incongruum erit καθαρτικὰ φάρμακα speciatim ac propriè sic dicta tradere.

Cathartica quomodò operen-tur.

Propriè dicta purgantia assumta per venas lacteas deducuntur ad cor usquè (undè major in corde tum temporis fit effervescentia vel motus, quod pulsus post assumptum purgans semper frequentiorem satis superque significare ac probare videtur) indèque per arterias undiquè deducitur; (uti sufficienter constat vel ex lactante; illa enim si purgationem sumpserit, & aliquantò pòst infantem mammis admoverit, etiam infans lactans purgatur,) sicque facilius humores peccantes vel à sanguine segregantur vel hinc indè obvii incisi, & attenuati, &c. ad exitum propelluntur; materia à sanguine ità segregata vel alibi incisa attenuatave peccans per ductum pancreaticum biliariumve atque arterias intestinis insertas nec non per vasa lymphatica ac salivaria, tandemque per intestina anumque educitur.

Cathartica quid efficiant.

Καθαρτικὰ φάρμακα ergò sunt quæ humores corpori humano præter naturam insidentes ac quantitate propriè peccantes per inferiora extrudunt.

Du-

Dubium non est quin habeantur καθαρτικὰ φάρμακα *electivè*, ità dicta, quia certos quosdam humores, non quod tantum illos, neutiquam verò simul & alios ejiciant, sed quod magis illos quam alios exturbent; non equidem uti nonnulli putant vi quâdam magneticâ & quasi attractivâ; sed quia, uti anteà, jam probatum fuit, purgantia per totum corpus diffunduntur; quædam horum quædam verò aliorum humorum menstrua atque fermenta sunt; quare plerumque distinguntur in *cholagoga*, *phlegmagoga*, *melanagoga*, & *hydragogoga*; χολαγωγὰ, quæ bilem vulgò flavam evacuant: φλεγμαγωγὰ, quæ pituitam crassosque pituitosos humores per inferiora educunt: μελαναγωγὰ, quæ bilem atram s. melancholiam è corpore deturbant: ὑδραγωγὰ, quæ serum & aquas expellunt; sic quoque dantur παγχυμαγωγὰ seu καθολικὰ ἢ ὁλαγωγὰ, quæ omnis generis peccantes humores per inferiora extrudunt.

Cathartica electivè ita dicta dantur.

Quomodò operantur.

Cathartica quotuplicia.

Cholagoga plerumque hisce versiculis comprehenduntur,

Cholagoga cathartica simplicia.

Cassia, manna, tamarindi, succusque rosarum;
Scammonium, myrobalani, rha-barbarum, aloë.

Notandum, scammonium non tam *cholagogum* quam quidem *hydragogum* esse, ut mecum varii testantur *Practici*; de hisce quatuor utplurimum notantur, primò electio, 2. qualitas, 3. corrigens, 4. dosis, de quibus admodum prolixè scripsêre *Freitagius in suâ aurorâ Medicorum lib. 2. cap. iv. v. &c. Heurnius in suâ methodo. Regius lib. iv. cap. viij. suæ Medicinæ &c.* ad quos *Benevolum Lectorem* remittimus.

Cholagoga composita varia.

Varia ex dictis concinnata sunt *composita cholagoga*, ut *electuarium* diaprunum solutivum, hieræ picræ *Galeni*, lenitivum quod & melanagogum ob sennam, judicatur: succi rosarum pallidarum, item nunquam satis laudatum *cholagogum Clarissimi & Experientissimi Viri Dni* FRANCIS-

Cide le Boe Sylvii, quondam *Præceptoris nostri nunquam non honorandi* quod *libro primo cap. 2. §. 46. p. 30.* hoc modo descripsit

Electuarii cholagogi Clar. D. Sylvii. descriptio:

℞. Pulp. prunor. acido-dulc. ℥xx.
Cremor. tartar.
Scammon. optim. ana ʒij.
Rha-barbar. elect. ʒx.
Cinamom. acut. ʒß.
Santal. citrin. ʒij.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. f. a. Electuarium.

Catharticum cholagogum Mynsichti sect. xiv. p. 242. in suo armamentario medico chymico descriptum. Vel quoque in formâ *syrupi*, quos inter primas tenent syrupus cichorei cum rheo, de Rheo simplex Sylvii, ut quibusdam communicavit, en ejus descriptionem

Syrupi de rheo simplicis.

℞. Rha-barbar. elect. & ras. ʒij.
Cinamom. acut. ʒij.
Infund. per viginti quatuor horas in aquæ tartarisatæ q. s. Colaturæ add.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. Syrupus.

Rha-barbari *Zwelferi in suâ pharmacopœiâ regiâ Classe ij. p. m. 834.* rosarum solutivus &c. vel in formâ *tabularum* quas inter excellunt *tabellæ scammoniatæ gratissimæ Doctiss. Dni* Sylvii *praxeos suæ lib. j. cap. 2. §. 44.* sequenti modò præscriptæ.

Tabellarum scammoniatarum gratissimarum descriptio.

℞. Crystall. tartar. ʒiß.
Diagrid. ʒiij.
Ol. cinamom. stillat. gutt. vj.
Sacchar. alb. in aq. rosaceâ dissolut. ℥viij.
MS. F. f. a. tabellæ.

Vel in formâ *extracti*, ut extractum cholagogum *Quercc-*

cetani, pilularum aurearum, aloës, scammonii, rha-barbari, ejus præparationem vide sis apud *Joh. Hartmannum in praxi chymiatricâ lib. j. cap.* 3. §. 3. *p. m.* 9. vel quoque in formâ *pilularum* ut angelicæ, benedictæ *Beieri*, aloephanginæ, aureæ, quæ & pituitam ob trochiscos alhandali purgant: pestilentiales communes &c. nec non in formâ *pulveris*, ut hieræ simplicis Galeni &c.

PHARMACORUM CHOLAGOGORUM FORMULÆ.

Cholagogorum formulæ.

In formâ hauſtus.

℞. Rha-barb. elect. & pulv. ℈ij.

Rha-barbarum vulgò vocatur jecinoris anima, non solum sed cum syrupo rosarum solutivo, mannâ, &c. exhiberi debet, nec porrigendum stranguriâ affectis, aut ad fluxum hæmorrhoidum pronis, ut testatur *Johan. Jonstonus in suâ ideâ medicinæ practicæ lib. iij. articul. v. punct. j. p. m.* 160.

In formâ hauſtus.

Mannæ calabrinæ.
Syrup. rosar. solutiv. ana ℥ij.
Aq. fœnic. ℥j.
MS. F. hauſtus.

℞. Electuar. cholagog. Sylvii ℥iij ß.
Sal. absinth.
Tartar. vitriolat. ana gr. xv.
Aq. cichorii q. s.
MS. F. hauſtus, *in febribus biliosis maximè utilis.*

Contrà febres biliosas.

Sic quoque ex tempore gratissimus è scammonio paratur hauſtulus, qui maximè à *Zachariâ Brendelio in suâ chymiâ in artis formam redactâ sectione* 2. *digressione secundâ ad caput quartum p. m.* 74. & 75. laudatur, qualem quoque *acutissimus* D. fr. de le Boe Sylvius *lib. j. cap.* 2. §. 43.

Hauſtus gratissimus ex scammonio.

§. 43. *p.* 27. *descripsit his verbis: Præparatur ex tempore atque optimè scammonium, si conveniente dosi ad grana xij. vel xv. pro ægrorum ætate, aut ad purgationem sustinendam majore aut minore aptitudine; si, inquam, scammonium teratur & tantillum aquæ convenientis, melissæ puta, cichorei, acetosæ, fœniculi, aut similis affundatur, & lacteus liquor terendo elicitus lentè effundatur, atque aquâ novâ vis reliqua similiter eliciatur: remanentibus in fundo fæcibus nigricantibus; hinc prædicto liquori aquæ cinanomi, alteriusve aromatici* ʒij. *& syrupi rosar. solutivi aut similis ibidem* ʒij. *aut* ʒiij. *addantur; sicque haustulus gratissimus ægris exhibeatur. Qui ut facilius operetur, bonum erit dimidiâ post hausturi assumptionem horâ ægro cremoris tartari scrupulum unum* vel ʒß. *ex jusculo propinare.*

In formâ decocti

In formâ decocti.

℞. Radic. cichor. ʒiß.
Taraxic. cum toto.
Folior. fumariæ.
Acetos. ana M. iß.
Summitat. centaur. minor. p. ij.
Flor. rosar. pallidar. M. j.
Coq. in lact. ebutyrat. ad colatur. ʒxxx in quibus dissolv.
Syr. de cichor. cum rheo ʒiij.

Ad sanguinem depurandum &c.

MS. F. apozema, *in sanguine depurando ejusque æstum compescendo perutile.*

In formâ conditi.

In formâ conditi.

℞. Pulp. tamarindor.
Conserv. rosar. pallidar. ana ʒiß.
Cremor. tartar. ʒij.
Scammonii (quod nunquam vomibundis æstivoque tempore exhibendum) ʒj.

Spi-

Spirit. ſulphur. per campan. gutt. iij.
Ol. cinamom. ſtillat. gutt. v.
MS. F. conditum, *de quo ad caſtaneæ magnitudinem ſi exhibeantur blandè bilioſos humores ex ventriculo &c. exturbat.* Contrà bilioſos humores.

℞. Pulp. tamarindor. ℥ij.
Elect. è ſucco roſar. ℥j.
Tartar. vitriolat.
Sal. abſinth. ana ʒß.
Diagrid. ℈j.
MS. F. conditum, doſis eadem quæ ſuperioris *in febribus bilioſis conveniens.*

In formâ boli. In formâ boli.

℞. Pulp. tamarindor. ʒiij.
Scammonii gr. viij.
Spirit. ſulphur. per campan. gutt. ij.
Ol. cort. citri gutt. j.
MS. F. bolus.

℞. Pulp. caſſiæ recenter extract. ʒij.
Rha-barb. elect. ℈j.
Ol. aniſ. vel fœnic. vel carui ſtillat. gutt. ij.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris. In formâ pulveris.

℞. Rha-barbar. parum vel tantum non toſti, (quia aliàs virtus ejus conſumitur, & non niſi terreſtreitas manet, quare potius adſtringentia & ſtiptica in dyſenteriâ aliove alvi fluxu rha-barbaro addenda, quam ſi valdè toſtum viribuſque tum privatum præſcribatur) ʒj.
Cinamom. acut.
Nuc. moſchat. ana ℈ß.

Contrà dysenteriam.

MS. F. Pulvis, *in dysenteriâ aliove fluxu alvi conveniens.*

℞. Diagrid. gr. vj.
Rha-barbar. optim.
Cremor. tartar. ana ℈j.
Ol. anis. stillatit. gutt. j.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

In formâ pilularum.

℞. Extract. rha-barbar.
Aloes lucid.
Diagrid. ana gr. vj.
Sal. volatil. succin. gr. v.
Ol. rorismar. stillatit. gutt. ij.

Contrà motus epilepticos.

MS. F. pilul. no v. deaurentur. *conveniunt in motibus epilepticis convulsivis.*

℞. Extract. rhei ℈j.
Laud. opiat. gr. β.
Ol. cinamom. gutt. j.
MS. F. pil. no. v. deaurand.

Contrà dysenteriam acredinem & dolorem &c.

In dysenteriâ cum successu præscribuntur; simul enim & peccantes humores exturbant, ventriculi intestinorumque tonum restituunt, partesque illas debilitatas corroborant, humorumque peccantium acrimoniam indèque ortos dolores tollunt, quare sequentem hisce inferimus historiam.

Mulier post fructus horarios avidè sumptos.

Incidit in dysenteriam.

Mulier quædam triginta quinque circiter annorum fructus horarios imprimis tamen uvas avidè usurpans incidit in lenem alvi fluxum, & ab horariorum fructuum usu non abstinens brevi dysenteriam maximè dolorificam perpassa est, quare hujus, atque alterius consilio assumsit de sequenti condito ter de die ad nucis moschatæ magnitudinem.

℞. Con-

℞. Conserv. rosar. rubrar.
Miv. cydonior. ana ℥j.
Ol. vitriol. gutt. viij.
MS. F. conditum.

Quare conditum adstringens acidum assumsit.

Cujus maleficio intrà triduum fuêre excitati dolores tam intolerabiles, ut penè in furorem ageretur ægra; ac dolores anxietatesque circà præcordia ità increbuerunt continuò ut morti vicina ab adstantibus judicaretur; vocatus morbique principio & quid usurpasset cum intellecto sequens præscripsi conditum.

Undè dolores intolerabiles &c. fuêre excitati.

℞. Diascord. Fracastor. ℥ß.
Confect. hyacinth. ℥ij.
Corn. cerv. ust. ʒß.
Cinam. acut.
Nuc. moschat. ana ℈j.
MS. F. conditum, de quo quater quinquiesque de die assumebat ad nucis moschatæ quantitatem,

A quibus omnibus liberata fuit cunditò.

Undè præcordiorum anxietas fuit sublata neutiquam verò dolores imminuti, quare sequens clysma circà vesperam injici curavi, quod

℞. Lact. bubul. chalybeat. ℥viij.
Therebinth. venet. in duobus ovorum vitellis dissolut. ʒß.
Diascord. Fracastor. ℥ij.
MS. F. clysma;

Clystere ex lacte & therebinthinâ &c.

Quod alvi fluxum doloresque parum inhibuit, ità ut tolerare eosdem posset ægra; idem enema manè iterari jussi, sed nullo effectu, quare sequentes pilulas præscripsi,

℞. Extract. rha-barb. ℈j.
Laud. opiat. gr. j.
Ol. cinamom. stillatit. gutt. j.
MS. F. pilulæ no. vij.

Et pilulis ex rheo & laudano &c.

Quibus receptis, alvum quater deposuit, indeque dolores om-

Recidivam passa ex frigidâ cerevisiâ.

omnes ferè fuerunt sublati; summè ex diuturnis ac frequentibus dejectionibus sitiens, cerevisiam frigidam avidius hausit, undè alvi fluxus rediit, qui brevi sequenti electuario antidysenterico nostro fuit curatus, cujus quoque usum aliquamdiu posteà repetivit.

Electuario antidysenterico nostro curata.

ELECTUARIUM ANTIDYSENTERICUM NOSTRUM.

Electuarii antidysenterici nostri descriptio.

℞. Cinamom. acutissim. ʒij.
Corall.rubr. præpar.
Corn. cerv. præpar.
Santal. rubr. pulverisat.
Flor. balaustior. ana ʒj.
Nuc. moschat. ʒvij.
Sanguin. dracon.
Terræ vitriol. dulc. ana ʒß.
F. pulvis tenuissimus, cui admisc.
Mell. virgin.
Conserv. rosar. rubr. ana q. s.
MS. F. electuarium, dos. ad ʒj. vel ʒiß.

Plures huic similes historias ægrorumque exempla hisce addidissem, nisi timerem ne unum idemque mutatis solummodò ægrorum nominibus referam. Quare satius esse duco ut ad φλεγμαγωγὰ transeam; quæ

Phlegmagoga cathartica simplicia.

Phlegmagoga hisce vulgò versiculis continentur,

Carthamus, agaricus, turbith, mechoaca, jalappa;
Emblica, belliricæ, chebulæ, colocynthis amara;
Hermodactylus, euphorbium, opopanax, sagapenum.

Quatuor quoque de hisce ut de cholagogis notanda, quare inspiciantur Auctores suprà nominati qui de materiâ medicâ satis prolixè scripsêre

Varia passim occurrunt composita φλεγμαγωγὰ quia verò tan-

tanta eorum messis est, ut propemodum eorum multitudine obruatur medicus, illique propter copiam sit nonnunquam inopia, non inutile duximus, usitatiora, eorumque formulam unam alteramve tradere.

Quæ inter *phlegmagoga* primò nobis occurrit *electuarium* diacarthamum, hiera diacolocynthidos, diaphœnicon, item sequens. Phlegmagoga composita varia eaque septuplicia.

℞. Uvar. passul. in aquâ coctar. expressar. & ad pulpæ consistentiam evaporatione seu coctione redactarum ℥xij.
Turbith. gummos.
Agaric. alb. & leviss̃im. trochiscat. ana ℥ij.
Euphorb. correct.
Trochisc. alhand. ana ʒij.
Rad. mechoacann. ℥j.
Sem. anis. ℥β.
Macis ʒij.
Ol. cinamom. stillatit. ℈β.
Tartar. vitriolat. ʒv.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. electuarium.

Electuarii phlegmagogi descriptio.

2. *Syrupus* de colocynthide *Cl. Dni* Sylvii. Syrupi de colocynthide D. Sylvii descriptio.

℞. Pulp. colocynthid. à seminibus mundat. ℥j.
Infund. per viginti quatuor horas in aq. tartarisat. s. q. addendo colaturæ
Succ. glyzirris. inspissat. ℥β.
Sacchar. clarific. ℥xvj.
MS. & sub finem coctionis addatur Tincturæ cinamom. ℥β.
MS. F. syrupus.

Diacolocynthidos *Dni Johannis Freitagii* quem *lib. 2. cap. 33. de colocynthide p. m. 338. & 339. in suâ aurorâ medicorum* descripsit sequenti modo

Diacolocynthidos D. Freitagii descriptio.

℞. Turpeth. gummosi
Pulp. colocynthid. ana ʒiß.
Fol. senn. Alexandr. mundat. ʒijß.
Epithym.
Fumar.
Scabios. ana p. iß.
Cinamom. interior. acutiss.
Zinzib. alb. ana ʒiß.
Garyophyllor. ʒj.
Mastich. ℈ij.

Affunde aquæ fumariæ partes duas, cinamomi partem unam, macerentur horis viginti quatuor in calid. M. B. dein colentur sine forti expressione, & speciebus novas affunde aquas, donec omnem tincturam extraxeris, tincturas misce & per chartam transcola, donec fæces & viscositas omnis separata sit, dein adde

Sacchari albissim. part. ij.
Syrup. rosat. solutiv. uncias aliquot

Coque in leni balneo & destillando dein separa liquorem ad consistentiam syrupi; maximè Auctor hunc syrupum ab ʒj. ad ʒij. exhibitum commendat in ischiade, articulorum doloribus, hydropicorum aquis educendis, cerebrique & nervorum malis pertinacioribus.

In quibus affectibus imprimis conveniat.

Diacnicu, diacarthami cujus veram præparationem tradidit *Zwelferus in suâ pharmacopœiâ augustanâ Classe ij. de syrupis purgantibus p. m.* 210. 3. *trochisci* agarici, alhandal, quorum genuina & brevissima eosdem conficiendi methodus quoque exstat apud *Doctiss. D. Zwelferum in suis animadversionibus circà pharmacopœiam augustanam Classe xij. de trochiscis p. m.* 384. 4. *extractum* phlegmagogum *Quercetani* in cujus præparatione satius esset spiritum vini, quam aquam cinamomi speciebus affundere, majoris enim tum erit efficaciæ & virtutis; agarici, diacarthami *Andernaci*, &c. 5. re-

resina colocynthidis, turbithi, mechoacannæ &c. 6. *spiritus* ut spiritus vitæ aureus *Rulandi* cujus admirandam vim ità *Auctor* in suis curationibus extollit, qui non nisi tinctura colocynthidis &c. sequenti modo præparata esse putatur.

Spiritus aurei Rulandi descriptio.

℞. Pulp. colocynthid. ℥v.
Gumm. bdell.
Tragacanth.
Arabic. ana ʒiß.
Rha-barbar. elect.
Cinamom. acut. ana ʒij.
Spir. vin. optim. ℥xviij.
Vini malvatic. ℥viij.
MS.

Stent in infusione in loco calido per triduum vitro benè clauso & obturato, dein exprimatur fortiter, coleturque per chartam emporeticam, dos. à ʒij. ad ℥ß. & ultrà. 6. *pilulæ* agarici, cochiæ, fœtidæ majores *Mesuæ*, de sagapeno *Horstii* &c. 7. *pulveres* ut diaturbith cum rheo, phlegmagogus *Quercetani lib. 2. p.* 390. descriptus.

PHLEGMAGOGORUM PHARMACORUM FORMULÆ.

Cathartico-rum phlegmagogorum formulæ.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Elect. phlegmagog. ℥ß. vel ʒv.
Tartar. vitriolat. ℈j.
Sal. armoniac. ℈ß.
Aq. petrosel. q. s.
MS. F. hauſtus, *in quartanæ principio.*

Contrà quartanam.

℞. Agaric. elect.
Turbith. gummos. ana ʒiß.
Macis
Zinzib. alb. ana ℈ß.

In-

Infund. per noctem in ſ. q.
Vini albi manè colaturæ expreſſæ add.
Syr. de colocynthide Sylv. ℥β.
MS. F. hauſtus.

In formâ decocti.

In formâ decocti.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iij.
Rad. apii
Leviſtic. ana ʒiij.
Baccar. junip.
Lauri ana ℥β.
Pulp. colocynth. ʒij.
Rad. mechoacann.
Turbith. gummoſ. ana ℥β.
Sem. fænic. dulc. ʒiß.
Coq. ſ. a. in ſ. q. aquæ puræ per ſex ſeptemve horas, vaſis optimè clauſis, colaturæ ℔iß. add.
Spirit. ſalis armon. ℈j.
Aq. theriacal. compoſ. ℥j.
Syr. de colocynthide ℥ij.
MS. F. Apozema, *multum in morbis pituitoſis chronicis præſtans.*

Contrà morbos pituitoſos chronicos.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥iij.
Rad. imperator. ʒij.
Irid. florentin.
Mechoacann. ana ʒiij.
Fol. majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. iß.
Baccar. laur. ℥ß.
Sem cartham. in petiâ ligat. ʒiij.
Turbith. gummoſ.
Agar. alb. & leviſſ. ana ʒij.

Her-

Hermodactyl. (qui dicuntur quoque arthriticorum theriacad ʒß.
Cardamom. major.
Cubeb. ana ʒiß.
Concisa & contusa coquantur vasis clausis in aq. puræ q. s. per quinque quatuorve horas in colaturæ ℔ij. dissolv.
Syr. de colocynthide ʒiij.
Aq. antiparalytic. ʒij.
Spirit. salis armon. ʒß.

MS. pro apozemate purgante, *de quo assumat paralysi spasmove laborans manè, ad uncias tres quatuorve, prout facilè difficulterve alvum deponat æger, quod multum talibus in casibus præstat.* Contrà paralysin & spasmum.

In formâ conditi.

℞. Electuar. diacartham. In formâ conditi.
Phlegmagog. ana ʒj.
Sal. absinth.
Armoniac. ana ʒß.
Tartar. vitriolat. ʒj.
Rad. gentian. pulv.
Jalapp. ana ʒiß.

MS. F. conditum summè amaricans; *sumant de hoc condito febri quartanâ tertianâve intermittente laborantes jejuno stomacho nucis moschatæ vel paulò ultrà magnitudinem.* Contrà quartanam, &c.

℞. Elect. diacartham.
Conf. hamech. ana ʒvj.
Sal. volatil. succin. ʒß.
Ocul. cancr. contus. & pulveris. ʒj.
Rad. jalapp. ʒiß.
Ol. lavendul. gutt. vj.

Contrà motus epilepticos &c.

MS. F. conditum *in epilepsiâ motibusque convulsivis conveniens*: quare sequentem casum hisce inserere libuit.

Juvenis ex mœrore in præcordiorum anxietatem &c. incidit.

Juvenis quispiam viginti quatuor circiter annos natus ex gravi mœrore incidit in summam præcordiorum anxietatem, dein sitim, capitis dolorem gravativum, ac subindè quasi perterebrantem, quare cujusdam consilio quotidiè bis terve cum haustulo vini cerevisiæve assumsit olei vitrioli guttulas octo, novem, decemve prout sitis magis minusve urgêret, undè curationis loco in varios motus epilepticos convulsivos incidit, præcordiorumque anxietas tantum incrementum cepit, ut nonnunquam respiratio ferè auferretur, ac brevi singulis septimanis motibus epilepticis affligeretur, imò tandem bis terve in septimanâ; vocatus dicta cum intellexissem, omnia acida, austera, cruda, fructus horarios, lac ebutyratum &c. interdixi; ac alvus quia utplurimum per triduum quatriduumve nonnunquam & longius fuerat adstricta, primò conditum ultimum præscripsi, undè & alvum quotidiè bis deposuit & anxietas imminuta est, imò post duos menses nec præcordiorum anxietatem convulsivosve motus unquam percepit ægrotans, qui usurpaverat tantum quotidiè vesperi uncias tres de sequenti vino medicato.

Post assumptum oleum vitrioli.

Epilepsiâ correptus fuit.

Interdictis acidis austeris &c.

Condito purgante ultimo.

℞. Rad. angelic.
Valerian. sylvestr. ana ʒij.
Galang.
Calam. aromat. ana ʒiß.
Fol. menth. crisp.
Majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. j.
Rutæ M. ß.
Flor. pœon.
Hyperic. ana p. ij.
Sem. pœoniæ ʒiij.

Et vino medicato curatus fuit.

Nuc,

Nuc. moſchat.
Cardam. minor.
Cort. arantior. ana ʒiß.
Conciſa ac contuſa indantur vitro cantharove lapideo & affundantur.
Vin. gallic. pint. iv.
Ac poſt juſtam digeſtionem uſurpavit hoc medicatum vinum.

In formâ boli. In formâ boli.

℞. Elect. diaphœnic. ʒij.
Reſin. mechoacann. gr. vj.
Tartar. vitriolat. gr. xv.
Ol. febrifug. ſequent. gutt. ij.
Sal. abſinth. ℈ß.
MS. F. bolus, *in febribus intermittentibus perquam utilis per inferiora tantum, nonnunquam verò & per ſuperiora ſimul purgans.* Contrà febres intermittentes.

DICTI OLEI FEBRIFUGI DESCRIPTIO. Olei febrifugi deſcriptio.

℞. Antimon. crud. ℥viij.
Sal. armoniac. ℥vj.

Comminuatur ſeorſim amborum pulvis, miſceantur dein exactè pulveres & ex cucurbitâ terreâ igne moderato, ut artis eſt, ſublimentur, floreſque in alembicum aſcendentes eximantur, lapidique in cellâ imponantur, & in liquorem ſpontè reducentur lapidi impoſiti flores, qui liquor colligatur, filtretur & uſui ſervetur; hujus liquoris doſis eſt à guttulis iij. ad viij. in convenienti vehiculo.

Multum in *febribus diuturnis* præſtat hoc oleum febrifugum per deliquium dicto modo præparatum, imprimis ſi exhibeatur unà cum extracto ex radicibus gentianæ & corti-

cibus rasurâve guajaci &c. confecto, quare sequentem, multorum loco casum hisce addere nemo ægrè feret.

Vir ex tertianâ febri in quartanam incidit.

Vir quispiam quadraginta quinque circiter annos natus circà autumnum ex tertianâ intermittente maximo cum frigore paroxysmo adventante diuque durante incidit in quartanam intermittentem; quare varia vomitoria, purgantia, ac sudorifera febrifuga usurpavit ast frustaneo eventu; donec tandem vere appropinquante sequentem pulverem purgantem antifebrilem usurpaverit, undè sex septiesve optimè alvum deposuit.

Vere appropinquante.

℞. Pulv. jalapp. ʒj.
Sal. absinth.
Volat. succin. ana ℈ß.
Tartar. vitriol. gr. xv.
Ol. fœnic. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Pulvere purgante antifebrili.

Quo assumto ac ter iterato febris propemodum evanuit, imò post venæsectionem à quartanâ omninò fuit curatus; ac sequens quod *C. Celsus in curatione duarum quartanarum lib. 3. cap. xvj. p. m. 147. monet*, maximè servandum ac neutiquam oblivioni tradendum præcepi, nempè *si*, inquit, *febris quievit, diu meminisse ejus diei convenit, eoque vitare frigus, calorem, cruditatem, lassitudinem: facilè enim revertitur, nisi à sano quoque aliquamdiu timetur*. quod brevi quoque evenit, nam flocci præcepta pendens, intrà tres septimanas in eandem febrem, ast respectu frigoris ac lumborum doloris graviorem incidit, paroxysmo solito die horâque adventante; dictis verò remediis neutiquam febris cessit; quare ipsi cortex indicus, china china dictus ab alio Medico fuit exhibitus, ast frustaneo quoque eventu, circà autumnum omnia medicamenta aversatus incidit in quartanam duplicem, ac eâdem sesqui anno adhuc laboravit; quare iterum anteà usurpatis & à me exhibitis medicamentis rursus uti propo-

Et venæsectione curatus.

Diu meminisse oportet dici paroxysmi.

Aliàs facilè recidivam patiuntur.

Quod etiam evenit huic ægro.

Quare omnibus frustrà adhibitis.

posuit, pulverem ergò supradictum iterum assumsit ac ter quaterve iteravit, undè non nisi una discessit febris, remanente alterâ nempè quâ primò fuerat afflictus; ad quam tollendam non nisi frequentem sudores blandè aſt copioſè excitantem bolum maximè & summè amaricantem duabus antè paroxysmi accessionem horis in haustulo vini calidi dissolutum usurpavit.

℞. Extract. febrifug. nostr. ʒß. Sal. febrifug. ex capite mortuo post spiritus salis armoniaci destilationem solutione, philtratione, ac exhalatione confect. gr. xv. Ol. febrifug. gutt. iv. MS. F. bolus.

Tandem bolo sudorifero curatus. Salis &

Quo assumto ac usurpato febris discessit ac ab eâdem manet liber.

DESCRIPTIO EXTRACTI FEBRIFUGI NOSTRI.

Extracti febrifugi nostri descriptio.

℞. Rad. gentian. ʒiij.
Imperator.
Aristoloch. rotund. ana ʒß.
Fol. rutæ M. iß.
Absinth.
Centaur. min.
Scord. ana M. j.
Rasur. lign. guajac. ʒiß.
Cortic. ejusd. ʒß.
Fraxin. ʒj.
Nuc. Moschat.
Extremit. cort. arantior. ana ʒij.
Concisis & Contusis affundatur spir. vini rectificat. q. s. ad trium quatuorve digitorum transversorum supereminentiam, ac in loco tepido tinctura digerendo extrahatur, decantetur, novusque alius rectificatus

Digitized by Google

vini ſpiritus affundatur, quod tamdiu ac toties repetatur, donec omnis vis & tinctura ex ſpeciebus ſit extracta, tincturæque omnes philtratæ, miſceantur invicem; ac ex cucurbitâ in M. B. lentè abſtrahatur ſpiritus (eidem uſui inſerviens) ferè omnis, remanens effundatur in vas vitreum &c. cui admiſceatur ſequens pulvis.

℞. Myrrh. rubr. ʒij.
Croci optim. ʒj.
MS. F. pulvis tenuiſſimus ac ad conſiſtentiam extracti lentiſſimo igne reducatur & ad uſum ſervetur.

In formâ pulveris.

In formâ pulveris

℞. Pulv. phlegmagog. *Querc.* ʒß.
Reſin. mechoacann. gr. vj.
Tartar. vitriolat. ʒß.
MS. F. Pulvis.

℞. Rad. mechoacann.
Turbith. gummoſ. ana ʒj.
Reſin. colocynthid. gr. v.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Ol. aniſ. vel
Macis ſtillat. gutt. j.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

In formâ pilularum.

℞. Extract. phlegmagog. *Quercet.* ʒj.
Trochiſcor. alhandal.
Reſin. agaric. ana gr. v.
Ol macis gutt. j.
MS. F. pilul. no. vij. *pro unâ doſi in fortioribus.*

℞. Maſſ. pilul. cochiar.
Aurear. ana ʒß.

Tro-

Trochiſ. alhandal. gr. vj.
Ol. majoran. vel
Roriſmar. vel
Succin. gutt. ij.
MS. F. pil. no. v. *in affectibus capitis chronicis proficuæ.* Contrà affectus capitis chronicos.

℞. Maſſ. pilul. fœtidar. majòr. ℈j.
Trochiſc. alhandal.
Caſtor. optim. ana gr. viij.
Ol. Succin. gutt. ij.
MS. F. pilul. no. vij. *in lethargo, menſtruis retentis, ac ſuffocatione hypochondriacâ*, ubi præceſſerint nempè acido-auſteros humores corrigentia ac temperantia *admodum utiles;* Tranſeo jam ad *melanagoga*,

Melanagoga itidem in ſequentibus verſiculis vulgò comprehenduntur. Melanagoga cathartica ſimplicia.

Sunt indæ balani, lazuli lapis, armeniuſque
Senna, polypodium quernum, helleboruſque epithymum.

De hiſce quoque ut de cæteris dictis catharticis pharmacis quatuor notanda.

Nota, myrobalani à quibuſdam pro ſpecifico antidyſenterico habentur remedio, ut teſtatur *I. Freitagius in ſuâ aurorâ Medicorum Galeno-Chymicorum lib. 2. cap. xvij. p. m. 261.* Quid notandum in myrobalanis.

Lapis armenius ſtomachum ſubvertit & per vomitum contenta educit; quæ tamen vis & energia multifariâ collutione iteratâ, (ſignum perfectæ loturæ eſt, cum aqua non amplius colore ſaporeque inficitur) perit, ſicque non amplius nauſeam & anacatharſin concitat, aſt blandè & ſufficienter tamen bilem atram ſ. melancholiam, teſte *Platearo*, expurgat. In lapide armenio.

De Sennâ notatur, quod ſit pharmacum ſenibus, pueris, gravidis, delicatis, imbecillibus, omnique penè ætati omninò conveniens, naturæ familiare & domeſticum, infeſtæ cujuſcun- In ſennæ foliis.

cunque qualitas expers &c. nec quoque orificium ventriculi ejusve substantiam intestinave offendit, ut quidam ex quâdam inter gustandum adstrictione ac amaricie perceptâ malè collegerunt.

In elleboro.

Quam meticulosi in usurpatione ellebori in substantiâ, infusione, extractioneve &c. plurimi non exhibuerunt; ast ridet meritò ineptam eorum formidinem *Mathiolus*, qui elleboro uti verentur, seque vel sexcentis hominibus ejus dilutum absque ullo incommodo exhibuisse, testatur; cujus etiam unicâ exhibitione tempestivè & methodicè administratâ quartanarii percurati sunt *teste Joanne Freitagio ex Mathiolo, in suâ aurorâ Medicorum Galeno-Chymicorum lib. 2. cap. xx. p. m. 274.*

In Epithymo & polypodio.

Epithymum & polypodium quernum *Morellus in suo tractatu de materiâ medicâ Classe purgantium tertiâ p. m. 62.* inter aperientia non verò purgantia meritò numerat.

Melanagoga composita varia eaque sextuplicia.

Inter μελαναγωγὰ excellit primò *Electuarium* lenitivum, hamech, diasennæ *Nicolai*, item sequens.

Electuarii melanagogi descriptio.

℞. Uvar. passular. Corinthiacar. in aquâ coctar. expressar. & ad pulpæ consistentiam evaporatione redactar. ℥xij.
Folior. Senn. mundator. ℥iv.
Extract. ellebor. nigr. per spiritum vini rectificatum (juxtà *Zwelferum in suis animadversionibus in pharmacopœiam augustanam Classe vij. de extractis p. m. 249.*) confect. ℥ij.
Diagrid.
Sem. fænic. dulc. ana ℥ß.
Zinzib. elect. ʒij.
Ol. cinam. stillat.
Anis. ana gutt. x.
Sacchar. clarificat. ℥xvj.
MS. F. s. a. electuarium, cujus dosis à ʒiß. ʒij. ad ℥ß.

Pas-

Pastulæ purgantes, 2. inter *Syrupos*, syrupus *Mathioli* ex sennâ viridi compositus; item syrupus senæ *Fioravanti*, nec non de Sennâ *Zwelferi in suâ pharmacopæiâ regiâ Classe ij. p. m.* 834. & ejusdem *loco citato* de elleboro nigro, 3. inter *Extracta*, extractum melanagogum *Quercetani*, item foliorum sennæ, imprimis si in extractione additum fuerit oleum tartari per deliquium, ellebori nigri &c. 4. inter *Tincturas*, tinctura lapidis lazuli, foliorum sennæ, ellebori nigri oleo tartari per deliquium acuta, nec minimas inter tincturas hasce purgantes tenet, tinctura illa anglica, vulgò *elixir salutis*, quod non tantum melanogogum sed & cholagogum simul ob rha-barbarum judicatur, humores pituitosos viscidos incidendo, bilem purgando, flatus discutiendo, stomachum roborando &c. pluribus quia profuit, & in frequenti usu, descriptionem addidi.

Elixiris salutis descriptio.

℞ Radic. enul. campan.
Glyzirris. ana ℥ij.
Folior. senn. mundat. ℥ß.
Semin. anis.
Coriandr.
Rasur. lign. guajac. ana ℥ij.
Uvar. Corinthiac. ab arillis purgat. ℥j.
Granor. chermes
Rha-barbar. optim. ana ʒvj.
Concisis atque contusis affund.
Spirit. vini optim. pint. vij.
Digerantur simul vasis optimè clausis in arenâ calidâ per octiduum, quotidiè semel bisve circumrotando & movendo vas, dein fortiter exprimatur, & per manicam Hippocratis philtretur vel juxtà nonnullorum opionem tantum decantetur, & tinctura usui servetur, de quâ cochleare unum, duo vel tria vesperi cubitum iturus &c. assumat.

Fæcibus, si cerevisia dulcis affundatur & per biduum triduumve in loco calido servetur, exprimatur vel solummodò decantetur, leviter alvum movet, flatusque discutit.

5. Inter *Pilulas*, tartareæ seu melanagogæ *Quercetani*, quarum descriptio quoque exstat apud *Joannem Schroderum in suâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. ij. cap.* LXXIII. *p. m.* 259. lapidis lazuli *Mesuei*, melanagogæ *Adriani Mynsichti in suo armamentario medico-chymico sect. vj. de catapotiis p.* 148. 6. inter *Pulveres*, diasenæ *Montagnanæ*, *Wieri*, *Brassavoli*, *Andernaci* &c.

Melanagogorum cathartico-rum formulæ.

MELANAGOGORUM PHARMACORUM FORMULÆ.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. melanagog. ʒiij.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Sal. arthemiſ. ℈j.
Succin. volatil. ℈ß.
Aq. puleg. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *in menſtruis ſuppreſſis.*

Contrà menſtrua ſuppreſſa.

℞. Extract. fol. ſenn. ℈j.
Pulver. diaſenn. *Montagnanæ* ʒß.
Sal. rutæ gr. xv.
Sp. ſalis armoniac. gutt. x.
Aq. fænic. q. ſ.
MS. F. hauſtus *in quartanæ principio.*

Quartanam in principio.

In formâ decocti.

In formâ decocti.

℞. Rad. polypod. quercin. ʒß.
Apii
Angelic. ana ʒiij.
Ellebor. nigri.

Fol.

Fol. senn. ſ. ſt. ana ℥vj.
Summit. centaur. min.
Eupator. cannab. ana M. j.
Sem. fænic. dulc. ℥ij.
Tartar. crud.
Extremit. cort. arantior. ana ℥iß.
Macis ℥j.
Conciſa atque contuſa coquantur in ſ. q. aq. puræ, vaſis optimè clauſis, in colatur. ℥xxv. diſſolv.
Syr. diacnicu
de ſennâ *Zwelferi* ana ℥iß.
Aq. theriac. compoſ. ℥j.
Sp. ſalis armon. ℥ß.

MS. F. apozema, *in affectibus chronicis, hypochondriacis &c. proficuum*, manè uncias duas treſve &c. pro ægroti viribus aut Medici intentione aſſumat morbo chronico hypochondriacove affectus. Contrà affectus hypochondriacos chronicos.

℞. Rad. imperator.
Irid. florentin.
Acori veri. ana ℥iij.
Ellebror. nigr. ℥ß.
Herb. chamædr.
Chamæpith.
Fol. roriſmar.
Salv. ana M. j.
Senn. mundat. ℥j.
Flor. hyperic. p. iij.
Hermodactyl. ℥vj.
Cardam. min.
Cubeb.
Extrem. cort. arant.
Tartar. crud. ana ℥ij.

Digitized by Google

Concisa atque contusa coq. in s. q. aq. puræ vasis, quam arctissimè clausis, in colatur. ℔ij. dissolv.
Aq. antiparalytic. ʒiij.
Sy. salis armoniac. ʒj.

Contrà paralysin.

Syr. de Elleboro nigro *Zwelferi* ʒij.
MS. F. apozema *antiparalyticum* &c.

In formâ conditi.

In formâ conditi.

℞. Elect. lenitiv. ʒiß.
Melanagog.
Confect. hamech. ana ʒj.
Extract. fol. senn. ʒj.
Tartar. vitriolat. ʒß.
Ol. anis. gutt. v.
MS. F. Conditum, dosis ad nucis moschatæ quantitatem.

℞. Passul. purgant. ʒij.
Elect. melanagog. ʒj.
Extract. ellebor. nigr. ʒij.
Sal. armoniac. pulver. ʒj.
Pulv. senn. *Wieri* ʒiß.

Contrà quartanam.

MS. F. Conditum, dosis ut suprà, *in febribus quartanis utile.*

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Electuar. melanagog. ʒiß.
Pulv. diasenn. *Montagnanæ* ʒß.
Ol. fænic. gutt. j.
MS. F. bolus.

℞. Confect. hamech. ʒij.
Extract. fol. senn.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.

Ol.

Ol. cinamom. ſtillatit. gutt. j.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris. In formâ pulveris.

℞. Pulv. diaſenn. *Wieri* ʒj.
Sal. abſinth. ℈j.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
MS. F. pulvis, *in vermibus & febribus.* Contrà vermes & febres.

℞. Pulv. melanagog. *Quercet.*
Diaſenn. *Montagnanæ* ana ʒß.
Reſin. jalapp. gr. iij.
Ol. menth. ſtillatit. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

In formâ pilulari. In formâ pilularum.

℞. Extract. fol. ſenn.
Ellebor. nigr. ana ℈ß.
Diagrid. gr. v.
Ol. cort. arantior. gutt. ij.
MS. f. pilul. no. v.

℞. Maſſ. pilul. tartar. ſ. melanag. *Quercet.*
Caſtor. pulv.
Sal. ſuccin. volatil. ana ℈ß.
Extract. fol. ſenn.
Reſin. colocynthid. ana gr. xv.
Ol. ſabin. vel
Succin. gutt. iij.
MS. F. pilul. no. xxi. *in menſtruis provocandis profi-* Ad menſtrua provocanda.
cuæ, ſi veſperi poſt cœnam quinque &c. exhibean-
tur; ſequuntur ὑδραγωγά, quæ quoque

Hydragoga ſequentibus contenta verſiculis vulgò traduntur. Hydragoga cathartica ſimplicia.

Eſula, gratiola, atque ireos ſuccus, mechoaca,

Post ebuli semen, succus cortexque, elaterium,
Soldanella virens, cum gummi gotte, jalappa.

Quatuor quoque ut de supradictis catharticis de his veniunt notanda.

Quid observandum in esulâ.

Nota, *esulæ minor* inter omnes tithymalli species, in usu est, quia tam vehementer ac acriter non operatur quam quidem vulgò aliæ tithymalli species, non tamen nisi correcta in usum recipitur, quia cordi, epati, ventriculo, visceribusque cæteris noxia, illisque alioquin vim inferret, ac dysenteriam excitaret, tormina ventris intolerabilia acredine quâ prædita est pareret, hæmorrhoidumque fluxum brevi induceret &c. A tempore collectionis brevi imò intrà mensem ne usurpetur, aliàs facilè dicta mala sequerentur; quare satius est post semestre minori cum periculo metuque eandem usurpare. Vulgò Rusticorum robustorumque corporum purgans ac remedium vocatur. Caveant ergò sibi ab illius usu, qui tenerioris sunt constitutionis calidioriſque temperiei, quia & febres phthisinque producere observarunt *Nonnulli*.

In gratiolâ.

Gratiola ità suâ acredine stomachum cæteraque viscera interiora vellicat irritatque ut summâ cum violentiâ contenta per superiora ac inferiora expellantur, quare quoque non nisi correcta ac robustioribus exhibenda.

In iride.

Iris & quidem *nostras*, hicque tenendum.

Laudamus reliquas, sed nostris utimur herbis,
Dummodò cæruleo radix sit flore comata.

Hujus succus ex radice expressus imprimis in usu est, ast pueris, senibus, & gravidis vix tutus, his enim menses movet, illis autem viribus validior est; coctione iridis vim purgatricem perire *experti* asserunt: per superiora & inferiora summâ non rarò violentiâ operatur, quapropter *Rufus Ephesius* parcè accipiendam & exhibendam iridem monet.

In elaterio.

Elaterium Theophrasto optimum quod vetustissimum, *Paulo Æginetæ* verò quod anno antiquius non est, vehemens ad-

admodum purgans menſes ſimul movens fœtumque interimens; quare rarus ejus eſt uſus & non niſi robuſtiſſimis idque correctum exhibendum corporibus; incorrectum exhibitum tantâ cum vehementiâ per ſuperiora ſimul & inferiora operatur, ut purum putum ſanguinem ſuprà & infrà dejecerint nonnulli.

Soldanellam rha-barbari conſortio mirè gaudêre perhibent, ſummumque in educendis hydropicorum aquis eſſe remedium teſtantur *Braſſavolus Ferrarienſis, Eraſtus in tomo ſuo quarto antiparacelſico, Fernelius, Foreſtus, Pereda, Gatinaria* &c. In ſoldanellâ.

De gummi gotte inſpiciatur *Michaëlis Reudenii epiſtola de novo gummi purgante ad D. Joh. Adamum Schwartzium Medicum Vinarienſem*, nec non *Joannis Petri Lotichii diſcurſus theorico-practicus de gummi gottâ ſive laxativo indico*; qui ſatis abundè de eo ſcripſêre. In gummi gotte.

Inter ὑδραγωγὰ compoſita primariò præcellunt ſequentia; ac quidem primò *Electuarium* hydragogum *Acutiſſimi Doctiſſimique Viri Domini* Fr. de le Boe Sylvii *quondam Præceptoris ac Promotoris noſtri in ſuâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. j. cap. vij.* §. 55. *p.* 70. ſequenti modo præſcriptum. Hydragoga cathartica compoſita varia eaque ſextuplicia.

℞. Baccar. junip. in aq. coctar. expreſſarum, & ad pulpæ conſiſtentiam redactar. Electuarii hydragogi Cl. D. Sylvii deſcriptio,

Pulp. tamarindor. ana ℥iv.
Rad. jalapp. ℥iß.
Scammon. elect. ℥j.
Cinamom. acutiſſim.
Sem. fœnic. dulc. ana ʒij.
Sacchar. clarificat. ℥x.

MS. F. f. a. electuarium, hujus doſis in adultis à ʒiij. ad ℥ß.

Hydragogum *Joannis Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe iv. p. m.* 839. hoc modo traditum.

℞. Rad.

Hydragogi Zwelferi descriptio.

℞. Rad. ebuli
Cort. median. sambuc. ana ʒiij.
Rad. asari ʒj.
Cucum. asinin. ʒij.
Fol. ellebor. nigr.
Herb. gratiæ Dei ana ʒj.
Sem. ebuli ʒiß.
Incisa & contusa coquantur in aquæ simplicis q. s. ad libras duas circiter factâ colaturâ & expressione, decoctum clarificetur, cui admisceantur.
Sacchari alb.
Mellis despumat. ana ʒx.
Coquanturque rursus ad satis crassam consistentiam, in fine adde
Elaterii sive succi cucum. asinini inspissat. ʒß.
Pulv. gialapp. ʒiij.
Gummi gamandræ ʒß.
Cinamom. optim. ʒvj.
Caryophillor.
Nuc. moschat. ana ʒß.
MS. F. electuarium, dos. à ʒj. ad ʒij. aut ʒiij.

Hydragogum *Reseri* quod maximè in hydrope &c. commendatur: Hydragogum minus *Joannis Fernelii lib. vij. method. medendi p. m.* 118. descriptum: hydragogum ex iride *Wieri*, cujus sequens est præparatio.

Hydragogi ex iride Wieri descriptio.

℞. Succ. radic. ireos nostrat. ʒiij.
Rad. galang.
Zedoariæ ana ʒij.
Cinamom.
Caryophillor. ana ʒiß.
Brassicæ marin. ʒß.
Mellis despumati q. s.
MS. F. electuarium.

2. *Sy-*

2. *Syrupus* de abſynthio hydragogus *Ioann. Zwelferi in appendice in pharmacopœam Regiam p. m.* 112. item ſyrupus hydragogus *ejuſdem* loco citato p. 115. ut & *Hieronymi Montui* de ſoldanellâ, nec non magiſtralis *D. Stapedii* ex iride, cujus ſequens traditur vera præparatio in hydrope conveniens, qui quoque non ſemel expertus à quibuſdam valdè commendatur,

Syrup i magiſtralis D. Stapedii ex iride præparatio.

℞. Succ. rad. irid. florentin. vel noſtrat.
Vini albi ana ℔j.
Succ. radic. eryng.
Fol. petroſel.
Fænic. ana ℔ß.
Herb. ſoldanell. M. iv.
Eupator. cannab.
Menth. criſp.
Abſinth. pontic. ana M. ij.
Rha-barb. elect. ʒij.
Cinamom. acutiſſim. ʒß.
Sem. ebuli recent.
Alkekeng. ana ʒij.
In phiolâ vitreâ bulliant lento igne ad medium, colentur, colaturæ add.
Sacchar. alb. ℔j.
MS. F. ſyrupus.

Varii ſyrupi hydragogi ex ſimplicibus hydragogis componi & præparari poſſunt, juxtà modum de ſennâ, elleboro, &c. traditum in ſuperioribus.

Extracta hydragoga compoſita.

3. *Extractum* hydragogum *Cl. D. Joannis Zwelferi itidem in appendice in pharmacop. Regiam p. m.* 128. & 129. Hydropicum ex granis ebuli ſiccatis per ſpiritum vini confectum *Quercetani;* ſpecificum hydropicum *Adriani à Mynſicht in ſuo armamentario medico-Chymico ſect. iij.* p. m. 64. *Ejuſdem* ex gummi gamandrâ confectum *ſect. j. p. m.* 36. &

37. descriptum, cujus dexteriorem præparationem vide sis apud *Ioann. Zwelferum in suis animadversionibus in pharmacopœiam Augustanam Classe vij. de extractis p. m.* 241. & 242. esulæ minoris *Angeli Salæ in suâ exegesi chymiatricâ sect. ij. p. m.* 725. traditum.

4. *Resina* mechoacannæ, jalappæ, cujus præparatio sequenti modo efficitur.

Resinæ jalappæ præparatio.

2. Radic. Gialapp. gummos. contus. q. l.

Affundatur spiritus vini rectificati tanta quantitas ut aliquot digitis transversis superemineat, perque octiduum digeratur, spirituque vini tinctus decantetur, tinctuæque ex. gr. ℥iv. affundantur aquæ puræ pluvial. ℥viij.

Misceantur invicem, moxque lacteum colorem acquiret aqua, quæ per alembicum destilletur spirituque vini abstrahatur, sicque in fundo lactei liquoris resina relicta exsiccetur usuique servetur.

Ejus brevior præparatio.

Nota, nonnulli loco digestionis per octiduum mixta per semihoram aut circiter vasis clausis leviter coquunt; tinctuæque calidæ affundunt aquam pluvialem frigidam: moxque resina fundum petit, quam exhalando exsiccant, & ad usum reponunt.

Item magisterium gummi gotte circà quam præparationem vide sis *Ioannem Zwelferum loco suprà notato & citato.*

Pilulæ hydragogæ compositæ.

Pilulæ hydragogæ *Adriani à Mynsicht in suo armamentario medico chimico sect. vj. de catapotiis p.* 148. & 149. Hydropicæ *Bontii* quarum descriptionem vide sis apud *Ioannem Schroderum in suâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. ij. cap.* 73. *p. m.* 245. Hydragogæ *Ioannis Zwelferi in appendice ad animadversiones p.* 18.

Pulveres hydragogi compositi.

6. *Pulveres*, pulvis hydragogus *Ioann. Zwelferi ad pharmacopœiam regiam* p. 135. item sequens in hydrope admodum conveniens qui *Duo Michaëli p. m. Professori quondam Lipsiensi* adscribitur,

℞. Cry-

℞. Cryſtall. tartar. ʒj. Pulvis hydragogus D. Michaelis.
Epat. rubr. ʒß.
Magiſter. gumm. de peru gr. xxiv.
Sal. geniſtæ gr. xviij.
Ol. anif. gutt. vj.
MS. F. pulvis pro tribus doſibus.

Nec minimas hic quoque tenet ſequens.

℞. Magiſter. gumm. gotte ʒß.
Rad. jalapp. gummoſ. pulv. ʒjß.
Scammon. optim. ʒj.
Soldanell. ʒiv.
Sal. armoniac.
Tartar. vitriolat. ana ʒj.
Ol. macis.
Cinamom. ana gutt. x.
MS. F. pulvis doſis à ʒj. ad ʒij. aut ad ſummum ʒj. *in quartanâ intermittente, contumacibuſque aliis febribus utilis.* Contrà quartanam.

Nota, medicamenta purgantia hydragoga ſpecificis antifebrilibus mixta, ſemper in majori doſi eſſe exhibenda; aliàs nullum indè emolumentum unquam habuit aut obſervavit medicus; è contrà etſi plus ſolitò alvum depoſuerint à dictis medicamentis ægri, neutiquam indè debilitatos vidi quartanâ laborantes.

Soldanellæ *Faventini.*

HYDRAGOGORUM PHARMACORUM FORMULÆ.

Cathartico rum hydragogorum formulæ.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. hydragog. *Sylvii.*
Zwelferi ana ʒiß. vel ʒij.
Tartar. vitriolat. ʒß.

Succ. ireos noſtrat. ʒß.
Sal. ſambuc. ʒij.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
Aq. petroſel. q. ſ.

Contrà hydropem.

MS. F. hauſtus pro duabus doſibus *in hydropis principio.*

2. Elect. hydragog. ex iride *Wieri.*
Syr. de abſinthio hydrag. *Zwelferi* ana ʒß.
Sal. febrifug. ex capite mortuo ſalis armoniaci poſt ſpiritus abſtractionem relict.
Tartar. vitriolat. ana gr. xiv.
Aq. card. bened. q. ſ.

Febres pituitoſas &c.

MS. F. hauſtus *in febribus pituitoſis, ſeroſis, morbiſque ab iiſdem, ſimilibuſve dependentibus exortiſque humoribus.*

In formâ decocti.

In formâ decocti.

2. Rad. ireos noſtrat.
Petroſelin. ana ʒβ.
Jalapp. ʒj.
Eryngii
Ebuli ana ʒvj.
Cort. median. ſambuc. ʒβ.
Baccar. junip. ʒj.
Flor. ſambuc. M. ij.
Soldanell. virid. ʒx.
Summitat. centaur. min. M. j.
Sem. carui ʒj.
Tartar. crud. ʒiij.
Conciſ. atque contuſa coquantur in Vin. rhenan.
Aq. fontan. ana q. ſ. vaſis optimè clauſis, poſtque tres quatuorve horas colentur, colaturæ ℔ij. add.
Syr. diacnicu

de

de abſinthio hydrag. *Zwelferi* ana ʒiij.
Spirit. ſalis armoniac. ʒj.

MS. pro apozemate, maximè aquas per alvum & veſicam educente, *in hydrope multum præſtante*, manè aſſumat de hoc decocto uncias tres quatuorve prout facilè difficiliuſve deponat æger alvum. Contrà hydropem.

℞. Rad. apii.
Fænicul.
Ireos noſtrat.
Mechoacann. ana ʒß.
Raſur. lign. guajac. ʒij.
Flor. centaur. min. M. iß.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒvj.
Soldanell. ʒj.
Sem. urtic. roman. ʒiij.
Bacc. junip. ʒß.
Tartar. crud. ʒij.
Conciſa atque contuſa coq. in
Aq. petroſel.
Vin. rhenan. ana q. ſ. in colaturæ ℔iß. diſſolv.
Syr. diacnicu.
Card. bened. ana ʒij.
Aq. theriac. compoſ. ʒj.
Spir. ſalis armoniac. ʒiß.

Totius corporis intumefactionem.

MS. F. decoctum, *in totius corporis tumefactione cum ſucceſſu præſcriptum*: en ejus hiſtoriam;

Vir ſub jove frigido diu verſatus incidit in tuſſim graviſſimam.

Vir quiſpiam quinquageſimum jam agens annum varias aeris injurias ſub jove frigido dies noctesque verſando paſſus, incidit in tuſſim graviſſimam continuò affligentem, nullis remediis etſi opiatis acrimoniam humorum depluentium temperantibus eoſque ſiſtentibus cedentem; quarè ſummè doluit, brevique animi mœror accrevit, ut præcordiorum anxietas graviſſima exoreretur, adeò ut vix aut ne vix quidem reſpira-

Et præcordiorum anxietatem.

re posset, quam anxietatem ac difficilem respirationem Baccho indulgendo curare studens, incidit in quartanam intermittentem pedes habens intumefactos, ità ut incedere non posset; quotidie posteà vespertino tempore ita intumuêre crura, pedes, totumque corpus ut jam jam mori, præsertim paroxysmo adventante cum frigore gravi consanguinei adstantesque judicarent; quare sequentem instante paroxysmo febrili mixturam cochleatim singulis horæ quadrantibus assumsit, interdicto prius immodico Bacchi usu.

Quam baccho inserviendo tollere studens: incidit in quartanam & totius corporis anasarcam.

℞. Aq. cort. citri ℥ij.
Sp. eorundem ʒij.
Salis armoniac. ℈ß.
Tinctur. croci ʒj.
Syr. card. bened. ℥ß.
MS.

A quibus omnibus mixturâ diaphoretica.

Hujus beneficio nec frigus tam grave nec febris tam diuturna fuit, quare in usurpatione hujus mixturæ per quindecim circiter dies continuavit, diebus intermediis singulis horis tantum cochleare unum mixturæ usurpans, quo tempore consumpto & respiratio liberior & anxietas præcordiorum minor secuta est: anasarcâ, corporis totius intumefactione, ac circà vesperam respiratione difficili remanentibus. Post nonnullas paroxysmi invasiones, vesperi assumsit sequentem haustum diaphoreticum.

Simul & diuretica.

℞. Aq. flor. sambuc ℥j.
Therical. simplic.
Rob. bacc. sambuc. ana ʒiij.
Croci optim. gr. v.
Sal. sambuc. gr. viij
Sp. salis armoniac. gutt. vj.
MS. F. haustus.

Nec non decocto suprà dicto.

Quo assumto optimè ac blandè sudavit multumque urinæ excrevit; quare ter eundem haustum singulâ vice majori sem-

per

per cum effectu assumsit, undè multum & corporis tumefactio & vespertina difficilis respiratio diminuta fuit: tandem decoctum ultimum usurpavit, undè singulis diebus bis terve alvum deponebat, urinas copiosas reddebat, ac singulis noctibus blandè sudabat; quare quoque fugata est febris quartana totiusque corporis intumefactio nullo medicamento, præter hoc decoctum fuit usus; curatus mansit incolumis. Curatus fuit.

In formâ conditi.

In formâ conditi.

℞. Conserv. fol. cochlear. recens parat. ʒiβ.
Elect. hydragog. Sylv. ʒvj.
Pulv. hydragog. p. 203. descript. ʒiij.
Ol. menth. stillat vel
Anis. vel
Bacc. junip. &c. gutt. vj.
MS. F. conditum, de hoc condito assumant *scorbuto affecti alvoque adstrictâ laborantes vel eandem segnius deponentes, ad nucis moschatæ magnitudinem.* Contrà scorbutum.
℞. Conserv. flor. roris marin.
Salviæ ana ʒiβ.
Scammon. optim. ʒß.
Pulv. rad. jalapp. ʒiβ.
Tartar. vitriolat. ʒj.
Ol. succin. ℈ß.
MS. F. conditum dosis ferè ut suprà, *in affectibus capitis chronicis proficuum*: Contrà affectus capitis chronicos.

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Elect. hydragog. Sylv. ʒiβ.
Magister. gumm. gotte
Resin. jalapp. ana gr. vj.
Tartar. vitriolat. ℈ß.

Ol.

Ol. bacc. junip. gutt. ij.
MS. F. bolus *potenter aquas per alvum vesicamve educens.*

℞. Elect. hydrag. *Wieri* vel
Reseri vel
Zwelferi ʒij.
Magister. gumm. gotte gr. xij.
Pulver. soldanell.
Sem. nasturt. hortens. ana ʒj.
Tartar. vitriolat.
Sal. sambuc. ana ʒß.

Contrà hydropem.
MS. F. bolus pro tribus aut duabus dosibus, *prout facilè difficulterque alvum deponant aut viribus constent hydrope affecti.*

In formâ pulveris.

In formâ pulveris.
℞. Rad. jalapp. pulv. ʒß.
Diagrid. gr. vj,
Myrrh. rub.
Sal. volat. succin.
Tartar. vitriolat. ana ℈ß.

Ad menstrua provocanda.
MS. F. pulvis, *in menstruis suppressis.*

℞. Rad. mechocann. ʒß.
Magister. gumm. gamandræ
Sal. absinth.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.

Contrà febres.
MS. F. pulvis *in febribus.*

In formâ pilularum.

In formâ pilularum.
℞. Resin. jalapp.
Magister. gumm. de peru ana ʒß.
Sal. volat. succin.
Castor. elect. ana gr. xv.

Ol.

Ol. sabin. gutt. vj.
Cum elix. proprietat. q. s.
F. pilulæ no. xx. quarum vesperi assumant tres, quatuor, vel quinque *suffocatione hypochondriacâ ex menstruis suppressis affectæ.* Contrà suffocationem hypochondriacam.

℞. Gumm. ammoniac. aquâ rosar. solut. ʒj.
Resin. jalapp.
Scammon. ana ℈j.
Sal. volat. succin.
Castor. optim.
Croci oriental. ana ℈ß.
Ol. succin. gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. xxxij. *in affectibus hypochondriacis chronicis proficuæ, si tres quatuorve vesperi assumant ægræ.* Affectus chronicos hypochondriacos.

Traditis pharmacis quæ electivè hunc illumve humorem exturbant, reliquum est ut de catholicis omnis generis quantitate imprimis peccantes humores exturbantibus, paucis agamus.

ΠΑΓΧΥΜΑΓΩΓΑ simplicia si quæ sint, vulgò dicuntur senna, scammonium, elleborus niger, antimonium vel potius purgantia ex antimonio confecta: ast propriè catholica non sunt, parantur vulgò ex simplicibus pharmacis jam numeratis, inter quæ composita primas tenent sequentia. Panchymagoga simplicia quæ.

Inter *καθολικὰ electuaria* excellit electuarium diacatholicon *Nicolai*, panchymagogum *Joannis Zwelferi in suâ pharmacopœiâ regiâ Classe iv. p. m.* 839. & 840. egregiam ob virtutem hisce insertum.

℞. Rad. ellebor. nigri ʒj
Polypod. querc. ʒiij.
Asari
Rha-barbar. ana ʒiß.
Cort. rad. esulæ ʒj. Electuarii panchymagogi D. Zwelferi, descriptio.

Agaric. alb.
Folior. senn. elect. ana ʒiß.
Incisa & contusa, coquantur in s. q. aquæ, repetitis vicibus affusæ & colatæ donec omnis virtus extracta sit; decoctiones colatæ, albumine ovorum optimè clarificentur & additis libris duabus sacchari, coquantur ad consistentiam syrupi crassioris; cui, parum perfrigefacto, adde
Pulv. gialapp. ʒiij.
Turbith. gummos. ʒij.
Resinæ scammon. ʒj.
Sem. anisi
Coriandr.
Nuc. moschatæ ana ʒß.
Vel quoque horum loco adde
Ol. anis.
Fœnic.
Nuc. moschat ana ℈ß.
MS. F. electuarium.

Syrupi pantagogi varii.

Inter *syrupos* primas tenet syrupus pantagogus *Adriani à Mynsicht in suo armamentario medico-chymico sect. xvj. p. m.* 268. & 269. item holagogus alius, cujus descriptio exstat apud *Joannem Schroderum in suâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. 2. cap. 84. p. m.* 195. nec non laxativum catholicum exstans apud *Philippum Grulingium in suo florilegio Hippocrateo Galeno-Chymico novo parte v. cap. xiij. p. m.* 122. & 123.

Extracti catholici s. holagogi correcta præparatio.

Holagoga inter *extracta* præstantiora sunt sequentia: extractum catholicum vulgare, quod sequenti modo correctum & præparatum facilius minoribusque cum torminibus ac in minori dosi operatur.

℞. Pulp. colocynthid. ʒvj.
Agaric. alb.
Rad. ellebor. nigr.

Ja-

Jalapp. resinos.
Fol. senn. ʃ. ʃt.
Turbith. gummos. ana ʒβ.
Concisis atque contusis affund.
Spir. vini rectificat. pint. ij.
Stent simul in loco tepido tamdiu donec tinctura rubicunda extrahatur, quæ tinctura decantetur, affundaturque de novo
Spir. vini rectificat. pint. j.
Stent iterum in digestione ad tincturæ minus rubentis extractionem, quæ denuò decantetur, idque toties repetatur, donec neutiquam tingatur novus affusus vini rectificatus spiritus, tincturæque misceantur invicem, colentur si opus sit, indanturque colatæ alembico, sicque spiritus vini eidem usui inserviens leni calore abstrahatur, materiæ relictæ add.
Pulv. aloës lucid. ʒj.
Scammon. optim. ʒß.
Evaporentur simul, subindè circumrotando, ad extracti ferè consistentiam, in fine evaporationis admisceantur
Ol. fænic. vel
Carui gutt. xv.
Sicque fiat extractum; cujus grana duodecim plus præstabunt quam viginti quinque vulgaris extracti catholici.

Holagogum *Andernaci* apud *Augustanos*, item Panchymagogum *eorundem*, nec non Panchymagogum *Crollii in suâ basilicâ chymicâ p. m.* 91. 92. & 93. Catholicum *Arnoldi Weickhardi*, Panchymagogum *Hartmanni* vegetabile *in suâ praxi chymiatricâ lib. j. cap.* 3. *p. m.* 11. & 12. ut & chylisma catholicum & holagogum *Cl. Doctiss. Viri Dni Guerneri Rolfincii in suâ chymiâ in artis formam redactâ lib. iv. sect.*

sect. iv. cap. xij. p. m. 253. descriptum.

Tincturæ panchymagogæ variæ.

Panchymagogas inter *tincturas* excellit tinctura catholica, quam descripsit *Philippus Grulingius in suo florilegio part. v. cap. xv. p. m.* 126. item sequens nobis in praxi frequens.

Præparatio nostræ tincturæ catholicæ.

℞. Radic. jalapp. ℥ij.
Ellebor. nigr.
Fol. senn. mundat. ana ℥iß.
Rha-barbar. optim. ℥j.
Scammon. elect. ʒij.
Zinziber. albiss.
Cinamom. acutissim.
Sem. fænic. dulc. ana ʒiß.
F. pulvis crassus, cui affundatur.
Spir. vini optim. q. s.

Ponantur simul, vasis optimè clausis in arenâ ut tinctura extrahatur, quæ tum decantetur, novusque vini spiritus affundatur, idque bis terve ad minimum repetatur, aut toties donec omnis tinctura ex speciebus catharticis pharmacis sit extracta.

Facilè etsi ex extractis suprà nominatis pilulæ formari possunt, illas nempè exhalando ad consistentiam *syrupi*, tumque hujus vel illius purgantis simplicis subtilissimè pulverisati, scammonei nempè vel aloës &c. quantitatem sufficientem, vel justam dosin admiscendo; vel solâ exhalatione absque additamento purgantium simplicium redigere ad consistentiam pilularum; Notandum imprimis judico, ne tincturæ illæ apertis vasis exhalent spiritum; verum hunc lento ignis gradu per alembicum abstrahere oportet tamdiu, donec striæ in alembico dispareant; qui spiritus seorsim servandus; imprimis autem conducit ad novas ex purgantibus tincturas extrahendas; imò expertus testor, duplò penè tincturas illas cæteris esse præstantiores & fortiores. Libet tamen & *holagogas pilulas* quasdam *Lectoribus Studiosis* dare; quas inter excellunt

Pilulæ holagogæ s. catholicæ.

sunt sequentes, & quidem panchymagogæ *Joann. Zwelferi in suâ pharmacopœiâ regia Classe vj. p. m.* 845. & 846. nec minimæ inter catholicas hæ sunt.

Pilularum catholicarum non minimarum præparatio vera.

℞. Rad. jalapp. ℥iij.
Ellebor. nigr.
Rha-barbar. ana ʒx.
Cort. radic. esul.
Aloës lucid.
Scammon. optim.
Pulp. colocynthid. ana ℥ß.
Agaric. alb.
Fol. senn. s. ſt. ana ℥j.
Gumm. gotte ʒij.

Seorsim crassè contundantur, ac pulveri radicum jalappæ ac concisæ pulpæ colocynthidis affundantur spiritus vini optimi uncias duodecim, stent in loco calido per quatuor dies, tincturaque decantetur, pulveri gummi gotte ac aloës affundantur spiritus vini uncias tres quatuorve; digerantur per triduum, ac tinctura quoque effundatur; rha-barbari tinctura per vini spiritum tartarisatum, modo quem mox indicabo, confectum extrahatur; nec non seorsim ex foliis sennæ & agarico per spiritus scobis non verò rasuræ ligni guajaci sequenti modo præparati uncias septem octove, octiduâ digestione tinctura & vis extrahatur; affundantur corticibus radicum esulæ, scammonio, radicibusque ellebori nigri aquæ seminis aniſi per aquam simplicem & vinum factæ unciæ octo decemve ac illorum vis per triduum quatriduumve in loco calido extrahatur; tincturæ omnes misceantur, ac digerantur in *Mariæ Balneo* per viginti quatuor horas; singulorumque ac omnium dictorum purgantium capiti mortuo relicto affundatur spiritus vini optimi q. s. digeraturque simul in M. B. per octiduum, tinctura tum decantetur, ac cum cæteris tincturis mixtis ac digestis

miſceatur; tumque totum illud mixtum ex retortâ humilive cucurbitâ deſtilletur ac ſpiritus eidem penè uſui inſerviens abſtrahatur ad ſyrupi liquidioris conſiſtentiam, relictum in retortâ cucurbitâve, lento igne ad maſſæ pilularum conſiſtentiam evaporetur; addendo ſolummodò circà evaporationis finem olei corticum arantiorum guttulas ſexdecim, vel ſcrupulum unum; hujus maſſæ grana octo blandè purgant ac illius ſumma doſis eſt ad grana quindecim: magni, quæſo, facias haſce pilulas, *Candide Lector.*

SPIRITUS VINI TARTARISATUS.

Spiritus vini tartariſati deſcriptio.

℞. Tartar. crud. ex. gr. ʒvj.
Fiat pulvis ſubtiliſſimus, cui cribrato pulveri affundantur
Spir. vini optim. ʒxxviij.
Miſceantur, ex cucurbitâ humili ſpiritus lento igne abſtrahatur; convenit quoque hic ſpiritus in *ſcorbuto*, *affectibus hypochondriacis* ac *obſtructionibus*, &c.

SPIRITUS LIGNI GUAJACI.

Spiritus ligni guajaci præparatio.

℞. Scobis ligni guajac. q. v.
Deſtilletur per retortam tubulatam (qualem depictam inveniet *Lector* apud *Glauberum in furnis ſuis philoſophicis*) per vices cochleare unum alterumve ingerendo donec omnis ſcobs ſit ingeſta & deſtillata, tumque oleum à ſpiritu ſeparetur; ſpirituſque guajaci ex. gr. unciis ſex affundantur totidem unciæ vini gallici neutiquam oleoſi; poſtque digeſtionem per triduum ſpiritus denuò abſtrahatur, ac uſui ſervetur.

Pulveres panchymagogi.

Panchymagogos inter *pulveres* excellit pulvis panchymagogus *Quercetani* hoc modo ab ipſo traditus.
℞. Cryſtall. tartar. ʒj.
Fol. ſenn. elect. *Alexand.* ʒx.

Her-

Hermodactylor.
Turbith. gummoſ. ana ʒß.
Rha-barbar.
Agaric. trochiſcat. ana ʒiij.
Scammon. præpar. ʒij.
Macis
Cinamom.
Galang. ana ʒiß.
Sacchar. violati ad pondus omnium.

Pulveris panchymagogi Quercetani deſcriptio.

Loco pulverum macis, cinamomi & galangæ addantur potius

Olei ſtillat. cinamom.
Macis ana gutt. v. vel vj.
F. pulvis tenuiſſimus, hujus doſis ʒj.

PANCHYMAGOGORUM PHARMACORUM FORMULÆ.

Panchymagogorum cathariticorum formulæ.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Electuar. panchymagog. *Zwelferi* ʒj.
Diacathol. *Nicolai* ʒij.
Syr. pantagog. *Mynſichti* ʒiij.
Tartar. vitriol. ℈ß.
Aq. menth. q. ſ.
MS. F. hauſtus, *omnes humores exturbans.*

℞. Elect. panchymagog. *Zwelferi* ʒiß.
Tinctur. cathol. p. 212. deſcriptæ ʒij.
Syr. holagog. apud *Schroder.* ʒiij.
Crem. tartar. ℈j.
Aq. fænic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

℞. Reſin. jalapp.
Scammon. ana gr. v.

Fol. senn. ſ. ſt.
Extract. rha-barb. ana ℈ß.
Aq. cinamom. ʒij.
Fænic. ʒj.
MS. F. hauſtus gratus.

In formâ decocti.

In formâ decocti. ℞ Rad. angelic.
Irid. florentin.
Apii.
Petroſelin. ana ʒiij.
Rha-barbar.
Ellebor. nigr. ana ʒß.
Jalapp. reſinoſ. ʒiij.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ʒv.
Lauri.
Calaminth. *Montan.* ana M. j.
Soldanell. ʒj.
Flor. ſambuc. p. ij.
Sem. apii ʒj.
Naſturtii hortenſ.
Sinapi ana ʒiß.
Bacc. lauri.
Junip.
Cort. median. ſambuc.
Tartar. crud. ana ʒß.
Extrem. cort. citri
Nuc. moſch. ana ʒij.
Conciſa atque contuſa coquantur, vaſis optimè clauſis, poſt digeſtionem per biduum, in ſ. q. vini rhenani & aquæ fontanæ, in colaturæ unciis triginta diſſolv.

Contrà anaſarcam. Syr. pantagog. *Mynſ.* ʒiij.
Tinctur. catholic. p. 212. deſcript. ʒiß.

Spir.

Spir. ſalis armoniac. ʒj.

MS. pro apozemate *in hydrope admodum conveniente, aquas enim per diureſin ac diaphoreſin omneſque alios quantitate peccantes humores blandè per alvum purgante;* en ejus in hydropis ſpecie anaſarcâ dictâ effectum; dum chartis hæcce mandarem, ægra dicto affectu huic apozemati curationem acceptam retulit.

Mulier quædam triginta ſex præter propter annorum ex bienni quartanâ incidit primò in pedum tumorem; brevi poſt gravidæ ità intumuêre pedes cruraque ut incedere nequiret. Enixa partum lochiorum fluxum vehementem habuit, ſubindeque omni evaneſcente tumore, brevi poſt rediit quartana; quâ antiſcorbuticis fuit liberata. Rediit pedum tumor aſt gravior priore. Quare varia epithemata uſurpavit, quorum maleficio & crurum tumor acceſſit, ac brevi etiam ventris totiuſque corporis, imprimis circà oculos, ità ut & hi præcluderentur, quæ mala etiam comitata eſt reſpiratio difficilior appetituſque diminutio, ſitis maximè urgens; hinc autem animi mœror, & ob curationis exiguam ſpem, lachrymæ ſæpius profuſæ, oculorum tumorem maximè augentes; Gravem hunc affectum ejuſque ſymptomata tollendi aut ſaltem minuendi gratiâ, apozema dictum præſcripſimus, de quo ſingulis diebus manè & veſperi aſſumſit uncias duas treſve prout plus minuſve vel alvum depoſuerat vel noctu ſudaverat. Ad oculorum tumorem tollendum præſcripſimus tantum decoctum, ex vino, aquâ & floribus ſambuci, quo decocto pro epithemate interdiu uſa fuit, flores verò noctu oculorum tumoribus impoſuit; ac intrà quatriduum oculorum tumor penè evanuit, aſt non niſi ſecundo menſe ab affectu hoc gravi curata fuit, gratiaſque nobis ſummas egit.

Mulier ex bienni quartanâ incidit in pedum tumorem.

Poſt enixum fœtum evanuit.

Pòſt quartana rediit.

Quâ curatâ rediit totius corporis intumeſcentia.

Et oculorum tumor graviſſimus.

Quibus, epithemate & decocto ſuprà dicto, curata fuit.

℞. Rad. fænic.

Apii

Polypod. quercin. ana ʒß.
Rha-barbar.
Mechoacann. ana ʒv.
Fol. senn. mundat. ʒj.
Agaric. albissim.
Turbith. gummos. ana ʒß.
Sem. apii
Nasturt. hortens. ana ʒij.
Baccar. laur. ʒß.
Extremit. cort. arantior.
Zinzib.
Nuc. moschat. ana ʒiß.
Tartar. alb. crud. ʒij.
Concisa atque contusa coquantur, vasis quam arctissimè clausis, in vini part. 1. aquæ fontanæ part. 2. in colaturæ ℔iß. dissolv.
Syr. de sennâ Sylv. ʒiij. vel.
Pantagog. *Mynsi.* ʒij.
Aq. theriac. compos. ʒiß.

Contrà affectus hypochondriacos chronicos.

MS. *convenit in affectibus hypochondriacis, chronicis, ad uncias duas tresve prout facilè difficulterve alvum deponat æger, usurpatum.*

In formâ conditi.

In formâ conditi.

℞. Electuar. diacathol. *Nicolai* ʒiß.
Panchymagog. *Zwelferi* ʒß.
Conserv. flor. anthos ʒj.
Pulver. panchymag. *Quercetani* ʒiij.
Sal. armoniac.
Volatil. succin. ana ℈j.
Ol. rorismarin. gutt. viij.

Contrà motus epilepticos.

MS. F. conditum: *in motibus epilepticis convulsivis &c. utile, blandè & humores qualitate quanti-*

titateque simul peccantes corrigens atque educens, ad nucis moschatæ magnitudinem vel circiter assumtum.

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Electuar. panchymagog. *Zwelf.* ʒiß.
Diagrid. gr. iv.
Myrrh. rub. gr. xv.
Sal. volat. succin.
Arthemis. ana ℈ß.
Ol. succin.
Sabini ana gutt. ij.
MS. F. bolus, *in menstruis suppressis.*

Ad menstrua provocanda.

℞. Electuar. diacathol. ʒiß.
Resin. jalapp.
Agaric.
Diagrid. ana gr. iv.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Ol. menth. gutt. ij.
MS. F. bolus.

In formâ pulveris.

In formâ pulveris.

℞. Diagrid.
Resin. jalapp. ana gr. v.
Fol. senn. mundat.
Tartar. vitriol. ana ℈ß.
Ol. macis vel
Cort. arantior. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

℞. Pulv. sennæ *Wieri* ʒß.
Resin. jalapp.
Magister. gumm. gotte ana gr. v.
Cremor. tartar. ℈ß.

Ol. fænic. vel
Aniſ. gutt. ij.
MS. F. pulvis.

In formâ pilularum.

In formâ pilularum.

℞. Reſin. jalapp.
Agaric. ana gr. v.
Trochiſc. alhand.
Aloës lucid.
Sal. volatil. ſuccin. ana gr. vij.
Ol. ſuccin. gutt. ij.
Elix. proprietat. q. ſ.

Ad menſtrua diu ſuppreſſa; indequè capitis clavum aut dolorem gravativum.

MS. F. pilulæ, no. vij. *in menſtruis diutius retentis indèquè ortis doloribus capitis fixis aut gravativis &c.*

℞. Gumm. ſagapeni aceto præparat. ℈ij.
Myrrh. rubr. ℈j.
Croc. britann. ℈ß.
Reſin. jalapp.
Diagrid.
Trochiſc. alhandal. ana gr. xv.
Extract. cathol. noſtr. ʒj.
Sal. volat. ſuccin.
Armoniac. ana ℈ß.
Ol. ſuccin. vel
Menth. vel
Macis vel
Cort. arantior. gutt. viij.

Ex menſtruis ſuppreſſis, dolores pungentes &c.

MS. F. pilulæ no. l. deaurentur, *maximè conveniunt in affectibus hypochondriacis, (indèque ortis doloribus pungentibus, borborygmis, &c.) ex menſtruis ſuppreſſis &c. originem trahentibus.*

NO-

NOTÆ IN USU CATHARTICORUM PHARMACORUM OBSERVANDÆ.

Καθαρτικὰ φάρμακα in praxi quam neceſſaria ac frequentia ſint, norunt, qui à limine tantum medicinam ſalutarunt; verum quia non omnibus ac ſingulis *morbis, humoribus, hominibuſve* &c. conveniant pharmaca cathartica, jam ad coindicantia jam verò ad contraindicantia attendendum: videndumque qualia eſſe debeant καθαρτικὰ, quæ purgationis quantitas, quales requirantur vires, qualis ætas, qualis corporis habitus, quæ conſuetudo, quale vitæ genus, & quo tempore, quâque cautione materia peccans ſit evacuanda, denique quid *ante, in*, ac *poſt* purgationem agendum obſervandumque ſit; quod paucis pro rei gravitate ac neceſſitate, STUDIOSIS AC BENEVOLIS LECTORIBUS dabimus. Quid in uſu catharticorum obſervandum.

Præmittendam duximus primò quæſtionem, quâ quæritur *an* & *quid purgandum?* primam quæſtionem ſolvit ac probat *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiom. medic. axiomate* 780. inquiens, quod plenum eſt evacuari debet, quare quoque *Galenus in lib. j. aphoriſm. Hippocratis commentar.* 23. dixit, humor *(quantitate)* ſuperexcedens ſi evacuetur, ipſum ægrum ſe ipſo fieri leviorem; quoad ſecundam, IDEM *in eundem librum aphoriſm. commentar.* 2. reſpondit, humorem noxium ſemper vacuandum eſſe, & *lib. vj. commentar.* 31. humores malitiâ redundantes expurgandos eſſe, huc ſpectat quod *Magnus* SENEX *aphor.* 25. *ſect. j. & aphor.* 3. *ſect. iv. & vj. Epidem. iv.* 30. *p. m.* 808. tradidit, ſi qualia oportet purgari, purgentur, confert, & facilè ferunt; quare etiam *Hippocrates aphor.* 2. *ſect. iv.* monuit, purgantium medicamentorum uſu talia è corpore educenda, qualia ſponte etiam prodeuntia juvant: contrario verò modo exeuntia ſiſtenda: hic quoque maximè tenenda aurea illa regula, quam IDEM An & quid purgandum.

aphor. 22. sect. j. tradidit; concocta medicamento purgante educenda, & movenda, non cruda, neque per initia nisi turgeant; plurima verò non turgent.

Quomodò, quantum, ubi, & quandò purgandum.

Quæritur porrò *quomodò, quantum, ubi* & *quandò* purgandum sit: ut videre est apud *Martinum Wendelinum lib. 3. axiom. medic. axiomate* 1130. & *Hippocratem vj. Epidem.* quare quoque in purgatione & locus, in quo materia peccans evacuanda generatur, considerandus; nec non humoris peccantis motus, sursum nempè an deorsum, aut aliorsum moveatur humor peccans; ejusque natura: utrum biliosa nempè an verò pituitosa, acida, austera, &c. sit humoris peccantis natura, ac copia; denique & morbi status, nempè an in augmento vel in vigore, vel in declinatione sit nec ne; ut & symptomata concurrentia purgationem nonnunquam simul indicantia; videlicet causâ hâc ratione sublatâ, effectus & symptomata simul non rarò tolluntur; nonnunquam verò contraindicantia ac vetantia, hacque ratione si augescant ac graviora eadem fiant, &c. quatuor dicta quæsita ex dictis dicendisve satis superque percipi à *Lectoribus Studiosis* posse judicamus.

Qualia purganda.

Consideremus ergò porrò *qualia* debeant esse καθαρτικὰ φάρμακα, dein quæ *purgationis quantitas* &c. ultimò tandem servabimus ordinem huc usque de medicamentis supradictis, ac imprimis in notis circa eadem observandis traditum.

A levioribus incipiendum.

A levioribus catharticis vel lenientibus s. lenitivis dictis incipiendum judicamus. antequam ad fortiora ascendatur, ne nimis subitò fiat transitus ad inconsueta. Hic enim neutiquam oblivioni tradenda, sed ubique servanda aurea *Hippocratis* regula *aphor. 51. sect. ij.* descripta; *plurimum & repentè vacuare, vel replère, vel calefacere, vel refrigerare, aut alio quovis modo corpus movère, periculosum: omne siquidem nimium naturæ inimicum, paulatim verò quod fit, tutum;*

tum, & præsertim si quis ab uno ad aliud transierit, quod ultimum *C. Celsus* observandum quoque *lib. j. cap. 3. p. m. 25.* suadet.

Liquidiora cathartica pharmaca siccioribus corporibus exhibenda; sicciora verò humidioribus. Circà quam regulam non levis subindè à nonnullis committitur error, verum si æger siccioris naturæ catharticum in formâ siccâ appetat & hæc ipsi præ cæteris formulis arrideat; indulgeat hoc ipsi medicus, sed & simul moneat, ut æger horâ unâ atque alterâ post assumtum in sicciori formâ purgans, assumat jusculum; alioquin non rarò in febres hecticas, acutas, inflammationes meningum, sitim intolerabilem ac inextinguibilem &c. incideret. Liquidiora cathartica siccioribus corporibus exhibenda, & è contrà.

Humoris evacuandi quantitas certis rationibus mensurari neqùit, ut scriptum reliquit *Arnold. de villâ novâ doctrin. 4. cap. 17. aphor. j.* quâ tamen copiâ humor sit purgandus, ex affectu, quantitate & loco, in quo morbificus humor situs est, *Heurnius lib. 12. method. medend. cap. 4.* colligi posse putat: verum NOTA nimis frequentem purgationem corpus quam maximè debilitare ut ex *Asclepiade C. Celsus lib. j. cap. 3. p. m. 29.* probat, & ultrà modum si fuerint exhibita purgantia ex mente *Galeni comment. 6. in lib. vj. Epidem. text. v.* interficiunt: quare evàcuationes extremæ id est quæ usque ad animi defectum, & repentè fiunt, periculosæ dicuntur; in evacuando verò satius est minus quam nimium facere, tutius enim est peccare in defectu quam excessu; ast tamen nimis debile si sit catharticum pharmacum nihil agit, & commovet tantum, verum si nimis, ut dictum, vehemens, nocet, ut auctor nobis est *Martinus Wendelinus lib. 3. axiomat. medic. 1091.* quandò vero à purgantibus exhibendis desistendum sit docuit, *Hippocrates aphor. 19. sect iv. & libro de veratri usu 1. §. 6. p. m. 610.* qui, inquit, medicâ potione dum purgantur, non sitiunt, ipsorum purgandi finis humoris evacuandi quantitas

non

non fit, donec sitiverint; tutius tamen est, ut suprà monitum, citrà subsistere, *teste Nicolao Curtio in suo libello de medicamentis lenientibus præparantibus & purgantibus*, quam ultrà progredi.

Vires quales esse debeant.

Vires quales esse debeant, lippis tonsoribusque satis innotuit: non debilibus, morbis extenuatis, languidis &c. exhibenda propriè dicta cathartica, ut videre est apud *Petrum Poterium observat. & curation. centur. j. curat.* 22.

Quid circa ætatem observandum.

Ætatem quod attinet, hæc pauca: parcius cathartica exhibenda *pueris*, quorum substantia continuò & insigniter, propter inordinatos motus, nimiam auctionem, corporis rarietatem, ac proindè exhalationem multifariam dissipatur; & *senibus*, quorum corporis ariditate, plus quam humiditate (quæ catharticorum vi ejicitur) laborantium vita lucernæ instar parum jam habentis levi aut olei extingui solet; ut & *gravidis* imprimis initio & fine gestationis ut *Hippocrates aphor. j. sect. iv. & aphor.* 29. *sect. v.* docuit, fœtui quoque nil ferè magis quam cathartici pharmaci exhibitionem nocere dixit sæpius jam allegatus *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic. axiomate* 1255. nec non *iis quibus menses validè purgantur*, ut dixit *Aëtius tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 23. *ex Antylo.* Consultum ergò judicamus, inquit *Fr. Joël lib.* 2. *physiol. sect.* 5, ut pueri, prægnantes & decrepiti à purgationibus omninò abstineant; at si necessitas maximè id efflagitet, iis benigniora remedia, pharmaca nempè lenissima & lenitiva propriè dicta, qualia sunt cassiæ fistularis pulpa, rhabarbari macerati liquor, manna &c. exhibeantur.

Qualis corporis habitus, consuetudo, &c.

Qualis jam debeat esse *corporis habitus, quæ consuetudo, &c. quale vitæ genus* paucis demonstrabimus: raræ texturæ homines parcè purgandos docuit *Heurnius lib.* 3. *method. ad praxin. cap.* 8. sit idem de valdè gracilibus dictum, ut videre est apud *Cl. Dorncreillium de purgat. p. m.* 148. calidæ verò & humidæ qui sunt constitutionis facilè purgationes ferunt;

ut

ut probant *Heurnius & Dorncreillius locis ſtatim citatis*, pharmacis aſſueti majorem medicamentorum vim perferre poſſunt quam inſueti, plurimum enim inſueti læduntur, imprimis pharmacum catharticum ſi in majori quam conveniente aut juſtâ doſi ipſis propinetur: qui duram agunt vitam, artemque laboris plenam exercent, levem medicationem aſpernantur dixit *Heurnius loco* modò quoque *citato*; excreta enim non copiâ ſunt æſtimanda, ut *Hippocrates aphor.* 23. *ſect. 3.* monet, modò exeant, qualia exire oportet: ſic quoque balneatores, bajulos, ruſticos, fabros ferrarios, & alios qui circà opificia laborioſa verſantur, multum evacuare non convenit; quod probavit *Dorncreillius loco* modò dicto: videbimus porrò quales & qui humores purgationem indicent, quique vetent, dein quibus in morbis conveniant, in quibus verò noceant; poſtmodum qui homines tolerare καθαρτικὰ φάρμακα eaque abſque detrimento uſurpare queant, qui vero non niſi magno ſubindè cum periculo iiſdem utantur; tandem catharticum uſurpandi tempus & ſigna, quàque cautione ſit adhibendum; denique ac ultimò quid antè, in, ac poſt purgationem obſervandum ſit.

Rectè *Hippocrates libro de purgantibus* in initio p.m.607. monuit; medicamentorum purgantium rem non ità ſe habere quemadmodum vulgò putatur: eodem enim, inquit, medicamento quidam purgantur, quidam non purgantur, idque quandoque alia purgat, quam quæ purgare ſolet: aliquandò nimium purgat. aliquandò ea quæ debet, facit; pergit SENEX p. 608. text. 11. meritò ergò ad indicantia, coindicantia & contraindicantia ut pag. 222. monitum, attendendum; quum, inquit, text. 111. itaque pharmacum alicui dare voles, ſive deorſum ſive ſurſum purgans, interrogare oportet, an prius biberit medicamentum, an alvus ex deorſum purgantibus cita ſit, & utrum celeriter obediat, an verò durior ea ſit: quod ſi citam ac facilè ſolvi poſſe dixerit, mollioribus & pau-

Cathartica quomodò ſubindè operentur.

cioribus medicamentis habet, si verò duriorem, fortioribus indiget: Consultum ergò judicavimus, rem Medicis imprimis junioribus sanè quam difficilem inquirere: eamque vel scriptis Medicorum Practicorum tam antiquorum quam neotericorum, eorumque auctoritate, vel rationibus, aut observationibus propriis illustrare ac confirmare moliemur; en! *Studiose Lector*, eâ de causâ, quæ notatu digna, & scitu necessaria duximus.

Humores quæ purgationem indicant, sunt.

HUMORES ERGÒ PURGATIONEM INDICANTES SUNT.

Bilis p. n. copiosior.

1. *Bilis præter naturam copiosior*; quare *Galenus in lib. iv. aphorismor. commentar.* 62. dixerit, humores bilioso per alvum evacuatos sanare morbum regium; indicat ergò bilis p. n. copiosior evacuationem esse necessariam: purgantium enim medicamentorum usu talia è corpore educenda, qualia sponte etiam prodeuntia juvant legitur apud *Hippocratem lib. iv. aphor.* 2. & *aphor.* 3. *ejusdem sectionis* nec non *aphor.* 2. 23. & 25. *sect. j.* si, qualia oportet, purgentur, confert, & facilè ferunt; hocque comprobat experientia quotidiana, bilis enim p. n. copiosior si blandè per inferiora expurgetur, levamen indè ægri sentiunt, morbique ac symptomata indè producta minuuntur imò curantur: monuit quoque SENEX *aphor.* 10. *sect. iv.* purgandum eodem ipso die si materia turgeat, & *aphor.* 24. *sect. j.* in acutis morbis, (à bile utplurimum oriundis) in principiis medicamentis purgantibus utendum: quis, quæso, humor magis ac citius turget bile? hæcque, de quâ sermo est, præter naturam copiosior in corpore jam existit, meritò ergò statim bilis copiosior per catharticum pharmacum expurganda est; ast, *notâ*: singultus si adsit, ac is ex biliosis sit productus & exortus humoribus, à purgationibus abstinendum esse, ut suadet *Forestus ex Tralliano, lib. xviij. observat. schol.* 12.

2. *Pi-*

2. *Pituita viscida, ut Galenus lib. quos purgare oportet*, testatur: *copiosior imprimis in ventriculo si exstiterit*; inquit *C. Celsus lib. 2. cap. 12. de alvi ductione p. m. 85.* aliàs non nisi præparata ac incisa educenda, non verò cruda; aft si turgeat statim educendam esse jubet *Hippocrates aphor. 22. sect. j.* convenit tamen ut catharticis pharmacis talibus in casibus semper incidentia spirituosa flatusque discutientia admisceantur, ut eò facilius minorique cum ægrorum molestiâ, dolore, anxietate ac torminibus pituita peccans educatur: rectè tamen *C. Celsus* loco citato pituitam viscidam copiosiorem, eamque in ventriculo præsertim existentem educendam judicat; copiosior enim quia in ventriculo existit, turget quasi, non quod pituita illa propriè sit in motu & de loco ad locum sine ordine & ratione moveatur ac metus sit, ne materia hæc inconstans & mota membro nobili infigatur ut *Galenus in hunc aphorismum vigesimum secundum sectionis primæ circà verbum turgere commentatur*, sed quia materia hæc in viâ exitus jam versatur, facilèque ac sine periculo imminente educi potest; nam materia ubi in viâ est & exitus expulsioni aptus pateat, etsi verè turgida non sit, tamen non opus est concoctionem expectare, quia facilè & sine periculo medicamento purgante quotidiè educitur: satius ergò est statim educere pituitam in ventriculo copiosiorem quam morâ vires perdere, obstructionesve pertinaces &c. excitare, inspiciatur eâ de causâ *Antonius Musa Brassavolus in aphorismos Hippocratis & commentaria Galeni in eosdem, p. m. 114. 115. & 121. lib. j. aph. 22.* Pituita viscida copiosior in ventriculo.

3. *Humores aquosiores in intestinis, ventriculo, aliisve partibus, à quibus ad intestina aditus pateat, existentes*, ut apud *C. Celsum loco mox citato* videre est, nam spontè ferè hi peccantes humores educuntur, sunt enim jam in viâ & ad exitum quasi parati; educantur ergò statim, antequam vel ascites vel hernia scroti aquosa, vel crurum pedumve tumor &c. excitetur. Humores aquosiores in intestinis, &c.

Humores jam concocti, &c. 4. *Humores jam concocti, inciſi ac præparati, crudi nempè acreſque qui fuerint anteà* &c. juxtà *aphor. 22. ſect. j. ac quantitate peccantes humores* in corpore collecti, ut *Ætius tetrab. j. ſermon. 3. cap. 23.* & *Paulus Ægineta lib. 7. cap. 4.* ſtatuêre, quantitate non verò qualitate humores peccantes, ſicque corpori moleſtos expurgandos docuit *Fuchſius inſtitut. medic. lib. 2. ſect. 5. cap. 17.* & *Galenus in lib. vj. aphor. commentar. 47.* quam ſententiam *Hippocrates ſect. iv. aphor. 2.* comprobat; nam qualitate ſolummodò ſi peccent, neutiquam καθαρτικὰ φάρμακα conveniunt, quia nihil horum beneficio è corpore exturbaretur, verum dolores pungentes, contorquentes, anxietates, vigiliæ, reſpirationeſque difficiliores &c. pro humorum peccantium naturâ excitarentur, & non niſi acriores fierent, leviter fortè anteà qualitate qui peccaverint, humores; quare ſiſtendos potius *Hippocrates ſect. iv. aphor. 2.* & *aphor. 25. ſect. j.* eoſdem monuit; hac enim viâ ſi expellerentur qualitate peccantes humores, graviter ferrent ægri, ac ſymptomata ingraveſcerent.

Humores vitioſi, & quales. 5. Καλῶ χυμοῖ, ut putat *Fuchſius inſtitut. medicar. lib. 2. ſect. v. cap. 16.* vitioſi enim humores expurgandi ſunt, quantitate nempè ſi peccent, nam qualitate peccantes humores, ſunt quoque pravi ſucci, non tamen ſtatim per purgationem è corpore exturbandi; nam crudi & inconcocti neutiquam movendi juxtà *Hippocratem aphor. 22. ſect. j.* præterquam in valdè acutis & ſi materia tum turgeat *aphor. 10. ſect. iv.* auſteri ſ. melancholici enim humores reverà pravi & vitioſi ſucci ſunt, hos verò non temperatos non præparatos ſed inconcoctos crudoſque per καθαρτικὰ φάρμακα è corpore ſi quis educere vellet, ratione, experientiâ, ac auctoritate decederet, diraque ac gravia ſymptomata hoc modo excitaret; convenit ergò atque oportet ut præparantia, humorumque acrimoniam temperantia, pituitoſoſque & viſcidos incidentia &c.

in

in cacochymiâ præmittantur, antequam ad propriè dicta cathartica pharmaca aſcendit *Medicus*: de his in ſequentibus fuſius.

HUMORES CONTRAINDICANTES, SEU VETANTES PURGATIONEM, SUNT.

Humores, qui purgationem vetant, ſunt.

1. *Bilis craſſior ac viſcidior*, quæ plerumque ità fit ob humorem viſcidum ſolum vel ſimul ſubauſterum illi admixtum, undè non rarò in calculos concreſcit in folliculo fellis, ductu cyſtico hepatico nec non bilario quod hyeme nonnunquam contingit bobus; idem quoque bis obſervavimus in mulieribus longo morbo extinctis; harum altera per ſex ſeptemve annos continuò laboraverat, in cujus quoque folliculo ultrà triginta calculi variæ figuræ diverſique coloris fuêre reperti, quos inter unus nucem moſchatam magnitudine antecellebat; ſimilem ac notatu dignam hiſtoriam & figuram in ſequentibus dabimus; craſſa ac viſcida non niſi inciſa ac liquidiora reddita ſunt expurganda, ut rectè monuit SENEX *aphor. 9. ſect. ij.* & *aph. 70. ſect. vij.* corpora; *inquit*, quum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet; quare quoque *C. Celſus lib. 3. cap. 18.* ſuadet & perpetuum conſervandum jubet, idque in omnibus morbis nempè, ubi ab inferiore parte purgandus aliquis ſit, ventrem ejus antè ſolvendum eſſe.

Bilis craſſior & viſcidior.

2. *Bilis valdè volatilis* aut *maximè acris*; nam ſi bilis valdè volatilis deorſum moveatur, metus eſt ne maxima illius pars per vaſa lactea ad cor deferatur; febreſque ſic acutiſſimas, cephalalgias graviſſimas eaſque pulſantes &c. excitet; dein bilis *maximè acris* ſi purgantibus irriretur, facilè diarrhæam graviſſimam & hypercatharſin generat, facilè enim ferocit bilis ità acris: figentia ergò bilem volatiliorem potius uſurpanda quam cathartica pharmaca hoc in caſu cum ægrorum periculo præſcribenda & in uſum revocanda.

Bilis valdè volatilis & maximè acris.

3. *Pituita valdè viſcida*; ratio ex *Hippocrate aphor. 9. ſect.*

Pituita valdè viſcida.

sect. ij. jam data est; *valdè* enim viscida, non præparata nec attenuantibus, frigidis, ubi constitutionis plus solitò calidioris est; calidis, ubi frigidioris temperamenti reperiatur æger, incisa neutiquam educenda; cruda enim non concocta, incisa, præparata aut, inquit *Hippocrates aph. 22. sect. j. & v Epidem. xxv.* medicamento purgante nec educenda nec movenda, imprimis, ibidem SENEX addit *per initia* nempè nondum incisa, concocta, ac præparata, aut *valdè* viscida adhuc existens.

Pituita vitrea.

4. *Pituita vitrea* vulgò dicta, ratio est quia vitrea redditur pituita ob admixtum acidum; acidum enim nempè inconcoctum ac incorrectum quantis cum doloribus pungentibus, ventris torminibus, ac quam difficulter per cathartica educatur, norunt experti Medici ac ægrotantes acidis humoribus scatentes; præstat nempè acidum vel obtundentibus ac lenientibus vel illud diluentibus aut infringentibus, quam maximis cum ægrorum querelis citò, si modò citò, jucundè curare.

Humores acidiores & austeriores.

5. *Succus pancreaticus vel lympha vel saliva acidior vel austerior*, ob rationem p. 141. ubi de humoribus acidis & austeris vomitum prohibentibus egimus, traditum; deindè impediunt plerumque acida ac austera ipsam purgationem. Quare nostro judicio malè & planè præposterè agunt, qui catharticis propriè dicta acida & austera admiscent: solummodò enim purgationem tardant ac impediunt, si in totum subindè non tollunt, aut summis cum pungentibus contorquentibusve doloribus torminibusque ac præcordiorum anxietate operantur; fortè tamarindi si non essent acidi vel subacidi non tantum laxarent alvum verum etiam purgarent ipsam; facilè enim tantum illorum aciditati adscribi potest. Meritò ergò acidiora & austeriora per temperantia spirituosis ac volatilibus oleosis scatentia vel obtundentia vel infringentia aut imbibentia corriguntur ac temperantur, quam ità in-

Tamarindi quare alvum laxant.

Acidiora & austera potius corrigenda quam expurganda.

ju-

jucundè ac non tutò ægri talibus homoribus ſcatentes curantur.

MORBI, ET SUB HIS COMPREHENSA SYMPTOMATA, PURGATIONEM INDICANTES SUNT SEQUENTES.

Morbi & ſympto-mata, in quibus purgatio convenit, ſunt.

1. *Apoplexia*, ut *Johannes Walæus in ſuâ medendi methodo*, p. m. 34. teſtatur: quia humor & materia peccans partem aliquam principem occupat, qui affectus, ſi levis ſit, validâ purgatione, in duplici nempè triplicive doſi exhibitâ, facilè tollitur, modò purgantia ægrotantes aſſumere poſſint: duos novimus laborantes apoplexiâ, beneficio valdè acrium clyſterum & purgantium in triplici doſi exhibitorum, apoplexiâ curatos in paraplegiam, converſâ: ſemper ferè acria clyſmata ut & fortia purgantia in apoplexiâ conveniunt, non tantum quia lympham craſſiorem, viſcidiorem pituitam, omnemve materiam viſcidam in cerebro contentam ac ex parte nervos obſtruentem, ſicque ſpirituum animalium & generationem & in partes ſenſibus motuique dicatas influxum impedientem incidunt, atque ex intimis abſconditiſque corporis penetralibus eliciunt ac expurgant; verum etiam ob acredinem, quâ fortiora & acriora purgantia prædita, maximè excitant; utantur tamen jam excitati apoplectici alterantibus imprimis viſcidos ac pituitoſos humores incidentibus, ſpiritus animales ut eò facilius generentur, ſerventurque clyſteribus vel purgantibus ſolitò acrioribus, ut ſæpius jam inculcatum; in quâ ut & in epilepſiâ etiam conveniunt fonticuli in capite cauterio actuali facti, in & extrà paroxyſmum, vide pag. 109. 110. 111. & 112. nec non armamentarium chirurgicum Schulteti noviter expreſſum Lugd. batav. apud *Luchtmans* & *Bouteſteyn*. Antè omnia in uſum revocentur apophlegmatiſmi; obſervarunt enim nonnulli apoplexiam imò gravem per ſalivationem curatam.

Apoplexia.

In quâ triplò quidem vehementiora ſunt exhibenda.

2. *Epi-*

Epilepsia. 2. *Epilepsia*, non tamen convenit purgantia dare in ipso paroxysmo epileptico; nam acria quia plerumque purgantia sunt, non nisi convulsivos motus convulsionesque augerent aut de novo excitarent; verumtamen præparatis ac temperatis acido-austeris humoribus nervos vellicantibus ac eosdem suo austero quasi constringentibus, sicque liberum animalium spirituum in nervos influxum impedientibus, meritò ad purgantia specificis mixta ac sine acidis præparata transit Medicus.

Puella præ mœrore incidit. Puella quædam vigesimum quartum, ni fallor, agens annum, pituitosa ac melancholica, ob matris obitum incidit in mœrorem gravissimum, fugiens omne consortium; non longè

Inmotus epilepticos imò epilepsiam. post ex subitaneo terrore incidit in epilepticos quosdam motus ac intrà mensem in convulsiones ipsamque epilepsiam,

Suffocationem hypochondriacam: &c. suffocationem hypochondriacam gravem, appetitum planè abolitum ac continuam præcordiorum anxietatem maximam, menstruorum suppressionem; lumborum dolorem ferè continuum vesperi cum magno frigore ingravescentem &c. plurimas noctes aut insomnes aut horrendis insomniis transigens: hanc morbi historiam, postquam puellæ Pater narrasset, sequentem dedimus (primò omnibus acidis, austeris, crudisque &c. interdictis, bono esse animo hominumque consortia quantum posset, frequentare jussimus) mixturam singulis horis cochleatim usurpandam.

Quare mixturam ant. epilepticam. ℞. Aq. majoran. nobil.
Rorismar.
Puleg.
Cort. citri ana ʒj.
Spir. salis armon. gutt. xv.
contrà præcord. anxiet. nostr. ʒij.
Tinctur. castor. ʒj.
Ant'epilept. ʒj.
Sal. volat. succin. ℈ß.
Laud. opiat. gr. iij.

Syrup.

Syrup. ſtœchad. ℥vj.
MS.

Hujus mixturæ beneficio intrà dies quatuordecim valdè ſymptomata fuêre diminuta; quare eandem per menſem circiter adhibere percepit ægra: dein loco mixturæ ſequentem uſurpavit ſpiritum in vino ad guttulas viginti & ultrà.

Et ſpiritum.

℞. Spir. contrà præcordior. anxiet. ℥ß.
Salis armoniac. ʒj.
Laud. opiat. gr. iiij.
MS.

Quo ſpiritu omnis præcordiorum anxietas ferè evanuit, imò ipſum adventantem paroxyſmum, qui aderant, ſuperabant; ſingulis ſeptimanis bis quinque pilulas de ſequenti maſſâ ægrotans per tres circiter menſes uſurpavit ac quater quinquieſve ſemper indè alvum depoſuit:

Nec non pilulas purgantes aperientes uſurpavit.

℞. Gumm. ſagapen. aquâ roſar. ſolut. ℈ij.
Myrrh. elect.
Sal. volatil. ſuccin. ana gr. xxv.
Croci optim.
Vitriol. martis ad albedinem calcin. ana ℈j.
Reſin. jalapp.
Diagrid.
Aloës lucid. ana ʒß.
Ol. lavendul.
Succin. ana gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. lxx. deaurandæ.

Et curata eſt.

Horum medicamentorum beneficio curata fuit hæc ægra, aſt menſtrua nondum habuit quare ſubindè hiſce pilulis adhuc utitur.

TINCTURA ANT'EPILEPTICA SUPERIUS MEMORATA.

Tincturæ ant'epilepticæ deſcriptio.

℞. Rad. pœoniæ maris ſicc. ℥ij.

Angelic. ʒj.
Ariſtoloch. rotund.
Fraxinell.
Valerian. ſylveſtr. ana ʒß.
Fol. origan. cretic.
Majoran. nobil. ana M. j.
Thymi
Rutæ
Salviæ ana M. ß.
Flor. pœoniæ maris
Hyperic. ana p. iij.
Betonic.
Salviæ
Lavendulæ
Roriſmar. ana p. ij.
Sem. amnios oriental.
Nigellæ ana ʒij.
Pœoniæ ʒj.
Caſſiæ lign. acut. ʒiij.
Caryophillor.
Extrem. cortic. arantior. ana ʒij.
Cardam min.
Caſtor. optim.
Nuc. moſchat. ana ʒiß.
Spir. ſalis armon. ʒß.
Conciſis atque contuſis affundantur
Spir. vini rectificat. pint. vj.
Ultimò addatur ſpiritus ſalis armoniaci, digerantur ſimul in arenâ per octiduum, dein exprimantur & per chartam emporeticam colentur fœcibuſque iterum affundantur.
Spir. vini optim. pint iij.
Ponanturque denuò per quatriduum in B. M. dein ſine adu-

aduſtione abſtrahatur omnis ſpiritus, qui tincturæ priori affundatur ac uſui ſervetur in vitreo nimbo probè obturato.

SPIRITUS CONTRA PRÆCORDIORUM ANXIETATES.

Spiritus contrà præcordiorum anxietatem deſcriptio.

℞. Extremit. cortic. citri recent. ℔j.
Rad. angelic.
Caſſ. lign. acut.
Cinamom. morſu elect. ana ʒij.
Nuc. moſchat. ʒiß.
Croci optim. ʒß.
Opii correct. ʒij.
Conciſis atque contuſis affundé
Spirit. vini optim. pint. vj.
Salis armon. ʒß.
Affundi quoque poteſt ſpiritus ſalis armoniaci ſpiritu hiſce ſpeciebus prius abſtracto;
MS. & poſt levem digeſtionem ſpiritus ſ. a. abſtrahatur, ac è fæcibus relictis paretur extractum in dicto ſpiritu diſſolvendum.

Affectus ſoporoſi ferè omnes.

3. *Affectus ſoporoſi ferè omnes*; verum, *nota*: purgantia hiſce in affectibus debere eſſe acria ac in duplici doſi, ut monitum ubi de apoplexiâ egimus, exhibenda; aliàs nihil efficiunt purgantia; addenda quoque hiſce ſpecifica ex ſomno excitantia, ut ſpirit. ſalis armoniaci, ol. ſuccini, tinctur. caſtorei, &c. hâcque ratione nonnunquam tenax ac valdè viſcida pituita inciditur & expurgatur acriumque medicamentorum beneficio non rarò ex immodico illo ſomno excitantur, imò à gravibus hiſce affectibus liberantur ac curantur; libet hiſtoriam de lethargo hiſce inſerere.

Vir poſt fructus horarios primò in nauſeam.

Vir quiſpiam quinquaginta circiter annorum, poſtquam va-

varios fructus horarios plus solitò usurpasset, primò in nauseam dein vomitum pituitosorum & bilioforum incidit, ac circà vesperam in febriculam levi horrore adventantem; manè surgens adhuc febricitabat. Quare ipsi ab experto *Medicinæ Doctore* Dno Teckòp mixtura corroborans ac nauseam sistens fuit præscripta, cujus quoque beneficio omnia symptomata evanuêre, remanente levi febriculâ. Quâ iterum post biduum ingravescente, vocarunt *Clarissimum Virum* D. Carolum Dematium M. D. *ac Chymiæ Professorem;* qui quoque mixturam bezoardicam diaphoreticam præscripsit, undè levis cum levamine sudor secutus, manente tamen febriculâ continuâ; summo manè unà cum Genero ex itinere adventans ægrum visitavi, quem somniculosum levi cum capitis gravitate inveni, ac eo ipso die post meridiem lethargo laborantem, adeò ut nullis ferè modis ex præternaturali illo somno posset excitari; quare statim sequens naribus supponendum unà præscripsimus.

Dein febriculam incidit continuam.

Posteà in dechargum.

℞. Fol. Rut.
Majoran. nob.
Roriſmar. ana M. ß.
Castor. optim. ʒiij.
Ass. fætid. ʒij.
Contus. & Concis. MS.

Quare pupas cephalicas excitantes.

Ex hac mixturâ duas pupas confecerunt, quæ aceto calendulato fuêre irroratæ; ast nihil ferè levaminis indè secutum.

Naribus & temporibus oleum succini & spiritum salis armoniaci adhibuêre.

Tempora & nares oleo succini inunximus ast frustrà, dein spiritum salis armoniaci subtilissimum in philiolâ contentum, qui talibus in casibus maximè conducit, ægrotantis ipsius naribus continuò admovimus, undè parum perexcitabatur; ast mox profundè iterum dormiebat; tum verò sequens clysma præscripsimus.

Dein bis terve clysma injectum fuit.

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viij,

Elect.

Elect. diacathol. ʒiß.
Castor. optim. ʒij.
Trochisc. alhand. ʒj.
Sal. gemm. ʒijß.
MS. F. Clysma statim injiciendum,

Quo injecto bis alvum deposuit excitatusque alloquio somno fuit prohibitus; quare clysma vesperi fuit iteratum cum levamine; ob *Doctiss. D.* DEMATII discessum accersiverunt *Experientissimum Virum Dominum* FRANCISCUM DE LE BOE SYLVIUM *practicum summum*; tumque unà clysma iterandum judicavimus ac sequentem mixturam singulis horis cochleatim usurpandam præscripsimus. Verum pauco cum levamine.

R. Aq. puleg.
Beton. ana ʒij.
Ant'epileptic. ʒj.
Tinctur. castor. ʒij.
Spirit. salis armon. gutt. xxv.
Ol. succin. gutt. iij.
Syrup. stœchad. ʒj.
MS. Quare mixturam cephalicam assumsit.

Hujus & clysmatis beneficio, undè ter alvum deposuerat, tertio quartove die à lethargo fuit liberatus, omnium actorum memor; febris illa continua semel bisve subindè exacerbescens nondum fuit curata, imò quibuscunque antifebrilibus præscriptis, neutiquam tamen eam superavimus. Appetitu interim redeunte bis spontè alvum quotidè deposuit. Levis quoque venæsectio unanimi consilio fuit instituta sed frustaneo eventu; tandemque fatis cessit. Et à lethargo liberatus, omnium memor. Manente febri continuâ, & tandem fatis cessit.

4. *Paralysis*, quo in affectu *Alexander Massarias lib. j. practic. cap.* 16. vehementiora medicamenta purgantia exhibenda docet, materiam, dicens, peccantem expurgandam in paralysi, & quidem per medicamenta purgantia non levia, non lenientia, ut multi facere solent, sed per φάρμακα καθαρτικά Paralysis.

Digitized by

πικά vehementiora, quæ ab intimis & remotis partibus, materiam nempè viscidiorem & tenaciorem nervos vel obstruentem vel iisdem infartam, sicque motum & subindè sensum, vel tollentem vel saltem impedientem ac minuentem, incidendo ac solvendo elicere ac expurgare valent.

Tumor linguæ.

5. *Tumor linguæ*, quem affectum *Galenus lib. xiv. method. medend.* 8. *p. m.* 947. curavit valido medicamento purgante (catapotiis videlicet ex aloë scammonio & colocynthide confectis ac vesperi exhibitis) in initiò porrecto. Intumescit plerumque pars ob humores quantitate ac subindè simul qualitate in corpore peccantes; quorum causas internas externasque qui desiderat, adeat Chirurgiæ scriptores. Res quoque cum ità se habeat, meritò purgantia initiò, antequam nempe stagnatione acriores fiant extravasati humores, assumenda præscribuntur; tumor verò morâ cum indurescere incipiat, meritò καθαρτικὰ φάρμακα tum rejiciuntur.

Angina.

6. *Angina*, eaque etsi κυνάγχη, vel παρακυνάγχη; συνάγχη vel παρασυνάγχη sit, (hasce anginæ differentias vide sis apud *D. Paulum Barbette praxeos suæ lib. 2. cap. 1. cum notis & observationibus nostris.* p. 47.) ut testatur *Clar. Franciscus Joël lib. secund. physiolog. sect. v.* ubi de *excretis & retentis* agit p. m. 119. quia, inquit, est ægritudo periculosa imò & acuta; statuit quoque Hippocrates *sect. j. aphor.* 24. in acutis morbis in principiis medicamentis purgantibus utendum: & *sect. iv. aphor.* 10. purgandum in valdè acutis, eodem ipso die; malam enim in talibus procrastinationem: *sect. ij. aphor.* 29. (hujus aphorismi ut & aphorismi vigesimi secundi sectionis primæ explicationem vide sis apud *Joannem Walæum in suâ medendi methodo p. m.* 35. & 36.) & incipientibus morbis, si quid movendum videtur, movendum esse: vigentibus autem, quiescere multò præstare. Quod quoque *Galenus libr. quos purgare oporteat & commentar. in lib. prorrhet. text.* 37. confirmat: purgandi, inquiens, occasio

Et quidem in principio.

Imò eodem ipso die.

in

in acutis morbis datur ſolum circà principia imò nullis etiam concoctionis ſignis apparentibus, ut *Dorncreillius lib. de purgat.* quoque ſtatuit; imò ſemper in morbi principio tutò fieri poſſe ſcriptum reliquit *Martinus Wendelinus lib. 3. axiomat. medic. axiomate* 1097. quod quoque conteſtatur *Galenus lib. 3. de judiciis cap. 5.* Contingit utplurimum alvo adſtrictâ ut laborent anginoſi; quare convenit vel clyſter injectus vel purgans ſimul viſcidos pituitoſoſque humores incidens exhibitus; ſed imprimis ſtatim (notandum purgantia in majori doſi eſſe exhibenda, aliàs planè non vel parum operatura) ſi vires, ægrotantiumve ſtatus, anni, conſuetudo &c, aliquantum concedant, vena ut ſemel biſve &c. ſecetur. Oritur enim utplurimum vel à ſanguine, abundantiâ ſuâ peccante, vel quoque eodem viſcido & pituitoſo; qui ſi pituitoſus, & calor quidam, exercitatio, motuſve plus ſolitò majores præcedant; undè ſolvitur liquidiorque redditur aut pituita viſcida, ſicque ſoluta ſanguini miſcetur, ac unà cum ſanguine per totum corpus magis ac citius movetur ac circulatur, aut ſanguis anteà jam pituitoſus viſcidus exiſtens, quique tum ab aëre frigidiore ambiente, aut ore patulo hauſto, aut cereviſiâ frigidâ &c. affatim ac repentè deglutitâ in tonſillis, uvulâ, muſculis laryngis & œſophagæis contentus coagulatur, ac in motu ſiſtitur, angina excitatur: *Hippocrates quoque de victu acutorum text. xxxix. p. m.* 300. à fluxione glutinoſâ *(viſcidâ)* anginam fieri ait: meritò ergò purgantia in anginæ principio præſcribuntur; *primò* ne morbus augeatur & peccantes humores e corpore exturbentur: *deindè*, quia ſi incidentia ſpirituoſa ſemper ferè purgantibus talibus in affectibus addantur, ipſa vaſorum obſtructio non rarò ſolvitur, quotidianâ experientiâ teſte: *tertiò* ipſe muſculorum, faucium, tonſillarumque tumor tollitur vel ſaltem imminuitur, ſicque ad ulteriorem curationem jucundior citior imò tutior via paretur.

Et quidem in majori doſi, & vena quoque mox ſecanda.

Mu-

Mulier post cerevisiam frigidam avidè hausiam.

Mulier quinquaginta præter propter annos nata, melancholica, alvo adstrictâ utplurimum laborans, sitibunda ob carnes salitas nimis avidè assumtas, cerevisiam frigidam immoderatius hausit, circà mediam noctem primò levis horror, deindè calor molestus, sitisque intolerabilis subsecuta est. Quare summo manè surgens cerevisiâ immodicè haustâ, lectum repetiit; friguſque per universum corpus & deglutitionem quodammodò difficiliorem sensit. Quæ tamen flocci pendens, circà decimam matutinam domo exivit, cælo quodammodò nebuloso, hinc brevi dolorem summum tumoremque levem circà fauces & deglutitionem difficiliorem contraxit cum febris quâdam exacerbatione. Vocatus mox venam secari jussi, sequentemque hauſtulum purgantem præscripsi; quem licet non nisi guttatim deglutire posset, ejus tamen beneficio sexies alvum deposuit, verum absque ullo levamine.

Incidit in frigus per totum corpus &c.

Febrem & faucium dolorem ac tumorem.

Quare vena fuit aperta, & purgans præscriptum.

℞. Electuar. hydragog. D. Sylvii p. 174. descript. ℥ß.
Spirit. salis armoniac. gutt. xij.
Aq. cichor. q. s.
MS. F. hauſtus brevis.

Gargarismate usa fuit.

Interim gargarismate ex rapis, ficubus, floribus sambuci & aquæ pluvialis sufficiente quantitate cocto, additis lapide prunellæ & vini spiritus usa fuit; & externè sequens cataplasma fuit adhibitum.

Et cataplasma externè adhibitum.

℞. Radic. alth. ℥j.
Lilior. albor. ℥iß.
Folior. malv.
Bismalv.
Menth. aquatic. rubr. ana M. ß.
Flor. sambuc. p. ij.
Nid. hirundin. no. j. vel ij. pro magnitudine.
Cæpar. sub cineribus coctar. no. ij.
Concisa & Contusa Coquantur in s. q.
Cerevisiæ tenuioris dulc. denuò contusis; add.

Fa-

Farin. semin. lini q. s.

Pro cataplasmate.

Reversus omnia penè in eodem statu, ast febrem majorem & anxietatem imò deglutitionem magis impeditam observavi. Quare statim hoc ænema injici & venæsectionem sub linguâ institui jussi,

℞. Decoct. emollient. & Carminat. vulgar. ℥ix
Electuar. diacatholic. ℥ij.
Sal. gemm. ʒij.
MS. F. clyster, pro feminâ.

Et ænema injectum fuit.

Ter ab hoc ænemate alvum deposuit, verum parvo cum levamine; Inter gargarizandum respiratio tam difficilis reddebatur, ut jam jam suffocatum iri putarent Amici & adstantes; quarè unà cum Chirurgo Justo Eensaam laryngotomiam summè necessariam judicavi, imò summum adesse suffocationis periculum Amicis indicabam, omnibus internis externisque remediis incassum adhibitis; eâque de causâ non nisi unicum & ultimum restare remedium nempè laryngotomiam (de quâ inspiciatur M. A. *Severinus de efficaci medicinâ*, nec non *Thom. Fienus libr. chirurgic. xij.* p. m. 35. & seq. ut & *D. Antonii Nukkii observationes s. experimenta chirurgica.*) Attamen non vulgari methodo sed mox delineandâ si instituatur, anceps esse remedium, juxtà *Corn. Celsum* potius quam nullum adhibendum; Consanguinei cum ægrâ locuti, laryngotomia ut fieret assensere quidem, quia respirare nullo modo amplius posset, eoque singulis momentis mors prospicienda; sed simul rogabant, aliud ne restaret remedium, antequam ad ultimum illud nempè laryngotomiam deveniremus; Respondi itaque injectionem per syringam nondum esse tentatam; quam ideò etiam mox in usum revocavimus, syringâ paulò inferius depingendâ, cujus decoctum sequens singulis horæ quadrantibus vel semihoris bis terve fuit injectum.

Verum sine levamine.

Quare de laryngotomiâ mentio fuit facta.

Verum injectione per syringam.

℞. Radic. alth. recent. ℥j.
Folior. malv. M. j.
Flor. sambuc. p. iij.
Coquant. s. a. in s. q. cerevisiæ dulcis ad Colaturæ pint. j. add.
Mell. virgin. ℥iß.
Spirit. vin. ℥iij.
Salis armoniac. gutt. xxx.
MS. pro injectione.

Quam injectionem tali cum successu usurpavimus, ut mox imò ab unâquâque injectione levamen observaret ægra. Immediatè autem post injectionem, magnam salivæ viscidæ ac tenacis quantitatem ex ore excrevit, nauseâ summâ affecta, verum nunquam tamen vomuit; ac intrà horam respirationem & deglutitionem faciliorem, anxietatem præcordiorum minorem, & dolorem valdè diminutum referebat; singulis diebus clyster fuit injectus ac intrà octiduum curata fuit. Posteà sæpius gravissimâ in anginâ hâc injectione per syringam fuimus usi, tali cum successu, ut brevi fuerint quoque tales ægri curati. Quare instrumentum quo laryngotomia facilè & absque periculo perficitur, & syringam hâc in ægrâ adhibitam &c. delineare consultum duximus.

Intrà octiduum fuit curata.

FIGURA I.

Methodus utendi syringâ in anginâ.

A. Ægra anginâ laborans & maximè ob respirationem difficiliorem anxia.

B. Os quodammodò apertum; verum ob dolorem & tumorem ulterius aperire nequiens.

C. Syringa usque in fauces protrusa, cujus beneficio decoctum mox præscriptum calidè fuit injectum.

D. Manus sinistra Chirurgi syringam continens.

E. Manus dextra ejusdem manubrium comprimens.

II-

Fig II

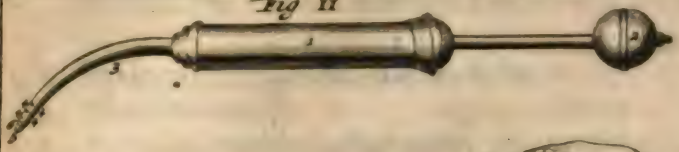

Fig I

Fig III

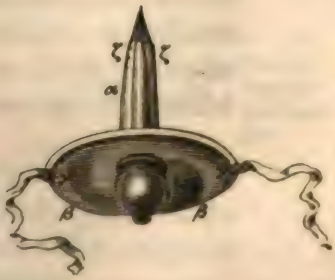

Digitized by Google

Digitized by

II.

1. Syringa ex cupro vel ſtanno facta
2. Manubrium
3. Fiſtula ſ. tubulus inſtar roſtri incurvatus.
4. 4. 4. 4. Foramina ad latera, ut eò melius quaquavorſum liquor contentus compreſſus, per eadem efflueret.
5. Foramen anterius occluſum, ne omnis liquor in ſyringâ contentus, unâ vice in ſtomachum propelleretur, & partes affectæ vix attingerentur.
6. Pars rotunda, ne circumjacentes partes læderentur.

Syringæ delineatio.

III.

α. Cannula alata rotunda ex argento &c. confecta, unius pollicis latitudine longa, unà cum acu rotundâ acuminatâ quâ laryngotomia facili negotio, citò & abſque ullo periculo premendo & circumrotando in larynge intrà tertiam & quartam cartilaginem inſtitui poteſt, tumque ſtatim liberius reſpirare queunt anginâ graviſſimâ laborantes, quæ cannula alata tamdiu abſque acu relinquitur, donec tumor vel reſolutus ſit vel abſceſſus ſpontè vel phlebotomo apertus, vel angina ſit curata, & occluſo cannulæ foramine liberè ſpiritum ducere poſſunt ægri; tumque facilè iterum vulnus, extractâ cannulâ alatâ, conſolidatur balſamo copaivæ, peruviano & hypericonis mixto & emplaſtro diapalmæ ſuperimpoſito ad cicatricem perducetur.

Cannulæ alatæ, cujus beneficio laryngotomia perficitur, delineatio.

Vulnus conſolidandi modus.

β. β. Circumferentia & magnitudo alatæ cannulæ.

γ. γ. Foramina duo in alâ, in quibus ligamenta duorum digitorum lata, quorum beneficio collo alligatur cannula; ne extrudatur vel moveatur.

δ. Cannula alata ſola, multis foraminibus ad latera, & abſque acu depicta.

6. Acus rotunda acuminata, extrà cannulam posita.

ζ. ζ. ζ. ζ. Foramina ad latera, ut aër eò melius & facilius transire queat.

Quæ etiam convenit in ascite & herniâ aquosâ scroti.

Imprimis quoque hæc cannula alata convenit in hydropis specie ascite & in herniâ aquosâ scroti, emittendi aquas gratiâ: hæc cannula unà cum acu circumrotando simulque premendo intruditur usque ad cannulæ alam, posteà acus retrahitur, & cannula sola ad alam intrusa in abdomine, vel scroto relinquitur, donec omnis aqua &c. sit effusa; verum non unâ vice, alioquin enim sæpius conqueruntur de lumborum dolore, sed partitis vicibus, quod apprimè quoque notandum, foramine interim subere clauso.

Anginæ curata cucurbitulis in cruribus positis.

Anginam παρακυνάγχην curatam vidimus, universalibus externis internisque nempè præmissis, sed frustraneo eventu, cucurbitulis scarificatis suprà genu internè positis; verum de intolerabilibus doloribus ægra conquerebatur.

Asthma.

7. *Asthma*, à pituitâ viscidâ nempè si oriatur, tumque liquida purgantia si spiritus salis armoniaci & aqua hyssopi aut similia specifica admixta fuerint, multum præstant; inciditur enim hac ratione pituita viscida in pulmonibus contenta & obstruens, respirationemque difficiliorem & breviorem efficiens, inciſaque hac ratione facilè subindè tollitur illa difficilis respiratio ac pro tempore curatur æger, liberiusque respirat; quare sequentem de asthmate hisce insero historiam.

Vir ex pleuritide asthmaticus.

Vir quispiam quadraginta quinque circiter annorum ex levi pleuritide asthmaticus factus. Quare semper ferè singulis diebus imprimis circà autumnum non itidem in æstate aut vere, croci pulverisati semi-scripulum cum vitello ovi assumserat; quod in principio imò per sex septemve quidem annos ipsi multum profuit, ast tandem nil emolumenti, etsi scrupulum croci assumeret, indè habuit; Alvo adstrictâ simul laborans ad nos venit, qui ipsi præscripsimus laxans quoddam ex

Ex croco benè se habuit.

pru-

prunis, foliis sennæ, & semine anisi, &c. posteà redeunti petentique purgans quoddam, sequens dedimus.

Posteà purgante.

2. Elect. hydragog. D. Sylvii ʒiijß.
Flor. sulphur. ℈j.
Sp. salis armon. vel salis volatil. oleosi gutt. xvj.
Aq. hyssop. q. s.
MS. F. haustus.

Quo assumto optimè alvum deposuit, ac tali cum asthmatis levamine, ut curatum se crederet, quem haustum aliquoties imò semper ferè cum respirationis difficilioris levamine usurpavit: aliàs in respiratione difficillimâ non nisi tincturâ croci cum spiritu salis armoniaci vel salis volatilis oleosi in vino hispanico utebatur, aut quoque subindè guttulâ unâ atque alterâ balsami sulphuris anisati in syrupo papaveris erratici aut de hyssopo, aut tussilaginis.

Et tinctarâ croci, cum sale volatili &c.

Ac balsamo sulphuris anisato, curatus.

8. *Pleuritis*, quam purgatione indigêre statuit *Galenus in lib. vj. aphor. commentar. v.* nempè si dolor ad ὑποχόνδρια descendat. Quod quoque ipse *Hippocrates in libro de victu acutorum* docuit, & expressis quidem verbis *libro de veratri usu p.* 612. & *Joël lib. secund. physiolog. sect. v.* quia, inquit, est morbus acutus citòque cursum absolvens: ast *Petrus Forestus lib. xvj. observat. schol.* 33. notat, Pleuriticis medicamenta purgantia non exhibenda, si sint validissimis febribus correpti; aliàs purgantia & posse dari ac quoque convenire.

Pleuritis.

Vir quispiam triginta septem octove circiter annos natus, plethoricus; tussi catharrali diu fuerat afflictus, omnia ferè ejus curandi gratiâ hujus illiusve consilio præparata sumsit, ast frustraneo eventu. Tàndem post solitò majorem motum incaluit, ac statim dolor punctorius suprà sinistram mammillam vehementer insurgens, simulque febris gravis ac capitis dolor distendens, hominem corripuit, tussisque indè maximè adaucta. Quare vocatus statim venæsectionem in sinistro brachio instituendam curavi, postquam respiratio liberior,

Vir post tussim.

Et motum majorem.

In pleuri tidem incidit.

Quare vena secta fuit.

dolorque capitis distendens & punctorius circà mammillam remissior redditus, mox de sequenti pulvere scrupulos duos cum aquâ hyssopi & syrupo papaveris erratici assumsit.

Et pulverem antipleuriticum assumsit.

℞. Rad. bardan. major. ℥ij.
Glyzirris.
Taraxic. sicc.
Flor. papav. errat. ana ℥j.
Sulphur. ʒiij.
Sem. card. Mariæ.
Ocul. cancr. ana ʒß.
Lap. prunell.
Antim. diaphor.
Croci optim.
Corall. rubr. præparat. ana ʒij.
MS. F. pulvis tenuissimus; cujus dosis à ʒß. ad ʒj. in aquâ hyssopi &c. exhibitus; multum in pleuritide præstat.

Dolorque &c. evanuit.

Post pulveris usurpationem omnis dolor, febris, respiratio difficilis &c. evanuit; multaque phlegmata sanguinolenta excrevit. Noctu tamen ingravescebat iterum dolor punctorius;

Recidivam passus.

quare manè iteravi pulverem,& sequentem mixturam,de quâ singulis horis cochleare unum alterumve assumeret, præscripsi, venæque sectio levis iterum cum levamine fuit instituta;

Venæ-sectione, pulvere & mixturâ pectorali.

℞. Aq. hyssop. ℥iv.
Theriac. simplic.
Prophylactic. ana ʒß.

Hujus descriptio & præparatio exstat apud *Clariss. Virum D. Fr. de le Boë* Sylvium *in suâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. j. cap. xxviij.* §. 31. *p.* 402. & 403. & apud *D. Paulum Barbette in suâ praxi lib. iij. cap.* 3. *de febribus.*

Pulver. antipleuritic. ʒij.
Spir. salis armoniac. gutt. xv.

Laud.

Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. è ſucco florum papaveris erratici expreſſo parat. ℥iß.
MS.

Item linctum ſequentem continuò aſſumendum.

℞. Syr. papav. errat. è ſucco nempè expreſſo parat. — Nec non linctu.
Diacod.
De hyſſop. ana ℥j.
Flor. ſulphur. optimè lævigat. ℥iß.
MS. F. linctus.

Poſteà ſingulis noctibus duas aſſumſit pilulas ob tuſſim gravem, moleſtam ac inveteratam, deſcriptas pag. 55 quorum medicamentorum beneficio & plegmata optimè excrevit, dolor evanuit, febriſque remiſit, manente ſolummodò tuſſi. Quare pilularum dictarum uſum inſtauravit, aſt fruſtrà. Appetitus verò cum non rediret & tamen in urinâ ſigna concoctionis reperirentur, purgans præſcripſi ſequens. — Pilulis contrà tuſſim.

℞. Electuar. hydragog. D. Sylvii ℥ij.
Cholagog. p. 174. deſcript. ℥jß.
Flor. ſulphur. ℥j.
Aq. hyſſop. q. l. — Et hauſtu purgante.
MS. F. hauſtus.

Quo optimè alvum depoſuit, iterumque pilulas dictas uſurpari juſſi, quarum quoque beneficio brevi tum ab inveteratâ illâ tuſſi fuit curatus. — Curatus fuit.

9. *Febres*, tum *continuæ* tum *intermittentes*, in quibus purgationem neceſſariam ſtatuit *Hartmannus in baſilicam Crollii cap. de febribus*; imò purgantia in febribus aſt non in paroxyſmis & quidem vehementibus; ut rectè docuit SENEX *libro de purgantibus textu v. p. m.* 609. *& libro de veratri uſu p.* 612. aſt paulò remiſſis magnum ſæpius habent uſum imprimis ſpecifica febrifuga ſi admiſceantur: *Joubertus lib 2. practic. Capite quinto*, in cauſo, inquit; purgandum — Febres continuæ & intermittentes. Sed tum ſpecifica febrifuga admiſcenda.

dum omninò die secundo: quippe tertius, quo exacerbatiõ fieri solet, minus est opportunus; & *idem Capite quarto ejusdem libri* in febre synocho putri manè purgans assumendum, idque post φλεβοτομίαν præstat sanè in hac febre impuri sanguinis aliquam haurire, quod verò supereſt expurgare medicamento: hæcque nisi intrà triduum fiant, commodus purgationi locus non dabitur. Tertiana febris si corripiat ægrum, siquidem videatur tibi non purgatus esse, quartâ die pharmacum ei dato, ac diebus intermissionis utatur cibis per alvum secedentibus, ut monuit *Hippocrates libro de affectionibus textu xviij. p.* 171. & *textu xix.* si verò, inquit, quartana occupaverit nondum purgatum, primum caput ei purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus, pharmacum sursum versus purgans dato in ipsâ apprehensione; & interpositis diebus rursum aliud deorsum purgans dato in ipsâ occupatione: *Joubertus libro citato cap. ij.* providendum, inquit, in quartanâ, ut καθαρτικὸν assumatur pridiè antè accessionem aut ipso accessionis die si ardens magis fuerit paroxysmus. In quartanâ non semper & perpetuò signa concoctionis esse expectanda; antequam purgans medicamentum exhibeatur statuit *Petrus Foreſtus lib. 3. defebribus observ. schol.* 34. vehementem tamen evacuationem in initio quartanæ minus convenire, quod humor, qui hanc efficit, tractatu contumax est, idem ibidem docuit. In *metu, nota*, febris malignæ optimum esse evacuare, antequam illa generetur, & dum virtus adhuc constat, docuit *Martinus Wendelinus lib. 3. axiomat. medic. axiom.* 1060. inspiciat Studiosus Lector Hippocratem *lib. de affectionibus text. xiij. & xiv. p. m.* 169. nec mirum purgantia enim specificis ac incidentibus mixta & materiam morbificam exturbant, obstructiones solvunt eoque plurimas febres curant.

In tertianâ quarto die purgans exhibendum.

In quartanâ.

Ipso accessionis die.

Febris quartana semper fuit curatu difficilis.

Febrem quartanam simplicem, duplicem triplicemve, sive intermittentem sive continuam a longo abhinc tempore cu-

curatu fuisse difficillimam, imprimis autumnalem & hyemalem, non tantum tota Antiquitas testatur, sed & quotidiana experientia comprobat, eâque de causâ quoque opprobrium Medicorum audit; quare Medici in eo fuerunt toti, imò penè omnes in eo desudarunt, ut possent excogitare vel invenire simplex quoddam vel compositum ex regno minerali, animali aut vegetabili, quod huic febri sit curando; Et quidem plurimi gloriati sunt hoc illove medicamento specifico jam purgante, jam diaphoretico, vomitivo vel corroborante &c. quo febris hæc quartana sit superata vel in ipsâ hyeme; idque ut secretum secretorum sibi hucusque servarunt, vel nescio quibus fictis nominibus ac obvelamentis, verbisque obscurioribus tradidêre; quos inter imprimis excellunt nonnulli Chymici & qui ferè nunquam praxin exercuerunt: verum ad trutinam si omnia redigantur, *inventos quos putant thesauros meros carbones esse, & nihil omninò profeciisse eos hactenus fuit observatum;* Omnia quoque antiquorum vel neotericorum Medicorum scripta, annotata & observata græca sive arabica, latina, hispanica, anglica, gallica belgicave &c. de febri quartanâ ejusque curatione, si quis in epitomen modò redigere vellet, magnum volumen edere debêret; quibus tamen omnibus hæret aqua, nam methodicè & duce ratione à quartanâ simplici duplicive &c. curati ægri, facilè recidivam patiuntur, tempore hyemali imprimis si non rectam diætæ rationem observent; quare quoque Plurimi imò gravissimi Medici hactenus judicarunt, nihil sic qui agunt, optimè agere, modò bonam observent diætam & a frigore ac acidis, austeris, crudis, piscibus, carnibus sale conditis aut fumo induratis, difficilioriisque concoctionis, saltem nimiâ horum ingurgitatione caveant, donec verno tempore aër temperatior sit, aut ex hâc illâve Regione septentrionali, in aliam calidiorem ac puriorem demigrare possint, tumque spontè & absque ullo medicamento plerumque à febre quartanâ liberan

Ac eâ de causâ in eo fuerunt toti, ut invenirent specificum antiquartanarium.

Plurimorum secreta contrà quartanam meram ficta &c. fuere.

Quia methodicè etsi curati, facilè recidivam patiuntur.

Spontè sæpius liberantur, bonâ observatâ diætâ.

Aëre imprimis calidiore vel mutato.

Digitized by

rantur; Verum quibus tali cum hoste vel quotidiè vel bidui triduive factâ intermissione, tantoque subindè cum frigore, horrore, tremore, pandiculatione, nauseâ vel vomitu & similibus symptomatibus concomitantibus, moxque insequente calore, siti, dolore, sudoreque &c. conflictandum est, rectè conqueruntur de summâ ejus impudentiâ: quippe qui non invitatus audacter in ipsum musæum vel cubiculum intrare audeat, ideoque promiscuè nunc hoc nunc illo medicamento utuntur, quo veluti misso quodam sibi auxilio in fugam eum conjiciant.

P. Jesuitæ corticem kinam kinam adportant.

Quare quoque P. Jesuitæ è longinquis Regionibus & vel ex ipsis Indis orientalibus aut occidentalibus quos religionis ergò, uti ferunt, fidei nempè catholicæ romanæ inter Ethnicos propagandi gratiâ adeunt, inter alia medicamenta antè annos aliquot corticem quendam peruvianum, kinam kinam dictum adportarunt; cujus drachmis duabus pro unicâ dosi exhibitis, mox febris quartana incantamenti instar superabatur: verum post tres quatuorve septimanas, recidivam patiebantur plurimi ægri (ast denuò eodem cortice exhibito, febris quidem sublata est) sed manente sæpius ventriculi quâdam gravitate ac distentione, unà cum respiratione difficiliori; tumque non nisi per duas tresve septimanas erant ἀπυρετοὶ, imò post tertiam exhibitam dosin unâ vel duabus septimanis liberi erant a febre, quibus exactis tamen recurrebat. Atque a nonnullis Practicis observatum fuit; febrem hecticam post dictum corticem toties assumtum secutam fuisse, imprimis universalibus neglectis; nonnulli obstructionem hepatis, lienis &c. notarunt, imò hydrope quosdam fuisse extinctos; Quare quoque illius usus penè fuit abolitus; donec in Galliâ, Angliâ, Scotiâ &c. denuò a nonnullis in usum fuerit revocatus hic cortex, summo cum effectu; ac eâ de causâ nonnulli hujus corticis peruviani vim & quâ ratione febrem superaret & quidem primâ vice, idque tempore hyemali omnibus modis

Cujus beneficio quartanâ statim superatur.

Sed facile recidivam patiuntur, cum respiratione difficiliori.

Imò & hecticâ febri, & pluribus aliis symptomatibus, postea extinctos observarunt Practici.

in-

indagarunt; Plurimi in adstrictione vel quâdam fixatione quasi febrem quartanam superare putant, ex alvi adstrictione & pluribus obstructionibus id colligentes; Alii verò vi quâdam specificâ, aut amaritudine; Alii a sale, quo cortex ille præ aliis scatet; alii verò aliis signis & observatis id probare sunt conati, tradentes quâ ratione, quo tempore, & an substantiâ vel infusione vel extracto, & quoties exhibendus esset hic peruvianus cortex. Verum omnes discrepant, hi in substantiâ sed majori dosi & sæpius exhibendum multis rationibus &c. Medici imò gravissimi in Angliâ & Scotiâ probare conantur; alii verò in minori dosi autumant; ille in tincturâ magis conducere observavit; hic verò tincturam cum vini spiritu paratam probat; alius in vino infusum laudat, alius cereviſiam recentem cortici pulverisato affundit, & sic fermentare & pro potu ordinario optimè conducere putat; nonnulli quoque tantum antè paroxysmum exhibendum, Plurimi verò immediatè post paroxysmum assumendum præscribunt.

Nonnulli in majori dosi & sæpius exhibendum judicant

Jam in substantiâ, vel tincturâ &c. exhibent.

Verum aliquandò *olitor & opportuna locutus*, quare mea quoque (salvis aliorum Medicorum Practicorum judiciis & observatis) hisce dictis addam, prætereundo Regionem in quâ invenitur & crescit, arborem, ejusque genus, speciem, colorem, odorem, saporemque &c. plurimi enim satis hâc de re scripsêre, & tantum quoad usum medicum, & quid in praxi observaverim, paucis referam, dictaque observatione unâ vel alterâ comprobabo.

Antè quindecim præter propter annos hisce in Regionibus imprimis in hac Civitate multi quartanâ laborantes, jam hisce jam illis, tincturis nempè, vinis medicatis deobstruentibus vel simul laxantibus, extractis, pulveribus &c. Diaphoreticis, antifebrilibus amaricantibus nempè, stomachumque simul corroborantibus medicamentis pro tempore a febribus fuere liberati. Verum plurimi recidivam quia passi, nonnullis post universalia præmissa corticem kinam kinam sine ullo ad-

Antè quindecim circiter annos multi quartanâ laborantes.

Kinâ kinâ curati

ditamento ad drachmas duas ter quaterve cum vino, & quidem ad pintam unam, quintâ antè paroxysmum horâ exhibui, & omnes febri quartanâ simplici intermittente laborantes liberabantur; duplici vel triplici verò afflictis quinquies sexiesve propinavi; verum effectus in omnibus non fuit idem, nam in nonnullis observabam nauseam, in nonnullis vomitum, in aliis quoque sudorem ingentem, in aliis verò purgationem per alvum, in aliis verò nullam mutationem notabilem. A febre jam liberati nonnulli conquerebantur de ventriculi tumore, præcordiorum anxietate, totius corporis gravitate; nonnulli verò de respiratione difficiliori, hi de appetitu nimio, illi de appetitu abolito vel diminuto; alii verò nil mali jam sensisse se testebantur; plurimi post quatuor vel quinque septimanas recidivam & quidem graviorem patiebantur, imò simplici qui anteà laborassent quartanâ jam duplici vel triplici affligebantur; vel qui duplici aut triplici, simplici posteà fuere correpti; præterquam qui post assumtum corticem diarrhæam quasi fuissent passi; quorum fæces inspiciens, observavi particulas corticis minores materiâ quâdam viscosâ ac pituitosâ tenaci pellucidâ quasi obvelatas, plerumque instar seminis raphani vel nasturtii hortensis per biduum triduumve terræ mandati, visciditate quâdam antè germinationem obducti; & hos omnes liberos a febre mansisse, nec unquam de hoc vel illo symptomate vel incommodo conquestos observavi; quare juxtà *Venerandum Senem* aphor. *xxi. sect. j. quo maximè vergunt, eò ducenda, per loca convenientia*, semper purgantia addidi, tali cum successu, ut plurimi recidivam vel non fuerint passi, vel nunquam post tali modo exhibitum pulverem, hecticam, ascitem, obstructiones hepatis, lienis &c. vel nominata symptomata observaverim.

Verum post quinque vel sex septimanas recidivam passi.

Præter illos, qui diarrhæâ post kinam afficiebantur.

Quare purgantia semper addidi, optato cum successu.

Porrò immediatè post paroxysmum, & die sequenti si dictum corticem exhibuissem, feliciores effectus & citius supera-

Post paroxysmum & die se-

ratam fuisse febrem quartanam, ac quoque diutius febre fuisse liberos, comperi. queuti exhibenda kina kina.

Denique tincturis per spiritum vini factis, additis itidem purgantibus levibus, optatum me semper habuisse effectum testor; ut & si idem eodem modo in vino rhenano vetustiori, vel gallico infundatur, & in majori quantitate ac diutius in usurpatione continuetur; sed quod apprimè notandum non in principio sed postquam aliquamdiu febris quartana duraverit. Imprimis quoque in tinctura.

Ultimò kinam kinam in formâ extracti, vel pilularum, sed purgantibus itidem, aut in parvâ dosi additis, summo cum emolumento exhibui; Aliquandò verò unà cum radice gentianæ & rasurâ ligni colubrini cum spiritu vini extractam & in formâ pilulari exhibitam, optimo cum successu non tantum in febribus quartanis simplicibus duplicibusque &c. sed & universalibus præmissis, in aliis febribus propinavi. Vel extracto, additis itidem levibus purgantibus. Non tantum in quartanâ, sed & in aliis febribus.

Spontaneas mutationes in febribus quartanis maximas observavi circà solstitium hybernum & æstivum; liberantur enim nonnulli hoc tempore à febre, etsi nulla assumserint medicamenta; nonnulli verò duplicem acquirunt febrem triplicemve, vel duplici laborantes priori quartanâ liberantur, manente & adaugescente ultimò quæ advenit. Nonnulli jam liberati a febre, recidivam patiuntur; sic quoque incipiunt circà æquinoctium autumnale, finiuntur quoque sæpè circà æquinoctium vernale; & si hoc tempore non mutentur, plerumque diutius tum prolongantur, aut per annos aliquot durant; sic per octo annos durasse quartanam jam simplicem, jam duplicem triplicemve observavi. Mutationes in quartanis. Spontaneæ quando fiunt.

Vir quadraginta octo annos præter propter natus, melancholicus, sæpius morosus, post varios & plus solitò labores, de siti maximâ & appetitu abolito conquerebatur, quare spiritum nitri in potu aliquamdiu assumsit, & brevi quoque sitis fuit sublata ac appetitus rediit, verum circà æquinoctium autumnale de dolore & tumore in hypochondrio sinistro con- Vir post insolitos labores. Tumorem & dolorem in sinistro hypochondrio.

Et brevi quartanam observavit.

questus est; quare suâ sponte elixir proprietatis *Paracelsi* usurpavit, verum absque ullo levamine; nam exactâ septimanâ unâ atque alterâ febri quartanâ, summo cum frigore adventante laboravit; quâ de causâ post tertium paroxysmum meum imploravit auxilium, & statim ænema vulgare præscripsi, per quatriduum enim alvus fuerat adstricta & præcordiorum anxietas summa, quo injecto cum levamine benè alvum exoneravit, verum paroxysmo priori modo revertente, sequens vinum medicatum nec non massam pilularem dedi.

Quare vinum medicatum aperiens antifebrile.

℞. Radic. zedoar.
Gentian.
Calam. aromat. ana ʒiij.
Galang. ʒvj.
Summitat. absinth. M. β.
Centaur. minor. p. iij.
Folior. menth. crisp. M. j.
Calaminth. montan. M. β.
Rasur. lign. colubrin. ʒvj.
Aloës lucid. ʒiij.
Flaved. cortic. arantior.
Semin. fœnicul. dulc.
Tartar. rhenan. ana ʒijβ.
Limatur. chalyb. in petiâ ligat. ʒß.
Concisa & Contusa Dentur pro vino medicato, affund.
Vin. gallic. pint. vj.

De quo post triduum assumsit ter quotidiè uncias tres, undè optimè se habuit, & assumtum cibum posteà benè digessit.

Et pilulas purgantes simul & aperientes.

℞. Gumm. ammoniac. præparat. Ɔij.
Resin. jalapp.
Diagrid. ana Ɔj.
Myrrh. rubr.
Tartar. vitriolat.
Sal. volatil. corn. cerv. ana gr. xv.

Ol.

Ol. cortic. arantior. ſtillat. gutt. v.
MS. F. Pilul. no. v. ex ℈j
Deaurent.

Bis in ſeptimanâ quinque aſſumſit, quarum beneficio, quater quinquieſve alvum depoſuit;

Tribus antè paroxyſmum horis hunc vel ſequentem dedimus pulverem.

℞. Antimon. diaphor.
Oculor. cancror. pulveriſ. . . .
Sal. abſinth. ana ℈ß.
Croc. optim. gran. v.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus pro i doſi cum vino calido aſſumendus.

Nec non pulverem febrifugum diaphoreticum.

℞. Regul. antimon. medicinal. (hujus deſcriptionem videſis in ſequentibus) ℈ß.
Croc. optim. gran. v,
MS. F. Pulvis tenuis.

Et regulum antimonii medicinalem.

Quibus omnibus adhibitis, febris jam minor, jam iterum major; quare ipſi auctor fui, ut kinam kinam aſſumeret; ſtatim annuit, atqui in ſubſtantiâ ſolam kinam kinam pulveriſatam ad drachmas duas cum vino, die poſt paroxyſmum exhibui, hocque ter iteravi; & nihil præter nauſeam ac ſemel vomitum, ſubſequente ſudore obſervavit; poſt primam aſſumtionem a febre quartanâ fuit liber; de alvo adſtrictiore quia conquerebatur, ſubindè dictis pilulis fuit uſus, & benè ab ipſis alvum exoneravit, attamen de præcordiorum quaſi intumeſcentiâ & corporis quâdam gravitate conquerebatur, imò inter ambulandum de reſpiratione difficiliori; Quibus intellectis recidivam verebar, quod quoque ità evenit; nam quintâ poſt aſſumtum pulverem ſeptimanâ, febri ſed graviori non tantum, ſed duplici correptus fuit; & quod *notandum*, tum nec de præcordiorum intumeſcentiâ nec corporis gravitate nec reſpiratione difficiliori conqueſtus eſt;

Fruſtrà aſſumſit.

Quare kinam kinam uſurpavit.

Et a febre liberatus.

Sed recidivam imò graviorem paſſus.

Denuò usus fuit, eodem succesſu.

eſt; quare iterum kinam kinam uſurpavit, liberato a febre, dicta ſymptomata indies denuò adaugeſcebant; quamobrem aërem mutandum neceſſarium duximus, juſſis obtemperavit,

Sed Noviomagum profectus.

ac Noviomagum profectus eſt, tum verò non niſi vinum gallicum kinæ kinæ unà cum foliis ſennæ mundatæ affuſum & ſequenti modo paratum præſcripſimus.

Vino kinato (ut ità dicam) purgantibus mixto brevi curatus fuit.

℞. Cortic. kin. kin. ℥vj.
Folior. ſenn. mundat. ʒvj.
Flaved. cortic. arantior. ℥ß.
Leviter contuſis affund.
Vin. gallic. pint. vj.

Stent vaſis clauſis in digeſtione per triduum, dimidio jam uſurpato, affundantur denuò pint. ij.

De hoc vino bis quotidiè uncias tres aſſumſit, atque brevi non tantum a febre fuit liber, verum de ſupradictis ſyptomamatibus non amplius conquerebatur, & reverſus ſanus vixit.

NOTA. nonnullos in alias Regiones profectos & a quartanâ liberatos ac jam curatos, reverſos recidivam denuò paſſos; quod ter quaterve in iiſdem ægris vidi & obſervavi.

Vir biliosus de corporis ſpontaneâ laſſitudine &c. conquerens.

Vir quadragintà annorum, naturà biliosus, poſt multos labores, quam maximè de corporis gravitate & laſſitudine ſpontaneâ, imprimis poſt ſomnum (reliqua ſymptomata prætereo, imò in ſequentibus præteribo, idque brevitati quia ſtudeo) conquerebatur, quare diaſcordium Fracaſtorii ad drachmas duas aſſumſit; & benè ſudavit cum levamine, verum poſt triduum benè pranſus levi febriculâ cum pandiculatione & frigore correptus eſt: quare ſcrupulum diaſcordii *Clariſſimi Domini Sylvii in ſuâ praxeos medicâ ideâ novâ lib. j. cap. Lviij.* deſcripti uſurpavit, benè dormivit & ſudavit, verum poſtridiè dolorem diſtendentem & ſubindè gravativum, duritiem ac poſteà tumorem in hypochondrio ſiniſtro obſervavit, quare ſequente uſus fuit hauſtulo purgante.

Ex diaſcordio Fracaſtorii & Sylvii benè ſudavit.

Sal.

℞. Electuar. cholag. D. Sylv.
Hydrag. ejusd. ana ʒij.
Sal. volatil. oleos. gutt. xx.
Aq. fænic. q. s.
MS. F. haustus.

Haustum purgantem.

Quo assumto, sexies alvum deposuit cum multis flatibus, & summo levamine, quoad dolorem distendentem; ast immediatè pòst, febris cum frigore eum invasit, sudore finiens in quartanam degeneravit, quare sæpius jam antè, jam post paroxysmum, sequentem pulverem assumsit.

℞. Regul. antimon. medicin. ʒß.
Sal. absinth.
Card. bened.
Croc. optim. ana gran. v.
MS. F. Pulvis tenuiss.

Et regulum antimonii medicinalem &c.

Cujus beneficio optimè sudavit cum febris quidem diminutione verum neutiquam sublatione, quare corticem kinam kinam cum radice serpentariæ virginianæ ex vino gallico usurpavit.

Tandem kinam kinam cum radice serpentariæ virginianæ assumsit.

℞. Cortic. kin. kin. ʒij.
Radic. serpentar. virginian. ʒj.
F. Pulvis.

Quem ter, sex septemve post paroxysmum horis iteravimus, & spontè octies imò decies alvum copiosè deposuit, & febris dolorque distendens ac gravativus cum tumore & duritie in sinistro hypochondrio evanuêre; & hucusque curatus manet.

Et curatus est.

Juvenis viginti duo circiter annorum, post febrem tertianam duplicem incidit in quartanam simplicem; quare vomitorium, vinum medicatum purgans, vinum absinthites solum, & subindè cum elixire proprietatis & sale volatili oleoso mixtum, ut & sequentes pilulas sæpius frustrà assumsit.

Juvenis quartanâ laborans, variis frustrà adhibitis.

℞. Extract. febrifug. nostr. in sequentibus describend.

Radic. gentian. ana gran. xij.
Sal. absinth. gran. vj.
MS. F. Pilul. no. vij.
Deaurand.

Quâ de causâ die antè paroxysmum kinam kinam levibus purgantibus mixtam adhibui, sequenti modo.

Kinam kinam purgantibus mixtam propinavi.

℞. Cortic. kin. kin. ʒij.
Resin. jalapp. gran. v.
Ol. Cortic. arantior. still. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Quo assumto, quinquies sexiesve, ni fallor, alvum exoneravit, ac sequenti die fuit liber a febre; bis itaque terve eundem pulverem iteravimus, nec recidivam passus est, etsi in aëre frigidiore totâ hyeme fuerit versatus.

Et curatus est hyeme.

Purgantia in minori dosi kinæ quare admiscenda.

NOTA, ne purgantia in majori dosi addantur, aliàs nimis citò ex corpore exturbatur, vel simul cum purgantibus expellitur suprà dictus cortex.

Plurimos quartanâ simplici laborantes imprimis circà æquinoctium vernale sequenti electuario curavimus, singulis diebus cum vino calido drachmam unam exhibendo.

Electuarii antifebrilis descriptio.

℞. Radic. gentian.
Contrayerv.
Zedoar.
Serpentar. virginian.
Cortic. lign. guajac. ana ʒj.
Kin. kin.
Rasur. lign. colubrin.
Folior. scord. ana ʒij.
Dictamn. cretic. ʒx.
Croc. optim.
Sal. armoniac. ana ʒß.
Opii solut. & inspissat. ʒij.
F. omnium pulvis, & fiat cum triplo mellis despu-

ſpumati

Electuarium antifebrile.

Puella octodecim præter propter annos nata, melancholica, pituitoſa, poſt febrem quotidianam continuam, circà autumnum primò in febrem quartanam ſimplicem, dein duplicem, imò triplicem intermittentem incidit, menſtruis ſimul ſuppreſſis cum tuſſi, reſpiratione difficiliori, tumore & duritie in hypochondrio ſiniſtro, nauſeâ & ſubindè vomitu pituitoſorum viſcidorum, appetitu abolito, imò tantâ corporis macie, ut omnes phthiſi vel tabe affectam judicarent; Vocatus rem periculo plenam judicavi, imprimis quia tempus erat hybernum, & a plurimis medicamentis ità abhorrebat, nulla medicamenta aſſumere poſſe aſſeverans præter liquida clara & pilulas. Quare ſequentes pilulas purgantes ſimul & deobſtruentes præſcripſi. Puella quartanâ variis ſympromatibus concomitante laborans.

℞. Gumm. galban. aceto præparat. ʒß.
Vitriol. martis ad albedin. calcin.
Myrrh. rubr.
Diagrid. ana ℈j.
Aloes lucid. gran. xv.
Tartar. vitriolat.
Sal. volatil. ſuccin. ana ℈ß.
Ol. ſabin. ſtillatit. gutt. vj.
MS. F. Pilulæ v. ex ſcrupulo uno. Pilulas purgantes aperientes.

De quibus bis in ſeptimanâ quinque aſſumſit & ter quaterve plerumque alvum exoneravit;

Hypochondrio ſiniſtro cerotum ex emplaſtro de mucilaginibus oleo de capparibus malaxatum imponendum juſſi, ac ſequens vinum medicatum præſcripſi. Cerotum hypochondrio. Et vinum medica-

℞. Radic. gentian.
Ariſtoloch. rotund.
Rub. tinctor. ana ʒiij.
Fol. hyſſop.

rum antifebrile deobstruens &c.

Menth. crisp.
Sabin. ana M. β.
Summit. absinth.
Centaur. minor. ana p. iij.
Rasur. lign. colubrin.
Baccar. laur.
Semin. levistic.
Fænic. dulc. ana ʒß.
Flaved. cortic. arantior. ʒiij.
Concisis atque contusis affund.
Vin. gallic. pint. v.
Stent simul in digestione per quatriduum.

Cum elixire, oleo tartari per deliquium &c. parato, frustrà usurpavit.

De quo singulis diebus bis terve uncias tres instillatis unicuique dosi guttulis viginti salis volatilis oleosi elixiri prorietatis absque acido (ejus loco oleo tartari per deliquium addito) mixti per duas treve septimanas usurpavit; quorum omnium beneficio nausea imò vomitus sublatus fuit, appetitus rediit, durities & intumescentia in hypochondrio sinistro valdè diminutæ fuêre; sed jam ab omnibus medicamentis abhorrens, imò pilulas nec vinum medicatum ulterius aut non nisi summo cum fastidio assumens, mentionem feci de tincturâ quâdam kinæ kinæ cum spiritu vini paratâ, de quâ tantum cochleare unum vel alterum bis quotidiè tantum assumeret, quod tandem assumturam se annuit, modò ultimum foret quod usurpatura esset, ac eâ de causâ hoc modo illam tincturam præparavimus.

Tandem tinctura kinæ kinæ &c.

℞. Cortic. kin. kin. ʒiij.
Radic. ellebor. nigr. ʒvj.
Serpentar. virginian.
Folior. senn. mundat. ana ʒß.
Sabin. M. j.
Flaved. cortic. arantior. ʒv.
Concisis atque contusis affund.

Spi-

Spirit. vini pint. iij.

Stent in loco calido, vasis optimè clausis, per biduum.

De quo manè & vesperi duo cochlearia assumsit, tali cum successu, ut quotidiè bis terve alvum deposuerit, & intrà tres quatuorvè septimanas non tantum curata fuerit, & libera à febre & cæteris dictis symptomatibus, imò sana & jam obesa sæpius me salutaverit.

Intrà tres septimanas curata fuit.

Nonnullos quartanarios curavimus solâ tincturâ per spiriritum vini corticibus kinæ kinæ, rasuræ ligni colubrini & radicibus jalappæ vel foliis sennæ affusum paratâ.

Nonnulli curati tincturâ kinæ, ligni colubrini & jalappæ.

Mulier quædam triginta octo annos nata ex consanguineis meis, melancholica, alvo adstrictiori etsi sana utplurimum laborans (ut in hisce Regionibus sæpius observatur) post diuturnam jam simplicem jam duplicem febrem quartanam intermittentem, incidit in quotidianam continuam & summam debilitatem, virium postrationem, præcordiorum anxietatem, vigilias, imò delirium febri exacerbatâ, urinis crudis absque ullo sedimento, aut odore, alvo adstrictâ, siti &c. quare ei clyster subindè fuit injectus, exiguo semper cum levamine; tandem aphthis apparentibus, hanc mixturam, emulsionem ac pulverem sequentem subindè usurpavit.

Mulier ex quartanâ, incidit in febrem continuam, aphthas &c.

℞. Aq. meliss.
Card. bened. ana ℥iß.
Cinamom. ʒvj.
Lapid. prunell.
Antim. diaphor.
Margarit. præpar. ana ℈ß.
Confect. alkerm. absque moscho & ambrâ ʒiß.
Julap. rosat. ʒv.
MS.

Quare mixturam cardiacam.

De quâ subindè cochleare assumsit & parum sudavit, os interim decocto raparum vel aquâ rosarum cum vitello ovi & sac-

Decoctum raparum &c.

saccharo canto mixtâ colluendo; omnia calefacta assumsit, verum instante paroxysmo, sequenti usa fuit pulvere, & benè semper sudavit.

Et pulverem diaphoreticum.

℞. Antim. diaphor. gran. xv.
Margarit. præparat.
Sacchar. perlat.
Oculor. cancror. ana gran. vj.
MS. F. Pulvis tenuissimus, cum hâc emulsione assumendus.

Ut & emulsionem.

Sæpius de hâc emulsione haustulum usurpavit.
℞. Hord. mundat. ad crepat. coct. ℥v.
Semin. 4. frigid. major. ana ʒß.
Papav. alb. ʒiß.
Lini recent. ʒj.
F. cum s. q. aq. decoct. hord. Emuls. ad ℥xiv. add.
Julap. rosat. ℥j.
MS.

Lapidem bezoardicum orientalem frustrà usurpavit.

Verum horum omnium beneficio nihil vel parum profecit, quare lapidis bezoar orientalis scrupulum unum vesperi ipsi dedimus; parum sudavit, verum nullo cum levamine; tandem consultum duximus ad sacram quasi anchoram confugere, nempè ad infusionem lapidis vulgò *PEDRO DEL PORCO* dicti (de quo in sequentibus fusius & accuratius) quâ exhibitâ tribus antè febris exacerbationem horis optimè sudavit, alvum bis deposuit, benè dormivit, absque ullâ exacerbatione, quare iteravimus eandem infusionem die sequenti, idque ter quaterve, & brevi aphthæ curatæ fuêre ac libera ab omni febre per sex septemve, ni fallor, septimanas fuit; Animi gratiâ cum nonnullis Amicis, cælo sereno, maris littora petiit, piscesque marinos comedit. Domum reversa febrem cum horrore quodam, oscitatione & pandiculatione, sudore subsequente observavit, verum ea omnia flocci pendens & pisces marinos quos comederat cauffata, ni-

Quare infusionem lapidis vulgò pedro del porco dedimus.

Ac brevi curata fuit.

Maris littora post septimanas aliquot petiens.

nihil quidem mali die sequenti sensit; verum febris quartanæ antè febrem continuam jam dictam memor, diem paroxysmi præcedentis quartanæ intellexit, (quare optimè *Corn. Celsus* loco anteà notato, diu diei paroxysmi meminisse suadet) imò paroxysmus sequens multò gravior fuit; sed ab omni medicamentorum genere ità abhorruit, ut quicquid proponerem vel in formâ pilularum, decocti, tincturæ, vini medicati vel pulveris &c. omnia recusaret; imò mox nauseam & animi quasi deliquium sentire se referebat, non tantum quandò medicamenta assumere vellet, verum & quandò ipsa modò odoraretur, aut alius de medicamentis his illisve mentionem modò faceret. Quare cerevisiæ jam jam coctæ & nondum fermentatæ, quædam simplicia amara infundi posse, proposui, respondit, amaricantem cerevisiam libenter se bibere & imprimis amare, quare & forsan talem se bibere posse; eâ igitur de causâ sequens puppa vasi, cerevisiâ recenti impleto fuit injecta, undè solâ hâc post septimanam usa est cerevisiâ, & brevi curata fuit mansitque hactenus misera & diu afflicta ægra.

Priori quartanâ fuit afflicta.

℞. Cortic. kin. kin. ℥viij.
Radic. serpentar. virginian.
Folior. senn. mundat. ana ℥ijβ.
Summit. centaur. min. M. ij.
Flaved. cort. arantior. ℥ij.
Concisa & crassè contusa.
Indantur sacculo rarioris texturæ.

Ae cerevisiâ kinatâ [si mihi licitum sit hoc verbo uti) curata.

Sic quoque solo kinæ kinæ extracto per spiritum vini parato, & ad consistentiam pilularum evaporato, plurimos non tantum febri quartanâ & aliis febribus laborantes curavimus, & curatos ab aliis vidimus atque ex aliorum Medicorum ore audivimus; attamen meo judicio præferrem tincturam per spiritum vini, vel vinum corticibus illis peruvianis infusum, vel in substantiâ exhibitum purgantibus levibus nempè simul additis; & hæc sunt quæ de kinâ kinâ ejusque usu

Pilulæ ex kinâ paratæ in febribus optimæ.

usu, *BENEVOLE LECTOR*, dicenda mihi proposueram.

Fames diminuta vel abolita.

10. *Fames à salivâ viscidiori & pinguiori pituitâve viscidâ bileve pinguiori diminuta aut abolita;* horum humorum peccantium maleficio obtunditur blanda in ventriculo contenta ac superius stomachi orificium suaviter vellicans aciditas, sicque fames diminuitur; aut causæ dictæ si graviores, famem tollunt. Rectè ergò purgantia medicamenta talibus in affectibus præscribuntur, quia illorum beneficio peccantes humores è stomacho corporeque expelluntur, sicque tutior ac jucundior breviorque via curationi paratur.

Vir inveteratâ tussi laborans.

Vir quispiam quadraginta quinque circiter annorum, macer, inveteratâ tussi maximè vexatus, phlegmata viscosa ac tenacia incredibili quantitate indies excernens, post longum & gravem periculosumque morbum appetitus abolitionem sensit, quâ per tres circiter menses fuerat vexatus, & quicquid contrà hanc assumeret, ne quidem levissimam mutationem indè sensit, medicamentis omnibus effectu carentibus. Quare singulis septimanis bis pilulas angelicas vesperi assumendas præscripsi, ac diebus intermediis manè in hydromelite guttulas viginti quatuor elixiris proprietatis usurpandas. In quorum medicamentorum usurpatione per duas treve hebdomadas optimo cum successu continuavit; tumque ipsi mixturam sequentem cochleatim usurpandam dedi.

Incidit in appetitus abolitionem.

Quarè cum hydromelite elixire proprietatis &c. fuit usus.

℞. Aq. menth. ℥iij.
Tinctur. stomach. noſtræ ʒvj.
Ol. menth. crisp. gutt. iij.
Syr. menth. ℥j.
MS.

Ut & mixturâ.

Acida ob tussim maximè molestam non addidi; hujus tamen post usurpationem appetitus rediit. Ultimò ob mixturæ aversationem sequens vesperi usurpavit conditum ad nucis moschatæ quantitatem, quo etiam est curatus. Nam appetitus rediit, ac ingestos cibos optimè digessit.

℞. Con-

℞. Conserv. menth. crisp. ℥iß. Accondito stomachico curatus.
Rosar. rubr. ʒvj.
Rad. enul. campan. condit. ℥ß.
Zinzib. condit. ʒij.
Lap. prunell. ʒj.
Ol. menth. crisp. gutt. vj.
Syrup. menth. q. s.
MS. F. conditum.

TINCTURA STOMACHICA JAM JAM NOMINATA.

℞. Rad. enul. campan. ℥iß. Tincturæ stomachicæ nostræ descriptio.
Zedoar. ℥j.
Calam. aromat.
Angelic.
Galang. ana ʒvj.
Zinziber.
Liquirit. ana ℥ß.
Lign. aloes. ʒv.
Fol. menth. crisp. M. ij.
Bacc. junip. ℥j.
Lauri
Sem. fœnic. dulc. ana ℥ß.
Anisi
Carui ana ℥iij.
Cortic. winteran. s. Canellæ alb. ʒvj.
Cinamom. acutiss.
Santal. rubr. ana ℥j.
Piper. nigr.
Extrem. cort. arant.
Cardamom. minor.
Nuc. moschat. ana ʒij.
Concisis atque crassè contusis affund.
Spir. vini rhenan. stop. iß.

Miſceantur ac digerantur per octiduum, tumque tinctura decantetur, & iterum affundantur.

Spir. vini rhenan. pint. iij.

Digerantur per octiduum, tinctura decantetur ac priori tincturæ affundatur & uſui ſervetur.

Ictерus flavus.

11. *Icterus flavus*, quare *Galenus commentar. in ſect. iv. aphor.* 62. dixit, humores bilioſos per alvum evacuatos, ſanare morbum regium: doctam & accuratam de ictero qui vult deſcriptionem adeat *Clariſſ. Doctiſſimique Viri D.* Fr. de le Boe Sylvii *praxeos medicæ ideam novam cap.* XL*p.* IV. 790. *& ſeqq.*

Mulier poſt varia alimenta pinguiora, &c.

Mulier quædam quadraginta duos annos nata, melancholica, poſt varia diuque aſſumta viſcidiora ac pinguiora alimenta, incidit in alvi adſtrictionem, ac circà præcordia dolorem maximè compreſſivum ac graviter afficientem, ac ſemper circà veſperi anxietates præcordiorum ſummas, ità ut præ dolore ac anxietate multas noctes inſomnes traduceret. Urinæ erant obſcurè rubentes, alvi verò excrementa ferè albicantia, & quarto vocationis die vix erant mutata: vocatus ſtatim ſequentem hauſtum purgantem præſcripſi.

In præcordiorum dolorem compreſſivum.

Imò icterum incidit.

Quare hauſtum purgantem.

2. Elect. cholagog. Sylvii p. 174. deſcript. hydragog. ejuſd. p. 199. ana ʒiß.

Spir. ſalis armon. ʒß.

Tinctur. croci ʒj.

Aq. gramin. q. ſ.

MS. F. hauſtus.

Quater ab hoc purgante cum doloris compreſſivi & præcordiorum anxietatis levamine alvum depoſuit; quo facto ſequens dedi apozema aperiens, de quo quater quinquieſve aſſumſit ad uncias tres quatuorve pro vice.

Apozema aperiens.

2. Rad. rubiæ tinctorum ʒj.

Urticæ (ex mente *Geſneri*, qui ſummis laudibus hanc radicem in ictero extollit)

Gra-

Gramin.
Curcum.
Chelidon. major. ana ʒß.
Fol. marrub.
(De marubio, ejuſque ſucco ex foliis expreſſo inſpiciatur *Foreſtus lib. xix. obſervat. xix. in ſcholiis*, qui ibidem refert nonnullos uſu ſyrupi ex ſucco marrubii confecti fuiſſe perſanatos, cum multa alia remedia fruſtrà uſurpata fuiſſent.)
Cuſcut. ana M. j.
Flor. geniſt. p. ij.
Sem. cannab. ʒß.
Aquileg.
Petroſelin. ana ʒiij.
Coq. ex vini albi tenuioris & aquæ puræ q. ſ. in colat. unciis xxxvj. diſſolv.
Syr. cichor. cum rheo.
Diacnicū. ana ʒij.
Tinctur. croci ʒij.
Spir. ſalis armon. vel
Tartar. fœtid. ʒiß.
MS. pro apozemate.

Hujus apozematis beneficio omnia evanuêre ſymptomata; urinas ferè nigricantes multas excrevit, tandemque ſequenti uſa fuit medicamento, (quo ſolo poſt purgationem ſimul incidentem & aperientem multos colore fœdiſſimos perſanavimus) ad guttulas viginti ex vino ter quaterve de die.

℞. Spir. ſalis armon. ʒiij. Et ſpiritum ſalis armoniaci &c. aſſumſit, & curata eſt.
Tinctur. croci ʒij.
MS.

Hujuſque beneficio ac vi, percurata fuit ac incolumis manet.

Vir quadraginta octo annos natus, pituitoſus, fructus Vir poſt fructus

horarios avidè aſſumtos incidit in febrem tertianam intermittentem.

horarios autumno avidè cum uſurpaſſet, poſt ſeptimanas aliquot in febrem tertianam intermittentem incidit, verum poſt tertium, ni fallor, paroxyſmum de præcordiorum anxietate graviſſimâ, imò dolore gravativo ac tumore quodam in hypochondrio dextro, cum nauſeâ imprimis matutino tempore, omnium membrorum imò totius corporis gravitate ac laſſitudine, & verſpertino tempore reſpiratione difficiliori, alvo adſtrictiori, fæcibus alvinis induratis nonnihil albicantibus, urinâ intenſè rubrâ imò penè nigrâ, ſiti intolerabili, & vigiliis conqueſtus eſt, ac tali ictero afflictus, ut ſi leviter modò ſudaſſet, omnia ferè linteamina colore flavo quaſi tincta viſa fuiſſent. Vocatus rem periculo plenam (juxtà *Hippocratem aphor. 64. ſect. iv. & Coac. prænotion. j. p.* 173.) judicavi, idque amicis indicavi, ac ſtatim præſcripſi hunc hauſtulum purgantem, quo ſubindè fuit uſus.

Imò icterum graviſſimum.

Quare hauſtum cholagogum.

℞. Electuar. cholagog. D. Sylv. ʒij.
Extract. rhei
ſcammon. ana gr. v.
Tinctur. martis aperitiv. ℈j.
Tartar. vitriolat. ℈ß.
Aq. chelidon. major. q. f.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto, octies vel decies alvum depoſuit cum levamine quoad præcordiorum anxietatem & dolorem gravativum; ob ingentem & intolerabilem ſitim, ſæpius de die uſurpavit hunc pulverem cum decocto graminis.

Pulverem ob ſitim.

℞. Lap. prunell.
Sal. tartar. ana ℈j.
MS. F. Pulvis.

Cujus beneficio ſitis brevi fuit ſublata; interim ter quotidiè de ſequenti apozemate uncias tres quatuorve uſurpavit.

Et apozema maximè deobſtruens uſurpavit.

℞. Rad. lapath. acut. ʒiß.
Rub. tinctor.
Chelidon. major. Ci-

Cichor.
Apii. ana ʒß.
Fol. agrimon.
Marrub.
Eupator. cannabin. ana M. β.
Flor. geniſt. p. iij.
Sem. aquileg.
Petroſ.
Aniſ. ana ʒij.
Tartar. crud. ʒijβ.
Limatur. chalyb. in nodulo ligat. ʒv.
Coq. ex vini & aquâ anaticâ quantitate ad colatur. ℥xxxvj. in quibus diſſolv.
Syr. cichor. cum rheo ʒij.
Quinque radic. ʒjβ.
Spirit. ſalis armon. gutt. LX.
MS. pro apozemate.

Semel biſque de die aſſumto hoc apozemate fæces reddidit vel penè migricantes vel ex cæruleo-fuſco colore tinctas, idque cum levamine; quod ſemper obſervavi poſt chalybeata in quantitate vel ſæpius aſſumta. Et fæces ex cæruleo-fuſco colore tinctas excrevit.

Nonnunquam etiam cum decocto hunc pulverem veſperi exhibui, undè ſemper optimè ſe habuit, & liberiorem reſpirationem minoremque præcordiorum anxietatem &c. tunc obſervare teſtabatur.

℞. Limatur. chalyb. præpar. & ſubtiliſſ. lævigat. gr. xij. Ac ſummo cum levamine pulverem ex chalybe &c.
Sal. (ex capite mortuo, poſt deſtillatum ſalis armoniaci ſpiritum, filtratione & exhalatione facti) a D. Sylvio febrifugi dicti.
Croc. optim. ana gran. iv.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

Hypochondrio indurato & intumefacto manè & veſperi inunximus ſequens linimentum.

Hypochondrio indurato &c. linimentum.

℞. Unguent. martiat. ʒiij.
Ol. de capparib.
Lilior. alb. ana ʒß.
Philoſoph. ʒß.
MS. F. linimentum.

Poſt inunctionem hoc cerotum impoſuimus.

Et cerotum fuit adhibitum.

℞. Emplaſtr. de mucilaginib.
Melilot. ana ʒj.
Ol. de capparib. q. ſ.
Pro ceroto ſup. alut. rub. extend.

Quibus omnibus per ſeptimanas aliquot continuatis, omnia ſymptomata indies valdè diminuebantur; ex vino rhenano tenui ſubindè quoque veſperi uſus fuit, ob vigilias, ſale volatili oleoſo, opio depurato affuſo & tincto ad guttulas præter propter viginti.

Diæta erat aperiens, flatus diſcutiens, alvum laxans, juſcula imprimis cum endiviâ, apio, vel cichorio cum uvis corinthiacis &c. parata;

Tandem decocto lapathi acuti &c. curatus eſt.

Ultimò non niſi decoctum radicum lapathi acuti, cum tincturâ martis aperitivâ uſurpavit, & tandem quoque curatus fuit.

Nonnullos ictericos, hypochondrio non indurato, ſolo decocto lapathi acuti cum tincturâ martis aperitivâ, purgatione per cholagoga prægreſſâ, curavimus; quare decoctum illud ut ſpecificum in ictero commendo.

Venæſectio in ictero an inſtituenda.

Nota: nonnulli venæſectionem in ictero inſtituunt juxtà mentem & ſententiam *Aëtii & Avicennæ &c.* qui ſtatuêre, duo eſſe maxima curandi icterum remedia, venæſectionem nempè & purgationem; *Galenus* verò *tantus ille phlebotomiæ amator, in libro de purgantium vi:* ſi, inquit, morbo regio laborantibus ſanguinem miſeris, extremum in perniciem ages. Non quoque venæſectio in ictero quà ictero convenit; indicat enim vel humorum quantitate qualitateve pec-

peccantium exturbationem, aut correctionem; nonnunquam verò volatilium levem fixationem &c. Semper & ubique ſervanda, nunquam verò negligenda dicta *Hippocratis aphor. 62. ſect. iv.* & *coac. prænotion j. p.* 172. quibus per febres, inquit, morbus regius ſupervenerit antè diem ſeptimum, malum: & *aphor.* 64. *ejuſdem ſectionis* & *coac. prænotion. j.* 173. quibus per febres morbus regius die ſeptimo aut nono aut undecimo aut quartodecimo ſupervenerit, bonum; niſi dextrum hypochondrium durum ſit, alioqui minimè bonum! quod *C. Celſus quoque lib.* 3. *cap.* 24. *de morbo regio p. m.* 175. ſtatuit: inſpiciat *Studioſus* LECTOR *caput illud vigeſimum quartum libri tertii C. Celſi*, lectu eſt jucundum & digniſſimum; nec non *aph.* 42. *ſect. vj. Hippocratis;* non rarò enim evenit febricitantibus ut icterus ſuperveniat, illique eâ de cauſâ varia præſcripta medicamenta uſurpent, imò purgationem & venæſectionem tolerent: aſt loco curationis hydropicos factos morboſve chronicos indè exortos, ſummis ac potentiſſimis etſi poſteà uſurpatis medicamentis, vix imò vix curatos novimus, quod variis hiſtoriis & obſervationibus comprobare poſſemus.

Icterus febricantibus ſuperveniens quandò bonum vel malum.

12. *Morbi meſenterii*, aſt purgatio ne ſit larga, neque continens, & aſſidua, multò minus moderatæ purgationis limites tranſcendens docuit *Mathæus Martini in tractatu ſuo doctiſſimo lectuque digniſſimo de morbis meſenterii & malo hypochondriaco;* non enim talibus in morbis ab obſtructione & humoribus qualitate peccantibus præſertim excitatis, conveniunt *Φάρμακα καθαρτικά*, niſi poſt incidentia deobſtruentia, humorumve qualitatem peccantem temperantia anteà ſint uſurpata; ſicque juxtà *Hippocratem aphor.* 22. *ſect. j.* concocta non verò cruda medicamento purgante educenda! docuit enim SENEX *aph.* 9. *ſect. ij.* quod corpora quum quis purgare volet, ea fluxilia facere oporteat.

Morbi meſenterii.

Infans poſt tertium natalitatis diem.

Miram quandam de infantulo hiſtoriam narrare placet. Huic

Huic tertio post nativitatem die epidermis omnisque cutis de corpore erat quasi abrupta & avulsa, sequente magnâ sanguinis copiâ. Ità per mensem circiter excoriatus vixit, ejulatus præ dolore continuò edens. Adversus hunc autem affectum nil præter oleum raparum cum cretâ mixtum fuit adhibitum. Quo tempore macie confectus vix ossibus hæsit quatuor integros menses; atque indè convalescere cœpit, eumque in modum recuperare carnem atque pinguefieri, ut nemo mortalium, qui infantulum anteà tam miserè afflictum viderat, eundem esse crederet. Annum verò cum excessisset incidit in abdominis duritiem ac tumorem non vulgarem quicquid eâ de causâ in usum revocarunt parentes, oleum & operam perdiderunt; duravit illa abdominis durities illeque tumor ferè per quadrimestre, tum verò diarrhæâ gravissimâ per quatuordecim dies fuit afflictus; quæ tamen spontè fuit sedata, omnique abdominis duritie ac tumore evanescente; brevi iterum pòst cholerâ correptus fuit tam gravi cum febre, ut mox moriturum adstantes putarent; singulam febrilem exacerbationem per quadraginta octo horas misellus habuit, qui octiduo quod decubuit, nil ferè alimenti assumsit; usurpavit denique tribus morbi ultimis diebus parum de sequenti mixturâ singulis horis.

Excoriatus per mensem vixit.

Pòst pinguefieri cæpit.

Post annum in abdominis duritiem &c. incidit.

Diarrhæâ spontaneâ curatus.

Choleram & gravissimam febrim denuò passus.

2. Vin. rhenan. ʒij.
Aq. cinam. ʒiij.
Sacch. optim. q. s. ad gratam dulcedinem.
MS.

Vino rhenano aquâ cinamomi &c. curatus.

Quâ mixturâ assumtâ & vomitus & alvi fluxus cessavêre, jamque hilaris & sanus vivit.

13. *Affectio hypochondriaca & melancholia*, juxtà *Hippocratem aphor. 9. sect. iv.* melancholicos, *inquit*, infrà vehementius purgabis; quod *Galenus libr. quos purgare oporteat* & *Heurnius lib. iij. method. ad praxin. cap. viij.* confirmant: *nunquam* tamen hisce in Regionibus καθαρτικὰ φάρμακα

Affectio hypochondriaca & melancholia.

in

in initio sunt præscribenda, nisi prius austeri illi ac inconcocti humores sint præparati & temperati; lippis ac tonsoribus enim notum est, melancholicos à vehementioribus purgantibus medicamentis toties non dejicere alvum, quam quidem aliis humoribus scatentes, etsi eadem purgantia ipsis exhibeantur, imò καθαρτικὰ φάρμακα exhibita melancholicis, illos vix turbare; bilioſis, pituitosisve aut serosis, si in eâdem quantitate ac dosi præscribantur, maximè & vehementer illos turbare ac purgare; quod fit ob humorum melancholicorum cruditatem, ut & quia austeri humores purgationem sistunt; cum verò purgantia vehementiora melancholicis exhibeantur, aut non operantur, aut parum, summis cum torminibus, doloribus contorquentibus, præcordiorumque anxietate; quare potius spirituosis, salibus volatilibus & præsertim oleosis, ac lenientibus utendum, quam hâc ratione injucundè praxis exercenda. Et quare?

Matrona quædam quinquagintta annos circiter nata, intrà biennium menstrua non passa, tamen sana ac hilaris vixit; tumque ob filiam non ex voto viro nuptam incidit in gravissimum animi mœrorem, semper tamen præsentibus domesticis ac aliis maximè hilaritatem simulans; locis verò in solitariis cum modò esse posset, ex imo pectore hausta suspiria duxit, moxque lachrymas plurimas fudit, filiæ miserrimum statum deplorans; ita semestre transegerat; antequam dolor ejus marito aut domesticis ex clamoribus ac suspiriis innotesceret. Noluit tamen melancholiæ rationes aperire, ac brevi pòst tantâ melancholiâ laboravit, ut domesticis, amicis, aliisve, satis evidentia signa ejus proderet. Gravem hunc tollendi affectum gratiâ duo accersiti sunt medici, qui historiâ affectus intellectâ haustum melanagogum validum ex radicibus hellebori nigri & foliis sennæ &c. præscripserunt; post haustum assumptum parum tantum (talem quoque vel similem historiam de practico quodam narrat *Walæus in suâ medendi me-*

Matrona quinquagenaria.

Gravissimo animi mœrore afflicta.

Imò summè melancholica facta.

Haustum melanagogum validum sæpius assumsit.

*methodo.p.m.*50. qui melancholico quodam ter quaterve purgans exhibuerat, qui tamen alvum minimè depoſuerat) ſummis cum ventris doloribus contorquentibus dejecit, tertio die in ſalvatellâ vena ſecta eſt. Quo facto apozemata refrigerantia imò acidis mixta ſunt præſcripta, & ſingulis ſeptimanis iteratus hauſtus purgans ex ſennâ & elleboro nigro, aſt ſingulis vicibus minus & majori cum dolore, imò ultimò maximâ cum præcordiorum anxietate alvum depoſuit, ac intrà menſem deliravit. Nihil indè medicamenti amplius aſſumſit, per ſemeſtre ferè delirans: Totoque hoc tempore ſingulis noctibus ne quidem per horam unam atque alteram dormivit, ſemper *filia mea, filia mea miſera* clamitans. Animi gratiâ hinc eò profectus fortè fortunâ maritum compellavi; qui inter alia dictam hiſtoriam de quâdam ſibi notâ mihi narravit, meumque auxilium imploravit, quod tamen ob temporis penuriam denegare debens. Acriter tamen cum inſtaret conceſſi, ac ſtatim propriam uxorem eſſe dixit: circà veſperi viſitandi gratiâ cum veniſſem ægram horrendum in modum nil præter *filia, filia, mea cauſa eſt*, clamantem, ac torvo vultu adſtantes domeſticos aſpicientem inveni; mox verò rogavit *quinam ille adſtans, non enim novi?* amicum quendam eſſe maritus retulit, & ulterius quærenti reſpondit, affectum tuum gravem curandi cauſâ, ſi Deo ità placeat, huc venit; *utinam*, reſpondit, *hoc fiat, ac Deo Optimo Maximo viſum ſit:* Moderatiora videbantur indè omnia, ità ut nobiſcum cœnaret. Hanc miſerè afflictam matronam vix febricantem inveni, aſt maximè tum de præcordiorum anxietate ac cordis quaſi contorſione ac conſtrictione & appetitu ferè inſatiabili, conquerebatur, & quod mirum ſingulis ferè diebus alvum deponebat. Hiſque me aliquoties compellebat verbis: *utinam dormire poſſim, utinam hanc præcordiorum anxietatem doloremque cordis poſſis tollere, curata forem, omnia à te præſcripta & præſcribenda libenter aſſumam.* Quare ipſi granum

Fruſtrà vena ſecta fuit.

Ac brevi deliravit.

Vix tamen febricitans, maximâ de cordis anxietate & conſtrictione conquerens.

Ut & de vigiliis.

num unum laudani opiati cubitum ituræ assumendum præscripsi; eâ igitur nocte per tres circiter horas dormivit; & manè surgens longè alia videbatur; quare duas vesperi assumendas pilulas rogavit, quod tamen ei non concessi, ast loco grani unius laudani opiati, emulsionem ipsi præscripsi sequentem, de quâ dimidium, cubitum itura usurpavit ac circà mediam noctem alteram emulsionis partem dimidiam, ac benè indè dormivit, Quare granum laudani opiati.

℞. Hord. mund. ad crepaturam coct. ℥ß.
Sem. papav. alb. ℈ij.
Quatuor. frigid. major. ana ʒß.
F. cum s. q. aq. decoct. hord. emulsio ad uncias ℥viij. add.
Syr. papav. alb.
Aq. rosar. ana ʒvj.
MS. F. emulsio.

Et emulsionem ex hordeo, semine papaveris &c. cum successu usurpavit.

Quam emulsionem non assumsit nisi ter quaterve in hebdomade; indè profectus sequentia medicamenta misi; & quidem primò de sequenti pulvere assumsit dosin singulis biduis.

℞. Ocul. cancr. pulv. ʒj.
Vitriol. martis ad albedinem calcinat. ℈ij.
Sal. armon. ℈j.
Ol. cort. arant. gutt. vj.
MS. F. pulvis tenuissimus, in sex doses dividendus.

Potest pulverem &c

Secundò de sequenti pilulari massâ semel tantum in septimanâ manè quinque assumsit pilulas, undè ter quaterve alvum deposuit; excrementa ferè nigra erant, ut & urina, quod in melancholiâ hypochondriacâ & scorbuto sæpius observavi; Pilulas aperientes assumsit.

Urina in melancholiâ & scorbuto nigra.

℞. Gumm. ammon. aq. rosarum solut. & inspissat. ʒß.
Myrrh. rub. ℈ß.
Vitriol. martis ad albedinem calc. ℈ij.
Croc. optim.
Resin jalapp.

Diagrid. ana ℈j.
Ol. macis ſtill. vel
Cort. arant. ſtill. gutt. vj.
MS. F. pilulæ no. xlv. deaur.

Ob ſitim uſa fuit ſpiritu nitri dulci, floribus roriſmarini &c. affuſæ.

Tertiò, ſiti urgente uſurpavit ſpiritum nitri dulcem floribus roriſmarini & roſarum infuſum, ſicque rubicundi imò jucundiſſimi, evaſit ille affuſus ſpiritus coloris, de quo pro vice cereviſiæ inſtillavit guttulas duodecim, ſubindè lapidem prunellæ ad ſcrupulum.

Ultimò præſcripſimus ſequens apozema, quo fuit uſa ad finem curationis; aſt anxietate præcordiorum urgente aſſumſit pulverem prædictum; dolore autem quoque ingraveſcente granum unum laudani opiati, undè ſemper quoque levamen ſenſit.

Tandem apozema aperiens & incidens præſcripſi.

℞. Rad. aſparag.
Cichor.
Polypod. quercin. recent. ana ℥j.
Fol. agrimon.
Ceterach.
Cichor.
Fumar. ana M. j.
Flor. geniſt.
Bellid. ana p. iij.
Cort. fraxin.
Tamariſc. ana ℥ß.
Bacc. junip.
Limatur. chalyb. in nodulo ligat. ana ℥vj.
Sem. aniſi
Fænic. dulc. ana ℥iij.
Flaved. cort. arant.
Nuc. moſchat. ana ℥ij.
Conciſa atque contuſa coquantur ex aquæ puræ q. ſ. ad colaturæ ℔iij. vel quatuor, in quibus diſſolv.

Sy-

Syrup. cichor. cum rheo
Diacnicu ana ʒijβ.
Spir. ſalis armon. ʒj.
MS. pro apozemate optimè ſubere &c. claudendo.

De quo ſingulis diebus manè uſurpavit uncias tres, poſtque ſex ſeptemve circiter ſeptimanas fuit curata; curata per ſeſquimenſem vixit, circà quod tempus turbulenta valdè fuit, ac in melancholiam & delirium iterum incidit, & medicamentis aſſumtis nihil proficiens, fatis ceſſit. Et curata fuit. Recidivam ex irâ paſſa fatis ceſſit.

14. *Diarrhæa bilioſa incipiens*, correctâ nempè prius vel ſimul bilis acrimoniâ ſalinâ ac fluiditate ipſius diminutâ, vel pituitæ ſalivaris ſuccive pancreatici aliuſve ex glandulis conglomeratis ſucci aquoſitate emendata. Diarrhæa bilioſa incipiens.

15. *Dyſenteria ſed incipiens, abundantibus ſcilicet humoribus*, quare quoque *Alexander Maſſarias libro iij. practic. cap. xxij.* dixit, qui curandæ dyſenteriæ gratiâ ſolventibus ac purgantibus utuntur medicamentis, (*nota* ſimul adſtringentibus ut rha-barbar.) & rei naturâ, & probâ medendi methodo duci videntur: plurimum enim ab humoribus quantitate nonnunquam verò ſimul & qualitate peccantibus dyſenteria excitatur; meritò ergò purgantia leviter ſimul adſtringentia *in initio* exhibentur, facilèque tum & citius curatur; non verò ità purgantia conveniunt cum diu jam duraverit dyſenteria; tum enim non niſi dolores ventris ſummos & majorem fluxum, vel ob acredinem quâ purgantia vulgò prædita ſunt vel quia nimium tum agitantur & ſolvuntur humores, excitant: quare potius tum deſiſtendum à purgantibus & corroborantia leviterque adſtringentia humorumque acrimoniam peccantem temperantia, ulcuſque &c. ſanantia uſurpanda. Dyſenteria ſed in principio.

Præfectus militum quadrageſimum quartum agens annum, bilioſus, audacioriſque naturæ, diu caſtra aëre humidiore ſecutus, ſæpius ſub jove frigido ac humido dormiens, Præfectus militum diu caſtra ſecutus.

In lienteriam incidit, post rha-barbarum curatus.

in lienteriam absque ullo tormine vel ventris dolore incidit, verum appetitu vigente, nonnunquam jussu Chirurgi rhabarbarum in substantiâ cum nuce moschatâ assumsit, ac per biduum triduumve liber, denuò recidivam patiebatur à quâcunque cerevisiâ assumtâ & quidem cum ventris dolore & quâdam corporis debilitate; Quare medici castrensis auxilium petiit, qui eundem penè pulverem præscripsit, a quo sæpius summis cum doloribus alvum deposuit, & de sequenti condito ter quotidiè ad nucis moschatæ magnitudinem devoravit.

Recidivam passus.

Idem assumsit.

Ut & conditum adstringens.

℞. Conserv. rosar. rubr. antiq.
Miv. Cydonior. antiq. ana ℥jβ.
Diascord. fracastor. ℥6.
Corall. rubr. ppt. ʒj.
Corn. cerv. ust. & præpar. ℈ij,
Syrup. myrtin. q. s.
MS. F. conditum.

Verum nullo cum levamine.

Verum nullo cum successu, alvi enim dejectiones plures & summo cum dolore, ast fæces minores sed acriores; diæta præscripta erat ex acidis adstringentibus, & quò plus dictis utebatur, eò acriores dejectiones, dolores majores & vires minores; donec tandem sanguinolentas imò purulentas fæces & dejiciendi continuum conatum observaverit; castra sequi impotens, nostras imploraverit opes; præscriptis assumtis, fæcibus &c. ritè examinatis, veram dysenteriam esse Amicis indicabam, qui omnem ut navarem operam rogabant. Quare diætam mutandam primò judicavi, muco namque, quo intestina plerumque sunt obsessa, & obvelata, utplurimum sublato, mirum videri non debet, quod de continuis doloribus, fæcibus sanguinolentis &c. conquereretur æger, imprimis diæta quia ex acidis & subadstringentibus constabat, ac sæpissimè alvus purgata fuerat; jusculà ergò ex cornu cervi raspato ac pedibus vel extremitatibus vitulinis, ovillis cum vitellis ovorum

Tandem dysenteriâ affectus.

Quare jusculà vitulina ex pedibus, C. c. &c. usurpavit.

rum præscripsimus, ac sæpius sequens ænema fuit injectum ac diu retinendum.

℞. Lact. bubul. dulc. ℥viij.
Therebinth. venet. ℥ß. dissolv.
Vitell. ovor. no. ij.
Mell. rosar. ʒiij.
MS. F. clyster pro viro.

Ænema ex lacte, therebinthinâ &c. injectum.

Semper post dicta jusculà & hunc clysterem dolores & dejectiones sanguinolentas ac purulentas minores observavit; hanc quoque emulsionem præscripsi.

℞. Hord. mundat. ad crepat. coct.
Amygdal. dulc. excortic. ana ʒvj.
Sem. papav. alb. ʒij.
F. cum s. q. aq. decoct. hord.
Emuls. ad ℥xiv. add.
Aq. cinamom. ℥ß.
Syr. papav. alb. ℥j.
MS.

Emulsionem assumsit.

De quâ octavâ vespertinâ quartam partem, circà mediam noctem & sextâ matutinâ usurpavit, verum parvo cum levamine, præterquam quod toties alvum non exoneraverat, & plus minusve magis dormiverat, verum fæces & sanguinolentas & purulentas manè observavi, quare clysteri addidi diascordii Fracastorii drachmas duas & balsami sulphuris anisati primò scrupulum imò usque ad duos scrupulos; quorum beneficio etiam dolores minores sed dejectiones eædem; quare consultum duximus hunc & sequentem bolum præscribere.

Ænemati diascordium & balsamus sulphuris anisatus additus.

℞. Diascord. Fracastor. ʒj.
Sanguin. dracon.
Lapid. hæmatit. ana ʒß.
Balsam. sulphur. anis. gutt. iij.
MS. F. bolus.

Bolo diaphoretico adstringente.

℞. Electuar. anti-dysenter. nostr. p. 108. descript. ʒj.

Spe-

Accorroborante.

Specier. diamargar. frigid. ℈j.
Ol. cinamom. ſtillat. gutt. j.
MS. F. bolus.

Jam hoc jam illo veſperi aſſumſit cum vino hiſpanico rubro (vulgò Wijn Tint Belgis dicto) quo ſubindè etiam cum pane ſaccharato uſus fuit; Purulentæ verò quia adhuc conſpiciebantur fæces, ſequens apozema vulnerarium præſcripſi, de quo ter quaterve quotidiè uncias tres calidè hauſit, quorum omnium etiam beneficio curatus fuit.

Et decocto vulnerario uſus fuit, & curatus eſt.

℞. Radic. conſolid. majoris vel potius Sarracenic.
Polypod. quercin. ana ℥ß.
Folior. alchymill.
Pyrol.
Heder. terreſtr. ana M. jß.
Sanicul. maris M. ß.
Flor. hyperic. p. iij.
Raſur. corn. cerv.
Caſſ. lign. morſu elect. ana ℥ß.
Coq. ſ. a. vaſis clauſis in ſ. q.
Aq. ferrat. in colat. ℥xxxvj. diſſolv.
Syrup. de althæâ Fernel. ℥iij.
Balſam. ſulphur. aniſ. ʒß.
MS.

Poſt tres ſeptimanas denuò recidivam paſſus.

Poſt tres circiter ſeptimanas, cereviſiam dulcem recentem avidè hauriens, noctem inſomnem traducens, manè alvum ter quaterve depoſuit, verum abſque dolore & tormine, poſt meridiem ſæpius alvum depoſuit cum dolore; vocatus bolum ultimò præſcriptum dedi, ſed abſque levamine, quare veſperi ænema præcedens præſcripſi. Manè optimè ſe habuit & benè dormivit, jamque ſe curatum eſſe putabat; ſed circà octavam veſpertinam ſæpius iterum alvum cum exoneraſſet, me denuò vocavit & fæces alvinas ſanguinolentas obſervavi; plu-

plurima medicamenta quia leve vel nullum ferè levamen attulêre mentionem feci de radice quâdam a nonnnullis *Hippekoana* dictâ, de quâ multa & penè inaudita in dyſenteriâ referunt, & me jam ipſam in parvâ quantitate nactum eſſe, ſed me tamen adhucdum in uſum non revocaſſe dicebam, quo audito, ſtatim libentiſſimè ipſam aſſumere dicebat, quare ſequenti modo veſperi cubitum ituro exhibui. Variis frustrà uſurpatis.

℞. Diaſcord. Fracaſt. ʒj.
Radic. hippekoan. ſubtiliſſ. pulveriſ. ℈j.
MS. F. bolus. Aſſumſit radicem hippekoanam.

Quo aſſumto, illâ nocte benè dormivit & manè non niſi ſemel alvum depoſuit, ac eâ de cauſâ horâ ſeptimâ veſpertinâ eundem bolum exhibui; ac iterum optimè dormivit, nullos dolores ſenſit, nec alvum depoſuit, ſicque ter quaterve bolum aſſumſit, & curatus manet. Et brevi curatus eſt, & manet.

Poſteà ter in dyſenteriâ exhibui, cæteris medicamentis nil vel parum juvantibus, ſed ad ſemi drachmam & optimo quoque cum ſucceſſu.

A nonnullis Medicis audivi, ſummum & unicum eſſe in dyſenteriâ etſi graviſſimâ remedium, etſi ſola exhibeatur ex juſculo à ſcrupulo ad drachmam unam, verum nullibi penè proſtat, ex Braſiliâ huc advehitur & maximo conſtat pretio.

De hâc radice *Hippekoanâ* ſ. *Hippoacannâ nigrâ, Xipo de Cameras* ità in dictatis & obſervatis Clariſſimus & Doctiſſimus Vir Dominus Paulus Hermannus Botanices Profeſſor ordinarius in hâc Academiâ Lugduno-Batavâ Celeberrimus, Hippoacanna eſt radix digitum & amplius longa, flexuoſa, calamo tenuior, nodoſa & quaſi geniculata, in ſuperficie ex numeroſis ſonulis vel annulis exaſperata, foris fuſca, intus pallida; ſaporis ſubacris, amari & ingrati quodammodò nauſeoſi; in ſicciſſimis ac petroſis locis creſcit, eſt alba & nigra, nigram commendat Macrovius;

Qui abhorret rha-barbarum, illam non abhorrebit, Conſtat

blando sale volatili: Vis consistit in cortice, qui quo recentior eò potentior, datur ad ʒiβ. ex vino vel alio liquore; humores per secessum blandè educit, relinquens in fine vim abstergentem & absorbentem;

In dysenteriâ hoc nomine specificum est.

Hydrops. 16. *Hydrops*, hujus curationem sequenti modo tradidit *Galenus lib. quos purgare oporteat*, hydropicos, inquit, evacuamus prius sanè per inferiorem ventrem, dein per vomitum, tertiò per apophlegmatismos; juxtà quorundam Medicorum opinionem in hydrope fortissima sunt præscribenda purgantia, quod quoque concedit, non tamen laudat, *Joannes Walæus in suâ medendi methodo p.* 43. & 44. quia enim, inquit, hydrops vel in eo statu versatur, ut aliis medicamentis serum evacuari possit, sic ergò non opus est hisce vehementibus; vel in eo jam deventum est, ut nullo alio medicamento nisi vehementissimo materia peccans obediat; hic cum natura jam prostrata sit, pharmacaque fortia vires magis adhuc absumptura sint, tutò etiam non adhibentur: fortiora illa φάρμακα καθαρτικά si exhibenda, in principio, dum vires adhuc constent, præscribenda ipsa esse judicamus: rationi tamen magis convenit quod *Lazarus Riverius prax. lib. xj. cap. vj. de hydrope p. m.* 45. scriptum reliquit, in omni, inquit, purgantium administratione observandum est, purgantia saltem validiora, non esse frequentius usurpanda, ut docet *Galenus lib. ix.* κατὰ τόπους, quia corpus debilitant, ut posteà major aquarum proventus exoriatur: ideò roborantia & aperientia frequentius quam purgantia erunt præscribenda: & experientia nos docet, evacuationem in hoc morbo quæ fit per urinas melius succedere eâ; quæ fit per alvum; dein fortiora purgantia corpus quia debilitant & major aquæ serique proventus indè exoritur, sicque necessariò minor excitatur in corde effervescentia, indèque crudior & serosior provenit sanguis; quare potius corroborantia, aperientia,

Et quidem in principio.

Nonnulli tamen

diu-

diuretica & sudorifera frequentius propinanda; subindè tamen, ast constent vires, purgans solitò fortius propinari concedimus, non tamen frequenter: ascitis miram curationem hisce addere libet. diuretica & diaphoretica &c. præferunt.

Puella quædam viginti circiter annorum, post febres varias erraticas, scorbutum, tumque quartanam longam, incidit in hydropis speciem ascitem dictam summo cum crurum pedumque tumore, imò tali ut meare pedibusque stare vix posset, coactaque esset semper ferè decumbere; quicquid in initio usurparit, non nisi Penelopis telam texuit; quare varia vulgaria non tamen contemnenda medicamenta, frustraneo verò eventu, assumsit; inter alia remedia frequenti quoque vino medicato paululum mutato per mensem circiter fuit usa, Puella post quartanam. In ascitem. Et crurum pedumque tumorem gravissimum.

℞. Rad. ireos nostrat.
Apii
Petroselin. ana ʒiij.
Jalapp. ʒß.
Cort. median. sambuc.
Fol. sennæ ana ʒiijβ.
Agrimon.
Soldanell. ana M. j.
Bacc. laur.
Junip.
Rha-barbar. ana ʒß.
Cinam. acut. ʒiij.
Macis
Sem. fœnic. dulc.
Extrem. cortic. arant. ana ʒiβ.
Concisis atque contusis sacculoque inclusis affundantur
Vini rhenani generosioris vel gallici pint. vj.
De quo singulis manè ægra usurpavit uncias tres, instillatis nempè unicuique dosi spiritus salis armoniaci guttulis viginti; Frustrà vino medicato.

Subindè quoque hunc sequentem pulverem exhibui, de quo semper optimè alvum deposuit, & multas urinas excrevit:

Et pulvere purgante hydragogo.

℞. Rad. jalapp. resinos. pulveris. ʒj.
Magister. gumm. gotte
Tartar. vitriolat. ana gr. vij.
Sal. samb. ex ligno sambucino parat. ℈ß.
Ol. macis still. gutt. ij.
MS. F. pulvis tenuissimus.

Varios quoque apophlegmatismos lympham serosiorem tollendi gratiâ præscripsi; item sequentem bolum sudoriferum, ex quo optimè se habuit; ac copiosè semper urinas reddidit:

Nec non bolo sudorifero usa fuit.

℞. Rob. sambuc. ʒj.
Gumm. guajacin.
Juniperin.
Lap. prunell. ana ℈ß.
Sal. sambuc. gr. vj.
MS. F. bolus.

Quare paracentesin suasi.

Hæc omnia, & plura alia cum frustrà fuissent exhibita ac usurpata, paracentesin proposui, quia nulla remedia juverant, & nullum signum contraindicans in hac ægrâ observaveram; primò enim appetitus neutiquam erat diminutus aut vitiatus; neque debilis admodum ægra, & semel bisve tantum alvum deponebat; excrementa non nimis liquida nec nimis sicca existebant; undè non nisi interna viscera sana esse concludere poteram. Prætereà neutiquam abdomen flatibus erat distentum; quod ex contactu ventris & aquæ inter viscera fluctuantis sonitu, quoties corpus toro circumvolveret ægra, observari licebat. Sed nec ipsa ægra nec consanguinei ejusmodi curationi subscribere voluerunt. Aſt, Studiodiose Lector, post duos circiter menses varias summo cum pruritu observavit ægrotans pustulas ex lymphâ extra-

Verum ægra & amici recusabant.

va-

vasatâ salsâ procul dubio oriundas, circà femora, quas unguibus vehementer imò ferè continuò ita scalpsit, ut brevi tota femora laniata appererent: undè tanta humoris serosi subsalsi copia effluxit, ut intrà duas septimanas ascite, quæ nullis remediis poterat superari, fuerit curata, quæ sana adhuc vivit, & sana sæpius salutem mihi precata est: Similes ferè historias vide sis apud *Clariss. & doctiss. D. G. Fabritium Hildanum Chirurg. observat. centur.* I. *observat.* XLVIII. *p. m.* 43. de ascite per scrotum evacuatâ ac curatâ, ubi omnia quoque interna frustrà erant adhibita; & *observ.* XLVII. *ejusdem centuriæ p.* 42. hydropicum per umbilicum sponte apertum, humorisque serosioris indè effluxum, curatum: &c.

Post duos menses crura pustulis cum intolerabili pruritu scatebant. Quas scalpendo aperuit & maxima serosi humoris copia et fluxit & curata fuit.

Mulier quadraginta octo annorum, quinque liberorum mater, melancholica, alvo adstrictâ, verum sana, menstruis deficientibus, circà autumnum febri tertianâ intermittente summo cum frigore paroxysmo adventante correpta, cum siti intolerabili; quare serum lactis cum acetosâ, aut cum tamarindis coctum affatim in ipso frigore hausit, appetitu jam adaucto jam diminuto, oleum vitrioli cum cerevisiâ sæpius assumsit; quo potu sitis quidem fuit sublata, & appetitus rediit, verum febris majori cum frigore accessit, tanto cum corporis ac omnium artuum dolore gravativo, ut cogeretur à Medico auxilium petere, qui statim (uti retulit ægra) purgans præscripsit, quod intrà octiduum alvum non deposuerat: Verum purgante assumto vigesies quidem alvum exoneravit, summo cum levamine, & sequenti die diaphoreticum assumsit antè paroxysmum, cujus etiam beneficio tertiâ vice fuit liberata febre; verum post mensem circiter eodem modo febre primò tertianâ nempè intermittente majori cum frigore ac siti fuit afflicta, quare oleum vitrioli ad guttulas aliquot cum sero lactis sæpius assumsit, cujus beneficio & sitim & febrem diminutam imò quasi sublatam putabat maritus, ast latebat anguis in herbâ; nam intrà quatriduum non

Mulier post febrem tertianam intermittentem posteà duplicem. Sitim maximam. Frigus maximum &c.

In pedum tumorem incidit.

tantum tertianâ intermittente ſimplici ſed duplici, ſummâ cum præcordiorum anxietate, omnium artuum dolore gravativo & brevi poſt veſperi imprimis, pedum quâdam intumeſcentiâ; quare iterum ad prioris Medici auxilium confugit, qui ſtatim idem purgans & diaphoreticum præſcripſit, tali iterum cum ſucceſſu ut febres quidem brevi ſuperarentur & artuum dolor gravativus, ſed tamen maneret pedum intumeſcentia, & quicquid in uſum revocarent, indies quam maximè augeretur tumor; ità ut intrà menſem hydrope aſcite graviſſimâ affecta fuerit. Quare plurima a plurimis Medicis, Chirurgis, agyrtis &c. fruſtrà fuere adhibita remedia, purgantia, diuretica, diaphoretica, aperientia, imò neſcio quæ non interna externave, verum fruſtraneo eventu, tandem etiam ad me venit, & geſta cum retuliſſet, plurima item variorum Medicorum remedia cum indicaſſet, vidiſſem ac examinaſſem, inter omnia hæc præcellebant.

Et brevi aſcitem graviſſimam.

Omnibus fruſtrà adhibitis.

℞. Electuar. hydrag. D. Sylvii ʒiß.
Magiſter. gumm. gajamb. ℈ß.
Tinctur. rad. jalapp. ʒiß.
Tinctur. vitriolat. ℈ß.
Ol. baccar. junip. ſtill. gutt. iv.
Aq. petroſel. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Hauſtus purgans hydragogus in hydrope.

Sæpius hunc hauſtulum purgantem aſſumſit, & multas aquas ſemper cum fæcibus reddidit:

℞. Radic. apii
Petroſel.
Eryngii
Aſparag. ana ℥j.
Herb. rut. murar. recent. M. ß.
Naſturt. aquatic. M. j.
Semin. naſturt. hortenſ. ʒiij.
Urtic.

Apozema diureticum in aſcite.

Ba-

Baccar. juniper. ana ʒvj.
Flaved cortic. arantior. ʒijβ.
Coq. ſ. a. in vini rhenani & aquæ anaticâ quantitate, vaſis optimè clauſis, ad Colatur. pint. jβ. in quibus diſſolv.
Lapid. prunell. ʒiij.
Sal. ſtipit. fabar. ʒiβ.
Syrup. quinque radic. ℥ijβ.
MS.

Ter de die uncias quatuor de hoc decocto calidè uſurpavit, & multas aquas reddidit. Per duas circiter ſeptimanas manè & veſperi ſequentem pulverem diureticum cum vino rhenano calido aſſumſerat.

Pulvis diureticus in hydrope.

℞. Sal. ſtipit. fabar.
Lapid. prunell.
Ocul. cancr. ana ℈ß.
Ol. bacc. junip. ſtill. gutt. iij.
MS. F. Pulvis.

Aliquamdiu quoque apozemate diaphoretico uſa fuit, & plerumque benè ſudavit, quod

Decoctum diaphoreticum incidens &c. in aſcite.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥ijβ.
Saſſafras ℥ij.
Cortic. lign. guajac.
Rad. ſalſ. parill. ana ℥jβ.
Angelic.
Irid. florent. ana ℥ß.
Corn. cerv. raſpat.
Baccar. junip. ana ʒiij.

Poſt infuſionem per viginti quatuor horas, Coq. vaſis arctiſſimè clauſis, per ſex horas lento igne ad colat.

Pint. vj. add.
Tinctur. Croc. ℥ß.
Rob. ſambuc. ℥iij.
MS.

Sic

Sic quoque allium, raphanum rusticanum, Corticem medium sambuci & brassicam rubram; hanc vino rhenano, illum verò spiritu baccarum juniperi &c. infusum usurpavit; verum omnia frustraneo eventu; Quare unicum, meo judicio, sed anceps restare remedium marito & amicis dixi, nempè paracentesin; rogabant amici ut & ipse maritus, hoc uxori ipsi indicarem, simulque corpus nudum inspicerem, quia metuebant brevi ruptum iri; Quod cum viderem, obstupui & cum amicis & marito idem metuebam, observabam enim hinc indè instantis disruptionis indicia, ac venter ità distentus erat, ut trium ulnarum spatium excederet, pedes item & crura in tantam molem erant extensa, ut movêre nec flecti possent. Vultu alioquin sana videbatur, appetitus adhuc vigebat, alvum quotidiè deponebat, sitis non quidem magna, hypochondria neutiquam indurata, somnus quidem naturalis sed interruptus, in quem tamen facilè denuò relabebatur.

Abdomen ita distensum, ut jam jam disruptum videretur.

Quare de paracentesi mentio fuit facta

Hæc ægra cum de paracentesi audiebat, statim an valdè dolorifica esset hæc operatio rogabat; verum cum dixissem vix esse dolorificam, sed dubiam esse curationem, indè enim forsan brevi morituram vel evasuram; statim respondebat & junctis manibus rogabat, marito & amicis adstantibus, nonne vos, tuque imprimis charissime marite hanc mihi miserrimæ gratiam facere mavultis, concedendo hanc operationem, quam me tristissimam & juxtà omnium Medicorum judicium nullis medicamentis ac remediis curabilem diutius aspicere? omnes me brevi disruptam iri & non nisi mortem subitaneam exspectandam fore videtis: concedite ergò, concedite; ut dubiam potius sanè aleam subeam quam, diutius inter sacrum & saxum consistam; quare quoque maritus uxoris manus tenens lachrymisque quasi diffluens annuit; rogatus anne statim operationem instituerem? Respondi Chirurgi hoc esse, & sequenti die unà cum Chirurgo me adventurum pollicitus sum, quare unà cum Clarissimo viro D. Joanne Smaltzio. D. Noachi filio.

lio. p. m. in arte suâ peritissimo, lithotomo quondam celeberrimo, visitavimus hanc ægram & paracentesin instituit D. Smaltzius verum non ordinario instrumento, quo usus fuit & delineavit D. Paulus Barbette in suâ chirurgiâ, sed tantum acu incurvatâ oblongâ cum filo lanoso contorto ab unâ parte tenuiori, crassiori ab alterâ & quidem hoc modo, dextrâ manu acum dictam tribus digitis transversis ab umbilico & infrà eundem pertundebat abdomen, & acum versus musculum transversum, sinistrâ manu eam partem comprimens, protrudendo abdomen denuò pertundebat & absciss. acu filum lanosum contortum lympha in abdomine contenta non nisi guttatim nocte dieque exstillavit; verum inter hanc operationem unciæ tres quatuorve lymphæ effluxêre; ast ægram nec querentem nec clamantem audivi, tantum rogabat, anne jam peracta est operatio? vobis gratias ago summas, dolorem vix aut ne vix sensi, imò levamen quoddam quoad distensionem sentire me videor; intrà viginti quatuor horas pintam circiter lymphæ vel effluxisse observavi, si minus, filum de crassiori latere ad alterum tenuius fuit retractum ac vice versâ; interim diæta erat corroborans, per vices non aslatim simul sumta; sæpius quoque cochleare unum vel alterum assumsit de sequenti mixturâ cardiacâ.

Quam D. Smaltzius acu incurvatâ annexo filo lanoso contorto instituit.

Cujus beneficio lympha & aqua ex abdomine guttatim exstillavit.

Et quidem intrà 24. horas pinta una effluxit.

℞. Aq. meliss. ℥iiij.
Fænic. ℥j.
Vit. Mathiol.
Cinamom. ana ℥ß.
Vini rhenan. vetustior. ℥iß.
Confect. hyacinth. ℥ij.
Julap. rosat. ℥jß.
MS.

Interim continuò mixturam cardiacam usurpavit.

Omnia ex voto procedere videbantur, quotidiè alvum semel deponebat, pulsus satis robustus nec febricitans, singulis diebus levamen observare testabatur, verum sexto die horâ

Levamen sensit, verum ex levi febricula mortua.

nonâ vesperinâ levi febriculâ fuit correpta, & eâdem nocte fatis subitò & inopinanter concessit.

Similem paracentesin instituimus eodem quoque eventu.

Talem quoque paracentesin cum D. Smaltzio juniore instituimus in rusticâ propè pagum alphensem. Huic mirâ etiam crassitie distentum erat abdomen sed quoque levi ex febriculâ cum siti, diem obiit.

Dicta ut *LECTOR BENEVOLUS* eò melius intelligat, consultum duximus, figurâ omnia illustrare;

Dicta paracentesis figurâ illustrata.

A. Ægra ascite gravissimâ laborans.

B. Venter maximè distentus trium ulnarum crassitiem superans.

C. C. Hypochondria.

D. D. D. D. instantis quasi disruptionis indicia admodum pellucida.

E. Umbilicus.

F. F. Introitus & exitus acus beneficio factus.

G. G. Extremitates fili lanosi contorti, extrà abdomen pendentes, ab unâ parte tenuior ab alterâ parte crassior.

H. Acus.

I. Filum lanosum contortum versus acum paulò crassior.

L. Lympha exstillans.

M. Crura intumefacta & divaricata.

N. Pedes itidem valdè tumidi.

Menses decolores aut suppressi &c.

17. *Menses decolores aut suppressi, nec eodem tempore* (citius nempè tardiusve) *prodeuntes*; juxtà *Hippocratem aphorism. 36. sect. v.* mulieri, *inquit*, menses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant esse necessariam.

Varias Puellas, viduas, ac maritatas curavimus sequenti massâ pilulari, vino medicato & pulvere:

Pilulæ menstrua provocantes.

℞. Mass. Pilul. fœtid. major.
Aloës lucid ana ʒij.
Myrrh. rubr.
Resin. jalapp. ana ʒß.

Ca-

Digitized by Google

Caſtor.
Croci optim.
Diagrid.
Trochiſc. alhandal. ana ℈j.
Tartar. vitriolat.
Extract. rad. gentian.
Sal. volat. ſuccin,
Armon. vel
Fuligin. ana gr. xxv.
Ol. ſtillat. menth. criſp. gutt. viij.
Sabin. gutt. vj.
Origan. cretic. gutt. iij.

Poſt redactionem in pulverem tenuiſſimum f. cum ſ. q. elix. proprietatis Paracelſi Maſſa Pilularis; de quâ ex ℈j. f. Pilulæ no. v. harum tum doſis eſt v. vel vij. quas bis utplurimum in hebdomade aſſumſerunt.

Vinum medicatum ad menſtrua ſuppreſſa.

℞. Rad. angelic.
Ariſtoloch. rotund.
Galang.
Rub. tinctor. ana ℥iij.
Fol. puleg.
Menth. criſp.
Sabin. ana M. j.
Bacc. lauri
Juniperi ana ℥ß.
Sem. leviſtic. ℥iij.
Sinapi
Fœnic. dulc. ana ℥ij.
Croci optim.
Cinamom. acut. ana ℥ß.
Caryophill.
Flaved. cort. arant. ana ℥iß.

Conciſis atque contuſis cantharoque lapideo inditis affund.

Vini gallic. pint. v.

Postque infusionem per octiduum singulis vel alternis matutinis de hoc vino medicato usurparunt uncias tres, instillatis unicuique dosi spiritus fuliginis vel salis armoniaci guttulis sexdecim vel octodecim.

℞ Sal. arthemis. ℈ij.

Pulvis ad menses efficax.

Borac. venet.

Tartar. vitriol. ana ʒß.

Croci optim. ℈j.

Ol. succin. vel sabin.

Menth. crisp. still. ana gutt. iij.

MS. F. pulvis in 6. doses dividendus, de quo pulvere singulis vespertinis dosin cum vino medicato assumsêre.

Venter suppressus.

18. *Venter suppressus*, ut testatur *C. Celsus lib. j. cap.* 3. *ubi de dejectionibus agit, p. m.* 21. dejectio autem, inquit, à medicamento quoque petenda est, ubi venter suppressus, ex eoque inflationes, caligines, capitis dolores, aliaque superioris partis mala increscunt: præterquam in peste, omnibusque affectibus malignis docuit *Palmarius de morbis malignis ac febribus pestilentialibus cap.* 23.

Cacochymia.

19. *Cacochymia*, docente *Fuchsio institut. medicar. lib. ij. sect. v. cap.* 16. plerumque inter Medicos hæc quæstio solet agitari, an scilicet alterantia in cacochymiâ, quæ etiam hic indicantur (est enim humorum, *Nota, vitiosorum* abundantia & simul qualitate non rarò aut ferè semper peccans,) purgantibus, an verò purgantia alterantibus sint præmittenda?

Purgantia alterantibus an præmittenda, vel vice versâ.

Respondemus: purgantia tunc alterantibus esse præmittenda, 1. quandò absque ægrorum noxâ exhiberi possunt, aut 2. quandò materia seu humor (intellige bilem, nullus enim humor in corpore ità turgêre solet, quam quidem bilis) turget; ut *Hippocrates aphor.* 10. *sect. iv.* docuit, purgandum

dum in valdè acutis si turgeat materia, eodem ipso die, differre enim in talibus malum: aut 3. quandò qualitate simul humor cacochymicus non peccat; nam quatenus humores cacochymici qualitate simul peccant; eatenus crudi & inconcocti existunt; & crudi ac inconcocti medicamento purgante non educendi juxtà *aph.* 22. *sect.* j. Contrà vero alterantia & humorum peccantium qualitatem vitiosam temperantia purgantibus sunt præmittenda, quandò talibus qualitatibus vitiosis peccant humores simul abundantes, ut sine metu magni ægrorum incommodi per alvum exturbari non possint; ex. gr. in peste (ut statim ex *Palmario* probatum) licet venenum illud pestilentiale humoribus pituitosis vel biliosis turgentibus mixtum, sicque totum cacochymicum quantitate & qualitate simul peccans, in corpore existat; tamen sine maximi incommodi ipsiusve mortis metu per alvum educi nequit, ob summam nempè acrimoniam, quâ, venenum illud pestilentiale turgentibus humoribus mixtum, est præditum: si enim ad intestina ab ità præposterè purgantibus moveatur, semper ferè alvi fluxus lethalis sequitur, ut multorum experientia testatur.

20. *Morbi chronici*, modò concoctio appareat, semper enim concoctionem expectandam, docuit *Aëtius Tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 23. *Martinus Wendelinus* verò *lib.* 3. *axiomat. medicor. axiomat.* 1059. statuit, in morbo chronico nonnunquam concoctionem expectari non posse, videlicet si natura materiam peccantem non tolerat. Morbi chronici.

21. *Morbi acuti*, hisce in morbis *rarò* & *non nisi per initia* medicamentis purgantibus utendum, idque, *Nota*, diligenti antè adhibitâ circumspectione, faciendum; legitur apud *Hippocratem aphor.* 24. *sect. j.* & *Galenum lib. quos purgare oporteat*; & *aphor.* 10. *sect. iv.* purgandum in valdè acutis, si turgeat materia, (in nonnullis exemplaribus si suopte impetu ad excretionem humor feratur) eodem ipso die: Morbi acuti sed in iis rarò & non nisi in initio.

Digitized by Google

die: differre enim in talibus malum; quare quoque *Dorncreillius lib. de purgat.* in ipso acutorum, inquit, principio, *in quibus nempè materia turget*, corpora purgare convenit, nullis etiam concoctionis signis apparentibus: ideò quoque *Galenus in lib. j. aphor. commentar.* 22. & *lib. iv. aphor. comment. j.* docuit, turgentes humores in morbi principio esse evacuandos.

Arthritis sed quoque in initio.

22. *Arthritis*, videlicet in initio exhibenda φάρμακα καθαρτικά antequam doloribus, febribus, vigiliisque vires sint prostratæ, aliàs pessimè agunt qui arthritidis curationem per purgantia aggrediuntur; in doloribus enim arthriticis si purgantia exhibeantur, non nisi, finito uno paroxysmo, alter statim & quidem sæpius aliâ in parte paroxysmus, plerumque duplò triplòve vehementior excitatur; quâ de causâ inspiciatur *J. Walæus in suâ medendi methodo p. m.* 31. ut sequens observatio abundè contestabitur: in initio verò optimè profuisse testatur *Clariss. Daniel Sennertus de arthritide cap.* 7. compertum est, *inquit*, arthriticos quosdam è nullo medicamento alio tantam, quantam ex repetitis, *in initio*, purgationibus percepisse utilitatem, imò purgantia sæpè profuisse, sine aliis medicamentis; plus enim spirituum resolvitur doloribus arthriticis ac vires magis conficiuntur artusque gravius infirmantur; denique totius corporis facultates magis atteruntur ab uno unius paroxysmi in articulos humorum influxu, quam à sepies, *in initio vel antè paroxysmi invasionem*, iteratis usu compertis moderatisque medicamentis purgantibus; & *cap. v. de arthritide* monet, purgantia paulò fortiora eligenda esse, talia tamen, quæ ventriculum non offendant & *cap. vij.* si, inquit, quis diligentiam in præcavendâ arthritide adhibêre velit, ter vel etiam quater singulis annis purgationem instituere potest, (quare inspiciat *Lector Benevolus*, historiam & observationem *cap.* 3. *p.* 125. & 126. descriptam,) quæ tum commodissimè instituitur verè & autum-

Purgantia ad arthritidem præcavendam conducunt.

tumno, ut testatur quoque *Galenus lib. de curand. rat. per sanguin. miss. cap. vj.* & *in lib. Hipp. de humorib. commentar. j.* paulo nempè antè æquinoctium.

Vir quispiam quadraginta quinque propemodum annos natus, pituitosus, diu *Bacchi castra* secutus, incidit in appetitus diminutionem imò abolitionem, nec longè post crurum pedumque tumorem eximium, moxque in febrem quotidianam continuam horâ septimâ vespertinâ plerumque exacerbescentem; sicque febricitans per mensem circiter decubuit, tumque appetitus rediit, crurum pedumque tumor tandem quoque evanuit; curatus, cum *Baccho* divortium fecit, ast flagrantius *Veneris castra* sequi cœpit; non longè verò post in arthritidem incidit à quâ beneficio spiritus vini, in quo parum camphoræ erat solutum, calidè impositi intrà duas circiter septimanas fuit liberatus; verum post longum per pluviosum aëra iter recidivam talibus cum doloribus, febribus ac vigiliis indies ingravescentem passus fuit, ut jam delirium instare dixisses; consilio *Medici* cujusdam statim venæsectio fuit instituta, sequenti die purgans præscriptum, tertio die sudoriferum ex theriacâ antiquâ exhibitum, undè parum dormivit & benè sudavit. Quarto die partibus dolentibus spiritum vini imponi curavit; quintò die iterum purgans, quia dolores ingravescebant, assumsit æger; (*Nota* sublatâ causâ tollitur quidem effectus, verum tamen antequam causa subindè tollatur, æger à symptomatibus urgentibus acriterque insurgentibus augentibusque non rarò de medio tollitur) quo assumto majores exorti fuerunt dolores; quare æger non nisi sudoriferum ex theriacâ antiquâ & vini spiritum in quo parum camphoræ erat dissolutum usurpare voluit, sicque optimè dormivit & dolores quotidiè diminuti fuêre, tandem purgans iterum suasu *Medici* assumsit, ac sequenti die dolores ità denuò erant adaucti; ut præ dolore altâ voce clamitaret ægrotans, quare statim alium vocari jussit *Medicum*, qui

Vir diu bacchi castra secutus.

In febrem quotidianam continuam incidit.

Curatus veneris castra flagrantius secutus.

arthritide corripitur.

Recidivam passus.

Post purgans assumtum dolores acriores.

Tandem laudano opiato & spiritu vini camphorato curatus.

qui illi non nisi pilulas duas ex laudani opiati grano uno cum semisſi confectas vesperi assumendas dedit, ac ter tantum easdem assumsit, partibusque dolentibus non nisi spiritum vini camphoratum imposuit, ac brevi fuit curatus.

Scabies.

23. *Scabies*, quæ jam è sero salso, jam bile acri, jam humore austero, ut nonnulli volunt, ac sæpè simul pituitoso &c. exoritur; hæcque humida, illa sicca est, estque vel squamosa, pruriginosa, sanioſa, fœda &c. accuratam hujus affectus curationem qui desiderant, legant *Gordonium de cutis infectionibus part. j. cap.* 24. nec non *Cl. Samuelis Hasenrefferi* πανδοχεῖον αἰολόδερμον, ut & *Valescum de Chirurgiâ cap.* 17. *Hieronymum Mercurialem de morbis cutaneis &c.* qui abundè ac optimè affectum illum pertractarunt; *causarum signa* ut ea tradidit *Petrus Forestus lib. v. observat. Chirurgicar. observ. x. in scholiis* illa, inquit; quæ aspera est in se & habet pustulas in cute, quæ elevantur & sunt acutioris capitis, talis est acutioris humoris; ast quæ habent pustulas latas & magis profundas in carne, harum humor est minoris acuitatis: si scabies sit à sanguine, cognoscitur per ruborem membri & plenitudinem totius; per mollitiem, per pruritum delectabilem, & per copiosam saniem & citam generationem, & citò exit sanguis ex unguium scalpellatione & sapor in ore sentitur dulcis; si autem sit à phlegmate salso, tunc locus flavescit, & quasi squamæ exeunt ab eo; Sic Nobilem quendam vidimus, cujus totum corpus erat squamosum, qui sæpius per mensem, unum vel alterum quasi curatus, facilè recidivam passus est, assumtis nempè cibis salitis, piscibus marinis, halecibusve fumo induratis, verum accuratius observatâ diætâ, & decocto mox secuturo ut & bolo sudorifero usurpato, brevi iterum curatus fuit, imò immediatè post bolum sudoriferum bis terve iteratum squamæ abundè e corpore decidebant, verum quia, toties hisce in Regionibus recidivam patiebatur, nostro ex præscripto

Ejusque causæ & differentiæ.

Signa causarum.

Facilè recidivam patiuntur.

Ita-

Italiam petiit, carnes viperinas assumendi gratiâ, quarum beneficio plurimos curatos fuisse Practicorum observationes testantur) & est mediocris generatio saniei, & pruritus & magna delectatio, & in fine est magnus dolor: si est à cholerâ, tunc adest siccitas, & ariditas membri & punctio, & ardor, & pruritus acutus, & valdè pauca generatio saniei; locus citrini est coloris, cum magno pruritu, siccitate & scissuris; si est à melancholiâ, locus vergit ad nigredinem, & scabies est sicca cum squamis, & sine sanie: & si humores sint commixti, signa quoque mixta erunt. Purgantia hoc in affectu convenire, imò specifica modò si admixta ipsis fuerint, etsi valdè contumacem hunc affectum curare ac curasse sæpius, testantur unanimiter qui de scabie scripsêre unquam; non tamen incongruum erit præparantia ac humorum qualitatem peccantem temperantia prius exhibêre, sicque temperatis præparatisque humoribus qualitate peccantibus tutò ad καθαρτικὰ φάρμακα specificis mixta transire, hâcque ratione citius, tutius, ac jucundius scabies etsi contumax ac diuturna curatur.

Quare carnes viperinæ cum effectu præscribuntur.

Et specifica purgantibus admiscenda.

Et alterantia ista præmittenda.

Vir quispiam quinquaginta circiter annos natus, post varia lacticinia, diuque eadem usurpata & pravam diætam, fructus horarios &c. incidit in scabiem sanioſam, magnâ saniei copiâ indies effluente: imò etiam tanta, ut macresceret æger; cum multa ac varia jam hujus jam illius consilio frustrà usurpasset remedia, ad curam vocatus primò sequens decoctum præscripsi:

Vir post pravam diætam.

Incidit in scabiem sanioſam.

Plurimis frustrà adhibitis.

℞. Rasur. lign. guajac. ℥vj.
Rad. asparag.
Polypod. quercin. ana ℥ij.
Liquirit. ℥ß.
Filic.
Lapath. acut. ℥ijß.
Fol. fumar.

Tandem decoctum.

Taraxic. cum toto ana M. j.
Senn. mundat. ʒ6.
Tamarindor. ʒiβ.
Tartar. crud. ʒiij.
Conciſa atque contuſa infundantur per biduum in ſ. q. ſeri lactis dulc. tum per duas circiter horas coquantur & colat. ℔iij. add.
Flor. ſulphur. ʒij.
Syr. de cichor. cum rheo ʒiij.
MS. F. apozema.

De hoc apozemate ter de die aſſumſit uncias tres quatuorve, poſt cujus uſurpationem ſequentes ipſi dedimus pilulas.

Et pilulas purgantes.

℞. Extract. cathol. pag. 210. & 211. præſcript. ℈j.
Mercur. ſublimat. dulc.
Flor. ſulphur. ana gr. vj.
Ol. fœnic. gutt. ij.
MS. F. pilulæ no. vij.
Deaur.

Harum beneficio optimè depoſuit alvum; interim linteamina ſequenti decocto calido imbuta impoſuit.

Nec non fomentum.

℞. Herb. ſaponar.
Scabioſ. ana M. j.
Fol. nicotian. ʒ6.
Rad. lapath. major. ʒj.
Sulphur. crud. ʒvj.
Coq. in vin. gall. pint. j.
Colatura detur ad uſum.

Poſt horum tam internorum quam externorum medicamentorum uſurpationem ſanies admodum fuit diminuta; tandem ſequentem bolum veſperi aſſumendum præſcripſimus.

℞. Diaſcord. Fracaſtor. ʒj.
Trochiſc. viperin.

An-

Antim. diaphor.
Flor. ſulphur.
Gumm. guajacin. ana ℈ß.
Lap. prunell. gr. xv.
MS. F. bolus.

Bolum diaphoreticum.

Quo aſſumto valdè ſudavit, poſtque triduum apozema iteratum fuit; ac poſteà ſæpius pilulis ſupradictis nec non bolo ſudorifero fuit uſus; ultimò ſequens linimentum pro inunctione uſurpavit, & tandem curatus fuit.

℞. Unguent. alb. camphorat. ℥iß.
Sapon. venet. ℥ß.
Flor. ſulphur.
Lithargyr. aur. ana ℥ij.
Mercur. ſublimat. dulc.
Tartar. crud. ana ℥j.
Fol. nicotian. ℥iß.
MS. F. unguentum.

Ut & linimentum uſurpavit, & curatus fuit.

24. *Lues venerea, Trincavellus libr.* 3. *conſil.* 120. in lue venereâ, inquit, evacuandum corpus medicamento purgante opportuno; neque tamen admodum valenti, cum corpus jam plurimum videatur labefactatum, & ex priori decidiſſe, præſertim quo ad ventriculum: neutiquam in principio hujus gravioris affectus purgantibus utendum, quia *hujus luis cauſa primaria* humor acris acidus eſt, *ſecundaria* pituita viſcida, ut ſatis ſuperque ex ſymptomatibus concurrentibus innoteſcit; & acre acidum potius vetat quam quidem indicat purgationem, ut in ſuperioribus probatum, indicat verò ſui temperationem & correctionem; concedimus quidem imò neceſſarium judicamus temperatum illud acre acidum unà cum aliis quantitate peccantibus humoribus expurgandum eſſe; non verò ubi intemperata adhuc omnia, & acria illa ſummo in vigore vel augmento exiſtant; unum caſum unamque obſervationem de lue venereâ hiſce in-

Lues venerea.

Sed non in principio.

Cauſa luis venereæ acrè acidum videtur.

inferam; licet plures addere possem, nisi mutato saltem ægrotantium nomine me unum idemque dicturum metuerem:

Mulier ex impuro coitu primò in gonorrhæam incidit.

Mulier quædam quinquaginta jam annos nata, antè triginta annos ex impuro coitu in gonorrhæam incidit; quâ non rectè curatâ semper dolores mediam brachiorum & crurum ossium partem & caput noctu & circà vesperam infestantes sensit; flocci tamen hosce pendens, præsertim quia non amplius ingravescebant, curatam se putavit; nec longè post viro nupsit; maritus post aliquot annos ex coitu cum impurâ meretrice in gonorrhæam virulentam incidit; brevi postmodum uxoris dolores ingravescebant indies, nulli tamen hoc innotuit nisi post septimestre circiter, cum nepti indicaret; quæ maritum præsente uxore incusat; postque varias incusationes & excusationes tandem maritus confessus est; quare statim chirurgum quendam clam accersivêre, qui maritum & uxorem (ut putarunt consanguinei) curavit; post duos verò circiter annos iterum dolores, magis tamen punctorii, non tantum brachia & caput, verum etiam tempora, & sternum infestantes ingravescebant, quare brevi in pedes se dedit maritus; accersito iterum dicto Chirurgo, multa ac varia usurpavit remedia, ast frustraneo non tantum eventu, verum etiam ità malum adauxit, ut totum septum narium excideret; quare simul & Medicum accersivêre, qui statim ipsi per tres circiter menses mercurium sublimatum dulcem conservæ rosarum mixtum sæpius dedit, undè tanta & tamdiu durans salivatio fuit secuta, tantaque corporis macredo, ut sceleton cute indutum dixisses, nec longè post ità vehementer exacerbati fuêre dolores, ut intrà octiduum nihil omninò dormire posset, totumque caput jam jam disruptum iri putaret ægrotans; accersitus ubi quæ gesta erant intellexeram sequentem bolum circà vesperam assumendum dedi.

Quasi jam curata viro nupsit impuro.

Ac brevi luem veneream passa est.

Ità ut septum narium sit elapsum.

Quare diu mercurio sublimato usa fuit, & magna salivatio secuta est.

Dein bolum diaphoreticum.

℞. Diascord. Fracastor. ʒjß.
Antim. diaphor.

Gumm.

Gumm. guajacin. ana ℈j.
MS. F. bolus.

Quo assumto placidè dormivit ac blandè sudavit, quare alternis diebus sæpius reiteratus fuit hic bolus, ac optimè semper indè se habuit; porrò usa fuit sequenti decocto, nihilque liquidi præter hoc decoctum accepit:

Et decoctum guajaci &c. diu usurpavit.

℞. Rasur. lign. guajac. ℔ß.
Saffafras ʒiiij.
Cort. lign. sanct. ʒiij.
Rad. chinæ ʒij.
Salf. parill. ʒiijß.
Glyzirris.
Polypod. quercin. ana ʒiß.
Passul. major. } enucleat. ana ʒij.
minor. }
Concisis atque contusis affund.
Spir. vini optim. pint. ß.
Stentque mixta simul in arenâ tepidâ vel *Mariæ balneo* per viginti quatuor horas, tum affund. aq. puræ q. s.
Coq. & colatura detur usui.

Subitò dolor palati &c. atrocissimus fuit exortus.

Postquam hoc decoctum per septimanas aliquot usurpaverat, subitò dolor palati atrocissimus fuit exortus decocto neutiquam cedens; quare supradictum bolum assumendum dedi, quo assumto paucas intrà horas dolor ferè fuit sedatus, posteà dimidium ferè ossis palati decidit, ac intrà mensem duas partes non exiguæ magnitudinis ossis zygomatici excisas vel propriis digitis extractas mihi dedit, quas quoque huc usque servavi & multis ostendi; cavitates illas decocto ut abluerentur jussi; plurima quoque posteà subinde parva ossicula decidêre: tandem in toto propemodum corpore pustulæ squamosæ multifariæ apparuêre, quas non nisi decocto supradicto fomentando curavit; nec longè post pilorum effluvium est secutum. Quare in usurpando decocto admodum fuit dili-

Et posteà palati & zygomatici ossis pars decidêre.

Ac corpus pustulis squamosis deforme &c. supradicto decocto curavit.

diligens; non tamen nisi pedetentim symptomata fuerunt diminuta; quare juxtà nonnullos *Medicos* decocto addidi antimonii crudi pulverisati ac in *petiâ* ligati uncias tres quatuorve, quo facto mirum quam breviter symptomata indies diminuta cessarunt: tandemque sexto nempè mense curata fuit miserè hæc afflicta mulier, mense tamen pòst ex dysenteriâ obiit.

Tandem curata ex dysenteriâ obiit.

Vulnera.

25. *Vulnera*, vulneratis ex alvo quæ insunt subducito, pharmaco infrà purgante exhibito: legimus apud *Hippocratem libr. de affectionibus text. xxxvij. p. m.* 183. & *libr. de ulceribus text. iv. p. m.* 666. & 667. depurgatio ventris deorsum confert in vulneribus, quæ sunt in capite & in ventre & in articulis, quod *Galenus lib. iv. method. medend.* comprobat: quare quoque *Quercetanus de sclopetorum vulneribus cap. iv.* statuit, purgationem æquè ut sanguinis missionem, in vulneribus, quæ sclopetorum ictibus acciderunt, duabus de causis esse adhibendam; nempè propter morbi magnitudinem & vitiosi succi abundantiam.

Ulcera.

26. *Ulcera*, in ulceribus quæ exedunt, & quæ serpunt, quæ diuturna sunt & quæcunque deliganda sunt per alvum purgare convenit, itidem legitur apud SENEM *lib. de ulceribus, text. iv. p.* 666. depurgatio, inquit, ventris deorsum plurimus ulceribus confert. & *text. vj. p.* 668. in omni ulcere, igne sacro accedente, corporis purgationem sive sursum sive deorsum facere oportet, quam sententiam comprobat *Ambrosius Paræus in can. suis can.* 30.

Conveniunt quoque purgantia incidentibus mixta in cachexiâ & plurimis aliis morbis, quos brevitatis ergò non addidimus, & in Practicis quia satis superque indicatur, quibus nempè in morbis *φάρμακα καθαρτικά* conveniant; quare ad morbos contraindicantes seu purgationem vetantes transeo.

MOR-

MORBI, PURGATIONEM CONTRAINDICANTES SEU VETANTES, SUNT SEQUENTES.

Morbi purgationem vetantes sunt

1. *Hæmorrhagia imprimis gravis*, *φάρμακα* enim *καθαρτικὰ* sanguinem solvunt, exagitant ac tenuiorem reddunt, sicque ex sanguine magis exagitato, soluto ac tenuiori reddito ejusdem effusio augetur: & hæmorrhagiam graviorem, sanguinem solvendo, exagitando, ac tenuiorem reddendo, efficiunt gravissimam ac neutiquam medicamentis superabilem; præterea vel sanguinem copiâ peccantem per venæsectionem minuendum vel eundem aromaticis, spirituosis, motuve &c. calefactum ac rarefactum refrigerandum, tenuioremve factum incrassandum, vel acrimoniâ quâdam peccantem temperandum esse indicatur: neutiquam ergò in gravi hæmorrhagiâ medicamenta purgantia conveniunt, quia contrarium in hæmorrhagiâ indicatur. Hæmorrhagia imprimis gravis.

2. *Vertigo*, neutiquam purgantia medicamenta vertiginosis exhibenda statuit SENEX *libr. de veratri usu text. j. p. m.* 611. & 612. & *lib. j. prædictor. text. ix. p. m.* 476. acria enim quia utplurimum *καθαρτικὰ φάρμακα* existunt, humores magis magisque moventur ac concitantur, indèque spiritus quasi circumrotantur, sicque vertiginem non curant, aut potius augent ac curatu difficiliorem reddunt: quare potius in usum revocanda nimiam humorum rarefactionem figentia, aut humorum acrimoniam temperantia, aut nimis rarefactus aut abundans sanguis venæsectione temperandus aut minuendus &c. *Hippocrates* enim *in coacis prænotionibus sect. iij. 60. p. m.* 553. testatur, vertigines ab initio sanguinis narium fluxionem solvere; convenit ergò in principio vertiginis venæsectio; *nam quò natura vergit, eò ducenda, per loca convenientia.* Vertigo.

3. *Phrenitis* s. meningum inflammatio quia purgantia nihil de parte affectâ auferunt, verum majorem motum sanguini conciliando inflammationem augent; ut *Hippocrates libr.* Phrenitis.

libr. de veratri usu docuit, quicunque verò, inquit, inflammata in principio morbi, statim medicamento (purgante) solvere aggrediuntur, hi de eo quidem quod distentum est ac inflammatum, nihil auferunt, ea verò quæ morbo resistunt & sana sunt, consumunt; sicque corpore debilitato, morbus superat, & malum immedicabile redditur: *text. j. p.* 611. & paulò infrà, ut & *lib. j. prædictor. text. ix. p.* 476. neutiquam deliris purgantia medicamenta danda: purgantium enim maleficio, quia sanguinem omnesque humores turbant ac concitant, non nisi meningum inflammatio augetur; potius ergò refrigerandus sanguis ac minuendus per venæsectionem & refrigerantia medicamenta opiatis mixta temperandus, ac nimis rarefactus compescendus: quam purgantium maleficio malum immedicabile ac insuperabile reddendum.

Paraphrenitis. 4. *Paraphrenitis*, *f. diaphragmatis inflammatio*; rectè concludit *Petrus Forestus lib. xvj. observat. schol.* 33. nullas inflammationes internas laxantibus purgantibusve medicamentis esse curandas; non enim nisi sanguinem potentius exagitant, sicque inflammationem augent; hoc in affectu potius venæsectio est instituenda & acida incidentia temperata præscribenda, sicque diaphragmatis inflammatio curanda; quam purgantium medicamentorum maleficio malum curatu difficile, incurabile aut saltem curatu difficillimum reddendum.

Pleuritis. 5. *Pleuritis f. membranæ costas succingentis inflammatio*, καθαρικὰ φάρμακα præsertim in initio inflammationis membranæ pleuræ non conveniunt, ut *Hippocrates libr. de victu acutorum* docuit, imò *Joannes Jonstonus in suis notis in coacas Hippocratis prænotiones titul. xvij. coac.* CCCLXXXVI. *p. m.* 329. & 330. statuit molliorem alvum pleuriticorum esse periculosam & plerumque lethalem: & SENEX *text. xij. libr. de victu acutor. p. m.* 277. in pleuritide, inquit, si dolor

ad

ad claviculam de se significationem præbeat, aut gravitas ad brachium, aut circà mammam aut suprà septum transversum: venam secare prodest in cubiti flexurâ internam: & non cunctari copiosum sanguinem detrahere, si verò sub septo transverso fuerit dolor, ad claviculam autem de se significationem non præbeat, alvum mollire oportet, ut superius, ubi de morbis indicantibus p. 245. egimus, satis probavimus; purgantia medicamenta in pleuritide non conveniunt quia proxima pleuritidis causa plerumque plethora est, quæ non purgationem aſt venæsectionem indicat & quia illo in affectu acre acidum primariò peccat; ut *Helmontius* & post illum *Expertus Medicus Jacobus van Hadden tractatu suo primo & secundo* (belgico idiomate conscripto) *de pleuritide* ex dolore pungente, sanguinis coagulatione, urinæque sedimento, nec non juvantibus & nocentibus quam optimè & rectè concludendo probarunt: acida verò acria purgationem vetare suprà p. 230. satis superque probatum: SENEX *lib. de victu acutorum text. xj. p.* 276. valdè calefactoria laudat; in pleuritidis initio calefactoriis, inquit, quidem primum non alienum est tentare dissolvere: (& *text. xij.* quod si ad calefactoria dolor non solvatur, non multo tempore calefacere oportet, resiccant enim calefactoria pulmonem & suppurationem faciunt) ex calefactoriis verò optima est aqua calida (cum floribus chamomillæ, sambuci, milio, semine cumini, carui &c. cocta) in utre, aut *in vesicâ*, aut vase æneo, aut testaceo admota: verum molle quid anteà lateri apponi oportet; commodè etiam spongia mollis magna, ex aquâ calidâ expressa apponitur; contegere verò stragulis ipsum fomentum oportet, nam & diutius sic sufficiet & durabit: fomenta calefacientia in vesicâ &c. contenta in pleuritidis principio & multis aliis affectibus & symptomatibus applicata expertus OMNIBUS commendo.

Venæsectio in pleuritide magis convenit.

Quam purgantia.

Et quare.

Calida fomenta cum spongiâ.

Vel vesicâ apprimè conveniunt.

Anno 1685. & 1686. hisce in Regionibus septentrionali-

Pleuritides veræ & nothæ 1685. & 1686. grassantes.

bus variæ pleuritides veræ sed pauciores, spuriæ seu nothæ autumno verò & hyeme plurimæ exortæ fuêre; quarum nonnullas tamen in principio pleuritidis esse a plurimis Practicis negabatur, quia signa pleuritidis vulgaria diagnostica (ut respiratio difficilis, dolor lateris punctorius, tussis, febris, genarum rubor, imprimis si aliquamdiu duraverit, & similia jam in præcedentibus nominata signa) non observabantur; in minimis omnia pleuritidis veræ signa aderant, verum in plurimis non observabantur, in nonnullis autem dolor tantum obtusus circà claviculam jam dextram jam sinistram cum tussi; in aliis dolor sub utrisque scapulis vel alterutrà, cum respiratione difficiliori verum neutiquam cum tussi

Earum symptomata varia.

observabatur; Alii verò de dolore punctorio circà lumbos cum tussi; Alii de dolore intenso infrà guttur cum respiratione difficiliori, absque tussi conquerebantur; hi tantum de respiratione difficiliori & frequentiori, cum summo genarum rubore & siti; illi verò tam viri quam mulieres, de maximo in mammis dolore interno externove lamentabantur, ità ut manu vix attingere audêrent; in nullâ nothâ seu spuriâ hâc pleuritide phlegmata sanguinolenta in principio, verum quidem in fine curationis nonnulla observavi; omnes simul febricitabant.

Omnibus medicamentis frustrà adhibitis.

Plurimi Medici graves hasce pleuritides nothas vel hæcce symptomata diaphoreticis discutientibus, aperientibus ac incidentibus tam internis quam externis superare absque venæsectione conabantur, verum incassum omnia, imò symptomata indies ità ingravescebant quibusdam, ut intrà quatuor, quinque, sex, septemve &c. dies fatis cederent; quare nonnulli Medici, aliorum periculo cauti, venæsectionem ast levem in ipso initio necessariam judicabant, ac statim quoque levamen observabant, quare in plurimis bis terve venæsectio iterata fuit & quidem in majori dosi sanguis detractus summo cum affectu; tumque post venæ-sectionem diaphoretica & quidem specifica præscripta fuêre, ac brevi omnes penè cura-

Venæsectione eâque bis terve iteratâ, curati.

ra-

ratos obſervavimus, dicta unâ vel alterâ obſervatione illuſtrabo.

Juvenis viginti quatuor annos natus, pituitoſus, laborioſus, in fine autumni pagum vicinum petens aëre parum nebuloſo exiſtente, domum reverſus, de ſiti conquerebatur; quare cereviſiam frigidam avidè hauſit, benè tamen cœnatus cubitum ivit, circà mediam noctem reſpiratione parum difficiliore, ſummo manè ſurgens, ſervus enim piſtoris erat, & panem pedibus depſere aſſuetus, de reſpiratione difficiliori & frequentiori, ac dolore ſed obtuſo ſub utriſque ſcapulis conquerebatur, verum neutiquam de tuſſi, quare herus, procul dubio frigus eum contraxiſſe putabat, ideoque juſſit ab aëre frigidiore cavêre ſibi & propè furnum benè tectum parum per decumbere, & ſudare; brevi pòſt ſudore quaſi diffluens, reſpiratio reddita difficilior & frequentior, ſitiſque quam maximè adaucta fuit cum genarum rubore ſummo; accerſitus & juvenem inſpiciens, dictaque ſymptomata audiens, pleuritidem notham eſſe & venæſectionem ſummè ſtatimque neceſſariam judicabam, verum piſtor reſpondit, nec tuſſim, nec dolorem lateris punctorium adeſſe, quæ ſæpius audiverat illa adeſſe, in pleuritide; ad quod ego ſæpius hoc tempore id contigiſſe & plures tales me jam habêre ac habuiſſe ægros, imò ſolâ venæſectione curaſſe, quo audito, rem totam ſervumque mihi commendavit; mox igitur vena fuit ſecta ad uncias, ni fallor, duodecim, ac eo ipſo momento levamen maximum ſenſit æger, ſtatimque cerotum ex cumino & iride ſeparatum ſcapulis utriſque imponendum præſcripſi, ac ſequentem mixturam, de quâ ſæpius cochleare unum vel alterum aſſumſit, ac optimè ſudavit.

Juvenis poſt ambulationem &c.

De reſpiratione difficiliori & dolore obtuſo ſub ſcapulis.

Sitique maximâ cum genarum rubore conquerebatur.

Venæſectione câque iterâ, cerotô.

℞. Aq. flor. ſambuc.
Papav. rhead. ana ℥ij β.
Theriacal. ſimplic.
Prophylact. D. Sylv. ana ℥ß.

Et mixturâ diaphoreticâ curatus.

Hydromel. ʒj.
Antim. diaphor. ʒß.
Syrup. papav. rhead.
Diacod. ana ʒß.
MS.

Manè reversus omnia quidem mitiora inveni, verum nondum sublatam pleuritidem, quare vena iterum fuit secta ad uncias octo, summo cum levamine, ità ut nec dolorem nec respirationem difficiliorem amplius haberet, & infrà quatriduum curatus, summas mihi egit gratias.

Mulier dolore lumborum & respiratione difficiliori &c.

Mulier quadraginta præter propter annorum, pituitosa, nephritica, circà solstitium hybernum benè cœnata cubitum itura, magnum in lumbis sentiebat dolorem plus minusve punctorium cum respirationis quâdam difficultate, dolorem nephriticum esse putabat, verum quia nausea non aderat, dubia hæsit; attamen vinum rhenanum cum oleo olivarum & syrupo altheæ Fernelii assumsit (sæpius enim maximo cum effectu in dolore nephritico hoc medicamento usa fuerat,) sicque lectum petiit; totâ ferè nocte insomni tractâ, manè tussire cœpit, & simul de dolore quodam in mammâ dextrâ conquesta est; vocatus pleuriticum non verò nephriticum esse demonstrabam, & venæsectionem apprimè conducturam judicabam, quare quoque vena statim fuit secta, doloresque in lumbis & mammâ ac tussis mox ità diminuti, ut se curatam jam esse putaret; ac eâ de causâ non nisi pulverem sequentem usurpare voluit.

Phlebotomiâ.

Et pulvere antipleuritico curata.

℞. Pulver. antipleuritic. p. 246. descript. ʒj.
Balsam. sulphur. anis. gutt. iij.
MS. cum hydromelite exhibend.

Vesperi rediens, leviter sudantem, & nullo de symptomate conquerentem inveni; verum altero die visitans, pectoris quandam angustiam se observare retulit, quare apozema hoc pectorale præscripsi.

℞. Rad.

℞. Rad. alth. ʒj.
Chinæ ʒvj.
Fænic.
Glyzirrif. ana ʒß.
Fol. tuſſilag. M. j.
Hyſſop.
Capill. vener. ana M. ß.
Flor. papav. rhead. p. ij.
Ficuum ping.
Sebeſten ana no. viij.
Siliquar. dulc. ʒß.
Conciſ. & Contuſ. Coq. in f. q.
Aq. commun & Hydromel. ana q.ſ. ad colaturæ pint. iv.
add.
Syr. alth. *Fernel.*
Capill. vener. ana ʒij.
Balſam. ſulphur. aniſ. ℈j.
MS. pro apozemate.

Ob pectoris anguſtiam apozema pectorale aſſumſit.

Hujus beneficio ter quotidiè uncias tres calidè uſurpavit, & brevi curata fuit.

Nonnulli poſt dolores hoſce jam ſuperatos diu febre quotidianâ intermittente vel continuâ afficiebantur, imprimis illi, quibus non ſtatim in principio vena fuerat ſecta; etſi varia antifebrilia vulgaria, purgantia, imò diaphoretica ſæpius aſſumſerint, verum in illis, quibus adfui, optimum habui effectum a ſequentibus, nempè hydromelite medicato, tinctura kinæ kinæ ſimul laxante *p.* 260. & 261. *deſcriptâ* ad cochlearia duo manè aſſumta, & bolo febrifugo.

Nonnulli poſt dolores pleuriticos febri quotidianâ &c. affecti.

Tinctura kinæ kinæ laxante.

℞. Radic. gentian. ʒß.
Contrayerv.
Calam. aromat. ana ʒij.
Fol. menth. criſp. M. ß.
Hyſſop. M. j.
Summit. centaur. minor. p. ij.

Hydromelite medicato.

Rasur. lign. colubrin. ʒiij.
Flaved. cortic. citri. recent. ʒß.
Concisis atque contusis affund.
Hydromelit. pint. iij.
Stent in loco calido per biduum.

Ter quotidiè uncias tres pro dosi usurpabant, & tribus antè paroxysmum horis cum hydromelite calefacto, sequentem bolum.

Et bolo febrifugo curata.

2. Extract. febrifug. nostr. p. 189. & 190. descript. 36.
Antim. diaphor. ℈j.
MS. F. bolus.

Peripneumonia.

6. *Peripneumonia* (*pulmonum inflammatio*, moriuntur enim peripneumoniâ laborantes & ἴμπνοι si alvus in iis sit plus solitò liquidior ut *titul. xvij. coac. prænotion. coac.* cccc 11. *p. m.* 362. *Hippocrates edocuit*; & *aphor.* 16. *sect. vj.* pleuritide, inquit, aut peripneumoniâ detento alvi profluvium superveniens malum, imò periculosissimum contestatur *C. Celsus lib. ij. cap.* 8. *p. m.* 71. quare quoque *Hippocrates lib. de veratri usu p. m.* 611. dixit; peripneumoniâ laborantibus & pectore suppuratis neutiquam medicamentum purgans dandum: quid enim φάρμακα καθαρτικά in pulmonum inflammatione agerent? (inflammatio namque quâ inflammatio neutiquam purgationem indicat) quam humores commovère, exagitare &c. sicque fluxionem, inflammationem, graviorem reddere. Satius ergò est purgantia medicamenta rejicere, & mox venam secare, quam tali cum agrotum periculo eadem in usum revocare.

Oris ventriculi inflammatio.

7. *Oris ventriculi inflammatio*, ut testatur *Petrus Forestus libr. xviij. observat. j.* in oris, inquit, ventriculi inflammatione, cathartica per os sumpta minus conveniunt, acria enim quia purgantia plerumque existunt, non nisi dolores, fluxiones majores & inflammationem graviorem suâ acredine circà ventriculi orificium superius excitarent; quare satius

est

est mox venam aperire, & temperata refrigerantia exhibêre; non tantum in oris ventriculi inflammatione, sed & in epatis quoque ac cæterarum partium internarum inflammatione venæsectio præ aliis medicamentis in principio conducit.

8. *Epatis inflammatio;* in inflammatione jecoris in principio nunquam purgantibus medicamentis utendum esse videtur, propterea quod ductis humoribus per partem affectam inflammatio deterior fiat, ut habet *Horstius decad. 7. problemat. medic. quæst. 3. ex Paulo & Æginetâ:* quod *Hippocrates lib. de victu acutorum* confirmat, in principio, inquiens, inflammationis, nullo modo dandum medicamentum purgans: interdum tamen purgantia esse præscribenda docuit *Mercatus lib. iv. de morbor. internor. curatione cap. 2.* ut & *Mercurialis lib. iij. practic. cap. 19.* nec non *Altimarus capite de inflammatione hepatis*, eâ tamen cautione, ne fiat hoc ipsum inflammatione consistente in concavâ jecoris parte, phlegmone in resolutionem tendente, quocircà necessariò requiritur, ut humores primum exactè præparati, & viæ quoque expeditæ sint: hujus quoque sententiæ fuit *Galenus libro quos purgare oporteat*, iis qui in jecore habent inflammationem, ubi tumor concoctus fuerit, ejus expurgationem molimur per inferiorem sanè ventrem, ubi cavas ipsius partes affectus occupat: per urinas autem quum gibbas epatis partes; signa autem in concavâ an verò in gibbâ hepatis parte constiterint, invenient STUDIOSI LECTORES, hinc indè satis superque apud *practicos; Aëtius tetrab. j. sermon. 3. cap. 23. ex Antylo*, & *Galenus lib. quos purgare oporteat*, & *lib. j. aphor. comment. 24.* non tantum in hepatis inflammatione purgantia nocêre, verum etiam neutiquam *Φάρμακα καθαρτικά* in viscerum inflammatione esse exhibenda, statuêre. Epatis inflammatio.

9. *Tussis sicca catarrhalis*, ut statuit *Hippocrates libr. de veratri usu p. m. 611.* quid enim juvant purgantia medi- Tussis sicca catarrhalis.

ca-

camenta humores quantitate non verò qualitate præsertim peccantes exturbantia ; imò catarrhali in tussi maximè nocent , quia humores salso-acres magis magisque concitant , sicque major humorum salso-acrium defluxus & per consequens tussis gravior exoritur , hâcque ratione facilè ægrotantes in tabem deducuntur , salso-acrium enim catarrhorum in pulmones depluentium acredine tussis , de quâ jam sermo , plerumque exoritur , quæ si frequens & diuturnior sæpissimè sanguis læsæ partis alicujus internæ index, cum sputo ejicitur teste *Avicennâ* & quotidianâ experientiâ , nimirum humorum acredine & vehementiore thoracis motu , sæpè ruptura vasorum pulmonis exoritur , ac præsertim in adultis quorum membra duriora motui violento non cedunt , ut testatur *Sennertus lib. ÿ. part. iÿ. cap. v. de tussi p. m.* 502. ex *Galeno , vj. epidem. commentar.* 3. *text.* 18. aut quoque ipsa vasa sanguinea capillaria corrosione ac erosione aperiuntur , sicque ex ruptis pulmonum vasis sanguis continuâ tussi , & thoracis vehementiore motu , ac humorum depluentium acredine irritatus exstillat, qui extravasatus jam stagnans acriorique defluxioni indies occurrens, acrior redditus putrescit, pulmonumque ulcus creat , ut probat *Hippocrates lib. j. de morbis text. x. p.* 12 : catarrhus ergò primò sistatur , humorumque acrium depluentium qualitas peccans temperetur , antequam ad purgantia & tussim curantia medicamenta devenias ; frustrà enim in tussi curandâ laboratur , nisi catarrhus ejus causa prius sistatur , illiusque acrimonia peccans temperetur & tollatur , ut ait *Sennertus loco suprà citato p. m.* 503.

A tussi sæpè.

Pulmonum ulcus.

Exoritur.

Tabes & atrophia.

10. *Tabes* & *atrophia* , ut *Martinus Wendelinus lib. tert. axiomat. medicor. axiomate* 1166. tabidi , inquit , & aridi propter atrophiam & alimenti privationem nullam prorsus evacuationem ferunt : & *Fuchsius in instit. medic. lib. secund. sect. v. cap.* 38. idem ferè confirmat ; si , ait , gracile

ad-

admodum fuerit corpus, aut atrophiâ laboraverit, nutrimentis potius reficiendum erit, quam vacuationibus exhauriendum: sit idem de hecticâ febre dictum, (in quâ tamen nonnunquam laxantia conveniunt imò necessaria sunt) *Joubertus* enim *libro secund. practic. cap. j.* docet, in febre hecticâ à catharticis abstinendum, quod vires ea non ferant, imò verendum, ne ab alvi ductione fluxus maximè formidandus imò lethalis contingat: SENEX enim *aphor.* 14. *sect. v.* & *prænotion. coac. ij.* 256. *p. m.* 565. statuit, si tabe detento (sic quoque hecticâ detento) profluvium alvi superveniat, lethale; protinus mori tabe detentum, subortâ alvi dejectione dixit *C. Celsus libr.* 2. *cap.* 8. *p. m.* 72. imò *aphor.* 12. *ejusdem sectionis*, ut & *coac. prænot. ij.* 255. *p.* 565. *Hippocrates* scriptum reliquit: quibus per tabem capilli defluant à capite, eos fluxione alvi superveniente, mori: idem legitur apud *C. Celsum loco mox citato*, imò & sursum purgare vetat SENEX *aphor. vij. sect. iv.* Et febris hectica. Et quare.

11. *Singultus*, præsertim à biliosis si exoriatur humoribus ut observavit & tradidit *Petrus Forestus libr. xvij. observat. schol.* 12. καθαρτικὰ enim φάρμακα quia acria plerumque existunt non curarent aut potius excitarent (ut procul dubio observavit *Hippocrates* & patet ex *aphor.* 4. *sect. v.* & *aphor.* 41. *sect. vij.*) singultum, acria namque plerumque eundem excitant ac producunt, curantur quoque jucundius ac citius acres humores, halitus, vaporesve, temperantibus ac demulcentibus & præsertim opiatis, ut omnes ferè *Practici* unamiter contestantur, quam non sine grandi periculo purgantibus medicamentis. Singultus.

12. *Melancholia hypochondriaca*, ut statuit *Nicolaus Curtius tractat. de purgantibus*, neutiquam purgantia medicamenta in melancholiâ hypochondriacâ conveniunt, antequam juxtà *Hippocratem aphor.* 9. *sect. ij.* corpora fluida sint reddita; concocta enim non verò cruda, medicamento Melancholia hypochondriaca.

purgante educenda, ut Idem *aphor.* 22. *sect. j.* docuit; ast incisis ac temperatis peccantibus humoribus, eadem usurpanda; inspiciat *Studiosus Lector* ea quæ dicta à nobis sunt p. 272. & imprimis observationem p. 273. 274. & *seqq.* traditam; ac judicet judicio pollens καθαρτικὰ Φάρμακα in principio melancholiæ hypochondriacæ, antequam nempè humores peccantes sint incisi, temperati ac quasi concocti, exhibenda an sint, nec ne.

Obstructiones pertinaces ac inveteratæ.

13. *Obstructiones pertinaces ac inveteratæ*, ut docet statim *nominatus Nicolaus Curtius tractat. de purgantibus*, non enim conveniunt purgantia medicamenta nisi obstructiones illæ pertinaces prius sint apertæ, humores namque peccantes inepti sunt ac non satis fluidi redditi, *Hippocrate Autore aphor.* 9. *sect. ij.* & *aphor.* 22. *sect. j.* ut catharticis possint exturbari; deobstruendæ ergò & aperiendæ primò pertinaces illæ ac inveteratæ obstructiones aperientibus, incidentibus, spirituosis, salibus volatilibus &c. antequam ad purgationem quis descendat; tumque purgantibus necessariò adhuc admiscenda aperientia, incidentia, spirituosa &c. sicque jucundè, tutòque curari possunt ac curantur illæ obstructiones: si verò necessitas purgationem urgêret, neutiquam agendum nisi purgantibus incidentibus potentioribus mixtis, ne aliàs gravia symptomata indè producantur, aut obstructiones pertinaciores reddantur.

Pestis, febres malignæ, petechiales, variolæ ac morbilli.

14. *Pestis, febres malignæ, petechiales, variolæ, ac morbilli*, quibus in affectibus καθαρτικὰ Φάρμακα, ut ipsa pestis, vitanda, ut *Palmarius de febribus pestilentialibus cap.* 12. & 23. *D. Diemerbroek de Peste*, ut & *Paulus Barbette tractat. de peste & infiniti alii Practici* testantur: imò tempore pestis nunquam tam potentia aut acria medicamenta in usum revocanda quam quidem alio tempore, nam facilè dysenteria tum temporis ab acribus & potentibus medicamentis catharticis excitatur: etsi eadem perquam sanis sint exhibita, præsertim

tim virginibus aut maritatis fluxum menstruum habentibus; ast peste affectis neutiquam cathartica imò nec clysmata purgantia præscribenda; si verò quis iisdem uti desideret, non antè, purâ & legitimâ peste correptis, alvus ducenda cathartico medicamento, quam recreatis viribus venenata qualitas expulsa, antidotis devicta, extinctave judicetur, ac tubercula, vel discussa, vel ad suppurationem deducta, pure diffluant, imò jam planè curata sint, *teste Palmario de febribus pestilentialibus cap.* 23. satius enim est ac tutius pestem, febres pestilentiales, malignas, petechiales, &c. per diaphoretica (præsertim acida in peste,) ac cardiaca corroborantia &c. curare, ac necessitate summè urgente non nisi suppositorio uti, quam tanto cum ægrorum periculo καθαρτικὰ φάρμακα usurpare. Nec etiam exhibenda cathartica in febrium exacerbationibus, ast quidem *antè* vel *post paroxysmum* aut *exacerbationem*, ità ut operationem φάρμακα καθαρτικὰ absolverint antequam febris exacerbetur: purgantia enim medicamenta si in ipsis paroxysmis aut exacerbationibus exhibeantur, non nisi paroxysmos & exacerbationes graviores, præcordiorum anxietates majores, lumborumque dolores ferè intolerabiles reddunt, imò ægrotantes maximè debilitant & aut nihil è corpore exturbant, quia purgantium vis (præsertim in febribus intermittentibus) ab acido tunc peccante infringitur, aut subindè hypercatharsin excitant.

Sed magis diaphoretica acida in peste conveniunt.

Nec in febrium paroxysmis.

15. *Fluxus alvi si diu nempè duraverit*, significat enim alvi fluxus diuturnior partium internarum debilitatem & quasi impotentiam aut acredinem quandam (quod ex dolore, anxietate &c. facilè concludi potest) peccantem ac continuò irritantem, sicque alvi fluxum excitantem; quare satius est ac tutius ut adstringentia levia corroborantibus mixta vel acrimoniam qualemcunque peccantem temperantia ac corrigentia exhibeantur, quam ut catharticis medicamentis exhibitis fluxus major & gravior aut dysenteria excitetur.

Fluxus alvi diuturnior.

Nimius menstruorum fluxus.

16. *Nimius menstruorum fluxus, Autore Aëtio tetrab. j. serm. 3. cap. 23. ex Antylo;* satis namque mulieres ex mensibus nimium fluentibus debilitantur, ità ut neutiquam purgantibus medicamentis ulterius sint debilitandæ; non enim fluxum mensium nimium sistunt, ast potius eundem, sanguinem solvendo, humores fluidiores reddendo, exagitando, irritando. &c. excitant ac producunt; purgantia enim menstrua provocant ut satis concludi potest ex VENERANDO SENE *aphor. 36. sect. v.* prætereà menstruis abundantibus sæpius morbos evenire dixit *Hippocrates aphorism. 57. sect. v.* non ergò purgantibus medicamentis magis debilitandæ mulieres nimio menstruorum fluxu anteà quæ debilitatæ satis, imprimis, ut ex *Hippocrate* jam demonstratum, quia posteà morbi quidam Medico adhuc ignoti eveniant; potius itàque sistenda quam catharticis excitanda nimium fluentia menstrua, ac hisce debilitatæ mulieres corroborandæ &c. ut ità subsistere ac morbos instantes tolerare possint.

Dolores arthritici, pluresque alii.

17. *Dolores arthritici, pluresque alii,* ut *Hippocrates libro de veratri usu p. m. 611.* docuit; purgantia enim medicamenta materiam causamque illorum dolorum commovent, sicque dolores majores pluresque excitant, non item exturbant, quia plerumque humores dolores excitantes vim purgantium sistunt, aut præ dolore, intestina plerumque se contrahunt; prætereà humores qui dolores producunt non tam quantitate quam quidem qualitate peccant, indicant ergò dolores primò humores qualitate acidâ, austerâ, salsâve &c. peccantes, corrigendos, temperandos, sicque præparandos, fluidosque reddendos esse, antequam Φάρμακα καθαρτικὰ in doloribus sint præscribenda & exhibenda.

Φάρμακα καθαρτικὰ absque periculo præscribi possunt.

HOMINES IN QUIBUS ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΘΑΡΤΙΚΑ *PRÆSCRIBI POSSUNT, SUNT.*

Juvenibus.

1. *Juvenes,* ut *Paulus Ægineta lib. vij. cap. 4.* probat *& viribus qui constant,* teste *Aëtio tetrab. j. serm. 3. cap.* 23.

23. vim enim & vehementiam medicamentorum purgantium tolerare possunt, scatent quoque plerumque humoribus & quidem sæpius biliosis, qui omnium optimè, ut superius probatum, expurgantur.

2. *Noctu sudantes, cibum* nempè *si non assumserint;* quare *Venerandus* SENEX *aphorism.* 41. *sect. iv.* quod si, *inquit*, sudor multus per somnum citrà causam manifestam cibum non assumenti erumpat, vacuatione indigère significat; nimis enim eorum corpora sunt repleta, & quod plenum est evacuari debet ut superius ex *Martino Wendelino axiomat. medic.* 780. probavimus: imò humor superexcedens ut evacuetur, facilè ægri ferunt; ideo quoque *Hippocrates aphorism.* 25. *sect. j.* si, inquit, qualia oportet purgari, purgentur, confert, & facilè ægri ferunt. Noctu sudantibus non cænatis.

3. *Mulieres*, si earum menses sint decolores nec eodem semper modo & tempore, citius tardiusve nempè prodeuntes, ut docuit *Hippocrates sect. v. aphorism.* 36. imò purgationem illis necessariam statuit. Mulieribus.

4. *Prægnantes*, quas purgandas quadrimestres & usque ad septimum mensem dixit SENEX *aphorism. j. sect. iv.* ast non nisi *turgente materiâ*, quare *Heurnius lib.* 3. *method. ad praxin cap. viij* dixit, ingravidationem mulierum sistere pharmaciam, ac religiosè cum illis esse transigendum initio & fine gestationis: ideò quoque *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 1255. plus, *inquit*, fœtui pharmaci exhibitio, quam venæsectio nocet, in fine nempè & initio: facilè namque si humores in prægnantibus non turgeant. post *φάρμακα καθαρτικὰ* exhibita, imprimis si paulò fortiora existant, abortus sequitur; cautè quoque fœminæ tractandæ, quæ de ingravidatione dubitant, quæque ut vulgò dicitur, in mense dubio ac ancipite versantur; levis namque purgantis medicamenti vi subindè tunc temporis currus (juxtà obstetricum proverbium) evertitur; quare sequentem historiam hisce inserere libet. Prægnantibus quadrimestribus. Facilè enim abortus sequitur.

Mulier nuper viro nupta

Mulier quædam viginti quatuor circiter annorum, nuper viro nupta, conquerebatur de præcordiorum compressione, appetitu diminuto, nonnunquam quoque prostrato, menstruis per duos tresve circiter menses suppressis, insomniis, ventris, capitis, cervicis crurumque dolore, neutiquam verò querebatur de nauseâ, pandiculatione, appetitu depravato nec etiam de picâ; quare catharticum petiit à Medico quodam medicamentum, qui de ingravidatione suspicabatur, quare non purgans ast sequentem mixturam ipsi præscripsit,

Catharticum rogans.

℞. Aq. menth.
Cort. citri
Cochlear.
Vit. mathiol. ana ʒj.
Laud. opiat. gr. ij.
Sp. salis dulc. ℈j.
Ol. macis stillat. gutt. iij.
Syr. stœchad. ʒvj.
MS.

Medicus mixturam cardiacam &c. præscripsit.

De quâ singulis horis aut paulò tardius cochleare assumsit, undè plura quoque symptomata evanuêre, præcordiorum compressione & menstruis suppressis remanentibus; quare haustulum leviter purgantem ex foliis sennæ, semine anisi, mace & prunis ipsamet præparavit & assumsit, à quo haustulo ter tantum alvum deposuit, ac circà mediam noctem in lumbis horrorem & statim pòst magnum frigus, ac manè surgens abortum passa est.

Sua sponte purgante assumto.

Abortum passa est.

5. *Arthritici*, ast in principio, antequam nempè doloribus &c. sunt debilitati nimis, teste *Daniele Sennerto de arthritide cap. vij.* nec non *Johanne Losselo tractat. de podagrâ.*

Arthriticis.

6. *Vulnerati*, teste *Hippocrate lib. de ulceribus*, ut & *Quercetano de scopletorum vulneribus cap. iv.* & *Galeno lib. iv. method. medendi*, vide suprà ubi de *morbis purgationem indicantibus* egimus p. 302.

Vulneratis.

Ju-

Juvenis in Indiâ Orientali sicâ vulneratur.

Juvenis viginti sex annos natus, ex consanguineis meis, sanus, in Indias Orientales profectus, annos aliquot Bataviæ exegit, evenit autem ut aliquandò vesperi domum repetens ex insidiis circà primam lumborum vertebram sicâ vulneraretur. ibidem curatus cum esset, remansit dolor nonnullus eo in loco ubi vulnus fuerat inflictum, non tamen continuus, sed

Curatus, remanente lumborum dolore.

præsertim furentibus aquilonum flatibus, lumbis incumbere vel quiescere non poterat; Post sex circiter annos in patriam redux, tumorem quendam subindè dolorificum observavit immediatè infrà inguen sinistrum in femore interno,

Tumore infrà inguen affligitur.

indies valdè accrescentem cum doloris circà lumbos omnimodâ sublatione, intrà sesqui annum autem ità accrevit tumor, ut non nisi cruribus valdè divaricatis incedere posset. Varios eâ de re Medicos ac Chirurgos consuluit, verum tamen aut parum aut nihil levaminis ab internis externisve me-

Omnibus internis externisque frustrà adhibitis.

dicamentis ab ipsis præscriptis habuit; quare me compellavit, malumque infrà inguen ostendit; casu tum aderat Chirurgus & lithotomus Leydensis Noach Smaltzius P. M. qui cum vidisset, mecum ut statim consilium Medicorum ac Chirurgorum cogeretur apprimè necesse esse judicabat. Quo facto, cum complures Medici ac Chirurgi, tumorem hunc, jam ab

Tandem fuit apertus hic tumor.

inguine sinistro ad patellam penè usque pendentem accuratè examinassent; Plurimi sero, nonnulli verò pure, alii aliâ materiâ oppletum hunc tumorem censebant, attamen omnes, excepto uno vel altero, aperiendum esse; In principio tamen discrepabant inter sese præsentes Medici ac Chirurgi, de modo aperiendi, tandem in eo conveniebant omnes, absque ullo periculo tutòque cannulâ alatâ acu rotundâ acuminatâ p. 243. delineatâ aperiri posse; Quam operationem & apertionem dictâ cannulâ acuminatâ circumrotando simulque premendo instituit postero die (pluribus adstantibus Medicis, Chirurgis ac medicinæ Tyronibus) *dexterrimus & artis suæ peritissimus Noach Smaltzius*. Retractâ acu acuminatâ statim serum

Cannulâ acuminatâ.

Primò serum limpidum.

lim-

limpidum salsum ad pintam unam circiter primâ vice effluxit, vesperi ad semipintam cannulâ alatâ subere tamdiu clausâ illâ nocte optimè homo noster dormivit, & summum levamen observasse referebat; Manè verebar unà cum Noacho Smaltzione tumor denuò adaugeretur, verum detumuisse eum omnes testabantur, quare singulis diebus extracto subere totidem subduximus cum tumoris tantâ detumescentiâ, ut intrà duodecim circiter dies cannulam extraheremus & parum seri effluueret; Notandum serum illud limpidum in fine fuisse coloris instar seri lactis obscuri; quod per septimanas aliquot observavimus. Ultimò vulneri coeunti cicatricem obducere non poterat memoratus Smaltzius: Interim bis in septimanâ pilulas catholicas p. 213. & 214. descriptas assumsit, & bis quotidiè haustulum de sequenti decocto.

Ultimò instar seri lactis obscuri effluxit.

Vulnus cicatrice obduci non potuit.

Bis in septimanâ pilulas purgantes.

℞. Rasur. lign. guajac. ℥ß.
Radic. chinæ.
Polypod. quern. ana ʒijß.
Folior. roris̃mar.
Flor. hyperic. ana p. iij.
Baccar. juniper. ʒjß.
Semin. fænic. dulc. ʒvj.
Concisa & contusa infundantur per noctem in s. q. aquæ communis, manè per octo horas vasis optimè & arctissimè clausis, coquatur ad colaturæ stop. ij.
Dentur usui.

Et sæpius decoctum ex guajaco &c. paratum.

Et Subindè vesperi pilulam de cynoglossâ, usurpavit.

Nonnunquam vesperi pilulam unam vel alteram de cynoglossâ usurpavit; diæta erat utplurimum sicca: tandem post tres quatuorve, ni fallor, menses circà vulnus vel apertionem nocte dieque dolorem maximum punctorium sensit, multasque noctes insomnes præ intolerabili dolore traduxit, quare cataplasma emolliens & anodynum adhibitum fuit; quo adhibito dolorem modò minorem modò majorem parvumque ossiculi apicem tandem observavit Chirurgus ac ossi-

Post quatuor menses præ dolore multas noctes insomnes traduxit.

A
C
C
D
C
B
B
F
G
H
L
L
I

ossiculum quidem acre penè triangulare album extraxit, quo extracto, statim dolor fuit sublatus, & brevi vulnus cicatrice obductum curatus satis velociter jam ambulare &c. potest: dicta ut eò melius *STUDIOSUS LECTOR* intelligeret, figurâ illustrare animus fuit.

Tandem Chirurgus ossiculum extraxit & curatus fuit.

A. Patiens sellæ insidens.
B. B. Crura divaricata.
C. C. C, Tumor.
D. Cannula alata, cujus beneficio apertio facta, verum acu extractâ.
E. Serum effluens per cannulam.
F. Vas, quo serum effluens excipitur.
G. Cannula ipsa cum foraminibus ad latera.
H. Acus rotunda acuminata extrà cannulam.
I. Ossiculum acre triangulare ex vulnere extractum.
L. Suber, quo cannula, effluxo sero, singulis vicibus occluderetur.

Figuræ explicatio.

Quidam ex adstantibus Tyronibus serum illud primò quod effluxerat per retortam ex arenâ destillavit, nobisque ostendit spiritum limpidissimum quodammodò urinosum vel spiritum salis armoniaci debilem redolentem, & sal quoddam acre urinosum, ex capite mortuo vel fæcibus factum; post octiduum liquorem denuò ex arenâ destillavit, nobisque quoque spiritum sed valdè fætentem obtulit, verum ob ingentem & intolerabilem fætorem fæces s. caput mortuum abjeciisse se referebat.

Serum effluxum ac destillatum spiritum urinosum reddebat. Et caput mortuum vel fæces relictæ sal acre urinosum.

Indagandum porrò foret, an à vulnere Bataviæ sicâ inflicto ossiculum illud unà cum apophysi fuerit detrusum, & per quas vias; an per interstitia musculorum, vel aliâ viâ ad inferiora posset propelli, imprimis quia ità acre & triangulare; & an protruso illo ossiculo, vas quoddam lymphaticum in transitu læserit nec ne, vel quâ ratione illum tumorem infrà inguen excitare potuerit, & sic porrò; verum hoc aliis indagandum relinquo.

Sclopeto quispiam vulneratus, globulum sine incommodo per trigin-ta annos gestavit.

Non possum præterire silentio historiam Spectatissimi cujusdam Viri, qui antè triginta annos sclopeto vulneratus in sinistro hypochondrio infrà diaphragma post horas aliquot accersivit Chirurgum, qui vulnere aquâ calidâ abluto, introitum quidem globuli sed exitum observare vel invenire non potuerit, ideòque globulum omnibus modis compressione, corporis variâ conditione &c. & instrumentis (de quibus & quâ ratione globuli extrahuntur videsis D. Joannis Sculteti armamentarium chirurgicum) quæsivit, verum frustrà, quare vulnus cicatrice obduxit, & sanus post vulnus absque ullo dolore vixit; verum saltans aliquandò subitò de dolore atrocissimo cruris motus inhibitione & circà patellam sinistram tumore quodam duro imò durissimo conquerebatur. Accersitus Medicus ac Chirurgus statim cataplasma emolliens simulque anodynum imposuêre. Verum incassum; granum igitur unum laudani nocte assumsit, ob doloris vehementiam vigiliasque, sed etiam frustrâ; sicque per quatriduum absque ullo levamine continuò decubuit, nullâ inflammatione, nec tumore circumjacentium partium observato. Quinto, ut mihi posteà referebat, die lecto surgens tumorem illum durum immediatè infrà patellam propulsum observabat, doloremque momento sublatum sensit. Quâ re accuratissimè à Medico & Chirurgo examinatâ, globulum esse suspicabantur, quare mox Virum Spectatissimum quidem rogabant, nonne antè annos aliquot sclopeto fuisset vulneratus? neganti Medicus ut & Chirurgus globulum se sentire dicebant, tum verò recordatus, imò, Viri prudentissimi inquit, jam antè annos circiter triginta, sed globulum invenire non potuit, quo tunc utebar, Chirurgus, quantam etiam operam navaret, credere se igitur eundem globulum esse. Et reverà mox Chirurgus sinistrâ manu globulum ad exteriora compressit dextrâque manu levi incisione factâ, eundem extractum Viro Nobilissimo tradidit, qui summas ipsis agens gratias, qui ex eo ipso momento Curatus fuit.

Saltans subitò dolorem atrocissimum observavit, cum cruris motus ablatione.

Omnibus frustrà adhibitis.

Tandem Medicus & Chirurgus globulum esse observabant.

Quo excisso in momento curatus fuit.

Vi-

Viduam quoque novimus, cui tunc temporis præfui, quæ antè octodecim annos sclopeto, infortunio quodam, vulnerata, propè umbilicum, hucusque absque ullo imcommodo globulum gestat, introitum enim non verò exitum illius globuli usque in abdominis cavitatem vidimus & sæpius tentavimus, sed nunquam globulum invenire potuimus.

Vidua sclopeto vulnerata propè umbelicum.

Globulum absque incommodo adhuc gestat.

Plures tales historias & observationes tradere possem sed brevitati studens illis supersedeo.

7. *Ulcerosi, & tumoribus afflicti* vide sis quoque suprà pag. 302. *de ulceribus:* ulceribus qui vexantur iis specificè præter purgantia conveniunt decocta sanguinem depurantia, ichorosoque humores temperantia & exsiccantia; multorum loco sequentes tantum casus referam.

Ulcerosis ulceribus & tumoribus affectis.

Vir quispiam quadringinta circiter annorum, vitam laboriosam diu cum egisset, jamque sedentariam magis ageret, hinc indè nocturnis doloribus fuit vexatus, quare quoque aliquandò multas noctes præ dolore insomnes duxit, hácque de causâ laboriosam iterum inivit vitæ rationem ac melius etsi jam debilis, indè quoque se habuit; (hocque in ægro confirmatum vidi illud *Hippocratis aphor.* 50. *sect. ij.* consueta longo tempore etiamsi deteriora sint, insuetis minus molesta solent esse; imò etsi invalidi fuerint ægri facilius ferunt labores *aphor.* 40. *sect. ij.* verum quoque illud *C. Celsi*, quod legimus *lib. j. cap.* 3. *p. m.* 27. quod, inquit, contrà consuetudinem est, nocet, seu molle, seu durum,) imprimis sudoribus emanantibus, non longè tamen post iterum vitam labore vacuam egit, ac paulatim quoque dicti dolores nocctu affligentes redière, quare sequentem bolum subindè assumsit.

Vir primò laboriosam mox sedentariam agens vitam.

Doloribus nocturnis vexatus.

Denuò laboriosam egit.

Ac melius habuit.

Eâdem mutatâ denuò.

℞. Diascord. Fracast. ʒiß.
Lap. prunell.
Antim. diaphor.
Croc. optim. ana gr. viij.

Quare bolum sudoriferum cum levamine assumsit.

Ol. cinamom. ſtill. gutt. j.
MS. F. bolus.

Undè optimè ſemper cum levamine ſudavit, poſt menſem circiter, à laborioſâ nempè vitâ relictâ, multifaria ulcera magna in principio cum pruritu, dein dolore in cruribus exorta ſunt, ulceribuſque apertis ichoroſus humor in magnâ copiâ quotidiè manè effluxit, aliquandò ità acris ut & circumjacentem cutim eroderet nonnunquam; quibus ultrà ſemeſtre fuit vexatus: vocatus ſequens decoctum dedi, ſitiverò valdè quia urgebatur in ſingulis decocti doſibus lapidis prunellæ ſcrupulum unum ſolutum aſſumſit.

Tandem pruritu variis ulceribus &c.

Ultrà ſemeſtre afflictus.

℞. Raſur. lign. guajac. ℔ß.
Radic. lapath. acut.
polypod. quern. ana ℥ij.
Fol. fumar. M. iij.
Card. bened.
Cichor. cum toto ana M. ij.
Summitat. centaur. min. M. j.
Flor. papav. errat. p. iij.
Rad. glyzirriſ. ℥ß.
Paſſul. min. ℥iij.
Tartar. crud. ℥ß.
Infund. & coquantur in aq. puræ pint. vj. per ſex ſeptemve horas, vaſis optimè clauſis, colaturæ add.
Syr. cichor. cum rheo ℥iij.
Elix. propriet. paracelſ. ʒij.
MS.

Decocto ex guajaco, lapatho acuto &c. uſurpato.

Intrà tres ſeptimanas curatus eſt.

De hoc decocto ter de die uſurpavit uncias duas treſve, ac bis ſemper indies alvum depoſuit, noctuque parum ſudavit; brevi quoque ichoroſi humoris effluxus ſitiſque evanuit, ac intrà tres ſeptimanas omnia ulcera fuêre curata, ac ſanus vivit; ulceribus & doloribus nocturnis ità afflictus anteà ægrotans.

Plurimos quoque ulceribus variis fœdis hâc illâve in parte imò

imò per totum corpus diu afflictos curavimus solo decocto, universalibus nempè præmissis, ex rasurâ guajaci; radice lapathi acuti &c. sequenti modo parato & usurpato.

℞. Rasur. lign. guajac. ℥vj.
Rad. Lapath. acut. ℥iij.
Bardan.
Polypod. quercin. ana ℥jß.
Sulphur. crud. ℥j.
Infund. in s. q. aq. commun. per noctem, manè vasis arctè clausis coq. ad colatur. ſtop. jß.

Nonnulli solo decocto guajaci, lapathi acuti &c. ulceribus fœdissimis affecti curati.

De hoc decocto ter quaterve calidè uncias quatuor assumserunt: cum tincturâ tartari ad guttulas triginta unicuique dosi additâ.

Vir quinquagenarius, robustus, durioris vitæ, ex locis maritimis in fine autumni piscatum mare ingressus, vento adverso, ex majori tandem labore calefactus, & sudore penè diffluens cerevisiam frigidam avidius hausit, undè omnium partium torpor intrà paucas horas secutus est; imò antequam littus appropinquaret febris, domum jam reversus lecto calefacto corpus reposuit & theriacam Andromachi (nautarum medicamentum universale imò sacra quasi illorum anchora) ter quaterve assumsit, undè cum benè sudasset, febris evanuit, remanente cruris dextri torpore quodam gravativo absque ullo tumore, qui tamen & sublatus est sequenti mixturâ bis terve iteratâ & cochleatim usurpatâ.

Vir ex maritimis locis.

Sudans cerevisiam frigidam avidè hauriens.

In omnium partium torporem incidit in primis cruris dextri.

℞. Aq. majoran. nobil.
Roriſmar. ana ℥ijß.
Anti-paralytic. Amstelod.
Epileptic. p. 233. & 234. descript. ana ℥ß.
Antim. diaphor. ʒß.
Sal. volat. succin. ℈j.
Oleos. gutt. LX.
Syr. stœchad. ℥j.

Mixturâ antiparalyticâ &c. curatus.

Pedibus incedere & per cubiculum ambulare incipiens, de dolore in inguine dextro conquestus est, ac brevi tumor durus sed tactu æqualis in inguine observatus; Quare Chirurgum accersivêre, qui cerotum ex cumino & de ranis cum mercurio imposuit, sed dolore & tumore adauctis, sequens cataplasma.

Tumorem in inguine dextro observavit.

℞. Rad. alth.
Lilior. alb. ana ℥j.
Fol. malv.
Bismalv. ana M. j.
Absinth.
Scord. ana M. β.
Cæpar. alb. sub cinerib. coct. no. iij.
Concisa & contusa Coq. s.a. in s. q. aq. commun. tumque contusis add.
Farin. semin. lini q. s.
pro cataplasmate.

Post cataplasma emolliens &c. impositum.

Post septimanam circiter, præsente Medico, Chirurgus tumorem aperuit, undè magna puris sanios & fætentis copia effluxit per tres quatuorve septimanas, & deinceps cicatrice vulnus obductum. Verum post mensem unum vel alterum mare petens, dolorem gravativum denuò per totum crus sinistrum sensit; Quâ de causâ Medicus consultus; mixturam mox præscriptam dedit, fonticulumque necessarium duxit, ne in posterum tam facilè recidivam pateretur; id verò recusavit nauta, quippe ad navigium ineptus futurus. Mixturæ beneficio optimè sudavit, tumque sequentem haustulum purgantem assumsit & benè purgatus est.

Apertus fuit tumor.

Post mensem unum vel alterum recidivam in sinistro crure passus est.

Quare dictâ mixturâ.

℞. Electuar. hydragog. Sylv. ℥iij.
Resin. jalapp. gr. viij.
Tartar. vitriolat. ℈j.
Spir. salis armon. gutt. xvj.
Aq. antiparalytic. Amstel. ℥iij.

Et haustu purgante fuit usus.

Ro-

Roriſmar. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Tumoribus eodem cataplaſmate adhibito, apertis &c. curatus.

Brevi tamen eodem in crure tres tumores tam in interiore quam exteriore ejus parte apparuêre, quibus, adhibito ſuprà-dicto cataplaſmate, tandem apertis, pus ſeroſum, verum neutiquam fætens ſed quodammodò ſanguinolentum magnâ copiâ effluxit; tandem curatis & cicatrice obductis per tres annos ſanus vixit. Tum vero;

Poſt tres annos ambulans dolore lateris punctorio &c. afflictus.

Circà ſolſtitium æſtivum cum uxore vicinum pagum pedibus petens, de dolore lateris dextri punctorio & obtuſo cum reſpirationis quâdam difficultate conqueſtus eſt, pleuritidem metuens, ſibi venam ſecare juſſit. Manente tamen dolore, veſperi cubitum iturus theriacam Andromachi uſurpavit; benè ſudavit; verum dolor parum vel nihil remiſit, quare Chirurgus accerſitus cerotum de cumino parti dolenti impoſuit, cujus quoque beneficio dolor quidem remiſſior, ſed tumorem ingentem durum ſed æqualem in eâdem parte thoracis poſteriore circà ſeptimam coſtam obſervavit. Applicato ceroto ex emplaſtro de ranis cum duplicato mercurio & radice iridis pulveriſatâ confecto, levamen mox ſenſit; tumore ac dolore jam detumeſcente jam accreſcente pro lunæ accretione vel decretione, aëriſve mutatione, imprimis inſtante ſævâ tempeſtate. Tandem ad maturationem vergente tumore, ſæpius nominatum cataplaſma Chirurgus poſtquam me conſulûerat, adhibuit; tumorem aperuit, ac pus ſanioſum ſummè fætens maximâ in copiâ eduxit, quare ſequens præſcripſi decoctum, ac bis ſingulis ſeptimanis uſque ad finem curationis pilulas catholicas p. 213. & 214. deſcriptas aſſumeret.

Tandem tumorem jam decreſcentem jam accreſcentem pro lunæ varietate ſenſit.

Ex quo aperto magna puris quantitas effluxit.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥vj.
Radic. filic. mar.
Chinæ in taleol. conciſ. ana ℥ij.
Dulco-amar. ℥ijß.
Glyzirriſ. ℥j.

Tandem pilulis catholicis.

Fol.

Fol. malv.
Et decocto ex guajaco &c.
Tussilag. ana M. jß.
Alchymill. M. j.
Sanicul. M. ß.
Flor. hyperic. p. iij.
Concisis atque contusis affund.
Aq. pur. q. s. post infusionem per noctem manè coq. vasis arctè clausis s. a. ad colaturæ stop. ij.

De quo ter quaterve de die uncias quatuor calidè usurpavit, & sic puris ejusque fætoris copiâ & causâ pedetentim exhaustâ, adeò ut nisi inhibito spiritu ac manu lumbum dextrum premente nihil amplius effluueret, brevi indè sanatus, fonticulumque admisit in crure, quem etiamnum gerens, nullo incommodo continuò piscandi munere fungitur.

Ac fonticulo curatus.

Calidis & humidis naturâ.

8. *Calidæ & humidæ qui sunt constitutionis*, facilè enim hi purgationes ferunt, ut tradidit *Heurnius lib. 3. method. ad praxin. cap. viij.* nec mirum, quia plerumque vel juvenilis vel virilis ætas ejus est constitutionis, ut vim purgantium medicamentorum facile ferat; præterea nulli humores facilius minorique cum difficultate catharticis pharmacis educuntur, quam bilioſi qui calidi, & aquosiores qui humidi, imò qui purgationem ipsam indicant, ut suprà, ubi de humoribus medicamenta purgantia indicantibus egimus, satis superque probatum.

Assuetis.

9. *Assueti*, quare *Galenus de consuetudine cap. vj.* dixit, consuetidinem ad evacuationem corporis non minimum habêre momentum; imò pharmacis assuetos magnam medicamentorum vim sine damno ferre, legimus apud *Heurnium lib. 3. meth. ad praxin. cap. viij.* quare aliquid concedendum consuetudini jubet SENEX *aphor. 17. sect. j.* hinc pharmacis assueti facilius tutius minorique cum difficultate, dolore, præcordiorumque anxietate, quam insueti purgationem ferunt; plurimum enim insueti læduntur, si nempè medi-

dicamentum purgans in paulò majori, quam conveniat, dosi, ipsis propinetur, ut docuit *Dorncreillius de purgat. p. m.* 148. Prudenter ideò agit is *Medicus*, qui levem purgationem insuetis præscribit; satius enim est minus quam nimium evacuare dixit *Mart. Wendelinus lib. 3. axiom. medic.* 1005. sicque vidêre, leviter an verò graviter alvum deponant, & φάρμακα καθαρτικὰ potentiora an præscribenda, nec ne.

10. *Qui duram vitam agunt*, teste *Heurnio loco mox citato*, corporis robore enim quia præditi, facilè purgantium medicamentorum vim & efficaciam tolerâre possunt. Duram vitam agentibus.

11. *Qui pravis succis referti sunt*, docente *Fuchsio lib. 2. institut. med. sect. v. cap.* 16. Pravis succis refertis.

HOMINES, IN QUIBUS ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΘΑΡΤΙΚΑ *NON NISI CUM PERICULO PRÆSCRIBI POSSUNT, SUNT.*

Φάρμακα καθαρτικὰ nocent.

1. *Pueri*, ut testatur *Paulus Ægineta lib. vij. cap. iv.* quos neutiquam evacuandos propriè dictis catharticis dixit *Averrhoës collectaneorum de re medicâ sect. iij. cap. iv.* ast verò necessitas maximè si id efflagitet, iis benigniora remedia, pharmaca nempè leniissima & lenitiva ac laxantia dicta, qualia sunt cassiæ fistularis pulpa, rha-barbari macerati liquor, manna &c. exhibenda, concedit *Francisc. Joël lib. ij. physiol. sect. v.* planè tamen quod inepti ad purgationem sint, legitur apud *Aëtium Tetrab. j. serm. 3. cap. 23. ex Antyllo*, & *Heurnius lib. xij. de method. medendi cap. iv.* quare quoque *Dorncreillius de purgat. p. m.* 148. dixit, graviter illum peccare, qui pueros (quorum substantia continuò & insigniter, propter motus multos inordinatos, auctionem magnam, corporis debilitatem ejusque varietatem, ac proindè exhalationem & dissipationem multifariam dissipatur) vehementi pharmaco audeat evacuare, quod itidem contestatur Pueris. Verum necessitate urgente lenia ut cassia & manna &c.

Heurnius lib. iij. method. ad praxin. cap. viij.

Senibus. 2. *Senes*, teste *Aëtio* & *Averrhoë* &c. *locis ultimò citatis*, imò *Φάρμακα καθαρτικὰ* senectutem accelerare dixit *Martinus Wendelinus lib. iij. axiomat. medic.* 1012. & calorem spiritusque debilitari *axiomate* 1019. senum corpora frigida esse & parum calidi iis inesse legimus apud *Hippocratem sect. j. aphor.* 14. quare quoque raucedines & gravedines in valdè senibus non concoqui, itidem *sect. ij. aphor.* 40. legimus; ideò quoque senes æstate optimè degunt valentque maximè, *aphor.* 18. *sect. iij.* malè ergò medicamenta cathartica calorem spiritusque debilitantia senibus exhibentur, corpora enim illorum calore spiritibusque satis jam destituta; præterea humiditatem minuunt & exturbant medicamenta purgantia, senum verò corpora humiditate plerumque destituuntur, cujus loco aciditate laborant; non ergò senibus, (quorum vita lucernæ instar parum jam habentis sevi oleive, extingui solet) propriè dicta *καθαρτικὰ Φάρμακα* exhibenda optimè *Dorncreillius de purgat. p.* 148. concludit.

Debilibus. 3. *Debiles*, statuit enim *Petrus Poterius centur. j. curat.* 22. debilia corpora catharticis minimè esse obruenda; idem testatur *Nicolaus Curtius de purgant.* quare rectè *Galenus commentar. 2. in lib. prorh. text.* 37. docuit, indoctum esse illum & artis medicinalis planè insciun, purgare qui ingrediatur debiles & imbecillitate affectos; debiles sanè ultrà non sunt debilitandi, (pharmaca enim cathartica, ut superius probatum, corpora debilitant & vires destruunt) sed corroborandi ac reficiendi potius, quam hâc ratione ad mortem deducendi.

Qui debiles sunt. qui verò non. Nota, debiles subindè videntur nonnulli, sed morbis non sunt debilitati, verum humoribus pituitosis viscidis, putridis &c. & nonnunquam quoque bonis & non nisi quantitate peccantibus scatent, sicque vires oppressæ existunt, debilesque videntur, ut plethoricis non rarò contingit, qui unicâ

ali-

aliquandò tum venæsectione curantur; sic quoque necessariò catharticis specificis corrigentibus mixtis purgandi ac quantitate solummodò peccantes humores minuendi sunt: quare sequentem observationem hisce addo

Galenus in lib. Hippocratis de humoribus commentar. 2. sequens notandum & observandum monet, nempè, cum in corpore sanguinis probi exigua sit copia, & crudi humores sint admodum multi, tum nec venam secari, nec purgari, nec plus solitò exercêri hominem oportêre.

Vir athleticus.

Vir quispiam triginta circiter annos natus, habitu carnoso præditus, optimèque valens incidit *talem in corporis debilitatem, ut pedibus vix stare aut meare posset*, appetitus brevi planè fuit abolitus. Noctu spontè abundè sudavit, aliàs neque dolorem, neque distentionem, neque præcordiorum anxietatem, neque febrem observavit; quare phthisi vel atrophiâ laborare se ægrotans consanguineique putavêre; Vocatus dicta cum intellexissem, vires valdè oppressas non verò planè sublatas judicavi; pulsum admodum parvum non tamen frequentem inveni, moxque ex sudore nocturno, non cœnato semper quia ipsi contigit, evacuationem esse necessariam, juxtà *Hippocratem aphor.* 41. *sect. iv.* censui. Quare statim assumsit *elix. propriet. Paracelf.* guttulas viginti & levem venæsectionem instituì, nec non sequens præscripsi vinum medicatum laxans.

In summam incidit debilitatem.

Quare phthisin vel atrophiam verebantur consanguinei.

Post levem venæsectionem.

℞. Rad. angelic.
Zedoar.
Galang. ana ʒij.
Jalapp. ʒß.
Fol. roris mar.
Majoran. nobil.
Menth. crisp. ana M. j.
Senn. f. ſt. ʒj.
Sem. apii.

Vino medicato laxante.

Carui ana ʒiß.
Fænic. dulc. ʒiij.
Bacc. junip. ʒß.
Tartar. crud.
Cardam. min.
Cinam. acut.
Extrem. cort. arantior. ana ʒij.
Conciſa atque contuſa.
Miſceantur, & indantur cantharo lapideo vitrove anguſti orificii, affundanturque vini generoſioris pint. v. vel vj. ac digerantur in loco tepido per 24. horas;

De hoc vino medicato ter quotidiè aſſumſit uncias tres quatuorve, inſtillatis prius ſingulis hauſtulis guttulis viginti circiter *elixir. propriet. Paracelſ.* undè quoque ter quaterve alvum depoſuit ægrotans; jucundum erat vidêre ægrotantem, corporis robore creſcentem, ex quo alvus fluidior exſtiteret: ſexto vocationis die ſequens catharticum ipſi exhibui.

Et hauſtu purgante uſus fuit.

℞. Rha-barbar.
Fol. ſenn. ſ. ſt. ana ℈j.
F. Pulvis tenuiſſimus, cui admiſc.
Reſin. jalapp. gr. iv.
Mann. calabrin. ʒvj.
Aq. fœnic. ʒij.
MS. F. hauſtus.

Ac venæſectio reiterata

Quo aſſumto optimè & cum levamine alvum decies dejecit; ac poſt biduum vena denuò moderatè ipſi fuit ſecta vinumque medicatum deindè bis tantum manè nempè ac veſperi exhibitum ac ſic intrà tres ſeptimanas planè fuit curatus.

Curatus fuit.

Valdè gracilibus & morbis extenuatis.

4. *Valdè graciles & morbis extenuati*, autore *Aëtio tetrab. j. ſerm.* 3. *cap.* 23. ſæpius jam citato. & *Nicolao Curtio de purgantibus. Dorncreillius* enim *de purgat. p.* 147. ſi, inquit, graciles morbiſve extenuati vehementer pur-

purgentur, verendum est, ne in illis principales facultates dissolvantur, & humidum radicale, cujus ut & caloris nativi exiguam habent portionem, prorsus absumatur, calorque insitus, ob pabuli sui defectum extinguatur: meritò ergò & optimè *Fuchsius in institut. medic. lib. ij. sect. v. cap.* 38. nutrimentis potius esse reficiendos quam vacuationibus exhauriendos, monuit.

Valdè pinguibus.

5. *Valdè pingues*, pinguia enim corpora difficulter purtiones ferre imò planè inepta esse ad purgationem statuit *Martinus Wendelinus lib. iij axiomat. medic.* 1020. quare dixit *Dorncreillius de purgat. loco statim citato;* valdè & immoderatè pingues vehementer si purgentur, verendum esse, ne in illis frigiditas prævaleat, venasque caro opprimat, & inanes claudat, undè calore nativo suffocato, ipsa mors subsequatur.

Multo sanguine abundantibus.

6. *Qui multo sanguine abundant*, sanguine enim qui abundant pravis humoribus rarò scatent; hæmorrhagiamve gravem in nonnullis *φάρμακα καθαρτικὰ* excitarent, movent enim ac dissolvunt valdè purgantia medicamenta humores, quo ex motu & agitatione facilè subindè hæmorrhagia exoriri posset: Aut *qui assiduè animo linquuntur*, leviter ergò à cathar-

Aut assiduè animo linquentibus.

ticis pharmacis plerumque acribus aut nauseabundis animo linquerentur, hocque non nisi malum malo esset addere: Aut *qui citò ex omni occasione vomunt*, sicque aut exhibita medi-

Aut citò &c. vomentibus.

camenta statim evomerent, aut impossibile quoque propemodum esset, ut, qui assiduè & tam facilè vomunt, quosdam humores quantitate peccantes retineant. Rectè ergò *Aëtius tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 23. statuit, dictis purgantia neutiquam esse exhibenda? in hisce enim vitanda esse purgantia facilè quis concludere valet, imprimis si considerarit, quod legimus apud *Hippocratem aphor.* 41. *sect. ij.* qui, *inquit*, sæpè & vehementer sine causâ manifestâ animo linquuntur, ii derepentè moriuntur.

Tabidis, hecticis, aut aridi-tate affectis.

7. *Tabidi & hectici aut ariditate affecti*, tabidi & aridi propter atrophiam & alimenti privationem, nullam prorsus evacuationem ferunt; prout legimus apud *Martinum Wendelinum axiomat. medic.* 1166. nec quoque in hisce non tam humorum quantitas, quam quidem qualitas peccat, imò humiditate indigent, *Joubertus* quoque *lib. ij. practic. cap. j.* in febre, inquit, hecticâ à catharticis omninò abstinendum, quod vires ea non ferant, & verendum ne ab alvi constrictione fluxus maximè formidandus, modò non lethalis, contingat.

Prægnantibus, in principio & fine.

8. *Prægnantes*, initio nempè & fine gestationis, ut docuit SENEX *aphor. j. sect. iv.* & *aphor. 29. sect. v.*

Valdè menstruis fluentibus.

9. *Mulieres quibus menses valdè purgantur*, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. serm.* 3. *cap.* 23. de quibus fusius suprà p. 316. §. 16.

Quibus ilia extenuata &c.

10. *Illi, quorum ilia extenuata atque inflata aut suprà modum calida & ignea existunt*, teste *Galeno Comment. in lib. j. aphor.* 24. ut & *libro quos purgare oporteat*, quia, *inquit*, hoc in loco aliqua viscerum inflammatio est; *in inflammatione* autem *viscerum internâ* neutiquam purgantia convenire suprà ubi de *morbis contra-indicantibus* & *vetantibus* egimus *p.* 305. 306. 307. & 308. §. 1. 2. 3. 4. & *seqq.* probatum; & videre est apud *Forestum lib. xviij.* & *lib. xvj. observ. j. schol.* 33.

Peste vel malignis febribus correptis

11. *Peste aut pestilentialibus malignisve febribus qui correpti*, ut rectè docuit *Palmarius de febribus pestilentialibus atque malignis cap.* 23. de hisce latius suprà p. 314. & 315. §. 14.

Gulæ &c. maximè deditis.

12. *Intemperantes vinosique ac gulæ dediti*, ut autor est *Daniel Sennertus tractat. de arthritide cap. vij.*

Sanas habentibus carnes &c.

13. *Sana habentes corpora, ac qui integræ sunt valetudinis*, docente SENE *aphor.* 36. & 37. *sect. ij.* citò enim exolvuntur, ut & *qui pravo utuntur cibo*, quare quoque

Ga-

Galenus lib. quos purgare oporteat dixit, integrâ corporis valetudine præditos medicationes ægrè moleſtèque ferre: ideò vitandos in medicamentorum potionibus, corpore probè valentes monuit *Hippocrates lib. de veratri uſu*; imò *C. Celſus lib. ij. cap. 13. de vomitu p. m. 87.* ſemper ſanis potiones nocêre, ſtatuit, quia facilè vertiginoſi fiunt ac convulſionibus corripiuntur, ac purgatio admodum difficulter ipſis procedit ac valdè torquentur, ut teſtatur *Aëtius loco ſæpius jam citato*, & contabeſcunt ut docuit *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ij. ſect. v. cap. 16.* quare neutiquam medicamentis catharticis moleſtandos ſano corpore præditos monet *Daniel Sennertus lib. v. inſtitut. medic. part. ij. ſect. j. cap. 5.*

14. *Qui raræ ſunt texturæ*, quos parcè purgandos docuit *Heurnius lib. iij. meth. ad praxin cap. viij.* Rarâ texturâ præditis.

15. *Inſueti*, plurimum enim læduntur præſertim ſi pharmacum catharticum in paulò majori, quam conveniat, doſi, ipſis propinetur, legitur apud *Dorncreillium de purgat. p. m. 148.* vide ſis ſuprà §. 9. de *morbis contra-indicantibus* p. 328. Inſuetis.

16. *Doloribus qui vexantur*, ut ſtatuit, *Hippocrates lib. de veratri uſu p. m. 611. & 612.* de his fuſius in ſuperioribus. Doloribus vexatis.

VENERANDUS SENEX varios multoſque *φάρμακα καθαρτικὰ* vetantes, *lib. de veratri uſu p. 610. 611. & 612.* enumerat; *vitare, inquit, oportet in pharmacorum potionibus eos, qui bona habent corpora, maximè autem nigros, & humidâ carne præditos, ſed & ſubſiccos & balbos ac blæſos*; pergit IDEM paulò inferius; *neque medicamenta* (cathartica præcipuè ex veratro confecta) *danda ſunt decoloratis, neque pectore ſuppuratis, raucoſis, lienoſis, exſanguibus, ſpirituoſis & ſiccum tuſſientibus, ſiticuloſis, flatuoſis, & his qui præcordia, & latera, ac deorſum diſtenta habent, & torpentibus & obſcurè videntibus, & quibus aurium ſonitus ſunt, & urinæ meatus impotentibus: neque morbo regio la-* Et pluribus aliis, ab HIPPOCRATE nominatis.

laborantibus (vide sis dicta p. 270. & 271. §. 11.) aut ventre debilibus, aut his qui sanguinis eruptiones, aut tubercula habent: addit SENEX, *si verò medicandum esse videbitur, veratro securus sursum purga deorsum verò non;* paulòque verò inferius, *non sunt medicamenta* (cathartica) *danda his qui nigra evomunt, neque cibum aversantibus, neque deliris, & parum dormientibus, neque dolore vexatis,* neque visum *temerarium inclinatum habentibus, neque tumefactis, neque vertiginosis, neque his qui in febre æstuosi sunt ac confracti:* & *lib. j. prædictorum text. ix. p. m.* 476. hæc ultima verba ferè omnia confirmat: *qui,* inquit, *nigra revomunt, cibos aversantur, deliri sunt, juxtà pubem parum doloroſi, oculum ferocem aut clausum habent, eos medicamentis purgare non oportet* (pernicioſum enim est) *neque intumescentes, vertiginosos, in leviter vagando deficientes,* &c. nec etiam convenit iis quibus alvus est naturâ adstricta, nec illis qui dysenteriâ & cœliacâ passione facilè corripiuntur, ut *Aëtius* L. C. monet.

Signa purgationem indicantia sunt.

SIGNA PURGATIONEM INDICANTIA, SUNT.

1. *Ubi sine febre tormen est, lumborum dolor, genuum gravitas, doloresque in partibus sub septo transverso existentes,* ut docuit SENEX *lib. de veratri usu p. m.* 610. quod quoque *aphor.* 20. *sect. iv.* confirmat, & *aphor.* 18. *ejusdem sectionis,* infrà, inquit, septum transversum dolores, quicunque egent purgatione, per inferna purgandum esse significant; quare quoque *Galenus* purgantia in pleuritide præscribit, dolor nempè, si ad ilia descendat *commentar. in lib. vj. aphor.* 5. Hæc omnia non nisi materiam copiâ & qualitate peccantem fluidamque esse redditam indicant; quare quoque juxtà *Hippocratem aphor.* 9. *sect. ij.* & *aphor.* 70. *sect. vij.* ut & *aphor.* 22. *sect. j.* statim per inferna exturban-

Tamen absque febre, dolor lumborum, genuum gravitas, ac dolores sub septo transverso.

banda, quia turget, concocta est, & quantitate peccat dicta materia.

2. *Ubi venter suppressus, parum reddit, ex eoque inflationes, caligines, capitis dolores, aliaque superioris partis mala increscunt, dejectionem à medicamento petendum esse statuit C. Celsus lib. j. cap. 3. de dejectionibus p. m.* 31. alvus verò cum fluida sit & benè respondeat, dictis symptomatibus neutiquam tum obnoxii, necessariò purgandi, symptomata illa ut tollantur; purgantium quoque medicamentorum usu, talia è corpore educenda, qualia sponte etiam prodeuntia juvant, *Autore Hippocrate aphor. 2. sect. iv.* quare facilè quoque hi purgationem ferunt, ac symptomatum dictorum levamen exindè sentiunt, talia enim si purgentur qualibus purgari oportet, facilè ferunt, dixit SENEX *aphor. 2. sect. j. & aphor. 25. ejusdem sectionis*, nec non *lib. vj. Popularium sect. iv.* 30. *p. m.* 808. Venter suppressus, & ex eo flatus, caligines, capitis dolores &c.

3. *Sudor copiosus nocturnus*, ut videre est apud *Hippocratem aphor. 41. sect. iv.* cui sudor, inquit, multus per somnum citrà causam manifestam, *cibum non assumenti* accidit, evacuatione eum indigere significat; nec mirum! scatent nempè ejusmodi homines humoribus peccantibus. Evacuandi ergò statim, si nempè benè sint præparati, incisi, concocti aut temperati dicti humores; aliàs pituitosi viscidi si existant, incidendi ac præparandi, fluxilesque & ad motum apti reddendi prius; acres verò crudive si sint, temperandi ac concoquendi; ut ità juxtà SENEM *aphor. 9. sect. ij. & aphor. 22. sect. j.* fluxiles primò reddantur, & non cruda, ast concocta medicamento purgante educantur; commendat quoque *Galenus in lib. j. aphor. commentar. 24. & libro quos purgare oporteat*, humores antè purgationem debere esse fluxui paratos, hoc est (ut ipse explicat) attenuatos, & nullatenus spissos, & *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* jubet, materiam etsi jam coctam non verò benè præparatam, Sudor copiosus nocturnus incænato supervenies.

antè purgationem parandam seu attenuandam (ut ipsemet in sequentibus explicat) esse. Ideò forsan *Latinus* quoque *Hippocrates* nempè *C. Celsus* monuit, ut venter ab inferiore parte purgandi, antè solvatur, *lib. iij, cap. xviij. p. m.* 154. & 155. quod *Hippocrates* quoque *aphorism.* 70. *sect. vij.* jussit.

Urinæ sedimento refertæ.

4. *Urinæ sedimento refertæ*; manentibus tamen ex. gr. præcordiorum anxietatibus aliisve symptomatibus ab humoribus pravis peccantibus oriundis. Concoctos enim illos humores esse, à quibus illa symptomata dependent, urina sedimento referta indicat. Levamen verò indè ægri quia non sentiunt, sequitur purgationem esse necessariam. Concocta enim, juxtà *Hippocratem aphor.* 22. *sect. j.* medicamento purgante, educenda sunt: quare *Martinus Wendelinus lib. 3. axiom. medic.* 1096. humorem melancholicum non movendum esse suadet, nisi apparentibus certis inchoatæ concoctionis signis: rectè quoque ideò monet *Galenus* 4. *de ration. victus commentar.* 33. cavendum esse, ne corpora expurgentur, omninò apparente cruditate in succis. Quibusnam, quæso? ex nullis signis certius concludi potest adesse concoctionem, quam ex urinâ sedimento refertâ; meritò ergò inter signa purgationem indicantia numerantur urinæ sedimento refertæ.

Urinæ limpidæ, claræ in phthisicis.

Præterire nequeo, urinas in phthisicis ac tabe affectis sæpius esse limpidas, claras, & maximè quasi crudas. Verum observavi hasce igni impositas, mox lactescere, imò lac redolère, & lactis dulcis saporem habère, instillatâ verò guttulâ unâ vel alterâ aceti acidioris aëri frigido si exponatur, mox coagulum album, particulas nempè casearias fundum petere, & oleosa, seu butyratas particulas superficiei innatare, serumque dulce dictis particulis jam orbatum non tantum æmulari, quod & omnes adstantes mecum judicarunt: quare non tam urinas quam chylum seu chymum limpidum valdè dissolutum vel aquosum esse

esse concludere debemus, & sæpius quoque indè homines brevi fatis cedere.

Verum si sanis, & mox ex minimo corporis motu valdè debilitatis, & animi deliquio facilè affectis superveniat; apprimè tum conveniunt decocta, elixiria, vina medicata, (ast neutiquam diuretica, volatilia incidentia, nec diaphoretica) valdè amaricantia, roborantia, tonumque intestinorum partiumque internarum restaurantia; imò quò magis amaricant, eò magis prosunt: Ex dictis facilè concludendum, omnes ac singulas urinas limpidas, *claraſve* non esse urinas crudas, obstructionesque &c. adesse indicare.

Quid significent.

In sanis quibus restaurentur.

5. *Humores turgentes*, & *agitati* aut *furiosi*; periculosius enim hos retineri quam ejici docuit *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 1058. quare confestim & ab initio morbi evacuandi, ut legimus apud *Galenum in lib. j. aphorism. commentar.* 22. & 24. quod confirmatum vide sis apud *Hippocratem aphor.* 24. *sect. j.* & *aphor.* 10. *sect. iv.* si turgeant, eodem ipso die exturbandi: firmati verò si sint humores in aliquà corporis parte, veluti in viscerum inflammatione contingit, medicamentis purgantibus aggredi eos non oportet, priusquam concoquantur, ut legitur apud *Aëtium tetrab. j. sermon.* 3. *cap.* 23. & *Galenum lib. quos purgare oporteat.*

Humores turgentes & agitati &c.

6. *Menses decolores nec eodem semper modo & tempore prodeuntes*, purgationem namque indicant esse tum necessariam, ut *Hippocrates aphorism.* 36. *sect. v.* docuit, de quibus inspiciat BENEVOLUS LECTOR quæ dicta sunt p. 290.

Menses decolores, nec eodem modo, nec tempore prodeuntes.

Eleganter *C. Celsus lib.* 2. *cap.* 12. *de alvi ductione p. m.* 85. si, *inquit*, caput grave est, si oculi caligant, si morbus majoris intestini est, quod *Græci* κῶλον nominant, si in imo ventre aut in coxâ dolores sunt, si in stomachum quædam biliosa concurrunt, vel etiam pituita eò se, humorve aliquis aquæ

Signa juxtà C. Celsum purgationem vel clysterem exhibendi.

aquæ ſimilis confert: ſi ſpiritus difficilius redditur, ſi nihil per ſe venter excernit; utique, ſi juxtà quoque ſtercus eſt & intus remanet, aut ſi ſtercoris odorem nihil dejiciens æger ex ſpiritu ſuo ſentit. aut ſi corruptum eſt, quod excernitur, aut ſi prima inedia febrem non ſuſtulit; aut ſi ſanguinem mitti, cum opus ſit, vires non patiuntur, tempuſve ejus rei præteriit; *aut ſi multum antè morbum aliquis potavit;* aut ſi is, qui ſæpè, vel ſpontè vel caſu purgatus eſt, ſubitò habet alvum ſuppreſſam. Clyſmata ut & φάρμακα καθαρτικὰ ſunt adhibenda. Qui *Cornelii Celſi* locus licet, propriè ad ænemata vel clyſmata pertineat; tamen quia & purgantia & laxantia alvum, eundem ferè effectum talibus in caſibus habent, conſultum duximus, hic ſubjungere.

Signa ex mente Dorncreilii adhibendi catharticum.

Non inſubidè quoque *Dorncreilius lib. de purgat. p. m.* 146, de ægro paulò fortiori cathartico purgando ſummatim enumerat ſequentia; ſi, inquit, corpus pituitoſis humoribus ſit refertum, iique in partibus remotioribus ſeu in ipſo corporis habitu conſiſtant, & vires conſtent, ægerque ſit calidus & humidus, nec admodum gracilis aut pinguis, ſed mediocri habitu corporis & conſiſtentem habeat ætatem, atque purgare anteà conſueverit, & rarò ſe exerceat, ſitque maſculus & vivat in regione calidâ & humidâ & anni tempore, quod eaſdem cum regione obtinet qualitates, purgatio paulò validior inſtitui poteſt.

Plura ex mente Hippocratis.

Ventres infrà in morbis purgare oportet, ſi ſequens habeas ſignum, inquit SENEX *lib. v. Popularium text. xxv. p. m.* 787. ſi neque anxii, aut capite gravati fuerint & quum calores (febres) mitiſſimi fuerint, aut cum poſt exacerbationes ceſſarint, & *lib. de affectionibus text. xiv. p. m.* 169. ſi, *inquit*, febris non tenuerit, os verò amarum quis habuerit, & corpus gravetur, & cibum averſetur, pharmacum dandum eſt: nec mirum, dicta enim ſignificant bilioſos & pituitoſos humores non tam qualitate quam quidem quantitate peccare-

bilio-

bilioſos eſſe ex oris amaritudine patet; pituitoſos quos exiſtere facilè concluditur, quia corpus gravatur & cibum averſatur; qualitate verò non ità peccare ultrò patet, quia non febricitat; videſis quoque *aphor.* 20. *ſect. iv.*

TEMPUS PURGATIONEM INSTITUENDI.

Tempus purgationem inſtituendi.

Rectè *Petrus Poterius Centur.* 2. *curat.* 37. monet, non ſat eſſe purgare, ſed quandò imprimis quoque obſervandum eſſe: ſicque non tantum quo *anni tempore*, ſed & *quo die*, & *quâ diei horâ* conſiderandum, tempus anni quod attinet convenientiſſimum purgationi eſt.

Eſt ver.

1. *Ver*, teſte *Hippocrate aphor.* 47. *ſect. vj.* quibus purgatio prodeſt, his vere purgatio imperanda: quod confirmat *Paulus Ægineta lib. vij. cap. iv.* tempus, inquiens, purgationis, *ſi nulla vigeat neceſſitas* (aliàs & æſtate & hyeme ſemperque purgationem inſtituere licet) vernum maximè utile eſt: quare quoque *Galenus in lib. vj. aphoriſm. commentar.* 47. dixerit, humores, qui evacuatione indigent, vere vacuandos eſſe: ſic quoque pharmaciam vere inſtitutam laudaverunt *Averrhoës lib. vij. in colleget, cap. iv.* & *Fallopius tractat. de medicamentis purgantibus ſimpl. cap. xxiv.* ac plures alii graviores *Medici*; verno tempore purgationes optimæ ſunt, eam ob cauſam, refert *Galenus in lib. Hippocrat. de humoribus Commentar. j.* quia excrementa hyeme collecta educunt prius, quam calor exuperans ea moveat, ac perturbat; optimè quoque & minori cum difficultate, purgatio vere procedit, humores quoque tunc ſunt abundantiores & quoad pleraſque qualitates temperatiores; temperatus namque tum maximè aër eſt: ideò quoque *Galenus*, hos, quibus oculi debiles, ſcotomaticos & podagricos vel arthriticos initio veris purgatione evacuandos eſſe, docuit *lib. de curand. ratione per ſanguinis miſſionem cap. vj.* & *in lib. vj.*

Quâ de cauſâ.

aphorism. commentar. 47. epilepticos, apoplecticos & in universum eos, quicunque ob humorum crassitiem in morbos incidunt, ineunte vere purgandos esse statuit: in præcautione arthritidis evacuationem veris tempore commodissimè instituendam *paulò nempè antè æquinoctium*, quo tempore aliàs humores moveri solent, confirmat *Daniel Sennertus de arthritide cap. vij*, qui sani sunt, sed in æstatis principio plerumque ægrotant, ineunte vere necessariò evacuari debent, aliàs gravius & majori cum periculo decumbunt.

Quandò ad præcautionem arthritidis.

Item autumnus.

2. *Opportunum* quoque *tempus autumnale*, itidem testatur *Paulus Ægineta loco statim citato*, & *Galenus in lib. vj. aphor. comment.* 47. ut & *Averrhoës lib. vij. in colliget. cap. iv.* quod quoque *Dorncreillius lib. de purgat.* confirmat, post ver, *dicens*, autumnus purgationibus maximè idoneus est; quare quoque melancholiam, cancrum, elephantiasin, cæterosque ejus generis affectus ab humore atro proficiscentes, autumno purgandos esse; *Galenus lib. quos purgare oporteat*, & *Petrus Forestus lib. xvj. observat. schol.* 33. statuêre.

Ut & æstatis principium.

3. *Æstatis principium utile* quoque est, ut *Galenus lib. quos purgare oporteat* docuit, quare quoque *loco citato*, eos bile flavâ qui abundant, desinente vere vel circà æstatis principium per *φάρμακα καθαρτικὰ* evacuare suadet; sic quoque apud *Petrum Forestum lib. ix. observat. schol.* 24. legimus, si cephalalgiæ ex calidiori humore vel vapore exoriantur, dolores, uti, solent æstate mediâ magis fieri vel affligere, tales in fine veris, vel circà æstatis principium purgandos esse.

Nec non juxtà Hippocratem hyeme inferiores ventres purgandi sunt.

4. *Hippocrates aphor. iv. sect. iv. hyeme* inferiores ventres purgandos esse docuit, idem quotidiana contestatur experientia, modò calidos se conservent ægrotantes purgaturi: minus tamen tutum esse hyeme purgantia dare testatur *Martinus Wendelinus lib.* 3. *axiomat. medic.* 875. minusque ad purga-

tio-

tiones esse accommodatam hyemem ob nimium & intensum frigus *Dorncreillius lib. de purgat.* putat; Ast facilè in cubiculo clauso calido & propè ignem se continêre potest æger, ac frigidum aëra neutiquam subire, sicque purgari, necessitate urgente; aliàs potius vere quam hyeme purgationes instituj debent.

DIEM PURGATIONI APTUM QUOD ATTINET, MAXIME CONVENIENS EST.

Dies purgationi aptus.

1. *Dies austrinus moderatè calidus & humidus*, non admodum nebulosus aut nimium æstuans; aquilone enim flante, non tam feliciter cedit purgatio, *Joël lib. 2. phisiolog. sect. v. p. m.* 119. nimis enim æstuans si sit, bile nimis acri & volatili redditâ, facilè hypercatharsis sequitur. Est austrinus moderatè calidus & humidus.

2. *Noviluniun & circà ultimam lunæ quadraturam convenientissimum est* purgare, teste *Riolano lib. j. method. medend. general. sect. iv. cap.* 3. quare *Fernelius consil.* 45. purgationes in affectibus hypochondriacis vires suas semper felicius expedire, circà ultimam lunæ quadraturam, imprimis cum amicâ veneris configuratione, quam in aliis cœli locis, statuit. Noviluniun & ultima lunæ quadra.

3. *Conveniens purgationi in febribus dies*, in *tertianâ* est *quartus* autore SENE *lib. de affectionibus text. xviij. p. m.* 171. tertiana, *inquit*, febris siquem apprehenderit, siquidem videbitur sibi non purgatus esse, *quartâ die* pharmacum dato, ac diebus intermediis utatur æger cibis per alvum secedentibus. in *febre synocho putri, intrà* primum *triduum* pharmaco purgare materiam peccantem oportet, aliàs commodus purgationi locus non dabitur, ut vidêre est apud *Joubertum lib. ij. practic. cap. iv.* in *causo* purgandum (siquidem necesse videatur) omninò *die secundo*: quippe tertius, quo exacerbatio fieri solet, minus est opportunns, tumque magis de- In febribus tertianis quartus. In synocho intrà triduum. In causo secundus.

debilitaretur æger ac difficilius purgatio procederet, paroxysmusque gravior redderetur, ut Idem *lib. ij. practic. cap. v.* testatur: in *quartanâ* pridiè accessionis aut ipso accessionis die ut καθαρτικὸν assumatur *ibidem cap. xj.* legimus; ast non antè trigesimum diem, dixit *Monavius apud Cratonem lib. ij. Epistolarum p. m.* 417. qui non contemnendum in febrium intermittentium curatione servavit ordinem; sequenti ergò methodo curationem tradidit; si, inquit, in intermittentibus febribus quibuscunque, *apparente aliquâ, etsi non planè perfectâ in urinis coctione*, ægro ipso accessionis die catharticum dederis, ità, ut effectum suum antè paroxysmi invasionem compleat (horis scilicet quatuor aut quinque antequam paroxysmum adventurum putas) videbis, febrim post illum paroxysmum non amplius reverti (præsertim si specifica antifebrifuga catharticis fuerint admixta, verum de hisce vide sis præcedentia) sed prorsus tolli, quasi incantatione quâdam: probavi jam sæpius, in pluribus semper eventus respondit, in tertianis post tertium aut quartum paroxysmum hoc feci, in quotidianis tardius, in quartanis tardissimè ac ne vix antè tricesimum diem.

In quartanâ pridiè accessionis.

Imprimis perfectâ in urinis apparente concoctione.

Diebus criticis à purgatione abstinendum.

4. *Die* verò *critico* omninò à purgantium usu abstinendum esse suadet *Dorncreilius lib. de purgat.* nec mirum retrahitur enim natura quasi ab opere; non enim Medico constat etiam per diaphoresin, diuresin vel catharsin materia peccans à naturâ sit exturbanda. Non ergò illo die exhibenda sunt Φάρμακα καθαρτικὰ, quia facilè operationem naturæ sisterent; nam quæ educere oportet, quò maximè vergunt eò educenda, dixit Senex *aphor. 21. sect. j.* quod quoque statuit *lib. de humoribus text. j. p. m.* 315.

Hora purgatione apta est.

Purgationis horam quod attinet, aptissima est.

Matutina.

1. *Matutina*, ut videre est apud *Fuchsium lib. ij. institut.*

tut. sect. v. cap. xviij. & *lib. ij. de compos. medicamentorum cap. vj.* & præcipuè in morbis, qui per circuitum haud recurrunt, matutina reliquis anteferenda est, ut testatur *Dorncreilius lib. de purgat.* in morbis verò accessiones habentibus, illa hora purgationibus destinanda est, quâ morbus intermittit aut saltem remittit; ut IDEM *loco citato p.* 148. docuit; paroxysmum enim gravissimum & nonnunquam ferè intolerabilem reddunt, maximèque ægrotantes debilitant & utplurimum parum aut nihil exturbant καθαρτικὰ φάρμακα nempè in ipso paroxysmo si fuerint exhibita.

2. *Jejuno stomacho*, ut Autor est *Johannes Damascenus lib. aphorismorum aphor.* LXX. quare *Fuchsius* dixit, eam horam solam ad purgantis medicamenti sumptionem idoneam existere, quâ ventriculus à cibis maximè est vacuus, *in institutionibus libr. ij. sect. v. cap. xviij.* ideò quoque *Heurnius libr. ij. method. ad praxin cap. xxj.* pharmaca purgantia propinanda quinque vel sex horis antè prandium, statuit; ne alienâ permistione fracta è ventriculo excidant: sed ut minimè impedita venis antè pastum sese inserant & facilius operantur; quod contestatur *Horstius decad. vij. problem. medic. Quæstion. 3. Heurnius cap. 2. method. medend. libr. ij.* pilulas post octo vel novem horas à cœnâ sumendas præscripsit, ast levia medicamenta unâ horâ antè cibum posse dari, concedit *Riolanus lib. j. method. medend. general. sect. iv. cap. 3.* imò interdum incommodè cum alimentis quoque purgantia potissimum lenitiva concedi posse statuit *Horstius loco mox citato p. m.* 192. hâc enim ratione citò unà cum chylo ad intimas viscerum partes penetrat, & levi negotio sine torminibus, peccantes humores expellit, hinc quoque *Aëtius tetrab. j. sermon. iij. cap.* 57. in cibo medicamentum (purgans) optimum esse dicit iis, qui naturaliter alvum habent adstrictam, & qui ex diuturno morbo laborant: huic assertioni subscribit quoque *Alexander Massaria lib. iij. Practic. cap.* Jejuno stomacho.

13. dum inquit: digna est maximâ annotatione ratio dandi medicamenta purgantia, quam tenebat *Galenus*, qui solitus fuerat illa permiscêre alimentis: idque dupliciter, uno modo simul coquendo alimenta & medicamenta; altero, contusis medicamentis, eorumque pulverem tenuissimum permiscendo cum ptisanâ vel aliis alimentis. Quamobrem meâ quidem sententiâ optimum foret, hanc medendi & purgandi rationem præcipuè illis, qui naturâ sunt alvo adstrictiori; hoc tempore inusitatam, resuscitare & ad usum referre. Aſt *nota*, neutiquam quotidiè hoc agendum; cibi enim necdum concocti è stomacho expelluntur, statimque per alvum exturbantur, acres quodammodò & laxantes redditi, sicque non alimenta sunt, sed purgantia vel saltem laxantia medicamenta.

Æstivæ purgationes quarè vitandæ.

Nota, æstivas purgationes, nisi summa urgeat necessitas, vitandas esse statuit *Franciscus Joël lib. ij. sect. v. physiolog. p. m.* 119. quod *Hippocrates* confirmat *sect. iv. aphor.* 5. *inquiens;* sub cane & antè canem difficiles sunt purgationes; & *libro de purgantibus text. v. p. m.* 609. tempore æstatis, à canis ortu, per dies quinquaginta vitare oportet, & non dare medicamentum, sed infusis per clysterem uti: *Galenus in lib. iv. aphorism. commentar.* 5. & *Fallopius tractat. de medic. purgant. simplic. cap.* 24. dixêre, æstate purgationes molestas esse, quia natura exusta, acribus medicamentis, qualia plerumque purgantia, irritanda neutiquam, & corpora jam satis, si non nimium, exsiccata per se, usu purgantium non amplius exsiccanda; legimus enim sub cane validè purgatos, in febres gravissimas incidisse, imò brevi mortem obiisse.

JAM

JAM QVID ANTE, IN, ET POST *PURGATIONEM AGENDUM, OBSERVANDUMQVE SIT*, IN SEQUENTIBUS PAUCIS DABIMUS.

Antè purgationem requiritur.

Antè purgationem requiritur.

1. *Ut priusquam purgans exhibeatur medicamentum, humores crassi attenuentur, tenaceſque ac viſcoſi incidantur*; meatus, per quos humores à catharticis pharmacis inciſi & attenuati transferuntur & expelluntur, ut aperiantur, teſte *Galeno in libr. ij. aphoriſm. Commentar.* 9. & *libro quos purgare oporteat*, quod quoque *Aëtius tetrabul. j. ſerm.* 3. *cap.* 22. conteſtatur; cum purgare, inquit, volueris, præattenuare oportet, ac ſecurè craſſos ac viſcoſos humores, & meatus (per clyſteres nempè alvum) aperire, per quos humores transferuntur à purgatoriis medicamentis; quare SENEX *aphoriſm.* 9. *ſect. ij.* & *ſect. vij. aphoriſm.* 70. monuit, corpora, *inquiens*, quum quis purgare volet, ea fluxilia faciat oportet; *Galenus* quoque *in lib. j. aphor. Commentar.* 24. docuit, humores antè purgationem fluxui debêre eſſe paratos, hoc eſt, attenuatos & non lentos; ſummatim aſt non inſubidè omnia ferè tradidit *Franciſcus Joël libr. ij. ſect. v.* §. *vij. p. m.* 120. ubi, inquit, antè purgationem corpus præparatur, ſeu prius fluidum redditur, vel ſumpto juſculo prunorum coctorum, vel aliis emollientibus alimentis (quod *Hippocrates aphor.* 70. *ſect. vij.* & *ſect. iv. aphor.* 13. nec non *C. Celſus lib. iij. cap.* 18. *p. m.* 154. & 155. ut & *Philippus Grulingius in ſuo Hippocrateo-Galeno-Chymico florilegio novo part. vj. cap. xxix. de purgantium adminiſtrandorum neceſſariis obſervandiſque regulis* §. 16. *p. m.* 177. & *Arnoldus de Villâ Novâ doctrin. iv. cap. xiij. aphor.* 13. innue-

Ut humores ſint præparati

re videntur) ne videlicet meatus & viæ per quas fit expurgatio, sint obstructæ: humores vitiosi si sint lenti, crassi & tenaces ad purgationem sunt inepti & præparationem postulant: nam tenues humores non egent præparatione; crassi itàque antè purgationem sunt incidendi & extenuandi liquore decoctarum herbarum ac radicum. Pravus chymus ad exitum si compellatur, vitio per digestionem non emendato, aut difficulter evacuari posse, aut membra, per quæ chymus non digestus transibit, offendere legimus apud *Arnoldum de Villâ Novâ doctrin. 4. cap. 13. aphorism. 3.* quare *idem* ibidem dixit, ex crassis humoribus non aut imperfectè digestis, pharmaciam subtile tantum evacuare, residuum compingere.

Si alvus diu fuerit adstricta, clyster præmittatur.

2. Ut, *alvo adstrictâ à fæcum duritie qui laborant, singulisque tantum triduis quatriduisve alvum deponunt, clyster pharmaciæ præmittatur*, autore *Arnoldo de Villâ Novâ* loco mox citato, ut ità fæces induratæ alvum constipantes mollescant, humoresve forsan crassi, tenacesque fluidiores & ad exitum faciliores reddantur; juxtà *Hippocratem aphor. 70. sect. vij.* quia, alvum humectare, antequam pharmacum deorsum purgans exhibeatur, suadet: & *C. Celsum lib. iij. cap. xviij.* qui in omnibus morbis perpetuum observandum monet, ventrem antè solvendum (ænema injiciendum) esse, ubi nempè ab inferiore parte aliquis purgandus.

Mulier post varias aëris injurias.

Mulier quædam quinquaginta annos nata, melancholica admodum, post varias aëris injurias incidit in quartanam duplicem, summamque præcordiorum anxietatem ac suffocationem hypochondriacam, adventante febrili paroxysmo, maximè insurgentem, fauciumque, cum strangulationis suffocationisque metu, constrictionem efficientem. Appetitus planè erat abolitus, alvus adstricta summis cum torminibus & ventris doloribus; ità ut intrà quatriduum nonnunquam & ultrà alvum semel tantum deponeret ægra; quod & sanam se

Incidit in quartanam duplicem.

Alvo adstrictâ ut plurimum laborans;

fe-

feciſſe, rariſſimè intrà quatriduum referebat. Remittente paroxyſmo maximè conquerebatur de cervicis dolore, imò tam gravi interdum ut nec caput nec cervicem movêre poſſet; quare ſequens adhibuit medicamentum. Ob cervicis motus impotentiam.

℞. Ol. ſuccin. ʒiß.
Caſtor. ʒij.
Unguent. martiat. ℥β.
MS. F. Linimentum.

Linimento cum ſucceſſu uſa fuit.

Quo nucham & cervicem inunxit adventante paroxyſmo febrili, cujuſque beneficio nec dolor ità intenſus nec motus ità impeditus, imò brevi & dolor & motus impeditus fuêre ſublati: dein de ſequenti mixturâ ſingulis horis cochlear unum aſſumſit.

℞. Aq. rutæ ℥ijß.
Cortic. Citri
Fœnicul. ana ℥j.
Spir. theriacal. ʒvi.
Cort. Citri ʒij.
Salis armoniaci aromatici ſequentis ʒj.
Ol. macis ſtillat.
Cort. arantior. ana gutt. iij.
Sal. volatil. ſuccin. ℈ß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. fœnic. ʒvj.
MS.

Ut & mixturâ.

Quâ mixturâ aſſumtâ, & præcordiorum anxietas & ſuffocatio imò & febres ità diminutæ ſunt, ut curatam propemodum ſibi videretur; intermiſſionis die uncias tres de ſequenti valdè amaricante vino medicato, (inſtillatis ſingulis doſibus guttulis viginti ſpiritus ſalis armoniaci aromatici ſequentis) ter aſſumſit, ut & cæteris diebus manè antè paroxyſmi invaſionem, invadente verò paroxyſmo febrili ſtatim cochlear de ſupradictâ mixturâ. Ob ſuffocationem, febrem &c.

℞. Rad. gentian. ʒß.
Armorac.
Angelic.
Zedoar.
Jalapp. ana ʒiij.
Summit. absinth.
Centaur. min. ana M. iß.
Folior. rutæ recent.
Menthæ crisp. ana M. j.
Senn. ſ. ſt.
Bacc. lauri ana ʒiij.
Aloës lucid.
Tartar. vitriolat. ana ʒiß.
Semin. fœnic. dulc.
Extrem. Cort. arantior. ana ʒij.
Conciſa & contuſa, indantur cantharo lapideo.
Affundanturque vini gallici pint. vj.
Digerantur in loco calido per biduum.

Hoc uſurpato vino medicato quoad quartanas multum profecit: nam intrà duas ſeptimanas unâ tantum quartanâ fuit afflicta, manente tamen alterâ, quæ demum intrà duos menſes fuit curata; aſt alvum nunquam niſi poſt triduum depoſuit; propriè tamen purgans non exhibuimus ipſi ob ſuffocationem hypochondriacam & melancholiam; ſed de fæcum duritie quia ſubindè conquerebatur, ſequens vulgare clyſma injiciendum præſcripſimus.

Cujus beneficio quartanæ curatæ.

Tandem ob fæces induratas ænema injectum fuit.

℞. Decoct. emollient. & carminat. ʒviij.
Electuar. diacathol. ʒiß.
Ol. lilior. alb. ʒj.
Mell. virgin. ʒß.
Salis gemmæ ʒß.
MS. F. Clyſter. pro feminâ.

Et curata fuit.

Quo injecto ut & poſt biduum iterato, multas fæces ſummè in-

induratas flatuſque reddidit; poſteàque quotidiè ſemel biſve alvo depoſitâ, brevi omnis præcordiorum anxietas, ac ſuffocatio evanuêre.

SPIRITUS SALIS ARMONIACI AROMATICUS *SUPRÆDICTUS.*

Spiritus ſalis armoniaci aromatici deſcriptio.

℞. Salis armoniac. contriti & cribrati
Tartari pulveriſat. ana ℔ß.
Solvatur ſal armoniacum cribratum in ſpiritus vini ℥viij. ſal verò tartari in vini generoſioris ℥xij. quæ ſoluta miſceantur, indanturque cucurbitæ; quibus ſequens pulvis craſſus addendus.

℞. Radic. angelic. ʒß.
Fol. menth. criſp.
Majoran. ana ʒiij.
Sem. Fœnic. dulc.
Bacc. junip. ana ℥j.
Cinam. acut. ʒß.
Nuc. moſchat.
Croci optim.
Origan. cretic. ana ʒij.
Spic. nardi
Cardam. major. ana ʒj.
Fiat omnium pulvis craſſus.

Moxque alembicus, rectius capitellum, imponatur, appoſitoque recipiente juncturiſque cum capitelli roſtro & cucurbitâ optimè clauſis, fiat ex arenâ deſtillatio leni calore, & deſtillando pèrgatur, donec omne ſal volatile coagulatum penè fuerit ſolutum; tumque ab ulteriori abſtractione deſiſtatur, Spiritus aromaticus volatilis indè abſtractus in morbis chronicis multum præſtat, gratior quoque eſt, & in morbis inveteratis potentior, quam vulgaris ſalis armoniaci ſpiritus.

3. Ut,

Humores ad exitum faciles reddantur.

3. Ut, *materia etsi cocta, attamen non benè præparata, antè purgationem ad exitum facilis reddatur;* sic materia peccans crassa quamvis cocta attenuanda est, ut testatur *Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap.* 8.

Lenius catharticum paulò antè vel post cibum exhibeatur.

4. Ut, *si lenius fuerit pharmacum catharticum, sumatur vel exhibeatur paulò antè vel post cibum*, ut autor itidem est *Heurnius loco mox citato;* sic enim melius purgantia cum chylo chymoque conjuncta blandè utplurimum alvum movent; ac rectè quidem hæc purgantium exhibendorum methodus instituitur in melancholicis, alvoque adstrictâ qui sæpius laborant, & non nisi post triduum vel quatriduum tantum alvum deponunt; ac sæpissimè optimus indè effectus sequitur.

Catharticum sumturus, sit calidus & maneat.

5. *Ut calidus sit purgans medicamentum sumpturus, & calidum in loco calido se conservet;* aliàs aut non operatur exhibitum catharticum aut non nisi summis cum torminibus ventrem solvit.

IN PURGATIONE CONVENIT.

In purgatione convenit.

1. *Ut purgans medicamentum, si potionis formam habeat, calidum non verò frigidum aut tepidum hauriatur*, teste *Fuchsio lib. ij. institut. medicar. sect. v. cap.* 22. & *Joële lib. ij. sect. v. physiolog. §. ix. p. m.* 120. frigidum enim si assumatur, aut non operabitur pharmacum catharticum, aut non nisi summis cum torminibus; tepidum verò si exhibeatur non nisi nauseam & vomitum excitat, & sic aut mox ejicitur, aut continuâ cum nauseâ & tædio retinetur; calidum autem si hauriatur, statim operatur, & nec tam facilè nauseam &c. excitat; imò quatenus calidum, ipsum confortat ventriculum.

Purgans ut sit calidum non tepidum nec frigidum.

Si à pharmaco nauseabundus, benè olentibus sistatur

2. *Ut, si à sumpto pharmaco nausea & vomendi cupiditas oboriatur, benè olentibus sistatur;* quare mentham;

ru-

rutam, mala cydonia, aquam rosarum, panem tostum, acetoque consperſum naribus admovêre confert; ut vidêre est apud *Philippum Grulingium in suo Hippocrateo-Galeno-Chymico novo florilegio cap. xxix. de purgantium administratione p. m.* 177. imprimis quoque à sumpto pharmaco oris ablutionem ilicò instituendam cum poscâ vino vel succo punicorum malorum *Heurnius lib. ij. method. ad praxin cap.* 8. & pannis calidis ventriculum fovendum *Fuchsius lib.* 2. *institut. medicar. sect. v. cap.* 22. commendat: pleraque enim φάρμακα καθαρτικὰ ventriculum lædere maximè verò ejus ostium, ideòque nauseam & vomitum excitare, legitur apud *Galenum in lib. ij. de vict. ration. acut. commentar. ij.* & acutum sæpè existit pharmacum, quod nisi sublubrico velamine deglutiatur, maximè offendit guttur ejusque inflammationem parit, ut testatur *Arnoldus de villâ novâ doctrin. iv. cap. xiv. aphor.* 2.

3. *Ut post sumptionem pharmaci unâ vel duabus horis in lecto sine somno quiescat catharticum pharmacum qui assumsit*, suadet *Philippus Grulingius in suo florilegio loco ultimò citato* dicens; à sumpto cathartico quiescat parum, ne natura amplectatur pharmacum, agatque in id: imò omnium maximè à somno arcendus est, ubi jam purgare cœperit; quod somno medicamenti actio intercipitur, ut legimus apud *Fuchsium in institutionibus medicis loco mox citato;* & arcendus à somno; donec in totum purgatus fuerit, imprimis si ex diagridio vel helleboro sint pharmaca præparata; inquit *Arnoldus de villâ novâ doctrinâ* 4. *cap.* 16. *aphor. j.* motu mediocri, si fieri posset, adhibito; ut vidêre est apud *Paulum Æginetam lib. vij. cap.* 8. imprimis si tardius operetur purgans, docente *Fuchsio loco sæpius jam nominato: Dorncreilius de purgat.* monuit illos à somno arcendos, quorum calor innatus est robustus; per somnum enim facilè purgationis opus impediri probavit *Nicolaus Cur-*

Cathartico assumto per horam unam vel alteram absque somno quiescat.

Imprimis si fit scammoniatum &c. purgans.

tius de purgantibus. Calorem verò nativum debilem si habeant, & per pilulas vel electuaria purgentur, somnus concedi potest, ut per illum calor nativus ab externis ad interiora membra revocatus augeri, eòque facilius pilularum purgandi vis ad agendum adjuvetur, ut autor est *Dorncreilius de purgat.* quod idem contestatur *Nicolaus Curtius ex Avicennâ de purgantibus* imprimis si valida & fortiora fuerint pharmaca, ut legimus apud *Heurnium lib. iij. method. ad praxin cap. viij.*

Ut cathartico jam operante, surgat.

4. *Ut, ubi operari medicamentum incipit, surgat & leniter obambulet*, modò per morbum integrum sit, inquit *Fuchsius in institutionibus*; quod *Æginetа lib. vij. cap. vj.* contestatur; natura enim hoc modo excitatur & humor incitatur, & facilè tum evenit, ut medicamentum votis respondeat, & pharmacum humori vacuando analogum fiat, ut vidêre est apud *Heurnium* 3. *method. ad praxin cap.* 8. motu quoque humores tenaces viscidique si sint, solvuntur liquidioresque redduntur, faciliusque in actum καθαρτικὰ φάρμακα deducuntur. Quare quoque *Hippocrates aphorism.* 14. *sect. iv.* dixit, poto elleboro, corpus movendum potius, quam somno tradendum aut quieti; & *aphorismo sequenti*, quum elleborum (sit idem de cæteris purgantibus dictum) magis ducere voles, move corpus: imò auctam ambulationem ventrem solvere testatur *C. Celsus lib. j. cap.* 3. *p. m.* 32. §. *de his, quæ alvum adstringunt & solvunt.*

Abstineat quoque a cibo & potu, donec purgatio sit finita.

5. *Ut, à sumpto medicamento, eò usque à cibo & potu abstineat, donec universa operatio sit peracta;* robustum nempè si sit pharmacum; lenioris autem remedii vis cibo acuitur teste *Heurnio sæpius jam citato loco*, imò omni cibo & potu usque ad consummatam purgationem abstinendum jubet *P. Æginetа lib. vij. cap.* 6. attamen assumpto pharmaco conducit mox superbêre cremorem ptisanæ, ut *Hippocrates lib. de vict. ration. in morbis acutis* testatur; ut id, quod in tran-

tranſitu affixum applicatumque eſt abſtergatur & deorſum depellatur, ut autor eſt *Galenus lib. quos purgare oporteat:* ab aſſumpto verò medicamento aliquid tum offerendum, cum nempè os ventriculi admodum ſenſile ſit ac imbecillum, ideòque purgantis medicamenti acrimoniam ſuſtinêre non poſſit, adeòque ſyncopen minetur, aliàs incipiente purgatione ne quidem ptiſanam amplius porrigere ſolent, SENEX *lib. de vict. ration. in morbis acutis* & *Galenus lib. ultimò citato*, actio enim medicamenti facilè hoc modo exolvitur, nec alimonia benè toleratur nec probè conficitur, niſi omninò pauca fuerit; cibus enim aut purgationem ſiſtit, aut crudus & incoctus vixve alteratus ejicitur, potus quoque imprimis frigidus ſi exiſtat, aut ſiſtit purgationem, aut dolores & anxietates flatuſque excitat aut ſubindè hypercatharſin; ſequentem hiſce inſerere caſum lubet.

Puella quædam viginti quatuor circiter annorum ex inſolito frigore incidit in menſtruorum ſuppreſſionem, ac brevi in capitis dolorem gravativum atrocem, præcordiorum anxietatem, appetitum abolitum, lumborum dolorem gravem, motus impotentiam: quare ſequentem mixturam primò cochleatim aſſumſit. Puella ex frigore. Menſtrua ſuppreſſa. &c. paſſa.

℞. Aq. majoran. nobil. ℥ij.
Puleg.
Cort. Citri ana ℥j.
Antihyſter. ſequentis ℥ß.
Spir. cochlear. ℥ij.
Salis armoniac. gutt. xvj.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arantior. gutt. v.
Syr. de arthemiſ. ℥vj.
MS.

Primò mixturam antihyſtericam.

Quam mixturam cum per octiduum uſurpaſſet, ſequentes exhibui pilulas.

℞. Aloës lucid. gr. xv.
Sal. volat. succin. gr. viij.
Tartar. vitriolat. gr. vj.
Ol. menth. gutt. j.
MS. F. Pilulæ no. vij.
Deaurand.

Et pilulas purgantes deobstruentes usur pavit.

In ipsâ purgatione frigidam cerevisiam hausit & in hypercatharsin incidit.

Quibus assumtis bis terve cum alvum deposuisset cerevisiam frigidam avidè hausit, quo facto in gravem incidit hypercatharsin, quæ vix medicamentis adstringentibus, corroborantibus, opiatisque superari poterat, quâ tandem curata electuario corroborante adstringente antidysenterico p. 180. descripto, valdè fuit debilitata, manente menstruorum suppressione, quarè posteà non nisi vino medicato p. 291. & 292. descripto usurpato, curata fuit: en! quid non potus imprimis frigidus in ipsâ purgatione assumptus efficiat?

AQUA ANTIHYSTERICA *SUPERIUS NOMINATA.*

℞. Rad. aristoloch. rotund.
Bryoniæ ana ʒiij.
Folior. rutæ hortens.
Menth. crisp.
Puleg. ana M. ij.
Levistic. M. β.
Sabin. M. iβ.
Flor. lavendul. p. ij.
Chamomill. p. iij,
Sem. levistic.
Nigell.
Baccar. lauri ana ʒβ.
Myrrh. rub. ʒij.

Aquæ antihystericæ descriptio.

Ma-

Macis.
Extrem. cort. arant.
Caſtor.
Croci optim. ana ʒiß.
Conciſis & contuſis affunde
Vin. gallic. pint. viij.
Poſt ſufficientem digeſtionem add. ſalis armon. ʒß. tum ſpiritum per cucurbitam abſtrahe, quem affunde
Gran. actes exſiccat. ʒiv.
Tumque per octiduum digere & tincturam extrahe, quæ uſui ſervanda; menſes optimè movet, ſuffocationem hypochondriacam curat &c. pro doſi exhibui ʒß. in convenienti vehiculo.

Ut cathartico non operante aquam mulſam &c. aſſumat.

6. *Ut, ſi quis poto pharmaco non purgetur, abſorbeat aquam mulſam meraciorem* ut jubet *Aëtius tetrab. j. ſermon.* 3. *cap.* 117. *Paulus Ægineta lib. vij. cap. vj. ex commentar. Philagrii*, ſi, *inquit*, quocunque medicamento ad alvum emolliendam aſſumpto quis non purgetur neque vacuetur, nullo accedente periculo, nihil moliendum: at ſi magnitudo morbi vigeat, & æger vellicetur, diſtendatur, & lancinationem expertus fuerit, clyſma ſtatim neceſſariò injiciendum.

Si verò nimium purget, quieti ſe tradat.

7. *Quod ſi nimis vehementer purget & impetuosè, in ſummâ quiete ut æger contineatur, manuſque & brachia aquâ calidâ foveantur, ligaturæque & frictiones inſtituantur, ſicque nimiæ remedii potentiæ impetus ſiſtatur*, ut *Nicolaus Curtius de purgantibus, Heurnius lib. iij. method. ad praxin cap. viij.* teſtantur; convenit tum imprimis quoque theriaca, diaſcordium Fracaſtorii, quod pharmaci cathartici vim ac ruentis humoris impetum ſiſtit, acrimoniamque temperat; hocque in caſu *Heurnius loco citato* cucurbitulas inter ſcapulas & hypochondria appoſitas, fotumque ventriculi & hepatis ex corroborantibus & adſtringentibus præſcribit; nimium &

immodicè si medicamentum purget ac sistere voles, somnum, *inquit Hippocrates aphorism. 15. sect. iv.* concilia nec move; quandò maximè conveniunt opiata, quæ inter diascordium Fracastorii, quod & somnum provocat, sudores movet & simul adstringit, excellit.

Vel opiata assumat.

POST PURGATIONEM CONSUMMATAM NECESSE EST.

Post purgationem convenit.

Jusculum pulli &c.

1. *Ut, celebratâ excretione, brodium pulli, vel cicerum cum saccharo ad abluenda intestina exhibeatur*, ut refert *Philippus Grulingius in suo florilegio novo part. vj. cap. xxix. p. m.* 176. quare quoque *Dorncreilius de purgat. p. m.* 189. post finitam purgationem jubet, jusculis detergentibus ut utatur, quæ juscula medicamenti reliquias eluant, omnemque ejus molestam qualitatem auferant: & paulatim ad diætam se convertat purgatus, non ruat in cibos, dixit *Heurnius lib. ij. method. ad praxin cap.* 8. nihil enim deterius, quam evacuatum corpus repentè replêre, legimus apud *Martinum Wendelinum axiomat. medic.* 1271. quare *Nicolaus Curtius de purgantibus* monuit, cibum boni succi ast minorem esse dandum, postmodum verò paulatim augendum, humidumque & concoctu facilem esse exhibendum potius quam siccum, ut vidêre est apud *Fuchsium lib. ij. institut. medic. sect. v. cap.* 22. quare *Hippocrates lib. ij. de morbis text. xiij.* monet, ut post purgationes cibis quam pauciſſimis & quam maximè per alvum subeuntibus utantur purgati.

Et calore sibi consulat purgatus.

2. *Calidum ut se conservet æger, & post pharmaciam alimentis exitus retineat mediocriter laxos, ne novam procuret offensam constipatio fortis & repentina*, ut quondam docuit *Arnoldus de villâ novâ Doctrin. iv. cap. xviij. aphorism. j.* sic quoque neutiquam assumat frigida, ast in quiete calidum se contineat nec nisi calida usurpet, facilè aliàs denuò

nuò vis purgantium excitatur ac hypercatharsis producitur, quod sæpius jam observavi, ex multis tamen non nisi duas sequentes historias proferam.

Jurisconsulto cuipiam viginti septem annorum, pituitoso, ventriculo debili diu vexato, evenit post nimiam ciborum appetentiam ejusque indulsionem ut incideret in vomitum matutinum quotidiè manè existentem, insequente brevi pòst appetitu penè abolito, ventriculoque debili, adeò ùt, modò sorbilia si assumsisset, maxima indè præcordiorum anxietas exoriretur; inediâ ventriculum corroborare studens, incidit in præcordiorum quasi cingulum ac summam promeridianam anxietatem, lumborumque dolorem, quare vocatus sequentem dedi mixturam.

Jurisconsultus post nimiam ciborum appetentiam.

In appetitum abolitum & ventriculi debilitatem incidit.

℞. Aq. menth. ʒiijβ.
Vit. Mathiol. ʒß.
Tinctur. cinam.
Spir. cortic. Citri
Stomach. sequent. ana ʒij.
Salis dulc. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. menth. ʒvj.
MS.

Quare mixturam stomachicam.

Hujus beneficio symptomata parum tantùm fuêre diminuta; indè igitur in vino generoso guttulas duodecim de sequenti medicamento assumsit.

℞. Spirit. contrà præcordiorum anxietat. p. 235. descript. ʒiij.
In quibus dissolvantur.
Ol. stillat. menth. crisp. ℥j.
Macis gutt. iij.
MS.

Et spiritum oleosum assumsit.

Ob præcordiorum cingulum s. anxietatem.

Per quatriduum cum usurpasset omnia ferè symptomata superius numerata evanuêre, excepto tamen præcordiorum cin-

cingulo; quare quinque sequentes pilulas ipsi exhibui, quas optimo cum successu sæpius jam usurpaverat.

℞. Extract. cathol. p. 210. & 211. præscript. ℈j.
Ol. stillat. menth. crisp.
Cortic. Citri ana gutt. j.
MS. F. Pilulæ no. v. deaurand.

Pilulas purgantes usurpavit.

In purgatione gelidum assumsit potum &c. Et hypercatharsis secuta est.

Quibus manè assumtis quater optimè alvum deposuit; sed vino gelido hausto frigidum aëra subiens; intrà duas tresve horas vigesies quidem dejecit; perque triduum circiter hoc modo affectus, frustrà potentissima sistendi profluvii causâ assumsit remedia; donec sequentibus tabellis usurpatis mox alvi illud profluvium blandè fuerit cohibitum.

℞. Spec. diagalang. Mesuæ } recens dispensat. ana ʒiß.
Aromat. rosat. }
Nuc. moschat. condit.
Confect. hyacinthor. ana ʒij.
Laud. opiat. gr. iij.
Sacchar. alb. ʒiv.
Cum s. q. aq. Cinamomi & menthæ
F. s. a. tabellæ no. xv.

Quæ tabellis denuò curata est.

De hisce tabellis manè, circà meridiem, & circà quintam pomeridianam ut & vesperi unâ fuit usus; ultimò mixturam supradictam per octiduum usurpavit & planè ab omnibus symptomatibus fuit liber.

SPIRITUS STOMACHICUS *NOMINATUS.*

Spiritus stomachici descriptio.

℞. Rad. zedoar. ʒij.
Galang.
Zinzib. alb.
Calam. aromat. ana ʒiij.
Fol. menth. crisp. M. iij.
Lauri

Ma-

Majoran. nobil. ana M. j.
Sem. anis.
Fœnic. dulc. ana ʒß.
Cinam. acut. ʒij.
Cardamom. min.
Nuc. moschat.
Spic. nard. ana ʒij.
Concisis atque contusis affund.
Spir. vini optim.
Vin. generos. ana pint. iiij.
Digeratur per octiduum, tumque leni calore abstrahatur spiritus, qui usui servandus; optimè ventriculum debilem confortat, calefacit, nauseam vomitumque sistit; &c.

Virgo triginta annos nata, pituitosa, pòst insolito labore calefacta, domum per frigidum aëra petiit, undè in menstruorum fluxus suppressionem, appetitum diminutum, capitis omniumque corporis partium dolorem gravativum, nec longè pòst quartanam intermittentem incidit, vocatus sequentem præscripsi diaphoreticum bolum.

Virgo pòst menstrua suppressa.

In quartanam intermittentem incidit.

℞. Theriac. ANDROMACH. ʒj.
Sal. armoniac.
Absinth. ana ℈ß.
Croci optim.
Bezoard. miner. ana gr. vj.
MS. F. bolus in vino calido assumend.

Quare bolum diaphoreticum assumsit.

Quo assumto optimè sudavit maximoque cum levamine; quare eundem bolum duabus antè febris paroxysmum horis assumendum iterum præscripsi, undè febris mitior & paroxysmus brevior fuit redditus; bolum verò quia neutiquam amplius assumere poterat, sequens præscripsi vinum medicatum, de quo quotidiè ter ad uncias tres quatuorve (instillatis prius singulis dosibus spiritus salis armoniaci guttulis quatuordecim) usurpavit.

℞. Rad. gentian.
Angelic.
Et vinum medicatum. Rub. tinctor. ana ʒiij.
Fol. rut.
Sabin. ana m. β.
Eupator. cannab.
Menth. crisp.
Summit. absinth.
Centaur. min. ana M. j.
Bacc. lauri ʒß.
Macis.
Extrem. Cortic. arantior. ana ʒij.
Croci optim. ʒj.
Concisis atque crassè contusis cantharoque lapideo inditis affundantur.
Vini gallic. pint. v.
Stent simul in loco calido per quatriduum.

Hoc usurpato vino medicato febris propemodum recessit, Et ob suppressa menstrua pilulas purgantes usurpavit aſt menstrua suppressa adhuc erant, quare quinque pilulas purgantes p. 290. & 291. descriptas ex scrupulo uno confectas exhibui, undè quinquies blandè dejecit; Pomeridiano verò tempore aquilone vehementer flante exivit, undè talis Et ex frigore in alvi fluxum purgationis die gravissimum incidit. alvi fluxus insecutus est, ut miseram virginem morti proximam consanguinei putarent. Frustrà omnia corroborantia, adstringentia, imò ipsa opiata, præter sequens conditum, fuêre exhibita, de quo condito ad nucis moschatæ quantitatem aliquoties, interjecto semper duarum horarum spatio, sumsit, alvique ille formidandus fluxus fuit cohibitus.

Verum condito curata fuit. ℞. Diascord. Fracastor. ʒiij.
Confect. hyacinth. ʒiß.
Spec. diagalang. ʒj.
Ol. nucis moschat. express. ℈j.
Cinamomi stillat. gutt. ij.
Conserv. ros. rub. ʒß. Syr.

Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. Conditum.

Tandem in vino medicato continuavit, ac menſtruorum fluxus rediit.

En quantum peccent, qui cathartico pharmaco aſſumpto, eodem die frigidum aëra ſubeunt.

3. *Ventriculo poſt purgationem ut conſulatur ac confortantia exhibeantur: Aretæus cap. de melancholiæ curatione* monet; quare vinum calidum cum pane, vitello ovi & Saccharo plurimi *Practici* præſcripſêre, nonnulli verò non niſi juſculum in quo vitellum ovi diſſolutum cum pauco pane aſſumendum ſuadent. Ut & ventriculo, ac confortantia exhibenda.

4. *Quandò poſt fortem evacuationem alvus adſtringitur;* quare quoque *Veteres* non tantum ſubindè clyſteres, ſed ſemper ferè die ſecundo à purgatione fortiori, balneum ut ingrederetur æger, præſcripſerunt; propterea quod balneum corpus à catharticis deſiccatum humectaret, tum ne alvus ità adſtringeretur; ideòque finitâ purgatione, ut ſuperius monitum, juſcula detergentia exhibenda, ut teſtatur *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Clymico novo cap. xxix. p. m.* 177. & *Dorncreilius de purgat. p. m.* 189. Poſt fortem evacuationem adſtricta, oleo injecto alvus leniatur.

5. *Ubi purgans diarrhæam vel dyſenteriam cum dolore induxerit, ut ſtatim exhibeatur confortans, acrimoniam temperans, ſimulque parum adſtringens*, quale eſt diaſcordium *Fracaſtorii*, theriaca antiqua; item ſequentes pilulæ opiatæ maximoperè conveniunt. Dyſenteria vel diarrhæa poſt purgationem corroborante &c. ſiſtenda.

2. Opii thebaic. exſiccatione correcti, tumque ſpiritu vini calidè ſoluti, leviter expreſſi & ad conſiſtentiam pilularum leni calore inſpiſſati ℈j. Tali in caſu pilulæ optimæ.

Terr. vitriol. dulc.
Sanguin. dracon.
Nuc. moſchat. ana ʒß.

Ol. cinamom. ſtillat. gutt. v.
Nuc. moſchat. expreſſ. ℈ß.
MS. F. Pilulæ no. xlviij. deaurand.

Harum pilularum in vino calido una ſi exhibeatur, & dyſenteria vel diarrhæa non tollatur aut imminuatur, dolorve non ſedetur, poſt horam circiter exhibeatur altera & ſic porrò.

Singultus aut convulſio poſt purgationem quid indicet.

NOTA, poſt nimiam purgationem, convulſionem aut ſingultum ſuccedere, malum, dixit SENEX *Coac. prænotion. ſect. iv. coacâ* 22. & *lib. de veratri uſu p. m.* 610. imprimis in ſenibus ſingultum malum *aphor.* 41. *ſect. vij.* imò mortiferum & lethalem eſſe *Heurnius lib. ij. method. ad praxin cap. vij.* & *Hippocrates aphoriſm.* 25. *ſect. vij.* referunt, quod confirmatum videſis apud *C. Celſum lib. ij.* in fine *capitis octavi p. m.* 76. item pernicioſam eſſe frigiditatem cum ſudore legimus in *coacis prænotionibus ſect. iv. coac.* 25. *p. m.* 579.

Purgantibus admiſcenda morbis, quibus laborant, contraria.

Maximè in arte medicâ notandum ſemperque obſervandum purgantibus medicamentis quibuſvis admiſcenda, morbo, quò purgandus laborat, contraria ſpecifica ut ex. gr. in febribus, antifebrifuga addantur catharticis pharmacis; in ſcorbuto, antiſcorbutica, & ſic de cæteris: varias ideò formulas purgantes invenies STUDIOSE LECTOR in *ventriculo debili* utiles p. 169. in *febribus tertianis intermittentibus.* p. 170. *bilioſis*, p. 175. & 177. in *motibus epilepticis convulſivis* p. 178. & 185. 186. in *dyſenteriâ*, 177. in *quartanâ*, p. 183. 194. in *paralyſi*, p. 184. & 185. in *menſtruis ſuppreſſis* p. 208. 209. in *hydrope*, p. 216. & 217. &c. admodum convenientes, quia & morbo reſiſtunt & peccantes humores ſimul exturbant, ſicque felicior utplurimum effectus poſt *φάρμακα καθαρτικὰ* exhibita ſequitur, citiuſque plerumque curantur ægrotantes.

Cathartica ſpecifica juxtà Hippocratem exhibenda.

Summè neceſſarium quidam putant, ut in humoris alicujus expurgatione ex certâ quâdam purgantium claſſe cathartica pharmaca ſumantur, quia *Hippocrates lib. de purgantibus*

text

text. 11. *p. m.* 608. dixerit, *oportet igitur, inquit, primum biliosis dare, quod bilem purgat: pituitosis quod pituitam; hydropicis, quod aquam: atrabilariis, quod bilem atram. si verò extrà hæc purgaveris, quæ quidem purgari debent, non purgabis: quæ verò non debent, ea evacuabis: quare in utramque partem peccabis*: verum possunt adhiberi universalia seu catholica, iisque specificum humorem præcipuè peccantem educendo aptum admisceri, nam solitariè vix unquam aliquis humor peccat.

Purgantia jejuno ventriculo assumenda præter pilulas resinosas.

Purgantia præcipuè jejuno ventriculo exhibenda (suprà jam probavimus) exceptis pilulis resinosis, quæ cum facilè concrescant vel non facilè solvuntur in ventriculo, liquido quodam seu solutivo indigent; notavit enim *Joannes Walæus in suâ medendi methodo p. m.* 38. nullam secutam fuisse dejectionem ex resinæ scammonei sexdecim granis puerperæ exhibitis, imò quod magis alvum indè laxiorem non fuisse redditam; aliquandò tamen & sæpius purgantia debiliora, ut superius probatum, præsertim phlegmagoga simul imprimis si sint præparantia post cœnam utiliter, teste experientiâ, exhibentur; melius enim unà cum chylo chymoque transeunt ad sanguinem, & ipsum chylum chymumque, qui ob functiones à pituitâ læsas vitiosi existunt, emendant, sicque simul impediunt, ne nova pituita cumuletur; hinc vesperi post cœnam *Celeberrimi Practici* jubent ægros assumere & devorare tres quatuorve pilulas imprimis phlegmagogas simul præparantes, ut ità earum ope humores à sanguine secernantur & ad expulsionem præparentur, fluxilesque (juxtà *Hippocratem aphor.* 9. *sect. ij.* & *sect. vij. aphor.* 70.) reddantur, sicque manè tutò & jucundè à tribus quatuorve pilulis assumtis purgentur; quæ purgandi ratio pituitosis imprimis commodissima est.

Phlegmagoga post cœnam.

Diutius pharmacis catharticis eorumque formulis, notisque circà eorum usum incubui, quia καθαρτικὰ φάρμακα tantum

tum in medicinâ habent usum, multique *Medici* nil nisi venæsectionem, julapia & præsertim cathartica pharmaca præscribunt; æqui bonique ergò, Ingeniose Lector, hanc prolixitatem consule.

CAP. VI.

DE CLYSTERIBUS ET SUPPOSITORIIS.

Clysteres quid sint

Clyster Græcis κλυσὴρ, κλύσμα, κλυσήριον à κλύζω abluo, eluo, purgo: propriè *ablutionem & elutionem significat*; vulgò quoque enema ab injiciendo vocatur: in genere etsi quodlibet medicamenti genus liquidum quod in partem aliquam infunditur significet, plerumque tamen accipitur pro medicamento, quod *per anum in intestina injicitur; propriè* ergò est *injectio abluendi, eluendi*, aut *purgandi* vi prædita; *Franciscus Joël lib. ij. sect. v. physiolog. text. xiv. de excretis & retentis p.* 121. & 122. Clysterem describit, quod sit *liquor ex herbis decoctis expressus & cum oleo subducentibusque medicamentis & momento salis, aut pro ratione morbi, aliis rebus convenientibus commixtus, & per siphonem in rectum intestinum tepens vacuo ventriculo infusus.*

Quare præscribantur.

Varios ob fines clysteres injiciuntur ac in omnibus ferè intestinorum præsertim crassiorum vitiis conducunt, quare vel ad *excrementa emollienda aut educenda*, vel ad *humores acres temperandos mitigandosque* sicque *dolores* ex humorum acredine &c. oriundos *leniendos & tollendos*; vel ad *ulcera detergenda* & *consolidanda*; vel ad *flatus discutiendos;* vel ad *pituitam viscidam & tenacem incidendam* & *attenuandam*, præscribuntur: quare inquit *Joël loco statim citato* clysteris beneficio omnia superiora viscera & præcordia pressa levantur: meritò ergò cum *C. Celso lib. ij. cap. xij. text. 2. de alvi*

alvi ductione conquerendum & dolendum, multi *Medici* modò *Medici*, clysteres non tantum quod flocci faciant, verum etiam contemnant eosdem & damnent: qui tamen omni corpori debili & robusto, item viris, fœminis, adultis, senibus, pueris & infantibus conveniunt, ut videre est apud *Joannem Walæum in suâ medend. method. p. m.* 52. Clysterum utilitatem *Morellus method. præscribendi formulas remediorum lib. ij. sect. ij. cap. xiv. p. m.* 245. 246. 248. & 249. tradidit, *inquiens*; intestinorum fæces humoresve peccantes varios undecunque cumulatos expurgant, parteve vicinas, renes, vesicam, uterum &c. ab humoribus aliisque rebus peccantibus vacuant & liberant: aut fæces emolliunt, humorumve acrimoniam leniunt, dolores demulcent, intestinorum, renum, vesicæ, uteri; item vel flatus discutiunt, aut ulcera consolidant, alvique fluxum (adstringendo, temperando, leniendove) sistunt, nec non vermes aut necant aut eliciunt; quarè nulla ferè affectio, vel corporis pars est, quæ à clystere solamen non percipiat, maximè eo, qui alvum expurgat, qui ideò etiam omni purgationi (juxtà *Hippocratem aphor. 70. sect. vij. & C. Celsum lib. iij. cap. xviij. p. m.* 154. & 155.) utiliter præmittitur, ut facilior fiat & expeditior viis patentibus purgatio sine tormine vel vomitu, cum aliàs impuritates variæ retineantur, quæ vel ipsæ remeant in varias partes, vel halitibus vaporibusque indè expirantibus & exhalantibus vario modo ipsas afficiunt.

A nonnullis damnantur.

Verum à Plurimis meritò laudantur.

Vulgò quoque *nutrientes* & *corroborantes* præscribuntur Clysteres; an verò id efficiant, quare vulgò adhibentur in sequentibus demonstrabimus.

Clysteres nutrientes & corroborantes andentur.

Clyster vel *simplex* ex simplici quodam liquore ut aquâ, lacte, oleo, &c. paratus: vel *compositus*, cum nempè radices, cortices, folia, flores, semina, fructus &c. in liquore convenienti expresso quædam dissolvantur: ast illâ radicum, seminum, foliorum &c. varietate non semper opus esse, pauca

Clysteres quotuplices.

ca verò ſimplicia ſæpius proficere. Nota: *Priſci* ſolâ mulſâ & oleo contenti erant, quare inſpiciatur modò *C. Celſus lib. ij. cap. xij. de alvi ductione p. m.* 86. *inquiens*: leui medicinâ ſi contenti ſumus, pura tantum aqua in alvum immittenda; ſi paulò valentiori, mulſa; ſi leni, aqua, in quâ fænum græcum, vel ptiſana, vel malva decocta ſit; ſi reprimendi cauſa, ex verbenis; *Daniel Sennertus lib. v. part. iij. ſect. iij. cap. xxiv. de clyſteribus p. m.* 831. ſequenti modo differit, ſimplicia medicamenta omnia coquuntur (in petiâ, ſi acria purgantia &c. exiſtant, ligata) in ſufficienti quantitate aquæ, lactis, &c. Colaturæ Recip. ab ℥ij. ad ℥xv. pro ratione ætatis; nam infanti primum ℥ij. hinc paululum adultiori ℥iij. iv. v. vel vj. ſufficiunt, adulto plerumque ℔j. ſumitur interdum etiam ℥xv. interdum tamen, ubi ſcilicet clyſterem diutius retineri cupimus, & ne copiâ alias partes premat, ut in calculo ſic & in gravidis, hydropicis, flatulentis & ſenibus &c. ſaltem ℥viij. vel ℥x, præſcribimus, ubi ſolum emolliendum, olea ſaltem addimus vel butyrum & quidem in majori quantitate quam quidem aliàs: quæ verò vim purgandi & naturam irritandi habent, tunc planè omitti debent, ne durioribus fæcibus in inteſtinis hærentibus fruſtrà ſtimuletur natura & graviora indè mala gignantur: contrà ubi purgandum, revellendum, acriſque clyſter requiratur, ibi olea quibus acrium & purgantium vis obtunditur, omittenda ſunt, addendaque electuaria purgantia duplo ferè pondere, quo aliàs per os ſumi ſolent, vel pilulæ diſſolvuntur; omnia tum miſta *moderatè* calida non frigida (ut rectè monuit *C. Celſus lib. ij. cap. xij. tit. 2. de alvi ductione p.* 86.) horâ unâ vel alterâ antè cibum alvo injiciatur: ſi præter debitum diutius retineatur clyſter, æger ſeſe moveat vel oleum amygdalarum dulcium recens expreſſum aut ſolum aut cum iuſculo ſumat, aut glandem ano indat.

Eorum quantitas.

DE

DE SUPPOSITORIO S. GLANDE.

Glans, græcè βάλανος, vulgò *suppositorium*, est *medicamentum solidum* ex melle ad duritiem cocto, sale & hieræ specie vel colocynthidis pulvere conformatum, figurâ *tereti & oblongâ ano dicatum*; crassities horum suppositoriorum non minorem digitum, longitudo verò non tres vel quatuor digitos transversos excedat. Suppositorium quid sit.

Utimur, inquit *Petrus Goræus Cap. j. de Suppositor.* suppositorio *tribus* maximè de *causis*, *prima* est fecium imprimis induratarum in intestino recto contentarum educendi gratia, quæ cum in intestino recto existant, clyster non requiritur: *Secunda* quandò unus vel duo clysteres prius injecti non redeunt per alvum, ut in colicis doloribus sæpè accidit; tunc enim clysteres alios indere periculosum est; quare satius est, ut natura suppositorio, ad excretionem tum stimuletur; *tertia* est propter ægroti imbecillitatem aut consuetudinem aut aversationem, qui multò facilius suppositorium quam clysterem admittit; tribus hisce *quartam causam & rationem* addit *Hippocrates lib. iv. de victus ratione* 45. si, inquit, virtus fuerit imbecilla, aut sopita, glande utendum; quare acriora si existant, in soporosis affectibus multum præstant. Quâ de causâ adhibendum.

Conveniunt quoque interdum ad *proprios ani affectus*, cum scilicet ulcus est in intestino recto, ut nempè detergeant, consolident & exsiccent; cum dolor adest, ut eum sedent & demulceant; cum ascarides adsunt, ut easdem interficiant aut eliciant; sic quoque ad hæmorrhoides aperiendas aut sistendas, vel ad tenesmum, vel ad sphyncteris laxitatem aut paralysin, doloresve ibidem excitatos leniendos &c. nonnunquam præscribuntur: ut legimus apud *Heurnium in praxi medic. lib. j. cap. de suppositoriis.* Imprimis in ani affectibus.

Suppositoria sunt vel *simplicia* ex caule & radice porri, betæ, brassicæ, &c. detracto cortice externo; vel sapone albo vel Suppositoria quotuplicia.

vel hiſpanico, lardove in formam glandis acuminato, vel etiam ex melle ad duritiem cocto vel alumine, &c. confecta: vel *Compoſita*, ex melle ad ſpiſſitudinem cocto, ſale gemmæ vel communi, colocynthide &c. facta & præparata.

Suppoſitoriorum *quatuor* plerumque numerantur *genera*, 1. *lenia*, quæ infantibus ſufficiunt, ex lardo, ficu inverſâ, ſevo hircino, bubulo, &c. fiunt, 2. *Mediocria*, quæ parantur ex melle ad craſſitiem cocto, ſtercore muris nonnunquam addito; vel ex vitello ovi, ſale & modico croci, vel ex melle & ſapone albo vel hiſpanico. 3. *Fortiora*, quæ componuntur ex melle, ſale & ſpecierum purgantium pulvere, ut hieræ ſ. hieræ cum agarico, aloë &c. 4. *Fortiſſima*, cum præter mel ſpeciebus ad ſuppoſitoria paranda convenientibus addatur elleborus albus, euphorbium, ſcammonium, colocynthis, ſal armoniacum, nitrum, alumen, fel taurinum &c. quibus non utimur niſi ubi inteſtinorum vis ſopita eſt, ut in ſoporoſis capitis affectibus evenit.

Acria hæc *ſuppoſitoria non applicanda* iis, qui in *ano habent ulcera, fiſſuras, inflammationes*, atque alios *tumores* & cum *ex hæmorrhoidibus dolores* infeſtant.

Varia & innumerabilia quia paſſim occurrunt clyſmata & ſuppoſitoria, horum formulas quaſdam vel ad feces induratas emolliendas, exturbandas, dolores ſedandos; flatuſque diſcutiendos &c. Lectori Benevolo dabimus.

Clyſterum formulæ.

CLYSTERUM FORMULÆ,

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥β.
Fol. malv.
Mercurial. ana M. iβ.
Coq. in ſ. q. aq. commun. in Colatur. ℥vij. vel viij. diſſolv.

Elect.

Elect. lenitiv. ʒiß.
Ol. lilior. alb. ʒj.
Mell. Virgin. ʒß.
Clyster emolliens.
MS. F. Clyster *insæcibus induratis conveniens.*

℞. Decoct. commun. pro clystere emolliente ʒviij.
Elect. diacathol. ʒiß.
Mellis mercurial. ʒvj.
Salis gemmæ ʒß.
Emolliens & purgans.
MS. F. Clyster *emolliens & purgans.*

℞. Juscul. vervecin. ʒviij.
Elect. diaphœnic. ʒij.
Mellis Virgin. ʒj.
MS. F. Clyster *purgans, quibusdam in frequenti usu.*

℞. Lact. bubul. recent. & si lubet prius chalybeati ʒviij.
Therebinth. venet. in ovi vitello dissolut. ʒß.
In dysenteriâ & intestinorum ulcere.
Mellis rosati ʒj.
MS. F. Clyster *in intestinorum crassiorum ulcere & dysenteriâ* utilissimus, hunc descripsit Clarissimus *Doctissimusque Vir* Dn. Fr. de le Boe Sylvius *in suâ Praxeos Medicæ ideâ novâ cap. xiij. §. 51. p. m. 140.*

℞. Herb. sanguinar.
Tormentill. ana M. j.
Flor. rosar. rub.
Hyperic. ana p. ij.
Rad. bistort. ʒij.
Coq. in s. q. lactis bubuli recentis, in colatur. ʒviij. dissolv.
Therebinth. venet. in ovi vitello dissolut. ʒß.
Mellis rosati ʒj,
In dysenteriâ abstergens & consolidans.
Balsam. sulphur. therebinth. ʒß.
MS. F. Clyster, *in dysenteriâ abstergens, adstringens & consolidans.*

Theriaca &c. in dysenteriâ epidemicâ.

Nota: Theriaca recens vel diascordium similibus clysteribus si addatur, mirum præstant in dysenteriâ epidemicâ & hypercatharsi, tumque dolores simul leniunt & blandè provocant somnum.

℞. Fol. verbasci M. j.
Flor. ejusd.
Papav. rhead. ana p. ij.
Sem. cydonior. ʒiij
Coq. in s. q. lact. bubul. in Colatur. ℥viij. dissolv.
Sevi hircin. ʒß.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clysma *in tenesmo.*

In tenesmo.

Sevum hircinum in dysenteriâ &c.

Aliquandò sevum hircinum in dysenteriâ, tenesmo, &c. additur: ad dolorem leniendum, & oblinendam veluti faciem internam, ne acres humores magis exulcerent; obiterque *nota, ovi vitello*, dissolvendum aliàs statim congelascit, ut monuit *Morellus method. præscribendi formulas remediorum lib. ij. sect. ij. cap. xiv. p. m.* 247.

℞. Fol. cochlear.
Hyoscyam. ana M. j.
Flor. chamomill.
Papav. err. ana p. ij.
Bacc. laur. ʒiij.
Coq. in s. q. lactis bubuli recentis vasis optimè clausis, in colatur. ℥viij. dissolv.
Ol. cochlear.
Elect. lenitiv. ana ʒvj.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clyster *in dolore ventris scorbutico.*

In dolore ventris scorbutico.

Convenit quoque hoc in casu clysma ex solo lacte & pauxillo saccharo, lenit enim dolores, & mitigat temperatque acrimoniam salis scorbutici, simulque laxat.

℞. Flor. chamomill.

Pa-

Papav. errat. ana M. β.
Bacc. laur. ʒiij.
Cort. arant.
Sem. carui
Fœnic. ana ʒij. In dolore colico.
Coq. in vini & aq. commun. q. ſ. vaſis maximè clauſis in colat. ℥vj. vij. vel viij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ʒiβ.
Ol. chamomill. ℥ß.
Caſtor. pulv. ʒß.
MS. F. Clyſter *flatus diſcutiens & dolorem ſedans in colicâ; quod ſi dolor hoc clyſmate non tollatur ſequens præſcribatur,*
℞. Flor. ſambuc.
Chamomill. roman.
Melilot. ana M. j.
Rad. malv.
Alth.
Sem. carui ana ʒij.
Coq. in ſ. q. vini malvatici in colat. ℥viij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ʒvj.
Laud. opiat. gr. ij. ad iv.
MS. F. Clyſma *maximè dolorem colicum leniens.*
℞. Herb. marrub. M. j.
Epithym.
Cuſcut. ana M. β.
Rad. quinque aperitiv. ana ʒij.
Sem. cartham.
Agaric. leviſſim. } in petiâ ligat. ana ʒiij.
Coq. in ſ. q. ſeri lactis, colatur. ℥viij. diſſolv.
Elect. diaphœn.
Bened. laxat. ana ℥ß. In affectibus hypochondriacis.
Sal. gemm. ℈ij.

MS. F. Clysma *ad pituitam viscidam & tenacem incidendam, in affectibus hypochondriacis conveniens.*

℞. Fol. malv.
Parietar.
Veron. ana M. j.
Sem. lini
Fœnugræc. ana ʒß.
Coq. in s. q. aq. commun. in colat. ʒviij. dissolv.
Ol. amygdalar. dulc.
In calculo. Amar. ana ʒiß.
Sacchar. ʒß.

MS F. Clyster *in calculo.*

In calculo renum aut vesicæ omnes clysteres benè audiunt, emollientes, si simul alvus adstricta sit: carminativi, si simul flatus concurrant: & sic de cæteris.

Conveniunt quoque in menstruis suppressis, si paulò calidiores injiciantur. Conveniunt quoque paulò calidiores si injiciantur in menstruis suppressis à pituitâ viscidâ imprimis oriundis, tum necesse est ut diutius retineantur, sicque non rarò evenit, ut pituita viscida obstructionis sæpius causa solvatur, viæ laxentur, vasaque aperiantur, & menstrua brevi aliquandò subsequantur.

℞. Herb. rut.
Serpill.
Origan.
Rorismar. ana M. ß.
Flor. lavendul. p. iij.
Rad. imperator.
Irid. nostr. ana ʒij.
Pyrethr.
Cyclam. ana ʒiij.
Sem. cartham. in petiâ ligat. ʒj.
Pulp. colocynth. ʒß.

Coq.

Coq. in ſ. q. aq. commun. colat. ℥viij. add.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
Caſtor. optim. ʒj.
Sal. armon. ʒß.
MS. F. Clyſma, *in affectibus ſoporoſis, apoplexiâ, lethargo, Comate ſomnolento* &c. *admodum conducens.*

In affectibus ſoporoſis, apoplexiâ, lethargo &c.

℞. Fol. rut.
Aſar.
Tabaci ana M. ß.
Summit. centaur. min. M. j.
Rad. ariſtoloch. rotund.
Irid. noſtr. ana ℥ß.
Ellebor. nigr.
Cyclamin. ana ʒiij.
Bacc. laur.
Gran. paradyſ. ana ʒij.
Conciſa & contuſa coq. in aq. commun. & urin. ana q. ſ. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Trochiſc. alhandal.
Caſtor. optim. ana ʒiß.
Mell. anthoſat. ℥ß.
Elect. hier. picr. cum agar. ℥j.
MS. F. Clyſter *in lethargo, cæteriſque ſoporoſis affectibus perutilis.*

℞. Herb. ſoldanell.
Mercurial. ana M. j.
Flor. ſambuc. M. ß.
Rad. ireos noſtrat.
Imperator. ana ℥j.
Mechoacan. ℥ß.
Cort. inter. ſambuc. P. j.
Bacc. laur. ℥ß.

Sem.

Digitized by

Sem. cumin.
Carui ana ʒij.

In hydrope. Coq. in ſer. lactis & urin. ana q. ſ. in colatur. ʒvij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur. ʒj.
Salis gemm. ʒij.
MS. F. Clyſma *in hydrope* Nonnullis *infrequenti uſu.*

In hydrope egregiè quoque operatur clyſma ex ſolâ urinâ tepidâ confectum ſi injiciatur, ut varii *Practici* teſtantur.

In contumaciſſimâ alvi obſtructione *D. Joannes Michaël P. M. Profeſſ. Public. Lipſ. in Morelli methodum præſcribendi formulas* valdè commendat ſequens clyſma.

℞. Decoct. herb. mercurial. ʒviij.
In quibus coq. per horæ quadrantem croc. metallor. pulveriſ. ʒß. vel ʒj.
Colatur. add.
Mell. mercurial. ʒiß. vel
In contumaciſſimâ alvi adſtrictione. Taur. fell. inſpiſſat. ʒj.
Stercor. muris ʒiß.
MS. F. Clyſma.

Varii enemata ex antimonio parata laudant, quare inſpiciatur quoque *Freitagius auror. medicorum p. m.* 641. & *pharmacia chymica* belgico idiomate conſcripta, *lib. vij. p. m.* 402.

Si enemata aliquoties applicata, etiam ex fortiſſimis etſi confecta, non operentur, ſequens tantum injiciendum, quod nunquam fallit, ut teſtatur *D. Johannes Michaël P. M. loco citato*, & *Philippus Grulingius in ſuo Florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxij. de clyſteribus p. m.* 191. & 192.

Omnibus incaſſum adhibitis clyſma. ℞. Aq. calid. ʒx.
Sal. commun. ʒij.
Miſta & ſoluta pro enemate injiciantur.

Dicta

Dicta sequens casus comprobat.

Juvenis vinginti quatuor circiter annorum, pituitosus, alvo adstrictiori, nisi jejunus fistulam tabaci sugeret; in convivio quodam invitatus, castaneas tostas absque butyro plus solitò comederat, tunc vesperi & totâ nocte de præcordiorum compressione ac gravativo quodam dolore conquestus est, quare insequenti die manè fistulâ unâ vel alterâ tabaci usus est, verum neutiquam solito effectu, sed ejus loco primò nauseam cum dolore gravativo imò distendente sensit, quam mox vomitus pituitosorum ac biliosorum fuit secutus, alvo adstrictâ manente, quare Medicus accersitus, sequentem haustulum purgantem sequenti manè assumendum, & hanc mixturam cochleatim usurpandam præscripsit

Juvenis post castaneas tostas in alvum astrictam.

Præcordiorum anxietatem.

Ac vomitum pituitosorum &c. incidit.

℞. Aq. menth. still.
Fœnicul.
Cortic. arantior. ana ʒiß.
Vit. Mathiol.
Spirit. carminat. *Sylv.* ana ʒß.
Elixir. proprietat. cum oleo tartar. per deliquium parat. ʒij.
Syrup. menth. ʒvj.
MS.

Quare mixturam stomachicam flatus discutientem.

℞. Electuar. cholagog. *Sylv.*
Hydrag. *ejusd.* ana ʒij.
Tartar. vitriolat. gran. xij.
Sal. volat. oleos. gutt. xvj.
Aq. fœnic. q. s.
MS. F. haustus.

Et haustum purgantem assumsit.

Post mixturam assumtam nausea vomituque brevi evanuêre, verum usurpato haustu purgante ne semel quidem alvum deposuit æger, quare sequens enema præscripsit Medicus, & vesperi ac manè tria cochlearia elixiris salutis in superioribus descripti assumenda.

Manente alvo adstrictiori;

℞. Decoct. emollient. & carmin. pro clyſter. ℥viij.
Electuar. diacathol. ℥ij.
Sal. gemm. ℥j.
MS. F. Clyſter pro viro.

Unum vel alterum enema fruſtrà fuit injectum.

Verum incaſſum his jam adhibitis, idem enema bis illo die iteratum fuit, adaucto ſale gemmæ ad drachmas duas treſve, decoctumque vulgare purgans datum, ſed oleum & opera perdita; Quare alter Medicus fuit vocatus, qui dicta cum intellexiſſet, & ægrum dolore ventris gravativo & diſtendente, reſpiratione difficiliori valdè conquerentem &c. vidiſſet, unà cum priori Medico enema ex aquâ & ſale communi, mox memoratum adhiberi juſſit ac intrà horam unam vel alteram alvum reddidit, fæceſque induratas, magnâ in quantitate excrevit, brevique omnia ſymptomata evanuêre, ac poſtea non niſi decoctum purgans aliquamdiu uſurpavit & curatus fuit.

Tandem clyſter ex ſale & aquâ fuit adhibitus: & brevi fuit curatus.

Clyſteres nutrientes & corroborantes ex quibus præparantur.

Clyſmata nutrientia & corroborantia vulgò ſequenti modo præſcribuntur, credunturque nutrire & corroborare: in paralyſi linguæ, anginâ, ventriculi ulceribus &c. ubi deglutiri non poſſunt cibi, & tamen ne deficiant ægrotantes, dicta clyſmata applicantur:

Horum formulæ.

℞. Juris capon.
Vitulin. ana ℥iv.
Crem. hord. ℥ij.
Lact. vaccin. ℥iij.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Clyſter *nutriens.*

℞. Vin. optim. ℥x.
Panis tritic. exſiccat. & ſubtiliter pulver. ℥ß.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Enema *ſimul corroborans.*

Quinque in horum adminiſtratione obſervanda.

In horum clyſterum adminiſtratione *quinque* præcipuè veniunt *obſervanda.*

1. *Ut alvus* ſi non ſit laxa aut ab excrementis libera *clyſte-*

re

re purgante aut *suppositorio solvatur*, sicque à fecibus & excrementis liberetur, ne enemata nutrientia aut confortantia vireſque debilium conſervantia & reficientia, fecibus commixta ab iiſdem inquinentur & inficiantur, nullique blandi reficientes aut nutrientes ſed inquinati tantum halitus in venas lacteas intrudantur, ſicque nutritio, virium refectio aut conſervatio &c. impediatur, ut putat *Hadrianus à Mynſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. xxxij. de clyſteribus p. m.* 430.

2. *Ut majori copiâ* (quam quidem in vulgaribus clyſteribus plerumque ſolet fieri) *præſtribantur, ſæpiuſque iterentur, fortiterque* ſemper *injiciantur*, docente *Paræo in operib. chirurgic. lib. xxv. cap.* 22.

3. *Ut*, injecto tali nutriente vel corroborante clyſtere, *ſomno ſe tradat æger*; ſic enim *diutius* & facilius *retinebit*, (quod maximè obſervandum) quippe ſomnus ventrem adſtringit ejuſque vacuationes impedit & ſiſtit: ut teſtatur *Hippocrates aphor.* 15. *ſect. iv.* & *C. Celſus lib. j. cap.* 3. *titul. de his quæ alvum adſtringunt & ſolvunt, p. m.* 32.

4. *Ut ex euchymis & eupeptis, benèque nutrientibus*, aut *reficientibus & corroborantibus* volatilibus blandis *præparentur*, ut ità levi tantum in inteſtinis mutatione in venas lacteas intrudi & motus periſtaltici beneficio impelli poſſint dicti clyſteres.

5. *Ne ſalia, olea, acriaque ulla addantur*, utpotè quæ alvum ſolvunt, ac dicta enemata non niſi inficiunt, ut videre eſt apud *Ambroſium Paræum loco citato.*

Ex dictis clyſteribus nutriri & corroborari poſſe, cibum qui averſantur vel faſtidiunt vel aſſumere nequeunt ægrotantes, olim putarunt & probarunt varii *Medici*, ut *Oribaſius collect. lib. viij. cap. xxiv. Aëtius tetrab. 3. ſermon. j. cap. j. C. Celſus lib. iij. cap. xix. p. m.* 158, *Ambroſ. Paræus Chirurg. lib. xxv. cap. xxij. Rondeletius de medicamentis titul.*

Ex dictis parari clyſteres nutrire & corroborare aſſerunt nonnulli Medici.

clysteres ad nutriendum : hanc sententiam qui protegunt, statuunt ventriculum famelicum nutrimentum sibi gratum ac necessarium attrahere, (quare etiam clysterem maximâ vi manibus compellendum esse docent, ut ità clysma ad remotas superioresque partes ascendat) & in ipsis intestinis fieri primam quandam cibi elaborationem quæ sanguificationem præcedit; ipsa enim intestina aliquam coquendi & chyli elaborandi vim habere testatur *Galenus lib. iv. de usu partium cap. xvij.* sicque nutriri posse ægrotantes putant: contrarium verò qui docuêre, ex sanguine tantum corpus nostrum nutriri, sanguinemque non nisi ex chylo prius in ventriculo è cibis elaborato fieri; longiorem quoque esse intestinorum tractum & tot circuitibus & gyris implicatum, quam ut vel violentâ illâ impulsione, obstante nempe coli valvulâ, ad ventriculum pervenire vel à ventriculo facilè attrahere cibum possint: solumque ventriculo, non verò intestinis cibi in chylum mutationem *Galenum loco citato* attribuere probant, eòque concludunt crudos cibos in intestina infusos nutrire non posse.

Verum nonnulli negant.

Recentiores priorem sententiam quâ ratione probent.

Recentiores priorem sententiam sequenti modo probant; certum est, *inquiunt*, aliquam in intestinis clysterum nutrientium & confortantium mutationem levemque quasi concoctionem, juxtà *Galenum loco citato*, fieri, sicque non crudos esse cibos sed quodammodò concoctos & alteratos; clysteresque nutrientes & corroborantes ex cibis euchymis & eupeptis vel confortantibus volatilibus, esse confectos; leviterque jam concoctorum clysterum partem subtiliorem in vasa lactea intrudi, (anatomia enim talia vasa lactea in intestinis crassioribus, etsi pauciora quam quidem in tenuibus intestinis demonstrat) sicque per vasa lactea intestinis inserta ad glandulam mesenterii seu pancreas Asellii perque ductum thoracicum ad cor partem illam transcolatam deduci, ibique cum sanguine ascendente & descendente commisceri, in sanguinem

nem transmutari, undè vires refici & corpus nostrum corroborari posse, quis non videt? Halitus quoque acidi vel austeri, tetrique elevati si suffocationem hypochondriacam, animi deliquium &c. excitare valeant, quod quotidiana testatur experientia, quare ergò halitus blandi, oleosi &c. ex volatilibus corroborantibus, vel nutrientibus reficientibusve elati & assurgentes, non reficerent vires, aut easdem conservarent, nutrirent, aut corroborarent? olfactus namque & vires reficit, ut testatur SENEX *lib. de alimentis*, quare ergò halitus ex dictis clysteribus elevati non idem agerent? præterea an ipsa nutrientium corroborantiumque substantia per venas lacteas (ut suprà probatum) intrusa & ad cor propulsa vires non reficeret, conservaret, corroboraret, corpusque ægrotantium debilium nutriret?

SUPPOSITORIORUM FORMULÆ.

Suppositoriorum formulæ.

℞. Mell. crud. ʒj.
Spec. hier. picr. cum agaric.
Salis gemm. ana ʒj.
Coq. mel ad spissitudinem debitam, ac reliquis adjectis
F. Suppositor. ad debitam magnitudinem.

℞. Mell. coct. ac spissitud. ʒiß. vel ʒij. ad ʒß.
Spec. hier. picr. ʒß.
Trochisc. alhand. ∋ß.
MS. F. Suppositorium.

℞. Trochisc. alhand. ∋j.
Castor. optim.
Sal. armoniac. ana ʒß.
Rad. elleb. alb. ∋ß.
Cum s. q. mellis ad spissitudinem
Coct. F. Suppositoria no. ij. oleo castorei illinenda: *in lethargo, apoplexiâ, cæterisque capitis affectibus*

In affectibus soporosis.

ctibus ſoporoſis convenientia, maximè enim excitant & tenacem viſcidamque pituitam incidunt; fortiſſima hiſce in caſibus applicanda ſuppoſitoria.

Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxx. de ſuppoſitoriis, p. m. 178. ſuppoſitoriorum, inquit, modus parandi apud Galeniſtas hic eſt vulgatiſſimus, quandò ex melle ad ſpiſſitudinem cocto cum ſpeciebus purgantium mitiorum vel ſale parantur: ſed quia facilè liqueſcunt, nec ultrà diem durant, inventa eſt alia ratio parandi ſuppoſitoria à *Chymiatris*.

Quomodò conſervanda.

Conſervare tamen eadem qui deſiderat, adeat *pharmaciam Galenicam belgico idiomate conſcriptam lib. iij. §. 24. p. m.* 101. modumque diu eadem conſervandi inveniet Studiosus Lector.

℞. Aloës ʒiß.
Rad. elleb. nigr. ʒj.
Pulp. colocynth. ℈j.
Spec. hier. picr. Galen. ʒß.
Hermondactyl. gr. xv.
Salis commun. ʒij.
Farin. frumentar. ʒ℥ß.
Vitell. ovor. no. j.
Mell. deſpumat. & probè coct. q. ſ.
Pulveriſanda pulveriſentur & cum melle, vitello ovi, & farinâ fiat maſſa, ex quâ formentur ſuppoſitoria, prout cujuslibet ætas requirit, *ad alvum irritandam* proſunt & *quandò injecti clyſteres non redduntur*.

℞. Fell. taur.
Succ. abſinth. } inſpiſſat. ana ℈j.
Aloës
Myrrh. rub. ana ℈ß.

Cum

Cum ſ. q. mellis cocti

F. Suppoſitorium *in vermibus aſcaridibus dictis.* In vermibus aſcaridibus.

Ad lumbricos alliciendos commendatur valdè Saccharum Penidii in formâ ſuppoſitorii confectum; & imprimis quoque glans ex lardo benè loto, item ex caſeo recenti conformata in aſcaridibus prodeſt. In quibus etiam lardum &c. convenit.

℞. Pulv. cumin.

Carui ana ℈j.

Nitr. cum antimon. fixat. ʒß.

Cum ſ. q. elect. de bacc. laur. & mellis

F. Suppoſitorium *in flatibus pellendis.* In flatibus.

Accuratum eorundem parandi modum pluresque formulas qui deſiderat, adeat *Joann. Schroderi pharmacop. medic. chymic. lib. ÿ. cap.* 83. *p. m.* 286. & 287. & *Vid. Vidium de medicamentis lib. viÿ. cap. v.* nec non *Weckerum antidotarii ſpecialis lib. ÿ. ſect.* 44. *&c.*

℞. Opii crud.

Croci optim.

Caſtor. ana ℈ß.

Cum melle cocto, aut cerâ, oleo nymphææ vel violarum f. ſuppoſitorium, appenſo filo, ut retrahi poſſit pro libitu; *ad dolorem in ano & circà eundem ſedandum:* NOTA! ex narcoticis præparatas glandes, non diu nec ultrà ſemihoram eſſe in ano relinquendas, nec ſæpius immittendas, ac iterandas, ob muſculi ſphincteris paralyſeos metum, ut *Morellus lib. ÿ. ſect. ÿ. de methodo præſcribendi formulas cap. xiÿ. p. m.* 242. & 243. monet. In ani dolore ſedando. Circà hæc ſuppoſitoria quid obſervandum.

Ubique enim & in omnibus affectibus hominibuſque quia clyſteres & ſuppoſitoria non conveniunt, breviter demonſtrabimus ubinam conveniant & præſcribi poſſint, vel noceant & neutiquam præſcribi & applicari debeant. Quibus in humoribus conveniant clyſteres.

Quoad HUMORES in inteſtinis *Nota;* in omnibus humo-

moribus, præsertim quæ per καθαρτικὰ φάρμακα non nisi summis doloribus, torminibus, anxietatibus, aut non levi cum periculo educi queant, ut *senibus, pueris, gravidis* & quibus *vires languent* &c. admodum clysteres conveniunt; inciduntur enim & præparantur, temperantur, viscidi tenaciores, redduntur clysterum beneficio humores fluidiores, sicque sine dolore, facilèque ejiciuntur peccantes humores, qui aliis medicamentis vix temperari & præparari atque educi poterant; viaque citius tutius jucundiusque morbos, quibus decumbentes laborant, curandi paratur.

Variis in morbis enemata injecta quia conveniunt, in quibusdam verò nocent, non incongruum duximus tradere, quibus in morbis conveniant clysmata, vel contrà; *præcipuos* ergò numerabimus.

Morbi &c. in quibus enemata prosunt, sunt.

MORBI *ET SUB HIS COMPREHENSA* SYMPTOMATA *IN QUIBUS CLYSMATA PROSUNT*, SUNT.

Apoplexia.

1. *Apoplexia*, hoc in affectu clysteres admodum conveniunt *teste Aëtio lib. iij. cap.* 68. verum *Nota* multò, imò duplo quidem acriora debêre esse clysmata in apoplexiâ quam quidem in aliis ventris vel non soporiferis affectibus ut *Trincavellus lib. j. consil.* 42. statuit: imò tam acria nonnunquam è colocynthide, scammonio &c. parata præscribere necessum est, ut ipsum sanguinem clysmata eliciant, ut docuit *Joannes Walæus in suâ medendi methodo titulo de clystere p. m.* 54. acria enim ni sint clysmata nihil omninò efficient, acriora verò si existant stimulando & irritando intestina excitant, pituitamque viscidam, tenacem, lymphamque crassiorem viscidam &c. incidunt, stagnantesque humores eliciunt, sicque continuâ illâ in intestinis irritatione nonnunquam alvus subducitur, vis sopita excitatur, hæmorrhoides producuntur, sic-

Clysteres tum multò acriores, & quare.

ſicque ſtagnanti & immoto quaſi ſanguini motus conciliatur, & ægri hâc methodo à levi apoplexiâ ſubindè curantur; vehementem enim apoplexiam ſolvere impoſſibile quidem, dixit SENEX *aphoriſm. 42. ſect. ij.* levem verò non facile; & *C. Celſus lib. ij. cap. viij. circà finem* mediocrem vix ſanari, vehementem ſanari non poſſe conteſtatur, quod & *Ægineta* innuit, dum apoplexiam nequaquam aut rarò curari poſſe autumat: curatam tamen apoplexiam vide ſis *in notis noſtris & obſervationibus circà Praxin Pauli Barbette lib. j. cap. 2. de apoplexiâ circà finem p.* 28. 29. & 30. ut & ſequentem caſum:

Quæ apoplexia curabilis, quæ lethalis.

Antè menſem circiter vocatus fui Noortvicium, ubi vetulam ſeptuageſimum ſecundum jam ſuperantem annum offendi: quæ menſæ aſſidens, dum juſculum quoddam ſumeret ſubitò corruiſſe, fæces ac urinas involuntariè reddidiſſe narrabatur; cum reſpiratione difficiliori imò ſtertore quodam, aphoniâ, ac ſpumâ ex ore effluente; quam cum acceſſiſſem ad interrogata non reſpondit, ſed quaſi torvo vultu adſtantes filium, filiaſque & amicos aſpexit. Cum jam narrata ità ſe habêre remque propius vidiſſem & examinaſſem, pulſum inveni parvum, verum non debilem, venas valdè diſtentas, adeoque hanc licet vetulam tot annorum, plethorâ laborantem. Amicos rogavi, vena an ipſi ſubindè fuiſſet ſecta? reſpondebant, per tempus aliquot ter quaterve quotannis fuiſſe ſectam, & ſi paulò in longius ſpatium dilata fuiſſet ſectio, cephalalgiâ graviſſimâ fuiſſe afflictam. Quare quoque ſtatim venam neceſſariò aperiendam ei eſſe judicavi. Hac igitur apertâ cum me intueretur, alterâ manu manum meam dextram comprimens, ac capite bis terve annuens, ſanguinem ad uncias decem detraximus. Obligato quoque brachio gratias nobis egit pro venæſectione, & voce articulatâ ad omnia intrà horam reſpondit, attamen de ſummo capitis dolore gravativo conquerens. Quare mox ſequentem dedi mixturam, & linimentum ſequens nuchæ & temporibus illinendum.

Vetula 72. annorum levi apoplexiâ afflicta.

Venæſectione.

Mixturâ cephalicâ.

℞. Aq. majoran. nobil.
Roriſmarin. ana ℥ij ℈.
Ant'epileptic. Amſtelod. ℥vj.
Tinctur. caſtor. ℥i ℈.
Sal. volat. oleoſ. gutt. xxv.
Ol. ſuccin. gutt. v.
Syr. ſtœchad. ℥vj.
MS.

De quâ ſingulis horis cochleare unum aſſumſit, tanto cum levamine ut intrà quatriduum ſana & planè reſtituta ac curata ſibi videretur.

Linimento.

℞. Unguent. martiat. ℥ij.
Ol. caſtor. ℥iij.
Rutæ. } ſtillat. ana gutt. vj.
Roriſmar. }
Sal. volat. oleoſ. ℥j.
MS. F. Linimentum.

Verum poſt fæces involuntariè redditas, quia intrà triduum alvum non depoſuerat, dolor capitis gravativus denuò exacerbuit, quare idem malum ac recidivam metuens, enema p. 374. & 375. deſcriptum injectum fuit, ex quo bis terve alvum depoſuit, cum capitis doloris gravativi maximo levamine, poſteà ſubindè pilulis cephalicis purgantibus & ultimò non niſi hoc vino medicato cephalico laxante (inſtillatis guttulis aliquot ſingulis doſibus ſalis volatilis oleoſi) uſa fuit, & curata.

Pilulis cephalicis purgantibus.

℞. Rad. valerian. ſylveſtr.
Fraxinell.
Pœoniæ. maris ana ℥ij ℈.
Folior. origan. cretic. M. j.
Rut.
Majoran. nobil.
Roriſmar. ana M. j.
Senn. ſine ſtip. ℥iij.

Flor.

Flor. ſtœchad. arab.
Lavendul. ana p. ij.
Summit. hyperic. p. jβ.
Turbith. gummoſ. ʒβ.
Extremit. cortic. arantior.
Cardamom. min. ana ʒij.
Aloës optim.
Tartar. rhenan. ana ʒijβ.
Conciſis atque Contuſis affund.
Vin. gallic. pint. vj.
Stent in infuſione in loco calido.
Doſis unciæ tres quatuorve, ſemel biſve de die, pro ut alvus tardius celeriuſve reſpondebat.

Et vino medicato cephalico curata.

2. *Epilepſia*, præcipuè *in paroxyſmo*, ſi fuerint adhibita enemata, aſt itidem acriora (modò non adſit quod impediat) aliàs alvus indè vix laxior redderetur, bis, ter, quaterve etſi aliquandò fuerint iterata clyſmata: *extrà paroxyſmum* rarò in uſum revocantur, niſi alvo adſtrictiore laborent ſæpius, tumque maximè quoque conducunt; Clyſterum quoque beneficio & humores acres peccantes temperantur & corriguntur, inciduntur & eliciuntur; halitus enim & vapores è clyſteribus, (è volatilibus & aromaticis nempè confectis & præparatis) elati temperant, incidunt & corrigunt; fæceſque induratas emolliunt & educunt; ſicque tanta humorum ſtagnatio, & per conſequens acredo, ſpiritibus nempè avolantibus, producetur: *in paroxyſmo* clyſteres emollientes, carminativi & purgantes paulò tamen acriores ſubindè maximè conducunt, præſertim in infantibus, epilepticis enim & convulſivis motibus ab alvo adſtrictâ teſte *Pet. Pachequo apud Lazarum Riverium in obſervationibus communicatis p.* 305. (ex fæcibus induratis vel flatibus oriundâ) productis & excitatis non rarò tentantur, quibus in caſibus admodum conveniunt; quare ſequentem hiſce addo obſervationem.

Epilepſia. In paroxyſmo. Extrà paroxyſmum.

Infans ex dolore ventris & alvo adstrictâ.

Infans trium septimanarum, dies noctesque multas insomnes, & in his triduum summo cum clamore & ejulatu præventris torminibus acerrimis, alvo adstrictiore traduxit: undè ortis variis motibus convulsivis, aqua florum tiliæ & fœniculi data & manna calabrina pulti immista: mater etiam semen anisi & carui aliquamdiu usurpavit, undè multos postmodum emisit flatus & alvum bis depositi infans; valdèque motus convulsivi & epileptici fuêre diminuti; ast nisi bis terve quotidiè puls mannæ admixta esset exhibita, iterum alvus adstricta, ventris tormina & motus convulsivi imò graviores subsecuti sunt. Vocatus sequens clysma injiciendum præscripsi.

Motibus convulsivis afficitur.

Alvo laxiori motus epileptici minores.

Verum adstrictâ, mox majores.

℞. Sem. fœnic.
Carui ana ʒiij.
Fol. malv. M. β.
Rut. M. j.
Contusa coq. in s. q. vini & aquæ colatur. ℥iiβ. dissolv.
Mell. anthosat. ʒij.
Elect. diaphœnic. ʒiij.
MS. F. Clyster pro infante.

Enemate.

Hoc enemate injecto intrà semihoram maximam pituitæ viscidæ copiam unà cum fæcibus & flatibus bis per alvum excrevit, motusque convulsivi & epileptici multũ sunt diminuti; tumque sequentem mixturam cochleatim usurpandam dedi.

℞. Aq. fœnic. ℥iβ.
Florum lilior. convall. cum vino destillat. ℥j.
Margarit. præpar. gran. xij.
Ol. cort. arantior. stillat. gutt. ij.
Spir. salis armon. gutt. vj.
Syr. rosar. solut.
Florum pœon. ana ʒvj.
MS.

Mixturâ ant'epilepticâ.

Hujus mixturæ beneficio omnes ferè motus convulsivi evanuêre, post flatus multos redditos. Pulti, alvo adstrictâ cum

cum laboraret, præter mannam calabrinam ſequentem pulverem flatus diſcutientem, leniterque ſimul purgantem admiſcendum præſcripſi

℞. Fol. ſenn. ſ. ſ. ℈ß.
Sem. aniſ. ℈j.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

Et pulvere purgante &c. curatus.

Alvum verò à pulvere pulti admixto cum ſubindè non deponeret, ſyrupi de cichorio cum rheo tres drachmas vel ſemiunciam manè vel veſperi exhiberi juſſi, juxtà *Joannem de la Galegâ de ſernâ de morbis puerorum;* qui, infantes ab epilepſiâ præſervari hujus ſyrupi beneficio, teſtatur.

Hiſce exhibitis & uſurpatis medicamentis infans quotidiè ſemel biſve alvum depoſuit, ſicque à convulſivis & epilepticis motibus, flatibus, alvoque adſtrictâ fuit curatus.

3. *Lethargus, omneſque capitis ſoporoſi affectus*, ut legimus apud *Aëtium lib. iij. cap.* 168. & *Trincavellum lib. j. conſil.* 42. aſt itidem acriora neceſſariò, niſi quid vetat, enemata eſſe debent; hiſce enim, cæteris non neglectis, ſæpius excitantur, ut vidêre quoque eſt ſuprà pag. 236. & 237. §. 3. ut & apud *Gregor. Horſtium problematum medicorum decad. ij. Quæſtion. v. de morbis capitis p. mihi* 61. pluresque alios, qui acriores clyſteres aliquoties adhuc iteratos ſummo cum ſucceſſu ſemper præſcripſêre.

Lethargus & reliqui affectus ſoporoſi.

4. *Plerique capitis frigidi ac inveterati affectus*, in quibus omnibus optimè convenire enemata dixit *Joubertus de cephal. cap. vij.* & *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxj. de clyſteribus p.* 191. nec mirum, obſervamus enim cephalæâ alioque capitis affectu diuturno laborantes, ſemper doloribus &c. levari, ſi alvus benè reſpondeat, alvoque adſtrictâ ſi modò afficiantur, ſtatim iterum exacerbari omnia: meritò ergò præſcribuntur & laudantur clyſmata in affectibus capitis frigidis & inveteratis: porrò, qui capitis affectibus inveteratis affici-

Capitis affectus chronici.

untur, semper ferè laborant alvo adstrictâ, & per consequens in iis omnes humores quodammodò stagnant acrioresque fiunt, vaporesque & halitus ascendentes capitis dolorem &c. augent. Necessarium ergò quam maximè ut his alvus solvatur, ejusque adstrictio prohibeatur: quod optimè clystere peragetur; clyster enim alvum laxat, laxatamque eandem non verò adstrictam relinquit.

Lippitudo, ophthalmia.

5. *Lippitudo*, *ophthalmia*, id est tunicæ adnatæ inflammatio; teste *Galeno Commentar. in Hippocrat. lib. vj. aphor.* 17. & *Antonio Musâ Brassavolo Commentar. in eundem aphorismum*, ut & *in commentaria Galeni circà hunc aphorismum p.* 940. & 941. nec non *Renodæo lib. v. institut. pharmaceut. cap. v. Hippocrates* quoque *aphor.* 17. *sect. vj.* dixit, ophtalmiâ laborantem alvi profluvio corripi, bonum; idem quoque legitur *Coac. prænot. sect. ij.* §. 133. quæ educere oportet quò maximè vergunt eò ducenda per loca convenientia, *aph.* 21. *sect. j.* ophthalmia enim per alvi profluvium quia curatur, meritò clysmata præscribuntur; quare *C. Celsus lib. ij. cap.* 8. *p. m.* 69. dixit, omnem dejectionem lippienti prodesse. Nil autem magis ophthalmiâ laborantibus nocet quam alvus adstricta; statim enim tunicæ adnatæ inflammatio hac augetur, laxâ verò fluidâque eâdem diminuitur lippitudo! cujus ecce tibi observationem.

Juvenis calefactus aëra frigidiorem subiens,

Juvenis viginti sex circiter annos natus, calidioris temperamenti, cum plus solitò Baccho indulsisset, indèque calefactus frigidum aëra diu subiisset, corporis æstum ut temperaret; die posterâ ingentem in dextro oculo sensit pruritum: quem postquam digitis perfricuerat, acuto in utroque oculo dolore ardoreque correptus est, ac vesperi ruborem ingentem in oculorum albo conspexit. Noctu modicè ut quieverat, curatos oculos putavit, ast eosdem ob pruritum manè iterum perfricans talem in eis dolorem, ardorem, ruboremque concitavit, ut neutiquam lucem tolerare posset, verum

Incidit in oculi pruritum, dolorem &c.

rum clausos oculos continuò tenêre cogeretur. Nec diu pòst maxima lachrymarum copia ex oculis effluxit; quare aquam rosaceam tepidam oculis ipsemet imposuit, undè malum tolerabilius minusque dolorificum fuit redditum; tertio ab affectus hujus invasione die vocatus sequentem præscripsi clysterem.

℞. Decoct. vulg. pro clystere emoll. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥iß.
Mellis anthosat. ʒvj.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. Clyster *pro viro.*

Quarè enema fuit injectum.

Quo injecto ter alvum deposuit; victum refrigerantem & humectantem statim commendavi, omnia acria, spirituosa, aromatica, &c. interdixi, quietem & somnum imperavi, & ut oculis clausis ab omni corporis motu, simul & sermone juxtà *C. Celsum* abstineret, denique animi pathemata imprimis verò iram vitaret, sedulò monui, hocque facto venam secari; (juxtà *Galenum lib. de curatione per sanguinis missionem cap. xvj.* qui testatur, ophthalmias sæpè solâ phlebotomiâ intrà unam horam fuisse curatas) sanguinemque ad uncias decem abstrahi jussi; oculisque sequens cataplasma imponendum, singulisque tribus horis renovandum præscripsi,

Et vena fuit secta.

℞. Pulp. pomi subacidi sub cinerib. assat. ℥j.
Mic. panis alb. recent. ℥ij.
Album. ovi diu agitati & in liquorem conversi ʒiß.
Croci optimi lævigat. ℈ij.
Lactis muliebris recenter mulcti q. s.
MS. F. Cataplasma, in linteo extendendum ac moderatè tepidum oculis admovendum;

Cataplasma oculis impositum.

Quod admodum dolorem & inflammationem sedavit.

Secundò vocationis die manè sequentem hausturn purgantem juxtà *Hippocratem aph.* 31. *sect. vj.* assumsit

℞. E-

Hauſtum purgantem aſſumſit.

℞. Elect. cholagog. Sylv. ℥ß.
Tartar. vitriolat. ℈j.
Aq. betonic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumto ſepties alvum depoſuit, in potu quotidiè non niſi ſpiritum nitri uſurpavit; tertio quartoque vocationis die omnia curata putabat ægrotans; quinto verò omnia pejora; hujus mutationis cauſam cum indagarem, nullam reperire potui, præterquam quod poſt purgationem alvum nondum depoſuerat; quare clyſterem ſuprà dictum ſtatim iterandum judicavi, quo facto bis alvum depoſuit; ſexto die omnia iterum meliora; quare ſingulis diebus clyſterem injici juſſi, atqui brevi ab ophthalmiâ fuit curatus; attamen quinto vocationis die loco cataplaſmatis ſequens collyrium uſurpaverat.

Clyſter quotidiè iteratus.

(Tinctuæ veneris præparatio)

℞. Tinctur. veneris (per ſpiritum ſalis armoniaci minus acrem æri uſto infuſum, ac per octiduum leni calore digeſtum, ſicque tinctura cærulea viſu jucundiſſima extract.) ℥ß.
Aq. euphrag.
Roſar. ana ℥iß.
Croc. optimi lævigat. ℈j.
MS. F. Collyrium.

Et collyrio curatus.

Hoc uſurpato & rubedo, & dolor, & pruritus &c. brevi evanuêre.

Ventriculus pituitâ &c. obſeſſus.

6. *Ventriculus pituitâ obſeſſus, crudorumve humorum magnâ illuvie accumulatus*, ut teſtatur *Mattheus Martini de affectib. hypochondriacis*, qui clyſmata talibus in caſibus valdè commendat; ſimile quid confirmatum vide ſis apud Latinum Hippocratem puta *C. Celſum lib. ij. cap.* 12. *titul.* 2. *de alvi ductione p. m.* 85. qui ait: ſi in ſtomachum quædam bilioſa concurrunt, vel etiam pituita eo ſe, humorve aliquis aquæ ſimilis confert, non omittendum

dum enema : & idem quia obſervavi, caſum hiſce inſerere placuit.

Mulier triginta quatuor ferè annorum, quinque liberorum mater, admodum pituitoſa ac flatibus graviter afflicta, poſt ultimum puerperium maximam præcordiorum compreſſionem, appetitus ferè abolitionem, ventriſque tormina obſervavit, imò circà mediam noctem nonnunquam talem ventriculi dolorem punctorium ut jam jam morituram ſe putaret. Alvus ſemper ferè erat ſuppreſſa: quâ de cauſâ ſi quid aſſumeret, brevi alvi fluxus ſummè dolorificus ſubſequebatur, quare nucem moſchatam cum vino calido cum ſucceſſu ſemper uſurpavit. Curationis ergò varia aromata & calefacientia medicamenta ipſi fuêre præſcripta, aſt fruſtaneo eventu; imò multa aromata & aromatica medicamenta cum de die uſurpaſſet, tanta flatuum abundantia, præcordiorumque expanſio indè exorta, ut reſpirare aliquandò vix poſſet ægra: inter omnia medicamenta, quibus fuit uſa, ſequens vinum medicatum etſi valdè calidum ut & conditum ſtomachicum multum profuit;

Mulier poſt ultimum puerperium.

Varios dolores &c. paſſa.

Ut & flatus, ac præcordiorum expanſiones.

℞. Rad. galang.
Zedoar.
Calam. aromatic. ana ʒiij.
Fol. menth. criſp.
Majoran. nobil. ana M. iß.
Senn. ſ. ſt. ℥ß.
Spic. nard.
Macis ana ʒiß.
Sem. fœnic. dulc.
Extrem. cort. arant. ana ʒij.
Rhabarbar.
Turbith. gummoſ. ana ʒiij.

Quare vinum medicatum.

Conciſa & Contuſa indantur vitro cantharove lapideo, affundanturque

Vini gallic. pint. v.

Tumque digerantur per quatriduum. Hujus vini medicati uncias tres pro dosi ter de die assumsit, instillatis singulis dosibus guttulis duodecim elixir. proprietatis *Paracelsi*, cujus beneficio quotidiè bis alvum deposuit magno cum levamine, appetitus enim paululum rediit, flatusque multos emisit, manente tamen præcordiorum compressione & quasi cingulo:

Hoc vino medicato per tres circiter septimanas cum usa fuisset, ità ab eo abhorruit ut nec odorem nec saporem perferre amplius posset; quare aliud medicamentum ventriculi confortandi & corroborandi gratiâ & quidem in formâ conditi petiit; quod sequenti modo præparatum & compositum dedimus.

Et conditum stomachicum fuit præscriptum.

℞. Conserv. menth. crisp.
Absinth. roman. ana ℥j.
Spec. diagalang. Mesuæ ℥ij.
Rad. enul. campan.
Cort. arantior. } condit. ana ʒiß.
Nuc. moschat.
Ol. menth.)
Macis) stillat. ana gutt. iv.
Syr. menth. q. s.
MS. F. Conditum.

De hoc condito manè & vesperi ad nucis moschatæ quantitatem usurpavit; quo usurpato ne semel quidem alvum quia deposuerat, & purgante quia uti nolebat, clysterem sequentem injiciendum præscripsi

Verum ob alvum adstrictam

℞. Decoct. emollient. & carminat. commun. pro clysterib. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ʒiß.
Mell. virgin. ʒß.

Clyster fuit injectus.

Sa-

Salis gemmæ ʒß.

MS. F. Enema.

Hoc enemate injecto ter alvum depoſuit & maximam pituitæ viſcidæ, flatuumque copiam reddidit, præcordiorumque compreſſionem adeò diminutam ab hoc clyſtere ſenſit, ut poſt biduum idem enema iterandum peteret: quo facto, omnis præcordiorum compreſſio &c. planè evanuit, & curata poſtmodum fuit. Et curata fuit.

7. *Singultus*, à quâcunque cauſâ productus, ut legitur apud *Petrum Foreſtum* de affectibus ſtomachi *lib. xviij. obſervat.* 12. *in ſcholiis*, *p. m.* 151. blandos namque halitus vaporeſque, ex injectis clyſteribus aſſurgentes, acria ſingultum utplurimum producentia temperare quodammodò poſſe, ſicque temperatis acribus illis humoribus, ſingultum neceſſariò diminui & curari debêre nonnulli putant: præterea clyſteres ſi pituitoſos viſcidos, bilioſos, aquoſos, crudoſque humores è ventriculo exturbent & eliciant, ut jam jam ex *C. Celſo* & *Matthæo Martini* probatum, ſequitur enemata humores ſingultum producentes elicere, ſicque ſingultum curare, *ſublatâ enim cauſâ tollitur effectus.* Singultus.

8. *Ileos*, *volvulus ſeu miſerere mei*; hoc in caſu Clyſteres utplurimum convenire ex affectus deſcriptione cauſiſque eum producentibus patet, quare inſpiciat STUDIOSUS LECTOR *Praxin Barbettianam cum notis & obſervationibus noſtris lib. iv. cap. vij. de ileo* ſatis accuratè ibidem deſcripto *p.* 188. 189. *& ſeqq.* Ileos.

9. *Dolor ventris ſcorbuticus*, ex lacte & pauxillo ſaccharo &c. nempè ſi ſint confecta enemata præ cæteris conducunt, ut teſtantur Plurimi *Practici* qui de hoc affectu unquam ſcripſêre, lac enim humorum acrimoniam obtundendo temperat, ſimulque laxat: en eâ de cauſâ ſequentem caſum. Dolor ſcorbuticus.

Vir quiſpiam quadraginta circiter annos natus, valdè pituitoſus ex variis multiſque aëris injuriis quas diu perpeſſus fue- Vir poſt varias aëri injurias &c.

fuerat, maximam totius corporis gravitatem doloremque graviſſimum & motus impotentiam contraxerat, ità ut ſe movêre aut pedibus incedere aut per cubiculum meare propremodum nequiret, de appetitu proſtrato præcordiorumque dolore compreſſivo & ſæpè diſtendente, & imprimis ventris dolore contorquente nonnunquam verò corrodente imò perterebrante intolerabili maximè conquerens, alvo inſuper ſemper ferè adſtrictâ & poſt cibi aſſumptionem nauſeâ, item gingivarum eroſione, dentiumque vacillatione atque nigredine, reſpiratione difficili, teterrimoque oris fætore laborans. Vocatus pulſum inæqualem & debilem, urinamque ſemper ferè nigram craſſam multo cum ſedimento, vel intensè rubram nullo cum ſedimento, obſervavi; Nigram ſedimento refertam urinam multam quoties reddidiſſet, ſemper ſymptomata erant diminuta; intensè verò rubram claram cum excreviſſet graviora omnia ſymptomata inveni; graviter huic ſcorbuto afflicto omnia auſtera, ſalſa, fumo indurata, cruda, &c. interdixi, ac ſequentem mixturam antiſcorbuticam præſcripſi.

Incidit in ſcorbutum variis ſymptomatibus affligentem.

Urinâ nigrâ craſſâ redditâ, ſymptomata erant mitiora.

Urinâ verò clarâ, è contrà.

Auſteris ſalſis &c. interdictis.

℞. Aq. menth.
Fœnicul. ana ℥ij.
Cochlear. ℥jβ.
Spirit. antiſcorbut. ſequent. ℥j.
Salis armoniac. gutt. xx.
Ol. macis ſtillat.
Baccar. junip. ana gutt. iv.
Tinctur. croci ℥j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. cochlear. ℥j.
MS.

Mixturam antiſcorbuticam uſurpavit.

De hac mixturâ cochlearia duo ſexies ſeptieſve de die aſſumſit, undè non niſi urinam nigram craſſam majori copiâ excrevit; de ventris dolore quia ità conquerebatur, nec tole-

lerare eundem amplius poterat, sequens clysma præscripsi. Ob ventris dolorem.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ℥ß.
Fol. cochlear.
Flor. chamomill.
Sambuc. ana M. j.
Papav. errat. M. β.
Bacc. laur.
Junip. ana ʒiij.
Sem. cumin.
Carui ana ʒij. Enema antiscorbuticum fuit injectum.
Concisa & Contusa coq. in seri lactis q. s. vasis quam optimè clausis, in colatur. ℥viij. dissolv.
Ol. cochlear. ℥ß.
Elect. lenitiv. ʒj.
Vitell. ovor. no. j.
MS. F. Clyster.

Hoc clysmate injecto, bis alvum cum multis flatibus deposuit, non exiguo cum levamine; dolorem enim præcordiorum compressivum & distendentem, ventrisque dolorem contorquentem corrodentem & perterebrantem jam tolerare poterat hic miserè afflictus. Quare eundem clysterem post biduum iterandum jussi; interim in mixturæ supradictæ usurpatione continuavit æger, ast majori cum successu, quam quidem anteà: Sumno cum symptomatum levamine.

Octavo, ni fallor, vocationis die manè eum visitans, multiis petechiis per totum corpus dispersis summo pariter pruritu ipsum afflictum inveni; quare sequentem haustulum antiscorbuticum diaphoreticum dedi. Octavo die petechiis cum pruritu afflictus.

℞. Aq. card. bened. ʒjβ. Haustum diaphoreticum &c. assumsit.
Cochlear. ℥β.
Theriac. simplic.
Spir. antiscorbur. ana ʒijß.

Nitri dulc. ℈ß.
Croc. optim. gr. vj.
Syrup. papav. errat. ʒiij.
MS. F. hauſtus.

Summo cum effectu.

Quo aſſumto, leviter tegumentis tectus blandè admodum ſudavit, tali cum ſucceſſu ut omnes petechiæ unà cum pruritu diſpellerentur. His autem diſpulſis, teterrimus oris ventriculique fœtor exortus fuit, quare ſequens conditum præſcripſi.

Ob oris fœtorem condito ſtomachico uſus.

℞. Cinam. morſu elect.
Rad. ireos florentin. ana ʒiij.
Nuc. moſchat. } condit. ana ʒß.
Cort. arantior. }
Lap. prunell. ʒj.
Conſerv. menth. criſp. ℥ij.
Ol. caryophill. ſtill. gutt. vj.
MS. F. Conditum.

Fœtor decrevit, & appetitus rediit,

De quo ter de die aſſumſit ad nucis moſchatæ magnitudinem; non neglectâ interim ſupradictâ mixturâ; hujus conditi uſurpatione indies decrevit ille fœtor, & appetitus rediit;

Circà tertiam ſeptimanam omnia ſymptomata jam mitiora apparuêre: & per cubiculum meare incepit æger, manente tamen ventris dolore nunc corrodente nunc perterebrante, quare Clyſma ſequenti modo mutatum iterum præſcripſi.

Ob ventris dolorem corrodentem &c.

℞. Fol. malv.
Cochlear. ana M. iß.
Hyoſcyam M. ß.
Flor. chamomill. roman.
Papav. err. ana p. iij.
Bacc. laur.
Sem. Carui ana ʒiij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. lactis bubuli recentis, vaſis quam optimè clauſis, in colatur. ℥viij. diſſolv.

Clyſma antiſcorbuticum denuò fuit injectum.

Sac-

Sacchar. ʒß.
Ol. cochlear. ʒvj.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. F. Clyſma.

Hoc enemate injecto, diuque retento, multos flatus reddidit, tamque acrem humorem pituitoſum excrevit, ut dolorem intolerabilem circà anum indè ſentiret; qui tamen non longè poſt cum omni ventris dolore ſolo lacte tepido in quo vitellus ovi erat diſſolutus, ſublatus eſt, nec rediit: de gingivarum fœtore & laxitate & dentibus vacillantibus & nigricantibus quia continuò conquerebatur, ſequens dedi.

Et ob gingivarum laxitatem, fœtorem &c.

℞. Rad. ireos florentin. pulv. ʒij.
Alumin. uſti ʒß.
Mell. roſar. ʒj.
Aq. theriacal. ſimpl. ʒvj.
Spir. ſalis dulc. ℈j.
Cochlear. ʒj.
MS.

Mixtum quoddam uſurpavit.

Poſt oris collutionem, ſæpius gingivas hocce ſummo cum ſucceſſu inunxit; tandemque nempè circà quintam ſeptimanam curatus fuit, miſerè hic afflictus.

Curatus fuit.

SPIRITUS ANTI-SCORBUTICUS *SUPRA CITATUS ET PRÆSCRIPTUS.*

℞. Rad. angelic. ʒij.
Polypod. quercin.
Filic.
Raphan. ſylveſtr. ana ʒiß.
Fol. cochlear. M. iiij.
Naſturt. hortenſ.
Becabung. ana M. ij
Menth. Criſp.

Spiritus antiſcorbutici deſcriptio.

Ru-

Rutæ
Salviæ ana M. iß.
Sem. anis.
Fœnic. dulc. ana ʒvj.
Cinam. acut.
Zinzib. alb.
Extrem. cort. citri ana ʒj.
Concisis atque contusis affund.
Vin. gallic. stop. ij.
Spirit. vin. stop. j.
Et leni calore ex arenâ vel *Mariæ* balneo abstrahatur spiritus, *magnæ adversus scorbutum efficaciæ.*

Ventris tormina ac dolores.

10. *Ventris tormina ejusque dolores, vel colici, vel similes*, teste *D. Hofmanno apud Scholtzium consil.* 173. qui in colicâ nullum medicamentum magis idoneum esse, quam clysteres emollientes, & si viscida materia adsit, etiam incidentes & abstergentes quondam docuit *loco citato*, quod contestatur *D. Crato itidem apud Scholtzium consil.* 169. imò *Solenander sect. iij. consil.* 28. in clystere promtum, tutumque remedium & præsens juvamen adversus colicos dolores existere putat & probat: hisce in ventris torminibus ejusque doloribus leniendis & curandis, *accuratè notandum & observandum quænam sit doloris causa, an humor acris, an flatus, an vermes, an intestinorum inflammatio, an aliquid aliud*; quibus cognitis facilior & certior erit curatio, ast neglectis & incognitis, nulla aliquandò sequitur vel curatio aut symptomatum mitigatio: quare *nonnulli Medici* hic clysteres damnant & aliâ methodo symptomata mitigare atque ægros doloribus afflictos curare student; qui hâc ratione tum aut non, aut casu atque fortuitò tantum curantur; nimirum clysteres in talibus similibusque affectibus rejiciunt, quia optatum finem indè non fuêre adepti; non autem clysterum maleficio incurati manserunt ægrotantes, ast Medicorum ignoran-

Eorum causæ accuratè examinandæ.

rantiâ, qui causâ dolorum non satis accuratè inquisitâ, non medicamenta causæ dolores excitanti contraria, sed aliâ qualitate prædita præscribunt. Sequentem igitur historiam hisce inserere libet:

Mulier quædam triginta annos jam nata, insigniter pituitosa, post multos fructus horarios avidè assumtos & devoratos, in ventriculi frigiditatem maximam, menstruorum suppressionem, ventrisque tormina graviter affligentia, ac posteà dolorem circà umbilicum jam rodentem, jam perterebrantem, alvumque valdè adstrictam, capitis dolorem gravativum, præcordiorum anxietatem ac voracitatem nonnunquam insatiabilem contraxit. Curationis ergò varia assumsit a variis Medicis medicamenta aromatica, flatus discutientia, dolorem obtundentia, humorumque acrimoniam temperantia, purgantia, menses provocantia, ac enemata emollientia, carminativa &c. quorum omnium beneficio ventriculi frigiditas curata fuit, capitis dolor gravativus evanuit & menstruorum fluxus tandem rediit; manente præcordiorum anxietate & voracitate insatiabili ac imprimis dolore ventris rodente & perterebrante: doloris vehementiâ coacta alium insuper *Medicum* accersivit, qui omnia symptomata ac ægrotantis querelas perpendens, humorem acidum ac vermes latitare ex dictis symptomatibus colligens, *primò* sequentem pulverem dedit

Mulier post fructus horarios avidè assumtos.

In ventriculi frigiditatem, menstrua suppressa &c. incidit.

quare varia assumsit medicamenta.

Manente ventris dolore rodente &c.

℞. Ocul. cancr.
Corn. cerv. philosophicè præparat. ana ℈j.
Nuc. moschat.
Sal. armoniac. ana ℈ß.
Croc. optim. gr. viij.
MS. F. Pulvis pro duabus dosibus.

Quare pulverem acidum infringentem.

Hujus pulveris unam dosin assumsit manè cum jusculo calido, & vesperi alteram dosin eodem modo; quo pulvere per quatuor dies usurpato, & voracitas & præcordiorum

anxietas parum sunt diminutæ; tumque *secundò* hoc pulvere usa est.

Ut & pulverem contrà vermes.

℞. Corn. cerv. philosophicè præparat. ʒj.
Sem. zedoar. ʒiß.
Nuc. muschat.
Coralllin. ana ℈j.
MS. F. Pulvis tenuissimus in sex doses dividendus.

De hoc pulvere manè & vesperi dosin cum vino absinth. assumsit; *tertiò* sequentem bolum manè assumendum

℞. Elect. hier. diacolocynth. ʒij.
Sem. zedoar. } subtilissimè pulv. ana gr. xv.
Corallin. }
Diagrid. gr. v.
Ol. cort. arant. still. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Nec non bolum assumsit,

Quartò clysterem sequentem injiciendum præscripsit Medicus.

℞. Lact. bubul. recentis ʒviij.
Sacchari ʒij.
MS. pro clystere.

Et enema ex lacte &c. fuit injectum.

Quibus omnibus assumtis & hoc injecto clystere ter quaterve alvum deposuit, unà cum magnâ lumbricorum copiâ, ac postmodum voracitate & dolore rodente & perterebrante fuit libera & curata.

Ac magnam lumbricorum copiam excrevit, & curata fuit.

11. *Dolor colicus* vel *a flatibus*, vel *à pituitâ viscidâ, vitreâve*, ut *Galenus lib. ij. de locis affectis cap. 2. p. m. 732.* narrat, dolorem colicum acerbissimum se ipsum patientem, pituitam vitream excreviſſe: *vel à bilioſis & acribus humoribus, vel* etiam *ab austeris melancholicis humoribus*, vel ab *acidis*, vel *à fæcibus induratis*, vel ab *inteſtinorum inflammatione*; distendendo ac quasi divellendo vel mordendo, erodendo ac irritando, vel etiam contorquendo,

Dolor colicus ex variâ causâ oriundus.

do, pungendo ac vellicando &c. excitatus ac productus; quibus omnibus in casibus, imò in omni ferè dolore à quâcunque causâ exorto & in imo ventre existente juxtà *Cornelium Celsum lib. ij. cap. xij. titul. 2. de alvi ductione p. m.* 85. clysteres optimè audiunt; si enim *à flatibus* exoriatur dolor colicus, clysterum beneficio quam optimè educuntur; *ast nota* in minori quantitate tum clysmata esse præscribenda, nec medicamenta solutiva ex mannâ &c. confecta relinquenda: si autem *à pituitâ viscidâ vitreâve* sit productus dolor, itidem enemata conveniunt; horum enim beneficio & pituita viscida vitreaque inciditur & temperatur, sicque incisa, soluta & temperata blandè non rarò expellitur: si verò *à biliosis acribus humoribus* contumax dolor sit excitatus, optimè clysteribus emollientibus & acrimoniam temperantibus curatur: ast si *ab austeris acidisque humoribus* sit factus contorquens & pungens ille dolor, enemata imprimis conducunt, quia purgantium medicamentorum per os assumptorum beneficio austeri acidique humores non nisi summis ventris cum torminibus, anxietatibus, doloribusque punctoriis, educi possunt; ast halitus vaporesque blandi oleosive ex clysteribus talibus in doloribus præscriptis elati austeros illos acidosque humores, dolores illos excitantes temperant, corriguntque, sicque dolores tollunt; *à fæcibus induratis* verum si generatus colicus dolor, clysteres emollientes facilè subindè eundem tollunt, alvumque solutam post se relinquunt, sicque novam colici doloris productionem prohibent: si ab *inflammatione intestinorum* sit exortus ille dolor, tum dolor est longè acutior, febris & quidem continua adest, de siti conqueruntur ægrotantes; hoc in casu Clysteres quoque benè audiunt, sed absint olea, acria purgantia, ut & medicamenta valdè spirituosa, calida, ac oleosa, quippe statim tum dolores valdè exacerbescerent, verum venæsectio in pede mox levamen adfert, ac in momento quasi dolor

Qualia enemata in singulis conveniunt.

lor minuitur imò tollitur, omnibus medicamentis anteà frustrà etsi adhibitis, quod quia sæpius vidi, plurium loco unicum mox casum narrabo: optimè *notandum* semperque *observandum alvum solutam esse servandam post colicos dolores* à quâcunque causâ productos & curatos, clystere vel alio solutivo medicamento, aliàs facilè recidivam patiuntur curati ægrotantes.

Quando venæsectio simul conducat.

Hâc occasione non potui non narrare historiam de muliere prægnante, dolore colico acerbissimo ac diuturno afflictâ post varia imò optimæ notæ medicamenta, interna externave frustrà adhibita, ostreis crudis intrà tres quatuorve horas curatâ.

Colicus dolor diuturnus ostreis curatus.

Mulier viginti quatuor annos nata, pituitosa, alvo adstrictiori, sex circiter mensibus jam prægnans, tempore autumnali, quotidiè mala persica plus avidè cum devorasset, primò de præcordiorum distensione quâdam, dein flatibus, ac doloribus ventris contorquentibus conquesta est: quare cochleare spiritus anisati assumsit, multosque ructus ac flatus cum levamine reddidit, verum alvum intrà quatriduum quia non exoneraverat, vesperi cubitum itura duo cochlearia de elixiri salutis, superius memorato & p. 193. descripto usurpavit. Circà mediam noctem dolor colicus acerbissimus eam corripuit. Quare Medicus accersitus, mox clysterem sequentem flatus discutientem &c. præscripsit.

Mulier prægnans post mala persica avidè devorata.

In dolorem colicum acerbissimum &c. incidit.

Quare enema.

℞. Decoct. emoll. & carmin. ℥viij.
Elect. diacathol.
De bacc. laur. ana ℥j.
Balsam. sulphur. anisat. ℈j.
Sal. volatil. oleos. gutt. xxx.
MS. F. Clyster pro feminâ.

Cujus beneficio bis alvum dejecit & multos flatus reddidit, verum absque ullo levamine, interim singulis horis cochleare unum vel alterum usurpavit de hâc mixturâ carminativâ anodinâ.

℞. Aq. cort. arantior. Fœ-

Et mixtura carminativa anodina.

Fœnicul. ana ʒijß.
Theriacal. ſimplic. ʒij.
Spirit. carminat. Sylv.
Anticolic. mox deſcribend. ana ʒß.
Ol. cardamom. ſtillat. gutt. iv.
Laud. opiat. gran. ij.
Syrup. diacod. ʒj.
MS.

Quâ aſſumtâ levamen per horas aliquot obſervavit, aſt mox dolores adaucti ſunt; quare enema p. 373. deſcriptum denuò injectum fuit, verum eodem effectu; externè hoc linimento ventrem bis quotidiè inunxit.

Ut & linimentum externum fruſtra adhibitum.

℞. Unguent. martiat. ʒß.
Ol. chamomill.
Anethin.
Laurin. ana ʒvj.
Nuc. moſchat. expreſſ. ʒij.
Papav. expreſſ. ʒj.
MS. pro linimento.

Quo facto ſemper magnum levamen obſervavit, imò majus quam à præcedentibus aliis medicamentis, relictâ per diem unum vel alterum hâc inunctione, dolores majores ſenſit. Sicque per quinque vel ſex ſeptimanas doloribus colicis vexata fuit hæc prægnans; non tantum his ſed & pluribus temperatis imò nonnihil refrigerantibus ſimulque anodinis fruſtrâ tentatis & adhibitis remediis, non niſi in inunctione continuavit, relictis cæteris omnibus: caſu de oſtreis audiens, eaque ſummè appetens, marito indicavit, qui ſummam illam appetentiam obſervans, mox ancillam miſit, oſtrea allata, cruda pipere contuſo benè condita & inſperſa plurima uxori comedenda præbuit; undè hæc ſequente nocte placidè dormivit, manè alvum ſpontè ter quaterve exoneravit nec amplius de dolore colicò conqueſta fuit, imò curata manſit.

Tandem oſtreis crudis curata fuit.

Juvenis baccho indulgens, calidiora & spirituosa assumens.

Juvenis viginti quatuor annos natus, biliosus, Baccho plus solito indulgens, magnâ farciminis bolonienſis copiâ devoratâ, cubitum iturus cum nauseabundus esset, cochleare unum spiritus vini rhenani assumsit. Undè nausea brevi fuit sublata; verùm septimâ matutinâ de dolore capitis & intestinorum acutissimo, & quasi punctorio, siti intolerabili febrique conquerebatur, quare Medicum accersivit, qui mox hoc enema præscripsit & sequentem mixturam.

In dolorem acutissimum incidit.

Verum enemate.

℞. Decoct. emoll. & carmin. ℥viij.
Elect. lenitiv. ℥ij.
Ol. chamomill. ℥j.
MS. F. Clyster pro viro.

Quo injecto dolor adaugescere cepit, quare cochleare singulis horæ quadrantibus, ex jussu Medici usurpavit de hâc mixturâ.

Mixturâ anticolicâ anodinâ.

℞. Aq. fœnic. ℥ij.
Betonic.
Cortic. arantior. ana ℥j.
Spirit. carminat. Sylv. ℥ß.
Nitri dulc. gutt. xvj.
Antim. diaphor. ℈j.
Laud. opiat. gran. ij.
Ol. cortic. arantior. still. gutt. iv.
Syrup. diacod. ℥j.
MS.

Cujus maleficio dolor valdè fuit exacerbatus, quare clysma parum & sequenti modo mutatum iteratum fuit.

Nec non clysmate anodino frustrà adhibitis.

℞. Decoct. emollient. vulgar. ℥viij.
Electuar. lenitiv. ℥j.
Ol. verbasc. ʒvj.
Theriac. Andromach. ʒjß.
MS. F. Clysma pro viro.

Cujus beneficio semel alvum deposuit & dolor paulò tolera-

rabilior, verum post horam unam vel alteram, dolore quammaximè adaugescente, me quoque vocarunt, dictaque cum intellexissem, ac medicamenta vidissem, intestinorum quandam inflammationem adesse suspicabar, ac eâ de causâ venæsectionem in pede summè necessariam judicabam, nec contraindicans adesse demonstrabam, imò me sæpius a venæsectione tali in casu summum habuisse levamen asseverabam. Quo audito, cum annueret alter Medicus, vena statim in pede dextro fuit secta, ac eodem ipso momento summum se observare levamen ægrotans retulit; varias noctes insomnes quia traduxerat, sequentem dedimus emulsionem. Venæsectione.

℞. Hord. mundat. ad crepat. coct. ℥vj.
Semin. 4 frigid. maj. ana ʒß.
Lini
Papav. alb. ana ʒiij.
F. cum s. q. aq. lactuc. Emuls. ad ℥xiiij. add.
Julap. rosat.
Syrup. papav. alb. ana ʒvj.
MS. pro Emulsione. Emulsione.

Quâ assumtâ, quietè illâ nocte dormivit, & vix de dolore manè conquestus est, alvum antè quia non reddebat, sequens clysma præscripsimus.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒß.
Fol. malv.
Bismalv.
Violar. ana M. j.
Flor. sambuc. p. ij.
Coq. in s. q. aq. hord. in colatur. ℥viij. dissolv.
Lap. prunell. ʒiß.
MS. F. enema pro viro. Ac enemate emolliente temperato &c, curatus.

Hujus beneficio bis alvum deposuit, nec de dolore amplius, verum de siti adhucdum conquestus est, quare non nisi spiri-

ſpiritum nitri dulcem ſequenti modo paratum ad guttulas viginti ex cereviſiâ tenui dulci, nec non ſubindè lapidem prunellæ dedimus, ac veſperi emulſionem per quatriduum continuavit æger, referens ſummum poſt venam ſectam obſervaſſe ſe levamen ab emulſione.

℞. Spirit. nitri vulgari modo parat. ℥j.
Semin. carui ʒj.
Extrem. cortic. pomor. zinenſ. ʒiij.
Spirit. vini rectificat. ℥iiij.
Mixta ſ.a. ex retortâ deſtillentur ferè ad ſiccitatem ac cohobentur.

Et ne recidivam pateretur, alvus clyſtere laxior ſervata eſt.

Ne tamen recidivam pateretur, quotidiè ultimum clyſma fuit injectum, ſimulac alvus non reſpondebat, ac brevi fuit curatus.

Colica biliosa plerumque in paralyſin degenerat.

Datur & alia colici doloris ſpecies *colica biliosa* vulgò dicta, in quâ clyſteres conveniunt, quæ utplurimum in paralyſin degenerat; quo in affectu dolor crudeliſſimus & atrociſſimus colicum imitatus exoritur, qui aliquandò *clyſteribus aſt rarò curatur, clyſteres tamen ſæpius iterati ab omnibus* hactenus notis *Practicis* unanimiter *imprimis laudantur*; aliquandò vero neque clyſteribus neque fomentis, neque aliis remediis ille dolor cedit; ſed ad plures menſes plerumque perſeverat, vigilias ab continuum dolorem inducit, appetitum &c. tollit, undè corpus utplurimum valdè contabeſcit; febriſque jam remittens continua, jam intermittens ipſos invadit; tandemque, ſpontè ſæpius doloribus remittentibus, paralyſis partes ſuperiores magis quam inferiores occupans ſequitur, imò convulſiones epilepticæ & brevi mors producitur, tibiæ cruraque ſæpiſſimè dolent, rarius reſolvuntur omninò.

Hoc in caſu imprimis & præ omnibus præſtat tinctura radicis *jenſing* vel *Niſi* de quâ in ſequentibus prolixius.

Colico-nephriticus.

Datur & dolor colicus unà cum nephritico dolore ex cal-

calculo arenuliſque exorto conjunctus, & tamen non niſi colicus dolor videtur; quo in caſu clyſmata quam maximè conducunt, horum enim beneficio & humores acres, flatus, & fæces induratæ &c. colici doloris cauſæ temperantur, educuntur & emolliuntur, viæque laxantur, ac lubricæ redduntur, ſicque calculi arenulæque minori cum difficultate & facilius per ureteres veſicamque excernuntur: autoritatis loco duabus obſervationibus hæc ultima probabo.

Mulier quadraginta annos nata, melancholica, poſt quartanam diu affligentem incidit in graviſſimam dyſenteriam animi deliquio & ſummis ventris doloribus conjunctam; adverſus quam dyſenteriam varia uſurpavit remedia optimo ſemper cum ſucceſſu, aſt ſtatim recidivam iterum fuit paſſa; ultimò ſequentem mixturam, conditum & clyſterem ſæpius iteratum præſcripſimus & à doloribus, animi deliquio & dyſenteriâ fuit liberata:

Mulier poſt diuturnam quartanam.

Dyſenteriâ afficitur.

℞. Aq. fœnic.
Extremit. cort. arantior. cum vino deſtill. ana ℥ij.
Cinam. ℥j.
Confect. hyacinth. ℨij.
Corall. rub. præparat. ℨß.
Laud. opiat. gr. iij.
Ol. macis ſtillat. gutt. iij.
Syr. myrtin. ℥j.
MS. de hâc mixturâ ſingulis horis cochlear unum aſſumſit.

Sed mixturâ.

℞. Elect. antidyſenter. noſtr. p. 180. deſcript. ℨvj.
Diaſcord. FRACASTORII ℨiij.
Conſerv. roſar. rubr. ℥j.
Croc. martis adſtring.
Nuc. moſchat. ana ℨj.
Ol. cinam. } ſtill. ana gutt. iij.
Macis. }
Syr. myrtin. q. ſ.

Condito.

MS. F. conditum, de hoc condito usurpavit ter de die manè & circà meridiem & vespertino tempore ad nucis moschatæ ferè magnitudinem.

℞. Rad. tormentill. ʒß.
Flor. rosar. rub.
Papav. errat. ana M. ij.

Ac clystere curatur.

Coq. in s. q. lactis bubuli recentis in colatur. ʒviij. dissolv.
Therebinth. venet. in duobus ovorum vitellis dissolut. ʒv.
Mell. rosat. ʒj.
MS. F. Clysma.

Post annum circiter à curatâ dysenteriâ urinam instar aquæ limpidæ per mensem ferè excrevit; hoc tamen flocci faciens subitò ex somno præ doloreventris ingenti excitata: Accersitus nauseabundam summo cum ventris suprà umbilicum dolore distendente afflictam, & maximè circà regionem lumbarem querentem inveni. Alvum quia intrà triduum non dejecerat, statim sequentem clysterem præscripsi.

Post annum dolore nephritico afflicta.

℞. Decoct. emollient. & carminat. commun. pro clyster. ʒvij.
Ol. amygd. dulc.
Chamomill. anâ ʒiß.
Sacchar. ʒj.
MS. F. Clyster pro fœminâ.

Enemate.

Quo injecto parum dolores fuêre sedati, ac post horam circiter semel alvum unà cum paucis flatibus depositi; moxque de sequenti mixturâ singulis horis duo cochlearia assumsit.

℞. Aq. extrem. cortic. arant. cum vino destill.
Fœnic. ana ʒij.
Spir. *anticolic. sequent.* ʒß.
Nitri dulc. aromat. p. 408. descript. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.

Mixturâ anti-nephritico-colicâ

Ol.

Ol. bacc. junip. gutt. vj,
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Manè rediens omnia ſymptomata parum diminuta, urinamque cum arenulis parvis quibuſdam excretam, inveni: magiſque de dolore paulò infrà regionem lumbarem quam quidem de ventris dolore diſtendente jam conquerebatur, quare clyſma in calculo p. 374. deſcriptum hoc modo mutatum ſtatim injiciendum præſcripſi.

Ac clyſmate.

℞. Fol. malv.
Petroſel.
Flor. chamomill. roman. ana M. iß.
Sem. lini
Fœnugræc. ana ℥ß.
Cumin. ℥ij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. aq. commun. & vini in colatur. ℥vij. diſſolv.
Ol. amygd. dulc.
Amarar. ana ℥j.
Chamomill.
Sacchar. ana ℥ß.
MS. F. Clyſter pro muliere.

Hoc clyſtere injecto & per duas circiter horas retento, maximam flatuum copiam, & varias arenulas excrevit: quare circà meridiem ſequentem hauſtum dedi.

Ut & hauſtu oleoſo &c.

℞. Ol. amygdalar. dulc. recens expreſſ.
Pulp. caſſ. fiſtul. recenter extract.
Syr. alth. *Fernelii* ana ℥vj.
Aq. fœnic. ℥j.
MS. F. hauſtus.

Poſt tres circiter ab aſſumptione hujus hauſtus horas ultimum enema iterandum ſtatimque tum injiciendum juſſi; quo facto & varios iterum flatus unà cum duobus glabris teretibuſque

Duos reddidit calculos.

Et curata fuit. buſque calculis nucæ avellanæ non craſſitie aſt longitudine reſpondentibus excrevit; ac ultimò non niſi mixturam ultimam bis tantum uſurpavit & curata fuit.

SPIRITUS ANTICOLICUS *SUPRA PRÆSCRIPTUS.*

℞. Rad. Angel. ʒvj.
Galang.
Zedoar. ana ʒß.

Spiritus anticolici deſcriptio & præparatio.

Fol. baſilic.
Majoran. nobil. ana M. j.
Salv.
Rut. hortenſ. ana M. ß.
Summit. fœnic.
Flor. lavendul.
Chamomill. roman. ana M. ij.
Bacc. laur.
Flaved. cort. arantior. ana ʒij.
Sem. aniſ.
Carui
Fœnicul. ana ʒj.
Leviſtic.
Macis ana ʒvj.
Nuc. moſchat.
Caryophillor. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. hiſpanic. ſtop. ij.
Spir. vin. optim. ſtop. iß.
Digerantur per quatriduum, in *balneo Maris* ſ. *Mariæ*, tumque ſpiritus leni calore abſtractus reaffund. magmati, & iterum per triduum digeratur, tumque per *Mariæ balneum* ſpiritus ad pintas ſex vel ſeptem abſtrahatur, reſiduo affund. vini & aquæ communis

ana

ana ſ. q. digeratur iterum & abſtrahatur tamdiu, quamdiu aromaticum ſaporem retineat ; *quæ aqua flatus egregiè diſcutit.*

Vir quiſpiam quinquageſimum jam agens annum, biliosus, dulcibus maximè deditus, multas ſubindè arenulas calculoſque exiguos cum urinâ excrevit ; evenit ut poſt inſolitos majores labores incaleſceret, moxque aëra cum ſubiiſſet magnum frigus membra corriperet ; quod tamen flocci pendens, ab aëre non abſtinuit, undè brevi graviſſimo ventris dolore rodente & circà regionem lumbarem perterebrante quaſi doloré fuit afflictus, unà cum vomitu bilioſorum & pituitoſorum humorum, (quod optimè notandum ſuadet *Paulus Barbette in ſuâ praxi lib. iv. cap. viij. §. v. p.* 201. eſt enim malè conſtituti ventriculi ſignum, nauſea verò & inanes evomendi conatus benè conſtitutum ventriculum denotant) Vocatus ſtatim non niſi clyſterem penultimum ex decocto emolliente & carminativo &c. compoſitum, ob dolorem continuò exacerbeſcentem, quam citiſſimè injiciendum præſcripſi, ac mox ſequentem mixturam dedi, de quâ ſingulis horis duo cochlearia aſſumſit.

Vir varios ſubindè calculos &c. per urinam reddens.

In dolorem rodentem cum vomitu &c. incidit.

Signum in nephriticis malè vel benè conſtituti ſtomachi.

Clyſtere.

2. Aq. poſt abſtractum *ſpiritum anticolicum* deſtillat.

Fœnicul. ana ℥ij.
Anti-nephritic.
Spir. anti-colic. mox deſcript. ana ʒß.
Nitri dulc. aromat. p. 408. deſcript. ʒß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. baccar. juniper. gutt. vj.
Macis ſtill. gutt. ij.
Syr. papav. errat.
Violar. ana ʒvj.
MS.

Et mixturâ colico-anti-nephriticâ.

Poſt injectum enema & uſurpatam mixturam nephriticus non niſi dolor parum erat diminutus, & nauſea non rediit

amplius; aſt ventris dolor rodens nec clyſteri etſi ſemel adhuc iterato, nec mixturæ ceſſit, quare ſequentem hauſtum præſcripſi.

Et hauſtu lenitivo &c.

℞. Mann. calabrin. ʒvj.
Pulp. caſſiæ
Ol. amygd. dulc. } recenter expreſſ. & extract. ana ʒß.
Cort. arantior. ſtill. gutt. ij.
Aq. fœnicul. ʒx.
MS. F. hauſtus.

Quo aſſumpto nauſeam per horam quidem fuit paſſus; poſt duas ab aſſumptione horas clyſterem ultimò in caſu præcedenti præſcriptum injiciendum curavi, quo facto quater alvum depoſuit, tali cum effectu ut dolor ventris rodens ferè evaneſceret, multoſque exiguos calculos unà cum copioſâ urinâ ejiceret; Nihil præter unicam adhuc mixturam poſteà uſurpavit, & curatus fuit.

Fuit curatus.

Plures ejusmodi obſervationes addidiſſem, niſi mutato ſolummodò ægrorum nomine, me idem dicturum metuiſſem.

Inteſtinorum ulcera, excoriationes &c.

12. *Inteſtinorum ulcera, excoriationes*, ut dyſenteria, teneſmus &c. nempè ad ulcera & excoriationes detergendas & conſolidandas, ut quondam docuère *P. Gorræus cap. de clyſtere* & *Heurnius in praxi medicâ lib. j. cap. de clyſtere*: ſed objiciet forſan aliquis, enemata hiſce in affectibus injecta nihil boni poſſe adferre, quando ulcus ſuprà coli valvulam exſtiterit; aſt talibus vulgò reſpondetur: tota injectorum detergentium & conſolidantium clyſterum ſubſtantia etſi eò nunquam pervenire credibile ſit, nihilominus tamen halitus ex detergentibus aut conſolidantibus ſurſum elatos multum juvare; experientia quoque quotidiana, ut & *ſequens caſus*, horum clyſterum beneficio non tantum ulcera & excoriationes infrà, ſed & ſuprà coli valvulam exiſtentes curari, teſtatur.

Juvenis poſt Bacchi caſtra ſecutus.

Juvenis quiſpiam, bilioſus, poſt ingentem æſtum Bacchi ca-

castra strenuè secutus, decimo septimo ætatis anno levi alvi fluxu corripitur, mox graviori; quare semiunciam aquæ vitæ *Mathioli* assumsit, alvique fluxus major indè quia redditus, vinum calidum in quo nux moschata macerata fuerat usurpavit, undè non tantum alvi fluxus exortus est, verum tali cum dolore circum circà umbilicum singulis dejectionibus affligens hominem, ut præ dolore altâ voce subindè exclamaret. Quare cujusdam consilio panem album calidum oleo olivarum imbutum usurpavit, verum frustraneo eventu, imò brevi magnam puris copiam unà cum mucosis excrementis puri intimè mixtis & tam acribus per alvum deposuit; continuo desidendi nisu, nihil præter pus, sanguinem, mucosumque humorem excrevit. Quare manè vocatus dictam historiam cum audivissem, statim enema in tenesmo p. 372. descriptum injici jussi, & mixturam in penultimâ observatione descriptam dedi, ast loco olei macis stillatitii addidi balsami sulphuris anisati semiscrupulum, sequenti vocationis die hoc enema præscripsi

In alvi fluxum dolorificum incidit.

Omnibus frustrà adhibitis, enemate.

℞ Fol. verbasc. M. iß.
Flor. rosar. rub.
Papav. err. ana p. iij.
Hyperic. M. j.
Sem. cydonior. ʒiij.
Concisa & contusa coq. in ſ. q. lact. chalybeat. in colatur. dissolv.
Therebinth venet. duobus ovorum vitellis dissol. ʒß.
Balsam. sulphur. therebinth. ʒß.
Mell. rosat. ʒvj.
MS. F. Clyster.

Mixturâ.

Alioque Clysmate injecto.

Hoc adhibito clystere & tenesmus & dolores circà umbilicum valdè remiserunt, nec amplius tantam puris sanguinisque copiam excrevit, Quare ultimum clysma vespertino aliquamdiu tempore iterandum diuque retinendum præscripsi. In usur-

Aciterato.

ſurpatione mixturæ continuavit ad finem curationis, læpius assumsit lac bubulum in quo cinamomum acutum & panis biscoctus maceratus & coctus, ovique vitellum dissolutum erat; tandem horum medicamentorum ope, & intestinorum ulcere, & ventris doloribus & teneſmo fuit curatus.

Nec non lacte cum cinamomo &c. Curatus fuit.

Lumbrici.

13. *Lumbrici*, qui secundum *Theodorum Gazam* & *Galenum commentar. in lib. iij. aphor. 26. Hippocratis*, sunt vel *teretes* seu *rotundi*, & frequentius in intestinis tenuibus generantur, undè sæpè in ventriculum ascendunt: vel *lati*, fasciæ etiam à *nonnullis* nominati, quia lati & longè sunt instar fasciarum, quibus infantes involvuntur; hæc lumbricorum species rarior multò est cæteris; plura notatu dignissima de lumbrico lato qui desiderat, inspiciat tractatum *Adriani Spigelii de lumbrico lato doctissimum & lectu dignissimum*: vel *ascarides* seu tenues lumbrici, filorum particulas referentes, qui in parte inferiori crassiorum intestinorum & juxtà sphincterem musculum plerumque residère solent: Ad lumbricos hos necandos expellendosve enemata apprimè conveniunt; sed *notandum*, clysteres dulces præcipuè ex lacte confectos præscribendos esse, non verò amaros aut oleosos aut valdè acres, aliàs clysterum beneficio non educi posse, testatur *Philippus Grulingius in suo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap. xxxi. de clysteribus* §. 19. *p. m.* 191. amara verò, ut extractum absinthii, centaurii minoris &c. si tunc simul per os exhibeantur, citior & facilior erit curatio: amara enim imprimis si simul laxantia sint vel purgantia lumbricos necando & purgando vel laxando deturbant, dulces verò clysteres alliciendo, dulcia maximè appetentes lumbricos, expellunt: en dicta exemplo uno vel altero confirmata.

Quotuplices.

Teretes.

Lati

Ascarides.

Enemata dulcia in lumbricis requiruntur.

Juvencula post fructus horarios, lactucina &c.

Juvencula quatuordecim circiter annorum, pallida, pituitosa, melancholica, post fructus horarios imprimis pruna cruda plus solitò ac avidè devorata, ac castaneas quotidiè assum-

assumtas, appetitu penitus destituta, hypochondriorum distentionem, sitim intolerabilem, faciei pallorem, tussim pertinacem & cum cubitum iret valdè exacerbescentem, febres erraticas ac insomnia nocturna quandoque horrenda, quibus sæpius mediâ nocte lecto expelleretur, summâ cum præcordiorum tum anxietate & respiratione difficillimâ passa est. Quare Parentes plurésque alii incubo juvenculam vexari putabant; Brevi autem tam macilenta est reddita, ut nonnulli phthisi velatrophiâ laborantem judicarent; urina semper erat cruda ac limpida; alvus jam laxior jam verò adstrictior, plurima à Parentibus adhibita sunt remedia aperientia, menses provocantia, purgantia varia & diaphoretica, verum frustraneo eventu; Tandem agyrta quidam, multa pollicitus, menstruorum retardationem omnium symptomatum causam esse autumans. Nescio quæ non, menstrua provocandi causâ dedit, sed in cassum omnia; quare filiâ valdè debilitatâ, Parentes summas in angustias redacti, filiamque jam jam morituram verentes Medicum accersiverunt, qui omnibus ritè examinatis & accuratè perpensis, lumbricos dictorum symptomatum forsan causas esse concludit, quare primò de sequenti pulvere dosin cum hydromelite manè & vesperi exhibuit.

In varia incidit symptomata.

Ita ut incubo vel atrophiâ &c. laborare judicabatur

Verum Medicus lumbricos esse concludit

℞. Sem. tanacet. ʒß.
Myrrh. rubr. ʒi.
Corallin. ʒiß.
Mercur. sublimat. dulc. gran. xxv.
Resin. jalapp. gran. xv.
MS. F. Pulvis tenuissimus.
Divid. in duodecim dos.

Ac pulverem contrà lumbricos.

Secundò ex vino absinthite usurpavit de sequenti viginti guttulas, manè, in prandio & cænâ.

Elixir cum sale volatili &c.

℞. Sal. volat. oleos.
Elixir. propriet. cum oleo tartar. per deliq. parat. ana ʒiß.
Ol. tanacet. stillat. gutt. vj.

MS.

Tertiò alvo adstrictâ quia sæpius laborarat, enema subindè ex lacte dulci cum saccharo fuit injectum, & alvum unà cum lumbricis rotundis subindè reddidit; Quartò totum abdomen inungi jussi hoc linimento

Enema ex lacte dulci.

Linimentum.

℞. unguent. de Arthanit. ℥j.
Ol. Myrrh. ℥ß.
Keyrin.
Absinth. ana ℥vj.
Philosoph. ℈j.
MS. F. Linimentum.

Quintò contrà sitim verò intolerabilem cerevisiam sed cum mercurio crudo diu agitatam de die assumsit, ac intrà tres quatuorve hebdomadas omnia ferè symptomata sunt superata, incredibili lumbricorum copiâ unà cum fæcibus excretâ.

Cerevisiam mercurio crudo agitatam.

Ultimò non nisi pilulas aperientes menses simul provocantes sæpius jam nominatas, & bis in septimanâ vinum medicatum sequens usurpavit, & curata fuit.

Pilulas aperientes.

℞. Rad. irid. florent.
Calam. aromat. ana ℥ij.
Angelic.
Zedoar. ana ℥iß.
Folior. sabin. m. j.
Roriſmar. m. ß.
Summit. absinth.
Centaur. min. ana p. jß.
Turbith. gummos.
Aloës lucid. ana ℥iij.
Corallin. ℥ß.
Semin. levistic.
apii
tartar. rhenan. ana ℥ij.
Limatur. chalyb. in petiâ ligat. ℥iij.
Concisis ac contusis affund.
Vin. optim. pint. vj.

Et vinum medicatum menstrua provocans &c. exhibuit, & brevi curata fuit.

Post

Post quatriduum unciæ tres quatuorve manè assumend.

Puerulus quatuor jam annos natus, multa lacticinia, saccharata &c. cum usurpasset, appetitu ferè abolito mox eodem aucto, alvum adstrictam sæpius, rarius alvum solutam, ventris dolorem erodentem (imprimis tempore inediæ) ac distentionem, oris fœtorem, narium pruritum, sitim ferè inexplebilem, faciei pallorem, corporis gracilitatem, imò atrophiam habuit; circà anum verò dolorem punctorium ac continuam dejiciendi & desidendi cupiditatem. Vocatus primò glandem ex caseo recenti loto confectam & melle inunctam ano intrudendam, cum sequenti pulvere præscripsi (interdictis omnibus saccharatis, lacticiniis, fructibusque horariis &c.) undè optimum semper in vermibus successum habui,

Puerulus post lacticinia, saccharata &c.

In varia symptomata.

Lumbricos concomitantia &c. incidit.

Glande ex caseo recenti melle inunctâ.

℞. Rasur. corn. cerv. ʒj.
Corallinæ ʒiß.
Granor. malor. punic.
Myrrh. rub.
Mercur. sublim. dulc. ana ℈j.
Spec. diaturb. cum rheo ʒiß.
Resin. jalapp. ℈ß.

Pulvere.

MS. F. Pulvis tenuissimus in octo-decim doses dividendus;

De hoc pulvere manè & vesperi dosin cum hydromelite assumsit, ac quotidiè bis alvum postmodum dejecit unà cum variis ascaridibus; tum umbilico sequens emplastrum imponendum jussi.

℞. Trochisc. alhand.
Myrrh. rub.
Aloës lucid. ana ℈j.
Fell. taur. inspissat. ʒß.
Ol. absinth. ℈ß.
Unguent. de arthanitâ q. s. vel ejus in defectu solummodò

Emplastro ventri imposito.

dò cum ceræ q. ſ.

F. Emplaſtrum umbilico imponendum.

Ac enemate ex lacte dulci.

In potu ordinario, poſt emplaſtrum umbilico impoſitum, pulveremque uſurpatum, ſpiritum nitri dulcem uſurpavit: per ſeptimanam circiter cum dicta uſurpaſſet; Clyſterem ex ſolo lacte dulci, ſaccharo Penidii & melle confectum præ-

A lumbricis &c. fuit liberatus.

ſcripſi; quo injecto magnam lumbricorum rotundorum copiam excrevit; continuavit poſteà puerulus in pulveris ſupradicti aſſumptione & emplaſtrum renovatum umbilico adhuc imponendum clyſteremque ſubindè iterandum præſcripſi; & à lumbricis & atrophiâ &c. brevi curatus fuit.

Alvus adſtricta.

14. *Alvus adſtricta* à *fæcibus induratis*, vel *flatibus*, *humoribus auſteris*, *melancholicis* vel *acidis*, vel *pituitoſis viſcidis*, &c. ubi purgantia dare non licet, aut ubi poſt medicamentum purgans aſſumptum, alvus non ſolvatur, ſed è contrario æger vellicetur, diſtendatur & lancinationes experiatur; Clyſter hiſce in caſibus neceſſariò injiciendus, ut quondam docuit *Paulus Ægineta lib. vij. cap. vj. ex com-*

A naturâ.

mentar. Philagrii: item alvo adſtrictiore qui naturaliter laborant, ut non rarò fœminis contingit, clyſteres hoc in caſu quam maximè conducunt, ut Autor eſt *Arnoldus de villâ novâ doctrin. iv. cap. xiij. aphor.* 13. obſervavimus quoque non ſemel alvo adſtrictiori laborantes poſt ſubindè applicatos & iteratos clyſteres, quotidiè poſteà ſemel biſve alvum depoſuiſſe. Quare inſpiciat Studiosus Lector *obſervationem p.* 348. 349. & 350. *deſcriptam, in alvo adſtri-*

A fæcibus induratis.

ctâ à fæcibus induratis Φάρμακα καθαρτικὰ neutiquam exhibenda, priuſquam clyſtere fuerit ſoluta, juxtà *C. Celſum lib. ij. cap. xij. titul. 2. de alvi ductione p. m.* 85. *lib. iij. cap. xviij.* ubi de tertio inſaniæ genere agit *p.* 154. & 155. nec non *Hip-*

A flatibus.

pocratem ſect. vj. aphor. 70. *in alvo adſtrictâ* à *flatibus* quoque clyſteres commodè purgationi præmittuntur, flatus enim ubi valdè peccant, purgationem ſiſtunt; imò obſerva-

tum

tum à quibusdam sæpius fuit, fortissima etsi καθαρτικὰ φάρμακα in colicâ à flatibus exortâ assumta, ne quidem alvum laxam reddidisse, aut insignes distensiones & lancinationes doloresque colicos graviores excitasse. Quare clysterum emollientium carminantiumque beneficio flatus potius expellendi, alvusque adstricta solvenda, quam purgantia tali cum ægrorum damno præscribenda: *in alvo adstrictâ ab humoribus austeris, melancholicis & acidis*, nequaquam purgantia medicamenta præscribenda, quia vel nihil educunt, aut summis cum ventris torminibus, doloribus contorquentibus, purgantibusve, præcordiorumque anxietate ac suffocationis subindè metu aliquid è corpore exturbant; ut suprà, ubi de humoribus purgationem & vomitum vetantibus egimus, probatum: *in alvo adstrictâ à pituitosis viscidis humoribus* itidem purgantia non conducunt; ob rationes, ex *Hippocrate aphor. 9. sect. ij.* & *aphor. 70. sect. vij.* suprà p. 229. & 230. allatas.

Ab humoribus austeris, melancholicis acidis.

A pituitosis viscidis humoribus.

15. *Renum & vesicæ affectus*, ut *renum* dolor à *calculo, inflammatione &c. exortus: vesicæque dolor à calculo, dysuriâ, ischuriâ &c. productus.* His omnibus malis prosperè clysmus medetur, ut legimus apud *Avicennam 4. j. cap. 17.* & *Renodæum lib. v. institution. pharmaceut. cap. v.* clysteres enim & fæces induratas, maximè hisce in affectibus nocentes, emolliendo expellunt, sicque irritantibus & dolorem excitantibus inflammationemve augentibus evacuatis, non adeò comprimuntur dictæ partes, faciliusque tum materia calculosa per ureteres &c. expelli potest; sic quoque per ureteres vesicamve &c. laxando, lubricando & emolliendo minori cum dolore arenulas calculosque transire efficiunt: nephriticum dolorem à colico discerni vix posse dixit *Galenus lib. ij. de locis affectis cap. 2.* circà medium *p. m. 732.* ibidemque sibi ipsi hoc contigisse, cum calculo laborare se putaret, quare oleum rutaceum injici, curaret; aut non calculum verum pituitam vitro fuso persimilem reddidisse testatus fuit. Eâ de causâ colici

Renum & vesicæ affectus.

Et quomodò.

A nephritico vix discernendus.

lici & nephritici doloris differentias paucis tradam. In nephritico, primò dolor gravativus in lumbis constans est & perpetuus (si nempè ex calculo) acerbior tamen corpore inclinato vel pede fortius in terram allisò, testiculique lateris affecti retractio: colicus verò dolor magis vagus est: Secundò, decubitus in parte affectâ intolerabilis est in nephritico, non item in colico dolore. Tertiò, colicus dolor post pastum augetur, nephriticus verò minuitur. Quartò, in dolore colico majus levamen emergit ab excretionibus per alvum & vomitum, quam quidem in nephritico dolore. Quintò, urina primum clara, tenuis & pauca, cruentave, posteà verò aliquid sabulosi fundum petit, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur in nephritico, in colicis verò doloribus urinæ ab initio crassiores fiunt & excernuntur: Sextò, stupor aliquandò cruris è directo renis laborantis exoritur in nephritico dolore, non item in colico: dicta exemplo comprobabo.

Quo modo tamen discernendus.

Mulier salitis, fumo induratis, piscibus marinis, dedita.

Urinam crudam semper reddens.

Et dorso incumbens dolorem acutissimum observavit.

Curru vecta urinam cruentam reddidit.

Mulier quadraginta quinque jam annos nata, melancholica, alvo adstrictiori, salitis, fumo induratis ut & piscibus marinis maximè dedita, vitam sedentariam agens, plus solito obesior, sæpius de dolore quodam in regione crudam lumbari conquesta, urinam semper ferè reddidit claram, crudam limpidamque, verum nauseâ aut vomitu nunquam quia afficiebatur; nec sabulum in urinæ fundo fuerat repertum: Medicus lympham acrem esse judicabat, sed neutiquam sabulum aut calculum; Attamen dorso decumbens dolorem lumborum acutissimum imò intolerabilem semper observabat; Post menses aliquot curru Hagam Comitis vecta, urinam reddidit cruentam, noctem insomnem traduxit, manè in urinis sanguinolentis sabulum rubrum observavit, ac circà meridiem non tantum nauseâ verum & vomitu bilioforum ac pituitoforum humorum affecta fuit; itaque calculo laborare se putans alium accersivit Medicum, qui dictis omnibus satis

su-

Calculo certò laborare putans.

superque perpensis arenulas vel calculum in renibus latitare impræsentiarum collegit, quare ob vomitum tum continuum alvumque adstrictã &c. mox sequentẽ clysterẽ præscripsit.

℞. Decoct. emoll. & carmin. ℥viij.
Elect. diacathol. ℥ij.
Ol. lilior. alb.
Pulp. cass. recent. extract. ana ℥vj.
MS. F. clyster pro feminâ.

Enema fuit injectum.

Quo injecto ter alvum deposuit, summo cum levamine, ac vomitus nauseæque sublatione; verum e lecto surgens crus sinistrum stupore quodam quasi affectum observavit, quod reverso Medico indicavit; qui Amicis calculum renum adesse dixit; quâ de causâ sequens bis quotidiè usurpandum dedit cum vino rhenano veriustiori

Manè cruris stupore affecta.

℞. Ol. amygd. dulc. (vel olivar. limpid. dulc.) recens express. ℥j.
Pulp. cass. fistul. recent. ℥ß.
Liquor. tartar. ℥j.
Syrup. alth. *Fernel.* ℥v.
MS. pro haustu.

Haustulum lenientem.

Quo assumto alvum bis quotidiè reddidit, & nullo de dolore amplius conquesta est; verum amicos visitandi gratiâ cum exiisset subitò nauseâ iterum affecta, vix pedibus incedere potuit: ideoque haustum denuò assumsit, & dolore valdè diminuto domum petiit; grano uno laudani opiati cubitum itura cum syrupo altheæ Fernelii & vino rhenano usa, totâ nocte blandè cum dormivisset, manè urinam totâ nocte non reddidisse se conquesta est; Quare decoctum cicerum cum radice petroselini assumsit; & unâ cum urinâ calculum ad formam & magnitudinem fabæ excrevit & hinc benè se habet & vivit; non nisi singulis mensibus circà plenilunium, manè usurpans oleum amygdalarum dulcium recens expressum ad unciam unam cum oleo tartari per deliquium guttulas

Et laudanum opiatum cum syrupo Fernelii &c. assumsit.

Calculum excrevit.

las triginta; neque de nauseâ, neque de vomitu, neque de lumborum dolore, neque cruris stupore amplius conqueritur.

Et curata fuit.

Dolor ischiadicus.

16. *Dolor ischiadicus*, ut testatur *D. Crato apud Scholtzium Consil.* 249. *C. Celsus lib. ij. cap. xij. tit.* 2. *de alvi ductione*; & *Aëtius lib. iij. cap.* 168. ast *Nota* vehementiora & acriora in hoc affectu quam quidem in aliis esse præscribenda, imò tam acria ut ipsum sanguinem aliquandò provocent, ut *Crato loco citato* dixit.

Hydrops.

17. *Hydrops*, teste *Paulo Æginetâ*, præcipuè tamen in ascite; clysteres ast acriores; nisi venter sponte humescat, applicandos *Plurimi* perhibent.

Febres syncopales.

18. *Febres syncopales* ut legitur apud *Joubertum lib. iij. Practic. cap. xix.* qui frequentiorem clysterum usum apprimè in febri syncopali convenire, ibidem probavit:

Febres ardentes & acutæ.

Febres ardentes & acutæ, ut quondam docuit, & experientiâ SENEX *lib. j. Popularium sect. iij.* 1. 5. *p. m.* 672. & 673. in *philisco* febri acutâ laborante, sudante, noctem laboriosam habente, secundò die omnibus exacerbatis vesperi ab infuso per clysterem adhibito benè se nocte quietâ habente, probavit. Conveniunt enim enemata in febribus acutis à quâcunque ferè causâ exortis; *ex nullâ manifestâ causâ* etsi *febris acuta* sit producta, qualem inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Hippocratem lib. vij. popularium.* LVII. 9. *p. m.* 876. *in philistide Heraclidæ uxore*. vel *manifestâ causâ* exorta sit eadem aut generata: vel *à tussi maturâ*, ut *Zoilo lib. ij. Popularium sect. iij.* 44. *p.* 698. accidit. vel *ex casu* facta, ut contigit *Olympiadæ uxori lib. vij. Popularium xxij.* 1. *p.* 847. vel *à præcordiorum dolore*, ut *lib. j. Popularium ægroto undecimo.* 3. *p.* 681, evenit: vel *ex tussi populariter grassante*, ut legimus *lib. vij. Popularium xxxj.* 54. *p.* 856. vel *ex non factâ menstruorum purgatione*, vel *ex laboribus & lassitudinibus*; vel *à dentitione* puerorum,

Ex nullâ manifestâ.

Vel manifestâ causâ exortæ.

Ex casu.

Ex præcordiorum dolore.

Ex tussi &c.

rum, vel *ex largiore potatione & vomitu*, &c. ex quibus omnibus acutas febres productas *Hippocrates in Popularibus* testatur; hisce in acutis febribus etsi SENEX Clysteres ubique non præscripserit, verum quidem hinc indè glandes. Non sequitur ergò quia *Hippocrates* Clysteres non præscripsit, ergò hisce vel similibus in casibus enemata non conducunt. SENEX enim non tam horum ægrotantium curationem, quam quidem morborum historias, & eventus hic descripsit. Nam multa hisce in affectibus convenirent medicamenta, quæ tamen an applicata & adhibita fuerint nec ne, ibidem non legitur: enemata verò illis in febribus à dictis causis productis conveniunt, quia vel alvo adstrictâ vel sopore profundo &c. ut superius jam probatum, dicti ægrotantes laborarunt. Et nonnullis aliis causis.

Febres validæ & fortes, ut quondam docuit *Hippocrates lib. de purgantibus circà finem p.* 609. ast *Nota* hic levia, non verò acria præscribenda clysmata, ut legitur apud *Fuchsium lib. ij. de compositione medicamentorum cap. xx.* vehementibus illis in febribus purgatoria medicamenta exhibêre SENEX ibidem vetat, ast infusa per clysterem, quotiescunque volueris, conducere testatur. Vehementibus enim illis in febribus purgantia neutiquam conveniunt, quia vel nihil educunt, si simul acida austera in corpore peccent, vel febrem magis exacerbescere faciunt, vel nonnunquam lethalem alvi fluxum excitant. Febres validæ ac fortes.

Quartanæ febres; ut probat *D. Crato apud Scholtzium Consil.* 256. quartanâ enim febri laborantes quia sæpius alvo adstrictâ simul laborant, (ex acidis, austeris, pituitosis viscidis ac valdè tenacibus quia plerumque exoriuntur quartanæ, non mirum de alvo adstrictâ quod quartanarii subindè conquerantur) maximè in iis enemata prosunt, quia & dicti humores, quartanam plerumque producentes, vaporibus halitibusque ex injectis clysteribus elatis vel temperantur & corri- Quartanæ febres,

riguntur vel inciduntur &c. ſicque temperati vel inciſi &c. per clyſteres educuntur, alvuſque laxa & ſoluta clyſterum beneficio ſervatur; alvum enim adſtrictam ſi habeant quartanarii, graviorem ſemper paroxyſmum febrilem tum obſervavi, quare ſequentem obſervationem hiſce addere placet.

Mulier ipſis menſtruis fluentibus.

Mulier trigeſimum quintum jam agens annum, melancholica, pituitoſa, circà autumnum, menſtruis fluentibus, diu ſub aëre frigido nebuloſo cum ambulaſſet, domum reverſa in capitis dolorem gravativum incidit, noctem inſomnem traduxit, manè menſtruis ſuppreſſis febricitavit, paroxyſmo cum magno frigore & præcordiorum anxietate circà octavam matutinam adventante, frigore per tres quatuorve horas graviter affligente, eoque finito mox dolor capitis gravativus pulſans ſecutus, alvuſque adſtricta cum torminibus, appetituſque mox diminutus imò abolitus; vocatus Clyſterem ſequentem præſcripſi.

Frigidum aëra ſubiens.

In febrem; alvum adſtrictam &c. incidit.

℞. Fol. malv.
Mercurial.
Arthemiſ. ana M. ij.
Flor. chamomill. M. j.
Bacc. laur. ʒβ,
Sem. carui
Cumin. ana ʒij.
Contuſa & conciſa coq. in ſ. q. aq. commun. in colatur. ʒviij. diſſolv.
Elect. diaphœnic. ʒiβ.
De bacc. laur. ʒβ.
Sal. gemm. ʒβ.
MS. F. Clyſma pro fœminâ, paulò calidius injiciendum.

Quare Clyſter fuit injectus.

Quo injecto ter alvum depoſuit, ac menſtruorum fluxus parum rediit, quare ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam dedi.

℞. Aq.

℞. Aq. puleg.
Card. bened. cum vino deſtillat. ana ℥iij.
Antihyſteric. p. 356. & 357. deſcript. ℥j.
Tinctur. caſtor.
Croci ana ʒj. Mixturâ anti-hyſterici &c.
Spir. ſalis armon. ℈j.
Sal. volat. ſuccin. ʒβ.
Syr. card. bened. ℥j.
MS.

Hâc uſurpatâ mixturâ menſtruorum fluxus aſt ſolitò minor rediit, & præcordiorum anxietas valdè diminuta fuit; aſt quarto die paroxyſmus febrilis, non verò tanto cum frigore & præcordiorum anxietate iterum circà nonam matutinam invaſit; quare in mixturæ uſurpatione continuavit, ac duabus circiter antè ſequentem febrilem paroxyſmum horis, hunc bolum ſudoriferum antifebrilem uſurpavit

℞. Extract. *febrifug.* p. 189. & 190. præſcript. ℈ij. Et bolo anti-febrili uſa fuit.
Sal. abſinth.
Volatil. ſuccin. ana ℈β.
Ol. cort. arantior. gutt. j.
MS. F. bolus.

Ab aſſumpto cum vino calido bolo optimè ſudavit, ac frigus vix, aſt capitis dolorem pulſantem majorem obſervavit: Benè ſudavit. multa quoque in ventre tormina ſenſit; non enim intrà triduum alvum depoſuerat. Clyſterem verò vel purgans aſſumere noluit, quare quoque febre iterum adventante & frigus Verum ob & præcordiorum anxietas, & capitis dolor gravativus valdè alvum adſtrictam exacerbeſcebant. Rediens poſtridiè omnia in pejus vergentia, omnia pealvumque adhuc adſtrictam inveni, quare clyſterem iterandum dixi, quem dolore urgente injici ſibi permiſit; eo injecto Quare clyſter denuò magnam primò flatuum copiam excrevit, mox ter quaterve alvum largiter depoſuit. Sequenti paroxyſmo omnia ſymptomata mitiora inveni; à flatuum excretione & alvi ſolutione Summo cum levamine.

quia symptomata mitiora observavi, sequentem præscripsi haustum purgantem.

Post haustum purgantem.

℞. Elect. hydragog. Sylvii. ℥iij.
Sal. absinth.
Volatil. succin. ana ℈ß.
Tartar. vitriol. gr. xv.
Ol. cort. arant. gutt. iij.
Aq. fœnic. q. s.
MS. F. haustus.

Quo assumpto septies alvum deposuit, variis cum torminibus & flatibus, ac duabus iterum antè paroxysmi invasionem horis assumsit bolum modò præscriptum, undè quoque optimè sudavit ac nullum ferè frigus, præcordiorum anxietatem tantum levissimam, capitis dolorem gravativum neutiquam ast pulsantem parum observavit; alvo adstrictâ iterum laboranteomnia symptomata redière: clysmate supradicto adhibito, omnia iterum erant mitiora; quare sequens vinum medicatum simul leviter purgans præscripsi

Et vinum medicatum.

℞. Rad. gentian. ʒß.
Angel.
Imperator. ana ʒiij.
Jalapp. ʒv.
Summit. eupator. cannabin.
Absinth. ana M. j.
Fol. senn. s. ſt. ʒj.
Rut. hortens. M. iß.
Majoran. nobil. M. ß.
Sem. apii
Sinap. ana ʒij.
Bacc. laur. ʒß.
Extrem. cort. arantior.
Zinzib. alb.
Cardam. min. ana ʒiß.

Con-

Conciſis atque contuſis affund.

Vin. gallic. pint. vj.

Stent ſimul, clauſis vaſis, in loco calido per quatridum.

De hoc vino medicato ſingulis manè ac veſperi uncias tres, inſtillatis prius de ſequenti ſpiritu guttulis ſexdecim, aſſumſit; cujus beneficio quotidiè ſemel biſve alvum depoſuit, & appetitus menſtruorumque fluxus rediit, febriſque quartana fuit curata.

Nec non ſpiritum contrà anxietatem &c. uſurpavit, & curata fuit.

℞. Spir. contrà præcordior. anxietat. p. 235. deſcript. ℥iij.
Salis armoniac. ℥ß.
Tinctur. croci ℥j.
Ol. cort. arantior. } ſtillat. ana gutt. vj.
Menth. criſp. }
MS.

Menſtrua ſuppreſſa.

19. *Menſtrua ſuppreſſa*, ut ſuperius dictum & ex mox allatâ obſervatione patet, quod quoque conteſtatur *Paulus Barbette in ſuâ praxi lib. iv. cap. xj. de menſium ſuppreſſione*: à *pituitâ viſcidâ* ſi oriatur menſtruorum ſuppreſſio clyſteres proſunt; quia horum beneficio, imprimis paulò calidiores ſi injecti & diutius retenti fuerint, & pituita viſcida inciditur & vix laxantur & vaſa aperiuntur, ſicque menſtrua ſuppreſſa provocantur; *ab acidis Auſteriſque humoribus*, ſi producta ſit menſtruorum obſtructio, itidem enemata conveniunt ex volatilibus & appropriatis imprimis ſi ſint confecta; quia humores acidi auſterique halitibus vaporibuſque blandis volatilibus &c. ex injectis clyſteribus elatis, temperantur, ac corriguntur, ſicque facilior erit menſtruorum ſuppreſſorum curatio, & ſic de cæteris plurimis cauſis menſtruorum fluxum impedientibus & eorum ſuppreſſionem producentibus.

A pituitâ viſcidâ.

Ab acidis auſteriſve humoribus.

SUPPOSITORIA quibus in affectibus & ſymptomatibus conveniunt ſuprà *p.* 369. partim diximus: conferunt quoque imprimis *in capitis ſoporoſis affectibus*, aſt nota du-

SUPPOSITORIA quibus in affectibus &c. conveniant.

plo triploque quidem acriora esse debêre quam quidem in aliis non soporiferis morbis, ut testatur *Ambrosius Paræus lib. xxv. oper. chirurgic. cap.* 23. item in *enterocele*, ubi metus est à clysmate & cum fæces duriores renituntur clysteri, conducunt glandes teste *Heurnio in praxi medicâ lib. j. cap. de suppositor.* in quâ scilicet enterocele intestinum adeò tumet, ut si insuper infuso clystere compleatur, peritonæum magis comprimeretur, adeò ut mox facilè per partem ejus laxatam vel ruptam in scrotum devolveretur ut putat *Ambrosius Paræus loco statim citato*: sic quoque suppositoriorum usus potissimum probatur *in febribus ardentibus* ut dixit *Fuchsius lib. ij. de compositione medicamentorum cap. xix.* quod quoque *Heurnius loco ultimò citato* contestatur.

Morbi, & symptomata clysteres vel suppositoria vetantia, sunt.

MORBI, AFFECTUS, *ET SUB HIS COMPREHENSA* SYMPTOMATA *IN QUIBUS CLYSMATA VEL SUPPOSITORIA NON CONVENIUNT*, SUNT.

Pestis.

1. *Pestis*, ut *Joannes Baptista Montanus* testatur, intestina enim frequenti clysterum usu in peste affectis valdè debilitari, alvique fluxum indè lethalem nonnunquam sequi, probat: *Rondeletius* verò & *Hollerius* huic adversantur; clysteres si valdè acres, alvi fluxum non flocci faciendum excitare posse in peste affectis, quis non videt? in peste, qua peste affectis quoque non tam humorum peccantium quantitas quam quidem qualitas peccat, non ergò clysteres purgantes aut acres intestina irritantes, rodentes &c. hic ità conducunt; natura quoque ab opere, ut ita dicam, quasi retrahitur; particulæque venenosæ à centro ad corporis circumferentiam, glandulas nempè axillares, circà aures, in inguine, &c. jam propulsæ & quodammodò quasi fixatæ & concentratæ, clysterum acrium purgantium irritatione, corrosione &c. intus

Et quare.

ite-

iterum propelluntur ac quasi retrahuntur; sicque peste affecti interficerentur, ut *Montanus* putat: nam vires debilitatæ de novo aggredientem hostem non propellere, imò ne quidem resistere ei valerent: alvi fluxum formidandum vel dysenteriam lethalem ab acribus clysteribus non difficulter posse produci, sequenti modo *Nonnulli* probant, sanguine dissoluto, valdè tenui & acri quia peste correpti laborant, (quod ex variis dissectis hâc lue extinctis corporibus probant. Idem quoque satis superque constare ex hæmorrhagiâ narium utplurimum & semper ferè lethali, non rarò peste correptis affligente, item ex dysenteriâ plerumque quoque lethali, petechiis &c. nec non juvantibus & nocentibus in ipsâ pestis curatione dicunt) facilè nimirum clysteres acres irritando, pungendo, corrodendo, mordendove &c. venas hæmorrhoidales, vasaque vicina venosa tenuia aperire & hæmorrhoidum fluxum, dysenteriam, alvique fluxum gravem excitare: *Varii* quoque *Moderni Practici* φάρμακα καθαρτικὰ peste correptis exhibêre audent, imò adhibenda necessariò statuunt, venæ sectionem instituunt &c. de his verò fusius in *capite septimo sequenti de diaphoreticis* agemus; ac ibidem probare conemur, quod neutiquam adhibenda sint φάρμακα καθαρτικά; ac in peste venam secare hisce in regionibus, nil sit nisi ægros interficere, &c.

Hæmorrhoides.

2. *Hæmorrhoides*, ut vidêre est apud *D. Casparum Hofmannum, apud Scholtzium Consil.* 173. & *D. Joannem Walæum in suâ medendi methodo p. m.* 53. qui *ibidem* ex nimis frequenti clysterum usu hæmorrhoidum fluxum posse excitari testatur: imprimis si acris existat sanguis, acresque & quidem sæpius si adhibeantur clysteres; frequenti enim illâ clysterum injectione vasa illa tenuia debilitantur, acriumque illorum irritatione magis magisque sanguis eò propellitur, acris quia & ille existit, facilè vasa eroduntur, sicque hæmorrhoidum fluxus excitatur: ab excrementis verò induratis

ratis si productæ sint hæmorrhoides, enemata maximè conveniunt.

Mulier variis doloribus.

Mulier quædam triginta octo circiter annos nata, melancholica, variis jam hanc jam illam corporis partem affligentibus doloribus diu vexata, alvoque adstrictâ semper ferè afflicta; post assumpta φάρμακα καθαρτικὰ semper alvum adstrictiorem observavit. Dicti dolores intolerabiles utplurimum, dum alvus adstricta esset, existebant; solutam verò alvum cum haberet, dolores minores ac magis tolerabiles sensit; quare consilio Cujusdam *Medici* subindè clysterem injici curavit, undè alvus laxior fuit reddita, paulò verò adstrictior cum eadem esset, statim clysterem iterari voluit Medicus; frequenti huic enematum injectioni, tandem ità natura assuevit, ut nunquam alvum deposuerit quin clystere prius esset producta; tandemque magnus hæmorrhoidum fluxus fuit secutus, quâ de causâ clysteres postmodum rejecit. Advocatus quæ acta erant cum audivissem, sequentem haustum, alvo adstrictâ iterum laboranti, præscripsi

Et alvo adstrictâ laborans.

Sæpius clysteribus usâ.

Undè in fluxum hæmorrhoidum incidit.

℞. Cass. fistul. recens extract. ℥6.
Mann. calabrin.
Syr. rosar. solut. ana ℥v.
Aq. cichor. q. s.
MS. F. haustus.

Hausta laxante.

Hoc assumpto & usurpato haustu ter alvum deposuit sine dolore, ac post biduum spontè iterum semel excrementa non indurata ast fluida per alvum dejecit, alvoque adstrictâ cum laboraret denuò eundem haustum iteravi, undè optimè habuit, imò post quartam hujus haustus assumptionem & venæsectionem in brachio planè ab hæmorrhoidum fluxu fuit curata.

Ac iterato.

Nec non venæsectione curata.

Vir per menses aliquot cephalalgiâ periodicâ afflictus.

Vir triginta quatuor annorum, bilioſus, cephalalgiâ circà octavam vespertinam per menses aliquot exacerbescente afflictus, pilulas quasdam cephalicas sæpius assumsit summo

cum

cum levamine, ità ut intrà septimanas duas tresve ab omni dolore liberaretur; verum post aliquot tempus nisi quotidiè alvum deponeret, levem cephalalgiam noctu vel cubitum iturus observabat, quare præcedens malum metuens, iterum pilulis cephalicis usus fuit, sed post purgationem alvus quia denuò adstrictior, sequentem clysterem injici sibi curavit.

Post pilulas cephalicas purgantes.

A dolore fuit liber.

℞. Decoct. emoll. & carminat. vulg. ℥viij.
Elect. diacathol. ℥ij.
Sal. gemm. ʒiß.
MS. F. Clyster pro viro.

Verum ob alvum adstrictam sæpius clysma fuit injectum.

Quo adhibito optimè alvum deposuit, & summum levamen quoad cephalalgiam habuit; nec posteà alvus ità fuit obstipata, quam quidem à pilulis cephalicis; quare sæpius clyster fuit iteratus. Evenit tandem ut postquam aëre calidiore plus solitò ambulaverat, calefactus admodum domum reversus fluxum hæmorrhoidum gravissimum pateretur, imò ultrà libras tres sanguinis floridi intrà unius horæ spatium effluxisse domesticis narrantibus; Vocatus lecto decumbentem, ac valdè debilem inveni, quare mox sequentem mixturam præscripsi.

In aëre calidiore ambulans in fluxum hæmorrhoidalem incidit.

℞. Aq. plantag. ℥iiij.
Cinamom. ℥ß.
Acet. stillat. ʒij.
Oculor. cancror. ℈ß.
Confect. hyacinth. ʒjß.
Laud. opiat. gran. ij.
Syrup. myrtin.
Portulac. ana ℥ß.
MS.

Mixturâ cardiacâ &c.

De quâ singulis horis cochleare usurpavit, ac vesperi dosin de hoc pulvere.

℞. Corall. rubr. ppt. ʒß.
Lapid. prunell. ʒj.
Sacchar. saturn. ℈ß.

Pulvere.

MS. F. Pulvis.

In quatuor dos. Divid.

Ac externo medicamento.

Externè podici linteamina sequenti medicamento imbuta & madida applicari, ac singulis horis renovari jussi.

℞. Aq. plantag. ℥iiij.
Rosar. ℥ij.
Sacchar. saturn. ℥j.
Lap. prunell. ℈i6.
MS.

Quibus omnibus adhibitis, hæmorrhagia brevi fuit sedata; pro cibo assumsit jusculum vitulinum cum portulacâ, acetosâ, hordeo mundato &c. coctum, & vesperi sæpius lac ebutyratum cum mannâ calabrinâ vel uvis corinthiacis paratum, ac optimè indè se habuit; alvumque utplurimum quotidiè semel dejecit. Cum jam curatus sibi videretur, in reddendâ alvo, de dolore quodam & ardore circà anum valdè conquerebatur, præprimis si fæces paulò duriores essent; quare sequens linimentum præscripsi, quod podici externè adhibuit maximo cum levamine

Nec non linimento.

℞. Unguent. popul.
Rosar. ana ℥j.
Succ. semperviv. maj. recens express. ℥vj.
Cret. albiss. subtilissimè lævigat. ℥iij.
MS. pro linimento.

Ultimò summum ardorem per universum corpus se observare, indèque multas tum noctes insomnes traducere cum testaretur, hanc dedi emulsionem, cujus vesperi cubitum iturus mediam partem, alteram partem post mediam noctem, si dormire nequiret, nec non subindè lapidis prunellæ drachmam unam cum lacte ebutyrato, vel jusculo assumsit

℞. Hord. mundat. ad crepat. coct. ℥iij.
Sem. melon. ℥ß.
Lini

Pa-

Papav. alb. ana ʒij.
F. cum ſ. q. aq. decoct. hord.
Emulſ. ad ℥x. add.
Syrup. diacod. ʒvj.
MS.

Et emulſione curatus.

3. *Oppilatio in inteſtinis magna*, teſte *Philippo Grulingio in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo part. vj. cap.* XXXI. imprimis acria ſi exiſtant enemata neutiquam injicienda, aſt quidem emollientia & humectantia, tumque per os quoque ſimul lenientia medicamenta exhibenda eſſe IDEM *ibidem* docuit.

Oppilatio in inteſtinis magna.

4. *Enterocele*, ut patet è dictis *Heurnii prax. medic. lib. j. cap. de ſuppoſit.* & *Ambroſii Paræi lib. xxv. oper. chirurg. cap.* 23. clyſteres enim infuſi (imprimis ſi ſimul flatus diſcutiant) tumens inteſtinum magis implent, diſtendunt ac peritonæum comprimunt, ſicque ventre magis diſtento inteſtinum ab injectis clyſteribus intumefactum facilè per partem peritonæi laxatam vel ruptam in ſcrotum devolveretur.

Enterocele.

NEUTIQUAM QUOQUE SUPPOSITORIA *IMPRIMIS ACRIA CONDUCUNT.*

Suppoſitoria acria non conducunt.

1. *In hæmorrhoidibus & reliquis ani tumoribus*, ut legitur apud *Petrum Gorræum cap. j. de ſuppoſitorio*, acria enim ſi ſuppoſitoria exiſtant, hæmorrhoidum fluxum non curant ſed inſigniter provocant, imò & interdum gravia in ano ulcera exindè quoque ſubſequuntur, quod conteſtatur *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de ſuppoſitor.* & ſequens caſus.

In hæmorrhoidibus, nec ani tumoribus.

Vir quiſpiam quadraginta quatuor jam natus annos, bilioſus, alvo adſtrictiori laborans ſæpius, in hæmorrhoidum periodicum fluxum gravem, ſingulis quatuor ſeptimanis redeuntem incidit, undè ſemper ſingulis vicibus ità debilitatus fuit, ut, nec pedibus incedere nec per cubiculum meare intrà

Vir alvo adſtrictiori laborans.

Incidit in hæmorrhoidum

fluxum periodicum.

trà tres quatuorve dies posset; appetitus semper ferè erat abolitus, dolorque aderat lumborum gravis, imò paulò antè hæmorrhoidum fluxum intolerabilis: in ano autem dolorem ac pruritum per biduum triduumve semper observavit; fluentibus verò hæmorrhoidibus dolor & in ano pruritus evanuêre statim, ast lumborum dolor tum gravior utcunque erat: manè vocatus de dolore & pruritu in ano maximè conquerentem, alvumque intrà triduum non dejectam inveni; quare statim sequentem clysterem, quia excrementa valdè indurata se sentire referebat ægrotans, præscripsi

Verum antè fluxum.

Ani dolor & pruritus ingens.

Ab alvum adstrictam.

℞. Rad. alth.
Lilior. alb. ana ℥ß.
Fol. malv.
Verbasc. ana M. j.
Flor. papav. errat.
Verbasc. ana p. ij.
Sem. cydonior. ʒiij.
Concisa & contusa Coq. in s. q.
Aq. commun. in colatur. ℥viij.
Dissolv.
Electuar. lenitiv. ℥ij.
Ol. lilior. alb. ʒvj.

Clyster emolliens &c. fuit injectus.

MS. F. Clysma pro viro, circumspectè, cautè, & leniter injiciendum, ac fistula benè prius oleo inungenda.

Ab hoc injecto enemate bis alvum depositi levi cum pruritus & doloris in ano levamine; circà meridiem venæsectionem ad uncias decem celebrari jussi; vesperi rediens & dolorem & pruritum in ano non parum diminutum inveni; de dolore verò & pruritu externo & interno quia adhuc conquerebatur patiens, sequens linimentum ano inungendum, linteaminibus applicandum ac mollibus turundis intrudendum præscripsi.

Vena secta.

℞. Un-

℞. Unguent. popul.
Rosar. ana ʒß.
Ol. nymphæx
Rosar. omphacin.
Verbasc. ana ʒjß.
MS. pro linimento.

Et linimentum externè adhibitum fuit.

Manè rediens & dolorem & pruritum ferè omnem sublatum inveni, alvum verò quia sponte nondum dejecerat, sequentem haustum leniter purgantem statim assumendum dedi.

℞. Mann. calabrin.
Pulp. cass. recens extract. ana ʒß.
Tamarindor.
Syr. rosar. solut. ana ʒv.
Cremor. tartar. ℈j.
Aq. cichor. q. s.
MS. F. haustus.

Hausumque purgantem assumsit.

Hoc assumpto haustu, quater alvum absque ullo ferè dolore deposuit; in supradicti tamen linimenti inunctione continuavit per septimanam, & nullus hæmorrhoidum fluxus fuit secutus; post mensem circiter & dolorem & pruritum in ano iterum observavit. Vocatus enema præscriptum & venæsectionem, ac posteà linimentum tali cum successu iteravi, ut intrà biduum à dolore & pruritu curaretur.

Et curatus.

Post mensem recidivam passus, iisdemque curatus fuit.

Post annum circiter non tam pruritu quam quidem dolore iterum afflictus *Chirurgum* quendam accersivit, qui hæmorrhoidum dolorem illum tollendi curandique gratiâ glandem ex pauco saccharo saturni, floribus sulphuris, melle ad duritiem cocto & ceræ quantitate sufficiente confectam, anoque intrudendam ægroto huic dedit; ast curationis & doloris hujus sublationis loco, gravis hæmorrhoidum fluxus summo cum dolore affligens & ulcus tam ingens fuit subsecutum, ut brevi non tantum maximam puris copiam, verum etiam ipsa ex-

Post annum denuò recidivam observans, glande ex saccharo saturni &c. confecta.

Ingens ulcus in ano subsecutum est.

excrementa non per anum ſed ſuprà eundem per novum glandis hujus maleficio excitatum foramen, dejecerit; quod foramen non niſi ſummis laboribus tandem fuit curatum, nec tamen ità curatum quin aliquandò fæces ſponte effluxerint.

Ani fiſſuris. 2. *In ani fiſſuris*, nam acria quia plerumque ſuppoſitoria ſunt, meritò rejiciuntur in ani fiſſuris, acria enim ani fiſſuras non curant, aſt irritando, mordendo &c. eaſdem augent & non niſi deteriores reddunt, quare quoque *Heurnius loco ultimò citato cap. de ſuppoſitor.* eadem in ani fiſſuris damnat; ſi, inquit, æger fiſſuris ani laboret, nunquam ſuppoſitoriis acribus alvum provocantibus utitor: facilè namque hoc modo ficus ani excitaretur, quod quoque vidiſſe ac obſervaſſe teſtor.

Abſque periculo enemata, & ſuppoſitoria ferunt.

HOMINES, *IN QUIBUS* ENEMATA *ET* SUPPOSITORIA *SINE PERICULO APPLICARI POSSUNT*, SUNT.

Senes. 1. *Senes*, teſte *Petro Gorræo Capite de clyſtere*, Senes utplurimum alvo adſtrictâ laborant, (imprimis quibus juvenibus fluxerit eadem, ut docuit SENEX *aphor.* 20. & 53. *ſect.* 11. quod confirmatum vide ſis apud *C. Celſum lib. j. cap.* 3. *titul. de ætatum varietate. p. m.* 32. & 33.) quare clyſmata ergò maximè iis conducunt, quia & *φάρμακα καθαρτικὰ* non ità tolerare queunt ſenes, facilèque alvi fluxus gravis poſt pharmaca cathartica in ſenibus ſubſequitur, aut fluxus alvi poſt cathartica ſi non ſequatur ſummis cum torminibus purgantur; acidi enim & pituitoſi viſcidi humores in iis prævalent, parumque calidi innati habent, teſte *Hippocrate aphor.* 14. *ſect. j.*

Pueri. 2. *Pueri*, ut Autor nobis eſt *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo p. m.* 52. à flatibus, fæcibuſque induratis, in iis ſi oboriatur alvus adſtricta; facilè enim & maximè à catharticis eorum corpora debilitantur; ſatius ergò eſt, ut per clyſmata flatus fæceſque induratæ alvum eorum adſtrictiorem

rem reddentes educantur, sicque ab alvo adstrictâ liberentur.

3. *Infantes*, ut *Petrus Gorræus loco statim citato*, & *Heurnius in prax. medic lib. j. cap. de clystere* docuêre, quod & quotidiana contestatur experientia; levia enim suppositoria vel clysmata in infantibus doloribus colicis, à flatibus &c. oriundis, graviter vexatis non tantum dolores flatibus fæcibusque induratis &c. expulsis tollunt, sed & alvum solutam reddunt & servant, sicque ulteriorem ac novum similium dolorum exortum, alvum solutam reddendo & servando prohibent: vide sis eâ de causâ historiam de infante variis convulsivis motibus afflicto & curato p. 388. & 389. descriptam, ut & sequentem: Infantes.

Infans duos treſve jam natus menses, singulis vespertinis temporibus per horam circiter unam atque alteram magno ejulatu alvum deposuit, alvoque depositâ statim siluit; imò nunquam aliàs alvum dejecit, nisi ejulatu per horam unam atque alteram præcedente; cæterum infans optimè valuit; varia hujus mali tollendi gratiâ usurpavêre Parentes remedia, pulti enim immiscuêre sæpius aquam fœniculi, item semen anisi pulverisatum: mater quoque, cujus ubera semper duxit infans, non nisi semen carui sacharo in crustatum indies assumsit, item mammis antequam mater infantem apposuit, sæpius spiritum vini anisi & carui seminibus infusum & abstractum prius usurpavit, undè ejulatus multiplicati fuêre, ac minus per alvum dejecit. Innumerabilia ferè itaque medicamenta Parentes postmodum adhuc in usum revocarunt, ast tamen incassum omnia; vocatus primò hanc mixturam dedi. Infans alvum depositurus. Summo dolore affectus. Verum alvo depositâ siluit. Quare mater varia frustrà adhibuit.

℞. Aq. fœnic.
Cort. arantior. cum vino destillat. ana ℥iß.
Syr. de cichor. cum rheo
Fœnic. ana ℥j.
MS. Ac mixturam anticolico-purgantem.

De

De hâc mixturâ singulis duabus horis cochleare unum subindè quoquè & alterum infanti exhibuêrunt, undè non nisi flatus paucos excrevit semelque tantum alvum deposuit; ast vespertino tempore adventante iterum valdè ejulavit, simulque per alvum semel liquidum quid dejecit; manè rediens sequens pulti admiscendum præscripsi.

Et mannam &c. pulti immiscuêre.

℞. Mann. calabrin. ʒij.
Fol. senn. s. ſt. ℈ß.
Sem. anis. ℈j.
MS.

Post hujus usurpationem iterum semel tantum quid paulò consistentius priori, cum paucis flatibus per alvum excrevit, ast circà vesperam itidem acriter verum non ultrà semi horam ejulatum edidit; manè iterum visitandi causâ rediens, sequentem sacculum ventri infantis imponendum ac ultimum quoque iterandum ac pulti immiscendum præscripsi, antequam verò ventri sacculus fuit impositus, umbilico sequens emplastrum fuit applicatum.

℞. Trochisc. alhandal. ℈j.
Aloës lucid.
Hier. picr. *Galeni*.
Ol. absinth. ana ʒß.
Ceræ alb. q. s.
MS. F. Emplastrum, umbilico infantis imponendum.

Umbilico emplastrum.

℞. Flor. chamomill. roman. M. iß.
Sem. fœnic. ʒij.
Carui
Cumin. ana ʒiij.
Bacc. laur. ʒß.
Concisa & contusa insuantur parvo sacculo ventri infantis imponendo.

Et abdomini sacculum imposuêre.

Hisce dictis ultimis adhibitis & applicatis ingentem flatuum

tuum copiam & per alvum ſemel viſcida tenacia unà cum excrementis excrevit, quare in horum medicamentorum uſurpatione per octiduum circiter continuavimus, ſingulis veſpertinis tamen infans, aſt per horæ tantum quadrantem ejulavit; poſt octiduum quia intrà biduum alvum non dejecerat, ſequens clyſma ſimulque hunc bolum præſcripſi,

℞. Rad. cavæ ℈j.
Bacc. laur.
Sem. fœnic.
Aniſ. ana ℈ß.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.
Ex hoc pulvere cum ſ. q.
Butyr. recent.
F. Boli no. iij. externè ſaccharo pulveriſato inſpergendi.

Tandem bolum aſſumſit.

De quibus unus bolus ori infantis imponendus, mox mammis infans apponendus, ut ità ſugendo bolum deglutiat.

Poſt horam ab aſſumpto bolo enema ſequens injici curavi.

℞. Fol. malv. M. ß.
Flor. chamomill.
melilot. ana p. j.
Sem. carui
Cumin. ana ʒiß.
Bacc. laur. ʒij.
Conciſa atque Contuſa
Coq. in ſ. q. aq. commun.
In colatur. ℥ijß. diſſolv.
Elect. lenitiv. ʒiij.
Mell. virgin. ʒij.
MS. F. Enema pro infante.

Et enema carminans adhibitum fuit.

Poſt hujus clyſteris applicationem & ſupradicti boli aſſumtionem bis alvum depoſuit, & magnam pituitæ viſcidæ bilioſo colore tinctæ copiam ſimul excrevit, ac ſequenti veſpertino tem-

Et poſt pituitoſa bilioſa &c. excreta curatus.

tempore non ejulavit infans, nec quoque alvum depoſuit; quare bolum ſubindè iterandum juſſi, quo facto ſemper alvum exoneravit, ac poſtmodum quotidiè ſemel ſpontè dejecit, ac optimè poſteà degit curatus ille infans.

Debiles & qui viribus languent.

4. *Debiles & qui viribus languent*, ut *Petrus Gorræus Cap. de Clyſtere*, & *Heurnius in prax. medic. lib. j. capite* itidem *de clyſtere* docuêre: debiles enim & qui viribus languent alvo adſtrictâ ſi laborent neutiquam *Φάρμακα καθαρτικὰ* tolerare queunt; debiles namque debiliores hâc methodo redderentur: rectè enim *Petrus Poterius centur. j. curat.* 22. debilia corpora catharticis minimè eſſe obruenda nec ità debilitanda ſtatuit; pharmaca enim cathartica corpora illa magis debilitant ac illorum vires deſtruunt, quarè meritò *Galenus commentar. 2. in lib. prorrh. text.* 37. indoctum eſſe & artis medicinalis planè inſcium illum nominat, purgare qui ingrediatur debiles, viribus languentes & imbecillitate affectos; latius ergò alvum illorum adſtrictam enemate ſuppoſitorioque ſolvendam & provocandam, quam hâc ratione ad mortem debiles deducendos eſſe, ducimus.

Abhorrentes à pharmaco & alvo adſtrictâ laborantes.

5. *Qui pharmaca tolerare nequeunt, alvoque tamen adſtrictâ laborant*: novi enim homines robuſtos, qui tamen purgantia medicamenta neutiquam tolerare poſſunt, ſed ſtatim poſt aſſumpta cathartica vomitu nauſeâque continuò vexantur; ſi verò accidat ut aſſumpta cathartica pharmaca retineant, ſtatim in alvi fluxum nullis ferè medicamentis ceſſantem incidere obſervavi; quare ſequentem caſum hiſce addam.

Vir ventris torminibus & alvo adſtrictiori laborans.

Vir quiſpiam quadraginta jam natus annos, bilioſus, robuſto corpore præditus, ventris torminibus ſæpius vexatus, alvo adſtrictâ utplurimum laborabat, ſingulis biduis autem ſi alvum non deponeret ſtatim cephalalgiâ vexabatur & torminibus doloribuſque ventris gravibus affligebatur; varia

Indèque ſtatim cephalalgiâ.

hâc

hâc de causâ assumsit medicamenta non malo cum successu, præterquam quod cephalalgiam quandam excitarent; curationis ergò vocatus, primò sequentem mixturam ipsi dedi, de quâ singulis duabus horis cochleare unum assumsit.

℞. Aq. fœnic. ʒiij.
Post abstractum spiritum anticolicum *p.* 412. & 413. *desc.* ʒjβ. & Mixturâ anticolicâ.
Betonic.
Spir. *anticol.* ibidem traditi ana ʒj.
Nitri aromat. dulc. p. 408. descript. ʒij.
Ol. cortic. arantior. gutt. iiij.
Syr. fœnicul. ʒj.
MS.

Tormina & dolores ab hâc mixturâ quidem minores reddebantur, ast capitis dolor mox indè excitabatur, quare sequentem haustum cholagogum levem, quia facilè alvum deponere se retulit patiens, dedi.

℞. Elect. cholag. Sylvii. ʒij.
Syr. de rheo simpl. ejusdem ʒiij.
Aq. fœnic. ʒx. Hausto purgante cholagogo assumto.
MS. F. haustus.

Quo assumpto ità fuit nauseabundus, ut jam jam vomitu rejiceret purgantem haustum, retinuit tamen: ast intrà sex circiter horas vigesies quidem alvum deposuit, tali cum ventris dolore tantisque cum torminibus, ut præ dolore altâ voce clamaret. Vocatus omnia perpendens & interrogans uxorem, adstantes ægrumque, an quid anteà assumsisset, & an unquam quidem maritus catharticum pharmacum anteà usurpasset, retulit uxor, semper hoc contigisse à leviſſimo etiam pharmaco etsi tantum lenitivo, si modò retinuisset catharticum; aliàs nauseâ vomituque continuò tamdiu vexari, donec totum purgans evomeret. Levi hypercatharsi summis cum doloribus fuit affectus

Quare de supradictâ mixturâ cochleare unum alterumque

ſtatim aſſumere juſſi, ſed non ideò alvi fluxus ceſſavit; veſperi rediens, dejicientem parum nauſeabundum minori tamen cum dolore & paucioribus torminibus inveni, quare ſequentem bolum præſcripſi.

Quare bolum.

℞. Diaſcord. Fracaſtor. ℈ij.
Confect. hyacinth. ʒß.
Ol. macis ſtill. gutt. j.
MS. F. bolus.

Hoc aſſumpto bolo per tres circiter horas non ità alvum depoſuit, aſt poſtmodum rediit iterum fluxus, verum dolore & torminibus expers; manè viſitans ſexies adhuc illâ nocte alvum depoſuiſſe maritum retulit uxor, quare ſequens Conditum præſcripſi, de quo ſubindè ad nucis moſchatæ quantitatem aſſumſit.

Ac conditum uſurpavit.

℞. Conſerv. roſar. rub. } antiq. ana ʒvj.
Miv. cydonior. }
Elect. antidyſenter. p. 180. deſcript. ʒß.
Diaſcord. Fracaſt. ʒij.
Syr. myrtin. q. ſ.
MS. F. conditum.

Veſperi iterum rediens, ſemel tantũ alvum depoſuiſſe narratum: quare non niſi mixturam ægrum poſteà aſſumere voluit, undè ad priſtinum ſtatum brevi tamen fuit reſtitutus; denuò verò alvo adſtrictâ ac torminibus ventris cum laboraret, non amplius purgans ſed ſequens κλύσμα præſcripſi. Docuit enim *Paulus Ægineta* non purgantia ſed enemata adhibenda iis, quorum venter ægrè deſcendit, & qui ſtomacho imbecilli nempè medicamenta ad ſubducendum efficacia non ſuſtinente laborant, *lib. j. capite xxxxiv. de clyſteribus p. m.* 45.

Verum alvo adſtrictâ denuò afflictus

℞. Decoct. emoll. & Carminat. vulgar. pro clyſter. ʒvij.
Elect. diacathol.
de bacc. laur. ana ʒvj.
Ol. chamomill. ʒß.

Enema fuit adhibitum.

Mell.

Mell. anthosat. ʒij.

MS. F. κλυσῆρ. pro viro.

Hoc injecto clystere bis alvum cum multis flatibus tali cum successu deposuit, ut tormina doloresque ventris mox evanescerent; alvumque postquam nempè semel adhuc enema hoc fuerat iteratum, postea quotidiè semel deposuit, & à dolore & torminibus & cephalalgiâ fuit curatus. Et curatus fuit.

Nonnullos alios itidem alvo adstrictiori laborantes ex leniſſimo pharmaco in nauseam, vomitum alvive fluxum incidentes, tantum clystere vel suppositorio curavimus.

6. *Qui multum antè morbum potavêre*, aut author est *Cornelius Celsus lib. ij. cap. xij. tit. 2. de alvi ductione p. m.* 85. quod idem ferè contestatum quoque inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Joannem Walæum in suâ medendi methodo p. m.* 53. accidit interdum, *inquit*, ut in febribus ex nimio potu purgantia medicamenta retineri non possint, sed statim evomantur; si tum præmittatur κλυσμεῖον purgans retinebitur. Baccho qui indulsêre.

7. *Ex morbo convalescentes alvoque adstrictâ si laborent*, ast *nota* non acria & vehementia enemata in hisce usurpanda, verum ex solo oleo olivarum &c. præparata esse adhibenda, ut vidêre est apud *Philippum Grulingium in suo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. vj. cap.* XXXI. *de clysteribus p. m.* 190. alvus adstricta in convalescentibus qualem non molestiam *Medicis* aliquandò parit? quam molestiam brevi utplurimum superant *Practici* solo ex oleo olivarum præparato enemate bis terve pro re natâ iterato: quare & sequentem historiam hisce addere placuit; Ex morbo convalescentes, & alvo adstrictiori laborantes.

Vir quispiam quadraginta quinque annorum, melancholicus, magnum æstate passus æstum, incidit in febrem tertianam intermittentem cum nauseâ & quandoque vomitu præcordiorumque anxietate gravi continuò conjunctam: in principio quidem levi horrore, mox autem summo calore, Vir post magnum æstum &c.

In febrem, alvum adstrictam &c.

capitis dolore pulsante, sitique inexplebili paroxysmus febrilis hominem corripuit; appetitus jam diminutus jam verò auctus, alvusque jam adstricta & quidem sæpius, jam verò soluta erat. Alvo adstrictâ cum laboraret summa ventris tormina sensit, eâdem verò solutâ nulla omninò; quare sua

Et post serum lactis, in pedum tumorem &c. incidit.

sponte ingentem seri lactis, sitim tollendi & alvum solutam servandi gratiâ, copiam assumsit, undè maximus pedum tumor, alvique fluxus subsecutus est: ac adventante paroxysmo summum in regione lumbari primò & mox per totum corpus loco levis horroris, frigus fuit perpessus; vocatus serum lactis omniaque liquida frigida interdixi; ac sequentem mixturam præscripsi.

℞. Aq. cort. citri
Arantior. cum vino destillat. ana ʒij.
Vit. mathiol. ʒvj.
Cinamom. ʒß.
Ol. macis stillat. gutt. iiij.
Diascord. Fracast. ʒij.
Antimon. diaphoret. ʒß.
Syr. fœnic.
Papav. errat. ana ʒß.
MS.

Quare curationis ergò mixturam diaphoreticam &c. assumsit.

Manente alvi fluxu

Ab hujus mixturæ assumptione nil nisi frigus parum fuit diminutum, neutiquam verò alvi fluxus; quare sequens conditum præscripsi de quo sexies de die ad nucis moschatæ quantitatem assumsit.

℞. Conserv. rosar. rub. antiq. ʒj.
Elect. *antidysenter.* superius descr. ʒß.
Diascord. Fracastor.
Nuc. moschat. condit. ana ʒij.
Ol. cinamom.
Caryophillor. } still. ana gutt. iv.
Syr. myrtin. q. s.
MS.

Ac ideò conditum.

MS. F. Conditum.

Hujus conditi beneficio non nisi tertio die alvi fluxus fuit curatus. Qui post triduum iterum ingravescceret, quare ipsi pilulam opiatam, ex *massâ p.* 363. & 364. *descriptâ* dedimus; postque duas horas aliam, tertiamque cum usurpasset, fluxus ille alvi cessavit; ast sedatum fluxum sitis intolerabilis excepit, quam potentissimis vix superare potuimus remediis. Sedatâ tandem & illâ, febris insigniter primas tenuit; cujus tollendi gratiâ sequentem dedimus bolum, duabus antè paroxysmi invasionem horis, assumendum.

Pilulam opiatam &c. usurpavit.

Et alvi fluxus sublatus fuit.

Quo sublato, sitis & febris adauctæ fuêre.

℞. Extract. *febrifug. nostr.* in superioribus descript. ℈ij.
Sal. febrifug. (ex capite mortuo post spiritus salis armoniaci abstractionem relicto, philtratione & exhalatione parat.) gr. xij.
Antimon. diaphor. ℈ß.
Ol. macis stillat. gutt. j.
MS. F. bolus, cum vino calido assumendus.

Verum bolo diaphoretico.

Hoc assumpto & usurpato bolo optimè sudavit, febremque vix observavit; quare adventante iterum paroxysmo eundem bolum iterandum curavi, quo facto nullam omninò febrem passus est. Post octiduum circiter cum in febrem iterum incidisset; bolum denuò eundem assumsit; ex quo benè sudavit; ast frustaneo eventu: quarto enim die paroxysmus gravior rediit, & quicquid contrà eum posteà assumeret ægrotans, oleo tamen & operâ perditis, per duos tresve menses quartanâ simplici intermittente laboravit; alvo adstrictâ quia utplurimum vexabatur vinum absinthites purgans febrifugum præscripsi sequens, de quo post quatriduum in digestione positum usurpavit uncias quatuor, instillatis primo singulis dosibus spiritus salis armoniaci guttulis duodecim.

Eo que iterato sublatæ.

Febri denuò adauctâ.

Imò in quartanam degenerată.

℞. Rad. gentian. ℈ß.
Zedoar.

Vinum absinthites purgans usurpavit.

Ca-

Calam. aromatic. ana ʒij.
Jalapp. gummoſ. ʒvj.
Fol. menth. criſp. M. iß.
Senn. ſ. ſt. ʒß.
Summit. abſinth. M. ij.
Centaur. min.
Card. bened. ana M. j.
Aloës lucid. ʒij.
Extrem. cort. arantior.
Cinam. acut. ana ʒiij.
Cardam. min.
Tartar. rhenan. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis, cantharoque lapideo inditis, affund.
Vin. gallic. pint. vj.
MS. & ſtent ſimul per quatriduum in loco calido, ut vis medicamentorum extrahatur.

Et a febri liberatus.

Semel quotidiè ab aſſumto hoc vino medicato tantum alvum depoſuit, aſt febris indies fuit diminuta, tandemque planè evanuit; ex longo hoc morbo convaleſcens alvo adſtrictâ maximè laboravit, imò quicquid contrarium uſurpare non niſi fruſtrà tentatum fuit; quare primò ſuppoſitorium, deindè clyſterem ex ſolo decocto emolliente, (juxtà *Fuchſium lib. ij. de compoſitione medicamentorum cap.* 20.) ultimò ex ſolo oleo olivarum diutius ſolitò retinendum præſcripſi, tali quoque cum ſuccceſſu, ut poſt tertium injectum hoc κλύσμα, quotidiè ſemel biſve ſpontè poſteà alvum deponeret ac brevi curaretur.

Verum convaleſcens, alvo adſtrictâ laboravit.

Ac enemate ex oleo olivarum injecto curatus.

Herniis ſæpius affecti.

4. *Herniis ſæpius affecti*: alvo adſtrictâ enim laborantes, facilè recidivam patiuntur, quare & omnes Practici unanimiter commendant alvum laxam ſervandam neceſſariò, herniis qui afficiuntur nonnunquam, & præprimis iis, qui ſimul flatibus abundant; dicta ſequentes caſus ſatis ſuperque comprobant.

Vir

Vir ex alvo adstrictiori in herniam scroti incidit.

Vir quadraginta annorum, sanus, sed alvo adstrictiori sæpius laborans, flatibus quammaximè obnoxius, in herniam incidit scroti enterocelen, quâ capite decliviori pedibusque sursum protensis manu Chirurgi restauratâ, emplastrum ad rupturas *Fernelii* impositò, benè se habuit, alvo nempè benè respondente; verum adstrictiori eâdem, facilè imò sæpius recidivam passus est; quarè jussu Medici enema fuit injectum, & mox alvum reddens neutiquam conquestus est de flatibus nec herniâ; ob sumptus, sibi ipsi subindè clysma instrumento à *M. Mutsenbroekio* P. M. invento injecit, alvoque indè depositâ, hilaris sanusque vixit.

Quâ repositâ.

Enema subindè sibi ipsi injecit & liberatus est.

Verum hâc occasione non potui non narrare, historiam *enteroceles*, nullis medicamentis cedentis, & non nisi chirurgiâ & incisione &c. restauratæ: en *STUDIOSE LECTOR* totum casum:

Mulier dolore colico obnoxia.

Mulier quinquagesimum jam superans annum, melancholica ac colico dolore sæpius afflicta, alvo adstrictiori & sæpius constipatâ, imprimis ligumina, fabas nempè &c. si assumsisset. Cum res ipsi domi esset angusta, neque ideò assa &c. apponere vel quotidiè assumere posset, flatibus sequenti nocte summoperè semper affligebatur, tumque summo manè, & aliquandò mediâ nocte semen anisi vel fœniculi manducare consueverat. Quo facto multos reddidit flatus, moxque levamen observavit; hoc verò neglecto, dolores intolerabiles colicos passa fuit, & alvus adstricta seu constipata mansit; donec aloën ad scrupulum unum assumsisset, undè brevi alvum ter quaterve plerumque summo cum levamine reddidit; infortunio quodam accidit, ut fabis assumtis alvoque constipatâ laborans doloribusque colicis gravissimis circâ mediam noctem afflicta, semine anisi & fœniculi destitutus, manè iisdem usurpatis, nullum omninò levamen observaret. Quare filia Medicum adivit, qui dicta audiens sequentem præscripsit hausulum purgantem.

Semen anisi vel fœniculi usurparet.

Brevi fuit liberata.

Verum iisdem seminibus carens, in gravissimum incidit dolorem.

2. Electuar. Cholagog. Sylvii

Quare hauſtum purgantem carminativum

Hydrag. ejuſd. ana ʒij.
Spirit. carminat. ʒjβ.
Sal. volat. oleoſ. gutt. xxv.
Aq. fœnic. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Cum ſucceſſu aſſumſit.

Quo aſſumto, blandè ſexies ſeptieſve alvum multis cum flatibus depoſuit, ac tranquilliter ſequenti nocte dormivit, manè de ſimilibus imò majoribus conquerebatur doloribus,

Ac enema fuit injectum.

quare enema dictus Medicus ex cereviſiâ recenti dulci cum fœniculi ſemine ac melle coctum præſcripſit, & optimè indè ſe habuit, multoſque flatus ſimul cum fæcibus reddens; verum poſt duas præter propter ſeptimanas, tuſſis graviſſima

Poſt duas ſeptimanas ex graviſſimâ tuſſi.

imò majoribus cum doloribus, alvo adſtrictiori, ac nauſeâ mulieri oborta; quare filiam ad pharmacopolam miſit, ut hauſtum purgantem ſuperiorem daret.

In bubo nocelen incidit.

Verum domum reverſa cum eſſet, hauſtumque purgantem Matri dare vellet, de tantâ nauſeâ, animi ferè deliquio ac mox de dolore in inguine ſiniſtro maximo ac intolerabili imò tumore conqueſta fuit; Quod igitur filia Medico indicavit, ſeque hauſtulum purgantem non exhibuiſſe retulit; qui ſequens enema ac fomentum mox præſcripſit, ac Chirurgorum &c. hoc eſſe dixit.

Quare enema.

℞. Decoct. emoll. & Carmin. vulgar. pro clyſter. ʒviij.
Electuar. diacathol. ʒjβ.
Pulp. caſſ. fiſtul. recens extract.
Ol. chamomil. ana ʒvj.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. Clyſter pro feminâ.

Et fomentum fuit adhibitum.

℞. Fol. malv.
Biſmalv. ana M. jβ.
Verbaſc. M. j.
Flor. chamomill. roman.
Sambuc. ana p. ijβ.

Se-

Semin. cumin. ʒß.
Fœnic. ʒiij.
Concif. & Contuſ. coquantur in ſ. q. aq.
Commun. ad colatur. pint. jβ. add.
Ol. lilior. alb.
Chamomill. ana ʒj.
MS. pro fomento, pannis calidis adhibendo.

Injecto clyſtere, eodemque bis iterato ſemel tantum alvum depoſuit, ſed nullo cum doloris levamine; fomento quoque etſi ſæpius adhibito, nec ſpontè nec manu Chirurgi, qui ramicem inguinalem ſeu bubonocelen eſſe, imò reſtaurari vel reduci non poſſe mihi referebat; capite quam maximè declinato genubuſque divaricatis ac in ſublimiori parte poſitis etſi tentaverat, (quo modo tamen prolapſum inteſtinum vel ſpontè aliquandò vel levi manus compreſſione in abdomen repellitur) attamen enema & fomentum continuandum ſe putaſſe. Sicque per quatriduum noctes dieſque inſomnes, ſummis doloribus, nauſeâ, ac ſubindè bilioſorum pituitoſorumque humorum imò nonnunquam ſtercoreæ materiæ vomitu decubuit hæc miſera; & quicquid Medici ac Chirurgi in uſum revocarent oleum & operam perdiderunt; Quare conſilium Medicorum ac Chirurgorum gratis petiit, quia ut ſuperius jam dictum, res ipſi erat anguſta domi; hocque nonnulli Medici ac Chirurgi mox libenter fecerunt, qui omnibus fruſtrà jam tentatis adhibitiſque, hancque vetulam continuò nauſeabundam imò ſtercoream materiam jam vomentem, abdomine diſtento, alvo adſtrictiori, in inguine enterocelen nonnihil quaſi contortam propè inguen inæqualem ac ſummè dolorificam, ità ut animi deliquium ex ſolo attactu præ dolore ingenti patereturr, verum non febricitantem invenerunt; Quare Plurimi judicarunt, certò ac brevi diem obituram & nihil omninò præter enema ac cardiacam mixturam ſequentem in uſum poſſe revocari (ne ſpecta-

Verum incaſſum imò nec manu Chirurgi reduci poterat inteſtinum.

Tandem materiam ſtercoream &c. evomuit.

Ac in ſummo mortis periculo verſans.

torem tantum agere videremur) omnes ferè conveniebant in hiſce medicamentis quorum deſcriptio hæc erat.

Denuò ipſi enema.

℞. Decoct. emollient. & Carmin. pro Clyſter. ℥viij.
Electuar. lenitiv. ℥jß.
Sal. gemm.
Prunell. ana ʒj.
MS. F. Clyſter pro feminâ, mox injiciend.

Et mixtura cardiaca fuit præſcripta.

℞. Aq. meliſſ.
Fœnic.
Menth. criſp. ana ℥jß.
Spirit. carmin. Sylv. ℥ß.
Nitri dulc. ℈j.
Confect. alkerm. ſine ambrâ & moſcho ʒij.
Syrup. fœnic. ʒvj.
MS. Capiat ſingulis ſemihoris cochleare.

Verum unà cum Chirurgo peritiſſimo litothomo dexterrimo Noacho Smaltzio piæ memoriæ, potius anceps remedium quam nullum eſſe adhibendum judicavimus; rogati, quale ergò in uſum revocare vellemus remedium, omnia enim interna externaque fruſtrà jam fuiſſe adhibita remedia, imò quicquid & quo modo Chirurgi ſinguli ac omnes manibus tentaverint, oleum & operam hactenus perdidiſſe, imò ſtercora jam evomuiſſe, ac eâ de cauſâ conclamatum eſſe. Verum apertionem & inciſionem abdominis (ſi ægra & conſanguinei concedere vellent) unicam eſſe curationis vel reſtaurationis ſpem, vires adhucdum ſatis conſtare, vulnus tale abdominis neutiquam lethale eſſe, imò periculum in morâ; & citò abſque periculo fieri poſſe inciſionem, gangrænâ aliàs inteſtinum facilè affici, omnes & quidem unanimiter affirmabant; tandem in eo omnes conveniebant, modò ægræ & conſanguineis placeret; Quare convocatis conſanguineis, certam mortem brevi inſtare, & nullis etſi potentiſſimis remediis nec quoque manu Chirurgorum herniam illam

Ac tandem levem apertionem abdominis &c. unicam curationis ſpem eſſe, concluſum fuit a Medicis & Chirurgis.

illam enterocelen reſtaurari poſſe diximus, verum dubiam curationis ſpem ſupereſſe, ſi apertionem levem in abdomine concedere vellent; mox Conſanguinei dicebant, quia nulla alia curationis ſpes ſupereſt, nobis quidem perindè eſſet, modò Mater ac ægra conſentiret, cujus corpus eſſet, & res ageretur, quæ dolorem illum ſubire deberet, eâ de cauſâ filia. Matrem adivit, ac ipſi dicta non ſine lachrymis propoſuit, quæ ſtatim annuit, imò filia mea (inquiens) chariſſima, mitè modò faciant, nam dolor jam eſt intolerabilis brevique vel diem ſum obitura vel à tanto dolore brevi liberanda; quiſnam porrò rogabat, illam inciſionem inſtiturus eſſet: cumque adeſſe Magiſtrum Smaltzium practicum reſpondiſset filia; mox invitavit Smaltzium, eâ tantum cautelâ & adhortatione, ut citò & miſericordiâ motus rem conficeret. Quam annuit ægra & conſanguinei.

Quare, exhibitis duobus præcedentis mixturæ cardiacæ cochlearibus ægrâ ſupinâ, capite decliviori, genubus divaricatis ſurſumque ſublatis collocatâ, Magiſter Smaltzius cultro inciſorio inciſionem & apertionem uſque in abdominis cavitatem artificiosè ac levi cum hæmorrhagiâ fecit, tribus digitis tranſverſis circiter à tumore propè muſculum rectum, per quod vulnus duos priores digitos oleo leviter inunctos manus dextræ intrudens, mox inteſtina per anguſtum foramen protuſa ſe obſervare referebat, tumque manu ſiniſtrâ herniam ſeu tumorem leviter comprimendo, imò quaſi contorquendo, ac alterâ manu ſenſim trahendo, breviter inteſtinum introrſum reducebat. Cæterum vulnus more conſueto & ſecundum artem tractavit, inguini emplaſtro ad rupturas *Fernelii* impoſito; moxque præter mixturam cardiacam, enema ſuperius nominatum fuit injectum ac patiens debilis quidem ſemel alvum ſummo cum levamine dejecit, dolorque & nauſea, & vomitus animique deliquium ceſsarunt, enemate per triduum iterato, tandem præter mixturam ſequenti uſa fuit apozemate. Quam apertionem inſtituit Smaltzius. Ægrâ capite decliviori genubuſque allatis poſitâ. Brevique inteſtinum reduxit. Quo facto clyſter fuit injectus.

℞. Radic. fœnicul. ℥ß.
Polypod. quercin. ʒiij.
Folior. malv. M. j.
Senn. ſine ſtip. ℥ß.
Rha-barbar. optim. ʒij.
Sem. aniſ.
Fœnic. ana ʒiij.
Conciſa atque contuſa coquantur
In ſ. q. aq. commun. ad colatur. pint. j. in quâ diſſolv.
Mann. calabrin. ℥j.
Syrup. roſar. ſolutiv. ℥iß.
MS. F. apozema.

Ac decoctum laxans uſurpavit.

Sed quarto poſt apertionem die fatis ceſſit.

Hujus beneficio quotidiè alvum cum multis flatibus depoſuit, quarto poſt operationem die, veſperi levi febriculâ ſubitò fatis ceſſit.

Poſt mortem unà cum Magiſtro Smaltzio adivi conſanguineos filiamque enixè rogavi, ut nobis concederet cadaver aperire, & vidêre quomodò interna ſeſe haberent, ut in poſterum aliis itidem miſeris ità afflictis ſuccurrere poſsemus; tandem annuit filia; cadavere aperto, inteſtinum eo in loco ſphacelatum, ac foramen peritonæi, per quod inteſtinum protruſum fuerat, valdè parvum invenimus, ità ut non niſi ſummâ quaſi cum vehementiâ, inteſtinum eſset protruſum.

Poſt mortem inteſtinum ſphacelatum invenimus.

Duæ mulieres eodem affectu laborantes, imò ſtercora jam evomentes, poſt inciſionem ſed tertio die factam, à tali hernià eodem modo liberatas, ac ſimilia medicamenta interna uſurpantes, curatas ac adhucdum ſanas novimus; harum mulierum querelas, ſymptomata &c. quidem narrarem, ſed brevitati ſtudeo, & mutatis nominibus, idem eſſem dicturus, ſed quid opus eſt verbis, ubi rerum teſtimonia adſunt.

Duæ mulieres eodem affectu laborantes dicto modo curatæ & ſanæ.

Dicta tamen ut *STUDIOSUS LECTOR* eò melius intelli-

Digitized by Google

A
C
D

telligat, en ſequentem figuram.

A. Mulier herniâ inguinali laborans, capite decliviori, genubuſque in altiori loco ſublatis, collocata.

B. B. Abdomen quodammodò diſtentum.

C. Umbilicus.

D. Ipſa hernia, enterocele.

E. E. E. Muſculus rectus.

F. Locus inciſus vel vulnus inflictum.

G. Per quod duos priores digitos manus dextræ Chirurgus protrudens, ac inteſtinum protruſum leviter contrahens.

H. Manus ſiniſtra Chirurgi herniam leviter comprimendo & parum contorquendo, brevi reducens.

Datur & enterocele ſenſim & pedetentim excitata, ubi non ruptio ſed tantum relaxatio peritonæi adeſt, ſymptomata tamen plerumque eadem obſervantur; hujus curationem & reſtaurationem *dexterrimus ac præmaturâ morte extinctus corporis humani perſcrutator indefeſſus, perſpicaciſſimus, Clariſſimus VIR D. ANTONIUS NUKKIUS quondam ANATOMIÆ* in illuſtri *ACADEMIA LUGDUNO-BATAVA PROFESSORIS incomparabilis, in operationibus & experimentis ſuis chirurgicis per J. T. BREM editis, experimento* XXXIV. p. 124. & 125. hiſce tradidit verbis, ac illam operationem ipſemet inſtituit in muliere enterocele laborante, ac ſtercora jam evomente, & adhucdum vivente. Enterocele ſenſim & pedetentim excitata.

Ægro decenter collocato, cutiſque inciſione factâ, extenſum peritonæum, quod inteſtinum includit, in conſpectum prodit; quo itidem inciſo, inteſtinum ſenſim & prudenter repellendum. Nonnunquam tamen partes trium muſculorum abdominis tendinoſæ tranſverſalis ſcilicet, obliquè aſcendentis & deſcendentis (quæ in inguine anguſtum quaſi bietum formant, ut viâ, ſed obliquâ, vaſis ſpermaticis tranſitum præberent) adeò anguſtatæ ſunt, ut ſine illa-

rum

rum dilatatione inteſtinum reſtitui non poſſit. Ad viam itaque hanc dilatandam, ſpecillum excavatum *intromittunt, factâque hiatus dilatatione, inteſtinum in abdomen propellunt. Cavendum interim ne inteſtinum lædatur, nec inciſio nimium extendatur, cum alioquin facilè vas aliquod arterioſum lædi poſſet. Tutius idcircò erit annulum digito eo uſque dilatare & expandere, ut inteſtinum prolapſum reponi poſſit. Si verò contingat, inteſtinum aëre in tantam molem eſſe diſtentum, ut commodè reſtitui non poſſit, variis in locis ſubtiliori acu erit perforandum. Repoſito itaque, ut dictum, inteſtino, hiatus ad cicatricem fortiorem obtinendam, in circumferentiâ ſcarificandus, vulnerique turunda vitello ovi illita immittenda, & applicatis plumaceolis atque compreſſis deligatio inſtituenda.*

Quomodo curanda & reſtauranda.

HOMINES, *IN QUIBUS* κλυσήρια *ET NONNUNQUAM QUOQUE* GLANDES *NON NISI MAGNA URGENTE NECESSITATE PRÆSCRIBENDA*, SUNT.

Enemata & ſuppoſitoria non niſi urgente neceſſitate præſcribenda.

Famelicis.

1. *Famelici*, in quibus purgantes clyſteres minimè convenire dixit *Riolanus meth. medendi general. cap.* IX. ſic quoque *nonnulli Medici melancholicis* clyſmata purgantia nocêre putant, ſi nempe injiciantur antequam humores auſteri aut acidi rectè ſint præparati, correcti & temperati, aliàs tormina ingentia clyſteres purgantes injecti excitant; aſt nonne, halitus vaporeſque blandi, oleoſi, volatileſve ex injectis clyſteribus elati humores auſteros acidoſque quodammodò temperant & corrigunt, ſicque facilius & minori cum ægrorum moleſtiâ quam ullis aliis medicamentis educuntur, curanturque dictis humoribus laborantes? ultima noſtra dicta confirmata vide ſis in obſervationibus hinc indè nempè *capite quinto & ſexto* jam traditis: nullâ quoque præparatione

tione humores per clysma educendos indigêre, testatur *Joannes Walæus in suâ medendi methodo p. m.* 53.

2. *Prægnantes imprimis trimestres & quadrimestres*, nisi valdè urgente necessitate; tumque neutiquam acres aut tantum emollientes fæcesque induratas solventes clysteres præscribendi. Idem quoque innuere videtur *Joannes Walæus in sua medendi methodo tit. de clystere p. m.* 52. dicens, gravidis non facilè adhibendum enema, quia vis ejus irritans intestinum rectum & uterum illi incumbentem stimulat ad expulsionem fœtus; quare quoque *Rodericus à Castro lib. iij. de morbis mulierum cap. xvj.* dixit, in prægnantibus frequentem enematum tam acrium quam emollientium usum vitandum, quia ab ipsis fœtus valdè laxatur ac debilitatur: idem ferè de suppositoriis in prægnantibus usurpatis *Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de suppositor.* & *Ruffus Ephesius* testantur. Prægnantes trimestres & quadrimestres.

TEMPUS *CLYSTERES GLANDESQUE USURPANDI*, ET *QUIDNAM* ANTE, IN, *VEL* POST κλυσήρια *AUT SUPPOSITORIA FACIENDUM, OBSERVANDUMQUE SIT, PAUCIS DEMONSTRABIMUS.*

Quid circà applicationem clysterum & glandium sit observandum.

Tempus κλύσματα *& suppositoria adhibendi.*

Tempus eadem usurpandi.

1. Nullum certum aut constitutum propriè datur; sed omni tempore & quâlibet diei noctisque horâ adhiberi possunt enemata, modò necessitas urgeat, ut testatur *Hippocrates lib. de purgantibus text.* v. *circà finem p. m.* 609. & *Fuchsius lib. ij. de composit. medicamentor. cap.* xx. Nullum certum designari potest.

2. *Matutinum* omnium tamen maximè *opportunum*, quia utplurimum ægrotantes tum sunt ventriculo vacuo; quandò clysteres quoque injiciendos monuit *Fuchsius loco* Matutinum tamen plerumque opportunum.

co ſtatim citato, ut & *Fernelius lib. iij. method. medendi capite tertio*; clyſmata non niſi longè duabus nempè aut tribus horis, longiuſve antè paſtum vel à paſtu injicienda; alioquin unà cibi è ventriculo rapti cum clyſtere deturbarentur; docuit id quoque *Ambroſius Paræus in operib. chirurg. lib. xxv. cap.* 22. ſit idem ferè de *ſuppoſitoriis* dictum, ut vidère eſt apud *Johannem Jacobum Weckerum lib. j. Antidotar. general. cap.* 49. unâ nempè vel duabus antè cibum horis ano eſſe intrudenda.

Æſtivum. 3. *Æſtivum*, (quare etiam à canis ortu per dies quinquaginta infuſis per clyſterem uti concedit SENEX *lib. de purgantibus text. v.*) *autumnale*, *hyemale* ac *vernale* enematum uſurpationi aptum eſt.

Clyſmata & ſuppoſitoria quæ diutius, quæ verò tamdiu non retinenda. NOTA: injecta clyſmata non omnia æquali tempore retinenda, anodyna enim diutius ut & adſtringentia ac glutinantia; nutrientia verò ac corroborantia omnium diutiſſimè retinenda; verum purgantia, ſi ſpontè non erumpant, ultrà unam horam in corpore ne retineantur; aſt antè dimidiam tamen horam quoque non eſſe rejicienda, minus enim temporis ſpatium inſufficiens, majus excedens: ſi tamen præter debitum diutius retineatur clyſter & ex fortioribus licet confectus catharticis, nullius ſit operationis, æger ſeſe moveat, glandemque ano indat; ſi verò & motus & glans nihil efficiant, injiciatur ſtatim aqua tepida vehementer ſalita, aut unus cyathus urinæ & brevi certòque alvus ſolvetur, clyſteremque educent, ut docuit *Wolfgangus Gabelchoverus curation. & obſervat. centur. j. curat. annot.* 62.

Imprimis non in morborum paroxyſmis. NOTA: in ipſis morborum paroxyſmis clyſmata injicienda non eſſe docuit *C. Celſus lib. ij. cap. xij. titul.* 2. *de alvi ductione p. m.* 86. *inquiens*, in ipſo acceſſionis impetu alvus lotionibus non eſt ducenda, quia, quod tum infuſum eſt, alvo continetur, regeſtumque in caput, multò gravius periculum efficit.

AN-

ANTE *CLYSTERIS INJECTIONEM REQUIRITUR.*

Antè clysterem injectum requiritur

1. Ut pridiè abstineat æger, sicque tali curationi sit aptus, ac eodem die antè, aliquot nempè horis, aquam calidam bibat, ut ità superiores ejus partes madescant, tumque in alvum clyster immittatur, quæ ut legimus apud *Cornelium Celsum lib. ij. loco mox citato*, jejuno ventriculo clysmata purgantia necessariò injicienda, quia alias cibus unà educeretur & ventriculi fermentatio læderetur, ut suprà, ex *Fuchsio*, *Fernelio* & *Paræo* jam probatum. Ut æger sit jejuno stomacho.

2. *Ut lateri dextro figurâ curvâ seu semicirculari incumbat*, quum alioquin, si in sinistrum latus depositus sit ægrotans, tota moles viscerum, tum rectum intestinum, tum maximè postremam partem coli (quæ sub splene descendit & ad renem sinistrum annectitur) comprimat, adeò ut clyster ulterius ad capacitatem coli progredi nequeat, sed in duobus inferioribus gyris coli remaneat, nec diutius retineri possit, in dextrum verò latus decumbente ægro, clyster syphone aut alio quovis instrumento, facilè usque ad reflexionem sub liene, deindè sine obstaculo usque ad valvulam intestini coli, ducitur; atque sic æger, quum diutius clysterem retinuerit, majorem quoque indè fructum percipiet; ut testatur *Guilhelmus Fabritius Hildanus observat. Chirurgicar. centur. j. observ.* LXXVII. *p. m.* 56. & *Fernelius method. medend. lib. iij. cap.* 2. Ut lateri dextro incumbat. Et quare.

IN *ENEMATUM USURPATIONE ET INJECTIONE, CONVENIT.*

In enematum injectione convenit.

1. Ut sine magnâ molestiâ doloreve fistula prius oleo benè inuncta paulatim non verò confertim & circumrotando in Ut fistula sine molestiâ &c.

Digitized by Google

paulatim circumrotando in anum intrudatur.

anum immittatur; tumque instrumentum enema continens genis vel superiori manus parti admoveatur, experiaturque an caleat instar urinæ modò emictæ aut lactis modò emulcti, (qualis calor est convenientissimus) nam nec frigidum nec quoque nimis calidum enema injiciendum, ne alterutro modo lædat, dixit *Cornelius Celsius lib. ij. cap. xij. loco sæpius jam citato* (frigus namque intestina & vicinas partes nervosas offendit, iisque bellum inducit, juxtà *Ambrosium Paræum in operib. Chirurgic. lib. xxv. cap. xxij.* & *Heurnium in prax. medic. lib. j. cap. de clystere:*) nimis autem calidum si injiciatur clysma, non satis diu in corpore manebit & valdè, præsertim in dysenteriâ (teste *Philippo Grulingio loco ultimò citato p. m.* 191.) nocebit; si verò nimis frigidum, ultrà debitum tempus retinebitur, quin & ano & vesicæ maximè oberit, flatusque excitabit: imò & mortis causa subindè erit, ut olim contigit civi cuidam *Hafnienſi* apud *Bartholinum Centur. j. histor. anatomic.* 76. tepens ergò idque sensim ac pedetentim non verò confertim, juxtà *Fernelium lib. iij. method. medend. cap.* 3. injiciendum; nam ità subitò & confertim si infundatur, flatus, qui semper ferè in intestinis contineri solent, sursum compellet, undè torminum cruciatus curatu difficillimi, ut Authores nobis sunt *Ambrosius Paræus* & *Heurnius locis ultimò citatis.*

Frigida an calida clysmata an injicienda.

Ut inter injectionem sit hiante ore &c.

2. Ut, dum syringe pedetentim exprimitur, æger sit hiante ore, nihil circumferat, quod ipsi ventrem comprimat, exceptoque clystere in dorsum supinus aliquamdiu cubet, tumque ab omni motu quiescat, ne diaphragma & musculi abdominis attollantur & comprimantur (ut docuit *Joannes Walæus in suâ medendi methodo titul. de clystere circà finem p. m.* 55.) posteà sensim in utrumque latus convertat: vel si dolor partem aliquam aggrediatur, in istam, quam diutissimè si fieri poterit, inclinet: ut si dolor in lumbis sit, regioni lumbari seu dorso: si in latere, huic: si in abdo-

abdomine, ventri: & sic de cæteris æger incumbat.

3. Ut, si clyster ob flatus in intestinis existentes eundemque repellentes immitti nequeat, bis terve ejus injectio sit tentanda & iteranda; sicque aliquandò ventositas omnis ferè emittitur, facilèque tum enema injicitur; ut legimus apud *Philippum Grulingium in suo florilegio loco sæpius jam nominato.* Ut, si flatus impediant injectionem, bis terve tentetur.

4. Ut, qui anhelitus difficultatem, (quales sunt, qui asthmate, aspnæâ, dyspnæâ, vel orthopnæâ laborant,) patiuntur, ad retinendum enema neutiquam cogantur. Anhelosi diu clysma retinêre nequeunt

5. Ut κλυσμεμα illa, quibus ovi vitellum ingreditur (ut sæpè fit in clysteribus antidysentericis &c.) non nimium calefiant, aliàs enim vitellus mox coagularetur atque hoc modo facilè foramen fistulæ siphonis obstrueretur, sicque votis non responderet injectum enema. Enemata, quibus ovorum vitelli immixti, ne sint nimis calida.

6. Ut κλύσματα, quibus axungia admixta, non nimium frigida sint, axungia namque hâc ratione concresceret, & liquoris in anum immissionem impediret. Quibus verò axungia immixta, ne sint nimis frigida.

POST *CLYSTERUM INJECTIONEM OPORTET.*

1. Ut, post infusum κλύσμα, quantum fieri potest, in lectulo se contineat æger, nec primæ cupiditati & irritationi dejectionis protinus cedat, sed ubi necesse est, nempè post semihoram ad minimum, tum demum desideat; ut quondam rectè monuit *C. Celsus loco toties jam citato.* Post injectum enema convenit. Ut lectulo se contineat æger.

2. Ut, si desidendo æger se exhausit, paulisper conquiescat, & ne vires deficiant, utique eo die cibum assumat: qui plenior an exiguus sit dandus, ex ratione ejus accessionis, quæ expectatur, aut in metu non erit, æstimari oportebit: ut IDEM *eodem loco* docuit. Si nimium defatigetur, parum quiescat.

3. Ut, si enema injectum non operatur, suppositoria & quidem acria in anum intrudantur, vel clysteres ex muriâ Ut si non operetur enema, iteretur, aut suppositorio utatur.

confecti injiciantur, &c. de quibus fusius in superioribus.

Si non operetur purgans enema, statim iteretur.

4. Ut, si catharticum κλύσμα non satis diu retinuerit æger, ordinetur statim aliud, & si etiam hoc subitò exierit, illicò tertium præscribatur; ast *nota* unâ die vulgariter non ultrà tria κλυσήρια administranda esse.

Quibus clysteribus salia vix addenda.

NOTA. Quorum intestina sunt acuti sensus, hîc clysteribus parum salis esse admiscendum, si verò hebetis sensus plus salis necessariò addendum, aliàs aut nihil aut parum tantum dejicerent.

Ne simul spiritus intrudatur.

Maximè quoque notandum, suadet *Solenander sect. iij. consil.* 23. ne unà cum clysterum materiâ multus spiritus intrudatur.

Nec olea addenda, & quibus.

Monuit quoque *Aëtius tetrab. j. sermon.* 3. *cap.* 159. ne aqua aut oleum adderetur clysteribus; ubi capitis gravitas aut prostratus appetitus adsit.

Ne assiduè utantur clysteribus.

Heurnius in prax. medic. lib. j. cap. de clystere, clysteribus assiduè non utendum docuit, ne his assueta natura officii sui immemor reddatur; quod contestatum inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Corn. Celsum lib. xij. tit.* 2. *de alvi ductione circà principium. Hippocrates* tamen *lib. j. de morbis mulierum text.* CI. 20. *p. m.* 491. ad imprægnationem per septem dies κλυστήρια perque totidem glandes adhibêre suadet.

CAP. VII.

DE SUDORIFERIS ET DIAPHORETICIS.

De sudoriferis & diaphoreticis.

Sudorifera & diaphoretica quid sint.

Sudorifera græcis ἱδρωτικὰ, à nonnullis quoque διαφορητικὰ dicta, ea sunt remedia, quæ τὰς ἱδρῶτας, sudores movent ac provocant; ἱδρωτικὰ; juxtà *Johannem Jonstonum in suâ ideâ medicæ practicæ lib. iij. de medicamentis cap. v. articul. v. punct. iij. p. m.* 166. sunt quæ materiam peccantem per am-

ambitum corporis *sensibiliter* pellunt: διαφορητικὰ verò, quæ per *insensiles* corporis meatus materiam peccantem educunt: facilè vel difficulter naturâ vel medicamentis sudantes Medico innotescant necessarium est; quare non insubidè *Hippocrates lib. de alimento* §. *vj. p. m.* 596. qui probè perspirant, debiliores & saniores sunt, & à morbis facilè reconvalescunt; qui malè perspirant, priusquam ægrotent, fortiores sunt; ubi autem ægrotarunt, difficilius à morbis reconvalescunt: imò Vel significent.

In sudorum provocatione ars naturam imitatur; natura enim per vias priores cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 8. jam nominatas nominandasve, si materiam morbificam expellere commodè nequit, occultos inquirit ac invenit meatus, quos quoque tenuioribus peccantibus humoribus aperit, sicque superfluam serositatem, alienis utrumque qualitatibus imbutam, per cutis poros expellendo evacuat; per quos non rarò concitatis sudoribus febres quoque criticè solvit, ut testatur *Hippocrates aphor.* 36. *sect. iv.* sudores totum corpus evacuare probat hoc modo *Philippus Grulingius in suo florilegio part. viij. p. m.* 200. nam, inquit; etiamsi primò è corporis ambitu & habitu natura evacuat, humores tamen etiam à reliquâ corporis parte, & primò quidem è venis & arteriis, deindè & aliis partibus omnibus evacuare potest, è quibus nimirum humores commodè ad venas arteriasque & hinc ad ambitum corporis propelli possunt per glandulas vel ex iisdem, quibus totum nostrum corpus scatet, & unusquisque porus cutis respondêre videtur, expelluntur; ut & ex vasis lymphaticis undique abundantibus, ut profusè demonstravit sæpius nam nominatus *Vir acutissimus D. Antonius Nukkius in suâ adenographiâ*, &c. Sudores quomodo provocentur.

Modum verò illum, quo medicamenta ἰδιωτικὰ hæc operantur, si investigemus, inquit *Joannes Walæus in suâ methodo titulo de sudorifero p. m.* 61. necessum est, ut vel ad calorem vel Quomodò verò medicamenta sudorifera operentur.

vel ad facultatem aliquam (vim) fundentem confugiamus: nunquam enim ferosa illa materia ideò per poros egreditur, quod sudorifera eam depellant, sed quia apta facta est ad egrediendum; hoc est, quia humor est calefactus & attenuatus vel incisus, partesque tenues à crassis sunt segregatæ, in hoc enim tota diaphoreticorum operatio consistere videtur.

Quot modis evocetur sudor.

Variis autem modis evocatur sudor, præcipuè tamen vel *balneis siccis* vel *humidis*, & his vel naturalibus vel artificialibus: vel *admotis fomentis*, vesicis, lagenis, lapidibus calefactis, & axillis, inguinibus, poplitibus, volis manuum, & plantis pedum impositis: vel *tegumentis*, & linteaminibus calidis in lecto: vel *motibus* & exercitiis corporeis: vel quoque *assumtis medicamentis hidroticis & diaphoreticis*: de quâ sudorum provocatione hic tantum agere propositum est.

Quibus conveniant humoribus.

Conveniunt ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ medicamenta in serosis, aquosis, biliosis ac tenuibus humoribus, quin & crassis pituitosis, viscidis conferunt humoribus, modò attenuari possint; Crassos verò & adustos, ut vulgò dicuntur, humores nunquam sudoferis educi posse docuit *Joannes Wallæus loco ultimò citato p.* 62. sunt enim, inquit, medicamenta calida, & ità adustis calor adderetur ac major adustio excitaretur; sic quoque melancholicos humores per ἱδρωτικὰ educi impossibile Idem *loco citato* putat, nam, inquit, licet quædam medicamenta sudorifera hujus generis affectibus sæpè cum emolumento exhibeantur, hanc tamen eorum operationem illis non adscribes, quatenus sunt sudorifera, sed quia cardiaca & soporifera admixta sunt.

Quibus in affectibus conducant.

Utiliter sudores arte provocantur in inveteratis & frigidis affectibus, spasmo, paralysi, ischiade & aliis articulorum doloribus: item in febribus malignis & pestilentialibus, lue venereâ, hydrope, scabie, catarrho, erysipelate, pruritu, febribus continuis, intermittentibus præsertim declinantibus; in quibus omnibus affectibus blandiora, spiri-

tuo-

tuosa, volatilia &c. ἱδρωτικὰ mira quandoque præstant.

Pleraque ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ sunt medicamenta calida, exsiccantia, tenuium partium, sale volatili prædita, aperientia, penetrantia, attenuantia, incidentia, rarefacientia, &c. quare in plerisque jam nominatis humoribus & affectibus valdè sudorifera conducunt, de quibus in sequentibus. Qualia sint sudorifera & diaphoretica.

Cavendus verò sudoriferorum medicamentorum usus in corporibus siccis, morbisque calidis atque siccis, quales utplurimum esse solent acuti, semper autem febres hecticæ. Quibus non ità conducat.

Differentiam *sudoriferorum* & *diaphoreticorum* quod attinet, respectu *substantiæ* sunt vel *simplicia* vel *composita*, & hæc rursus vel *officinalia* vel *magistralia*, illa enim in officinis semper ferè reperiuntur parata, hæc de novo à *Medicis* componuntur ac præscribuntur: respectu verò *virium* sunt vel *lenia*, vel *mediocria*, vel *vehementia*. Sudoriferorum &c. differentiæ.

Variorum autem sunt hæc ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ generum, quorum quædam è *mineralibus*, quædam ex *animalibus* & *vegetabilibus* parantur, ex quibus tantum selectiora, notissima, elegantiora, nobiliora, & sæpius ab aliis & nobis probata & cum successu non semel præscripta in medium producemus: antequam verò ad composita illa deveniamus, simplicia quædam sudorifera & diaphoretica primò nominabimus; Ex quibus petantur.

Excellunt ergò inter *simplicia vegetabilia*, *primò radices* acori veri, angelicæ, serpentariæ Virginianæ, apii, carlinæ, chinæ, contrayervæ, gentianæ, petasitidis, zarsæparillæ, tormentillæ, zedoariæ, zinziberis. *Secundò herbæ* & *folia* cardui benedicti, galegæ, origani, rutæ, salviæ, scabiosæ, scordii, serpilli: *tertiò flores* calendulæ, chamomillæ, sambuci, item flammea croci stamina quæ officinarum crocus: *quartò baccæ* juniperi, lauri, sambuci; *quintò semina* apii, aquilegiæ, citri, levistici, milii, nasturtii: *Sextò ligna* guajaci, juniperi, sassafras: *Septimò cortices* Inter simplicia vegetabilia quæ excellant.

Digitized by Google

fraxini, guajaci, juniperi, saſſafras, item pomorum arantiorum & citriorum: *Octavò gummi* guajaci, juniperi. &c.

Inter minera lia & animalia.

Inter *mineralia* & *animalia ſimplicia* ſequentia imprimis laudantur, ut terra ſigillata turcica, melitea, germanica ſtrigenſis (quæ & axungia ſolis dicitur) & lignicenſis (quæ & lunæ axungia & unicornu minerale à nonnullis vocatur) ſuccinum, ſulphur, lapis bezoar orientalis & occidentalis, malabaricus, pulveriſatus ſubflavo colore tinctus, item factitius ex Goâ; & lapis hiſtricus, Luſitanis imò vulgò jam *PEDRO DEL PORCO* dictus, qui invenitur in folliculo fellis hiſtricis, coloris carnei vel potius parenchymati hepatis non abſimilis, quaſi ſquammatus, ſaporis amariſſimi, ſudores quam maximè ac ſummo cum levamine, nec non ſubindè alvum ſimul provocans, in febribus omnibus & imprimis malignis, in aphthis, præcordiorum anxietatibus, variolis & morbillis, &c. datur plerumque in infuſione, & nonnunquam etiam ſed rariſſimè in pulvere, tanto enim conſtaret pretio, verum magnarum virium, in febribus profligandis; ſequenti modo & doſi tum exhiberi ſolet.

Lapidis pedro del porco deſcriptio, ejuſque vires & uſus.

℞. Lapid. ſeu pedro del porco gran. vj.
Margarit. præparat.
Corn. cerv. philoſophicè præp. ana gran. v.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus.

Infuſio plerumque paratur cum aquâ cardui benedicti vel ſimili deſtillatâ ſimplici, ſi nempè dictus Lapis per horam vel ſeſqui horam, duaſve horas (prout aqua plus minuſve amareſcit) in duabus unciis relinquatur; hæcque tinctura vel potius infuſio (quia aqua non tingitur) amara ægris exhibetur; Verum de hoc lapide quia Plurimi Viri Graves ſatis ſuperque imò fuſius jam ſcripſêre, in ſequentibus non niſi quid obſervaverim in hoc illove morbo &c. *LECTORIBUS STUDIOSIS* dabo; *Notatum* tamen vellem, exteriorem tunicam vel veſiculam, quâ lapis ille ſæpius eſt obductus,

non

non esse vesicam, sed tantum folium quoddam tenue exsiccatum, glutinosâ quâdam materiâ admodum artificiosè adhærens, quæ infusione macerationeque in aquâ simplici stillatitiâ calefacta facilè dissolvitur, quod folium jam exsiccatum servo ac unicuique demonstrare queo. Item lapides in vesicâ humanâ urinariâ & felleâ bovinâ &c. contenti; Unicornu, cornu cervi, ut & compositus ille *pulvis COMITISSÆ KENT* in febribus, variolis, morbillis & præcordiorum anxietate ità celebris, ac Plurimis Practicis non tantum in Angliâ sed & in hisce Regionibus familiaris, imò a nobis sæpissimè exhibitus, ex radice contrayervæ, margaritis præparatis, lapide bezoardico orientali, auro foliato &c. paratus. Descriptio pulveris Comitissæ Kent.

Nonnulli verò autumant Pulveris Comitissæ Kent sequentem veram esse descriptionem.

℞. Extremit pedum cancror. ʒß.
Ocul. cancr. }
Coral. rubr. } præpar. ana ʒj.
Margarit. }
Succin. alb. præp. ʒß.
Radic. contrayerv. ℈ij.
Bezoar. oriental.
Trochisc. de viperis ana ℈j.
Ossium de corde cervi gran. xvj.
Auri foliat. ℈ß.

Illius alia descriptio?

MS. F. omnium pulvis tenuissimus, arctissimè claudendo servandus.

Ex hoc pulvere cum parvâ quantitate mucilaginis gummi tragacanthi fiant globuli s. a. exsiccandi, diuque pro libitu servandi.

Nec quoque minimas tenet partes pulvis è chebis cancrorum sequenti modo in pharmacophœiâ Londinensi descriptus.

℞. Margarit. præparat.

Oculor. cancror.
Pulvis è chelis cancrorum Londin. Corall. rubr.
Succin. alb.
Corn. cerv. philoſophicè præp.
Lapid. bezoard. orient. ana ʒß.
Pulv. ex apicibus chelar. cancr. ʒiij.
MS. F. omnium pulvis tenuiſſimus.

Ex hoc pulvere formentur quoque poma parva cautè poſtmodum exſiccanda, ac auro foliato obducenda, ſi gelatina è viper. noſtr. ſpoliis extract. q. ſ. addatur.

Quidam etiam addunt radicem contrayerv. ad ʒß. ac plures tum ſudores movêre putant.

Ex dictis & ſimilibus ſimplicibus vegetabilibus, varia præparantur ἰδιωτικὰ *ſimplicia* & *compoſita*, *ſimplicia* ſunt vel *aquæ*, vel *ſpiritus* vel *ſyrupi*, vel *rob*, &c. & *primò*

Aquæ diaphoreticæ ſimplices. Inter *aquas* ſimplices, excellit aqua *radicum* angelicæ, ligni ſaſſafras, *foliorum* apii, ſcordii, leviſtici, *baccarum* juniperi, *corticum* citri, arantiorum, *florum* ſambuci, cum vel ſine fermentatione omnes ac ſingulæ præparatæ:

Spiritus. *Secundò* inter *ſpiritus* ſimplices primas tenet: ſpiritus *radicum* angelicæ, ſuaviſſimi odoris & ſaporis aliis ſubdulcibus admixtus, *baccarum* juniperi, *ligni* guajaci & quercini per retortam tubulatam more *Glauberiano* præparatus, *ſeminum* apii, *florum* chamomillæ & ſambuci, item flammeorum ſtaminum croci, *corticum* citri in præcordiorum ex flatibus & humoribus pituitoſis auſteriſque productâ anxietate ſpecificus, &c.

Syrupi. *Tertiò* inter *ſyrupos* non infimum tenet locum ſyrupus è ſucco foliorum cardui benedicti, è ſucco florum papaveris erratici, è ſucco foliorum ſcordii, &c.

Rob. *Quartò rob* è baccis juniperi, è baccis ſambuci (quod & in nonnullis corporibus ſimul alvum ſolvere obſervavi) è baccis ebuli, omnibus prævalent.

Com-

Composita itidem sunt vel *aquæ*, vel *spiritus*, *electuaria*, *extracta*, *decocta*, *essentiæ* & *tincturæ*: Composita quotuplicia.

Inter *aquas sudoriferas & diaphoreticas compositas* præcipuè commendantur sequentes, ut aqua theriacalis *Andernaci*, *Crollii*, *Hartmanni*, *Plateri*, itemque aliæ cum spiritu vini rectificato vel spiritu aceti, acetoque ipso per digestionem & extractionem paratæ: maximè hic in usu est *aqua theriacalis simplex* per spiritum vini rectificatum theriacæ *Andromachi* affusum, & in M. B. digestum parata; Practico cuidam *sequens* frequenti est in usu. Inter aquas diaphoreticas &c. compositas quæ excellunt.

℞ Rad. angelic.
Imperator.
Valerian.
Contrayerv.
Zedoar. ana ʒj.
Dictamn. alb.
Aristoloch. rotund.
Chelidon. maj. ana ʒvj.
Fol. card. bened.
Scabios.
Rutæ
Scord. ana M. j.
Meliss.
Dictamn. cretic. ana M. β.
Flor. hyperic.
Calendul.
Sambuc. ana p. iij.
Bacc. juniper.
Laur.
Cortic. guajac.
Lign. sassafras ana ʒß.
Citrior. } exterior. ana ʒv.
Arantior. }

Spiritus diaphoreticus antifebrilis.

Sem. ſiler. montan.
Apii ana ʒij.
Croci optim. ʒß.
Nuc. moſchat.
Myrrh. rub. ſale armoniaco pulveriſato ſeorſim mixt.
Cardam. major. ana ʒiij.
Opii correct. ʒß.
Cinam. acut. ʒiij.
Conciſis atque ſimul contuſis affund.
Spirit. tartar. ʒiij.
Vini, radicibus angelicæ affuſ. & abſtract. ℔.xviij.
Macerentur ſimul per octiduum in Mariæ Balneo, vaſis optimè clauſis, dein colentur, colaturaque ad uſum ſervetur. *Sudores blandè aſt tamen copiosè provocat, in febribus maximè conducit.*

De aquis theriacalibus ſudoriferis &c. per vini ſpiritum rectificatum præparatis, quia mentionem jam fecimus, meritò quaſdam cum aceti ſpiritu confectas hiſce addimus, quas inter excellunt *acetum theriacale* & *aqua prophylactica à Celeberrimis Viris D. Franciſco de le Boe Sylvio, Medicinæ Practicæ in Academiâ Lugduno-Batavâ quondam profeſſore Primario, in ſuâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. j. & D. Paulo Barbette p. m. in ſuâ praxi lib. iij. cap. iij. p. m.* 111. hoc modo deſcripta.

Aquæ prophylacticæ Sylvii deſcriptio.

℞. Rad. angelic.
Zedoar. ana ʒj.
Petaſitid. ʒij.
Fol. rut. ʒiv.
Meliſſ.
Scabioſ.
Flor. calendul. ana ʒij.
Nuc. jugland. immatur. conciſar. ℔ij.
Pomor. citri recent. conciſ. ℔j.

Sem.

Contundantur omnia simul, deindè affunde

Aceti vini optimi ad tres quartas partes ex arenâ in cucurbitâ vitreâ per se destillat. ℔xij.

Digerantur per noctem, deindè destillentur igne cinerum lento ad siccitatem, idque sine ustione; ex fæcibus relictis s. a. conficiatur extractum magnarum virium.

Palmam omnibus inter *Spiritus* præripit, *spiritus theriacalis Clariss. Viri D. Michaëlis Professoris quondam Lipsiens. p. m.* item *spiritus theriacalis camphoratus*, nec non *spiritus diatrion*, s. diaphoreticum in peracutis *Paracelsi*, & mixtura simplex, quæ & mixtura de tribus vocatur, sequenti modo præparata.

℞. Spirit. theriacalis camphorat. ℥v.

Tartar. ʒiij.
Vitriol. rectificat. ʒj.

Mixtura de tribus.

MS. digerantur, vasis optimè clausis per mensem chymicum.

Spiritum theriacalem camphoratum *Hartmannus in basilicam chymicam Crollii p.* 160. hoc modo præscribit.

℞. Theriac. Andromach. veter. ℥v.
Myrrh. rub. ʒijβ.
Croci optim. ʒß.

His mixtis in cucurbitâ superfunde

Spirit. vini correctissimi s. rectificatissimi ℥x.

Spiritus theriacalis camphoratus.

Vasis optimè clausis digerantur aliquamdiu, tumque impositio alembico rostrato (prius in eundem reponantur Camphoræ electæ & tritæ drachmæ duæ) juncturisque arctè clausis, leni balnei calore ab initio, mox fortiori spiritus abstrahatur, terque spiritus magmati reaffundatur, iterumque abstrahatur. Essentiam theriacalem camphoratam huic spiritui anteponendam videsis Studiose Lector apud

Joan.

Joannem Zwelferum in mantissâ hermeticâ p. m. 752.

Idem Practicus superius jam nominatus frequenti quoque in usu habet *sequentem diaphoreticum alexipharmacum spiritum.*

Spiritus alexipharmacus diaphoreticus.

2. Rad angelic. ℥iß.
Petasitid.
Valerian.
Zedoar. ana ℥ß.
Fol. scord.
Rutæ
Major. nob.
Salv. } recent. { ana ℥ij. / ana ℥j.
Flor. calendul. ℥iß.
Bacc. laur.
Junip.
Cort. recent. exterior. arantior.
citrior. ana ℥ß.
Myrrh. rub. ℥vj.
Macis ℥ij.
Croc. optim. ℥ß.
Camphor. ℥iß.
Concisis & crassè contusis affund.
Salis volat. oleos.
Spirit. Vini granis actes infus. & abstract. pint. vij.
Factâ sufficiente digestione leni calore ad siccitatem usque destillando abstrahatur spiritus, in quo abstracto spiritu infund.
Opii præparat. ℥ß.
Syr. è succo scordii
card. ben. } express. conf. ana ℥ij.
MS. & usui vitro benè clauso servetur.

Excellunt inter *electuaria* ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ, *Theriaca Andromachi, Theriaca Saxonica, Mithridatium Damocra-*

cratis, Diascordium Fracastorii, Diascordium Sylvii in suâ praxeos medicæ ideâ novâ lib. 1. cap. LVIII. *p.* 335. descriptum, item *sequentia duo* valdè sudores moventia omnibus commendo:

Electuarium diaphoreticum.

℞. Rad. angelic.
Contrayerv. ana ℥j.
Tormentill.
Zedoar. ana ℥ß.
Irid. florentin. ana ʒvj.
Fol. scord. ℥j.
Dictamn. alb.
Rutæ
Laur. ana ʒv.
Flor. calendul. ʒiij.
Cortic. lign. guajac.
Sassafr. ana ℥ß.
Bacc. laur. ʒijß.
Terr. sigillat. ℥j.
Styrac. calamith.
Macis
Spic. nard, ana ℥ij.
Extrem. cortic. arantior.
Myrrh. rub.
Cardamom. minor. ana ʒiij.
Croc. optim. ʒvj.
F. omnium pulvis tenuissimus, tumque
℞. Hujus subtilissimi pulver. ex. gr. ℥xij.
Rob. sambucin.
Syr. limon. ana ʒiß.
Ol. cortic. arantior. } stillat. ana ℈j.
citrior. }
Opii dissolut. & inspissat. ʒij.
Iterumque in s. q, vini generos. calid. dissolv. & immisceatur.

F.ſ. a. opiatum, doſis ad ʒij. à ʒß.

Electuarium diaphoreticum potenter ſudores movens.

℞. Rad. ariſtoloch. rotund. ʒij.
Gentian.
Leviſtic.
Imperator. ana ʒiiß.
Galang.
Valerian.
Enul. campan. ana ʒiß.
Fol. ſcord.
Rutæ
Laur. ana M. ij.
Card. bened. M. iij.
Flor. calendul. ʒß.
Sem. apii ʒvj.
Citri ʒj.
Bacc. laur. ʒiß.
Nuc. moſchat. ʒß.
Cort. guajac.
Saſſafras ana ʒj.
Opii per exhalationem correct. ʒß.
Conciſis atque contuſis affund.
Spirit. vini baccis juniperi & radicibus angelicæ affuſ. & abſtract. q. ſ.

Digerendo extrahatur toties harum ſpecierum eſſentia & vis, repetitis vicibus tincturam decantando & novum ſpiritum affundendo, quouſque ſpiritus non amplius tingatur aut nullius ſaporis & virtutis obſervetur, extractiones omnes miſceantur invicem & colentur, cucurbitæque vitreæ humili indantur, & abſtrahatur lento calore ſpiritus (qui ſpiritus ſudores quoque potenter movet) ad conſiſtentiam ſyrupi liquidioris, cui extracto liquido, ſequens pulvis tenuiſſimus addendus.

℞. Rad.

℞. Rad. contrayerv. non carios. ʒij.
Zedoar.
Croc. optim. ana ʒvj.
Myrrh. rub. ʒiij.
Macis ʒvj.
Flaved. cortic. arantior. ʒß.
Corn. cerv. philosophicè calcinat. ʒij.
Terr. sigillat. ʒiß.
F. omnium seorsim pulvis subtilissimus, cui add.
Ol. stillat. cinamom. ℥ß.
Cort. citri
arantior. ana gutt. xv.
MS. & extracto liquido (ut dictum) addend. si verò non satis liquidæ sit consistentiæ addatur
Rob. bacc. sambuc. q. s.
F. s. a. Electuarium, potenter sudores movens.

Non infimum inter *extracta* ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ tenent locum sequentia, ut *extractum antipestilentiale* apud *Joannem Zwelferum in appendice in pharmacopœiam Regiam p. m.* 127. & 128. descriptum, summas ob virtutes, en totam ejus compositionem.

Extractum antipestilentiale J. Zwelferi.

℞. Rad. angelic. ʒij.
Anthor.
Contrayerv. ana ʒj.
Enul. campan.
Imperator.
Levistic.
Mors. diabol.
Scorzoner. ana ʒij.
Zedoar. ʒiij.
Herb. recent. scord. nostrat.
rut. hortens. ana ʒiv.
Flor. calendul.

Croc. auſtriac. ana ʒj.
Cort. citri recent. flaved. ʒiiß.
Bacc. junip. ʒiij.
Herb. *Paridis* ʒiß.
Sem. rut.
Citri ana ʒj.
Myrrh. rub. ʒij.

Inciſa & contuſa craſſiuſculè, ac cucurbitæ vitreæ immiſſa, extrahatur cum ſ. q. ſpiritus vini, repetitis vicibus affuſi, quouſque tota virtus & efficacia abſtracta ſit, nec ſpiritus vini tincturam amplius eliciat; extractiones omnes filtratæ per alembicum ad extracti conſiſtentiam abſtrahantur deſtillando, cui adde

Ol. ſtill. angelic.
Citri ex recentibus corticib.
Rut. hortenſ.
Succin. ana ʒiß.
Prius cum
Pulv. Sacchar. albiſſ. ʒiij.
permixtorum.

Fiatque extractum alexipharmacum nobile.

Nec non *extractum febrifugum* p. 189. & 190. deſcriptum, ut & *ſequens* in gratiam cujuſdam, qui cum diu quartanâ intermittente ſimplici mox verò duplici laboraſſet, & nil niſi pilulas aſſumere poſſet, à nobis antè annum circiter concinnatum; quare quoque in ſequentibus totam morbi hiſtoriam inveniet Studiosus Lector.

Extractum diaphoreticum febrifugum in quartanâ præſcriptum.

℞. Rad. gentian. ʒiij.
Imperator.
Zinziber. ana ʒj.
Leviſtic.
Angelic.
Ariſtoloch. rotund. ana ʒx.

Fol. eupator. cannabin.
Card. bened.
Absinth.
Scordii ana M. i℔.
Rut.
Summit. centaur. min. ana M. ij.
Cort. lign. guajac. ℥ij.
Baccar. laur. ℥iß.
Juniper.
Sem. nigell. ana ℥j.
Opii per exhalationem correcti ℥iß.
Concisis atque contusis affund.
Spir. vini rectific. q. s.
Ut nempè tres quatuorve digitos superemineat, digeratur in loco calido per octiduum, tinctura decantetur, ac reaffundatur
Spirit. vini rectific. q. s.
Digeratur iterum per octiduum &c. idque toties repetatur, donec nihil tincturæ, virtutis aut saporis ex speciebus extrahatur; tincturæ colatæ & filtratæ misceantur, indanturque cucurbitæ vitreæ, & lento igne abstrahatur spiritus vini (qui in febribus admodum conducit pro diaphoretico febrifugo) ad syrupi liquidioris vel paulò ulterius consistentiam, tumque
℞. Rad. contrayerv. non carios. ℥vj.
Myrrh. rub.
Croc. optim. ana ℥ß.
Sal. volatil. succin.
Gumm. guajacin. ana ℥iij.
Ocul. cancr.
Flor. sulphur. ana ℥ij.
Sal. armon. rubr. ℥iij.
MS. F. Pulvis tenuissimus & subtilissimus qui extracto

cto huic liquido admiſceatur & redigatur ad conſiſtentiam Maſſæ Pilul: hæ pilulæ potenter ſudores & feliciter febres tollunt, doſis à gr. xv. ad xxv. & ſubindè paulò ulterius.

Decocta diaphoretica in ſequentibus ubi de formulis ſudoriferorum agemus, inveniet Ingeniosus Lector.

Ingentis inter *eſſentias ſudoriferas* ac *diaphoreticas* efficaciæ imprimis ſunt ſequentes, ut *eſſentia theriacalis camphorata* apud *Ioannem Zwelferum in Mantiſſâ Hermeticâ p. 752.* & *eſſentia alexipharmaca ejuſdem in pharmacopœiâ Regiâ p. m. 892.* deſcripta: item *ſequens* amico cuidam integerrimo in praxi valdè frequens.

Eſſentia diaphoretica.

℞. Rad. imperator.
Valerian. ana ℥j.
Leviſtic.
Zedoar.
Irid. florentin. ana ℥vj.
Fol. recent. rut. M. iij.
Scord.
Laur. ana M. iß.
Bacc. junip.
Laur.
Myrrh. rubr. ana ℥iß.
Croc. optim.
Extrem. cort. citri
Arantior.
Macis ana ℥ß.
Camphor. ℥ij.
Conciſis & craſſè contuſis affund.
Spir. vini radicibus angelic. affuſ. & abſtract.
Corticibus citri recentibus itidem infuſ. & abſtract. ana ℔ijß.
Vini hiſpanic. optim. ℔ij.

Dige-

Digerantur leni calore per octiduum, tumque ex cucurbitâ vitreâ humili abstrahatur ad siccitatem (ast tamen sine ustione) spiritus, ex fæcibus relictis s. a. extractum paretur, ac in spiritu abstracto dissolvatur, in quo spiritu, sequentes species infundantur.

℞. Rad. angelic. ʒij.
Zedoar.
Galang. ana ʒiß.
Fol. rut. ʒiij.
Salv.
Lauri ana ʒij.
Flor. calendul.
Sem. rut. ana ʒj.
Bacc. laur. ʒiß.
Cortic. lign. guajac.
Extremit. cortic. arantior. ana ʒij.
Cinamom. acut. ʒiij.
Croc. optim.
Cardam. major. ana ʒß.

Concisa & crassè contusa cum superiori spiritu iterum per octiduum vel ulterius pro specierum sufficienti extractione digerantur, tumque tinctura decantetur, fæcibusque relictis affundatur

Spirit. vini q. s.

Ac post sufficientem digestionem per cucurbitam destillando abstrahatur spiritus, superiori tincturæ admiscendus, in quâ dissolvatur

Syrup. è succo card. bened. parat. ℔ß.

Ol. ex recentibus corticibus arantior. destill. & in syrupo cum pauxillo tincturæ dissolut. ʒj.

MS. & usui, vasis optimè clausis, hæc magnarum virium essentia, servetur.

Inter *Tincturas hidroticas* excellit *tinctura* illa in *Germaniâ*

Tinctura bezoardica D. J. Michaelis.

nâ celebris *bezoardica D. Joannis Michaëlis* P. M. quæ ex
Spirit. *illius* theriacal. ℔ß.
Tartar. rectificat. ℔iij.
Vitrioli ℔j.
Camphor. ʒß.
Invicem mixtis & per retortam destillatis santaloque rubro tinctis, componitur. Spiritum theriacalem addidissem, nisi ex tot radicibus, herbis, floribus, &c. esset compositus, ac ubique jam prostaret.

Sæpius in usu habui sequentem *tincturam diaphoreticam*, ac in frigidis morbis ex pituitosis serosisque humoribus imprimis oriundis cum successu exhibui:

Tinctura diaphoretica.

℞. Gumm. guajac. ʒiij.
Croc. optim. ʒiß.
Extremit. cortic. arantior. ʒij.
Macis ʒß.
Fol. rut. recent. M. iij.
Concisis atque contusis (excepto gummi guajacino) affund.
Spir. vini radicibus angelicæ contusis affus. & abstract.
Cort. citri recentibus itidem affus. & abstr. ana ʒxij.
Mixta digerantur per duas circiter septimanas; gummi guaj. seorsim affund.
Spirituum dictorum ana ʒiv.
Et digerantur in loco calido per octiduum, tincturaque superiori tincturæ addatur, quæ post sufficientem extractionem decantata, ad usum servetur.

Diaphoretica chimica quare cæteris præferenda.

Meritò hisce chymica *ἱδρωτικὰ* & *διαφορητικὰ* adduntur, utplurimum enim in minori dosi quam quidem galenica medicamenta exhibentur, sunt quoque & gratiora vel insipida & tamen potentiora, imprimis si galenicis medicamentis sint mixta, sicque usurpata; inter pulveres sequentes potissimum

in

in usu sunt, ut *antimonium diaphoreticum*, item *diaphoreticum ex antimonio* apud *Joannem Freitagium in aurorâ medicorum cap. xvij. lib.* IV. *p. m.* 622. hoc modo præscriptum.

℞. Antimon. crud. part. j.
Nitri optim. part. viij.

Trita accuratè misce, & portionem aliam post aliam pedetentim immitte in crucibulum, inter candentes prunas positum, donec omnia colliquescant, nitrumque in superiore parte instar aquæ fluat, effunde in aquam calidam, *admodum cavendo à violentâ eruptione materiæ* (quæ & vestimenta perrumpat) & ne in fumum penitus solvatur, & avolet, in aquæ fundo invenies verum antimonium diaphoreticum per nitrum extractum: *hujus grana sex vel septem sudores movent.*

Antimonium diaphoreticum J. Freitagii.

Nec non *bezoardicum minerale* sæpius hoc modo à nobis ex butyro antimonii sequenti &c. præparatum & usurpatum.

℞. Antimon. optim. pulveris.
Mercur. sublimat. ana q. v.

Misceantur super porphyrete, optimè invicem mixta retortæ vitreæ collo brevi & amplo præditæ indantur, destillanturque s. a. ex arenâ per gradus quamdiu aliquid exit, & habebis butyrum antimonii liquidum & glaciale (ex liquido utplurimum præcipitatione per aquam pluvialem fit mercurius vitæ,) tum

Bezoardicum minerale.

℞. Butyr. glaciâl. vel etiam liquid. q. l.
Ei affundatur tamdiu
Spirit. nitri.

Quamdiu effervescit, tumque per viginti quatuor horas in digestionem reponatur, posteà ex retortâ vitreâ destillando in arenâ ad siccitatem spiritus abstrahatur, terque cohobetur (hic abstractus spiritus vulgò spiritus nitri bezoardicus nominatur) pulvisque relictus

crucibulo paululum *igniatur*, (aſt, *Nota*, non nimis, aliàs vim vomitivam acquireret) & erit bezoardicum minerale præparatum.

Nonnnulli ſpiritum nitri affuſum butyro antimonii deſtillando non abſtrahunt, aſt primâ vice ad ſiccitatem evaporant, relictoque pulveri ſicco eam ſpiritus vini rectificati affundunt quantitatem (ut paſta indè effici queat) tumque ſpiritum vini, paſtâ illâ crucibulo ignito impoſitâ, deflammant, putantque magis ſudores movêre bezoardicum minerale hoc ultimo modò præparatum:

Ex capite mortuo butyri antimonii ex anaticâ antimonii pulveriſati & mercurii ſublimati parte præparati & confecti pulverem diaphoreticum ſequenti modo non ſemel compoſuimus;

Pulvis diaphoreticus ex capite mortuo butyri antimonii.

℞. Capit. mortui poſt deſtillationem dicti butyri antimonii relict. ex. gr. ℥j.
Nitri pulveriſat. ℥iij.
F. pulvis ſubtiliſſimus, optimè miſcendus, qui cochleatim in crucibulum ignitum inter vivas & candentes prunas poſitum immittendus (aſt, *nota*, non citius aliud cochleare indendum, niſi prius inditum cochleare planè ſit conflagratum) & poſt conflagrationem eximendus, contundendus, aquâ pluviali tepidâ bis, ter, quaterve edulcorandus, & ad uſum ſervandus: potentius quam vulgare antimonium diaphoreticum τὰς ἱδρώτας promovet.

Cinnabaris antimonii.

Item *Cinnabaris antimonii* vulgò ex capite mortuo butyri hoc modo præparatur,

℞. Caput mortuum poſt butyrum antimonii relictum,
Indatur retortæ loricatæ, & in igne aperto prius leni, mox potentiori deſtilletur, ſpatio trium vel quatuor horarum

horarum cinnabaris antimonii in collum retortæ loricatæ sublimabitur, undè effractâ retortâ colligatur cinnabaris.

Ut & *Regulus Antimonii medicinalis* à nonnullis dictus, quia in *febribus intermittentibus quotidianis, tertianis, quartanisque* tantum habet usum, qui sequenti modo vulgò paratur.

Regulus antimonii medicinalis.

℞. Antimon optim. ℥ij ß.
Sal. tartar. rectè calcinat. ℥ß.
Commun. ℥ij.

Seorsim contundantur minutissimè & misceantur exactè, tum crucibulo fortiori hæc massa indatur, ac suprà ignem fundatur, donec instar aquæ fusa appareat, relinquaturque in eo statu per quartam præter propter horæ partem, effundaturque postmodum in conum fusorium excalefactum & sevo illitum, superiora coni leviter concutiendo, hoc enim modo cadet regulus ad fundum coni, hærentibus in superficie scoriis porosis tumque regulum à scoriis separato; signum benè præparati reguli est compactio particularum (porositas enim contrarium denotat) earumque pulverisatarum colorem obscurè rubentem referentium: Hunc regulum ruditer contusum in aquam pluvialem conjicito, & ab omni salsedine abluito ac in aquâ pluviali semper conservato, aliàs facilè vomitum non sudorem provocaret (de quo statim plura) sudoriferum est tutissimum imò ex antimonio optimum, longè antecellit cætera diaphoretica antimoniata, ut antimonium diaphoreticum vulgare, bezoardicum minerale & similia, in quibus principia antimonii vel in aurâ sunt discussa vel nimium fixata, ut Plurimi Chimici putant: Plura de Antimonio & similia qui desiderat, adeat *tractatulum de antimonio Basilii Valentini*, & inveniet *STUDIOSUS LECTOR* varia præparata, quæ à Nonnullis ut nova & jam jam excogitata divulgantur.

In aquâ servandus aliàs vomitum excitat.

Quo modo exhibendus.

Notandum, hoc diaphoreticum antimoniale, non ſolum ſed cum aliis & quidem vegetabilibus ut croco, ſale cardui benedicti, diaſcordio Fracaſtorii, theriacâ &c. vel mixturis diaphoreticis mixtum exhibendum eſſe, aliàs vix imò ne vix quidem ſudores provocat, hujus doſis eſt à granis decem ad ſemi drachmam.

Varii diaphoretici chymici pulveres.

Nec non *bezoardicum ſolare, lunare, joviale, martiale*, & *metallicum*, apud *Joannem Beguinum in ſuo tyrocinio chymico p.* 193. 302. 303. 304. 354. & 436. (vide quoque *Hartmanni notas in Crollium p.* 270.) & *jupiter diaphoreticus* apud *eundem p.* 334. & 335. deſcr. ut & *mercurius præcipitatus diaphoreticus* p. 322. & 323. &c. *flores ſulphuris, flores ſalis armoniaci, flavi martiales, rubri, Cornu Cervi philoſophicè præparatum, ſulphur auratum diaphoreticum Beguini p.* 295. & 296. quod admirabile ἰδιωτικὸν à *plurimis* cenſetur.

Chymici ſpiritus diaphoretici.

Inter ſpiritus chymicè præparatos excellunt ſequentes, *ſpiritus tartari, ſalis armoniaci, Cornu Cervi*, & imprimis ejus *ſal volatile, ligni guajaci, ligni quercini, nitri dulcis*, &c.

Salia vegetabilia diaphoretica.

Non infimum quoque inter ἰδιωτικὰ medicamenta tenent locum, *ſalia* vegetabilium per uſtionem & incinerationem parata, quæ inter potiſſimum in uſu ſunt ſequentia, ut *ſal cardui benedicti, ſcordii, rutæ, abſinthii, fraxini, ſambuci*, &c.

Plura ac innumerabilia chymicalia ἰδιωτικὰ & διαφορητικὰ paſſim apud *Chimiæ ſcriptores* occurrunt, aſt non niſi uſitatiora & præcipua tradere fuit animus, tranſeamus ergò ad ſudoriferorum & diaphoreticorum formulas.

Sudoriferorum & diaphoreticorum formulæ.

FORMULÆ SUDORIFERORUM ET DIAPHORETICORUM.

In formâ hauſtus.

In formâ hauſtus.

℞. Aq. card. bened. per fermentat. præpar. ℥j.

Spir.

Spirit. Diaphor.. p. 469. descr. ʒß.
Sal. absinth.
Antim. diaphor. ana ℈ß.
Croc. optim. gr. vj.
Syr. è succo foliorum recent. scord. expresso parat. ʒiij.

MS. F. haustus, *in febribus intermittentibus tertianis à pituitosis viscidis humoribus productis, maximè & potenter sudores movens, febrimque ut plurimum primâ, secundâve vice (post debitam corporis nempè expurgationem si exhibeatur) tollens: duabus tribusve antè paroxysmi invasionem horis si exhibeatur.* Contrà febres intermittentes.

℞. Aq. levistic.
Radic. angelic. ana ʒvj.
Spirit. theriacal. camphorat. p. 471. descript ʒß.
Tartar.
Salis armoniac. ana ℈j.
Croc. optim. gr. xv.
Syr. è succo scord. expresso parat. ʒß.

MS. F. haustus pro duabus dosibus, *quondam à nobis mulieri ex gravi frigore subitò in menstrua suppressa & totius corporis dolorem gravativum collapsæ cum successu præscriptus.* Contrà menstrua suppressa ex frigore.

In formâ mixturæ. In formâ mixturæ.

℞. Aq. ex flav. cort. citri / arant. } dest. ana ʒij.
Spirit. contrà præcordior. anxietat. p. 235. descript. ʒij.
Salis armoniac. ℈ß.
Essent. diaphor. p. 478. tradit. ʒvj.
Bezoard. mineral. ℈j.
Regul. antim. medicin. gr. xxv,

Laud. opiat. gr. ij.
Ol. ex flaved. cort. arantior. deſtill. gutt. v.
Syr. è ſucco foliorum cardui bened. expreſſo confect. ʒj.

Contrà præcordiorum dolorem compreſſivum &c.

MS. *In præcordiorum compreſſivo dolore & anxietate blandè ſudores, cochleare de hâc mixturâ unum atque alterum ſubindè exhibendo, provocavit.* En hujus mixturæ tali in affectu vim & efficaciam.

Vir poſt varia cruda aſſumta.

Vir quiſpiam quadrageſimum circiter agens annum, pomis pyriſque crudis, fructibuſque horariis avidè nimis uſus; incidit in appetitus diminutionem, brevique totalem ferè ejus abolitionem, laboribus & ambulationibus appetitum excitare & aſſumptum adhuc cibum digerere quærens, incidit in præcordiorum dolorem compreſſivum, & ſubindè quoque in eorum anxietatem gravem, lumborum dolorem circà veſperam intolerabilem, ſitim nonnunquam valdè urgentem, ventris tormina acriora, alvo adſtrictiore, reſpiratione difficiliore, tandemque totius corporis dolore gravativo; vocatus alvum intrà triduum non depoſitam & tormina dolorem gravem & diſtentionem ventris excitantia comperi, quare ſequentem clyſterem primò præſcripſi.

In appetitus abolitionem.

Tormina & dolorem corporis gravativum &c. incidit.

℞. Fol. malv. M. iß.
Flor. chamomill. M. j.
Bacc. laur. ʒß.
Sem. cumin.
Aniſ.
Carui ana ʒiij.
Conciſa atque contuſa coq. in ſ. q. aq. commun.
In colat. ʒviij. diſſolv.
Elect. de bacc. laur.
Diaphœnic.
Ol. lilior. alb. ana ʒvj.
Mell. ʒß.

Quarè primò clyſter adhibitus.

MS.

MS. F. Clyster *pro viro.*

Hoc injecto clystere multos flatus reddidit, bisque alvum cum levamine dejecit, tumque sequentem dedi mixturam.

℞. Aq. cortic. arantior. ʒiß
Menth.
Fœnic. ana ʒj.
Spir. diaph. p. 469. desc. ʒvj.
Nitri dulc. aromatic. superius memorat. & descript. ℈j.
Ol. ex flaved. cortic. arantior. destill. gutt. vj.
Laud. opiat. gr. j.
Syrup. fœnicul. ʒj.
MS.

Mixturam flatus discutientem usurpavit.

De hac mixturâ interjecto aliquoties duarum horarum spatio unum alterumque pro ventris torminum exacerbatione vel diminutione, cochleare assumsit, nihilque hâc mixturâ profecit, præterquam quod varios flatus cum ventris distentionis imminutione & torminum levamine emitteret, sitimque mox aliquantum sedaret, manente tamen præcordiorum dolore compressivo & anxietate; quare sequentem præscripsi haustum purgantem.

Sed primò frustrà.

℞. Electuar. hydragog. Sylvii ʒiijß.
Spirit. sal armon. ℈ß.
Cort. citri ʒj.
Aq. fœnicul. q. s.
MS. F. haustus.

Verum post haustum purgantem.

Post hujus haustus assumptionem sexies alvum variis aſt levibus ventris cum torminibus deposuit; vespertino tempore cum rediissem, conquerebatur de totius corporis dolore gravativo & præcordiorum compressione & anxietate: quare mixturam modò descriptam penultimam dedi, de quâ, modicè tectus, cum tria simul assumsisset cochlearia, blandus dor, tribus insuper iteratis cochleariibus, secutus est, tanto cum

cum gravativi corporis & præcordiorum compressivi doloris levamine, ut manè rediens curatum propemodum cum invenirem, quare mixturam eandem denuò dedi, undè blandè iterum sudavit, & post tertiam mixturæ iterationem curatus fuit.

Eâdem mixturâ curatus.

℞. Aq. flor. sambuc.
Hyssop. ana ℥ij.
Theriacal. simpl.
Prophylact. p. 470. descr. ana ʒß.
Succ. taraxic. depurat. ʒvj.
Ocul. cancr.
Antimon. diaphoret. ana ʒß.
Flor. sulphur. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. è succo florum papaver. errat. expresso parat. ℥iß.

In pleuritidis principio.

MS. *In pleuritidis principio subindè cochlearia duo vel tria assumpta, blandè sudores provocant & pleurisin sæpius curant.*

In formâ boli.

In formâ boli.

℞. Electuar. diaphoret. p. 473. descript. ʒiß.
Lap. prunell. ℈j.
Antimon. diaphor.
Sal. card. bened. vel
Scordii &c. ana gr. xv.

In febribus malignis.

MS. F. bolus, *in malignis febribus admodum conveniens, sudores enim blandè provocat, febres tollit, simulque malignitati resistit, ac per diaphoresin eam expellit.*

℞. Diascord. *Fracastorii* ʒiß.
Lap. prunell.

Be-

Bezoard. mineral. ana ℈j.
Ol. sulphur. per campanam destillat. gutt. ij.
MS. F. bolus *in erysipelate, sudores movens, bilemque simul temperans.* In erysipelate.

Nota, bezoar minerale ut specificum & promptissimum remedium in erysipelate capitis curando à *Philippo Grulingio in suo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. viij, circà finem capitis tertii p. m.* 207. commendari.

In formâ conditi. In formâ conditi.

℞. Conserv. flor. calendul. ℥j.
Electuar. diaphoret. p. 473. & 474. descript. ℥ß.
Cort. citri condit.
Extract. ex fæcibus post destillatam aquam prophylacticam parat. p. 471. tradit. ana ʒiij.
Lap. prunell. ʒiß.
Corn. cerv. philosophicè præpar. ʒij.
Sal. scordii vel
Card. bened. ℈ij.
Syr. limon. q. s.
MS. F. conditum (dosis ad nucis moschatæ vel paulò ulterius quantitatem cum vino rhenano assum.) *in febribus malignis, pestilentialibus, ipsâque peste conveniens, bilem furiosam & plus solitò effervescentem temperat, veneni miasmata per diaphoresin satis superque expellit, sitim extinguit, simulque cor corroborat.* In febribus malignis, peste, &c.

℞. Theriac. Saxonic.
Rob. bacc. sambuc. ana ℥j.
Electuar. diaphor. ʒvj.
Lap. prunell. ʒij.
Sal. sambuc. ʒiß.

Ol. baccar. junip. gutt. xij.

In hydrope urinas simul movens.

MS. F. conditum *in hydrope conveniens* (dosis ferè eadem ut superioris conditi, ast tamen paulò major) *urinas enim & sudores blandè excitat.*

In formâ decocti.

In formâ decocti.

℞. Rad. imperator.
Angelic. ana ʒv.
Acori veri
Irid. florentin. ana ʒiij.
Herb. chamædr.
Chamæpith. ana M. j.
Majoran. nobil.
Roriſmarin.
Salv. ana M. ß.
Flor. anthos p. iij.
Bacc. junip.
Lauri ana ʒß.
Cardam. minor.
Cubeb. ana ʒij.
Conciſa & contuſa Coquantur (vaſis quam optimè clauſis) in
Aq. fontan. vel pluvial. pint. iiij. ad tertiæ partis conſumptionem, in colaturæ pint. ij. diſſolv.
Eſſent. diaph. p. 478. & 479. deſcript.
Tinct. diaph. p. 480. tradit. } ana ʒij.
Spir. ſal. armoniac. ʒj.
Ol. ſuccin. in tincturâ diaphoreticâ & pauco ſacchar diſſol. gutt. x.

In paralyſi ſpaſmo, a ſeroſis vel viſcidis &c. humoribus oriundis.

MS. F. Decoctum, *in paralyſi, ſpaſmo &c. à ſeroſis vel frigidis pituitoſis, viſcidis ac tenacibus humoribus productâ, manè & veſperi ad uncias tres,*

tres, levibus tegumentis moderatè tecto ægro, de hoc decocto si exhibeantur, blandè sudores movebit, nervos corroborando, serositates evacuando, pituitosos viscidos tenacesque humores incidendo, omnemque humorum acrimoniam (si quæ adsit) temperando.

Si scorbutus simul adsit, quid agendum.

Ast, *nota*, aliquandò & scorbutus adest, tumque utplurimum medicamentis antiparalyticis etsi potentissimis, non aut vix curatur; nisi antiscorbutica antiparalyticis sint admixta, quare & sequens doctum eo in affectu conveniens adjunxero:

℞. Rad. angelic. ʒß.
Irid. florentin.
Zalf. parill. ana ʒiij.
Armorac. ʒvj.
Herb. chamæpith. M. iß.
Origan.
Primul. veris
Puleg. ana M. j.
Cochlear. M. iij.
Flor. hyperic.
Lavendul. ana p. iij.
Rasur. lign. guajac. ℥iv.
Juniper. ℥ij.
Cort. lign. guajac. ℥iß.
Bacc. laur. ʒvj.
Concisis atque contusis affund.
Aq. fontan. vel pluvial.
Vin. gallic. ana pint. iiß.
Mixta reponantur in digestionem per viginti quatuor horas, tumque, vasis arctè clausis, coquantur ad tertiæ partis consumptionem, colaturæque add.
Tinctur. castor. ʒij.

In paralysi, vel spasmo scorbutico.

Spir. *antiscorbutic.* p. 399. & 400. descr. ℥j.
Diaphoret. alexipharm. p. 472. tradit.
Aq. antiparalytic. Amstelod. ana ʒvj.
MS. pro decocto.

In formâ pulveris.

In formâ pulveris.

℞. Rad. contrayerv. ʒiij.
Sem. aquileg. ʒij.
Corn. cerv. philosophicè præparat.
Lap. prunell. ana ʒiß.
Bezoard. miner. ʒj.
Flor. sulphur.
Croc. optim. ana ʒß.

In variolis, morbillis, febribus ardentibus &c.

MS. F. Pulvis τὰς ἰδρώτας *movens in variolis, morbillis, febribus ardentibus, &c. conducens.* Dosis à ℈j. ad ʒj. sæpius à nobis cum successu exhibitus.

℞. Rad. contrayerv. ʒß.
Antimon. diaphor. p. 481. descr. ℈j.
Sal. febrifug. ex capite mortuo post abstractum salis armoniaci spiritum, ex anaticâ salis armoniaci & tartari parte parat. philtratione & exhalatione confect. gr. viij.
Card. bened. ℈ß.
Ol. cort. arantior. ex recentibus corticum arant. extremitatibus parat. gutt. ij.

In tertianâ febri cum ventris torminibus:

MS. F. Pulvis, *in febri tertianâ intermittente summo cum ventris torminibus affligente, optimo cum successu exhibitus:* en totam affectus historiam.

Mulier post fructus horarios.

Mulier triginta quatuor annos nata, post varios fructus horarios diu usurpatos, incidit in præcordiorum anxietatem gra-

gravem, dolorem lumbarem, menstruorum suppressionem, capitis totiusque corporis gravitatem, appetitus primò diminutionem brevique pòst abolitionem; quare suâ sponte radicis gialappæ drachmam unam assumsit, undè vigesies quidem & ultrà alvum talibus ventris cum torminibus deposuit, ut bis præ ventris torminibus animi deliquium pateretur. Quare adstantes vinum calefactum cum mace & saccharo ipsi bono cum successu exhibuêre, circà vesperam tamen ingenti cum frigore & ventris torminibus gravibus, paroxysmus febrilis eam invasit; noctem insomnem traduxit; manè accersitus vix febricitantem ast quidem debilem, ex sæpius itidem alvo cum ventris torminibus depositâ inveni, quare sequentem mixturam dedi

De præcordiorum anxietate, menstruis suppressis &c. conquerebatur.

Quare gialappam assumsit.

Et hypercatharsis cum febri & doloribus secuta.

℞. Aq. post abstractum *spiritum anticolicum* p. 412. descript.
Fœnic. ana ℥ij.
Cinamom.
Spir. *anticolic.* p. 413. tradit. ana ℥ß.
Antimon. diaph. ʒj.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arantior. gutt. iij.
Syrup. cárdui bened. ℥j.
MS.

Quare mixturam anticolicam.

De hác mixturâ subindè duo vel tria cochlearia assumsit, undè alvi fluxus & ventris tormina parum remittebant, ast tamen debilitas major, febrisque ventris cum torminibus redibat; quare hunc præscripsi bolum.

℞. Confect. alkerm.
Diascord. Fracast. ana ʒß.
Antim. diaphor. ʒß.
Ol. cort. arantior. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Et ob debilitatem quoque bolum.

Hoc assumpto bolo parum sudavit, multosque flatus emisit,

sit, manente tamen debilitate, imò & nonnunquam animi deliquio redeunte, quâ de causâ sequentem mixturam dedi

℞. Aq. meliss. ʒiij.
Fœnic. ʒiß.
Vit. composit. *Amstelod. sequenti modo parum mutat.* ana ʒvj.
Confect. alkerm.
Hyacinth.
Tinctur. croc. ana ʒj.
Spir. nitri dulc. aromat. ℈j.
Ol. cort. arantior gutt. ij.
Syrup. ex aquæ cortic. arantior. &
Cinam. anaticâ quantitate & sacchar.
q. s. sine coctione. parat. ʒvj.

Quare mixturam cardiacam &c. assumsit.

MS.

Singulis horis cochleare unum alterumve de hâc mixturâ usurpavit, ac animi deliquium planè cessavit, debilitasque post tertiam hujus mixturæ iterationem evanuit; ventris tamen tormina alternis diebus redeunte febrili paroxysmo exacerbescebant; quarè bolum ultimum bis terve usurpavit, blandèque indè sudavit, tali cum successu ut brevi nec ventris tormina nec febrem observaverit amplius; menstrua tamen non nisi tertio post affectum hunc mense redière: etsi quotidiè bis de sequenti medicamento guttulas sexdecim cum vino (roriſmarino, salviæ, sabinæ, rutæ & corticibus arantiorum infuso) assumserat.

Cum successu.

Verum ob menstrua suppressa.

℞. Spirit. *salis armon. aromatic.* p. 351. descript. ℈ß.
Tinctur. croc. ʒij.
Ol. cortic. arantior. gutt. xv.
Sabin. gutt. x.
MS.

Spiritum salis armoniaci aromaticum &c. usurpavit.

AQUA

AQUA VITÆ COMPOSITA *JAM JAM NOMINATA.*

Aquæ vitæ compositæ descriptio.

℞. Radic. caryophillat.
Galang.
Zedoar.
Angelic. ana ʒiij.
Fol. basilic.
Majoran. nobil.
Melissæ citratæ
Saturejæ
Flor. rosar. rubr.
Violar. mart.
Caryophyll. } fragr. ana M. j.
Rorismarin.
Lign. aloes
Sem. anis.
Fœnic. dulc.
Ocym. ana ʒiij.
Santal. omnium ana ʒvj.
Cinam. acut. ʒiv.
Extrem. cort. recent. citri
Arantior. ana ʒj.
Pom. vulgò chinens. s. zinæ ʒiij.
Cardamom. minor.
Spic. indic. ana ʒiij.
Granor. chermes ʒß.
Croc. optim. ʒij.
Nuc. moschat.
Macis ana ʒiij.
Concisis atque contusis affund.
Spir. ex vino hispan. confect. pint. vj.

Di-

Digeratur & extrahatur tinctura per duas septimanas; tumque exprimatur & percoletur, addaturque sequens

℞. Aq. rosar. fragrant.
Cinam. cum aquâ melissæ destillat. ana ℥iv.
Syrupus cardiacus. Ol. cortic. arantior. in spiritu nostro *contrà præcordiorum anxietates* p. 235. descript. q. s. dissolut. gutt. xx.
Syrup. rub. idæi ℥vj.
Sacchar. cannarin. q. s.
Ut fiat sine coctione syrupus, colaturæ admiscendus, sicque in vitro benè obturato ad usum servetur.

In formâ pilularum.

In formâ pilularum. ℞. Extract. rad. gentian.
Angelic. ana ℥j.
Croc. optim. ʒß.
Sal. volat. succin. ℈j.
Myrrh. rub. gr. xxv.
Laud. opiat. gr. v.
Ol. cort. citri gutt. vj.
Febrifug. p. 187. descript. gutt. iv.

In febribus continuis, ac intermittentibus. MS. F. Pilulæ, *in febribus continuis & intermittentibus, quotidianis, tertianis, quartanisque optimè sudores moventes, easdemque non rarò tollentes*, dosis à granis xv. ad xxx.

℞. Extract. *febrifug.* p. 476. & 477. tradit. ℈j.
Sal. *febrifug.* ex capite mortuo post. abstractum salis armoniaci spiritum ex sal. armoniaci & sal. tartar. confect. parat. gr. vj.
Ol. menth. crisp. gutt. ij.

MS.

MS. F. Pilul. vij. deaurand. *in febribus perutiles*, ac in quartanâ intermittente, ut ſuperius monitum & ſequens hiſtoria abundè teſtatur, conducentes ac τὰς ἰδρώτας blandè aſt tamen copioſè producentes.

Vir quiſpiam quinquagenarius poſt tertianam jam continuam jam intermittentem ex aëris injuriis Bacchique plus ſolitò indulſione contractam, circà ſolſtitium hybernum incidit in quartanam intermittentem cum ingenti frigore, pandiculatione omniumque artuum tremore ac dolore adventantem, inſequente mox cephalalgiâ gravi, præcordiorumque anxietate tali, (ut vix reſpirare poſſet ægrotans,) appetitu planè abolito, nonnunquam quoque nauſeâ vomituque. Accerſito mihi retulit uxor, maritum non niſi pilulas aſſumere poſſe; quare primò ſequentes dedi.

Vir ex aëris injuriis & Bacchi indulſione.

In quartanam & cephalalgiam incidit.

℞. Extract. rad. gentian.
Summit. abſinth. ana ℈j.
Croci optim. ℈ß.
Ol. cort. citri gutt. ij.
MS. F. Pilulæ no. vij. deaur.

Quare pilulas febrifugas diaphoreticas.

Poſt harum pilularum aſſumptionem blandè ſudavit, præcordiorumque anxietas & reſpiratio liberior fuêre, aſt tamen febris eadem; iteravi tamen eaſdem pilulas bis terve, tumque ob alvum adſtrictam clyſma præſcripſi, verum affirmabat uxor, maritum clyſma nunquam adhibiturum, quare rogavit pilulas purgantes potius ut præſcriberem, ac ſequentes exhibui.

℞. Extract. catholic. p. 213. & 214. deſcript. ℈j.
Rad. gentian.
Myrrh. rub. ana ℈ß.
Reſin. jalapp. gr. xxv.
Flor. ſalis armon. rubr. ℈ß.
Ol. menth. gutt. iv.
MS. F. Pilul. no. xvij. deaur.

Ac purgantes ſpecificas aſſumſit.

De hiſce pilulis ſeptem unâ vice uſurpavit, quaterque indè alvum depoſuit, tum pilulas priores iterum aſſumere juſſi, undè copioſius ſudavit, febriſque indies quidem minor, rediit tamen ſolitis horis; quare tum pilulas antepenultimas bis ipſi tali cum ſucceſſu exhibui, ut febris ſuperaretur, & convaluerit.

Et curatus fuit.

Nota, medicamenta ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in ficcioribus corporibus in formâ liquidâ, in humidioribus verò in formâ ſiccâ eſſe exhibenda; ſicciori verò corpore præditi ſi ſicciora ἱδρωτικὰ ut in formâ pilulari, pulveris, extracti &c. magis appetant, indulgeatur; hâc tamen lege, ut *jusculum* vel liquorem aliquem alium poſteà aſſumant. Liquida ſudoriferorum forma reliquis meritò præferenda, primò ut celerius ac promptius corpus ſingulaque vaſa ſubeant ac humoribus ſeſe commodius ac facilius immiſceant; ſecundò ut humiditatis ſufficiens quantitas adſit, quâ, tanquam vehiculo, materia peccans ſub ſudoris formâ exturbetur; eandem ferè ob rationem jam ſudantibus moderata potus calidi vel ſubcalidi non verò frigidi quantitas non tantum concedenda, ſi ægri valdè appetant, verum & imperanda, niſi contrarium adſit indicans (velut in hydrope &c. ubi ſerum planè redundat, ſicciora διαφορητικὰ liquidioribus ſemper anteponenda ſunt) aliàs enim, ubi potus omniaque liquida, juſcula, &c. omninò & in totum indicuntur, ſæpius evenit, ut omnes corporis humores incraſſentur, morbique acuti ſiccioreſque excitentur.

Diaphoretica ſicca humidioribus; liquida diaphoretica ſicciorib. exhibenda.

Fortiora ac potentiora ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ ſtatim ab initio, præſertim ubi acidi, auſteri, pituitoſique & valdè tenaces humores in ægris peccent, exhibêre planè inconſultum judicamus, præterquam quod ea vix unquam, niſi ubi in affectibus peſtilentialibus, acutis peracutiſque ac venenatis malum urget, locum inveniant; ſudorifera enim blandiora, per intervalla breviora continuò aſſumpta, efficiunt ut in perpetuo aſt blando & neutiquam vires tollente ſudore ad tem-

Fortiora diaphoretica, quibus & quandò exhibenda.

tempus contineantur ægri; quo pacto pituitosi, viscidi, tenaceſque humores inciduntur, ſolvuntur, acreſque temperantur & corriguntur, ſicque ad exitum magis faciles ac apti redduntur; iidemque poſteà tum facilè, cum reliquis, quorum anteà (à viſcidiore ac tenaciore pituitâ) exitus prohibebatur, inſigni copiâ & quantitate jam ſimul correcti, inciſi, temperativè ſenſim expelluntur (paulatim enim quod fit, tutum, præſertim ſi quis ab uno ad aliud tranſierit; ſed periculoſum plurimum & repentè vacuare, &c. inquit *Hippocrates aphor.* 51. *ſect. ij.*) ac ſic plus blandiora, quam fortiora illa ac potentiora ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ (ſcilicet quæ uno hauſtu, ut plerumque non tamen levi ſubindè cum ſucceſſu, aſſumuntur) efficiunt. Præterquam quod illa uno hauſtu aſſumta ſudorifera admodum ægros angant, ſudoreſque copioſos vi & efficaciâ ingenti nonnunquam imò utplurimum cum ſpirituum jacturâ expellant; hicque veriſſima illa *Hippocratis* regula *aph.* 51. *ſect. ij.* quadrat, omne nimium naturæ inimicum.

Diaphoretica quare efficacia remedia dicta.

Hinc forſan factum, ut ſudorum excitatio ac productio pro efficaci remedio (antiquitus enim imprimis potentia illa ſudorifera obtinebant) quod conſtantes requirat vires, ſit habita; quum tamen blandiora, præterquam quod ſine ullo omninò incommodo ac imminente periculo operationem ſuam perficiant, aliquandò corroborent, peccantibus humoribus vires non rarò quaſi obtundentibus ac opprimentibus correctis ac expulſis, imprimis, ſi ægri moneantur, ne nimio tegumentorum pondere ſeſe onerent, ex eorum enim depreſſione, non minores anguſtiæ quam à forti ſudorifero nonnunquam excitantur.

In uſu illorum circumſpectè agendum.

Rectè *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. viij. cap. xv. p. m.* 236. monet, *inquiens:* cum in exhibitione medicamentorum diaphoreticorum imprimis circumſpectè agendum ſit, (medicamentum

tum enim nisi dextrè adhibeatur, & in ipsius usu tempus, ætas, sexus, natura, consuetudo, vel aliæ circumstantiæ diligenter considerentur à *Medico*, ipsum parum prodesse, multum verò nocêre experientiâ compertum est) non ægrè laturum *STUDIOSUM LECTOREM* puto, si in sequentibus, quid circà sudorem ciendum & medicamentorum sudoriferorum exhibitionem, observandum ac notandum sit, paucis tradam; sicque ergò ad

Humores ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ indicantes, sunt.

HUMORES *ἰδρωτικὰ ET διαφορητικὰ INDICANTES* TRANSEO, *QUI SUNT*

Salso-acres.

1. *Salso-Acres*, summo enim cum emolumento & commodo per *ἰδρωτικὰ* & *διαφορητικὰ* expelluntur, qui retenti maximas corpori anxietates doloresque intolerabiles ac tumores &c. afferunt; tales acres humores in febribus ardentibus, diuturnis, pestilentialibus, morbisque venenatis locum habent, quod contestatum vide sis apud *Fuchsium lib. ij. sect. 3. institut. medicar. cap. 27.* & *Franciscum Joëlem lib. ij. Physiolog. sect. v. §. 17. p. m. 123.* nulla enim medicamenta æquè atque hæc *ἰδρωτικὰ* hic conveniunt; quare citati *Authores* sudoris provocationem potissimum utilem & necessariam judicarunt: verum, NOTA, ipsa sudorifera & diaphoretica in his morbis & affectibus necessariò multum differre oportêre, in febribus enim ardentibus temperatiora omninò præscribenda, (quæ nempè calorem non ultrà modum & notabiliter augeant, attamen quæ quoque sufficiant) reliquisque præferenda, quis non videt? in morbis verò venenatis & malignis fortiora omninò ac necessariò usurpanda, ut eorum venenum tantò citius, antequam nempè acuti illi morbi cursum suum absolverint, expellatur; malum enim hic utplurimum confestim, aut equidem nunquam tollitur, quare quoque *Hippocrates aphor. 29. sect. ij.* monet dicens,

In febribus ardentibus &c. qualia præscribenda sudorifera.

cens; incipientibus morbis, si quid movendum videtur, move: quod si tamen in peste calor valdè molestus adsit, fortiora sudorifera refrigerantibus diaphoreticis mixta maximè conferunt; neutiquam hic metuenda potentium sudoriferorum vehementia, quippe quæ minimè comparanda est cum veneno pestilentiali acri peccante; (ad extremos enim morbos extrema exquisitè remedia optima, dixit SENEX *aphor. 6. sect. j.* & *lib. de locis in homine text.* LV. §. 10. *p. m.* 397. fortibus, inquit, morbis, fortis naturæ pharmaca exhibenda,) ob quam tamen, ratione alicujus similitudinis (juxtà *C. Celsum*, qui *lib. ij. cap. xj. circà finem p. m.* 84. vehementi malo non nisi æquè vehemens auxilium succurrere posse, docuit, facilius veneno pestilentiali junguntur, quo illud simul cum ipsis expellatur: sequitur ergò, quò citius humores acres è corpore exturbantur, eò melius: & ni in tempore hoc fiat, varia dolorifica & subindè penè insuperabilia symptomata indè exoriri, experientia docuit; verum & aliquandò observatum, per metastesin illos humores non vulgaria ac solita, sed alia, imprimis circà solstitium hybernum, symptomata excitare; sic novimus qui singulis annis arthritico vago dolore affici solebant, post solstitium hybernum tumoribus summè dolorificis circà suram, genu, pectus &c. afficiebantur, quibus sublatis, verno tempore arthriticis vagis doloribus erant liberi; verum tumoribus hisce si non laborarent, circà vel immediatè antè æquinoctium vernale doloribus vagis arthriticis quam maximè vexabantur; dicta exemplo uno vel altero non vulgari illustrabo:

In pestе qualia esse debeant.

Humores acres citò è corpore exturbandi, & quare.

Vir quadraginta septem annos natus, biliosus, circà solstitium æstivum, aëre calidiore & sicciore, post labores indèque sudores plus solitò majores, maximè incaluit, quare quoque siti urgenti valdè indulsit, & vesperi plerumque lactucam capitatam, endiviam, portulacam aceto &c. condi-tam, imò ribesia quotidiè assumsit, immemor ex minimo cru-

Vir biliosus valdè excalefactus.

Siti indulsit.

Et cruda alimenta assumsit.

dorum alimentorum usu, sæpius doloribus arthriticis vagis, imò quotannis antè æquinoctium vernale se jam laborasse; Attamen quia non tantum ab hisce levamen, sed maximam refocillationem observabat, in usurpatione eorum continuavit, donec tempore autumnali, omnium artuum dolore gravativo ac brevi febri primò quotidianâ levi frigore, & subsequente calore, nec longè pòst quartanâ intermittente affligeretur; quare vinum absinthites purgans sæpius & aliquamdiu usurpavit, verum nullo cum levamine, tandem non nisi tincturâ kinæ kinæ simul purgante p. 260. & 261. (addito cortice ligni sassafras) traditâ fuit usus, cujus beneficio tandem mense novembri febris quartana fuit superata; Verum sublatâ febri, eodem ferè die de tumore quodam duro, sed æquali, dolorifico, circà mammam dextram tam interno, quam externo, conquestus est, ità ut brachium dextrum subindè movêre nec respirare, nisi admodum difficulter ac summo cum dolore posset, tandem observatum, instante plenilunio valdè tumorem dictum augeri, imò ad magnitudinem mammæ lactantis fœminæ extensum ipse vidi, etsi æger valdè macer sinistram mammam vix vidêre potueram; decrescente tamen lunâ iterum nonnihil detumescebat dictus tumor; Varios consuluit eâ de causâ Medicos Chirurgosque, qui omnes in eo conveniebant, corpus quamprimum benè esse purgandum ac denique sudoriferis sæpius utendum: Optimè quoque se habuit à pilulis sequentibus purgantibus, de quibus bis in septimanâ vesperi quatuor, manè tres assumsit, & benè quoque purgatus fuit.

Undè in febrem quartanam &c. incidit.

Ab eâdem liberatus, tumorem, durum æqualem &c. circà mammam dextram.

Increscente lunâ intumescentem, decrescente detumescentem observavit.

Quare pilulas purgantes.

℞. Gumm. sandarac. aceto dissol. ℥ij,
Resin. jalapp.
Scammon. ana ℈j.
Sal. volat. succin.
Tartar. vitriolat. ana gran. xv.
Ol. fœnic. stillat. gutt. iiij.
MS. F. Pilulæ no. xxxvj. deaurand.

℞. Aq.

℞. Aq. rasur. lign. sassafras cum aquâ simplici post fermentationem levem destillat. ℥jβ. Ac haustum sudoriferum assumsit.
Spirit. diaphor. p. 469. descript. ℥iij.
Antim. diaphor. ℈ß.
Sal. volatil. oleos. gutt. xij.
MS. F. haustus vesperi assumendus.

Quo assumpto optimè semper sudavit, sed tamen exiguo cum levamine. Verum quoad tumorem discrepabant omnes; Nonnulli ad maturationem necessariò cataplasmatibus reducendam, aut facilè in cancrum degenerare posse putabant: verum Alii cancrum neutiquam verendum, quia tumorem nullo modo inæqualem observabant: Alii verò necessariò resolvendum, non maturandum tumorem esse, idque cataplasmatibus concludebant: Nam si ad maturitatem redigeretur ac aperiretur, in empyema vel thoracis fistulam degeneraturum certò prædicebant; Alii curam palliativam optimam fore affirmabant; Alii cucurbitulis magnis cum flammâ (de quibus in superioribus) resolutionem tentandam opinabantur, & sic porrò. Medici ac Chirurgi omnes quoad curationem discrepant.

Malum verò quia indies jam adaugescebat, paucis referam, quæ in actum revocata & deducta sint;

Juxtà omnium consensum primò sequens cataplasma per quatriduum impositum fuit, verum dolor intolerabilis indè exortus est, ità ut vix respirare posset ægrotans

℞. Radic. irid.
Althææ ana ℥jβ.
Summit. Absinth. M. β.
Flor. sambuc.
Melilot. ana p. ij.
Folior menth. aquatic. M. j.
Parietar.
Verbasc. ana M. β.
Semin. cumin. ℥ß. Tandem impositio cataplasmate dolor fuit intolerabilis.

Con-

Concis. & contus. coquantur in s. q. cerevis. dulc. contusis add.

Ol. anethin. ℥j.

Farin. hord. q. s.

Pro cataplasmate.

Quo imposito cataplasmate calorem igneum quasi in tumore sensisse se testabatur æger; interim quoque ter quotidiè haustulum de sequenti decocto calidè assumsit.

♃. Radic. filic.

Polypod. quercin. ana ℥jß.

Chinæ in taleol. concis. ℥ijß.

Sals. paril.

Rasur. lign. guajac. ana ℥j.

Sassafras ℥ij.

Folior. menth. aquatic. M. ij.

Glyzirris. exteriore cortice liberat. ℥j.

Uvar. passul. ab arillis purgat. ℥iij.

Concis. & contus. coquantur vasis clausis in s.q. aq. commun. s. a. ad colatur. Pint. vj.

quibus add.

Aq. theriac. simpl. ℥ij.

MS.

Sed decoctum sudoriferum cum levamine usurpavit.

Leviter & blandè semper ab hoc apozemate sudavit cum levamine.

Cucurbitula fuit imposita.

Juxtà Nonnullorum sententiam cucurbitula magna H. p. 31. notata cum flammâ absque scarificatione bis terve quotidiè apposita fuit, quâ appositâ, tantâ cum vehementiâ, tamque subitò tumor partesque non tantum subjacentes sed & circumjacentes impellebantur, ut æger non tantum vix respirare, sed momento sudore quasi diffluere videretur, imò adstantes perterriti summoperè eum admirarentur; (cum jam amplius perferre non posset, intrusâ aciculâ per foramen in superiori loco factum, cerâque occlusum, mox deci-

decidebat cucurbitula; eoque facto semper summum levamen observare, æger testabatur; quare paulò minorem apposuit Chirurgus, verum nullo cum effectu; ac eâ de causâ non nisi cura palliativa in usum revocata fuit, nempè emplastrum de ranis cum quadruplicato mercurio fuit impositum, cujus beneficio dolor quidem diminutus, verum tumor quam maximè fuit adauctus, sed dolorem arthriticum, quo hoc tempore quotannis laboraret, non observavit; Domesticis, Medicis, Chirurgisque lætus referebat, materiam doloris arthritici forsan (per metastesin) alium jam occupasse locum, ac lubenter tumorem per totam vitam potius se perlaturum, quam quidem arthriticum dolorem; nam lecto focove fuisse anteà adstrictum, jam verò officio fungi & per plateas ambulare posse.

Tandem non nisi cura palliativa fuit adhibita.

Hoc tumore afflictus liber fuit ab arthritico.

Cum jam per sex septemve menses hoc tumore afflictus fuisset, vesperi aëre nebuloso domum reversus, subitò febri quartanâ intermittente, (ut sequens paroxysmus satis superque demonstrabat) corripitur, ac eodem quasi momento, tumor, durities, omnisque dolor evanuêre, sicque per tres præter propter septimanas febricitavit, nullumque eo tempore dolorem tumoremque ne quidem minimum aut duritiem observavit: Quare etiam nulla medicamenta febrifuga assumere voluit, sanusque ac bono animo exceptis diebus paroxysmi, vixit: Verum cœlo jam magis sereno, febris indies minor, tumor è contrà iterum apparuit, & quò febris minor, tumor eò major observabatur: quod ter quaterve vidimus, donec sublatâ febri, tumor summoperè adauctus fuit, imprimis instantibus procellis ventisque borealibus, nec non tussi, aut singultu laborans; Cum hoc malo ità ultrà annum fuit luctatus; quo tempore iterum febri quotidianâ intermittente summo cum frigore adventante, sudoreque declinante imò finiente laboravit, ac mox tumor detumuit; quare quæcunque appeteret natura, ei indulsit, cruda scilicet ali-

Per aërem nebulosum vesperi ambulans febricitavit.

Ac mox liber a dolore & tumore.

menta, dura, succo pomorum citriorum condita, fumo indurata & similia: undè diutius ac sæpius febricitavit; nam cum ἀπυρετὸς esset, omnia statim exacerbescebant, febricitans autem omnibus mox erat solutus; Sed per aliquot tempus jam febricitans, nil nisi potus Koffi & lactis vaccini cum pauco saccharo calefacti anaticam quantitatem singulis diebus manè jejunus usurpavit, & dictum cerotum ex emplastro de ranis cum quadruplicato mercurio huc usque gestavit, gestatque, a tumore doloreque tam arthritico quam alio jam liber sanus vivit.

Verum febri sublatâ dolor denuò fuit adauctus.

Tandem emplastro de ranis cum quadruplicato mercurio curatus.

Sic Puerum quatuordecim annorum novimus, qui per tempus aliquot simili tumore, verum triplò quidem majore minusque dolorifico, omnibus hactenus frustrà tentatis, singulis pleniluniis accrescente, lunâ autem præcipite detumescente, laboravit; minimâ febri si affligatur, statim valdè detumescere tumorem, curatâque eâdem febre denuò intumescere, domestici testantur.

Puer simili tumore laborans, pro mutazione lunæ, tumor decrescens vel accrescens.

Sæpius quoque visitavi Virum quendam quinquagenarium, studiis utplurimum incumbentem, vitamque sedentariam agentem, ejusmodi tumore pectoris ac dolore afflictum; qui quoque ἀπυρετὸς quam maximè de tumoris augmento doloreque, tussi imprimis vel oscitatione singultuve superveniente, conqueritur; Verum febri quotidianâ, tertianâ quartanâve simplici, duplicive intermittente vel continuâ modò laborans (quibus etiam subindè laboravit) mox a tumore omnique dolore liberatur, sicque per annos aliquot illi tumori fuit obnoxius; quare enixè rogavit omnem ut navarem operam, modò febris excitaretur; quâ continuò laboraret, namque tum doloris tumorisque expers vivere posse autumabat, verum tandem hæmoptoicus factus, diem obiit.

Vir ejusmodi tumore afflictus febricitans.

Minor tum dolor imò ab eodem liber.

Vir quispiam quadraginta quatuor jam annos natus, dolore arthritico ac nephritico sæpius & per annos aliquot affectus,

Vir arthriticus ac nephriticus.

ctus, circà æquinoctium autumnale febri quartanâ intermitte simplici, jam duplici triplicique correptus; Varia & multifaria assumsit medicamenta, sed *Penelopis telam* texuit, sicque per quatuor circiter annos laboravit, totoque illo tempore, nec de arthritide nec de nephritico dolore conquestus est; Quare junctis manibus orantem vidi, utinam Medicum invenire possem, qui id efficere posset, ut continuò febricitarem, namque febricitans ab omni dolore liber ac hilaris vivo, è contrà verò inter tot annos nunquam absque dolore arthritico vel nephritico vixi.

Quartanâ laborans.

Ab omni dolore liberatus fuit.

Ex quibus omnibus meritò concludere debemus, humores acres in corpore quodam peccantes, quam citissimè diaphoreticis sudoriferisve &c. è corpore exturbandos esse, antequam massæ sanguineæ permixti efferveścendo, vel locum aliquem fixum (ut ità dicam) occupando, hoc vel simile symptoma excitent.

Ignoscat, *BENEVOLUS LECTOR*, quod diutius hisce immoratus sum, ratio est quia ipsemet per sesqui annum similem tumorem doloremque pectoris circumtuli; verum *DEO TER OPTIMO MAXIMO* summas tandem agere gratias debeo, quod quoque eo sum absolutus.

2. *Aquosi* & *serosi*, imò & *tenues humores* ferè *omnes*; ut quondam docuit *Joannes Walæus in suâ medendi methodo titulo de sudorifero p. m.* 61. ipsa quoque sudoris materia est ἰχωρ & serositas in venis, ut legimus apud *Joannem Baptistam Montanum tom. j. consult. medic.* 154. non mirum ergò à levibus etsi diaphoreticis sudoriferisque serosis aquosisque humoribus scatentes copiosè sudari; facilè enim dicti humores suâ naturâ quasi attenuati ac incisi, sicque ad diaphoresin proclives per cutis poros erumpunt, præsertim si volatilia penetrantia ac attenuantia illis exhibeantur; quare maximè ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in hydropis omnibus speciebus conveniunt; serositatem enim & aquositatem copiâ qualitate-

Aquosi & serosi.

que peccantem non tantum per diaphoresin & diuresin evacuant, verum etiam quia plerumque calida sunt, exsiccant; corpora enim hac ratione humoribus destituuntur, *teste Hippocr. lib. ij. de diætâ text. xxxvj. §. 5. p. m. 232.*

Bilioſi. 3. *Bilioſi*, ut testatur *Joannes Walæus loco statim citato*, ast nota temperatiora subacida hic esse adhibenda; aliàs febres ardentiores, sitim intolerabilem, cephalalgiam gravem & quidem pulsantem &c. facilè excitarent; ast temperata subacida ἰδιωτικὰ si præscribantur, humores bilioſi facilè educuntur simulque temperantur, sicque unâ eâdemque fideliâ duos dealbamus parietes; temperati enim & correcti facilius per diaphoresin expelluntur.

Pituitoſi. 4. *Pituitoſi*, sudoriferorum enim ope & inciduntur, attenuantur, perque diaphoresin vel diuresin excernuntur; diaphoretica namque utplurimum tenuium sunt partium, saleque volatili prædita, incidentia, penetrantiaque &c. sicque pituitoſi hisce medicamentis quam optimè præparantur, & per diaphoresin si non exturbantur, ad exitum tamen hâc ratione faciles aptique redduntur, διαφορητικὰ hisce in pituitosis humoribus præsertim à frigore externo condensatis, totiusque corporis dolorem gravativum, motusque quasi ejus impotentiam producentibus, apprimè conveniunt. En eâ de causâ sequentem casum:

Mulier excalefacta. Mulier quædam, pituitosa, triginta annos nata, ex levi ambulatione excalefacta aëri frigidiori calorem temperandi gratiâ sese exposuit. Circà nonam vespertinam levi affecta

Aëri frigidiori ſe expoſuit. est horrore, mox capitis dolore gravativo, noctem insomnem traducens; manè tantâ motus impotentiâ affligebatur hæc

Undè in febrem motuſque impotentiam ac dolorem gravativum incidit. fœmina, ut nec manum nec pedem movêre posset, circà meridiem verò ingens dolor gravativus totum corpus affligens exoriebatur; tertio hujus affectus die accersitus appetitum planè abolitum, urinas inconcoctas crudasque, ac pulsum parvum ac inæqualem, alvoque adstrictâ laborantem ac de

dictis

dictis symptomatibus conquerentem, febricitantemque inveni; quare statim sequentem præscripsi clysterem.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒß.
Fol. malv.
Majoran. nobil.
Rut. ana M. j.
Sem. cumin.
Carui ana ʒiij.
Cort. arantior. ʒij.
Concisa atque contusa coq. in s. q. aq. commun. in colatur. ʒix. dissolv.
Elect. diaphœnic.
Lenitiv. ana ʒvj.
Ol. lilior. alb. ʒß.
Salis gemm. ʒj.
MS. F. Clyster pro fœminâ.

Ob alvum adstrictam clyster fuit injectus.

Ab hoc injecto enemate ter alvum deposuit, tumque de hâc mixturâ cochlearia tria singulis duabus horis assumsit, blandèque ac benè indè sudavit.

℞. Aq. card. bened. post fermentationem destillat.
Majoran. nobil.
Radic. angelic. ana ʒjß.
Spirit. Diaphor. p. 469. descr. ʒx.
Nitri dulc. ʒß.
Antimon. diaphor.
Sal. card. bened. ana ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. è succo foliorum recentium cardui benedicti expresso parat. ʒj.
MS.

Ob dolorem &c. mixtura diaphoretica anodina fuit præscripta.

Manè rediens minus febricitantem pulsumque robustiorem & magis æqualem inveni; retulitque ægra hanc noctem

blandè ſudando ac ſubindè dormiendo ſe traduxiſſe, ac non tantum manum pedemque, verum etiam & brachia nunc movêre poſſe, quare eandem mixturam repetivi, undè blandè iterum ſudavit; tali cum ſucceſſu ut pedibus jam ſtare ac per cubiculum meare poſſet; aſt de febre alternis diebus redeunte, ac capitis dolore gravativo querebatur admodum, quare ſequentem exhibui bolum diaphoreticum.

℞. Elect. diaphor. p. 473. præſcript. ℈iiij.
Bezoard. miner. ℈j.
Ut & bolus ſudoriferus. Sal. febrifug. ex capite mortuo, poſt deſtillationem ſpiritus ſalis armoniaci, parat. ℈ß.
Ol. roriſmarin. gutt. ij.
MS. F. bolus.

Duabus circiter antè paroxyſmi invaſionem horis hunc aſſumſit bolum, undè copioſè ſudavit, febremque ac capitis dolorem gravativum non amplius obſervavit: curatamque ſeſe putavit, præterquam quod appetitus neutiquam rediret, alvoque adſtrictâ laboraret: quare ſequentia tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut brevi avidè aſſumptum cibum optimè tolerare, ac digerere poſſet, alvumque quotidiè ſemel deponeret; primò igitur de ſequenti mixturâ ſexies de die duo triave cochlearia aſſumſit.

Et ob appetitum quaſi abolitum.

℞. Aq. menth. ℥iiij.
Vit. mathiol. ſine ambrâ & moſcho.
Mixturâ ſtomachicâ. Tinctur. ſtomachic. p. 265. & 266. tradit. ana ℥ß.
Spir. ſalis dulc. ℈j.
Elix. propriet. *Paracelſ.* ℥j.
Syr. menth.
Rad. enul. campan. cond. ana ℥ß.
MS.

Poſt hujus mixturæ aſſumptionem appetitus parum rediit, alvumque alternis diebus depoſuit, tumque ſequens vinum medicatum uſurpavit.

℞. Rad.

℞. Rad. enul. campan.
Calam. aromat.
Zedoar. ana ʒiij.
Fol. menth. crisp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Senn. f. ſt. ʒß.
Summit. abſinth.
Centaur. min. ana M. ß.
Turbith. gummoſ.
Tart. vitriolat.
Cardam. major.
Extrem. cortic. arantior. ana ʒij.
Conciſis atque contuſis, cantharoque lapideo inditis affund.
Vin. gallic.
Rhenan. ana pint. ij.
Poſt ſufficientem digeſtionem & extractionem; uncias tres, inſtillatis prius ſingulis doſibus elix. propriet. *Paracelſ.* guttulis octo, bis quotidiè aſſumſit, ac poſt ſingulam doſis hujus aſſumptionem ſemel biſve alvum depoſuit, ac curata fuit.

Et vino medicato uſa fuit, & curata eſt.

5. *Halitus*, vel *venenoſi*, *acidive*, vel *auſteri* &c. animi deliquium, ſuffocationem uterinam dictam, faucium quaſi conſtrictionem, præcordiorum anxietatem inexplicabilem &c. excitantes, quare *Franciſcus Joël lib. ij. phyſiolog. ſect. v. §. 17. de ſudore p. m.* 123. diaphoretica in halitibus maximè & ſummoperè commendat; nec mirum, ἱδρωτικὰ enim & διαφορητικὰ quia plerumque & utplurimum ſale volatili blando conſtant, adeòque & acida, auſtera &c. corrigunt, ac temperant, & per conſequens halituum productionem prohibent, productoſque diſſipant & per inſenſibilem vel ſenſibilem tranſpirationem eoſdem evacuant & expellunt; non mirum, inquam, quod ſudorifera & diaphoretica non tan-

Halitus venenoſi, acidi, auſteri.

Digitized by Google

tantum à *Joële* verum & ab *aliis Medicis* in halitibus curandis laudentur.

Sudorifera fortiora & exsiccantia vetant humores.

HUMORES *SUDORIFERA IMPRIMIS FORTIORA ET EXSICCANTIA VETANTES*, SUNT

Acidi.

1. *Acidi*, ut author est *Joannes Walæus in suâ medendi methodo §. de sudorifero p. m.* 62. non enim blandiora sudorifera humores acidi vetant, verum potius indicant esse adhibenda: blandioribus enim & sale volatili *imprimis* oleoso constantibus diaphoreticis optimè, tutissimèque acidum temperatur, ac corrigitur; quod & virium nimio sudore prostratarum per acida volatilia & blando oleosa subita restauratio & experientia quotidiana testantur; verum fortiora & vehementiora medicamenta sudorifera acidi humores nisi prius temperati quodammodò aut correcti fuerint, vetant. Cruda enim, *teste Hippocrate aphor.* 22. *sect. j.* non movenda: & *aphor.* 51. *sect. ij.* plurimum & repentè vacuare vel replère, calefacere, vel refrigerare, vel alio quovis modo movère corpus, periculosum: omne siquidem nimium naturæ inimicum: paulatim verò quod fit, tutum, & præsertim si quis ab uno ad aliud gradatim transierit: quæ omnia confirmata vide sis apud *C. Celsum lib. j. cap.* 3. & 9. ut & *lib. ij. cap.* 16.

Austeri & melancholici.

2. *Austeri & melancholici*, ut itidem testatur *Joannes Walæus loco statim citato*, rationem ab ipso datam vide sis p. 480. sint de austeris humoribus eadem, quæ de acidis dicta: fortiora enim minimè hic conducunt.

Bilioſi adusti.

3. *Bilioſi adusti*, quales vulgò dicuntur peccare in hecticis febribus, ut quondam docuit *Fuchsius lib. ij. sect. v. instit. medic. cap.* 25. prohibet enim ibidem quam maximè propriè dicta sudorifera imprimis fortiora; facilè enim ex eorum usu malum indies accresceret, hepatisque inflammatio, totiusque

tiusque corporis extenuatio (teste *Philippo Grulingio in suo florilegio Hippocrateo-Galeno-Chymico novo part. viij. cap. xv.*) sequeretur; horum enim fortiorum, vehementiorum, calidiorumque medicamentorum sudoriferorum vires prosternuntur, ariditas corporis major redditur, omnisque temperans liquor e corpore expellitur, sicque sitis, febris, ardor, &c. indies major & major redditur, malumque tandem fit incurabile, imò & ipsa mors quandoque acceleratur.

Valdè viscidi & tenaces.

4. *Valdè viscidi & tenaces*, vehementiora etiam & quæ uno hausto plerumque assumuntur sudorifera vetant; ἱδρωτικὰ enim & διαφορητικὰ blanda, spirituosa, cum admodum fortia illa ægros angunt, debilitantque, ac nonnisi vires spirituosque tollere aut saltem diminuere, possunt, planè e diverso quia utplurimum sale volatili constant, incidunt atque attenuant humores, eòque meritò laudantur in valdè tenacibus viscidisque humoribus; spirituosa sudorifera & diaphoretica per breviora intervalla assumta: hac enim methodo fluxiles redduntur, & si non expellantur, apti tamen ad exitum fiunt ac satis sufficienter præparantur, paulatim enim quod fit, ut suprà jam dixi, tutum, præsertim si quis ab uno ad aliud per gradus transierit; & hic verum nobile CATONIS dictum; sat citò, si sat benè.

MORBI *IN QUIBUS* ἱΔΡΩΤΙΚΑ *ET* ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ *CUM SUCCESSU PRÆSCRIBUNTUR ET EXHIBENTUR*, SUNT

Sudorifera & diaphoretica conveniunt.

In capitis aliarumque partium corporis doloribus gravativis & rodentibus.

1. *Capitis aliarumque partium corporis dolores gravativi ac rodentes*, (partim ex *pituitâ viscidâ copiosâ* hinc indè in capite cæterisve corporis partibus *coagulatâ*, undè utplurimum gravedo exoritur; partim quoque & à *lymphâ* propter stagnationem, particulasque frigidas subacidas, quæ ca-

put corpusve reliquum sudore præsertim diffluens, intraverant, *acriore redditâ*; quæ lympha jam acrior partes membranaceas corrodendo dolorem rodentem excitat) quare quoque *Doctiss. D. Felix Platerus tomo secundo de doloribus Cap. 3. de capitis doloris curatione p. m. 237.* sudorifera in cephalæâ cephalalgiâque maximè commendat; ajens; per sudores factæ evacuationes, si, quia cerebrum aqueis excrementis multis abundat, dolores capitis surgant, plurimum, prius tamen generali prægressâ purgatione, competunt; cum sudorifera ab intimis excrementa evocent: undè in diuturnis cephalæis instituuntur, & optimo cum successu ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ exhibentur: & *Acutissimus D. Daniel Sennertus lib. j. part. j. practic. cap.* 11. in capitis dolore aliisque morbis à serosis humoribus productis eadem summoperè laudat; sudores, inquit, certissimum sunt & prophylacticum & curativum remedium doloris capitis & aliorum morborum, à seroso humore productorum: nec mirum, sudorifera enim & diaphoretica coagulatam pituitam viscidam incidendo & attenuando solvunt, stagnantesque humores, stagnationeque illâ acriores redditos (sale volatili quia plerumque constant & spirituosa ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ existunt) temperant ac corrigunt, sicque tutò & jucundè correcti & præparati humores citò quandoque blandis illis sudores provocantibus medicamentis expelluntur, doloresque graves curantur; En hac methodo diuturnam cephalæam, multis medicamentis etsi potentioribus non cedentem, curatam;

Et quare.

Mulier cum gravida esset odontalgiâ, alvo adstrictiori &c. laborans.

Mulier quædam triginta sex propemodum annos nata, pituitosa, odontalgiâ semper ferè afflicta, præsertim cum esset gravida, alvo adstrictiori & subindè hæmorrhoidibus miserè laborans, his tamen alvo laxiori existente spontè evanescentibus: sexies septiesve jam circà septimum imprægnationis & gestationis mensem post levem sudorem, dein in lumbis hor-

horrorem, mox in cervice dolorem, capitis dolore gravativo, odontalgiâ tum abeunte, fuit afflicta; quo gravativo capitis dolore semper ferè per sex septemve post puerperium septimanas vexabatur continuò, & quod mirum omnes hactenus illius fœtus maximoperè per duas tresve septimanas motibus convulsivis epilepticis afflicti mortem tum obiêre: affectum hunc gravem tollendi gratiâ multa & ferè innumerabilia medicamenta usurpavit hæc ægra, ast frustaneo eventu, oleumque & operam semper perdidit; septimum, ni fallor, cum enixa esset fœtum, nosmet accersivit & memorata narravit, infantemque convulsivis motibus convulsionibusque jam afflictum & laborantem ostendit, quare pulverem mixturamque sequentem pro infante dedimus.

Evanesc. odontalgiâ, dolore capitis gravativo afficiebatur.

Ac infantes motibus convulsivis omnes fuere obnoxii.

Quia jam infans valdè convulsionibus affligebatur.

℞. Lap. bezoar. oriental.
Bezoard. miner.
Corn. cerv. philosophicè præparat.
Margarit. præparat. ana ℈ß.
Sacchar. perlat. ʒß.
MS. F. Pulvis tenuissimus in septem doses dividendus, exhibendusque in parvo mixturæ sequentis cochleari, vel pulti immiscendus.

Pulveres.

℞. Aq. flor. tiliæ
Lilior. convall. ana ʒvj.
Fœnicul. ʒß.
Spir. lilior. convall. cum vino dest. ʒij.
Salis armoniac. gutt. iiij.
Sacchar. perlat. ʒj.
Syr. flor. pœon. ʒß.
MS.

Et mixturam ant'epilepticam.

De hac mixturâ singulis horis parvum cochleare, manèque & vesperi dosin de pulvere infanti exhibuêre, nihilque omninò hæc profuêre, quare & pro inunctione temporum & nuchæ sequens linimentum præscripsimus.

Et linimentum frustrà præscripsimus.

℞. Ol. succin. ℈ß.
Castor.
Rutac. ana ʒj.
Sal. volat. armoniac. gr. viij.
MS. pro linimento.

Nam brevi fatis cessit.

Omnia hæc & plura alia frustrà fuerunt infanti adhibita, fatis enim brevi cessit;

Alvo adstrictâ quia mater laborabat.

Alvo adstrictâ non verò hæmorrhoidibus quia mater laborabat, primò sequentem clysterem emollientem & carminativum præscripsimus.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒvj.
Fol. rutæ
Majoran. nobil.
Roriſmarin. ana M. j.
Flor. lavendul.
Sem. cumin.
Carui
Bacc. laur.
Extremit. cortic. arantior. ana ʒij.
Concisa & contusa coq. in ſ. q. aq. commun. vasis optimè clausis, in colatur. ℥viij. dissolv.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. lilior. alb.
Mell. anthosat. ana ℥ß.
MS. F. clysma, pro muliere.

Clyster fuit adhibitus.

Ab injecto hoc clystere bis alvum multis cum flatibus deposuit, undè & capitis dolor gravativus parum remisit; tumque sequentem dedimus mixturam.

Et ob dolorem capitis gravativum.

℞. Aq. beton.
Majoran. nobil. ana ℥iij.
Vit. *Mathioli* ʒj.
Ol. succin. gutt. v.

Tin-

Tinctur. flor. pœon. (per phlegma vitrioli floribus pœoniæ infusione factæ) ʒij. Mixturâ cephalicâ.
Flor. hyperic. (per spiritum vini rectificatum floribus hyperic. infusum) parat. ʒj.
Laudan. opiat. gr. ij.
Syr. stœchad. ʒj.
MS.

Hujus mixturæ ter iteratæ beneficio non nisi placidè dormivit; quare sequens vinum medicatum aliquantum simul purgans præparavimus.

℞. Rad. angelic.
Valerian. ana ʒiij.
Jalapp. gummos. ʒß.
Fol. majoran. nobil. Et vino medicato laxante cephalico.
Roris mar.
Salv.
Rut. ana M. ß.
Senn. s. ft. ʒj.
Flor. anthos
Lavendulæ
Stœchad. arabic. ana p. iij.
Sem. siler. montan.
Bacc. junip. ana ʒiij.
Tart. vitriolat.
Cardam. major.
Extremit. cortic. arantior. ana ʒiß.

Concisis atque crassè contusis, cantharoque lapideo vel vitro inditis, affund.
Vin. gallic.
Rhenan. ana pint. iij.

Post justam & sufficientem digestionem & extractionem assumsit quotidiè bis; manè nempè & vespe- Frustrà usa fuit.
ri, uncias duas tresve pro dosi.

Ab hoc vino medicato semel bisve semper indies alvum deposuit, ast itidem frustraneo propemodum eventu; quare pastillos mansiles p. 81. descriptos pro apophlegmatismo præscripsimus, undè maximam pituitæ viscidæ copiam per os excrevit ac levamen quoddam sensit, quare in eorum usu aliquamdiu non levi cum successu continuavimus; post horum usurpationem, hunc pulverem pro cucuphâ capiti imponendâ & sequentem pro suffumigio dedimus.

Quare pastillos mansiles.

Cucupham.

℞. Fol. majoran. nobil.
Salv.
Verben.
Thym. ana M. ß.
Flor. lavendul.
Stœchad. arab. ana p. iß.
Sem. carui ʒij.
Caryophyllor.
Cardam. min. ana ʒj.
MS. F. Pulvis crassus, qui irrorandus
Ol. stillat. lavendul.
Succin. ana ℈ß.
MS. insuendus sacculo pro cucuphâ.

Suffumigium.

℞. Succin alb.
Mastich. elect. ana ʒß.
Flor. lavendul. p. ij.
MS. F. Pulvis crassè contundendus.

Hujus pulveris vivis prunis impositi fumum naribus auribusque excepit, capitisque operimenta suffumigata calida capiti applicavit; nuchæque posteà & temporibus de sequenti parum inunxit.

Linimentum.

℞. Ol. stillat. succin.
Rorismarin. ana ℈ß.
Castor. ʒj.
MS. pro linimento.

Post

Post horum omnium medicamentorum usurpationem, magnum quidem levamen ægra sensit, ast curata tamen nondum fuit, quare de sequenti massâ pilulari cephalicâ alternis diebus quinque assumsit, à quibus bis terve per alvum viscida multa unà cum fæcibus excrevit,

Nec non pilulas cephalicas purgantes.

℞. Mass. pilul. aurear. Cochiar.
Extract. catholic. p. 210. & 211. descript. ana ʒß.
Ol. succin.
Roris mar. ana gutt. ij.
MS. F. Pilul. no. xxv. deaurand.

Ultimò, juxtà *Felicem Platerum* & *Danielem Sennertum locis modò citatis*, bis sequentem bolum sudoriferum tanto cum successu usurpavit, tamque copiosè ast blandè tamen sudavit, ut planè post hujus usum fuerit curata, duosque posteà infantes epilepticis motibus ferè non afflictos pepererit, cephalæâque antè nec in puerperio fuerit afflicta.

Bolum diaphoreticum præscripsimus.

Et curata fuit.

℞. Electuar. diaphor. pag. 473. descript. ʒiß.
Bezoard. miner. ℈j.
Castor. optim. gr. vj.
Ol. succin.
Roris mar. ana gutt. j.
MS. F. bolus.

2. *Paralysis, spasmus &c.* à frigidis, pituitosis viscidisque humoribus si exoriantur, ἰδιωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis conveniunt & præ cæteris excellunt, quare etiam *Scholtzius consil. medic.* 50. & *Valeriola lib. iv. observat. medic.* 4. dixêre, sudorem unicum in paralysi summum esse remedium: sudorifera enim & diaphoretica post justam corporis expurgationem exhibita frigidos, pituitosos, viscidosque humores nervos vel obstruentes vel infarctos, sicque motum & subindè sensum vel tollentes vel saltem impedientes ac imminuentes, paralysinque sæpius excitantes, calefaciunt, incidunt

Paralysi, spasmo.

dunt & attenuant, perque diaphoresin eosdem correctos incisos ac præparatos blandè expellunt, sicque liberiorem spirituum in nervos influxum efficiunt, nervos corroborant, spiritus volatiliores reddunt, majorique copiâ eosdē generari, materiam suppeditando, viscidos humores crassumque quasi sanguinem attenuando, &c. faciunt: paralysin hâc methodo curatam vide sis Benevole Lector in *animadversionibus & notis nostris in praxin Pauli Barbette p.* 33. 34. & 35.

Dicta quoque sequentes casus comprobant.

Vir ex potu nimio in capitis dolorem gravativum incidit.

Vir quinquagenarius, pituitosus, durioris vitæ, Baccho subindè indulgens, incidit in capitis dolorem gravativum; quare hujus illiusve consilio tabacum suxit cum levamine, verum aëre valdè nebuloso cum exiisset recidivam passus est; quare iterum ad tabacum confugit, eodemque cum successu, idque ter quaterve; Tandem Bacchanalia ad mediam ferè noctem celebrans, ac tabacum plus solitò sugens, inebriatus domumque reversus subitò mutus corruit. Quare domestici perterriti epilepsiâ vel apoplexiâ hominem affici putabant, nec mirum, quia *VENERANDUS SENEX* aphor. 5. sect. v. dixit. *Si quis ebrius ex improviso mutus fiat, convulsus moritur, nisi febris corripuerit, aut ubi ad horam, quâ crapulæ solvuntur, pervenit, locutus fuerit.* Verum ad se parum rediens ad interrogata benè respondit, ast de capitis dolore summo imò intolerabili gravativo conquerebatur, lectum petiens illâ nocte parum & non nisi profundè, variisque insomniis sæpius conturbatus & quodammodò vertiginosus dormivit; Quare manè me accersivêre, ac dicta perpendens, mox clysterem sequentem præscripsi.

Tabaci sufitione curatus.

Ebrius mutus corruit.

Et de intolerabili capitis dolore posteà conquerebatur.

℞. Radic. imperat.
Irid. nostr. ana ʒij.
Fol. majoran. nobil.
Salv.

Ser-

Serpill.
Rut. ana M. ß.
Flor. lavendul.
Stœchad. arab. ana p. ij.
Sem. cartham. in petiâ ligat. ʒiß.
Baccar. laur. ʒiij.
Coq. in ſ. q. aq. commun. in colat. ℥x. diſſolv.
Electuar. diacathol.
Hier. picr. cum agaric. ana ʒvj.
Mell. anthoſat. ʒiij.
Sal. gemm. ʒiß.
MS. F. Clyſter pro viro.

Quare enema fuit injectum.

Quo injecto intrà duas horas ter quaterve ſummo cum levamine fæces ſummè fætentes ac acidum redolentes magnâ copiâ ejecit, & per horam unam vel alteram ſatis placidè dormivit.

Circà meridiem reverſus omnia mitiora inveni, genas oculoſque rubentes, pulſum robuſtiorem quia obſervabam, mox venam ſecari juſſi, & ſequentem mixturam dedi, de quâ ſingulis horis poſt venæſectionem cochleare aſſumſit.

Venæſecta.

℞. Aq. majoran. nobil.
Betonic. ana ℥ijß.
Tinctur. Ant'epilectic. p. 233. & 234. tradit. ℥ß.
Caſtor. ʒiß.
Flor. hyperic. ʒj.
Spirit. ſalis armoniac. gutt. xx.
Antim. diaphor.
Lapid. prunell. ana ʒß.
Syrup. ſtœchad. ʒvj.
MS.

Mixtura cephalica præſcripta.

Undè benè ſe habuit ac parum ſudavit; de ſiti quia valdè conquerebatur, ſalis prunellæ drachmas duas cereviſiæ immiſcendas præſcripſi.

Sexto morbi die ob metum paralyseos &c. nuchæ vesicatorium.

Sexto morbi die jam motus omnium membrorum quâdam impotentiâ, jam verò hujus illiusve lateris contractione, jam stupore, nunc calore quodam, nunc frigore cum dolore capitis vertiginoso & similibus symptomatibus vicissim affici se referebat æger; Quare vel paralysin vel hemiplegiam vel simile quid verebar, ac eâ de causâ, vesicatorium nuchæ imponendum ac iterandum necessarium duxi, cujus beneficio intrà biduum omnia dicta symptomata evanuêre, (omnibus commendo vesicatoria nuchæ imponenda in paralysi, hemiplegiâ, spasmo, tetano &c.) alvo verò adstrictiori jam laborans, sequentem haustum purgantem assumsit.

Summo cum successu fuit impositum.

Hausturque purgante.

℞. Elect. hydragog. *Sylv.* ʒß.
Tartar. vitriol. ℈ß.
Sal. volat. oleos. gutt. xv.
Ol. rut. stillat. gutt. iij.
Aq. majoran. nobil. q. s.
MS. F. haustus.

Et sexies indè alvum deposuit; interim bis de die haustulo sequentis vini medicati laxantis usus fuit.

Et vino medicato cephalico purgante.

℞. Rad. irid. florent. ʒß.
Galang.
Valerian. Sylvest. ana ʒiij.
Jalapp. gummos. ʒijß.
Fol. rut. hortens.
Salv. ana M. j.
Senn. sine stip. ʒiij.
Flor. lavendul.
Hyperic.
Stœchad. arabic. ana p. ij.
Agaric. albiss. ʒijβ.
Semin. siler. montan.
Fœnic. dulc. ana ʒij.
Tartar. rhenan. crud. ʒjβ.

Con-

Conciſis atque contuſis affund.

Vin. gallic. pint. v.

Hoc vino medicato aſſumto, quotidiè bis terve alvum depoſuit, & benè ſe habuit, præterquam quod ſubindè de artuum motu quodam tremulo tantum conquereretur; quare hunc hauſtulum diaphoreticum alternis diebus uſurpavit. Et ob motum artuum tremulum.

℞. Aq. card. bened.

Roriſmar. ana ʒvj.

Eſſent. diaphor. p. 478. & 479. deſcript. ʒiij.

Antim. diaphor. ℈j.

Rob. ſambuc. ʒij.

MS. F. hauſtus. Hauſtu diaphoretico cephalico fuit uſus.

Optimè ſemper hujus beneficio toto corpore ſudavit, omnibuſque ſymptomatibus tandem ſuperatis, nunc curatus vivit. Et convaluit.

Mulier quadraginta octo annos nata, melancholica ac valdè pituitoſa, alvo adſtrictâ utplurimum laborans, noctesque plurimas inſomnes traducens, per dies aliquot vertiginem paſſa, aëre pluvioſo ac boreali, amicam quandam viſitandi gratiâ exivit, domum reverſa ſubitò corruit cum fæcum ac urinæ excretione invitâ, imò domeſticos nonniſi linguâ tremulâ compellavit; ſpaſmo cynico affecta, nec pedibus ſtare nec manu ſiniſtrâ quid prehendere poterat; quare maritus mox Medicum accerſivit, qui hemiplegiam eſſe demonſtrabat, mixturam itaque cephalicam diaphoreticam, pilulas cephalicas purgantes, decocta cephalica, vina medicata, apophlegmatiſmos, balnea, linimenta fruſtrà præſcripſit, imò quicquid etiam in uſum revocaret, oleum & operam perdidit, præterquam quod ex veſicatoriis nuchæ impoſitis ſemper levamen ſe obſervaſſe teſtabatur, ac manu affectâ quid leviter arripere ac tenêre poſſet, quare cucurbitam vitream p. 3i. E. notatam cum flammâ, immediatè ſuprà nucham impoſuimus, ac majus levamen quam ab omnibus medicamentis in- Mulier poſt vertiginem. In hemiplegiam incidit. Omnibus fruſtrà adhibitis. Nuchæ veſicatorium & cucurbitula fuit impoſita.

internis externisque reliquis sentire se confessa est; sed biduo triduove pòst, omnia in eodem statu; sicque ultrà biennium hemiplegiâ laboravit hæc ægra.

Post biennium febri gravissimâ correptæ.

Tum verò *(STUDIOSE LECTOR)* aëre calidiore & sereno, summo manè subitò febri gravissimâ correpta est summo cum frigore accedente, quo nondum soluto accersitus veni, & de dolore titillante intolerabili imprimis in latere conquerentem audivi, quare mixturam diaphoreticam cephalicam sequentem præscripsi.

De dolore titillante intolerabili conquerenti.

℞. Aq. card. bened.
Beton. ana ℥ij.
Spirit. diaphor. p. 469. & 470. descript. ℥vj.
Regul. antim. medic. ℈j.
Sal. card. bened. gran. xv.
Tinctur. croc. ℥j.
Syrup. card. bened. ℥vj.
MS.

Mixturam diaphoretico-antifebrilem præscripsimus.

Verum antequam discederem, ægram compellabam; manumque sinistram paraliticam arripiens, pulsum explorandi gratiâ, observavi frigus jam finitum imò calorem ingentem & sudore quasi diffluentem, ac eodem penè momento, manum meam non tantum arripuit ægra manu antè paralyticâ, sed & tota pars, quæ ultrà biennium jam afflicta fuerat restituta apparuit, ità ut manum, brachium, pedem, crus, imò totum latus affectum movêre & vi quâdam retrahere posset; hâcque in ægrâ hemiplegiâ laborante observavi quod *HIPPOCRATES* de tetano & convulsione *aphor.* 57. *sect.* iv. *à convulsione aut tetano detento, febris superveniens solvit morbum*: idem confirmatum vide sis in *coacis prænotionibus.*

Finito frigore latus affectum tuit curatum.

Et oppositum eodem momento hemiplegiâ affectum.

Sed quod miratu dignum, pars sana opposita vel latus hucusque liberum, unico illo paroxysmo tantâ hemiplegiâ fuit afflictum, ut ne quidem movêre vel retrahêre pedem, manum,

num, brachiumque posset; imò sensu privata spasmo cynico simul afficeretur hæc misera; omnibusque posteà incassum adhibitis, post triduum diem obiret; verum quod notandum summoperè, ad ultimum vitæ terminum totum latus anteà tam diu afflictum, benè movêre &c. potuit. Sed post triduum convulsa fatis cessit.

3. *Catarrhi serosi & diuturni*, teste *Daniele Sennerto lib. j. part. j. Practic. cap.* 11. & *Jouberto de thoracis affectibus capite decimo quarto*, qui ibidem docuêre, in destillationibus sudorem quocunque modo excitatum apprimè juvare, dummodò sensim corpus tepescât, non subito frigore corripiatur. Nec certè mirum, sudoriferis enim & diaphoreticis serosi humores expelluntur & corpus exsiccatur, teste *Hippocrate lib. ij. de diætâ text. xxxvj. §. 5. p. m.* 232. Catarrhis serosis & diuturnis.

4. *Præcordiorum anxietas ex viscidis, biliosis, acidis, austerisque humoribus*; vel *ex halitibus, vaporibus, flatibusque exorta*: experientiâ teste, sudoriferorum spirituosorum enim viscida incidentium & attenuantium ope corriguntur, vel per diaphoresin diuresinque expelluntur viscidi tenacesque humores; atque subacidorum diaphoreticorum vi, biliosi humores vel temperantur vel educuntur; acidos verò austerosque humores ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ sale volatili & quidem oleoso prædita, leniendo, temperando, infringendoque alterant ac corrigunt, correctosque per sudores exturbant, & sic de cæteris: hæc dicta nostra sequentes observationes sufficienter confirmant & probant; Præcordiorum anxietate ex viscidis &c. humoribus vel halitibus, vel flatibus. &c.

Gravida, *de quâ p.* 16. justo tempore postquam per quatuor menses fluxu continuo vexata fuisset, fœtum masculum admodum debilem peperit: juxtà *Hippocratem*, qui *aphor.* 60. *sect. v.* rectè docuit, *dicens, si prægnanti purgationes menstruæ cursum suum teneant*, (hicque non cursum suum tenuêre menstrua, verum per quatuor menses continuos fluxêre eadem,) *benè valêre fœtum, est impossibile*: & *lib. de naturâ pueri text. v. p. m.* 136. *menses non pro-* Gravida per quatuor menses fluxu continuo laborans. Fœtum masculum debilem enixa est.

prodeunt, ubi mulier conceperit intrà se ipsam, si puer sanus fuerit & permanère debet: quod bis confirmatum videsis *lib. de morbis mulierum text.* XL. §. 2. & 5. *p. m.* 442.

Qui quoque brevi diem obiit.

Intrà septimanam verò fœtus mortem obiit, materque admodum debilis, quare sequentem mixturam cochleatim usurpandam dedi.

Ob debilitatem puerpera.

℞. Aq. meliss. cum vino destillat.
Cortic. citri ana ℥ij.
Vit. compos. pag. 495. & 496. descript. ℥j.
Ol. ex recentibus corticum arantiorum extremitat. destill. gutt. iij.
Confect. alkerm. absquè moscho &c. ʒj.
Spir. nitri dulc. gutt. xv.
Julap. rosat. ℥j.
MS.

Mixturâ cardiacâ.

Undè optimè sese habuit, ast post quartam iterationem nihil ferè quòad debilitatem profecit, ac ventris dolorem torminaque passa fuit, quare sequenti modo mutatam mixturam exhibui.

Et ob ventris dolorem &c.

℞. Aq. cort. citri
Fœnicul. ana ℥ij ß.
Vit. compos. superior. ʒvj.
Spir. anticol. p. 412. trad. ʒij.
Nitri dulc. aromatic. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Tinct. ex flaved. cort. pomor. vulgò chinens. vel zinens. per spiritum ex vino hispan. destill. parat. ʒij.
Syr. rub. idæi ℥j.
MS.

Eâdem parum mutatâ usa fuit.

Et convaluit.

Post secundam hujus mixturæ iterationem multum fuit corroborata, flatus emittendo & brevi curata fuit; tertiâ verò præter propter post puerperium septimanâ, intrà biduum ità intumuit; ut duplò quidem crassior evaderet, tali cum præ-

Verum post septimanas aliquot.

præcordiorum anxietate doloreque, ut jam jam disrumpi videretur; accersitus ægramque hanc conspiciens obstupui, hujusque subitanei affectus causam indagans, retulit maritus, uxórem per octiduum alvum non dejeciſſe, ac maximè de dolore distensivo circà præcordia, ac ventris torminibus circà umbilicum conquestam fuisse, quare primò sequentem clysterem præscripsi. Valdè intumuit. Quare ob alvum adstrictam.

℞. Rad. alth.
Malv. ana ʒiij.
Flor. chamomill.
Sambuc. ana M. j.
Bacc. laur.
Extrem. cort. arantior.
Sem. cumin.
Carui ana ʒiij.
Concisa & contusa coq. in ſ. q. aquæ communis; in colaturæ ℥viij. dissolv.
Elect. de bacc. laur. ʒß.
Diaphœnic. ʒj
Ol. flor. chamom.
Mell. virgin. ana ʒß.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. Clyster pro fœminâ. Clyster fuit injectus.

Dum hoc clysma conficeretur, sequentem dedi mixturam anticolico-diaphoreticam, de quâ singulis horis duo assumsit cochlearia.

℞. Aq. flaved. cort. citrior.
Arantior. cum vino destillat. ana ʒij.
Spir. *contrà præcord. anxietat.* p. 235. descript. ʒß.
Anticolic. p. 412. trad. ʒij.
Salis armoniac. *aromat.* p. 351. præscript. ℈.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. stillat. cortic. arantior. Et mixturam anticolico-diaphoreticam usurpavit.

Ma-

Macis ana gutt. ij.
Syrup. fœnicul. ℥ß.
MS.

Quorum beneficio.

Ex hujus mixturæ usurpatione (antequam nempè clysma esset injectum) nihil omninò profecit, ast injecto clystere, semelque iterato, ter alvum depositi, ac incredibilem

Flatus, ructusque reddidit.

flatuum copiam emisit, cum innumeris ructibus summo cum levamine: tumque eandem mixturam iteratam usurpandam dedimus, de quâ tria cochlearia unâ vice suâ sponte assumsit, ac blandus & copiosus indè secutus fuit

Benè sudavit & curata fuit.

sudor, sudoreque finito, nullam omninò præcordiorum anxietatem sensit, & curata fuit.

Puella ex mœrore.

Puella quædam decimum nonum vel vigesimum jam agens annum, præ mœrore gravi in menstruorum suppressionem, totiusque corporis gravitatem, capitisque dolo-

In menstrua suppressa & præcordiorum anxietatem.

rem gravativum continuò affligentem, febrem quotidianam continuam vesperi exacerbescentem, appetitus primò diminutionem mox & totalem abolitionem, talemque præsertim exacerbescente febre incidit, ut animi deliquium

Imò animi deliquium &c. incidit.

sæpius passa fuerit, vixque respirare valuerit; Accersitus pulsum vix observare potui, alvus satis quia erat laxa, hanc mixturam cochleatim usurpandam dedi.

℞. Aq. menth.
Cort. citri ana ℥iij.
Antihysteric. p. 356. tradit.
Spirit. diaphoret. 469. descript ana. ℥ß.

Quare mixturam antihystericam &c.

contrà præcord. anxietat. jam jam citat. ℥ij.
Salis armoniac. aromat. sæpius jam præscript. gutt. xxx.
Tinctur. croc. ℥j.
Laud. opiat. gr. ij.
Sal. volat. succin. gr. xij.
Syr. arthemis. ℥ß.
MS.

Post

Poſt hujus mixturæ iteratam uſurpationem præcordiorum anxietas indies decreſcebat, blandèque ſemper ſudavit; verum ob menſtrua ſuppreſſa febrimque, ſequentis pulveris doſin ſæpius veſperi cubitum itura ex vino calido aſſumſit.

℞. Antim. diaphor.
Ocul. cancror. ana ʒß.
Sal. rutæ.
Volat. ſuccin. ana ℈j.
Spermat. ceti.
Croc. optim. ana ℈ß.
Borac. venet. ℈ij.
Ol. ſabin. ſtillat. gutt. viij.
MS. f. pulvis tenuis.
In octo doſ. divid.

Et pulverem &c. uſurpavit.

Cujus beneficio febris tandem evanuit, menſtrua ac appetitus redière, poſtquam adhuc per tres circiter ſeptimanas *maſsâ pilulari purgante* & *vino medicato p.* 290. & 291. deſcriptis uſa fuiſſet. Et curata fuit.

5. *Suffocatio hypochondriaca*, halitus enim & flatus vaporeſve auſteri, acidive &c. ſuffocationem illam producentes diaphoreticorum ope vel corriguntur, vel diſſipantur; auſterique quoque ac acidi humores per ἱδρωτικά & διαφορητικά utplurimum tutò blandèque temperantur; nimirum quia ſæpiſſimè, hoc in caſu quæ præſcribuntur, ſale volatili oleoſo conſtant, quæ ſpirituoſa ac volatilia oleoſa inter omnia auſteros acidoſque humores alterantia facilè primas tenent; confirmat hæc dicta noſtra ſequens caſus. Suffocatio ne hypochondriacâ.

Mulier triginta ſex annos nata, pituitoſa, melancholica, ex gravi animi mœrore, ob mariti obitum, contracto, incidit in menſtruorum ſuppreſſionem, lumborum dolorem ferè intolerabilem, præcordiorum anxietatem gravem tamque vehementem hypochondriacam ſuffocationem, ut reſpi- Mulier ex animi mœrore. In menſtruorum ſuppreſſionem.

piratio quandoque ſublata videretur, in appetitus nunc diminutionem nunc adauctionem, imò brevi in febrem quotidianam intermittentem, ſemper circà horam octavam veſpertinam maximè & graviſſimè cum capitis dolore rodente affligentem: poſtquam per tres circiter menſes ità graviter afflicta fuiſſet, noſtram poſtulavit opem, eumque dicta ſymptomata narraſſet, primò hilaritatem animi, quantum poſſibile, commendavi, ſequentemque mixturam dedi.

Febrem quotidianam &c. incidit.

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri deſtill.
Puleg. ana ʒiß.
Majoran. nobil. ʒij.
Vit. compoſit. jam jam citat. ʒvj.
Spir. contrà præcord. anxiet. ʒiß.
Sal. volatil. oleoſ. gutt. xv.
ſuccin. ℈ß.
Tinctur. croc. ʒj.
Laud. opiat. gr. j.
Syrup. è ſucco foliorum card. bened. parat. ʒvj.
MS.

Quare mixtura antihyſtericâ.

De hâc mixturâ ſingulis vel alternis horis cochleare, ac circà ſextam veſpertinam ſequentem pulverem diaphoretico-antifebrilem aſſumſit, blandèque indè ſudavit.

℞. Bezoard. mineral.
Oculor. cancr. ana ℈ß.
Sal. armoniac.
Volatil. ſuccin.
Croci optim. ana gr. v.
Rad. contrayerv. ℈ß.
Ol. ex flavedine recentium corticum citri deſtillat. gutt. ij.
MS. F. Pulvis tenuiſſimus pro duabus doſibus.

Et pulvere uſa fuit.

Poſt hujus pulveris mixturæque tertiam aſſumptionem

&

& usurpationem, febris & præcordiorum anxietas, suffocatioque hypochondriaca propemodum evanuêre; quare nulla quoque amplius usurpare voluit medicamenta: ast tantum aberat ut curata esset, ut etiam incideret in graviorem præcordiorum anxietatem & suffocationem hypochondriacam, appetitusque totalem abolitionem. Iterum accersitus eandem mixturam jam traditam exhibui tali cum succesſu ut intrà septimanam, præter menstruorum suppressionem, febrem quotidianam ast minorem & appetitus abolitionem, denuò curata sibi videretur. Menstrua provocandi, febrem tollendi, appetitumque abolitum excitandi gratiâ sequens vinum medicatum laxans præscriptum, per tres circiter septimanas vel paulò ulterius usurpavit, febrisque evanuit, appetitus ac menstrua redière, præterquam quod bis terve pulverem p. 292. traditum assumserit.

Recidivam passa.

Eandem mixturam.

Vinum medicatum laxans.

2. Rad. gentian. ʒß.
Zedoar.
Acori
Angelic. ana ʒij.
Fol. menth. crisp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Senn. ſ. ſt. ʒj.
Summit. absinth. P. ij.
Bacc. laur. ʒiij.
Cardam. min. ʒij.
Cinam. acut. ʒß.
Croci optim.
Tart. vitriol. ana ʒij.

Concisa atque crassè contusa indantur cantharo lapideo, vel vitro, affundanturque.

Vin. gallic. pint. v.

Post sufficientem digestionem uncias duas ac subindè tres pro dosi (instillatis prius de sequenti gut-

tulis duodecim) usurpavit, ac semper indè post levem sudorem quotidiè semel bisve alvum deposuit, ac curata postmodum fuit.

Et spiritum oleosum usurpavit & curata fuit.

4. Spir. *contrà præcord. anxietat.* mox citat. ʒß.
Sal. armoniac. *aromat.* sæpius jam præscript. ʒij.
Ol. ex flaved cort. recent. citri destill.
Menth. crisp. still. ana gutt. xx.
MS.

Fluxu hepatico.

6. *Fluxus hepaticus vulgò dictus*, qui nihil aliud (juxtà plurimos *Medicos*) est, quam apertio arteriarum splenicarum, quibusdam hæmorrhoidalium superiorum, quem à sero copioso sanguini admisto vasaque relaxante deducunt *Gravissimi Medici*: conveniunt ergò hoc in affectu serum minuentia medicamenta, quæ inter excellunt ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ in formâ siccâ imprimis exhibita, raborantibusque subausteris mixta.

Hydropis speciebus omnibus.

7. *Hydropis species omnes* teste *Valeriolâ* & *Horatio Resero apud Scholtzium* qui varios anasarcâ & alcite laborantes solis sudoriferis imprimis ex guajaco &c. confectis curarunt; sudorifera enim ut plurimum quoque sunt diuretica, imò sæpius observavimus, ἱδρωτικὰ exhibita sudores si non provocarent, urinas maximâ in copiâ provocasse, minuunt quoque serum sanguinis quam maximè, obstructionesque aperiunt, à quibus obstructionibus præsertim gravibus & contumacibus ut plurimum hydrops exoritur, ut docuit *Lazarus Riverius lib. xj. cap. vj. de hydrope p. m.* 43. imprimis ergò conveniunt, reliquis medicamentis non neglectis, ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ quia serum qualitate quantitateque peccans alterant & per sudores vel urinas expellunt, vasaque omnia interna corroborant, sicque novam serosorum humorum productionem prohibent. Dicta sequentes casus satis comprobant.

Vir

Vir quadraginta sex annorum, melancholicus, appetitu jam paululum adaucto, jam plurimum verò diminuto diu afflictus, assumto cibo sive durioris sive levioris concoctionis gravativum subindè stomachi dolorem observabat; quare vinum absinthites per septimanas aliquot matutino tempore usurpavit, ac post meridiem vinum gallicum generosum & quidem copiosé, cujus beneficio appetitum magis vigêre imò & cibos ingestos melius digeri putabat; Itaque cum sæpius Baccho indulsisset, helluonum more, tandem pedum quædam intumescentia, vespertino tempore imprimis ingravescens insecuta est: verum hanc flocci pendens, more solito se ingurgitare non destitit, undè quoque tumorem & duritiem in hypochondrio dextro primò quidem levem sed indies accrescentem contraxit, cæteris corporis partibus macrescentibus, imprimis quo ad faciem, quam non tantum hippocraticam vidimus, ità ut adstantibus simia non homo videretur, sed & non longè pòst hydropis specie quæ ascites dicitur cum scroti incredibili intumescentiâ correptum, omnes meritò judicarent; Accersitus præter reliqua medicamenta, plurimis liquidis interdictis, bis minimum unâquâque septimanâ tincturam radicum jalappæ & bryoniæ &c. sequenti modo paratam præscripsi.

Vir ob stomachi dolorem gravativum post cibos ingestos.

Primò vinum absinthites in quantitate assumsit.

Mox Baccho nimis indulsit.

Undè in hypochondrii tumorem ac duritiem.

Tandemque in hydropem ascitem incidit.

℞ Tinctur. radic. jalapp.
Gumm. gutte.
Bryon. ana ʒij.
Sal. volat. oleos. gutt. xx.
Ol. bacc. junip. still. gutt. iij.
MS. F. haustus.

Quare haustum purgantem ex jalappâ, bryoniâ &c. assumsit.

Quo assumto incredibilem semper flatuum ac seri unà cum excrementis copiam reddidit, summo semper cum levamine.

Totum abdomen sequenti linimento inungi curavi.

Digitized by Google

Abdomini linimentum inunxit.

℞. Unguent. de arthanit.
Agripp. ana ℥j ß.
Ol. de capparib.
Mucagin.
Lilior. alb. ana ℥j.
Philosophor. ℥ß.
MS. F. Linimentum.

Ac sacculum scroto applicuit.

Scroto primò applicari jussi cerotum ex cumino & radice iridis florentinæ, posteà sacculum ex floribus sambuci, rosarum rubrarum, cortice ligni quercini, semine cumini &c. aquâ vitæ Mathioli irroratum, quorum etiam beneficio valdè illud detumuit summoperè corrugatum.

Prætereà de sequenti vino medicato aperiente diuretico, simulque laxante, quotidiè manè & vesperi haustulum assumsit, additis unicuique dosi guttulis octo balsami sulphuris therebintinati.

℞. Rad. irid. nostrat.
Apii.
Enul. campan.
Jalapp. ana ℥ß.
Cortic. med. sambuc.
ebul. ana ℥vj.
Lign. sassafras.
Guajac. ana ℥iij.

Ac vinum medicatum aperiens.

Fol. eupator. cannabin.
Soldanell. ana M. j.
Summit. absinth.
Centaur. min. ana p. ij.
Baccar. junip. ℥j.
Semin. anis.
Fœnic.
Extrem. cortic. arantior. ana ℥iij.
Agaric. albiss.

Li-

Limatur. chalyb. nodulo incluſ. ana ʒß.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. rhenan. vetuſtior. pint. vj.

Cujus beneficio alvus quotidiè ſemel biſve reſpondebat, ac urinam turbidam ſatis copioſè excrevit:

Tandem ſequenti uſus fuit bolo cum vino rhenano calido

℞. Pulp. caſſ. fiſtul. recens extract. ʒij.
Vitriol. ciprin. ſubtiliſſ. pulv. gran. ij.
MS. F. bolus.

Bolumque ex vitriolo ciprino.

Quo uſurpato in principio valdè nauſeabundus, imò eodem penè quo ſumſerat momento ſemel atque iterum evomuit, verum poſteà retinuit; multaſque aquas per veſicam reddidit, ſummo cum emolumento; ſed *notandum*, doſin vitrioli ciprini indies fuiſſe adauctam, imò in majori vel minori quantitate, pro ut magis minuſve nauſeabundus eſſet; vile videtur medicamentum, ſed magnæ in hydrope aſcite efficaciæ, quod expertus teſtor.

Ultimò non niſi ſequens decoctum diaphoreticum ſimulque diureticum manè & veſperi cubitum iturus ad uncias tres quatuorve calidè uſurpavit, ac benè & moderatè tectus optimè ſemper indè ſudavit ac urinas plurimas quoque reddidit.

℞. Rad. angelic.
Apii.
Lupul. ana ʒβ.
Irid. florentin. ʒvj.
Raſur. lign. ſaſſafr.
Cortic. ejuſd.
Lign. guajac. ana ʒiij.
Flor. ſambuc. p. ij.
Baccar. junip. ʒv.
Sem. urtic. roman.
Fœnic.

Tandemque non niſi decoctum ſudoriferum ſimulque diureticum uſurpavit.

Fla-

Flaved. cortic. arantior. ana ʒijβ.
Concis. & contus. affund.
Aq. Commun.
vin. rhenan. ana q. s.
vasis optimè clausis, coq. s. a. ad colatur.
pint. iij. in quibus dissolv.
Syrup. quinque radic.
Card. bened. ana ʒij.
Sal. volatil. oleos. ʒij.
MS. F. Apozema.

Et curatus fuit. Horum & similium medicamentorum ope brevi alcite fuit liberatus; tandem nil nisi infusione radicis chinæ in taleolas concisæ cum lacte dulci & saccharo paratâ usus fuit, & brevi obesus denuò factus.

Juvenis vitam sedentariam agens. Juvenis viginti octo annos natus, pituitosus, vitam sedentariam agens, valdè conquerebatur de dolore omnium artuum gravativo, imprimis vespertino tempore, ac aêre nebuloso, nauseâ & quidem manè, verum assumto hoc vel illo liquore evanescente, respiratione difficiliori, arthritico dolore sed vago, nisi in cruribus magis fixo, ventriculi ac hypochondriorum doloribus & expansionibus valdè molestis, tuberculis nonnullis induratis circà tibias, & tumoribus utplurimum *ædematosis* circà pedes, nec non de sopore profundiori, siti, viribus prostratis, artuum tremore ac lassitudine spontaneâ, imò maculis rubris purpureisque & similibus symptomatibus: sicque totus fuit scorbuticus factus, variis & vulgaribus medicamentis antiscorbuticis frustrà usurpatis, Medici cujusdam auxilium imploravit, qui unicum & certissimum scorbuti remedium salivationem esse audacter affirmabat, & brevi curationem plenam pollicebatur; Credulus hic juvenis obtemperat, pilulasque quasdam mercuriales ter quaterve assumsit, & intrà triduum salivare cœpit, sicque per tres ferè

Totus scorbuticus factus.

Medici cujusdam consilio pilulas mercuriales assumsit.

septi-

septimanas in salivatione continuavit, quo tempore nocte dieque de doloribus intolerabilibus conquerebatur, quare Medicus salivationem cohibêre coactus fuit, & nec ipsis opiatis, nec emulsionibus aut similibus medicamentis dolores tollere poterat, cohibitâ tandem salivatione, curationis loco, tumorem ingentem ac durum in dextro hypochondrio imò totum hepar induratum, pedum intumescentiam imprimis vespertino tempore, imò brevi ascitem ac scrotum valdè intumefactum observavit; quare indignabundus valedixit priori Medico:

Ac salivatio ingens secuta est.

Quâ tandem sedatâ, in hydropem ascitem incidit.

Accersitus, dictaque audiens, mirabar summoperè hanc scorbutum curandi methodum; quare primò hoc decoctum & sequentia dedi medicamenta externa & interna.

Quare curationis ergò apozema aperiens diaphoreticum.

℞. Radic. asparag.
Lapat. acut. ana ʒvj.
Irid. florentin.
Petroselin.
Lupul. ana ʒß.
Salsaparill. ʒj.
Rasur. lign. sassafras.
Cortic. lign. ejusdem.
Guajac. ana ʒß.
Folior. agrimon. m. ß.
Sem. urtic. roman.
Baccar. junip.
Sem. fœnic. dulc. ana ʒv.
Concisa atque contusa Coq. f. a. in f. q.
Aq. Commun.
Vin. Rhenan.
Ad colatur. pint. iiij. quibus add.
Rob. Baccar. sambuc. ʒiijß.
MS. pro apozemate.

Hujus apozematis ter de die unciastres assumsit, uni-

cuique dosi instillabat tincturæ tartari guttulas viginti; undè benè subindè sudavit, & urinas sed valdè intensas reddidit.

Hypochondrio dextro hoc impositum fuit cerotum.

Cerotum hypochondrio dextro.

℞. Gumm. ammoniac. aceto dissol.
Emplastr. de baccis laur. ana ℥jß.
Rad. irid. florentin. ʒiij. } subtilissimè pulv.
Semin. cumin. ʒij. }
Ol. de Cappar. q. s.
MS. F. cerotum.

Deindè quoque bis in septimanâ haustum hunc purgantem usurpavit.

Haustum purgantem.

℞. tinctur. radic. jalapp. ʒv.
Gumm. gutte ʒiß.
Tartar. vitriolat. ƷB.
Aq. fœnic.
Syrup. ejusd. ana ℥ß.
MS. F. haustus.

Optimè semper alvum hoc assumto purgante decies imò duodecies multis cum flatibus deposuit; tum quoque vitriolum ciprinum in formâ pilulari ad grana tria primâ vice, dosin dein continuò augendo, exhibui, sed quoque in principio ter evomuit, posteà retinuit, multasque aquas reddidit.

Ultimò non nisi vino medicato mox præscripto, verum hoc modo parum mutato, & bolo diaphoretico sequenti usus fuit

Vinum medicatum aperiens diureticum.

℞. Radic. ireos nostr. ℥j.
Enul. campan.
Armorac.
Vincetoxic. ana ʒiij.
Cortic. median. sambuc. ʒvj.
Lign. sassafras.. ℥ß.
Fol. agrimon.

Sol-

Soldanell.
Cochlear.
Matricar. ana M. j.
Senn. mund. ʒv.
Summit. centaur. min. p. ij.
Baccar. junip. ʒvj.
Gemmar. ribesior. nigr. ʒiij.
Semin. levistic.
Carui ana ʒij.
Agaric. albiss.
Limatur. chalyb. nodulo includ. ana ʒß.
Concisis atque contusis affund.
Vin. Rhenan. pint. vj.

Dosis erat haustus trium unciarum nempè manè jejunè & horâ quartâ pomeridianâ, instillatis guttulis viginti de sequenti singulis dosibus.

℞. Sal. volatil. oleos.
Spirit. cochlear. ana ʒij.
MS.

℞. Elect. diaphor. p. 473. tradit. ʒiß. Bolumque sudorife-
Antim. diaphor. rum adhi-
Ocul. cancr. subtilissimè pulveris. ana gran. xij. buit.
Sal. genist.
Scord.
Croc. optim. ana gran. vj.
MS. F. bolus.

Quorum omnium beneficio, alvum benè deposuit, urinas multas reddidit, benè sudavit, ac intrà septem septimanas curatus summas mihi egit gratias. Et curatus est.

8. *Febres continuæ & intermittentes omnes*, verum in illis blandè agendum, sudorifera enim vehementiora obsunt omnia semperque, natura ducenda non verò cogenda, *omnia sponte fluant, absit violentia rebus*: sudo- Febribus continuis & intermittentibus.

res namque febrem utplurimum finiunt, præsertim si in diebus decretoriis exoriantur; quare optimi & saluberrimi citissimèque febrem sedare censentur illi sudores, qui decernentibus diebus contingunt, qui sæpissimè febrem ex toto finiunt, ut legimus apud *Hippocratem lib. de judicationibus in principio p. m.* 438. & *prænotion. text.* v. *p. m.* 451. ut & *aphor.* 36. *sect.* IV. sudores, *inquit* SENEX, febricitantibus boni, qui manare cœperint die tertio, quinto, septimo, nono, undecimo &c. ii enim sudores morbos judicant. Natura igitur febres per sudores materiam peccantem expellendo quia curat, meritò ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ in febribus curandis laudantur; quæ enim educere oportet, quò maximè vergunt eò ducenda esse per loca convenientia docuit VENERANDUS SENEX *aphor.* 21. *sect.* j. & *aphor.* 25. *ejusdem sectionis*, si, qualia oportet purgari, purgentur confert, & facilè ferunt: sudorifera blanda ast non omnia ac singula sed pro ratione morbi, materiæque peccantis diversitate diversa: præterquam quod in eo naturam hâc ratione utplurimum materiam febrifugam expellendo febrem curantem imitentur; simul quoque nimium rarescentem vel efferveſcentem sanguinem vel condensando vel compescendo, omnemve acredinem vel temperando vel venæsectione auferendo, vel halituoso-flatulentum discutiendo, ortumve illius præcavendo, humoresve qualitate peccantes alterando, corrigendo, obstructionesve tollendo, pituitosos viscidos nempè humores solvendo, attenuando, incidendove, acidioremve vel austeriorem humorem temperando, bilemve acriorem vel solitò plus oleosam &c. alterando, & per consequens vitiosam efferveſcentiam emendando; sudores provocant febresque utplurimum citò, tutò, & jucundè curant, tolluntque.

Qui sudores spontanei in febribus optimi.

Sudorifera in febribus qualia esse debeant.

Animus est, hisce observationem unam atque alteram de febribus &c. inserere; Vir

Vir pluſquam quadragenarius, pituitoſus, circà æquinoctium vernale diu vento boreali ac nebuloſo acriter flante, ambulans, ſudore jam diffluens & ob copioſum ſudorem valdè ſitiens, cereviſiam avidè hauſit, mox lineaminibus mutatis ac foco aſſidens, ingens frigus ac dolorem per univerſum corpus rodentem, ac poſt ſeſquihoram calorem intolerabilem, capitis dolorem pulſantem & ſubindè rodentem, ſubſequente autem ſudore maximo, doloris magnam diminutionem obſervavit, cumque ità per triginta horas decubuerat ſurrexit, reſtitutus ſibi viſus; verum poſt tres circiter horas, ingens denuò frigus, calor, ſudor &c. ipſum invaſit, tanto cum omnium corporis partium dolore, ut omnes fuſte quaſi conquaſſatæ viderentur, quo ſecundo paroxyſmo, ità fuit debilitatus, ut vix artus movêre aut pedibus incedere poſſet; Accerſitus adhuc febricitantem, alvo adſtrictâ laborantem, ſitibundum ac debilem inveni, ac mox ſequentem clyſterem præſcripſi.

Vir ſudore diffluens cereviſiam avidè hauſiens &c.

In febrem tertianam continuam variis ſymptomatibus affligentem incidit.

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viiij.
Elect. diacathol.
Confect. hamech.
Mell. anthoſat. ana ℥vj.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. Clyſter pro viro.

Quare primò enema fuit injectum.

Quo injecto ter alvum depoſuit, circà meridiem venæſectio fuit inſtituta ad uncias ſex, ſummo cum levamine; interim ſubindè cochleare aſſumſit de ſequenti mixturâ

Venæſectio inſtituta.

℞. Aq. meliſſ. ℥ij.
Card. bened.
Betonic. ana ℥j.
Cardiac. ſequent. ℥ß.
Confect. alkerm. cum ambrâ & moſcho ʒij.
antim. diaphor.

Mixtura cardiaca diaphoretica.

Sal. scord. ana gran. xv.
Julap. rosat. ʒvj.
MS.

Antè paroxysmum cum vino calido rhenano generosiori hoc bolo antifebrili fuit usus

Ac bolus sudoriferus exhibitus.

℞. Electuar. diaphor. mox citat. ʒiß.
Extract. radic. gentian. ℈j.
Sal. card. bened.,
prunell.
Antim. diaphor. ana ℈ß.
MS. F. bolus.

Quo usurpato, paroxysmus non quidem tantus, sed tamen rediit, febremque tertianam continuam observabam cum virium jacturâ; quare non tantum medicamenta sed & alimenta, cibos nempè euchymos & eupeptos necessarios, imò sæpius sed minori copiâ assumendos præscripsi, sæpius quoque cochleare unum alterumve vini rhenani vetustissimi cum flavedine corticum pomorum zinensium & saccharo canarino calefacti usurpavit.

Ob summam præcordiorum anxietatem &c.

Vesperi de summâ præcordiorum anxietate conquerebatur, quare denuò enema fuit iteratum, & sequentem exhibui pulverem.

Pulverem sudoriferum.

℞. Lapid. bezoar. occid. gran. xv.
Radic. contrayerv.
Sal. scord. ana gran. vj.
Croc. optim. gran. iiij.
MS. F. pulvis tenuiss.

Cujus beneficio parum sudavit, verum nullo cum levamine, manè enema denuò iteratum, undè alvum bis dejecit, tumque pulveris Comitissæ Kent p. 467. descripti semi drachmâ fuit usus immediatè nempè post meridiem & vesperi.

Interim pro potu sequens decoctum dedi

℞ Ra-

℞. Radic. ſcorzoner. ℥ijß.
Corn. cerv. raſpat. ʒvj.
Pomor. zinenſ. conciſ. no. ij.
Flor. calendul. p. ij.
Coq. ſ. a. in ſ. q. aq. Commun. Colatur.
Pint. ijß. add.
Julap. roſat. ℥ij.
Lapid. prunell. ʒiß.
MS.

Ac decoctum &c. præſcripſimus.

Verum hiſce & ſimilibus pluribus aliis medicamentis febrifugis, apozematibus, pulveribus, bolis, &c. imò ex Kinâ Kinâ etſi paratis, jam fruſtrà adhibitis; & ægro de præcordiorum anxietate graviſſimâ conquerente, aphthas veritus ſum, præſertim quia fauces rubentes parviſque puſtulis hinc indè obſeſſas, obſervabam; quare infuſionem lapidis vulgò *PEDRO DEL PORCO*. (magni etſi pretii) exhibui, undè ſummo cum levamine intrà horam ſudavit, ac poſt ſudores ter alvum depoſuit; quare novam infuſionem ejuſdem lapidis rogavit, terque aſſumſit, ac ſingulis vicibus poſt ſudores ter quaterve alvum dejecit, (quod ſæpius jam obſervavi poſt ſudores nempè bis tervé alvum depoſuiſſe ægros, aſſumtâ illâ infuſione) nullamque febrem, dolorem, anxietatem poſteà obſervavit, brevique curatus fuit; dicta pluribus obſervationibus confirmarem, ſed brevitati quia ſtudeo, plures jam non addam; de Aquâ quâdam Cardiacâ quia mentionem feci, en ejus deſcriptio.

Sed fruſtraneo eventu.

Infuſione lapidis vulgò PEDRO DEL PORCO curatus.

AQUA CARDIACA.

℞. Radic. angelic. ʒiij.
Folior. meliſſ. recent.
Baſilic. ana m. ß.
Flaved. cortic. limon. dulc. ℥j.
pomor. zinenſ. ʒx.

Aquæ cardiacæ deſcriptio.

Raſur.

Rasur. santal. citrin. ʒii.
lign. rhod. ʒß.
Croc. optim. ϑij.
Cinamom. acut. ʒj.
Cass. lign. acut. ʒvj.
Ambr. gryf. gran. vj.
Concis. atque contus. affund.
Aq. rosar. fragrantiss.
Meliss. odoratiss. ana pint. ß.
Vin. rhenan. pint. ij.
Vasis arctissimè clausis, digeratur per quatriduum,
Tumque leni igne destilletur ad siccitatem absque empyreumate,
Parumque edulcoretur.
Syrup. rubi idæi. q. s.
MS.

Mentionem fecimus p. 483. de Regulo Antimonii medicinali vomitum facilè quod excitet, si nempè in aquâ pluviali &c. non conservetur, quare multorum loco unicum tantum hunc casum addidi.

Juvenis post fructus horarios in appetitum adauctum &c. incidit.

Juvenis viginti quatuor annos natus, temperamento biliosus, fructibus horariis plus solitò ob ingentem æstum usus, vehementer esurire cœpit; verum cibo assumto, etsi modicè, confestim dolore præcordiorum gravativo per quatuor circiter horas afflictus est, dolore cessante, denuò appetitus quasi adauctus, dolor autem exacerbatus, assumto modò jusculo vel simili potulento esculentove: Sicque per tres circiter septimanas fuit afflictus: Cujusdam consilio curationis ergò cretam usurpavit & quidem satis copiosè, quâ usurpatâ appetitus omninò penè defuit simulque febris quotidiana intermittens, maximo cum frigore adventans, cum omnium artuum dolore gravativo subsecuta est. Vocatus sequentes pilulas purgantes dedi

Quare cretam assumsit.

Undè appetitus abolitus, imò febris quotidiana intermittens fuit exorta.

24. Gumm.

Quare primò pilulis purgantibus.

℞. Gumm. ammoniac. ppt.
Extract. cathol. p. 213. descript. ana ʒß.
Resin. scammon. ℈j.
Tartar. vitriol. ℈ß.
Ol. cortic. arantior. still.
Menth. crisp. ana gutt. iij.
MS. F. Pilul. no. xxviij.
Deaur.

De quibus septem pro dosi assumsit, & benè purgatus est: Vesperi bolum diaphoreticum sequentem exhibui.

Bolo diaphoretico febrifugo uno

℞. Electuar. diaphor. sæpius citat. ʒj.
Sal. absinth.
Antim. diaphor. ana. gran. xv.
Sal. volat. oleos. gutt. xij.
MS. F. bolus.

Quo usurpato totâ nocte ferè sudavit & quidem cum levamine, quare denuò iteratus fuit eodem cum successu, manente tamen febre; ac eâ de causâ venam secare jussi, sanguinemque elici ad uncias octo vel novem, vesperi autem hoc bolo nec non de sequenti mixturâ cochleari usus fuit.

Atque altero, cum regulo antimonii medicinali.

℞. Diascord. Fracast. ʒj.
Regul. antimon. medicin. gran. xv.
Croc. optim. gran. vj.
MS. F. bolus.

Et mixturâ cum eodem regulo usus fuit.

℞. Aq. Card. bened.
Cort. citri cum aquâ simplici destill. ana ℥iß.
Meliss.
Menth. ana ℥j.
Essent. diaphor. sæpius jam præscript. ʒvj.
Regul. antimon. medicinal. gran. xvj.
Sal. absinth. ℈j.
Laud. opiat. gran. j.
Syrup. Card. bened. ʒvj.

Undè loco sudoris, per superiora & inferiora purgatus est.

Bolum cum vino rhenano vetustiori calido, & mixturam cochleatim assumsit, sicque æger benè tectus dum sudorem exspectat, quam maximè vomuit & quidem continuò, ac postmodum multoties alvum deposuit, imò & quò plus de mixturâ usurparet, eò magis vomuit & alvum exoneravit, idque per totam noctem; manè accedens mirabar debilitatem, rogans an tam profusè sudasset, verum per superiora & inferiora quam maximè purgatum fuisse adstantes referebant. Quare mox ventriculo panem tostum cum nuce moschatâ, caryophyllis, & spiritu vini irroratum imposui, & sequentem mixturam dedi, de quâ singulis semihoris cochleare usurpavit, ac brevi quoque vomitus sedatus, ac hypercatharsis curata fuit.

Quare ventriculo panem tostum cum nuce moschatâ &c. imposuêre.

℞. Aq. menth. ℥ij.
Meliss.
Plantag. ana ℥iß.
Vit. Mathiol. p. 495. descript.
Cinamom. cum aquâ melissæ. destill. ana ʒv.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corall. rubr. ppt. ℈j.
Laud. opiat. gran. ij.
Syrup. menth. ℥j.
MS.

Ac mixturam præscripsimus, ac mox vomitus &c. sedatus fuit.

Causâ illius vomitus, aquæ regulo dicto affusâ jam exsiccata erat.

Nota: *Domum reversus, vomitus illius ac hypercatharseos causam indagans, tandem eam inveni, aquæ enim regulo medicinali antimonii anteà affusæ, jam exsiccata erat; attamen ut eò certior essem, experimentum feci & alii ægro sex grana cum drachmâ Diascordii Fracastorii exhibui, in quo mox quoque vomitus & secessus secutus; quare aquâ pluviali tepidâ sæpius ablui, & novam aquam affudi, posteà exhibui iisdem aliisque ægris, sed nec vomitum nec hypercatharsin tunc excitabat*: fiat eâ de causâ *BENEVOLUS LECTOR* aliorum periculo cautus.

Vel-

Vesperi quia subindè de levi frigore, subsequente calore sitique conquerebatur, hunc usurpavit pulverem & benè sudavit,

Denuò assumto regulo aquâ servato benè sudavit.

℞. Regul. antimon. medicin. gran. xv.
Radic. contrayerv. ℈ß.
Croc. optim.
Lapid. prunell. ana gran. v.
MS. F. pulvis. tenuiss.

Studio me regulum antimonii medicinalem, sed aquâ pluviali benè ablutum & conservatum, *STUDIOSE LECTOR*, eidem ægro malè etsi primò indè habenti denuò exhibuisse, judicato; verum nec vomitus nec hypercatharsis secuta est, sed brevi a febri liberatus imò curatus fuit.

Et curatus fuit.

Antè annos septem vel octo multi hâc in civitate, febre quâdam continuâ famelicâ (ut ità dicam) cum frigore incipiente afficiebantur; Qui ægri exacerbescente paroxysmo tantâ imò tam intolerabili fame corripiebantur, ut plurimi cibum assumere cogerentur, verum cibo vel siciore vel liquidiore assumto fames de momento in momentum adaugebatur, & qui appetitui satisfacerent, plerique si non omnes diem obibant; verum accedente calore appetitus mox ac spontè evanuit; Qui verò accedente frigore intolerabili fame etsi afficiebantur, nihil omninò assumserant, omnes evadebant, & brevi sequentibus medicamentis curabantur; plurium loco unum atque alterum casum dabo;

Febris continua famelica, accedente frigore fames intolerabilis.

Assumto cibo adaugebatur fames & brevi moriebantur.

Vir triginta quinque annorum, circà æquinoctium vernale, aëre jam nebuloso, ventoque boreali vehementius flante & diu continuato, extrà urbem ambulans, domum reversus de levi frigore conquerebatur, verum quia appetitus vigebat, flocci illud pendebat, ac benè cœnatus lectum petiit, summo mane adhuc imò continuò febricitans surgere coge-

Vir in aëre nebuloso &c. ambulans.

Febri continuâ corripitur, verum cœnatus lectum petit.

batur ob famem, ac copioſè cibum aſſumſit, mox autem de præcordiorum dolore jam gravativo jam punctorio, ructibus acidis acribuſque &c. conquerebatur; Quare Medicum accerſivêre, qui cognitis quæ accidiſſent, ſequentem pulverem præſcripſit.

Verum ob famem noctu ſurgere coactus.

℞. Radic. contrayerv. ℈ij.
Ocul. cancr.
Corall. rubr. ppt.
Sal. abſinth. ana ℈j.

Pulverem acidum temperantem.

Flor. centaur. min. ſubtiliſſ. pulveriſ. ʒβ.
MS. F. Pulvis tenuis, divid. in vj. doſ.

Omni cibo, febri exacerbeſcente, interdicto.

Acter quotidiè doſin uſurpavit (interdicto omni cibo, paroxyſmo nempè exacerbeſcente) quibus aſſumtis, appetitus quidem minor, attamen famem intolerabilem eſſe æger referebat inſtante nempè exacerbatione; Quare dictus Medicus ſequentem dedit pulverem, immediatè antè febris exacerbationem aſſumendum, nec non mixturam ſecuturam cochleatim poſteà uſurpandam.

Simulque flatus diſcutientem.

℞. Semin. citri exteriore cortic. liberat. ℈β.
Ocul. cancr. gran. xij.
Sal. volat. corn. cerv. gran. vj.
MS. F. Pulvis.

Hâcque cautelâ, ne inſtante paroxyſmo alimentum aſſumeret, niſi brevi animum efflare cuperet, quod ſæpius ſe vidiſſe teſtabatur.

Et mixturam antiſebrilem.

℞. Aq. Menth.
Fœnic. ana ʒij.
Card. bened. ʒjβ.
Theriac. ſimpl. ʒvj.
Confect. hyacinth. ʒij.
Ocul. cancr.
Antim. diaphor. ana ℈j.
Laud. opiat. gran. ij.

Sy-

Syrup. card. bened. ʒvj.
MS.

Horum beneficio febris & appetitus valdè diminuebantur, verum de alvo per triduum adstrictâ quia æger conquerebatur, hoc vulgare enema fuit injectum.

Nec non ob alvum adstrictam enema.

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulgar. ʒviij.
Elect. hier. picr.
Bened. laxativ. ana ʒj.
Sal. gemm. ʒj.
MS. F. clyster pro viro.

Quo injecto ter quaterve alvum deposuit, ac tandem non nisi hâc usus fuit emulsione & brevi quoque evasit.

Et emulsionem usurpavit, & curatus fuit.

℞. Hord. mundat. ad crepat. coct.
Amygdalar. dulc. excortic. ana ʒvj.
Semin. lini.
Cannab. ana ʒiij.
F. cum s. q. aq. hord. emuls. ad ʒxiv. add.
Syrup. alth. Fernel. ʒiß.
MS.

Juvenis viginti quatuor annos natus, melancholicus, acidis crudisque gaudens, circà idem tempus pagum propinquam ambulando petiit, vento itidem boreali, ubi cum domum intrasset valdè sudabat, vesperi plus solitò cœnatus, post mediam noctem benè etsi tectus intenso frigore partiumque omnium tremore, simulque appetitu aucto correptus insomnem duxit noctem, manè surgens jentaculum sumsit, circà meridiem frigus per totum corpus observavit unà cum ingenti fame, quare carnes assatas copiosè ac nimis subitò devoravit, undè intrà horam de præcordiorum dolore punctorio gravissimo, imò intolerabili, appetitu aucto ac febre continuâ conquerebatur; Quare Medicum vocavêre, qui his auditis febrem continuam famelicam jam

Juvenis ex acidis &c. assumtis.

In febrem continuam famelicam.

Quare carnibus assatis avidè devoratis.

Intrà horam in dolorem præcordiorum gravissimum incidit.

graſſantem eſſe dixit, cibo omni exacerbeſcente paroxyſmo interdicto, hunc dedit pulverem

Quare pulverem.

℞. Oculor. cancr.
Antim. diaphor.
Corall. rub. ppt. ana ℈j.
Sal. volat. ſuccin.
Abſinth. ana ℈β.
MS. F. Pulvis in 4. doſ. divid.

Manè, circà meridiem, & veſperi cum cochleari ſequentis mixturæ doſin aſſumere juſſit.

℞. Aq. menth.
Extrem. cort. citri cum aquâ deſtill. ana ℥jβ.
Fœnic. ℥ij.
Tinctur. diaphor. ſuperius dat. ℥ß.
Sal. abſinth.
Ocul. cancr. ana ʒß.
Laud. opiat. gran. iß.
Syrup. papav. rhead. ʒvj.
MS.

Ac mixturam acidum &c. temperantem uſurpavit.

Appetitus tamen major, imò intolerabilis.

Quibus uſurpatis, blandè ſudavit, dolorque præcordiorum quidem minor erat, verum appetitus major & ferè intolerabilis, & febris continua, ructus acidiores; cibumque exacerbeſcente paroxyſmo febrili aſſumere coactus fuit, ſed mox omnia pejora ipſe æger obſervabat ac referebat, verum ſe diem obire malle, quam talem famem tolerare obteſtabatur; quare juſcula vitulina cum hordeo mundato, & amygdalis cocta & ovorum vitellis mixta ipſi conceſſit Medicus, ſed quicquid in uſum revocaret, oleum & operam perdidit, & famem illam ità adauctam & ægro intolerabilem nec apozematibus, pulveribus, pilulis, bolis &c. etſi lenientibus, vel oleoſis, acidumve obtundentibus aut infringentibus imò nec diaphoreticis, aut leviter purgantibus vel alterantibus, clyſteribus &c. tollere

Quare juſcula cum hordeo, amygdalis &c. parata.

pote-

poterat, aut ullum ab iisdem ferè levamen quoad appetitum auctum, verum quidem quoad febrem continuam observavit; ità ut post duas tresve horas non tantum juscula, sed & insuper cibos durioris concoctionis assumere cogeretur, undè & die octavo ingerendo avidius cibos animum expulit.

Multaque ac varia medicamenta frustrà assumsit.

Sicque edendo quasi fatis cessit.

Animus mihi esset hâc occasione describere non tantum ipsas febres epidemicas anno millesimo sexcentesimo nonagesimo primo, non tantum Germaniam inferiorem sed & superiorem infestantes, earumque causas &c. indagare, verum quia LECTORIBUS STUDIOSIS tractatulum nostrum de illis febribus descriptum ac jam jam prælum subiturum typographus brevi sit exhibiturus; quædam tantum & quæ sunt hujus fori breviter tradam.

Omnibus notum est anno millesimo sexcentesimo nonagesimo primo circà Kalendas mensis junii œstum ingentem fuisse, imò aërem torridum absque pluviis, sed euro, boreâ, noto & vulturno aliquandiu sed leviter flante, undè aquæ imprimis hisce in Regionibus plurimæ stagnarent, imò fœtidissimum fœtorem tandem spirarent &c. Plurimi ergò eâ tempestate ob œstum cum maximè sudarent &c. sitirent, liquida, frigida crudaque omnis generis affatim assumebant &c. Undè ventriculi omniumque intestinorum tonus valdè fuit debilitatus, quorum omnium explicationem & accuratiorem descriptionem inveniet STUDIOSUS LECTOR in memorato tractatulo.

Febris epidemicæ anni 1691. grassantis brevis descriptio.

Causæ variæ tam externæ quam internæ.

Tandem circà Kalendas augusti febres quædam epidemicæ exortæ sunt, in principio & quidem *primâ vice* instar tertianarum intermittentium cum levi frigore ac horrore, gravitate vel potius dolore gravativo totius corporis, cum nauseâ, vomitu biliosorum ac pituitosorum, nonnunquam etiam subacidorum, præcordiorum anxietate & quasi compressione, siti inextinguibili, dolore capitis pulsante imò quasi divulsivo; urinæ

Tempus

Symptomata varia.

urinæ principio parum aut nihil mutatæ, posteà rubicundæ, & quidem levi cum nubeculâ, bullis in superficie, posteà turbidæ sedimento rubicundiore refertæ, cum levi cuticulâ in superficie; *Secundâ vice*, paroxysmus gravior observabatur, ut & omnia symptomata; *Tertiâ* plerumque *vice*, febris illa tertiana intermittens in quotidianam continuam vel intermittentem simplicem imò duplicem degenerabat tali cum præcordiorum anxietate, vomitu &c. ut vix respirare possent ægri decumbentes; *sequentibus diebus*, plurimi aphthis mox laborabant, nonnulli paroxysmum cum spasmo & convulsionibus passi sunt (hi unico paroxysmo ità erant debilitati, ut vix membra movêre imò respirare possent, sed neminem vidi, nec audivi, qui tunc ultrà duos tresve ad summum paroxysmos habuisset, nam vel febre liberati admodum debiles erant, vel moriebantur) alii cholerâ, diarrhæâ vel dysenteriâ gravissimâ, nonnulli sed quidem pauciores cum ipso paroxysmo simul pleuritide afficiebantur, & plurimi brevi fatis cedebant.

Eventus

Nonnulli, imprimis qui convulsionibus erant affecti, brevi imò jam jam morituri ab omnibus tam Medicis quamadstantibus judicabantur, quod ipsis oculi subindè essent concavi, respiratio inæqualis & brevis, Lachrymæ non spontaneæ, frigus maximum imprimis nasi, pedum ac manuum subsequente sudore frigido per totum corpus, pulsus parvus, contractus inæqualis imò subindè intermittens, urinæ crudæ absque ullo odore, & similia lethalia symptomata observabantur; nullum dolorem, anxietatem vel frigus partium sentientibus; quos tamen curatos vidi unâ vel alterâ infusione lapidis vulgò Pedro del porco dicti.

Convulsionibus &c. affecti, infusione lapidis Pedro del porco curati.

Observatum fuit obesiores plurimos hisce febribus laborantes diem obiisse: verum qui in principio sæpius alvum deponebant, subsequente sudore, brevi fuisse liberatos: Quare quoque Plurimi Medici statim a principio

ene-

enemata, imprimis si summâ præcordiorum anxietate simul afficerentur, dein apozemata simul laxantia, purgantia, nodulos purgantes &c. præscribebant summo cum successu ac ægrorum levamine; Nonnullis venæsectio in principio multum profuit; nonnullis quoque opiata, verum alii maximè ab opiatis afficiebantur, & omnia symptomata in illis multò graviora tum observabantur; mox diaphoretica vel in formâ mixturæ, vel decocti, vel pulveris, vel tincturæ, vel boli, ex radicibus contrayervæ, scorzoneræ, croco, floribus sambuci, calendulæ; antimonio diaphoretico, regulo antimonii medicinali, sale absinthii, cardui benedicti, oculis cancrorum, cornu cervi præparato, lapide prunellæ, pedro del porco, lapide bezoardico orientali, occidentali, malabarico, pulvere comitissæ Kent; Electuariis Diascordio nempè, theriacâ, rob sambuci; Aquis stillatitiis simplicibus ac compositis, melissæ, cardui benedicti, cinamomi, theriacalis, prophylacticæ &c. & in fine morbi vina medicata purgantia &c. maximè conveniebant.

Qualia & quæ medicamenta in usum revocata & adhibita.

Quorum omnium medicamentorum sufficientes formulas inveniet BENEVOLUS LECTOR in observationibus & casibus tractatuli jam nominati.

Observavi tunc temporis in memetipso, quod notatu dignum judicabam, frequentioribus visitationibus, ac medicamentorum præparationibus summè defatigatus, radicum contrayervæ filamenta cum abscinderem, ut in pulverem redigerentur, subitò & quasi momento tremorem omnium digitorum manus dextræ sensi, quare confestim omnibus missis, digitos manumque spiritu cephalico salis armoniaci spiritu parum acuato fricando & calefaciendo tollere tremorem studui, verum frustrà; non enim cessavit ille digitorum tremor per duas ferè horas; tum verò postquam omnis sensus quasi expertes fuissent digiti per quadrantem horæ, omnis tremor evanuit, nullo remanente dolore obtuso, vel defatigatione; Post biduum denuò filamenta abscin-

tremor omnium digitorum ex abscissione filamentorum contrayervæ exortus, ac quomodò curatus.

dens idem digitorum tremor rediit sed levior; triduo post tertiâ vice experimentum feci, ac tremorem quidem sed planè exiguum tantum, quartâ verò vice nihil omnimò observavi.

surdi vel surdastri post secundum paroxysmum. & nonnulli muti redditi.

Inter symptomata quoque hujus febris epidemicæ observavimus, nonnullos subitò & quidem non nisi post secundum paroxysmum surdos omninò vel surdastros, imò pauciores mutos fuisse redditos; proxima dicta sequens casus satis illustrabit ac confirmabit;

Virgo febri hâc epidemicâ laborans

Virgo viginti trés præter propter annos nata, pituitosa, febri hâc epidemicâ dictis symptomatibus incipiente fuit afflicta; post secundum paroxysmum qui cum frigore, omnium artuum tremore, pandiculatione, & levi sed frequenti singultu advenerat, ubi febris evanuit subitò & quasi in momento obmutuit, cum salivatione quâdam vel potius salivæ viscidæ & maximè tenacis quâdam evacuatione & maxillæ inferioris motu quodammodo tremulo; Vocatus absque febri hanc puellam inveni, ac statim linguam protendere jussi, quod fecit, linguamque sursum, deorsum, dextrorsum siniſtrorsumque flectere ac movêre potuit: itaque quia nulla cruda, aut acida, aut acido-austera vel similia &c. assumserat, nervos recurrentes obstructos &c. judicavi, moxque venam secandam necessarium duxi, verum absque ullo successu; alvusque quia per triduum obstructa, sequens clysma fuit injectum

subitò mutafacta cum salivatione

quare vena fuit secta,

enema injectum.

℞. Folior. roriſmarin.
Salviæ.
Majoran. nobil.
Malv. ana M. ß.
Flor. stœchad.
Lavendul.
Hyperic. ana p. j.
Pulp. colocynth. concis. ʒj ß.
Turbith. gummos. ʒij.

Tar-

Tartar. rhenan. ʒj.
Coq. f. a. in f. q. aq. roriſm. & vin.
Ad colat. ℥x. add.
Mell. anthoſ. ʒj.
Spir. ſalis armon. gutt. xx.
Tartar. vitriol. ϑj.
MS. f. clyſter.

Cujus beneficio alvus ter quaterve fuit ducta, ſed abſque ullo emolumento, quare fotum, cerotum, linimentum &c. fuit adhibitum, ſed oleum & operam perdidimus; Tandem trochiſcis p. 83. traditis pro apophlegmatiſmo & ſequenti mixturâ fuit uſa.

plura medicamenta fruſtrà adhibita fuere.

Tandem apophlegmatiſmo.

℞. aq. majoran. nobil.
Roriſmar.
Beton. ana ℥ij.
Spirit. cephal. SEQUENT. ʒj.
Salis volat. oleoſ. vel quoque
Spirit. ſalis armoniac. gutt. xvj.
Tinctur caſtor. ʒj.
Flor. hyperic. ʒiß.
Syrup. ſtœchad. ʒvj.
MS.

& mixturâ cephalicâ fuit uſa.

Hujus cochleari uno vel altero aſſumto, aliquid de hâc mixturâ per horæ quadrantem vel circiter, ſæpius os colluendo, ore tenebat; hocque ſingulis horis, & intrà quatriduum fuit curata, ità ût articulatè iterum omnia proferret ac loqueretur, per duas treſve ſeptimanas in cubiculo calido ſe continens, ac dictam mixturam ſubindè iterans.

intrà quatriduum fuit curata.

Interim in potu ordinario ſequenti utebatur ad guttulas viginti

℞. Sal. volat. oleoſ.
Spir. ſalis armoniac. ana ʒiß.
Ol. roriſmar. ſtill. gutt. viij.
MS.

SPIRITUS CEPHALICUS.
Præscriptus.

Spiritus cephalici descriptio.

℞ Radic. galang. ℥iij.
Angelic. ℥vj.
Aristoloch. rotund. ℥ij.
Folior. majoran. nobil. Mjβ.
Origan. cretic.
Rorismar. ana M. j.
Salv.
Rut. hortens. ana M. β.
Flor. lavendul.
Stœchad. arabic. ana p. ij.
Lilior. convall. p. iij.
Cardamom. ℥iij.
Semin. anii. ℥p.
Concisis atque contusis affund.
Spirit. vini stop. ij.
Post triduum destilletur ex arenâ, ac spiritus abstractus affund.
Flor. rorismar.
Hyperic. ana pjβ.
Stœchad. arabic.
Lavendul. ana p. j.
Stent simul in digestione per quatriduum vel diutius vasis arctè clausis, & usui servetur.

in nonnullis anxietas præcordiorum cum nauseâ & vomitu intolerabilis.

In nonnullis quarto quintove febris hujus epidemicæ paroxysmo, anxietas præcordiorum cum nauseâ & nonnunquam vomitu fuit intolerabilis, imò tanta ut nullis penè medicamentis etsi potentissimis hujus illiusve generis superari posset, verum exhibitâ ac bis terve iteratâ tinctura kinæ kinæ vino gallico factâ, additis salis volatilis oleosi guttulis vigin-

viginti trigintave, mox ſuperabatur, & levem vel nullam ægri poſtmodum præcordiorum anxietatem obſervabant, imprimis ſequenti vel eodem die ſi enema injectum eſſet; vel leve purgans ſimul nempè flatus diſcutiens exhibitum.

quæ non niſi tinctură kinæ kinæ &c. poterat ſuperari.

Vix prætermittere queo caſum juvenis viginti annorum, tertio febris hujus paroxyſmo per totum corpus rubore caloreque maximo ac dolore intolerabili abſque tamen puſtulis correpti; cujus ruborem intrà paucas horas in nigredinem horrendam mutatum vidi, ità ut cum judicarem brevi interiturum, imprimis ſi color ille ſubitò evaneſceret, pulſus enim erat debilis, contractus, ac inæqualis, reſpiratio difficillima & inæqualis, fauceſque inſpiciens ſiccas & columellam duplicem & ſeparatam obſervavi; præſcripſi igitur ſequentem mixturam cochleatim uſurpandam, ſed quamprimum infuſionem PEDRO DEL PORCO ocyus aſſumendam, quâ aſſumtâ optimè ſudavit &c. & intrà octiduum curatus fuit.

juvenis ex febre in ruborem totius corporis & brevi nigredinem horrendam incidit

℞ Aq. card. bened.
Meliſſ.
Flaved. cortic. citri ana ℥ijß.
Spirit. contrà præcord. anxiet. ſuprà trad. ℥ij.
Diaphor. p. 469. deſcript. ℥vj.
Tinctur. contrayerv. ℥iß.
Croc. ʒß.
Antim. diaphor. ℈j.
Syr. bacc. ſambuc. ℥j.
MS.

aſſumtâ mixturâ & infuſione pedro del porco brevi curatus

Inter reliqua etiam ſymptomata, quibus ægri hâc febre epidemicâ laborantes afficiebantur erant puſtulæ quædam inſtar variolarum poſt tertium quartumve paroxyſmum imprimis exortarum cum febris non tantum diminutione, ſed omnimodâ ſublatione; verum ægri tum frigus ſubeuntes mox

puſtulis inſtar variolarum ſenes hâc in febre imprimis

afficiebantur, post tertium &c. paroxysmum.

mox recidivam patiebantur; hasce imprimis circà pagum Alphenum in senibus quidem ast non ità infantibus nec juvenibus observavi, dicta sequens casus meo judicio rarior satis superque illustrabit.

Senex post quartum paroxysmum liberatur à febre.

Senex sexagesimum jam superans annum, macer, bilioſus, hâc febre epidemicâ memoratis jam symptomatibus concomitantibus in fine mensis augusti afficiebatur, quare *Theriacâ Andromachi* assumtâ, benè sudavit, postque quartum paroxysmum, totus fuit ἀπυρετῶ, verum loco crisеos cujusdam quasi imperfectæ, plurimæ imò infinitæ quædam pustulæ instar variolarum exoriebantur, ita ut non tantum facies, manus, sed & reliquæ corporis partes planè his viderentur incrustatæ & quidem pure impletæ; harum autem pustularum ne unica quidem erupit; verum pòst septimanas tres quatuorve tota cuticula flaccida & quasi cava videretur, ac de summâ ac intolerabili prurigine manuum & reliquarum partium conquerebatur. Senex tandem frustulatim de hâc illâve corporis parte cuticulam ità arefactam ac instar corii ubique expansam &c. avulsit, verum de brachio & manu sinistrâ abstrahere nequibat; quare linimentum emolliens & parum refrigerans cujusdam consilio illinivit brachium manumque dictam; verum prurigine maximè indè adauctâ supersedit; attamen sæpius adspiciens brachium manumque sinistram, scalpello, forcipe, unguibus &c. apertionem circà cubiti flexuram fecit, ac fricando, trahendo &c. tandem effecit ut instar chirothecæ magnæ totam cuticulam pustulis illis arefactis infectam absque ullâ ruptura ad ungues usque abstraxerit; quam chirothecam Medicus servat & plurimis ostendit; Cumque manus cuticulâ tenuissimâ & levissimâ obducta esset, de maximo jam frigore conquerens, coactus fuit ipso tempore æstivo manicam vel chirothecam villosam gestare; chirothecæ autem qualem manu abstractam dixi, quia

Infinitis pustulis per omnes corporis partes exortis.

Cuticulam arefactam frustulatim.

Imò de sinistrâ manu instar chirothecæ abstraxit.

Et servatam plurimis ostendit.

B
C
D
A

quia non facilè proſtant, frigori reſiſtendo ineptæ, illam delineare tamen viſum fuit.

A. Senex puſtulis illis anteà affectus.

B. Manus ejus dextra, tenens

C. Chirothecam illam, ſeu cuticulam de manu ſiniſtrâ avulſam.

D. Manus ſiniſtra ad flexuram cubiti uſque, lævisſimâ cuticulâ jam denuò obducta.

9. *Peſtis*, ac *plerique morbi acuti & maligni*; teſte *Palmario de febribus malignis & peſtilential. cap.* 12. & 23. & *Quercetano lib.* 11. *de peſte cap. viij.* nec non *Ambroſio Paræo de peſte lib. xxj. cap. xxij.* ut & *Fuchſio inſtitut. medicar. ſect.* 111. *cap. xxvij &c.* quare quoque *Thomas Jordanus in ſuâ exercitatione de iis quæ circà febrem peſtilentem apparent tract.* 2. *phæn. capite ultimo* dixerit, *copioſum* in peſte per univerſum corpus *ſudorem* ſparſum (ſi nempè die judicatorio ſeſe oſtentarit) tanquam *unicam* & *ſecuriſſimam* hujus morbi *eſſe medelam*. Præcipua ergò, *ſi non unica*, ἰδιωτικά acida vel ſubacida ſanguinem ſimul condenſantia &c. & alexipharmaca vel alexiteria in peſte curandâ tutiſſima ſunt medicamenta; neutiquam enim in peſte quâ peſte conveniunt purgantia; ut ſuprà *p.* 314. & 315. §. 14. probatum ſatis ſuperque, non enim in quantitate aſt quidem in ſummâ qualitate peccante peſtis cauſam conſiſtere ubique jam ſatis probatum exiſtit, & unusquisque non difficulter ex ſymptomatibus concurrentibus certò concludere valet; vera quoque *Hippocratis* regula *aphor.* 21. *ſect. j.* tradita, nempè quæ educere oportet, quò maximè vergunt eò ducenda, *aſt nota, per loca convenientia*; in peſte etenim humores qualitate ſummâ peccante infecti educendi neceſſariò, aſt non per inferiora nempè per cathartica medicamenta, etſi aliquandò eò vergant humores qualitate illâ peccante affecti; non.

Peſte, ac pleriſque morbis acutis ac malignis.

Qualia in peſte &c. ſudorifera eſſe debeant.

Purgantia

non enim per loca convenientia à naturâ expelluntur, quod dyſenteria ſæpiſſimè, ſi non ſemper, lethalis tum excitatur; Alio ergò modo aliâque viâ educendi; Non quoque per venæſectionem, ſanguis etiamſi per nares ſubindè expellatur, plerumque enim hæmorrhagia narium in peſte lethalis exiſtit; nemo quoque, quod ſciam, hiſtoriam peſtis per narium hæmorrhagiam ſpontè factam curatæ narrat. Non ergò & venæſectio convenit, nam non niſi vires tum tolleret, quæ ſi non hic, nullibi quoque conſervandæ, virusque vel adhuc ſanguini nondum mixtum vel à naturâ propemodum jam ſeparatum & in externis hærens intus, ut ità dicam, raperet, naturamque ab opere retraheret, ſicque ægrotantem non niſi de medio tolleret. Præterea, quis concipere valet acre quid in qualitate tantum conſiſtens per venæſectionem aut purgationem poſſe tolli, conveniunt ergò ac ſummè neceſſaria ſunt acredinem illam ſummam alterantia ac per ſudores ſimul expellentia medicamenta; Quidam verò & vomitoria in peſte maximè extollunt laudantque, perque vomitoria in principio nempè peſtis invaſionis exhibita plurimos peſte correptos ſanatos curatosque teſtantur; hicque locum convenientem, & quò natura ſæpiſſimè vergit, inveniſſe putant. Concedimus vomitoria conducere poſſe in peſte, quandò nempè æger ſtatim à cibo peſte corriperetur & eodem tempore *Medicus* eſſet accerſitus, vel quandò ventriculus pituitâ copiolâ eſſet obſeſſus, non quod vomitoria peſtem quâ peſtem curent, ſed ulteriori curationi viam præbeant, ut eò facilius celeriuſque ἰδρωτικὰ alexiteria exhibita in actum deducantur, ſicque ſummâ acredine peccans venenum peſtilentiale alterando & corrigendo ſimul per ſudores expellatur. Negamus verò peſte qua peſte affectos tantum per vomitoria fuiſſe curatos; utplurimum enim graviſſimum & curatu difficillimum ſymptoma in peſte

Et venæſectio quare in peſte non conveniant.

Vomitoria in principio exhibita

Imprimis ventriculo pleno &c. concedunt.

Verum peſtem qua peſtem non curant.

ſte vomitus eſt; ſi locus eſſet conveniens, eò vergente naturâ, peſte affecti hâc ratione & ſpontè curarentur; aſt quiſnam hoc obſervavit? per aquea affatim hauſta, acre illud virus diluendo temperantia, perque diureſin excreta; vel ſudores ſpontè vel artè productos, peſte correptos fuiſſe perſanatos, ubique ferè legitur; concludimus ergò cum *Thomâ Jordano in ſuâ exercitatione de febri peſtilenti tract. 2. cap. ultim. mox citato*, ſudorem per acida ſanguinem ſimul quodammodò coagulantia ſudorifera provocatum, unicam & ſecuriſſimam peſtis eſſe medelam.

10. *Hydrophobia*, ſævo ac periculoſiſſimo hoc in morbo, horrendis diriſque ſimul ſymptomatibus affligente, *ſudorifera & alexipharmaca* vulgò dicta remedia imprimis convenire, omnes unanimiter conteſtantur MEDICI, omneſque hactenus editæ obſervationes, præprimis immediatè poſt morſum rabidi, antequam nempè venenum illud altiores egerit radices, *exhibita*: Plurimi imò graviſſimi *MEDICI*, quia ſatis luculenter eo de morbo ſcripſêre; mea non addam, niſi obſervationem unam atque alteram; paucioribus enim tantum præfui. Hydrophobiâ.

Bracteatori cuipiam triginta & duorum annorum, felis pulcherrima, quam in pretio habebat, abrepta fuit, quod ægerrimè ferens, neſcio quam pecuniæ ſummam pollicitus eſt, ſe daturum quiſquis eam ſibi recuperaſſet. Poſt menſem ſummo manè præ foribus invenit felem, ſed valdè macilentam; viſam gaudens manu arripere voluit, verum felis hero non amplius agnito ejus digitum minimum momordit, foribus tamen clauſis, eſculenta obtulit, quæ felis aſpernata non ſolum eſt, ſed accidentibus omnibus morſum intendit: quare fuſtibus, lapidibusque circumſtantibus trucidata eſt; herus interim ex morſu ſaucium digitum, more conſueto comprimendo & ſugendo ſanguinem cum elicere anniteretur, levem ſenſit dolorem. Sed vulnere haud penſi habito poſt Bracteator propriâ felè rabidâ morſus. ſanguinem ex vulnere ſugendo &c. extrahens.

tres circiter septimanas diluculò ad ædes meas unà cum matre & uxore venit, torvo vultu me adspiciens de summâ melancholiâ, anxietate præcordiorum gravissimâ ac intolerabili, respiratione difficillimâ, lypothymiâ, inquietudine, vigiliis, insomniis subindè horrendis, pavoribus, capitis dolore gravissimo, ardore summo sitique maximâ ac febri ardente &c. conquerebatur, maximè dolendum sibi esse quod bibere nequiret; quibus omnibus intellectis, mox hydrophobiam verebar, verum non nisi matri post ejus discessum hoc indicabam, rogabamque nonne a cane vel fele rabidâ fuisset sauciatus vel morsu vulneratus, neganti matri, me tamen id conjicere dixi; præter narrata symptomata oculos flammeos, linguam aridam, pulsum valdè frequentem & parvum; instarque canis defatigati ore patulo hiantem offendi quare mox hunc bolum cum vino rhenano lecto incumbenti assumendum dedi.

post septimanas aliquot in hydrophobiam diris symptomatibus afficientem incidit.

℞. Electuar. Diaphor. p. 473. descript. ℥j.
Lapid. prunell. ℈j.
Antim. diaphor. Gr. xv.
Myrrh. rubr. gr. vj.
MS. F. bolus.

quare bolum diaphoreticum cum levamine assumsit.

Horâ decimâ matutinâ ipsum visitans sudantem & omnia symptomata mitiora inveni, & per horam satis placidè absque siti dormivisse ac multò melius jam sese habêre cum intellexi, ideò & eundem roganti bolum ægro dedi. Matrem uxoremque denuò interrogans, annon à quodam animali rabido fuisset sauciatus; Affirmabant antè tres circiter septimanas felem valdè macilentam ipsius digitum minimum momordisse, sed nescire an felis fuisset rabida, cubiculum denuò ingressus vulnus nondum consolidatum observavi, roganque an non fuisset consolidatum omni interjecto tempore; neutiquam referebant, verum quod nullum observasset dolorem, flocci semper pendisse & chirurgum repudiasse

diaſſe, mox partem illam adhuc ſcarificari, ablui, fovêri, imò inuri neceſſum eſſe duxi: id verò admittere cum nollent, ſummum indè malum ſecuturum prædixi, ſi diutius negligerent, quod ſtatim ab initio adhiberi debuerat, imò mihi ſi hoc contigiſſet, potius digitum amputari curaturum fuiſſe, quam rem adeò neceſſariam tam diu dilaturum. Tandem non niſi theriacam Andromachi ſpiritu vini & ſucco rutæ expreſſo diſſolutam cum adhiberent; Rogavi alium inſuper *Medicum*, accerſitus fuit *Doctiſſimus & multâ experientiâ præſtantiſſimus* VIR DOMINUS LUCAS SCHACHTIUS *piæ memoriæ quondam Profeſſor* MEDICINÆ LUGDUNO-BATAVÆ *longè celeberrimus, amicus mihi ſingularis*, qui omnia mecum perpendens & ad trutinam veram redigens idem mecum judicabat; dum conſilia conferimus immediatè antè meridiem, ſubitò clamitabat uxor Viri Amiciſſimi, quid faciam? quid faciam? maritum iterum ſummè hiantem, anxium, brevi periturum vereor, ſubvenite igitur miſero & mihi. Conſultum itaque duximus in mare conjicere hominem; ſtatimque robuſtioribus ex vicinis aliisque hominibus mandatum curru inſidentem ad mare vultu averſo vehi juſſimus: tum verò furibundum & quò propius mare accederet eo majore furore corruptum referebant quorum cuſtodio fuerat mandatus, ter quaterve itaque à nautis maritimis in mare conjectus fuit, quo facto tritorii beneficio ſequentem mixturam tribus vicibus lecto calefacto incumbentis in fauces infuderunt; ex quo optimè ſudavit.

vulnere nondum conſolidato, illius ſcarificationem ac cauterium actuale denegabant.

in mare eodem die injecto.

℞. aq. Card. bened.
Meliſſ. ana ℥ij ℔.
Theriac. compoſ.
Prophylact. *Sylv.* ana ℥ ℔.
Succ. rut. recent. expreſſ. ℥ij.
Diaſcord. *Fracaſt.* ℥j.

mixturam alexipharmacam diaphoreticam tritorii beneficio infuderunt.

Pulv. *Palmar.* ſecutur. & in tractatu ejus de morbis contagioſis deſcript. ʒß.
Lap. prunell.
Antim. diaphor. ana ℈j.
Rob. ſambuc. ʒiij.

MS.

Ac omnia ſymptomata mitiora placidioraque tum videbantur adſtantibus; quare Lugduno-Batavam unà cum nautâ quodam ſene petière, qui omnia mitiora fore prædixerat. Cauſam hujus roganti reſpondit, circà maris fluxum ſæpiſſimè imò ſemper obſervaſſe ſe omnes magis furere, imò animalia rabida ſeu beſtias ſeu homines tunc mordêre plurimum ac lædere, verum in refluxu maris omnia mitiora eſſe ac neminem aggredi vel impetere, quod etiam poſt certas horas obſervatum fuit; & quo quis propius mari admoveretur, eò vehementius furere vidi; ceteraque omnia ità obſervavi: Circà nonam veſpertinam redibant cum ægro placidiore jam & ad interrogata accuratè reſpondente; interim dum omnia ad amuſſim exigebamus, clam uxori indicaveram ut neſcio marito adſtantibuſve calicem cereviſiâ tenui impletum ſed abſconſum in cubiculum adportaret; quo facto, mox ſeſe valdè contorquebat, de majore anxietate, reſpiratione difficiliori &c. conquerebatur, hujus cauſam querentibus ſe ignorare dixit, ſed maximum horrorem, tremorem ſubitò & hoc ipſo momento obſervaſſe teſtabatur; rogabam porrò nonne nobiſcum calicem cereviſiæ vel vini rhenani, quia ita jam eſſet defatigatus, bibere vellet, ſimul eundem oſtendens, ſed viſo calice eodem ipſo momento ſummum in furorem concitabatur, deducto verò calice omnia iterum mitiora videbantur; tandem certam & indubitatam curationem pollicebamur, ſi affatim & copioſè non tantum cereviſiam ſed & medicamenta liquida aſſumere vellet, tandem annuit; ego, ajens, quam

ad omnia interrogata refluxumaris reſpondebat,

in fluxu verò neutiquam & omnia vehementiora obſervabantur.

ut & cereviſiâ vel alio liquore in cubiculum adductâ.

quam maximè sitio & libenter bibere desidero, verum mihi impossibile quia continuò & quam celerrimè hiare cogor! igitur calice arrepto statim angebatur magis, imò sudore frigido per omnes artus quasi diffluens, ori si modò apponere vellet calicem, clamitabat, *Amicissimi Domini*, ultrà posse nemo obligatur, abite, abite, tollite calicem, & mox salivâ admodum spumosâ plurimos inquinabat; post mediam noctem omnia denuò exacerbescere observabantur summo cum partium extremarum sudore frigido, anxietate præcordiorum vehementissimâ imò ineffabili, & viso medicamento imò a solâ nominatione medicamenti, cereviſiæ, aquæ, calicis, vel hujus illiusve liquidi, mox expaveſcebat imò tremebat, ſummo corporis horrore, contorſione, &c. tandem proximo diluculò præter multorum exſpectationem ſubitò fatis ceſſit.

imò arrepto tandem calice cereviſiâ impleto ſubitò in furorem concitabatur.

imò ut ſpumâ omnes inquinaret.

Maximè notatu dignum æſtimo, uxorem per aliquot menſes jam gravidam, neutiquam fuiſſe rabie infectam, nec etiam ipſum fœtum poſt partum, etſi hydrophobiâ jam laborans maritus ſex antè mortem diebus cum uxore rem habuiſſet, & ſæpius eam amplexus fuiſſet; ſana adhucdum vivit, verum infans motibus convulſivis & epilepticis mortuus eſt; per menſem circiter ſolummodò ut & omnes qui ipſi adfuiſſent, aliquamdiu veſperi cubitum ituri, ſequentem aſſumſêre bolum diaphoreticum alexipharmacum.

rem habuerat &c. cum uxore gravidâ

ſed ſana manſit, verum infans motibus convulſivis moriebatur

℞. Diaſcord. *Fracaſt.* ʒiß.
Sal. rut.
Antim. diaphor.
Lapid. prunell. ana gran. xv.
Pulver. *Palmar.* ℈j.
Rob. ſambucin. q. ſ.
MS. F bolus.

Aſſumto nempè bolo diaphoretico alexipharmaco.

Juvenis viginti tres annos natus, animi gratiâ extrà ur-

Iuvenis cane rabido laceratus.

bem ambulans, subitò summo ac horrendo clamore ex longinquo perterritus, accuratè auscultando clamantes audivit *caveto ! caveto canem !* & eodem ipso momento canem in se incurrentem valdè hiantem, cernuâ caudâ, linguâ spumosâ valdè protuberante vidit, qui fugâ se mandare studenti suram momordit sed tamen leviter. Mox accurrentes fustibus ac lapidibus homines armatos insequentes conspexit, canemque rabidum nonne vidisset, rogantibus annuit, simulque morsum se ostendit, ac illi canem obtruncant; juvenis verò mox domum reversus, me accersivit, caligas in ignem conjici, vulnus spiritu vini cum pauco sale ablui, eique cucurbitulam cum flammâ, dein cauterium actuale imponi oportêre arbitratus sum, quare mox Chirurgus vocatus cucurbitulam magnam cum flammâ, dein cauterium actuale maximè candens ad os usque inurendo imposuit (notandum velim, hisce & similibus casibus, misericordiam esse summam crudelitatem, id est, qui ob dolorem hunc magnum tales operationes relinquunt, hos ægros non curare sed letho tradere, prætereà quo ferrum magis excandescit, eò minorem ægros observare dolorem, & unâ vice hoc modo totum opus posse perfici, quod aliàs repetitis vicibus multò majori dolore peragi debet) ac sequentem pulverem vel bolum vino rhenano vetustiori assumendum, eumque in principio manè & vesperi repetendum dedi, eodemque die in mare aversо vultu fuit injectus, moxque lecto excalefacto impositus pulverem assumsit

Cucurbitulâ, & cauterio actuali.

Pulvere alexipharmaco.

℞. Pulver. *Palmar.* ʒß.
Corn. cerv. ust. & ppt.
Sal. rut.
Card. bened.
Antim. diaphor. ana ℈ß.
MS. F. Pulvis tenuiss.

Bolo diaphoretico.

℞. Diascord. *Fracast.* ʒj.
Ocul. cancr.

Sal.

Sal. rut. ana ℈j.
Lapid. prunell. ℈ß.
Rob. ſambuc. q. ſ.
MS. F. bolus

Quorum beneficio ſemper placidè ſudavit, verum omnia liquida abhorrebat, attamen quia continuò pulverem bolumque aſſumere nequibat, ſequentem mixturam cochleatim aſſumendam exhibui

℞. Aq. flor. ſambuc.
Rut. ana ℥ijß.
Theriac. ſimplic.
Prophylact. *Sylvii* ana ℥ß.
Acet. calendul. ℥iij.
Antim. diaphor.
Ocul. cancror. ana ℈ß.
Rob. ſambuc. ℥vj.
MS.

Mixturâ ſudoriferâ, &c.

Poſt uſtionem vulneri goſſypium ſequenti madefactum applicavimus

℞. Aq. vit. Mathiol.
Succ. rut. recent. expreſſ. ana ℥j
Theriac. Andromach. ℥iij.
MS.

Dein ſequens cataplaſma ſuprà linteum extenſum impoſuimus

℞. Cæpar. albar. ſub cinerib. coctar.
Ferment. ana ℥jß.
Sem. ſinap. pulv. ℥ß.
Fol. abſinth.
Scord.
Rut. recent. ana M. ß.
Theriac. Andromach. ℥vj.
Acet. calendul. q. ſ.

Cataplaſmate.

Prò

Pro cataplasmate.

Vulnus ad os usque inustum per tres circiter septimanas ne coiret, subindè loco dicti cataplasmatis, fomentum secuturum toto cruri adhibuimus, vulnus tamen ne coalesceret, sæpius mercurium præcipitatum insperſimus, vel pisum ex ligno hederæ confectum & aquâ vitæ mathioli madefactum imposuimus,

Ac fomento externo.

℞. Fol. scord.
Marrub.
Absinth.
Rut. ana M. j.
Flor. centaur. min. p. ij.
Rad. gentian.
Angelic. ana ℥j.
Concis. & contus. coq. s. a. vasis optimè clausis in
Aq. card. bened.
Vin. rhenan. ana q. s.
In colat. pint. iv. dissolv.
Theriac. Andromach. ℥ij.
Acet. calendul. ℥iij.
MS.

Curatus fuit.

Atqui hoc modo brevi curatus, huc usque prosperâ valetudine fruitur.

PULVERIS PALMAR. *DESCRIPTIO.*

℞. Folior. rut.
Verben.
Salv. minor.
Plantag.
Polypod.
Absinth. vulg.
Menth.

Ar-

Arthemiſ.
Meliſſophyll.
Betonic.
Hyperic.
Centaur. min. ana p. æq.

Omnia circà junii plenilunium cœlo ſereno colligantur, papyro involuta ſiccentur, & in pulverem redigantur; Doſis plerumque eſt ad ʒβ. ſæpius exhibend. per decem vel quindecim dies continuos cum æquali pondere pulver. viperin. in vino albo ad ʒiij. manè jejuno ventriculo.

II. *Menſtruorum ſuppreſſio, à frigore externo*, vel *pituitoſis viſcidis auſteriſve* vel *acidis humoribus, producta*: non verò ea, quæ ſequitur febres graviſſimas, maximaſve hæmorrhagias &c. perperam enim ageret qui *ἰδρωτικά* menſtrua provocandi gratiâ tum exhibêret; debito ergò tempore adhibenda diaphoretica & ſudorifera blanda in menſtruorum ſuppreſſione, nempè cum à frigore externo, pituitoſiſve &c. humoribus ſit exorta; tumque quam maximè proſunt (cæteris videlicet non neglectis) quia *ἰδρωτικά* & *διαφορητικά* plerumque ſunt vel aperientia volatilia, vel calefacientia, vel incidentia attenuantiave, vel ſale volatili oleoſo prædita auſteros acidoſve humores tutò jucundèque ſimul corrigentia, ſicque peccantibus humoribus ſublatis correctiſve, viiſque hac ratione apertis, facilè & brevi ſubindè menſtruorum dicta ſuppreſſio tollitur curaturque, nam ſublatâ cauſâ tollitur plerumque effectus: hæc confirmata vide ſis BENEVOLE LECTOR in ſequentibus hiſce duabus caſibus. Menſtruis ſuppreſſis a frigore, vel pituitoſis &c. humoribus: Et quare,

Mulier quædam triginta quatuor annos nata, trium liberorum mater, pituitoſa, menſtruorum purgationem habens, frigidiſſimum aëra ſubiens circà veſperi incidit primò in levem capitis, mox & totius corporis dolorem gravativum, circà horam duodecimam nocturnam tuſſim catarrhalem graviſſimam, manè in menſtruorum ſuppreſſionem, Mulier frigidiſſimum aëra veſperi ſubiens.

In omnimodam menſtruorum ſuppreſſionem, tuſſim &c. incidit.

imò talem ut ne guttulam quidem ſanguinis menſtrui poſteà excreverit; circà meridiem accerſitus valdè tuſſientem phlegmataque pauca ſubſalſa excernentem, leviterque febricitantem, ac de capitis totiuſque corporis dolore gravativo, ac menſtruorum omnimodâ ſuppreſſione conquerentem inveni; quare primò hauſtum p. 485. deſcriptum pro duabus doſibus, dimidiam hujus partem ſtatim nempè, & veſperi alteram aſſumendam exhibui, undè optimè quoque ſudavit, ac capitis totiuſque corporis dolor gravativus ferè evanuit; tumque de ſequenti maſſâ pilulari, nobis in frequenti uſu, duas bis quotidiè aſſumſit, ac minus poſteà tuſſivit, & phlegmata paulò craſſiora & minus ſalſa excrevit.

Quare hauſtum diaphoreticum.

Pilulas anticatarrhales.

℞. Rad. helen.
Irid. florent.
Alth. recent. ana ʒ ß.
Sem. hyoſcyam. alb.
Succ. glyzirriſ. ſolut. & inſpiſſat.
Opii in ſ. q. ſpiritus vini ſolut. & inſpiſſat.
Myrrh. rubr. ana ʒvj.
Thur. maſcul. ʒv.
Caſtor. optim. ʒj.
Flor. benzoin.
Croci optim.
Spermat. cet.
Styrac. calamit. ana ʒiij.
F. omnium pulvis ſubtiliſſimus, ex quo cum ſ. q.
Syrup. papav. errat.
F. Maſſa. Ex ſcrupulo uno fiant pilulæ ſex octove.

Ac ſpiritum ſalis armoniaci aromaticum uſurpavit & curata fuit.

Poſtquam octo, ni fallor, pilulas aſſumſerat, nihil ferè tuſſivit, tumque adhuc hauſtum ſupradictum duabus vicibus aſſumſit, ac menſtrua intrà quatriduum iterum redière, nullaque alia medicamenta præter ſpiritum ſalis armoniaci aromaticum, p. 351. deſcriptum, ter quotidiè ad guttulas viginti cum vino ſalviato uſurpavit, ac brevi convaluit. Mu-

Mulier quadraginta propemodum annos nata, melancholica, alvo adstrictâ plurimum laborans; cruda, subacida, austera ut poma pyraque ac ribesia immatura, postquam avidè diuque usurpasset, incidit in præcordiorum primò anxietatem, ventris dolorem jam pungentem jam contorquentem imprimis in latere sinistro affligentem, mox menstruorum suppressionem, corporis gravitatem, appetitus abolitionem, capitisque & cervicis dolorem rodentem & quandoque quasi perterebrantem: postquam per mensem circiter jam hujus jam illius consilio varia medicamenta antihysterica, imò & purgantia frustrà usurpasset, gravem in animi mœrorem incidit, ac brevi in suffocationem hypochondriacam talem, ut sæpius quoque animi deliquium & nonnunquam convulsionem passa fuerit; accersitus, dicta symptomata cum narrasset, sequentem primò dedi mixturam

Mulier post acida austera &c. avidè assumta.

In varia symptomata.

Menstruorum suppressionem.

Ac suffocationem hypochondriacam &c. incidit.

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri destillat.
Puleg. ana ℥iij.
Vit. compos.
Spir. antiscorbut. p. 399. & 400. præscript.
Contrà præcordiorum anxietat.
p. 235. descript. ana ℥β.
Salis armon. aromatic. p. 351. tradit. gutt. xxx.
Tinctur. croci ℥ij.
Laud. opiat. gr. ij.
Sal. volatil. succin. gr. xv.
Syrup. arthemis. ℥j.
MS.

Mixturâ antihystericâ &c. usurpatâ.

De hâc mixturâ quater in die; ria assumsit cochlearia, ac cervicem oleo succini rectificato cum pauco levamine inunxit; postque tertiam hujus mixturæ iterationem nec animi deliquium nec suffocationē hypochondriacam nec convulsionem amplius passa fuit, intrà sex septemve dies, quia alvum non

Oleo succini nuchæ &c. inuncto.

plus semel deponeret, sequens præscripsi clysma.

Clystere injecto,

℞. Rad. alth. ℥ß.
Fol. malv.
Rutæ
Flor. chamomill. ana M.j.
Baccar. laur.
Sem. cumin.
Fœnic. ana ℥iij.
Concisa atque contusa coq. in s. q. aq. commun. in colatur. ℥viij. dissolv.
Electuar. de bacc. laur.
Diacatholic. ana ℥vj.
Sal. gemm. ℥ß.
Ol. flor. chamom. ℥ß.
MS. F. Clyster, pro fœminâ.

Ac subindè iterato.

Post injectum hunc clysterem bis alvum deposuit; cum ventris doloris contorquentis pungentisque levamine, quare singulis tertio quartove die clysma fuit iteratum: mixturam posteà paulò mutatam sequentem tum dedimus.

Tandem mixturam diaphoreticam &c.

℞. Aq. ex flaved. cortic. citri destillat.
Folior. rutæ
Rad. angelic. ana ℥iß.
Spir. diaphoret. alexipharm. p. 472. descript.
Contrà præcord. anxiet. ana ℥vj.
Sal. armoniac. aromat. gutt. xxv.
Antiscorbut. sæpius citat.
Essent. diaphoretic. p. 478. & 479. tradit. ana ℥iij.
Tinct. Croci ℥ij.
Sal. volatil. succin. gr. xv.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. de arthemis. ℥j.
MS.

Quater quoque de hâc mixturâ adhibitis tribus cochlea-

chlearibus, blandè sudavit, omni corporis torpore præcordiorumque anxietate evanescente, appetituque pariter redeunte, menstruorum autem fluxu nondum apparente. Quâ de causâ præter hanc mixturam diaphoreticam quinque pilulas de *massâ pilulari p.* 290. & 291. *descriptâ*, ter adhibuit, undè toties alvum deposuit. Post hæc non nisi *vino medicato ibidem tradito*, & ultimâ mixturâ per tres circiter septimanas usa fuit, atque ità menstrua provocata è latibulis, curatioque omninò subsecuta est.

Et pilulas aperientes usurpavit.

Et curata fuit.

Mulier vigesimum quartum agens annum, primum fœtum masculum enixa est, fluxumque lochiorum gravissimum passa, sæpius in animi deliquium incidit, ità ut per duas præter propter horas sensus motusque expers ab omnibus adstantibus imò à Medico jam mortuam judicaretur, quia nec pulsus nec respiratio supereſſe videbatur; Verum vocatus ego ac omnibus ritè examinatis non mortuam, sed præ animi deliquio gravissimo mortuæ similem & veluti morti proximam reperibam, lochiorum verò fluxum jam majorem jam minorem obstetrix in mortuâ, ut putabat illa, adhuc observabat; eâ de causâ sequentem præscripsi mixturam, cochleatim & quidem brevibus intervallis usurpandam.

Mulier, enixo fœtu, lochiorum fluxum ravissimum passa.

In tantum animi deliquium incidit, ut ab omnibus mortua judicaretur.

℞. Aq. meliss.
Rosar. ana ʒiß.
Plantag.
Cinamom. ana ʒvj.
Vin. hispanic. rubr. vulgò **Wein tint.** dict. ʒj.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corall. rubr.
Sanguin. dracon. ana ℈j.
Syrup. myrtin. ʒvj.
MS.

Verum mixturâ resocillante Cardiacâ usurpatâ.

Naribus admovebatur melissa recens cum cinamomo contuso vino rhenano vetustiori conspersa, cujus effectus brevi voto

Et melissâ cum Cinamomo naribus admotâ.

voto & exspectationi respondit; Nam intrà horæ quadrantem debilis quidem & sæpius sudore frigido quasi diffluens visa est, verum ad omnia interrogata benè respondit, quamvis facile animi deliquium denuò passa; Cæterum brevi, puerperio nempè finito, sana in publicum processit. Post quatuor vel quinque menses sana & licet benè animata, imò plethorica menstruorum fluxum quia non observabat, dubia an gravida nec ne, nostram imploravit opem. Miratus sanam, corpore nitidam, venas turgidas, pulsum robustiorem ac plenum habentem mulierem, præterea hilarem nec de dolore, gravitate, vel ullo symptomate, aut ventris, mammarumve intumescentiâ &c. conquerentem menstrua non habêre, nihil tamen præscripsi, imprægnatam putans, verum post tres quatuorve menses cum me denuò accessisset; eodem modo sese habebat & neutiquam gravida, sed sane quam sana, tamen aliquid mali submetuens nostrum denuò implorabat auxilium, quare omnibus ritè examinatis primò venæsectionem in brachio præscripsi ac post octiduum in pede instituendam, atque interim continuò sequentem mixturam cochleatim usurparet,

Brevi restituta fuit.

Plethorica postea.

Nunquam amplius fuit gravida.

Ob menstruorum suppressionem mixturâ potentissimâ & variis aliis medicamentis frustrà usurpatis.

℞. Aq. puleg.
Sabin.
Matricar. ana ℥ij ℔.
Antihysteric. Amstel. ℥j.
Tinctur. Castor.
Granor. actes ana ʒij.
Ol. succin.
Sabin. ana gutt. vj.
Sal. rut.
Sabin. ana ℈ ℔.
Rob. sambuc.
Syrup. Arthemis. ana ℥ ℔.
MS.

Quâ

Quâ assumtâ benè semper sudavit, urinasque plurimas reddidit. Interea autem bis in septimanâ pilulis purgantibus & vesperi pulvere & continuò vino medicato. p. 290. 291. & 292. descriptis, imò variis salibus volatilibus specificis diaphoreticis &c. usa fuit; varias quoque cucurbitulas scarificatas cruribus imponi curavimus, sed in cassum: imò quælibet in usum revocando, oleum & operam perdidimus. Nihilominus sanam, hilarem ac plethoricam jam per annos aliquot superstitem, sæpius obviam habemus.

Sana vivit.

Omnibus notum, mulieribus senescentibus menstrua deficere, & ni subindè tunc ipsis vena secetur, plurimis eas malis jam his jam illis esse obnoxias: En, tibi *STUDIOSE LECTOR*, historiam nostro judicio notatu dignam figurâ illustratam & post menstrua non amplius fluentia excitatam; non quia diaphoretica (etsi de illis jam ago) hoc in casu primis sunt proficua, (nam cheirurgiæ ope, de quâ dicam, curata est) sed tantum ob casus infrequentiam.

Senescentibus mulieribus menstrua si deficiunt.

Quid agendum.

Virgo quædam sacra quinquagenaria vel quod excedit sana, nisi quod menstrua ipsi deficerent, nonnihil melancholica, morosa, aliquamdiu de dolore quodam jam acri jam gravativo in digito majori juxtà pollicem pedis conquesta est. Ingens tandem tumor instar globuli majoris, digitis maximè renitens protuberavit; Diu hoc tumore afflicta, tandem in summitate duo ulcera fœtida vicino in loco exorta vidit, sicque quorundam consilio varia applicuit, sed non tantum absque levamine verum cum majori fœtore & ingentiori extuberantiâ, ità ut jam nec meare nec pedibus sustinere se amplius posset. Tandem vocavit quoque *Clarissimum Dominum Lucam Verhooft Medicum expertissimum nunc Lugduno-Batavæ Scabinum sapientissimum, justissimam*, unâ cum *Andreâ van Esp. m.* quondam *chirurgo dexterrimo, peritissimo*, qui omnibus ritè examinatis, totum illum tumorem sed partitis vicibus, exstirpandum judicavêre. Jactâ aleâ

Virgo Sacra post menstrua suppressa.

Tumor quidam in pedis digito majori exortus, in quo tandem duo ulcera fœtida.

aleâ primò duo illa ulcera vicina in unum, mediam partem quasi cartilaginosam dissecando, redegerunt; sed mox, arteriolâ parvâ dissectâ, sanguine prosiliente animi deliquium & convulsiones eodem ipso momento passa fuit, ità ut adstantes penè mortem extimêrent. Verum quia in minimo & quidem in tumore præternaturali (in quo nunquam vasa majoris notæ sed tantum minima & capillaria observantur) hoc observabatur, mox Medicus aceto, cardiaco & similibus naribus admotis neutiquam perterritus brevi a deliquio revocavit. Tumque ob fœtorem gravissimum & ferè intolerabilem, adhibito per octo vel decem dies fomento, ex scordio, absinthio, rutâ, abrotano, centaureâ minore, myrrhâ, theriacâ & spiritu vini camphorato; butyroque antimonii in cassum ad separationem illito: tandem cruciali factâ incisione, cute dilatatâ &c. totum tumorem cartilaginosum *instar* calvariæ humanæ imò tribus vel quatuor vicibus diverso tempore cum abscidisset. Impletum substantiâ quâdam glutinosâ tenaci invenit; & plus quinquaginta ossibus spongiosis variæ figuræ & magnitudinis evulsis absque notabili dolore levi tantum hæmorrhagiâ, secundum artem denique ægram curarunt, quæ nullo impedimento imposterum exivit. Verum post annum vel ferè eodem vel simili saltem tumore eâdemque substantiâ impleto, sed absque ulceribus & tali fœtore, eodemque modo curata fuit, sed quod notandum absque ullâ hæmorrhagiâ, jamque sana superat, digitumque pedis æquè ac ceteros flectere potest.

In quo sublato.

Ultrà quinquaginta ossa spongiosa glutinosâ substantiâ quâdam intermixta invenerunt.

Recidivam denuò post annum passa, eodem modò curata, sana manet.

Dicta ut eò melius *STUDIOSUS LECTOR* intelligeret hanc figuram addidi.

Dicta figurâ illustrata.

A. Virgo sacra sellæ insidens.
B. Pes cum tumore.
C. C. Ulcera duo.
D. Sanguis ex vulneratâ arteriolâ exsiliens.
E. E. E. Magnitudo tumoris.

F. F. F. F.

A
D
L
C
E
E
B
I
I
I

F. F. F. F. Fruſta ſpongioſa oſſea variæ figuræ & magnitudinis.

Paginâ 150. 151. 152. & 153. mentionem fecimus de viro quodam Naupego, cujus ſcrotum cortice quodam lapideo internè obductum erat. Verum memoriâ quia aliquid excide-rat, hæc bellaria addere congruum judicavi. Illius enim teſticulus ſiniſter cortice quodam lapideo inſtar ovorum teſtæ obſeſſus, quo inſtrumento quodam diſrupto, tantum fœtorem de ſe ſpirabat, ut animi deliquium unà cum Chirurgo penè paſſus fuerim; quo tamen diſrupto pure fœtido effluente, teſticulus naturalis neutiquam infectus conſpiciebatur, brevique ut ex dictis ſuperioribus patet, ſanatus eſt. Teſticulus cortice lapideo obductus. Ac eo liberatus ſed illæſus.

12. *Scorbutus*, quam maximè in hoc affectu Διαφορητικά ſed blanda, nec vehementiora, ſed ſpecifica conveniunt; ſint diaphoretica antiſcorbutica volatilia oleoſa & ſpirituoſa humores pituitoſos viſcidos blandè incidentia, acidioreſque vel auſteriores humores corrigentia & alterantia; bilemve acriorem craſſioremve, vel ſalivam ſalſiorem continuò deglutitam temperantia, &c. Hac enim ratione non tantum humores peccantes, *tutò* & *jucundè* mitigantur & corriguntur, verum etiam glandularum cæterarumque partium obſtructiones *citò* quandoque aperiuntur, ſymptomataque tolluntur; plurima quoque ſi non omnia antiſcorbutica medicamenta volatilia & ſpirituoſa exiſtunt. Scorbuto.

Vir quadraginta duo annorum, pituitoſus, carnibus ſalitis fumoque induratis, piſcibus & ſimilibus plus ſolitò ac diutius uſurpatis, incidit primò in artuum omnium dolorem gravativum imprimis veſpertino tempore intolerabilem, oris fœtorem graviſſimum, dentium vacillationem imò nigredinem ſummam, gingivarum eroſionem, ac denique maculas purpureas per univerſum corpus diſperſas, imò tandem in tantam motus corporis diminutionem ut pedibus nec incedere nec brachia niſi ſummo cum dolore atque moleſtiâ Vir poſt malam diætam in varia ſcorbuti ſymptomata incidit.

movêre posset; meum implorans auxilium, primò hanc mixturam dedi.

Verum mixturâ.

℞. Aq. Card. bened.
Cochlear. ana ℥ij ß.
Spirit. antiscorbutic. p. 399. descript.
Diaphoret. sæpius citati ana ℥ß.
Nitri dulc. aromat. anteà præscript. & dat gutt. xxxvi.
Antim. diaphor. ʒß.
Rob. sambuc. ℥ß.
MS.

Sæpius cochlearia duo assumens blandè semper sudavit; interim pro potu assumebat sequens decoctum parum calefactum, unicuique haustui admiscendo de sequenti spiritu viginti guttulas

℞. Radic. Lapath. acut. recent. ℥iiij.
Polypod. quercin.
Liquirit. exteriore cortice liberat. ana ʒvj.

Ac decocto antiscorbutico.

Fol. cochlear.
Becabung. } recent. ana. M. jß.
Summit. Centaur. min. p. ij.
Pomor. citri recent. no. ij.
Concis. & Contus. Coq. s. a. in s. q. seri
Lactis dulc. ad Colatur. pint. v.

Necnon spiritu.

℞. Sal. volatil. oleos.
Spirit. cochlear. ana. ʒiß.
MS.

Interim os colluebat dicto decocto & dentes nigricantes confricabat pulvere ex cubebe, lapide spongiæ, pane siligineo tosto & nuce arecâ seu faufen *Dodonæi* prunæ candenti parum impositо & guttulis nonnullis spiritus salis confecto.

Ac pulvere dentifricio.

Sæpius vesperi cum vino rhenano vetustiori assumsit hunc bolum diaphoreticum,

℞. Ele-

℞. Electuar. diaphor. in præcedentibus descript. ℈iv.
Antim. diaphor. ℈j.
Sal. volat. corn. cerv. ℈ß.
Spirit. cochlear. gutt. xij.
MS. f. bolus.

Ut & bolo diaphoretico-specifico & similibus assumtis.

Atque intrà tres septimanas curatus fuit, nullo remanente symptomate, nec dentibus vacillantibus sed nitidissimis nullumque fœtorem spirantibus.

Brevi curatus fuit.

Imprimis quoque notandum judicamus, nautis & qui per mare diu navigant, non tam spirituosa volatilia quam acida vel subacida convenire, imò inter omnia medicamenta illis proficua, oleum vitrioli omnibus palmam præripere; item poma citria, limona & similia, quorum beneficio *citò* ac *jucundè tutòque* curantur: imò qui in tempore ac præcautionis ergò utuntur dicto oleo vitrioli, non facilè aut nunquam, etsi diutius trans mare navigent scorbuto infestari.

Nautis & trans mare navigantibus acida ac subacida magis quam spirituosa convenire.

Hisce in Regionibus & imprimis quoque in Angliâ plurimi infantes rachitide laborant, verum quia alibi satis superque de illâ egi, crambem biscoctam tantum apponerem, antiscorbuticis enim, aperientibus, deobstruentibus specificis, subacidis volatilibus, simulque leviter aromaticis satis citò tutòque curantur.

Rachitis quibus curatur.

Sic quoque facilè & sæpius infantes ut & aliquandò senes ulcere oris *nomâ* dicto laborant, cum summo fœtore & in senibus hæmorrhagiâ gingivarum simul conjuncto.

Infantes senesque ulcere nomâ sæpius laborant.

Plurium loco unam vel alteram de *ulcere nomâ* & *rachitide* tantum addam historiam, sed nostro judicio notatu lectuque dignam.

Puer decimum jam agens annum, plurimum lacticiniis usus scorbutum vulgaribus symptomatibus concomitantibus contraxit, simulque tandem ulcus oris *noma* dictum adeò ingens, ut omnes adstantes brevi ipsum moriturum putarent.

Puer ulcere nomâ laborans.

Verum accersitus pulsum satis robustum ac appetitum vigentem inveni, sed omnes ferè dentes carioſos, summè fœtentes, nigricantes, vacillantes, imò totam vel maximam saltem maxillæ inferioris partem carie infectam; externa genæ nempè ac labia valdè intumefacta, indurata, cutemque subalbidam ac hinc indè lividam ac penè gangrænâ affectam observavi. Chirurgus malum incurabile ideoque manum detrahendam nihilque esse vel exhibendum internè vel applicandum externè censebat, quod admotis medicamentis non nisi diutius miserrimè victiturus esset. Contrà quem omnia secundum artem esse administranda ac adhibenda demonstrabam, eâque de causâ Parentes nos vocasse edocebam;

Maximâ inferioris maxillæ parte carie affectâ & genâ gangrænâ penè infectâ.

Internè ergò hanc mixturam cochleatim usurpandam dedi, ac in jusculo vervecino vel vitulino, de sequenti spiritu guttulas aliquot sumendas.

Usurpatâ mixturâ antiscorbuticâ.

℞. Aq. Meliss.
Cochlear. ana ℥ij.
Cinamom. ℥β.
Spirit. antiscorbutic. mox citat. ʒij.
Nitri dulc. aromat. anteà descript. ʒj.
Antim. diaphor. gran. xv.
Syrup. Cochlear. ℥β.
MS.

Potui ut & jusculis, ut jam dictum, guttulas duodecim de sequenti immiscuêre

Spiritu.

℞. Spir. nitri dulc. aromat.
Elixir. propriet. Paracels. ana ʒij.
MS. detur in phiolâ.

Externè Chirurgus nonnullis dentibus carioſis vacillantibus evulsis applicuit sequens cataplasma

℞. Tolior. scord.
Agrimon.
Cochlear. ana. m. j.

menth.

Menth. aquat. rubr.
Abſinth. ana M. β.
Summit. Centaur. min.
Flor. ſambuc. ana p. ij.
Conciſ. & contuſ. coq. in ſ.q. vini ſ. a. denuò
Contuſ. add.
Farin. lupinor. ʒiβ.
Theriac. Andromach. ʒvj.
Spirit. vin. camphorat. q. ſ.
MS. pro cataplaſmate.

Cataplaſmate.

Idque ter quaterve quotidiè renovatum fuit;

Os interim ſingulis horis colluebat ſequenti decocto, & ſexies imò octies de die penicillo ſequenti mixturâ imbuto poſt oris collutionem Chirurgus eſt uſus, ſingulis vicibus penicillum aquâ purâ abluendo, ac ſubindè partes gangrænâ vel ſphacelo affectas ſcarificando,

℞. Raſur. lign. guajac. ʒβ.
Folior. ſcord.
Agrimon.
Menth. aquatic. rub. ana m. j.
Cochlear. m. β.
Summit. centaur. min. p. ij.
Conciſ. & contuſ. coq. ſ. a. vaſis optimè clauſis
In vin. q. ſ. ad colaturæ pint. jβ. add.
Spirit. vini ʒij.
Ol. vitriol. gutt. xv.
Rob. ſambuc. ʒj.
MS. pro oris collutione.

Oris collutione.

Rob ſambuci addere coacti fuimus, quia aliàs hic puer os colluere hoc decocto nolebat. Saccharata neutiquam amo in hoc ulcere nomâ.

℞. Elixir. Proprietat. Paracelſ. cum acido ſpiritu parat.
Spirit. vitriol. ana ʒjβ.

Salis armoniac. ℈ij.

Ac mixturâ specificâ penicillo ad morâ.

Mixta in majori phiolâ efferveſcant,
Poſt efferveſcentiam add.
Aq. theriac. ſimplic.
Spirit. vini camphorat. ana ℥j.
MS.

Quibus diligenter adhibitis, indies ac genarum & labiorum durities ac tumor, fœtor, putredo &c. minuebantur, dentes penè omnes ex maxillâ inferiore decidebant aut tollebantur a Chirurgo: vix aut parum toto illo tempore febricitabat, ſæpius blandè ſudabat, benè noctu dormiebat, præterquam quod ſingulis horis lavationis vel collutionis oris ergò e ſomno excitaretur; In quem tamen ſtatim relapſus eſt. Atqui intrà tres ſeptimanas horumce medicamentorum beneficio omnis genarum ac labiorum durities vel induratio præter omnium exſpectationem evanuit, genæque detumêrunt; verum os vix aperire potuit; & Chirurgus maxillam inferiorem digitis arreptam totam penè indies magis magiſque vacillantem obſervavit; Quare in uſu dictorum medicamentorum continuavimus verum nec toties de die nec tam acriter lavando &c. tandemque poſt tertium, ni fallor, menſem, ultrà dimidiam maxillæ inferioris partem valdè carioſam nigram *levi cum hæmorrhagiâ* ipſe Chirurgus perterritus omnium ſummâ cum admiratione extraxit; ex quô præter omnium exſpectationem curatus fuit miſer hic & ab omnibus jam derelictus puer.

Omnis genarum ac labiorum durities & tumor evanuit.

Dimidiâ maxillæ inferioris parte à Chirurgo ſublatâ.

Sed quod mirandum magis, panem, carnes, & ſimilia, denuò comedere poteſt; non tamen os ità aperire aut verba tam articulatim proferre ut anteà; quod tamen fore ut facere queat ſpes eſt parentibus, quia indies facilius verba proferre eum audiunt.

Curatus fuit.

En! maxillæ inferioris partis carie affectæ delineationem!

Maxillæ

A. maxillæ inferioris magna pars carie affecta.

B. B. B.

B. B. B. alveoli hinc indè dentibus privati sed itidem carioſi vel carie exeſi. partis extractæ delineatio.

C. Proceſſus maxillæ corone dictus.

D. Altera extremitas, ubi a ſanâ maxillæ parte ſeparata eſt.

Puerulus quatuor vel quod exceſſerat annorum, macer ac ſeni ſimilis à nativitate rachitide laboraverat. Quia verò parentibus res anguſta domi, parum vel nihil in uſum revocare potuerant, præter braſſicæ capitatæ rubræ decoctum ſaccharo edulcoratum, id igitur quotidiè uſurpavit, ſed abſque ullo levamine, cathedræ continuò pedibus cruciatis & cruribus intortis inſedebat, ſitibundus plurimum bibit, & quidem lac ebutyratum vel cereviſiam tenuiſſimam; tandem de maximo conqueſtus eſt dolore circà vel propè muſculos deltoides, quibus cataplaſma ex his illiſve coctum impoſuêre, ſed fruſtrà, dolor quia indies intenſior ac minus tolerabilis reddebatur, undè dies noctesque plurimas inſomnes cum fletu & ejulatu puer traduxit; Accerſitus Chirurgus cataplaſma ex emollientibus, maturantibus ſimulque anodynis paratum, partibus dolentibus tumefactis & parum induratis adhibuit, poſt triduum vel circiter non tantum pus, verum & durum quid protuberans in utroque tumore nondum aperto obſervavit, quare & ego vocatus, omnibus ritè examinatis valdè debilem & rachitide laborantem &c. inveni, ac idem cataplaſma renovandum unà cum Chirurgo Joanne à Nierop in arte ſuâ peritiſſimo judiçavi, mixturam antiſcorbuticam ſimulque cardiacam ſequentem cochleatim uſurpandam dedi. Puerulus rachitide laborans. In tumores duos circà muſculos deltoides incidit.

℞. Aq. Meliſſ.
Cochlear. ana ℥ij.
Cinamom. ℥β.
Spir. antiſcorbut. ſæpius jam præſcript. ʒij.
Nitri dulc. aromat. gutt. xxx.
Confect. alkerm. ʒβ.

Pluribus medicamentis internis externiſque adhibitis.

An-

Antim. diaphor. ʒβ.
Syrup. diacod. ʒj.
MS.

Tumoribus apertis.

Postero die nobis redeuntibus Mater referebat, cum puerum è lecto eripere voluisset pus ex manicâ effluxisse & ab illo tempore clamorem summum sustulisse; Omnibus denudatis, brachium brevius nobis videbatur, imò ulcus non tantum, apertum sed ipsum os humeri vel brachii, appendice seu capite (quod cum scapulâ per διάρθρωσιν articulatur) orbatum, ad tres digitos extrà vulnus vel ulceris apertionem eminens perterriti vidimus, quod & brevi in altero brachio quoque observavimus; Ast non longè post diem obiit; post mortem plurimis Medicinæ Doctoribus Tironibusque præsentibus cadaver dissecuimus, cujus abdomen valdè intumefactum inæquale ac induratum, quo aperto, omnes ferè glandulas internas mesenterii &c. obstructas, intumefactas, & parum induratas ac pituitâ quâdam tenaci ac glutinosâ obsessas, imò nonnullas schirrosas invenimus; circà omnes penè membrorum articulationes ossium appendices quodammodò spongiosas, pituitâ glutinosâ obsessas & hinc indè solitò majores & extensas observavimus; Verum quia practica tracto non verò anatomica, hisce supersedebo; en tibi dicta sequenti figurâ illustratâ.

Ossa humeri capitibus orbata extrà ulcera protuberantia.

Post mortem omnes mesenterii &c. glandulas pituitâ glutinosâ obsessas &c invenimus.

A. Puerulus rachitide anteà affectus.

B. Abdomen valdè intumefactum, induratum & hinc indè inæquale.

C. C. Ossa humeri extrà vulnus protuberantia capitibus suis orbata.

D. D. Appendices ossium humeri.

E. E. Appendices ossium cubiti ulnæ nempè & radii propè carpum præternaturaliter incrassatæ & extuberantes, quibus penè omnes rachitide affecti laborant.

Figuræ explicatio.

F. F.

Pag. 582.

F. F. Capita ossis femoris inferiora plus solitò itidem incrassata.

G. G. Ossa utriusque tibiæ nimium incurvata.

13. *Quæcunque inflammationis internæ*, ut pleuritis, angina, &c. *vel externæ species*, ut erysipelas, &c. hac namque methodo *tutissimè*, imò & *citissimè* inflammationes curantur ac tolluntur, nec mirum, ἰδρωτικὰ enim & διαφορητικὰ quæ hisce in casibus præscribuntur & usurpantur plerumque spirituosa volatilia pituitam viscidam tenacemque à frigore externo &c. coagulatam, obstructionesque excitantem incidunt, attenuant, aperiuntque; humoresque stagnatione acriores, spiritibus nempè animalibus quodammodò avolantibus, (aquæ enim stagnantes facilè putrescunt) redditos corrigunt, temperant, atque mitigant, eòque citò tutò & jucundè graves periculosasque inflammationes à frigore externo imprimis excitatas brevi quandoque curant. Quod ut probem sequentes casus subjicere pretium operæ duxi. Inflammationibus internis vel externis. Et quare.

Juvenis quidam vigesimum tertium agens annum, pituitosus, per æstatem iter faciens, cum sudore diffluueret, sub umbram se recepit. Ubi auram frigidiorem hausisse non contentus, nimio quoque cerevisiæ gelidæ potui indulsit. Undè refectus, ut videbatur sibi, in itinere percepit: verum post horam circiter, sinistri lateris ingentem dolorem punctorium, faucium titillationem brevique post constrictionem, tussiculam, respirationemque difficilem passus est: quare properante tandem pede domum contigit. Tum verò præ sinistri lateris dolore punctorio respirare vix potuit, impeditâ omninò tussi. Confestim igitur accersitum Chirurgum venæ sectionem instituere jussit: vena secta levamen quoddam attulit quoad faucium lateriscque sinistri punctorium dolorem, imò omnis dolor evanuit, impositò sequenti medicamento externo, quo solo plurimos pleu- Juvenis valdè sudans. Frigori sese exponens. In lateris dolorem punctorium &c. incidit. Quare vena fuit aperta.

riticos internis extèrnisque variis &c. frustrà adhibitis brevi, institutâ nempè venæsectione, & assumto haustu diaphoretico, imò absque venæsectione curatos testor.

Et Cataplasma lateri impositum fuit cum summo levamine.

℞. Porri commun. seu sectiv. cum toto concis. & contus. M. iij.
Ol. rapar. q. s.

Mixta imponantur igni, continuò circumrotando ne empyreuma redoleat, & coq. ad consistentiam cataplasmatis, pannis calidis lateri dolenti applic.

Post circà mediam noctem in summum capitis & brevi totius corporis dolorem gravativum, & circà septimam matutinam in faciei grave erysipelas œdematodes incidit: quare accersitus sequentem mixturam dedi

Postea in faciei erysipelas œdematodes incidit.

℞. Aq. flor. sambuc.
Hyssop. ana ℥iij.
Prophylact. p. 470. & 471. descript. ℥vj.
Theriacal. superius tradit. ℥ß.

Quare mixturam

Sang. hirci
Antim. diaphor.
Ocul. cancr. ana ℈ß.
Spir. sal. armon. gutt. xij.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. è succo papav. errat. expresso parat. ℥j.
MS.

De hâc mixturâ, tribus cochlearibus frequenter assumptis interjecto duarum horarum spatio, levis primum, mox copiosus subortus est sudor. Quoniam verò molestà admodum concuteretur tussi, octo dedi pilulas *de massâ pag.* 570. *descriptâ*, de quibus manè & vesperi duas tali cum successu usurpavit, ut post biduum non tussiverit amplius, multaque phlegmata sanguinolenta excreverit; postque tertiam hujus mixturæ iteratæ usurpationem nec capitis nec corporis gravativum nec lateris sinistri punctorium dolorem ob-

Et ob tussim pilulas assumsit.

obſervaverit amplius; externè faciei non niſi decoctum florum ſambuci, cum pauxillo vini ſpiritus impoſuit, ac intrà quatriduum curatus fuit: huic obſervationi libet & ſequentem caſum adjungere. Et curatus fuit.

Puella quædam ſextum decimum jam agens annum, noctu ſubitò experrecta poſt leve frigus per totum corpus diſparſum incaluit, manè ſurgens de capitis dolore gravativo, præcordiorumque anxietate imò & compreſſione, ventris duritie, alvo adſtrictâ, appetituque proſtrato valdè conquerebatur, quare purgans cujuſdam conſilio aſſumſit, undè optimè alvum depoſuit. Attamen ſymptomata ingraveſcebant indies, imò quicquid poſteà per ſex ſeptemve ſeptimanas ſymptomata curandi tollendique hæc gratiâ uſurpaſſet nihil omninò profecit, ſicque per tres menſes decubuit, omninò macilenta ac ferè exſucca reddita. Circà quartum verò menſem de dolore lateris ſiniſtri punctorio ingenti, tuſſi moleſtiſſimâ ac reſpiratione difficiliori vehementer conqueſta eſt. Quare chirurgus accerſitus pleuritidem eſſe cenſuit, inſtitutâque itàque venæ ſectione, exhibitâque mixturâ anti-pleuriticâ, pleuritide quidem liberata eſt, nondum verò difficiliori reſpiratione. Quare varia jam hujus jam illius conſilio non ſine fructu uſurpavit, curata enim intrà tres ſeptimanas à difficiliori reſpiratione fuit, hujus autem curationem tuſſis ſicca excepit, quæ nullis medicamentis ferè ſuperari potuit; continuò itàque tuſſiendo decumbens iterum in pleuritidem acrius tamen & vehementius affligentem incidit, quam nec venæ ſectione nec ullis aliis medicamentis antipleuriticis tollere ac curare potuit dictus Chirurgus. Evenit tamen decimo undecimove à pleuritidis hujus ultimæ invaſionis die, ut ſubitò omnis dolor punctorius, tuſſiſque evanuerit, nullaque phlegmata ſanguinolenta nec etiam alia excreverit, nullumque poſteà obſervaverit dolorem: ſicque per ſex, ni fallor, ſeptimanas decubuit,

Puella ſudans.

In dolorem, præcordiorum, anxietatem &c.

Ac tandem in pleuriſin incidit.

Venæſectione liberata a dicto dolore.

Remanente reſpiratione difficiliori &c.

Ac tuſſi ſiccâ afflicta;

buit, ac de nullo symptomate, præterquam de aliquâ respirationis difficultate questa est; Interim tam macra facta ut non nisi ossa cute solummodò, omninòque carne spoliata conspicerentur; febris posteà gravior indies reddita, cumque de dolore primò gravativo dein & punctorio circà quintam & sextam costam sub mammillâ sinistrâ conquesta fuit, parentibus querelas flocci pendentibus, magis magisque quotidiè sortem suam deplorans brevi pòst levem observavit tumorem, qui indies major intrà octiduũ spontè fuit disruptus, ac tantam seroſi puris quantitatem excrevit, ut tres pintas superaret; quare me ac chirurgum vocavêre, multusque spiritus per foramen apertum inter respirandum transiit; externè quid propriè applicatum & adhibitum fuerit è memoriâ excidit, internè verò non nisi sequens decoctum quater quinquiesve ad duas tresve uncias calidè ut & sequentem mixturam cardiacam cochleatim usurpavit.

Conquesta est de dolore punctorio &c. ac tumore circà quintam & sextam costam.

Spontè ille tumor fuit apertus

Quare decoctum vulnerarium pectorale.

℞. Rasur. lign. guajac. ℥ij.
Rad. glyzirris.
Polypod. quercin. ana ℥iß.
Fol. scabios.
Tussilagin.
Consolid. Sarrac. ana M. j.
Siliquar. dulc. ℥iß.
Flor. papav. errat. M. ß.
Passul. major. ab arillis mundat. ℥ij.
Coq. in s. q. aq. decoct. hord. in colatur. unciis xl, dissolv.
Syr. papav. errat.
Hyssop. ana ℥iß.
Balsam. sulphur. anisat. ℈j.
MS. pro apozemate.
℞. Aq. hyssop.
Meliss. ana ℥iß.
Flor. papav. rhead. ℥ij.

Ci-

Cinamom. ʒvj.
Laud. opiat. gr. ij.
Balſam. ſulphur. aniſ. gut. vj.
Confect. alkerm. ʒiß.
Syr. papav. errat.
Capill. vener. ana ʒiij.
MS.

Et mixturam pectoralem &c. uſurpavit.

Horum medicamentorum beneficio ſeroſi puris copiâ indies imminutâ tandem curata fuit: ac indè, licet macilenta, ſatis tamen benè ac ſuaviter valet.

Ac ſanata fuit.

14. *Scabies, omneſque cutis efflorescentiæ, & exanthemata:* ut maculæ aut puſtulæ rubræ, nigræ, lividæ, pallidæ, flavæ, pellucidæ &c. cum pruritu vel ſine eo ægrum affligentes. Nam quò natura vergit eò ducenda per loca convenientia; conveniunt ergò quam maximè (cæteris tamen non neglectis) ὑδρωτικά & διαφορητικά, *aſt nota:* ſint ſpecifica hunc illumve peccantem humorem ſimul corrigentia & alterantia: citior enim ac jucundior tum ſemper erit curatio: Quia ſimul & humorem peccantem tum temperant ac per cutis poros educunt. Quæ dicta abundè probata inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Bartholomæum Montagnanam, Hieronymum Mercurialem & Samuelem Haſenrefferum de affectibus cutaneis;* & *Zacheum à Puteo de pruritu* nec non *Thaddæum Hagecium de ſcabie*: qui unanimiter ſudorifera & diaphoretica imprimis humorem peccantem ſpectantia in omnibus ferè cutis affectibus ſummoperè extollunt.

Scabie omnibuſque cutis efflorescentiis.

Sint tum diaphoretica ſpecifica mixta.

Sequens caſus ſudoriferis vulgaribus etſi fruſtrà primò exhibitis dicta ſatis quoque comprobat.

Vir triginta duo annorum, bilioſus, ex itinere ſub cane reverſus ac valdè defatigatus, ſitibundus, de corporis quâdam gravitate, & titillatione moleſtâ conquerebatur, cæterum optimè valens; benè cœnatus lectum adiit, placidè dormivit. Manè verò ſurgens ardorem gravativum per totum corpus ac ſi-

Vir ſub cane ex itinere reverſus.

In corporis gravitatem ac titillationem moleſtam.

sitim inexplebilem sensit; Quare me accersivit, Accedens leviter febricitantem, linguam aridam, urinam rubicundam, & totum corpus maculis rubris summo cum pruritu scatens, pulsum debilem, parum contractum & respirationem difficiliorem inveni. Quare sequentem bolum diaphoreticum exhibui

Febrem ac pruritum, maculas per universum corpus &c. incidit.

℞. Electuar. diaphor. sæpius jam citat. ʒj.
Antim. diaphor. ϑj.
Rad. contrayerv.
Sal. volat. corn. cerv. ana gran. iiij.
Lapid. prunell. gran. xij.
MS. f. bolus.

Quare bolum diaphoreticum assumsit &c.

Quem, cum vino rhenano flavedine corticum citri recentium calefacto assumsit, ac benè sudavit; verum absque ullo levamine; vesperi reversus oppressum magis & respirantem difficilius, febrem majorem & quidem continuam, maculas vesiculis nonnullis hinc indè contectas observavi. Quare dosin pulveris COMITISSÆ KENT addito lapidis prunellæ semiscrupulo exhibui: undè sudavit quidem ast frustrà; Quarè sequentem mixturam dedi de quâ singulis horis cochleare unum vel ad summum duo assumsit, & licet sudavit, nullus tamen successus indè quoque visus est

Benè sudavit.

Verum maculæ illæ quia vesiculis obsessæ &c. pulverem Comitissae Kent &c.

℞. Aq. Card. bened.
Flor. sambuc.
Meliss. ana ʒij.
Prophylact. SYLV. ʒβ.
Tinctur. Croc. ʒj.
Contrayerv. per acetum still. parat. ʒij.
Antimon. diaphor. ʒβ.
Syrup. Card. bened.
Rob. sambuc. ana ʒβ.
MS.

Mixturam diaphoreticam.

Manè

Manè visitans urinam rubicundissimam imò flammeam, pulsum parvum, contractum, inæqualem sed frequentiorem, respirationem citatiorem ac difficiliorem, corpusque plurimis maculis ac vesiculis scatens, sudans, &c. alvoque adstrictâ laborantem ægrumque debilem inveni; quare mox vulgare enema fuit injectum, undè alvum bis deposuit. potus autem ordinarius sequens erat decoctum

℞. Radic. scorzoner. ℥ij.
Gramin. ʒvj.
Corn. cerv. raspat. ℥ij.
Flor. calendul. p. ij.
Pomor. zin. concis. no. ij.
Uvar. corinthiac. arillis purgat. ℥ij.
Coq. s. a. in s. q. aq. Commun. in
Colat. pint. ijβ. dissolv.
Lapid. prunell. ʒij.
Rob. sambuc. ℥ij.
MS.

Decoctum scorzoneræ &c. frustrà usurpavit.

Cum omnia medicamenta jam frustrà adhibita viderentur, infusionem *lapidis* PEDRO DEL PORCO exhibui; de quo intrà horam optimè ac summo cum levamine sudavit, vesperi alvum bis spontè deposuit, quare eâdem infusione vesperi iterum assumtâ, benè ac placidè dormivit profusè sudans, omnesque mox vesiculæ, maculæ, sitis, ardor, anxietas febrisque &c. ferè evanuêre; respiratio erat liberior, urina apparebat naturalis, omniaque symptomata non tantum mitiora, sed post tertiam quoque infusionis *Pedro del Porco* assumtionem omnia superata, ità ut sexto a morbo die restitutus in integrum mihi gratias egerit.

Verum assumtâ infusione PEDRO DEL PORCO.

Idque tertiâ vice.

Curatus fuit.

15. *Variolæ & morbilli*, imprimis in principio si diaphoretica exhibeantur; serius enim cum exarescere incipiunt, non ità conveniunt; tunc enim vires magis prosterne-

Variolis & morbillis.

ren-

rentur ſudoriferis. teſte *Palmario, Ambroſio Paræo, Quercetano*, &c. omnes penè homines non tantum in hiſce Regionibus ſed & in plurimis aliis, vel in juventute vel ſenectute variolis morbilliſve afficiuntur. Nonnulli quoque bis terve imò ſæpius affectos vidi, quâ de cauſâ ſequentem caſum lubens addidi:

Mulier quinquagenaria variolis adhucdum juvencula affecta, indèque valdè deformis.

Mulier quinquagenaria, quæ adhuc juvencula variolis miſerè fuerat afflicta, cicatricibuſque relictis facies ità deformata, ut a plurimis remedium amoris, ut dicunt, vocaretur; variolis atque morbillis antè ſex circiter annos valdè graſſantibus, illis iterum correpta fuit, ſed non niſi, præter cæteras corporis partes in extremitatibus illis faciei extuberantibus, vocatus ſequentem mox exhibui pulverem ex vino rhenano

Iiſdem laboravit alterâ vice.

℞. Antimon. diaphor.
Lapid. prunell. ana ℈ß.
Corn. cerv. philoſoph. præpar.
Croc. optim. ana gr. vj.
MS. f. Pulvis tenuiſſ.

Pulvere diaphoretico.

Potus erat decoctum ſequens

℞. Radic. ſcorzoner. ℥ijß.
Fœnicul. ℥j.
Contrayerv. ʒiij.
Pomor. citri recent. conciſ. no. j.
Corn. cerv. raſpat. ℥jß.
Sem. aquileg. ʒiij.
Flor. calendul. p. ij.
Coq. ſ. a. in ſ. q. aq. hord. ad
Colatur. pint. iij. add.
Julap. roſat. ℥ijß.
MS.

Decocto ſpecifico.

Subindè quoque veſperi aſſumſit ſcrupulum unum pulveris COMITISSÆ KENT vel de ſequenti mixturâ

turâ cochleare unum vel alterum

℞. Aq. card. bened.
Flor. ſambuc. ana ʒij.
Prophylact. SYLV. ʒiij.
Antim. diaphor. ℈j.
Tinctur. croci. ʒj.
Rob. ſambuc. ʒiij.
MS.

Et mixturâ diaphoreticâ aſſumtâ,

Externè non niſi oleo amygdalarum dulcium recens expreſſo fuit illita, poſtquam jam ad maturitatem venerant variolæ, jamque areſcere &c. mox decidere cæperant, tota facies ut anteà deformata videbatur; verum omnes illæ quæ antè apparuerant extuberantiæ jam erant planæ, facieſque pulchra præter morem vetularum; complureſque procul dubio nobiles matronas, juvenculas, juveneſve variolarum cicatricibus deformes, eaſdem iterum ſuſtinêre imò optare crediderem, ſi de eodem indè ſucceſſu certum ipſis eſſet.

A oleo amygdalarum dulcium externè illito.

Pulchra evaſit.

Puellam novimus, quæ jam quinquies variolas ſuſtinuerat, verum neutiquam pulchrior indè reddita; ſed ſingulis vicibus magis facta deformis, ità ut vix in publico verſari auderet, ob profundas cicatrices ac deformitatem; ſextâ vice variolis albicantibus & quaſi aqueis-cæruleis (quæ plerumque ſunt peſſimæ notæ, imprimis ſi facilè evaneſcant) afflicta, antequam ad plenam maturitatem eſſent perductæ, diem obiit.

Puella verò quinquies iis laborans valdè deformis periit.

16. *Arthritis*, omneſque articulorum dolores (ut iſchiaticus dolor, podagra, chiragra &c.) qui fiunt ab humoribus acidis, auſtero-acidis, vel ſalſo-lixivioſis &c. utpote qui humores feliciſſimè ſudoriferis & diaphoreticis præſertim blandis, ſpirituoſis, volatilibus oleoſis &c. opiatis mixtis non tantum educuntur, verum quoque & hiſce ſimul eorum acrimonia acida, auſtero-acida, &c. temperatur, dolores, vigiliæque tolluntur: optimè monuit *Crato apud*

Arthritide omnibuſque articulorum doloribus.

Sed ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ qualia esse debeant.

Scholtzium Consil. 24. Dicens in *arthritide procul dubio augebitur paroxysmus, & provocabitur, si in eo sudor detineatur, & reliquiæ humoris serosi in venis non discutiantur & contrà brevior fiet paroxysmus, si per sudorem serum discutiatur;* quare quoque *Gabelchoverus Centur.* IV. *curat. annot.* 31. dixit, sudoris evocationem præmissis universalibus in curandis articulorum dolore laborantibus, admodum esse tutam: optimè ergò *Guilhelmus Fabritius Hildanus observat.* LXXXIII. *Centur* V. *p. m.* 472. & 473. monuit & sæpissimè cum in semetipso tum etiam in aliis expertus refert, sudorem omnium præstantissimum, promptissimum & securissimum in arthritide omnique articulorum dolore esse anodynum: ast, *nota*, blandis non verò vehementioribus sudoriferis excitatum, ut optimè IDEM monuit *in tractatu suo de lithotomiâ vesicæ cap.* 3. *omnia sponte fluant, absit violentia rebus*, non enim tantum arthritidem curant ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ, verum & illam præcavent teste *Daniele Sennerto Capite septimo de arthritide:* en eâ de causâ sequentem casum.

Vir catarrhis acribus jam in pulmones tussimque excitantibus.

Vir quispiam quadraginta septem annos natus, pituitosus, catarrhis acribus jam in pulmones delabentibus tussimque gravissimam excitantibus; jam in articulos pedum depluentibus doloremque ibidem atrocissimum efficientibus sæpius, imprimis tempore verno, vexatus; ab insolitis magnis laboribus calore ingente contracto, frigidam, sitim caloremque tollendi causâ, cerevisiam avidè hausit. Maximus mox sudor per totum corpus diffluens fuit secutus; quam flocci tamen pendens, dictosque labores iterum aggrediens, brachii sinistri movendi impotentiam sensit, brevique & dolorem gravativum, mox & capitis ac nuchæ dolorem atrocem; quare statim domum petiit & confestim in lectum calefactum se contulit; ast incalescere incipientem tussis gravissima mox invasit, imò & circà mediam noctem ingens dolor pedes manusque

Jam in pedes &c. doloremque producentibus laborans.

nusque affligens. Summo manè accersitus sequentem bolum diaphoreticum exhibui

℞. Electuar. diaphor. superius descript. ʒiß.
Antim. diaphor.
Gumm. guajacin. ana gr. xv.
Croc. optim. gr. vj.
Ol. majoran. nobil. gut. j.
MS. F. bolus.

Assumto bolo diaphoretico.

Post hujus boli assumptionem intrà horam copiosus, levi tamen cum levamine, secutus est sudor; circà meridiem rediens febricitantem vehementerque tussientem inveni; quare & octo dedi pilulas de *maßâ* p. 570. traditâ, quarum duas statim, vespertinoque tempore iterum duas, bolumque iteratum pomeridiano tempore denuò usurpavit; ex quo cum blandè sudassel, omnis capitis & manuum dolor evanuit, minus posteà tussivit, multaque phlegmata minus spumosa ac salsa, ast magis crassa excrevit; ac brevi de nullo conquerebatur symptomate præterquam de podagrico dolore, retulitque ægrotantis uxor intrà triduum alvum non dejeciisse maritum, quare sequentem præscripsi clysterem,

Et pilulis anticatarrhalibus usurpatis.

Ab omni tussi & dolore præter podagricum fuit liberatus.

℞. Rad. alth. ʒß.
Fol. malv.
Chamædr.
Chamæpith. ana M. j.
Flor. stœchad. arab. M. ß.
Sem. petroselin.
Carui
Fœnicul. ana ʒiij.
Concisa atque contusa coq. in s. q. aq. commun. in colatur. ʒviij. dissolv.
Electuar. diaphœnic. ʒiß.
Ol. lilior. alb.
Mellis virgin. ana ʒß.

Ob alvum adstrictam enema specificum.

MS. F. Clyſter pro viro.

A quo injecto clyſmate bis alvum multis cum fœtibus depoſuit; tumque ſequens decoctum de quo ter quotidiè ad uncias duas treſve aſſumſit, præſcripſi; externèque hoc anodynum cataplaſma imponi curavi

℞. Rad. alth. ℥j.

Ac cataplaſma anodynum.

Fol. hyoſcyam. M. iß.
Becabung.
Salv.
Primul. ver.
Ivæ arthetic. ana M. j.
Summit. abſinth. M. ß.
Bacc. junip. ℥j.

Conciſa atque contuſa coquantur in ſ. q. lactis vaccini vaſis clauſis per horam unam atque alteram; colaturæ add.

Mic. pan. alb.
Farin. ſem. lin. ana ℥iij.
Croc. optim. ℈jß.
Camphor. ℈ij.

Miſc. & fiat cataplaſma calidè applicandum.

℞. Raſur. lign. guajac. ℥j.
Saſſafras ℥iij.
Cortic. lign. guajac.
Radic. Chin.
Filic. ana ℥iß.
Herb. chamædr.
Chamæpith.
Fol. ſalv.
Primul. ver. ana M. j.
Senn. ſ. ſtip. ℥j.
Flor. lavendul.
Hyperic.

Nec non decoctum ſpecificum antipodagricum uſurpavit

Stœ-

Stœchad. arabic. ana p. ij.
Bacc. junip. ℥iß.
Sem. fœnic. dulc. ℥ij.
Conciſa atque contuſa coquantur (vaſis optimè clauſis) in ſ. q. aq. commun. per ſex ſeptemve horas, in colatur. ℥LX. diſſolv.
Syrup. card. bened.
Papav. errat. ana ℥ij.
Spir. diaphor. p. 472. tradit. ℥iß.
nitri dulc. ℥j.
MS.

Poſt applicatum biſque terve iteratum cataplaſma & uſurpatum decoctum (undè levis ſemper ſudor fuit ſecutus, ſemelque quotidiè alvum depoſuit) omnis dolor evanuit ac curatum ſe eſſe putabat. Aſt poſt biduum triduumve ex catarrho acri in manum ſiniſtram depluente, chiragra graviſſima & maximè doloroſa fuit producta, quam cataplaſmate prædicto neutiquam poterat ſuperare ægrotans. Quare me iterum vocarunt, qui decoctum iterandum neceſſarium duxi, locoque hujus cataplaſmatis, ſequens (cujus vi mirabilia in chiragrâ podagrâque, quibus maximè diuque quondam affligebatur *optimus noſter* P. M. *Parens*, vidi ac obſervavi, nec non in aliis) impoſuêre, aſt nihil indè levaminis ſenſit.

Jam penè curatus in chiragram incidit graviſſimam.

2. Therebinth. venet. optimè lot. ℥iij.
Smegmatis AMSTELODAMENS. ℥ß.
Vitell. ovor. no. iij.
Salis optimè contuſi imò & lævigat. ℥ij.
Croci optim. ℥j.
F. diu conquaſſando & miſcendo unguentum, ſuper bubula polita pumiceque complanata extendendum:

Quare unguentum ſingulare.

Propter vigilias catarrhoſque acres adhuc depluentes veſperi exhibui granum laudani opiati, undè non niſi per horam

ram circiter dormivit, sequenti nocte duo assumsit laudani opiati grana, minusque quievit; tumque sequens præscripsi.

Atque alterum anodynum imposuit.

℞. Sem. papav. alb.
Hyoscyam. ana ʒij.
Opii thebaic. spiritu vini dissoluti parumque inspissat. ʒiβ.
Ol. papav.
Unguent. popul. ana ʒiβ.
Ceræ q. s.
Misceantur exactè, & fiat linimentum calidè illinendum.

Post secundam hujus linimenti inunctionem omnis dolor evanuit, ac semper ferè incipientem articulorum dolorem huc usque secundâ tertiâve hujus linimenti illinitione sustulit.

Et curatus fuit.

17. *Tetanus &c.* in superioribus p. 519. & 520. rationem dedimus, quare & in quibus diaphoretica paralysi vel spasmo laborantibus conveniant, ob sunticas rationes & hunc addere casum libuit:

Tetano, & convulsionibus.

Faber lignarius sudans frigore sese exponens.

Faber lignarius, juvenis triginta sex annos natus, præ nimio labore sudore diffluens, (sub jove enim frigido diu fuerat operatus,) subitò de motus omnium artuum quâdam impotentiâ conquerebatur: quare domum petenti pedes officium negabant, ut autem eò venit lectum statim adiit: Assumtâ theriacâ ferè non sudavit, noctem inquietam traduxit; manè surrecturus tetano & simul animi deliquio doloreque artuum penè omnium gravissimo correptus per duas circiter horas, pulsu tamen parum mutato jacuit; Indè membra sensim flaccidiora esse cœperunt; ità autem erat defatigatus æger, ac si summis laboribus esset exhaustus ac defessus, eodemque illo die decies tetano fuit afflictus; vesperi prosthetano cum animi deliquio denuò correptus: Accersitus brevi periturum vel intrà quatuor dies evasurum prædicebam, *ab ardoribus enim ve-*

In tetanum, animi deliquium, dolorem artuum gravissimum &c. incidit.

vehementibus convulsio aut tetanus malum. aph. 13. *sect.* VII. dixit SENEX, nisi verò his transactis febris exoriretur, id quoque juxtà HIPPOCRATEM *aphor.* 6. *sect.* V. *qui*, inquit, *tetano corripiuntur, in quatuor diebus pereunt, si verò hos effugerint, sani fiunt.* Sed immediatè pòst febri correptus mox à spasmo erat liber, remanente capitis quodam dolore pulsante, tumque verum observavi Hippocratis *aphorismum* 57. *sect.* IV. *a convulsione aut tetano detento febris superveniens, solvit morbum.* Reversus venas turgidas quia observabam venam secare jussi, *à repletione* enim *fieri* sæpius *convulsionem*, legimus apud VENERANDUM SENEM aphor. 39. sect. VI. tertio post venæ sectionem die circà mediam noctem non benè tectus, de frigore conquerebatur, ac summo manè tetano denuò corripiebatur, quare mox nuchâ vesicatorium imponi curavi ac sequentem mixturam diaphoretico-cephalicam dedi

Febri correptus liber erat à spasmo.

Verum frigori expositus recidivam mox passus est.

℞. Aq. majoran. nobil.
Rorismarin. ana ℥ij.
Betonic. ℥iβ.
Tinctur. ant' epileptic. p. 233. & 234. tradit. ℥β.
Castor.
Flor. hyperic. ana ʒij.
Spirit. diaphor. sæpius jam præscript. ʒv.
Salis armon. gutt. XXV.
Antim. diaphor. ʒβ.
Ol. succin.
Rorismar. ana gutt. VI.
Syrup. stœchad. ℥j.
MS.

Quarè nuchæ vesicatorio impositò.

Et mixturâ cephalicâ diaphoreticâ assumtâ.

Singulis horæ quadrantibus cochleare assumsit, totamque cervicem inunxit sequenti linimento

℞. Unguent. martiat. ʒiij.
Ol. castor.

Ac unguento cervici illito.

Rut.

Rut. ana ʒij.
E galbano deſtillat. ♃j.
Spirit. ſalis armon. gutt. xx.
MS. f. linimentum, veſicâ claudend.

Nec non trochiſco ſublinguali.

Interim ore tenebat trochiſcum ſublingualem p. 81. deſcriptum, & multum ſalivæ viſcidioris per os excrevit, ſequenti manè enema ſequens fuit injectum immediatè poſt paroxyſmum convulſivum.

♃. Rad. pœoniæ ʒiij.
Folior. roriſmar.
Rut.
Majoran. nobil.
Betonic. ana M. ℈.
Flor. lavendul.
Stœchad. arabic. ana p. j.

Ac clyſtere ſpecifico injecto.

Pulp. colocinth. ʒj℈.
Coq. ſ. a. in ſ. q. aq. commun. in colat. ʒviij. diſſolv.
Agaric. trochiſcat. ʒij.
Mell. anthoſat.
Elect. diaphœnic. ana ʒj.
Salis gemm. ʒi℈.
MS. f. clyſter pro viro.

Brevi fuit ſanatus.

Quorum omnium beneficio brevi fuit liberatus, ſed valdè debilis, cum memoriæ quâdam labefactatione & motus impotentiâ, quare ſequens vinum medicatum cephalicum ſimulque laxans exhibui, de quo bis quotidiè uncias tres quatuorve, prout alvus plus minuſve reſpondebat, aſſumſit.

Remanente memoriæ labefactatione & motus quâdam impotentiâ.

♃. Radic. Zedoar. ʒ℈.
Pœoniæ ʒv.
Jalapp. gummoſ. ʒiij.
Folior. majoran. nobil.
Roriſmarin.
Salviæ ana M. j℈.

Rut.

Rut. M. j.
Summit. lavendul.
Hyperic.
Flor. ſtœchad. arab. ana p. ij.
Turbith. gummoſ. ʒβ.
Extrem. Cortic. arantior.
Semin. fœnicul. dulc.
Tartar. crud. rhenan. ana ʒiij.
Conciſis atque contuſis affund.
Vin. gallic. pint. vij.

Quare vinum medicatum laxans cephalicum ad finem curationis uſurpavit.

Unicuique doſi guttulas viginti ſalis volatilis oleoſi inſtillabat, & brevi fuit curatus.

Vir quidam ſex & triginta annorum, ſtipendia faciens, Martiſque ſtudiis aſperrimus, dum propugnaculum aliquod cum commilitonibus oppugnaret, ab adverſario, in quem ruebat, parvo ſclopeti globulo in erecto pene vulneratus eſt, adeò ut panneum femoralium fruſtulum, quod ſecum vexerat globulus, in pene relinqueretur; nihilominus arrecta ei ſtetit Veneris haſta, neque ob vulnus acceptum quicquam de rigore amiſit. Sauciatum tandem ſanguiniſque ob effuſionem infirmum ſe ſentiens, ſclopeto ſuo, vindictâ nempè ardens, prius exploſo, ex loco certaminis diſceſſit: Itaque ſaucius cum aliis Lugdunum Batavorum miſſus fuit; Ubi decumbens per octiduum tetano totum corpus ipſamque vulneratam Veneris haſtam tenente, quotquot vel viſum vel curatum ipſum venerant torvo vultu adſpexit; adhibita fuêre ſecundum artem eadem penè interna, pariter ac externa medicamenta à Chirurgo dexterrimo Theodoro Cramer; qui poſt extractum femoralium fruſtulum, hominem totos octo dies tetano rigidum, ac penem imprimis arrectum ſummoſque dolores miſero cientem bis in die quoque vidit, tractavit, tandemque ſolerti curâ in priſtinam conditionem cum aliis ſimul reſtituit.

Miles ſtrenuus.

Propugnaculum oppugnando.

Per erectam Veneris haſtam ſauciatus.

Manente tamen eâdem arrectâ

Tetano per octiduum affectus, ac Curatus.

Ancillam verò novimus trigesimum sextum jam agentem annum, sæpius spasmo laborantem, quæ simul se frigori exponit, à convulsione liberatur; ac statim si non cessat spasmus, pedibus nudis pavimentum incedere solita est, quo ipso momento liberari eam vidi; verum ne aliud majusque malum indè tandem incedat non injuriâ vereor.

Ancilla spasmo sæpius laborans curata.

Frigori se exponendo, vel nudis pedibus pavimentum incedendo.

18. *Gangræna*, imprimis subacida diaphoretica simulque cardiaca in eâ convenire, experientia contestatur; verum ne sint nimia, vel sæpius repetita. Vires enim hoc modo nimis prosternerentur. Sequentes gangrænarum casus, nostro judicio, rariores, plurium loco hisce subjungere placuit.

Gangrænâ.

Vir quadraginta annorum, catarrhis sallo-acribus odontalgiam sæpius excitantibus plurimum obnoxius, assumto purgante hydragogo sæpius curatus, circà autumnum valdè pluviosum non tantum odontalgiâ verum & brachiorum, crurum pedumque dolore rodente affectus, frustrà purgante hydragogo bis terve usurpato, arthritidem metuebat; quare ex quorundam præscripto vomitorium, tartarum nempè emeticum assumsit, cujus beneficio multa pituitosa biliosis mixta evomuit, verum levaminis & curationis loco febri quotidianâ continuâ summâ cum debilitate correptus est, & plura indè mala metuens, me accersivit; Cum accessissem febricitantem omnesque corporis partes dolore rodente & nonnihil gravativo affectas, urinas rubicundas imò penè flammeas, vigilias, & similia symptomata inveni; quare mox sequentem mixturam cochleatim usurpandam ex hibui

Vir catarrhis obnoxius hydragogo sæpius curatus.

In dolorem rodentem per universum corpus, febrem continuam &c. incidit.

℞. Aq. card. bened.
Flor. sambuc.
Betonic. ana ℥ij.
Cinamom.
Prophylact. *Sylv.*
Spirit. diaphor. sæpius præscript. ana ℥ß.

Quare mixturam diaphoreticam anodinam.

An-

Antim. diaphor. ʒβ.
Laud. opiat. gran. ij.
Syrup. ſtœchad.
Rob. baccar. ſambuc. ana ʒß.
MS.

Quâ aſſumtâ optimè ſemper ſudavit, verum pauco cum levamine, veſperi ſequentem bolum ſudoriferum ex vino rhenano vetuſtiori dedi

℞. Electuar. diaphor. ſæpius jam nominat. ʒiβ.
Salis volatil. corn. cerv. gran. vj.
Antim. diaphor.
Lapid. prunell. ana gran. xij.
MS. f. bolus.

Et bolum ſudoriferum cum ſucceſſu uſurpavit.

Cujus beneficio benè ſudavit cum doloris diminutione, quare idem bolus veſperi denuò fuit iteratus, eodemque cum effectu; verum poſtero die quammaximè querebatur de obtuſâ quâdam hinc indè titillatione; Quare mixturam priorem continuò uſurpavit; die ſequenti obſervavimus per univerſum corpus veſiculas quaſdam aquâ quâdam limpidâ impletas, imprimis circà crura ac pedes, quibus viſis, gangrænâ partes illas brevi laboraturas prædixi, quod quoque ità evenit. Nam veſperi inciſis illis veſiculis partes ſubjacentes gangrænatas & quidem ſatis profundè unà cum Chirurgo obſervavimus, quibus ſcarificatis, ſequens fomentum applicuit

Verum ſequentibus diebus veſiculis aquâ limpidâ impletis per totum corpus affectus.

Verum omnes partes ſubjacentes gangrænâ affectas invenimus.

℞. Raſur. lign. guajac. ʒij ß.
Folior. ſcord.
Abſinth.
Marrub. ana M. j.
Menth. aquatic. M. jß.
Summit. centaur. min. m. ß.
Flor. ſambuc. p. ij.
Conciſ. & Contuſ. Coq. in ſ. q. aq. & vin. q. ſ. colatur.

Quare ipſis ſcarificatis fomento adhibito.

tur. pint. iß. add.
Liquor. myrrh. ʒij.
Theriac. *Andromach.* ʒß.
Spirit. vini Camphorat. ʒij.
MS.

Internè verò hâc usus fuit mixturâ, undè continuò sed leviter tamen sudabat

℞. Aq. flor. sambuc. ʒijß.
Centaur. min.
Rasur. lign. sassafras cum aquâ destill. ana ʒjß.
Cinamom.
Prophylact. *Sylv.* ana ʒß.
Confect. hyacinth. ʒij.
Antim. diaphor. ʒß.
Elix. propriet. *Paracelf.* gutt. xl.
Rob. baccar. sambuc.
Syrup. è succo citri ana ʒv.
MS.

Mixturam diaphoreticam specificam dedimus.

Verum nullum habuit ab externis hisce vel internis levamen; Partes enim gangrænatæ indies profundius penetrabant, febris adaugebatur, vires verò diminuebantur; Et ob vigilias doloresque denuò exacerbescentes mixturæ laudani opiati granum unum vel alterum sed absque ullo successu fuit additum, partibusque gangrænâ vel jam sphacelo affectis cataplasma ex dictis ferè simplicibus vino coctis fuit adhibitum, plumaceolis spiritu vini camphorato, theriacâ in majori quantitate additâ, &c. madidis, impositis; Ob alvum adstrictam subindè enema fuit injectum, verum frustraneo eventu, nam post tres septimanas fatis cessit.

Multaque alia medicamenta interna externaque, sed frustrà prascripsimus.

Nam post tres septimanas fatis cessit.

Eodem modo & tempore, nonnullos juvenes, mulieres ac senes hanc intrà & extrà urbem, post febrem quotidianam continuam & quidem post quartam quintamve exacer-

cerbationem in partibus extremis hinc indè exortis veſiculis aquâ cruentâ impletis, intuſque gangrænatis, omnibus ſecundum artem fruſtrà adhibitis, defunctos vidimus.

Eodem tempore eodemque modo plures defunctos vidimus.

Non potui non proferre caſum vetulæ cujuſdam ſexagenariæ totius corporis ſphacelo brevi defunctæ; en! BENEVOLE LECTOR totam hiſtoriam.

Vetula ſexageſimum jam ſuperans annum, ſæpius de extremarum partium frigore & dolore quodam titillante conquerens, febri corripitur quotidianâ continuâ, ſummo cum calore interno; verum neutiquam externo (quoad ego obſervare potuerim, etſi in ipſâ febris exacerbatione ac vigore pulſum, externaſque partes ſæpius explorave-rim) ſiti intolerabili capitiſque dolore rodente jam pulſante, alvoque adſtrictâ, vigiliis &c. affligente.

Vetula ſexagenaria de extremarum partium frigore & dolore titillante conquerens

Vocatus hanc dedi mixturam, præmiſſo clyſtere vulgari emolliente,

℞. Aq. meliſſ. ℥ij.
Card. bened.
Flaved. cortic. citri ana ℥j ß.
Vit. MATHIOL.
Prophylact. SYLV. ana ℥ß.
Tinctur. radic. Contrayerv. aceto ſtill. parat. ℥ij.
Confect. hyacinth. ℥j ß.
Antim. diaphor.
Sal. card. bened. ana ℈j.
Rob. bacc. ſambuc.
Syrup. papav. alb. ana ℥v.
MS.

Variis medicamentis internis externiſque.

Hujus beneficio blandè quidem ſudavit ac ſatis placidè dormivit, verum fruſtraneo non tantum eventu, ſed quarto hujus febris die circà octavam matutinam in pede ſiniſtro tumor quidam ſubalbidus veſiculis nonnihil flavis hinc indè obſeſſus ſe oſtendit. Veſiculis itàque inciſis li-

Fruſtrà uſurpatis.

quor quidam flavus effluxit, parteſque ſubjacentes non tantum gangrænatas ſed ſphacelatas, imò penitius ſcarificatas, dolore ſenſuque expertes invenimus, & quod maximè admirabamur circà meridiem ad genu uſque, imò circà octavam veſpertinam totum crus ad inguen uſque ſphacelatum obſervabamus, quidquid etiam contrarium internè externève applicatum vel adhibitum fuerit; ſequenti etiam die alter pes, crus &c. intrà duodecim horas totum ſphacelatum erat, tumque illo die abſque ullâ febre ſed valdè debilem inveni; ſequentibus verò diebus ambæ manus & brachia ad humeros uſque ſphacelata, brevique abſque ullo dolore, mentis ad ultimum vitæ terminum compotem, lethum ſubeuntem vidimus.

Quarto die pedem, veſperi totum crus ſpacelatum,

Et brevi non tantum alterum crus, ſed & ambas manus ac brachia ad humeros uſque ſphacelata vidimus.

Lue venereâ.

19. *Lues venerea*, teſte *Joanne Cratone*, *Ambroſio Paræo*, *Arnoldo Weickardo*, *Alexandro trajano Petronio*, *Gaſpare Torellâ*, *Pedro Maynardo*, &c. qui omnes diaphoretica & ſudorifera calefacientia, ſerum minuentia ejuſque acrimoniam temperantia &c. unà laudant commendantque: verum violenter ſudores neutiquam provocandos monuit *Alexander Maſſarias lib. vj. de morbo gallico p. m.* 462.

Plures dantur morbi affectuſque, in quibus ἰδιωτικὰ & διαφορητικὰ conveniunt, aſt tantum præcipuos ab his illiſve peccantibus humoribus oriundos jam numeravimus; tranſeamus ergò ad affectus morboſque eadem vetantes, qui ſequentes imprimis exiſtunt:

Sudorifera & diaphoretica vehementiora nocent.

MORBI ET AFFECTUS, *IN QUIBUS* ΙΔΙΩΤΙΚΑ & ΔΙΑΦΟΡΗΤΙΚΑ' *PROPRIE DICTA, IMPRIMIS VEHEMENTIORA, NON ITA CONVENIUNT*, SUNT

In phthiſi.

1. *Phthiſis*, ut docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi*

di methodo titulo de ſudorifero p. m. 66. hâc enim ratione, ſero humorum acrimoniam quodammodò temperante per ſudores expulſo, nimis acres redderentur humores, ſicque facilè febrium exacerbationes adaugerentur; vires tollerentur (quæ tamen hic aut nullibi conſervandæ) vigiliæ majores excitarentur, &c. ſicque non niſi malo pejus adderetur. Omnia quippe ſudorifera fortiora ac vehementiora in phthiſicis ſemper noxia nobiſcum *Plurimi* obſervarunt PRACTICI. Natura enim ducenda non verò cogenda: imò ſudores in phthiſicis ſpontè prodeuntes neceſſariò impediendos eſſe cenſuit *Joannes Walæus loco ſtatim citato;* quia, inquit, ità phthiſici ſudoribus continuis fermè diffluunt, & in tantum debilitantur, ut *Medicus* vel maximè neceſſum habeat ſtomacho & viribus illorum ſuccurrere, & ſudores impedire: *dicta ſequens caſus ſatis confirmat.*

Et ob quam rationem.

Mulier quædam triginta annos nata, poſt varia animi pathemata melancholica, brevi de menſtruorum ſuppreſſione & hinc præcordiorum anxietate gravi, capitis dolore jam rodente jam gravativo, & circà nonam veſpertinam exacerbeſcente, tuſſi ex catarrho ſalſo-acri oriundâ, ac quotidie matutinis horis de frigore ingenti in regione lumbari mox & reſpiratione difficiliori conqueſta eſt. Quare accerſitus, primò ſingulis diebus bis, manè nempè & veſperi, duas pipulas *de maſſâ p.* 570. *deſcriptâ* deglutiendas dedi, ſequentemque mixturam exhibui, de quâ ad tres horas duo aſſumſit cochlearia

Mulier poſt varia animi pathemata.

In dolorem rodentem tuſſimque incidit.

℞. Aq. majoran. nobil. ℥ij.
Hyſſop.
Fœnicul. ana ℥j.
Spir. cortic. citri ℥iij.
Salis armon. aromat. ſuperior. gutt. xvj.
Antim. diaphor. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.

Quare pilulas anti-catarrhales.

Et mixturam uſurpavit.

Tin-

Tinctur. croc. ʒiß.
Syrup. papav. errat. ʒvj.
MS.

Et omnia symptomata ferè evanuêre.

Post duodecim assumptas pilulas & tertiam hujus mixturæ iterationem, tussis & præcordiorum anxietas, & respiratio difficilior frigusque matutinum in regione lumbari evanuêre. Noluit itaque alia medicamenta assumere.

Post mensem in coryzam.

Post mensem verò in gravem capitis dolorem gravativum brevique coryzam incidit. Quem dolorem & coryzam in principio flocci fecit; ubi verò per duas treſve hebdomadas his affecta fuerat, tussis molestissima ex catarrho laso-acri, febrisque continua subsecuta est; Me iterum ergò accersivit, qui sequentem pulverem pro suffumigio præscripsi, pilulasque mox dictas & citatas eodem modo adhibendas dedi,

Tussimque molestissimam, & febrem continuam incidit.

℞. Succin. alb.
Mastich. elect. ana ʒij.
MS. F. Pulvis crassus.

Quare suffumigium.

Hisce cum nihil omninò proficeret, spiritum salis armoniaci aromaticum dedi; de quo quater de die cum decocto ex glyzirrisâ, floribus papaveris erratici & hyssopo parato, guttulis duodecim cum successu fuit usa, manente tamen tussi febrique continuâ. Varia itaque multaque medicamenta, ut & sequens apozema in usum revocata sunt.

Apozema pectorale.

℞. Rad. apii
Althææ
Ireos florentin. ana ʒvj.
Rasur. lign. guajac. ℥ß.
Fol. tussilag.
Hyssop. ana M. j.
Siliquar. dulc. ℥j.
Flor. papav. errat. p. iij.
Sem. urtic. roman. ʒß.

excre-

Passul. major. ab arillis mund. ℥iv.
Concisa atque contusa coq. in s. q. aq. pur. in colatur. pint. iß. dissolv.
Syr. jujub.
Card. bened. ana ℥iß.
Spir. nitri aromat. dulc. ℈ij.
MS. F. Apozema.

Tantum verò abfuit ut indè in pristinam restitueretur valetudinem, ut etiam in graviorem postmodum tussim, majoremque febris continuæ exacerbationem indies incideret; Quare sequentem pulverem ter optimo cum successu assumsit; quippe febris exacerbatio tussisque post ejus usum multò lenior.

Pulverem.

℞. Ocul. cancr.
Bezoard. miner.
Croc. optim. ana gr. vj.
Sacchar. perlat. ℈j.
MS. F. Pulvis.

Post hujus pulveris assumptionem levissimus semper secutus fuit sudor; phlegmata purulenta subsalsa ast pauca excrevit; tandemque quod tot ac tam varia medicamenta nauseam pariebant, intrà sex septemve menses nullis amplius medicamentis fuit usa, nisi quod consanguinei cujusdam consilio sequentem bolum sudoriferum ter usurpavit; undè tanta virium jactura, continuo postmodum spontè effluente sudore, ut jam jam moritura videretur

Bolumque; (undè valdè sudavit) frustrà assumsit.

℞. Theriac. ANDROMACH. ℥ij.
Croc. pulv. ℈ß.
Sal. card. bened. ℈j.
MS. F. bolus.

Hoc assumpto bolo ità per quatuor vel quinque horas sudavit, continuusque ferè secutus fuit sudor, & ità debilis ac macra fuit reddita, ut nullis corroborantibus nullis-

que ſudorem impedientibus medicamentis aut vires refocillari aut ſudores impediri potuerint, ſicque fatis tandem ceſſerit.

Et fatis ceſſit.

Polypo Cordis.

2. *Polypus cordis*, in quo neutiquam conveniunt diaphoretica nec ſudorifera vehementiora, imprimis ſi plus ſolitò volatiliora ac ſpirituoſiora ſint. Nimium enim ſanguinem rarefaciunt & majorem motum ipſi conciliant; ac plerumque horum vi magis anxii & anheli redduntur polypo cordis laborantes; ſanguis quia velocius movetur per anguſta, tumque vix reſpirare poſſe hactenus obſervavi; (quæ tamen de polypo cordis jam majore dicta ſunto) imò ipſa cardiaca & cujuſcunque generis volatiliora ac ſpirituoſiora medicamenta vel alimenta, eſculenta potulentave ipſis quam maximè nocêre vidi.

Dicta exemplo ac figurâ unâ atque alterâ illuſtrabo; Verum antequam ad illa tranſeo, animus eſt verbo demonſtrare polypo cordis (imprimis majori, de cæteris enim taceo) laborantes quomodò ſeſe habeant, quid poſt cardiaca, purgantia, diaphoretica &c. obſervent; Omnes, quibus hactenus operam navavi, ſæpius palpitatione cordis laborant, ſuntque quodammodò anheli, imò ex vel minimo labore, ambulatione, ſimilive motu præter conſuetudinem paulò majori; vel aëre craſſiore vel nebuloſo ſi plus ſolitò ſe moveant, non vel parum febricitant, ſed tamen pulſus ipſis nonnihil frequentior, ſed parvus ac paulò contractus; urina ſæpius crudior, nonnunquam ſed rarius rubicundior, idque imprimis poſt aſſumta ſpirituoſa, oleoſa volatilia, vel motum vehementiorem, inſomnia ipſis frequentiora ac horrenda, profundè ſubindè aſt ſæpius tum ſupini dormiunt, incubo nonnunquam afficiuntur, ſubitò quoque quaſi perterriti expergefiunt; Diaphoretica vel ſudorifera cujuſcunque generis imprimis volatiliora vel iiſdem mixta ſi ipſis exhibeantur, mox anxietas major, reſpiratio difficilior, pulſus frequentior ſed magis contractus, moxque debiliores redduntur & animi de-

Polypo cordis laborantes de quibus conqueruntur.

Quare hæc illave vehementiora ac ſpirituoſa, volatilia &c. ferre nequeunt.

li-

liquio facilè obnoxii : quare plerique ſpirituoſa cardiaca amant : verum peſſimè plerumque indè ſeſe habêre hactenus obſervavi : poſt purgantia præprimis vehementiora vel acriora ſummâ cum moleſtiâ & anxietate, reſpiratione difficiliori, cordis palpitatione &c. alvum deponunt, ac valdè poſt ſeceſſum ſitiunt, & quò plus bibunt, eò magis anguntur ; Verum laxantia & alvum ducentia, nempè enemata facilius ferunt ; flatus diſcutientia ſi non nimis ſimul ſint ſpirituoſa, ipſis non ità nocent ; Verum maximè conqueruntur de cordis palpitatione, reſpiratione difficiliori, anhelitu moleſto &c. aſſumtis nempè medicamentis alimentisve crudis vel auſteris, flatuſve excitantibus, & eoſdem ſimul non diſcutientibus.

Sequens exemplum plurium loco dicta ſatis ſuperque comprobabit.

Mulier triginta quatuor annos nata, quinque liberorum mater, alvo ſæpius adſtrictiori laborans, & à longo tempore anhela ; reſpirationem difficiliorem, palpitationem cordis indies ingraveſcentem, imprimis aëre craſſiore vel nebuloſo exiſtente, imò animi deliquium ſæpius paſſa ; multa ac varia aſſumſerat medicamenta tam purgantia quam aperientia, ſudorifera, volatilia oleoſa, flatus diſcutientia, & ſimilia ; verum fruſtraneo non tantum eventu, ſed poſt aſſumta ejuſmodi medicamenta vel motum ſolitò majorem, omnia pejora, imò quaſi aliquid contrahi & obſtaculum quoddam in corde ſe ſæpius obſervaſſe referebat, imprimis ſi flatus tum reddere non poſſet : Valdè erat debilis, ſitiens ſummoperè, verum ſiti ſatisfacere nunquam auſa, quia indè quammaximè angebatur, reſpiratione difficiliori & ſæpius palpitatione cordis excitatâ, vinum ſi modò aſſumſiſſet, totâ nocte vix dormire poterat, ſemper ſupina decumbebat, ac inſomniis horrendis ac incubo quaſi tum excitabatur ; pulſus erat parvus, inæqualis, contractus & paulò frequentior ;

Mulier anhela palpitatione cordis &c ſæpius laborans.

Volatilibus, diaphoreticis &c. aſſumtis.

Semper malè ſe habuit.

Imprimis flatus ſi reddere nequibat.

Accersitus ac dicta intelligens polypum cordis verebar, ac mox sequens enema præscripsi, ac bis terve singulis septimanis iteravi

Verum injecto enemate;

℞. Decoct. emoll. & carmin. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥ij.
Sal. gemm. ʒβ.
MS. F. Clyster. pro feminâ.

A quo alvum & multos flatus cum levamine dejecit, & semper melius indè se habêre dicebat, cæterum sequentem dedi mixturam, de quâ subindè cochleare unum vel alterum assumsit.

Et usurpatâ mixturâ.

℞. Aq. Meliss.
Borag. ana ℥ij.
Fœnicul.
Cinamom. ana ℥β.
Spirit. nitri dulc. aromat. sæpius jam citat. gutt. xxx.
Confect. alkerm. ʒiβ.
Julap. rosat.
Syrup. rub. idæi ana ʒiij.
MS.

Flatus varios cum levamine reddidit.

Quâ usurpatâ flatus nonnullos cum levamine emisit, tumque nec palpitatio cordis tanta, nec insomnia ità horrenda, verum purgante vel sudorifero vel flatus propriè discutiente medicamento volatili vel spirituoso assumto, statim magis anhelam, respirationem difficiliorem ac omnia dicta symptomata pejora observavi; octiduo, ni fallor, antè obitum assumserat unum vel alterum cochleare sequentis mixturæ, ac mox palpitationem cordis, imò & animi deliquium &c. passa est, ità ut jam jam mortem timerent adstantes. Verum post horam injecto dicto enemate ac ter quaterve indè alvo depositâ, omnia symptomata remittebant.

Sed adhibitis volatilibus cujuscunque generis

Animi deliquium quoque passa est.

℞. Aq. Meliss. ℥ij.
Flaved. cortic. citri.
Arantior. ana ℥j. Spi-

Spirit. carminat. *Sylv.* ʒiij.
Sal. volat. oleos. gutt. xxv.
Confect. alkerm. ʒiß.
Antim. diaphor.
Margarit. præpar. ana ʒß.
Syrup. rub. idæi ʒvj.
MS.

Verum mixturæ carminativæ

Cum levamine quoque subindè assumsit spiritum magnanimitatis ad guttulas aliquot cum cerevisiâ, verum cum vino si usurparet, statim iterum omnia symptomata exacerbescebant. Tandem valdè anhela, palpitatione cordis exacerbescente ac per tridum continuâ admodum debilitata fuit, & quicquid externè internève esset adhibitum; oleum & opera erat perdita; Nunquam tamen vel parum saltem febricitantem inveni; Post mediam noctem, quia ægrota quid habebat quod aperire mihi vellet, me accersivêre. Venientem obsecrabat, ut postquam animam exspirasset, quod brevi futurum putabat, cadaver aperire vellem, simul interrogans quid judicarem in suo corde latitare; nam procul omni dubio me reperturum quid, quod foret mirabile; Cui ego: polypum cordi meo judicio inesse respondi, cumque quid esset polypus dixissem, manum meam premens; denuò rogabat, ut sectionem cadaveris instituerem, ubi fatis concessisset, amicisque ostenderem; cum itaque postridiè benè mane diem obierat, cadaver dissecui, in ventriculo & intestinis imprimis tenuibus pituitam valdè viscidam ac tenacem inveni, verum cæterum intestina sana, pectus valdè distentum, pulmones naturales, cor plus solitò majus, & quasi nonnihil induratum, imprimis partem ejus sinistram, dextram verò cordis auriculam ventriculumque naturalem; ast auriculam sinistram ac sinistrum cordis thalamum ut & arteriam aörtam polypo ingenti impletam. Quæ dicta ut eò melius *BENEVOLUS LECTOR* intelligeret, hanc addidi figuram.

Et spiritus magnanimitatis usus ipsi profuit.

Sed cum vino nocuit.

Tandem omnibus frustrà adhibitis.

Cadaveris apertionem rogavit.

Quo dissecto,

Polypum in sinistro cordis thalamo &c. invenit Medicus.

a. a. Cor.
b. Dextra cordis auricula.
c. Dexter ventriculus.
d. Vena cava.

Ejus figura.

e. Siniſtra cordis auricula diſſecta.
f. Siniſter cordis thalamus apertus.
g. Arteria aörta aſcendens aperta.
h. Arteria aörta deſcendens.
i. i. i. Polypus in cordis ſiniſtro thalamo, auriculâ & aörtâ deſcendente repertus.

Alterius polypi cordis figura.

A. A. Polypus cordis, inſtar ranæ caudatæ, ſ. loligenis piſcis in ſiniſtro cordis thalamo, auriculâ ſiniſtrâ & arteriâ aörtâ repertus, in noſocomio Lugduno-Batavo à *Clariſſimo* ac *Doctiſſimo Viro* D. PAULO HERMANNI *botanices profeſſore & Noſocomii p. t. præſide.*

Ut & alterius in viro reperti.

B. B. Caput hujus polypi.
C. C. Pedes ejus anteriores.
D. D. Pedes poſteriores.
E. E. Ipſum corpus.
F. F. Cauda illius.

Polypis cordis majoribus jam laborantes ſemper ferè à volatilioribus &c. malè ſe habent.

Aliis quoque autem & poſteà operam dedi, qui iiſdem ſymptomatibus afficiebantur, & à generoſiſſimis volatilibus, aperientibus, ſpirituoſis &c. medicamentis ab Aliis Medicis meque præſcriptis nullum non tantum levamen, verum pejus poſteà ſemper ſeſe habuiſſe obteſtabantur; quos tamen omnes poſt mortem præter duos aperire non licuit, verum in iiſdem polypum, ut jam narravi & figuris demonſtravi, vidimus & plurimis oſtendimus.

Febre hectică.

3. *Febris hectica*, ut docuit *Fuchſius in inſtitut. medic. lib. ÿ. ſect. iv. cap.* 27. ſudorifera enim imprimis vehementio-

Fig. I.

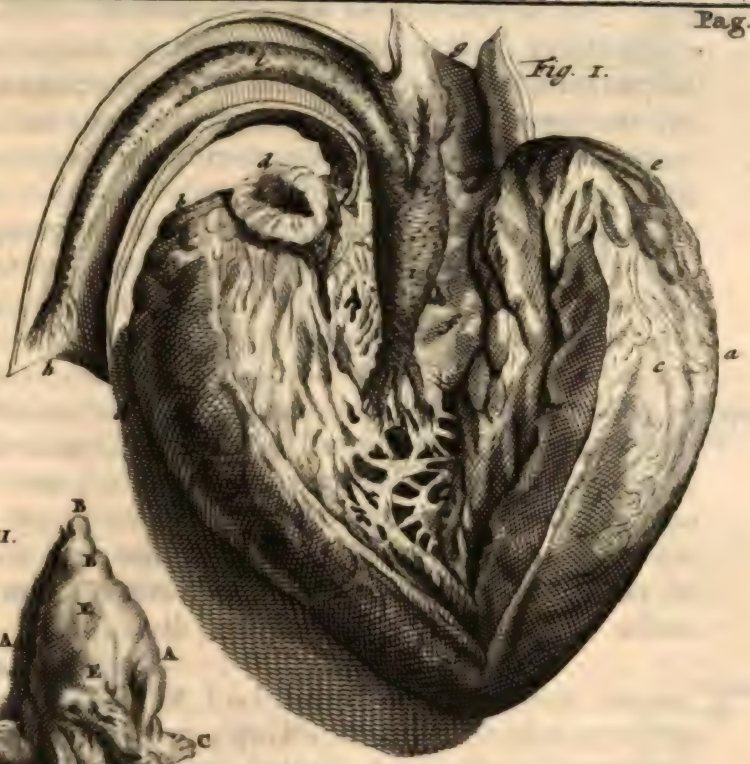

Fig. II.

tiora plerumque calida existunt, sicque calidis calida adderentur; majorque corporis ariditas & calor molestior excitaretur; peccat quoque in febri hecticâ non tam humorum copia, quam quidem eorum inopia & acredo; sudoriferis verò humorum copia, sero per sudores expulso, plurimum diminuitur, eorumque acredo (temperante quodammodo liquore, nempè sero, per sudores diminuto) indies major & major redditur, & sic non nisi febris major, calor & ariditas vehementior, intolerabilior, vigiliæ molestiores, corporisque colliquatio citior producitur.

Melancholiâ.

4. *Melancholia*, ut legimus apud *Joannem Walæum in suâ medendi methodo titulo de sudorifero p. m.* 62. melancholici enim humores sudorifera vehementiora vetant omnia & semper; blandiora verò & spirituosa oleosa si ἰδρωτικά & ἀλεφορητικά existant maximè in melancholicis humoribus conducunt; mutant enim & corrigunt dictos humores quam feliciſſimè, ut hinc indè in observationibus traditis & adhuc tradendis satis liquet.

Cacochymiâ.

5. *Cacochymia*, ut IDEM *ibidem* docuit; hinc, inquit, magnum errant errorem, qui absolutam & plenam cacochymiam, utpotè in hydrope, sudoriferis, *nempè vehementioribus & non nisi illis*, expellere conantur: blandiora, spirituosa ac oleosa verò ἀλεφορητικά in cacochymiâ maximè conveniunt, non quia cacochymiam per sudores expellunt, aſt quia temperando, incidendo, mutant & corrigunt cacochymiam, sicque correcta concocta ac præparata eadem purgante medicamento tutius jucundiusque (juxtà *Hippocratem aphor.* 22. *sect. j.*) educitur, curaturque: plura de cacochymiâ & an per purgationem &c. educi vel per alterantia temperari & corrigi debeat, qui desiderat, legat modò quæ dicta sunt §. 19. p. 292. & 293.

Morbi à crudis humoribus productis.

6. *Morbi à crudis humoribus producti*, teste *Galeno Comment.* 2. *in lib. j. Hippocrat. de morbis popular. crudis*, in-

inquit, *& à crudis humoribus productis morbis*, nec prosunt sudores, nec signum sunt bonum; nam vel copiam denunciant humorum, vel virium infirmitatem: *vetant* enim crudi & inconcocti humores *sudorifera vehementiora;* non verò ἱδρωτικά & διαφορητικά blandiora, spirituosa, volatilia; indicant namque potius crudi humores spirituosa &c. sudorifera & diaphoretica. Nam hisce spirituosis blandioribus ac volatilioribus medicamentis crudi humores morbique ab iis oriundi, citius ac jucundius tutiusque, quam ullis aliis, curantur ac tolluntur; imò si quæ sint in rerum naturâ crudos humores alterantia, corrigentia, &, ut ità dicam, concoquentia medicamenta, reverà spirituosa blandiora, volatilia hœc esse, *lippis ac tonsoribus satis notum est:* item *à frigidis viscosis humoribus oriundi morbi*, quia, inquit *Fuchsius instit. medicar. lib. ij. sect. v. cap. 27.* frigidis & à frigidis humoribus productis morbis non conveniunt sudorifera (vehementiora ac potentiora) nisi vitio jam declinante, quare etiam sudores in febribus salubres judicantur, si diebus decretoriis erumpant, ut legimus apud *Hippocratem aphor.* 36. *sect. iv.* nec mirum, quod vehementiora & potentiora sudorifera talibus in morbis à frigidis & viscosis humoribus oriundis prohibeantur; nullam enim talibus in affectibus vi & potentiâ producti & expulsi sudores utilitatem, nullumque levamen adferunt, verum maximè debilitant, viresque auferunt; attamen si blanda, spirituosa, oleosa volatilia &c. sint ἱδρωτικά & διαφορητικά, optimè juvant, viscosa tutò corrigunt, blandèque calefaciunt, humoresque frigus &c. producentes jucundè alterant, sicque citò, hisce dictis humoribus vel indè productis morbis laborantes, curantur.

Item a frigidis viscopis humoribus oriundis morbis.

Morbis ab humorum inopiâ &c. oriundis.

7. *Morbi singuli ac omnes, qui à solâ humorum, vel humorum simul acrium inopiâ & paucitate exoriuntur:* non enim aridis corporibus, siccis morbis, humoribus nempè vel caliditate vel acredine exsiccatis sudorifera *potentia* exhibenda,

benda, docente *Fuchsio loco statim citato*, nam sudoris materia non nisi sanguinis ἰχωρ & serositas est, ut *Joannes Baptista Montanus tractat. de febre sanguinis*, & *tom. j. consultat. medic.* 154. probavit, quæ sanguinis serositas humorum acredinem &c. diluendo quodammodò adhuc temperans, magis magisque per ἱδρωτικά & διαφορητικά imprimis vehementiora & frequentiora educitur, expellitur ac diminuitur; quare quoque SENEX *lib. ij. de diætâ text. xxxvj. §. 5. p. m.* 232. dixerit, sudores omnes exeuntes siccare & attenuare, cum corpus humore destituatur; sicque vel tabes vel atrophia, &c. facilè hâc ratione excitaretur, de quibus vide sis ea, quæ dicta sunt circà purgantia in tabe & atrophiâ exhibita p. 312. & 313.

Doloribus artuum fixis vel vagis.

8. *Dolores artuum fixi ac subindè vagi*, ex humoribus acribus, salso-acribus ac lymphaticis oriundi: Qui sæpius diaphoreticis & quidem volatilibus oleosis, ut ex superioribus patet, brevi superantur; verum nec hisce cedentes, cucurbitulæ cum flammis ut & vesicatoria sæpius renovata imprimis tum simul conveniunt. Dicta sequentes casus satis superque confirmant, lubentius hos quoque casus addidi, quia hinc indè in præcedentibus, & p. 31. pollicitus fui, me plures de cucurbitulis observationes esse relaturum.

Mulier Catarrhis plurimum obnoxia.

Mulier quinquagenaria, alvo adstrictiori, catarrhis plurimis jam in dentes jam in has illasve corporis partes illabentibus obnoxia, cæterum sana; circà brumale hybernum præ odontalgiâ nonnullas noctes insomnes traducens, manè, assumpto diaphoretico, sudorem universalem, post nonnulla insomnia pavoribus ac præcordiorum anxietate mixta passa, summum observavit levamen; verum adhuc sudans surrexit, ac circà meridiem de maximo dolore in brachio immediatè infrà musculum deltoidem primò gravativo ac dein rodente, ac de momento in momentum valdè ingravescente, imò vesperi intolerabili conquesta est. Quare Chirurgum accersi-

In brachii dolorem gravativum & rodentem incidit.

Verum externis internisque frustra adhibitis.

vit, qui mox cataplasma ex micâ panis albi, foliis verbasci, floribus sambuci, croco, vitello ovi & lacte dulci compositum imposuit, & bolum ex sesqui drachmâ theriacæ Andromachi & scrupulo oculorum cancrorum præscripsit. Undè optimè & profusè sudavit, verum frustraneo eventu, totam enim noctem insomnem traduxerat; Manè & Medicum quoque vocavit, qui accersitus statim vulgare enema, pilulas cephalicas sequentes vesperi assumendas (intrà quatriduum enim non deposuerat) præscripsit; à quibus decies quidem alvum sed frustrà deposuit.

Pilulas quasdam cephalicas purgantes.

℞. Mass. Pilul. Aurear.
Cochiar. ana ℈ß.
Resin. jalapp.
Scammon. ana gran. vj.
Ol. rorismar. stillat. gutt. ij.
MS. f. Pilul. no. vij. deaur.

Cataplasma anodynum.

Manè Chirurgus ex præscripto Medici cataplasma magis anodynum brachio imposuit, inuncto prius brachio spiritu vini lavendulato tincturâ opii & sale volatili oleoso mixto, ac bolum sudoriferum sequentem à Medico præscriptum assumsit ac optimè sudavit, sed absque ullo doloris levamine, etsi per tres quatuorve circiter horas dormiverat,

℞. Diascord. *Fracast.*
Theriac. *Andromach.* ana ʒß.
Antimon. diaphor.
Ocul. cancr. ana gr. xv.
Ol. nuc. moschat. expressi. ℈ß.
Tinctur. Croc. gutt. xv.
MS. f. bolus.

Bolum diaphoreticum.

Interim subindè quoque pilulâ ex grano uno laudani opiati, nec non hâc mixturâ cochleatim fuit usa

℞. Aq. card. bened. ʒij.
Fœnic.

Ma-

Majoran. nobil. ana ʒiβ.
Theriac. simplic. ʒj.
Tinctur. opii ziβ.
Antim. diaphor. ʒβ.
Ol. nuc. moschat. express. ℈ij.
Syrup. papav. rhead. ʒj.
MS.

Mixturamque sudoriferam anodinam frustrà in usum vocavit.

Varia quoque cerota, linimenta, fomenta externè adhibita, internaque diaphoretica, lenientia opiatis mixta &c. assumpta fuêre, verum frustrà; Quare tandem cucurbitulas cum flammis bis quotidiè iterandas Medicus proposuit. Annuit statim Chirurgus ægraque; itaque mox in usum revocatæ fuêre, quibus appositis levamen eodem momento sensisse se referebat ægra. ac vesperi cubitum itura unam vel alteram de sequenti massâ pilulam usurpavit, ac brevi ab omni dolore fuit liberata, imò curata.

Tandem cucurbitulis cum flammâ.

℞. Mass. Pilul. de cynogloss. ʒj.
Croc. optim. ℈β.
Ol. nuc. moschat. express. ℈j.
Rorismar. still. gutt. ij.
MS. f. Pilul. no. xxviij.
Deaur.

Et pilulis anticatarrhalibus curata fuit.

Juvenis octodecim annorum, dolore ischiatico diu afflictus, ità ut præ dolore lecto continuò ferè decumbere cogeretur, cæterum sanus, internis externisque in cassum adhibitis, cucurbitulas cum & sine flammis adhibendas esse necessum duxeram, verum hasce admitttere noluit, antequam balneum quoddam (de quo Chirurgus quispiam multa pollicebatur) in usum revocasset; Quo facto, in principio magnum, postea verò nullum observavit levamen, quare tum cucurbitulas ter quaterve de die primò *cum* dein *sine* flammis imposuimus parti affectæ, ac singulis vicibus doloris diminutionem imò aliquid ab ipso esse ad externas partes propelli sen-

Juvenis dolore ischiatico diu afflictus.

Omnibus frustrà adhibitis.

Cucurbitulis cum & sine flammâ.

sentire se, retulit æger, ità ut intrà tres septimanas, assumptâ subindè pilulâ de ultimò præscriptâ massâ, nec non de sequenti decocto haustu calefacto, (quo usurpato blandè semper sudabat) ab omni dolore fuerit liberatus.

Pilulis anticatarrhalibus.

℞. Rasur. lign. guajac. ʒiiij.
Sassafras
Rad. Chin. ana ʒij.
Polypod. quercin.
Alth. recent.
Glyzirris. ana ʒjβ.
Folior. majoran. nobil.
Roris mar. ana M. jβ.
Concisis atque Contusis, spiritu vini primò irroratis, affund. aq. Commun. q. s. stent simul per 24. horas, vasisque arctè clausis coq. l. a. colatur. pint. vij. add.
Tinctur. diaphor. in superioribus trad. ʒij.
Rob. sambuc. ʒiij.
MS.

Et decocto diaphoretico curatus fuit.

Mulier dolore colico (alvo imprimis adstrictiori) sæpius afflicta,

Mulier triginta sex septemve annos nata, quatuor liberorum mater, melancholica, alvo adstrictiori, sæpius de dolore colico conquerens, verum laxiori eâdem, omni dolore libera, de sequenti condito ad nucis moschatæ quantitatem subindè assumsit, & optimè sese habuit

Laxiori verò eâdem.

℞. Conserv. Rosar. pallid. ʒj.
Electuar. Cholag. *Sylv.*
Hydragog. *ejusd.* ana ʒv.
Crem. tartar. ʒiß.
Ol. fœnic. still. gutt. vj.
Syrup. e succo rosar. q. s.
MS. f. Conditum.

Beneficio conditi purgantis &c. liberata.

Ab urbe amicos visitandi gratiâ profecta, intrà quatriduum alvum non deposuerat, & suprà dictis doloribus afflicta domum rediit; accersitus eâ de causâ Medicus mox

enema

enema carminans & mixturam carminantem præscripsit, quibus adhibitis dolores brevi fuere sedati. Post biduum dolore ischiatico intolerabili correpta Chirurgum accersivit, qui cerotum de cumino imposuit, sed frustrà, quare & me vocarunt, verum quicquid internè externèque adhibuimus, oleum & operam perdidimus; Quare cucurbitulas quoque proposui, verum recusabat eaſdem ægra; vesicatoria verò eundem subindè sortiri effectum solita adhiberi concessit, quibus adhibitis maxima ex apertâ vesiculâ limphæ acris copia effluxit, ex quo summum levamen sensit, brevique curata fuit.

Dolore ischiatico laborans.

Omnibus incassum adhibitis.

Vesicatoriis brevi fuit curata.

HOMINES, *IN QUIBUS* ἱδρωτικὰ ET διαφορητικὰ *IMPRIMIS BLANDIORA CUM SUCCESSU PRÆSCRIBI POSSUNT*, SUNT

ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis blandiora conveniunt

1. *Pueri*, ut testantur *Hieronymus Mercurialis de morbis puerorum lib. ij. cap. j.* scatent enim seroſis aquoſisque humoribus, ut satis ex eorum salivatione continuâ patet. Quare non adeò ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ blanda ipsis nocent, nam vel per sudores vel per urinas malum peccans simul alterando & corrigendo expellitur, tutiusque ac jucundius per diaphoretica quam per alia medicamenta, morbis nempè diaphoresin indicantibus laborantes, infantes curantur; facilè enim statimque utplurimum sudant. Quare ergò juxtà *Hippocratem aphor. 21. sect. j.* quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda per loca convenientia; spontè quia semper ferè infantes, ut dictum, sudant, & loca, ut superius jam probatum, sint satis convenientia, necessariò sudorifera & diaphoretica ast blanda infantibus exhibenda. En eâ de causâ sequentem casum.

Pueris.

Puer quispiam octo jam annos natus post ova dura avidè

puer post ova valdè dura commesta.

assumpta præcordiorum compressionem gravem sensit. Quare Parens vinum absinthii summitatibus diu infusum filio suo dedit. Is statim & vinum & ova indurata evomuit, manente tamen præcordiorum anxietate gravi, mox & ingens febrilis paroxysmus multis cum convulsivis motibus accessit, statimque clamando, ejulando, jam verò ridendo deliravit puer; exindè de intolerabili siti & capitis dolore, ast verò intrà sex horas non nisi de dolore ventris distendente & anxietate conquerebatur, valdèque sponte sudavit: Vocatus febricitantem & sudantem, motibusque convulsivis laborantem & de ventris dolore & distensione querentem inveni, quare statim sequentem dedi mixturam cochleatim usurpandam

In febrem & motus convulsivos incidit.

Quare mixturam diaphoreticam anti-epilepticam.

℞. Aq. cort. citri ℥ij.
Spir. contrà præcordior. anxietat. ℥ij.
Salis armoniac. aromat. ℈j.
Nitri dulc. *sequent.* gutt. x.
Ol. cortic. arantior. gutt. j.
Antim. diaphor. gran. xv.
Tinctur. ant' epileptic. in superioribus tradit. ℥ij.
Flor. hyperic. ℥ß.
Laud. opiat. gr. ß.
Syr. papav. errat. ℥vj.
MS.

Post tria hujus mixturæ cochlearia assumpta blandè sudavit, varios flatus cum ventris doloris & distentionis levamine emisit; motusque convulsivos minores postmodum Parentes observarunt. Quare in dictæ mixturæ usurpatione pergere vesperi rediens eum jussi. Hinc semper blandè & copiosè sudavit, ac post quatriduum nulli motus convulsivi, nulla præcordiorum anxietas, aut ventris dolor distentionesve aderant, brevique curatus fuit.

Assumsit.

Sudavit.

Ac curatus fuit.

Pagina 408. spiritus nitri dulcis aromatici descriptionem

nem dedimus, sæpius usurpavimus; verum hunc pluries cum majori quoque successu in colico dolore ex biliosis humoribus oriundo præscripsimus, quare & hujus descriptionem *Lectoribus Studiosis* denegare non potuimus.

SPIRITUS NITRI DULCIS *jam jam citatus.*

Spiritus nitri dulcis aromatici descriptio.

℞. Rad. angelic. ʒß.
Fol. menth. crisp. M.j.
Sem. fœnic. dulc. ʒij.
Carui
Baccar. junip. ana ʒß.
Laur. ʒij.
Extrem. cortic. arantior.
Citrior. ana ʒiij.
Macis ʒiß.
Concisis atque contusis affund.
Spirit. vini optim. pint. iß.

Post sufficientem digestionem leni calore abstrahatur spiritus ad uncias octo vel novem, tumque

℞. Hujus spirit. vini carminativ. ʒvij.
Spiritus nitri ʒiij.

Misceantur quotidiè ter quaterve, & post octiduum abstrahatur leniter destillando spiritus, qui bis terve cohobetur, & ad usum reponatur; *in colico dolore, omnesque flatus ex biliosis humoribus oriundos discutiendo perutilis.*

calidos pulmones habentibus

2. *Qui pulmones habent calidos*, referente *Joanne Walæo in suâ medendi methodo titulo de sudorifero p. m.* 66. quia, inquit, illi tenues obtinent humores, ac proindè ad sudorem proclives sunt: tenuem enim ipsam sudoris materiam esse, suprà jam satis probavimus. Non mirum ergò sudorifera ac

ra ac diaphoretica illis nempè qui pulmones habent calidos ac tenues obtinent humores (imprimis si scateant & abundent tenuibus illis ac serosis humoribus) proficua esse; ast, *nota*, non nisi blandiora ac temperata, neutiquam verò nimis calida ac simul exsiccantia in hisce esse præscribenda; aliàs facilè in hecticam & summam corporis extenuationem
Sed qualia. macredinemque inciderent: quid enim aliàs nimis calida exsiccantia ἰδρωτικά & διαφορητικά *sæpius imprimis usurpata* talibus in hominibus excitarent, quam pulmonum inflammationem, febrem hecticam &c. Tollitur enim ac aufertur juxtà *Hippocratem loco sæpius jam citato*, omnis liquor temperans, corpusque exsiccatur, ac humoribus naturalibus blandis destituitur.

Catarrhosis 3. *Catarrhosi*, sudoriferorum namque beneficio catarrhorum depluentium materia & diminuitur & plerumque simul eorum acrimonia temperatur, quare quoque dixerit *Daniel Sennertus lib. j. part. j. practic. cap. ij.* sudores certissimum esse & prophylacticum & curativum remedium morborum, qui à seroso humore *à capite defluente* ortum habent: quod idem confirmatum inveniet Studiosus Lector apud *Joubertum de thoracis affectibus cap.* 14. qui refert, in *destillationibus* sudorem quocunque modo excitatum apprimè juvare, dummodò sensim corpus tepescat, non subitò frigore corripiatur; graviores aliàs & plures mox exorirentur catarrhi, doloresque vel gravativi vel rodentes &c. curati jam sudoriferorum ope, denuò excitarentur vel de novo producerentur. Patet enim tum temporis undique corpus, faciliusque tum frigus particulæque frigidæ acidæ penetrant, obstructiones pariunt, pituitam viscidam quodammodò jam incisam & attenuatam iterum coagulant, dolores graviores excitant, motusque subindè impotentiam &c. generant, sicque non nisi malo, curationis loco, pejus additur.

4. *Ar-*

4. *Arthritici*, ut satis superque probatum suprà §. 14. p. 593. & 594. & ex *Cratone*, *Gabelchovero*, & *Daniele Sennerto*, &c. demonstratum. Arthritici.

5. *Vulnerati*, *quibus intrà corpus recenter sanguis coagulatur*; teste *Arnoldo de villâ novâ doctrin. v. cap. xvj. aphor. j.* qui potionem resolutivam, sudorem simul provocantem citò hisce conferre retulit: ἰδρωτικὰ enim ac διαφορητικὰ hisce enim casibus quæ præscribuntur plerumque valdè sunt incidentia, solventia ac spirituosa &c. quorum beneficio & recenter coagulatus sanguis solvitur, attenuatur ac inciditur, sicque vel per sudores vel per urinas expellitur ac exturbatur. Et sic tutò citòque imò & jucundè gravia concurrentia vel ex sanguine in corpore coagulato producta symptomata, curantur ac tolluntur; vires que ac spiritus ex sanguine qui intrà vel extrà corpus è vasis efflu xit, diminuti spirituosorum sudoriferorum ope facilius citiusque quam quidem aliis medicamentis restituuntur. Vulnerati, quibus sanguis coagulatus recens in corpore coagulatur.

HOMINES, *QUI* ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ *IMPRIMIS VEHEMENTIORA NON ITA TOLERARE QUEUNT, SUNT.* ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ vehementiora non conveniunt.

1. *Senes*, quia eorum corpora sicca atque exsucca utplurimum existunt, sudorifera verò humores per sudores expellendo corpus siccant ac attenuant: scatent quoque humoribus frigidis, viscosis, acidis &c. qui non facilè medicamentis cedunt. Quare quoque morbos, qui iis accidunt, diuturniores plerumque esse *Hippocrates aphor. 39. sect. ij.* & *aphorismo sequenti*, raucedines & gravedines in senioribus non concoqui docuit; Non ergò in magno natu hominibus sudorifera imprimis validiora & frequentiora præscribenda; hac enim ratione illorum corpora sicca atque exsucca ac sufficienti humiditate plerumque destituta, non Senibus.

ulterius sunt exsiccanda, vires, spiritusque debilitandi, calorque illorum satis exiguus (frigida enim illorum esse corpora & parum calidi illis inesse dixit SENEX *aphor.* 14. *sect. j.*) ulterius diminuendus nec simul tollendus.

Debilibus. 2. *Debiles*, vires enim spiritusque ἰδρωτικὰ propriè dicta tollunt, sicque debiles debiliores redderentur; Reficiendos ergò potius ac corroborandos debiles, quam hoc modo magis magisque debilitandos judicamus.

Emaciatis ac morbis extenuatis. 3. *Emaciati*, & *morbis chronicis extenuati*, magis namque affligerentur sudoriferis extenuato ac chronicis morbis emaciato præditi corpore, quam quid emolumenti horum beneficio adipiscerentur, rectè ergò *Fuchsius in instit. medic. lib. ij. sect. v. cap.* 38. nutrimentis potius reficiendos quam vacuationibus exhauriendos esse, docuit.

Valdè calidis ac biliosis. 4. *Valdè calidi ac biliosi*; qualitate jam peccantium humorum moderamen hac ratione, serosis ac aquosis valdè calidos biliososque humores temperantibus, per sudores expulsis, omninò tollitur; febresque ardentissimæ, sitis intolerabilis, capitis dolores pulsantes, phrenitides, &c. facillimè excitantur; attamen hoc modo si aliquandò curentur, nec tutò nec jucundè id peragitur; Verum ii necessitas urgeat, sint tum ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ neutiquam calefacientia ast necessariò frigefacientia, bilem tum simul figentia, caliditatem temperantia & ex acidis vel sub-acidis composita: aliàs gravissima indè sæpius suboriuntur symptomata, nullis aliis medicamentis facilè posteà superabilia.

Nimis attenuatis humoribus laborantibus. 5. *Nimis attenuatis humoribus qui laborant*, ἰδρωτικὰ enim & διαφορητικὰ magis adhuc quia humores attenuant ac solvunt, (ut sæpius jam ex *Hippocrate* probavimus) viresque valdè tollunt; magis namque illis incrassantia quam attenuantia & dissolventia conveniunt, aliàs & sudor sanguine quodammodo tinctus expelleretur, ut quondam Sylvæ Ducis in matronâ quâdam nobili observavit P. M. D. Flo-

D. FLORENTIUS SCHUYL, quæ continuâ ſpirituoſorum & maximè volatilium uſurpatione ſummam primò virium jacturam paſſa, brevi & ſudorem ingentem ferè continuum, tandemque & ſanguine tinctum; quæ ægra non niſi ſummis ac potentiſſimis remediis incraſſantibus, corroborantibus adſtringentibus &c. à dicto ſudore &c. fuit curata; talem quoque obſervationem vide ſis apud *Guilhelmum Fabritium Hildanum à Georgio Sporlino ipſi communicatam centur. vj. obſervat.* LXXVI. *p. m.* 601. en totam dictæ obſervationis hiſtoriam, ut ſæpius nobis commemoravit *Præceptor quondam noſter* D. FLORENTIUS SCHUYL, eram enim tunc temporis medicinæ Tyro.

Sudor ſanguine quodammodò tinctus poſt ſpirituoſa volatilia diu uſurpata.

Nobilis quædam matrona triginta circiter annos nata, maximè ſpirituoſis ac volatilibus modò gratis delectabatur; undè ingens ſecuta ſemper fuit ſitis, quam non niſi vino tollere ſtuduit. Evenit tandem ut vigiliæ frequentes ac ſingulis ferè noctibus ſudores indè oborti ſint. Quas vigilias ſudoreſque nocturnos nihili pendens in ſpirituoſorum ac volatilium uſu perrexit. Quorum ſpirituoſorum maleficio talis fuit ſecuta humorum attenuatio & pororum dilatatio, ut continuò ferè ſudaverit poſteà. Tum verò ſpirituoſa & volatilia reliquit, & infirmata continuis ſudoribus decubens ſubindè ſudores ſanguinolentos linteamina inficientes obſervavit, ac Medico, nempè CLARISSIMO & DOCTISSIMO DOMINO FLORENTIO SCHUYL P. M. INSTITUTIONUM MEDICARUM & BOTANICES LUGD. BATAV. PROFESSORI ACUTISSIMO, ſæpius oſtendit; qui, omnibus volatilibus ac ſpirituoſis aromaticis &c. interdictis, ſequentia præſcripſit medicamenta

Matrona nobilis.

Spirituoſis volatilibus diu uſurpatis.

In ſudorem penè continuum & quidem ſanguinolentum incidit.

℞. Aq. plantagin.
Portulac. ana ℥ij ß.
Cinam. ℥vj.

Interdictis ſpirituoſis.

Acet. ſtillat. ʒß.
Mixturâ adſtringente ac incraſſante.
Corall. rub. præparat. ʒj.
Confect. hyacinth. ʒiß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. portulac. ʒvj.
MS.

De quâ mixturâ ſingulis horis cochleare unum alterumve aſt fruſtrà aſſumſit ægra, quare præter hanc mixturam varia medicamenta ſanguinem condenſantia &c. fuêre præſcripta, & imprimis quoque ſequens conditum

Accondito.
℞. Conſerv. roſar. rubr. ʒiß.
Miv. cydonior. ʒj.
Confect. hyacinth. ʒij.
Corall. rubr. præpar. ʒiß.
Lap. prunell. ʒj.
Sacchar. ſaturn. ℈j.
Syrup. portulac. q. ſ.
MS. F. conditum.

De quo ad nucis moſchatæ ferè magnitudinem ter quotidiè præter alia medicamenta & dictam mixturam uſurpavit, undè parum & debilitas & ſudores fuêre diminuti. Quare eadem per menſem adhibêre inſtituit, tandemque aſt non niſi tertio quartove menſe hiſce imprimis curata fuit.

Poſt tres menſes curata fuit.

Tempus Provocandi ſudorꝭ.

Tempus Sudores provocandi.

Aptiſſimam eſt nocturnum.

1. *Aptiſſimum* eſt *nocturnum*, ut quondam docuit *Joannes Walæus in ſuâ medendi methodo titulo de ſudore p. m.* 64. quod idem confirmat *Philippus Grulingius in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo cap. xv.* §. 21. *p. m.* 238. quia, inquiunt, calor internus concentratus fortior eſt, externus verò debilior: ideo quoque ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis opiatis mixta, nocturno tempore faci-

cilius sudores provocant; quia naturaliter ad somnum magis sunt proclives homines, præsertim si opiata sudoriferis sint admixta; tollunt enim illa tum simul & dolores & vigilias, præcordiorumque anxietates, & inquietudines &c. somnumque inducunt & humorum acrimoniam dicta forsan symptomata provocantem & excitantem temperant; cumque melius tecti nocturno quam quidem diurno tempore maneant ægri, non mirum, quod facilius tum sudores erumpant ac majus quoque levamen ipsi indè sentiant.

2. *Opportunum est matutinum*, (quare etiam *Daniel Sennertus de arthritide cap. vij.* sudores matutinos utilissimos esse judicarit, imprimis ad arthritidem præcavendam) *jejuno adhuc ventriculo, non verò pleno*, nisi necessitas aliud imperet, quod IDEM *lib. v. part. ij. institut. medicar. sect. j. cap.* 14. & *Fuchsius lib. ij. institut. medic. sect. v. cap.* 27. docuêre, ventriculo enim cibis oppleto non facilè in actum deduci possunt ἱδρωτικὰ & διαφορητικά, sed in ventriculo vel suffocarentur, vel ità alterata expellerentur ut vix sudores provocare queant; vel etiam jam assumptus vel nondum concoctus in ventriculo cibus, non nisi crudus ex stomacho unà cum sudoriferis propelleretur, sicque vel obstructiones graves vel lienteriæ, aliave plurima mala, excitarentur. Matutinum.

3. *Æstivum utilius est hyberno*, facilius enim æstate sudorifera operantur, quam quidem hyeme; verum etiam cum majori noxâ & virium debilitate; spiritus enim æstate magis dissipantur quam hyeme, pori namque magis tum patent & natura ipsa ad sudores tum proclivior existit: dicta confirmata vide sis apud *Joannem Walæum loco sæpius jam citato.* Æstivum.

4. *Commodissimum in morbis accessiones habentibus, tempus est morbi paroxysmique status & declinatio*, teste *Daniele Sennerto loco ultimò citato*, noxium enim esse pu- In morbis periodicis status morbi & declinatio.

putat *Joannes Walæus* principium & augmentum morbi. Quare *Veteres* non nisi post universalem corporis purgationem sudorifera propriè dicta exhibebant, quod & *Sennertus* ac *Fuchsius* dictis in locis valdè commendant; sint hæc de morbis, ut jam monitum, qui accessiones habent, dicta; Non itidem de illis præter naturam affectibus acutis & acutissimis vulgò nominatis, qui à principio ad finem indesinenter affligunt, & aut ægrum interficiunt, aut planè debilitant: hisce enim in morbis necessariò statim sudorifera exhibenda, aut aliàs iis locus non concederetur; citò namque dicti acuti & acutissimi morbi cursum suum absolvunt.

Exhibentur quoque jam antè, jam in paroxysmo.

Exhibentur quoque aliquandò ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ & antè paroxysmum vel etiam in paroxysmo morborum accessiones habentium, duas plerumque ob causas; vel quod paroxysmum imminuere, vel quod materiam paroxysmum causantem tollere mens Medici sit: paroxysmum imminuere ac tollere studemus medicamentis causam paroxysmum producentem temperantibus ac alterantibus ac temperatam quodammodò ac correctam unà cum sudore expellentibus, sicque nonnunquam imò sæpissimè citò, tutò, jucundèque paroxysmi tolluntur, morbique curantur. Transeamus ergò & videamus.

QUID Ante, in & post ἱδρωτικὰ & διαφορητικὰ *AGENDUM OBSERVANDUMQUE SIT, QUOD IN SEQUENTIBUS PAUCIS DEMONSTRABIMUS.*

Antè sudoris provocationem requiritur.

ANTE SUDORIS PROVOCATIONEM *requiritur.*

Ut universalia præmittantur.

1. Ut, *non nisi universalibus præmissis*, præterquam in morbis acutis acutissimisve, citò nempè cursum absolven-

ventibus: ut in peſte &c. (venæ ſectio enim ac purgantia in peſte, morbo acutiſſimo, omninò vetantur, ſic quoque in aliis morbis acutis ſudorifera & diaphoretica præcedere debent univerſalibus, citius namque vel hominem interficiunt vel derelinquunt, antequam univerſalia omnia quandoque ſint inſtituta) *ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis vehementiora aſſumantur aut exhibeantur:* ut legere eſt apud *Danielem Sennertum lib. v. inſtit. medic. ſect. j. cap.* 14. & *Philippum Grulingium in ſuo florilegio Hippocrateo-Galeno-chymico novo part. viij. cap. xv. §. j. & 11. p.* 236. & 237. morbi enim à crudis viſcoſis, & ſimul quantitate qualitateve peccantibus humoribus oriundi ſolis ſudoriferis non facilè curantur: ſudoriferorum enim beneficio non niſi ſerum & ſubtile tantum evacuatur, reſiduum verò compingitur, teſte *Arnoldo de Villâ Novâ doctrin. 4. cap.* 13. *aphoriſm.* 3. ſicque non niſi ſolvens & craſſum viſcoſum diluens expellitur, viſcoſiuſque ac tenacius obſtructiones pertinaces &c. pariens reliquum hâc ratione redditur. Incidendi ergò attenuandi, & concoquendi, viſcoſi, tenaces, crudique humores & per purgationem, ſi neceſſitas urgeat, exturbandi, antequam *ἰδρωτικὰ & διαφορητικὰ imprimis vehementiora* exhibeantur, ſintque tum ſimul ſudorem provocantia remedia incidentia, diſſolventia ac attenuantia vel ſimilibus mixta, ut eò citius in actum deducantur ac felicius jucundiuſque morbi hoc modo profligantur] ac tollantur: quare quoque *Fernelius lib. iv. patholog. capite ultimo* dixerit, ſolum utilem eum ſudorem habendum eſſe, qui expurgatæ alvo ſuccedit, quique jam vacuatâ craſſiorâ morbi materiâ, reliquam tenuem per corporis ſumma diſſipat. Pergit IDEM; qui ſudor morbi initio, vel quovis alio tempore vel antè coctionem, vel antè criſim exierit, irritus eſt atque ſymptomaticus & cui nulla morbi fida ſolutio committi poteſt; ſi ergò ſudores

Præterquam in morbis acutis.

Sudorifera in morbis pituitoſis tenacibus &c. qualia ſimul eſſe debeant.

na-

naturæ vi vel antè crassioris morbi materiæ expulsionem, vel antè crisim, &c. expulsi irriti sint; & nulla morbi fida solutio committi possit, multò minus *naturæ imitatoribus* id est Medicis antè probam corporis evacuationem sudorifera *præsertim vehementiora* præscribere licitum est.

Sudoriferum assumpturus sit cibus.

2. Ut, *sudoriferum assumpturus caleat*, tum enim magis sunt soluti humores, porique corporis magis patent, citiusque sudorifera assumpta operantur; si vero frigeat æger contrarium plerumque evenit & aut non, aut tardè, aut tantum non sudat.

Ut corpus tegumentis satis obvelatum, non nimiâ copiâ onustum.

3. Ut *sufficientibus tegumentis corpori circumpositis, pedetentim caleſcat*. Ast monendi quoque necessariò ægri, ne nimiâ tegumentorum copiâ sese onerent, ex eorum namque pressione, non minores angustiæ quam à fortissimo sudorifero nonnunquam excitantur, quare longè præstare tegumenta corpori circumponere quam supraponere dixit *Joannes Walæus in suâ medendi methodo titulo de sudorifero p.* 64 & 65. liberior enim tum manet respiratio; imò sæpius observavimus majores angustias & præcordiorum anxietates à nimiâ tegumentorum corpori impositorum copiâ excitatas, (sudoriferum assumptum etsi angustiis & præcordiorum anxietatibus resisteret,) quam à forti sudorifero usdem ægris exhibito, dictisque symptomatibus non resistente, unquam productas esse.

Si sudorifera sicca sint exhibita, liquidum postea assumendum.

4. Ut, *in formâ siccâ ὑδρωτικὰ & διαφορητικὰ si fuerint exhibita, simul quid calidi liquidi assumant ægri;* sic enim citius faciliusque sudores provocantur, hâcque ratione non ità nec tamdiu in ventriculo remanent, sed citius expelluntur, & in actum deducuntur, humoresque expulsuri tum simul quodammodò & magis moventur, inciduntur, & solvuntur, faciliusque per consequens à sudorifero assumtpo per corporis poros expelluntur.

IN.

INTER SUDORIS ERUPTIONEM, *convenit.*

Inter sudoris eruptionem convenit.

1. Ut *sudor pedetentim non verò confertim moveatur*, teste *Joanne Walæo in suâ medendi methodo titulo de sudorifero*, natura enim ducenda, neutiquam verò cogenda, *omnia sponte fluant, absit violentia rebus*: hâc autem ratione graves præcordiorum anxietates, angustias &c. sudorifera excitarent, vires insigniter labefactarent, ægrumque valdè debilitarent; sicque optatum finem, tutam nempè & jucundam curationem, *Medicus* non adipisceretur. Ut sudor pedetentim moveatur.

2. Ut, assumpto jam sudorifero tegumentisque undique circumpositis, *si nondum sudores prorumpant, liquidum quoddam calidum ægro exhibeatur vel totum corpus unà cum capite obtegatur*; aliàs pro pulmonum & cordis retocillatione caput liberum, ut suprà probavimus, relinquimus; ut docet idem *Joannes Walæus loco ultimò citato.* Quare & arenæ calidæ vel silices igniti, linteisque aceto madentibus involuti axillis pedibusque suppositi mirè hunc actum promovent; commendat quoque in hunc finem *Fuchsius lib. ij. institut. medicar. sect. v. cap.* 27. fomenta calorifica, aquam scilicet calidam vel in utre, vel in vesicâ, vel in vasculo aut æneo aut testaceo adhibitam; quod & *Capivaccius lib. v. de lue venereâ cap.* 9. contestatur: observavimus enim nonnunquam hâc ratione sudores esse provocatos, qui nullis etsi potentissimis medicamentis sudoriferis elici poterant; en eâ de causâ hanc morbi historiam; Sudore attamen non profluente, quid agendum

Vir quispiam quadragintà circiter annos natus, post morbum chronicum ex hypochondriis imprimis oriundum curatum, tam avidè cibum appetere cœpit, ut nullo ferè satiari posset. Quare per totam hyemem ostrea cruda multa & sexcenta ejusmodi gustui modò grata quotidiè avidè devora- Vir post morbum chronicum. Genio indulgens.

vit, undè circà vernale tempus alvi fluxus tam vehemens subsecutus est, ut singulis diebus duodecies & sæpius alvum deposuerit; accedebant insuper ingens tandem hæmorrhoidum fluxus, qui levi venæ sectione, sequenti emolliente & anodyno clystere, & unguenti inunctione fuit sublatus; præscriptus clyster autem hic fuit.

In alvi & hæmorrhoidum fluxum incidit.

Venæsectione, clystere anodyno.

℞. Rad. alth. ℥ß.
Fol. malv.
Verbasc. ana M. j.
Flor. papav. errat. P. iij.
Concisa & contusa coq. in s. q.
Lactis bubuli recentis in colatur. ℥viij. dissolv.
Thereb. venet. } in duobus ovorum vitellis solut.
Sevi hircin. } ana ʒiij.
Ol. lilior. alb. ʒvj.
MS. F. Clyster.

Linimentum, quod externè parti dolenti inunxit & imposuit

℞. Unguent. popul. ℥j.
Rosac. ℥ß.
Ol. hyperic.
Rosac.
Nymphææ ana ʒij.
Vitell. ovor. no. ij.
MS. pro Linimento.

Et unguento.

Curatus fuit.

Post horum medicamentorum usurpationem, & alvi fluxus, quo per tres circiter septimanas laboraverat, fuit inhibitus; quo curato Baccho nimis indulgendo, brevi in levem primò dolorem podagricum, non longè verò post in omnium totius corporis partium dolorem gravativum incidit; vocatus pedibus sequens fomentum calefactum imponendum dedi

Baccho postea indulgens.

Fit podagricus &c.

Fomento.

℞. Aq. theriacal. simplic. ℥ij.
Flor. sambuc. ℥iiij.

Spir.

Spir. flor. chamomill. ℥iß.
Acet. vin. ſambucin. ℥j.
Camphor. in ſpiritu vino diſſolut. ℈iß.
MS.

Poſt ſecundam tertiamvè hujus fomenti applicationem dolor podagricus evanuit, quare & nonnullis corporis partibus maximè dolentibus, aſt fruſtrà, fomentum impoſuêre; viſitandi cauſâ rediens ſequentem mixturam diaphoreticam præparavi

℞. Aq. radic. angelic. ℥ijß.
Flor. ſambuc.
Fœnic.
Lign. ſaſſafr. ana ℥j.
Theriacal. ſuprà deſcript. ℥iß.
Antim. diaphor. ʒß.
Spirit. ſal. armoniac. aromatici ſæpius citati gutt. xxx. Mixturâ diaphoreticâ anodinâ.
Cochlear. ℥jß.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. papav. errat. ℥i.
MS.

De hâc mixturâ tria cochlearia ſexies de die uſurpavit, aſt nullus fuit ſecutus ſudor, nullumque levamen ſenſit. Quare ſequentem bolum veſperi cum vino calido rhenano veteri, in quo extremitates corticum citriorum recentium infuſæ, aſſumendum dedi

℞. Electuar. pag. 473. tradit. ʒiß. Et bolo ſudorifero.
Bezoard. mineral. ℈j.
Croci optim.
Lap. prunell. ana gr. vj.
MS. F. bolus.

Manè mihi redeunti æger abſque ſomno ſudoreque noctem ſe tranſegiſſe, biſque alvum cum torminibus depoſuiſſe retulit, quare ſequentem mixturam eodem modo uſurpandam dedi;

℞. Aq. card. bened. post sufficientem fermentationem
destillat. ℥i6.
Fœnicul.
Rad. angelic. ana ℥j.
Theriacal. jam jam nominat.
Spir. diaphor. superius descript. ana ℥v.
Nitri dulc. p.623. tradit. ℥β.
Laud. opiat. gr. iij.
Antim. diaphor. ℈ij.
Ol. macis stillat. gutt. j.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Nec non mixturâ sudoriferâ &c. potentiori.

Post hujus assumptionem parum sudavit atque dormivit; multosque flatus emisit, nullosque posteà sudores observavit. Quâ de causâ arenam calidam sacculo inclusam utrisque axillis pedibusque supponi jussi, ultimâ mixturâ iteratâ, eodemque modo ut primam ità & secundam usurpavit; & copiosus posteà summo cum omnium corporis partium doloris gravativi levamine secutus fuit sudor, brevique posteà curatus fuit æger: præterquam quod de appetitu non tantum prostrato, sed & abolito valdè conquerebatur, quare primò hoc vinum medicatum posteà & mixturam sequentem præscripsimus.

Et sacculis arenâ calidâ impletis axillis suppositis.

Copiosè sudavit & curatus fuit.

Nisi quod ob appetitum abolitum.

℞. Rad. zedoar.
Enul. campan. ana ℥iij.
Galang.
Calam. aromat. ana ℥ij.
Fol. menth. crisp.
Majoran. nobil. ana M. j.
Sem. carui
Fœnic. dulc. ana ℥iij.
Cinam. acut. ℥j.
Spic. nard.

Vinum medicatum stomachicum.

Car-

Cardam. min.
Extrem. cortic. arantior. recent. ana ʒij.
Conciſis atque craſſè contuſis cantharoque lapideo inditis affund.
Vin gallic. pint. iv.
Poſt ſufficientem infuſionem de hoc vino medicato ad uncias tres (ſingulis doſibus primò inſtillatis guttulis duodecim de ſequenti ſpiritu oleoſo) ter quotidiè aſſumpſit.

℞. Spir. contrà præcordiorum anxietat. p. 235. deſcript. ʒij. Spiritum &c.
Ol. menth. criſp. ſtillat. in dicto ſpiritu ſolut. gutt. xij.
Elix. propriet. *paracelſ.* ʒiß.
MS.

℞. Aq. menth. criſp. ℥iij.
Spirit. ſtomach. p. 360. & 361. ʒß. Nec non Mixturam ſtomachicam uſurparit.
Salis dulc. gutt. xxv.
Extract. abſinth.
Tinctur. ſtomach. p. 265. & 266.
Deſcript. ana ʒij.
Syrup. menth. ℥j.
MS.

Horum medicamentorum beneficio & appetitus rediit, & ingeſtum cibum optimè digeſſit.

3. Ut, *quamdiu ſudores erumpant, nullum frigidum potum cibumque aſſumat*, docente *Quercetano de peſte lib. ij. cap.* 8. frigidus enim potus aſſumptus ulteriorem ſudoris eruptionem prohibet; rapitur enim, ut ſic loquor, calor à peripheriâ ad ventriculum, naturaque ab opere quaſi retrahitur, ſicque ſudores circà cutem ſtagnant, doloreſque gravativi &c. excitantur, & febris friguſque ingens non rarò exindè producitur, imò & dira ſymptomata, (ut nobiſcum Plurimi, procul dubio, obſervarunt PRACTICI,) nullis aliquandò, Ne, ſudore erumpente, frigidum potum &c. aſſumat.

etsi potentissimis medicamentis cedentia sæpius tum exoriuntur: sint eadem de cibo dicta, qui vel inconcoctus in ventriculo remanet, vel ità è stomacho expellitur, aut sudorum eruptio sistitur.

Ne erupti sudores linteis frigidis abstergantur.

4. Ut *erumpentes sudores frigidis linteis neutiquam abstergantur*, teste *Philippo Grulingio in suo florilegio Hipp. part. viij. cap. xv* §. 12. *p. m.* 237. corporis enim pori hâc ratione ità obstruerentur, ut nihil sudoris amplius succedere posset; & non nisi catarrhi graves, dolores gravativi, cæterave symptomata graviora excitarentur.

Ne etiam in nimiâ quantitate sudores provocentur.

5. *Ne in nimiâ quantitate sudores provocentur*, quare Idem *loco citato* §. 3. *p.* 236. rectè monuit; diligenter esse attendendum, ne simus nimii in sudore provocando: sudor enim si nimis copiosus sit, vires valdè labefactat, corpus exsolvit, & tabefacit: quapropter sæpius mediocriter sudores movêre commodius est, quam uno sudorifero quod modum excedat, vires prosternere. Hinc multum aberrare videntur ii, qui dicunt, ægrum gravissimo morbo laborantem, oportêre stragulis undiquaque tectis ad horas quatuor vel quinque continuò sudare, ubi tamen binas ad summum horas, pro unâ vice sudare, sufficere, natura & experientia docent: atque *Quercetanus loco statim citato* contestatur, qui acriter vetat *sudores copiosiores scilicet ultrà* duarum horarum spatium propagare, ne fortè, *inquit*, vires ægroti nimium debilitentur; quod *Palladius in lib. vj. Hippocrat. de morbis popularibus* itidem confirmat; inquiens, per sudores immodicos ac diu durantes *copiosos* evacuationem fieri minimè convenire, ne utile atque inutile simul evocetur; quare etiam docuit *Fuchsius lib. ij. institut. medicar. sect. v. cap.* 27. unicè in eliciendis sudoribus (vel in omnibus etiam aliis evacuationum generibus) cavendum esse, ne immodici sint, & vires planè dejiciant: omnes enim evacuationes, quæ ad extremum tendunt, periculosas vocat *Hippocrates aphor.* 3.

Omnes namque nimiæ evacuationes malæ.

sect.

sect. j. Legimus tamen apud *Ambrosium Paræum lib. xxj. de peste cap.* 22. sudandi finem non adesse, antequam vires exolvi incipiant, vel refrigerari manans humor. Tutiorem jucundioremque primam sudores provocandi methodum, pedetentim nempè, non verò confertim ubi sudores provocantur, judicamus. Hâc enim ratione, nec vires tolluntur, ast augentur potius, nec tam notabile spirituum dispendium excitatur, ast corroborantur potius ægri, tutiusque semper curantur; *natura enim ducenda, neutiquam verò cogenda, sat enim citò, si sat benè.*

6. *Inter sudandum* (præsertim in peste) *ea imprimis cura adhibeatur, ut accuratè linteis calidis subindè extergatur*, atque post horum extersionem aliquod jus restaurans ac corroborans ab ægro assumatur; ut quondam voluit *Quercetanus de peste loco sæpius jam citato;* quare apud nostrates in proverbio est, **veel sweten / sonder eten / is de weg naa 't Kerkhof.** Ut, abstersis sudoribus jusculum restaurans &c. exhibeatur.

POST CONSUMMATAM SUDORIS ERUPTIONEM, *necessarium est.*

Post consummatam sudoris eruptionem convenit.

1. Ut, *cessatio à sudore neutiquam subitò, ast pedetentim fiat*, teste *Joanne Walæo titulo sæpius citato p.* 64. graves aliàs catarrhi, dolores rodentes, gravativi, febres &c. facilè exorirentur; quare quoque *Joubertus de thorac. affectibus cap. xiv.* dixit, in destillationibus (in quibus sudor apprimè juvat) corpus necessariò sensim tepescere debêre, ut sic sudores paulatim non verò confertim *minuantur, omnis namque subita mutatio mala.* Ut pedetentim cesset à sudore.

2. *Ut indusia eruptis sudoribus madida semper cum calefactis mutentur*, gravissima enim & dira symptomata à frigidis post sudorem indusiis subindè sequuntur. Cui rei Ut indusia madida cum siccis calidis mutentur.

rei auctoritatem conciliabit sequens observatio.

Vir post varios dolores.

Vir quispiam trigintà sex circiter annorum, biliosus, doloribus rodentibus brachia plerumque affligentibus dum laboraret, de alvo adstrictiori semper ferè conquerebatur, spontè verò doloribus illis cedentibus, bis terve alvum quotidiè dejiciebat; Quare varia julapia refrigerantia, ac purgantia cholagoga assumsit, bisque sibi venam secari jussit; ast irritis omnibus; tandem verò doloribus nullâ adhibitâ operâ, sedatis, alvoque benè respondente, in febrem quotidianam continuam circà nonam vel decimam vespertinam exacerbescentem incidit, dictis doloribus graviter pungentibus, siti urgente, præcordiorum anxietate, capitisque & regionis lumbaris dolore pulsante. Quarè proprio judicio vomitorium assumsit, multaque viscida ac imprimis biliosa evomuit; *Post* quem vomitum non tantum de doloribus rodentibus brachia, verum & omnes corporis partes acrius affligentibus conquerebatur; Quare vocatus, ægrotantem valdè anxium, & febricitantem, linguam aridam, ac rubicundam aphthis columellam parum obsessam, alvumque per quatriduum jam adstrictam intellexi. Quorum symptomatum causam cum indagarem, adstantes dicta mihi retulêre. Primò igitur sequentem clysterem, bolumque diaphoreticum, & decoctum raparum cum sero lactis bubuli dulci loco aquæ communis paratam, præscripsi

Eosque vel medicamentis vel spontè sedatos.

Denuò exacerbescentibus ipsis.

Vomitorium assumpsit.

Undè dolore, febri, anxietate &c. ingravescentibus.

Enema fuit injectum.

℞. Decoct. emollient. & carminat. vulg. ℥viij.
Elect. diaphœnic. ℥j.
Ol. lilior. alb. ℥ß.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clysma.

Bolus diaphoreticus.

℞. Electuar. diaphor. superius descript. ʒj.
Bezoard. miner. xij.
Croci optim. gr. vj.

MS.

MS. F. bolus.

Reverſo de inſomniis querebatur, à clyſtere bis alvum depoſitam parvoque cum levamine ſudores excuſſos referebat; quare eundem bolum iteravi, & hanc emulſionem præſcripſi, de quâ ſubindè hauſtulum aſſumſit,

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct. ℥j.
Amygdal. dulc. non rancid. excort. ℥ß.
Sem. papav. alb. ʒij.
F. cum ſ. q. aq. decoct. hord. emulſ. ad ℥xiv. add.
Syrup. violar. ℥j.
Aq. fœnic.
Cinam. ana ʒβ.
MS.

Et emulſionem &c. aſſumpſit.

Hujus beneficio poſtquam blandè cum levamine ſudaſſet, ac placidè dormiviſſet totum os albiſſimis aphthis obſeſſum inveni. Quare eadem iterari juſſi; Tum verò paulò copioſior ſudor ſecutus eſt, quo cum diffluueret frigida induſia induenda ſibi poſtulavit, frigidamque cereviſiam loco emulſionis aſſumſit, undè intrà horam de ingenti frigore, præcordiorum anxietate, doloribus dictis omnes corporis partes iterum affligentibus, imò & motus quâdam impotentiâ querebatur; vocatus, omnia in pejus vergentia obſervavi, quare bolum ſupradictum mox uſurpandum dedi croco ad ſemiſcrupulum & bezoardico minerali ad ſcrupulum unum addito: aſt nulli omninò ſudores apparuêre; veſperi reverſus nullas aphthas, verum graviſſimum febris paroxyſmum, anxietatem præcordiorum majorem, doloreſque atrociſſimos &c. offendi: quicquid etiam poſteà ſudores provocandi cauſâ aſſumeret, nulla ſudoris eruptio ſecuta eſt; cum diu decubuiſſet, continuò adhuc de brachiorum omniumque artuum dolore non tam rodente quam quidem gravativo & quâdam motus impotentiâ conquerens, quarto tandem menſe curatus fuit; *quid non induſia ſudoribus*

Optimè ſudavit.

Verum in ipſo ſudore frigidis linteaminibus indutis.

In eoſdem & majores incidit dolores.

Hinc aphthæ evanuêre.

Et non niſi quarto menſe curatus fuit.

adhuc erumpentibus vel tantum non cessantibus madentia cum frigidis commutata efficiunt.

Ne sudoribus jam eruptis, nudum corpus aëri frigido exponat.

3. Ut, *patiens* factâ per diaphoreticorum & sudoriferorum assumtionem sufficienti sudoris eruptione, retecto seu aperto in quo recumbit lecto, *nudum corpus aëri frigido non exponat;* ast post blandam sudoris undiquaque absterſionem, *quietè in lecto novis lodicibus ast levibus constrato, se contineat, omnemque auræ frigidæ contactum vitet*, referente *Philippo Grulingio in suo florilegio Hippocrat. &c. part. viij. cap. xv. §. 18. p. 237.* rationes vide sis in superioribus.

Ut, peracto sudore, cibis euchymis & eupeptis, nec non cardiacis restauretur.

4. Ut, *peracto sudore, si ægrotantium vires fortè fatiscant, easdem corroborantibus, euchymis & eupeptis cibis ac cordialibus medicamentis restaurare, non negligatur;* vires aliàs maximè debilitantur, cum sint imprimis conservandæ, & corpus valdè attenuatur, ut legimus apud *Hippocratem lib. ij. de diætâ text. xxxvj. §. 5. p. m. 232.*

Verum, si nimii, corroborantia sub-austera exhibeantur.

5. Ut, *si nimii sint & continuò prorumpant sudores, corroborantia sub-austera, parum adstringentia &c. mox exhibeantur;* qualia sunt corallia rubra præparata, syrupus myrtinus, portulacæ, & quæcunque ex cinamomo aut portulacâ &c. parantur medicamenta; item confectio hyacinthorum, aqua cinamomi, plantaginis &c. verum necessariò ab omnibus spirituosis, volatilibus, similibusque, sanguinem omnesque humores magis adhuc attenuantibus ac dissolventibus, ac per consequens majorem sudorum erumpentium copiam producentibus, cavendum.

Lubet adhuc in transitu differentias & signa sudorum *imprimis spontè* erumpentium hisce adjicere, & paucis ostendere, quinam boni, quinam verò mali à præcipuis Auctoribus dicantur:

Differentiæ & signa sudorum.

Alius enim sudor est *universalis*, qui à toto corpore emanat, *morbumque totum corpus obsidère significat;* quare

re quoque SENEX *aphor. xxxviij. sect. iv.* dixit: quâ corporis parte sudor est, ibi morbum esse significare, si ergò universalis sit, & à toto corpore emanans sudor, universalis & totum corpus obsidens morbus est; interdum & partem corporis; alius est *particularis*, qui materiam morbificam, in eâ parte à quâ emanat, aut adesse, aut adfuisse, aut adfuturam (ut ex *Hippocrate* jam demonstratum) indicat: aut sanè, qui citrà materiem morbificam, circà *cervicem*, *frontem*, *caput*, *thoracem*, &c. apparet; alius sudor est *calidus*, alius *frigidus*; alius *carus* est, alius *multus ac copiosus:* alius *salsus* est, alius *insipidus:* alius *mitis* est *ac suavis*, alius *acer ac fœtidus*, pro materiæ nempè qualitate, quam natura sudoribus excludit: alius sudor *tenuis* est & *aquosus*, qualis benè valentium utplurimum est; alius *viscidus*, qui vel materiæ paucitatem vel viscosam materiam indicant; alius *crassus*, qui vel meatuum amplitudinem vel humorum crassitiem, vel pororum raritatem testatur.

Optimi ac *saluberrimi* censentur *sudores* in omnibus acutis morbis, si in diebus decretoriis (vide sis eâ de causâ *aphor.* 36. *sect. iv.*) exoriantur, febremque perfectè submoveant; *boni* verò sunt, qui totum corpus contingentes, hominem facilius morbum ferre faciunt, ut legimus apud *Hippocratem prænotion. v.* §. 1. & 2. *p. m.* 451. & *coac. prænotion. sect. iv.* §. 36. & 37. *p. m.* 579. ut & si *calidi* prorumpant, ut docuit *Franciscus Joël lib. ij. physiolog. sect. v. p. m.* 123. quare quoque calidum sudorem qui excludunt, citius; tardius verò si frigidum, curari dixit SENEX *lib. j. de morbis xxij. circà finem*, & *aphor.* 42. *sect. iv. pessimi* verò sunt frigidi, ac caput & faciem solum ac collum qui contingunt; nam & morbi diuturnitatem & periculum significant; quare & in acutâ febre lethales existunt, in mitiore verò morbi longitudinem præ-

Qui sudores optimi.

signant, ut testatur *Hippocrates aphorism.* 37. *sect. iv.* & *coac. prænotion. sect. iv.* §. 38. 39. & 40. & *prænotion. v.* §. 4. & 5. *p.* 451. & *de judicationibus vj.* §. 9. & 10. *p.* 442. & *viij.* §. 1. *p.* 443. &c. imò post sudorem horrorem exoriri malum esse Idem *aphor.* 4. *sect. vij.* dixit, quod contestatum vide sis apud *Cornelium Celsum lib. ij. cap. iv. de malis ægrotantium signis, p. m.* 51. malos quoque vocat Senex illos sudores, qui febricitanti superveniunt, febre tamen non deficiente, *aphor.* 56. *sect. iv.* prorogatur enim morbus & multam humiditatem significat.

Sudor multus, quid indicat.

Nota, sudor multus calidus aut frigidus semper fluens, humoris copiam inesse, in robusto quidem supernè, imbecilli verò infernè vacuandam demonstrat; per somnium verò factus, copiosiore cibo corpus fuisse refertum significat; quod si parcius epulanti hoc accidat, vacuatione indigêre eum indicat; intemperatè sudor multus sano si oboriatur, morbum æstate minorem, hyeme verò majorem prænuntiat, ut legitur apud *Hippocratem de judicationibus viij.* §. 9. *p.* 443.

Cap. VIII.

DE DIURETICIS.

De diureticis.

Renes eo fine conditi sunt, ut illud, quod serosum atque aquosum &c. in sanguine est, eò propellatur, ac secretione & quâdam percolatione quasi separetur, & ad vesicam per renes jam percolatum serum ac aquosum &c. deturbetur, per quam è corpore excernitur & urina appellatur: hanc actionem quæ adjuvant medicamenta, ac subsistentem aquositatem liquando, fundendo, attenuando, diluendove &c. in corpore promovent *διυρητικὰ* seu *urinam cientia medicamenta* vulgò nominantur.

Sunt

Sunt ergò διυρητικά *medicamenta, quæ serum à sanguine copiosius secerni*, pluresque alios humores &c. attenuatos unà cum sero *per urethram excerni faciunt*: nam etsi per vesicam & urethram præcipuè humor aquosus, serosus, qui ex potu &c. supereſt & cum sanguine primò miscetur vel viâ nondum notâ per renes forsan succenturiatos *Casserio* nominatos propellitur, sicque ad ipsos renes, tumque per ureteres in vesicam &c. evacuatur, & renes, vesica, & his inservientia vasa imprimis purgantur; tamen etiam per eandem viam reliqui humores attenuati, præsertim sseroſi, acidi, bilioſi, pituita tenuior, imò & pus &c. evacuari, ac universum genus venoſum & arterioſum purgari poteſt. Diuretica quid sint.

Silentio non prætereundum duximus, differre nempè medicamenta urinam cientia & διυρητικά propriè dicta; urinam enim ciëre quoddam genericum eſt, & plura sunt quæ urinam movent. Sunt autem *diuretica duplicia propriè* & *impropriè* ità *dicta*; *propriè dicta*, quæ etiam κατ' ἐξοχὴν διυρητικά vocantur, *calida* sunt & sicca, imò partium tenuium & plerumque *acria*; quæ sanguinem quoque attenuant, fundunt, liquant & serum ab eo secernunt; dantur tamen *propriè dicta diuretica* quæ in calore, & siccitate &c. sunt moderatiora, imò & humida & frigida nonnulla exiſtunt, sed subſtantiæ tenuis: *impropriè dicta*, ea sunt *quæ vel copiosam materiam aqueam suppeditant*, quæ poſteà ad renes propellitur, eamque in ureteres per carunculas papillares anguſtiſſimè perforatas transcolant: à quibus deindè per ureteres in vesicam, veluti corporis matulam, derivatur; vel *humores*, qui in renibus & viis ad eos tendentibus exiſtunt, *abſtergunt, incidunt, attenuant* &c. vel *utrumque præſtant*; aquoſitatis nempè plurimum suppeditant, ac vim attenuandi, incidendi, abſtergendi &c. habent, quales sunt aquæ quædam thermales, serum lactis, &c. quotuplicia ea. Et qua ratione operentur.

Quid notandum in diureticis.

Nota, quoties urinam movêre opus sit, quodlibet ex his non competere; nam in renibus, vesicâ, & his ministrantibus partibus, si humores crassi evacuandi subsistant, competunt solum διυρητικά: si enim illa hic adhibeantur, quæ solum urinam augent, obstructiones necessariò augerentur. Ità hydropicos juvant diuretica; quibus si urinam moventia & aquositates simul augentia quis velit propinare, valdè eos læderet. Sic etiam tum competunt διυρητικά ubi in venoso genere hærent humores crassi; eos enim attenuare & educere valent: quæ verò tantum urinam movent, aquosam suppeditando materiam, iis conveniunt affectibus, qui ex crassis & adustis vulgò dictis humoribus fiunt: hos enim commixtione aquæ fluidiores reddunt.

Quandò præscribenda.

Præscribuntur plerumque *universalibus præmissis*; semper ergò per alvum purgantia præmittenda, obstructiones demoliendæ, obstacula removenda; commodè enim humor multus & copiosus per urinam non evacuaretur; & metus esset, ne sui copiâ dum ad vias angustas ruit, eas obstrueret, sibique & aliis transitum intercluderet, gravissimaque symptomata excitaret: translacto ergò morbi principio, copiâ materiæ peccantis per purgationem &c. exemptâ, crassitie, incisione &c. sublatâ maximè conveniunt; minimè verò competunt diuretica calida præsertim calidis & siccis affectibus (ut febribus ardentibus, tabidis, & macie confectis) laborantibus. Diuretica enim calida calefaciendo & siccando &c. non nisi malum augmentarent; noxia quoque est urinæ provocatio, si renes, vesica, eorundemque vasa ac viæ exulceratæ vel inflammatæ sint, ut legimus apud *Franciscum Joelem lib. ij. physiol. sect. v. de excretis & retentis* §. 16. *p. m.* 123.

Quid efficiant.

Meritò ergò διυρητικά inter humores quantitate qualitateque peccantes *evacuantia* referuntur & numerantur. Sæpè enim

enim natura per urinam noxios humores &c. excernit, & ope medicâ per exhibitionem medicamentorum diureticorum *propriè* vel *impropriè* ità dictorum varii & vitiosi humores ex variis partibus (*ubi præcesserint universalia*) purgari possunt; præsertim ubi redundantia humorum circà renes, vesicam, gibbam epatis partem obstructionem facit: has enim partes per nullos meatus commodius quam per urinæ vias evacuari posse luculenter *Galenus lib. vij. capite ultimo methodi medendi* testatur.

Variorum sunt hæc διυρητικά generum, quædam enim *mineralia*, quædam *animalia*, quædam verò *vegetabilia* existunt; quorum simplicia & composita præstantiora propriè ac impropriè dictorum diureticorum brevi numerabimus. Horum differentiæ.

Excellunt ergò inter *propriè dicta diuretica simplicia* & quidem vegetabilia *calidiora*, *Primò è radicibus*, radices apii, armoraciæ, erysimi, ononidis, petroselini, raphani, saxifragæ albæ, &c. *Secundò è foliis & herbis*, apii, cherefolii, hederæ terrestris, lauri, levistici, matricariæ (quæ in affectibus renum est præstantissima; est enim ad educendam urinam, aliasque renum & vesicæ impuritates medicamentum optimum, suprà omnia alia diuretica potestatem habens, teste *Montagnanâ*:) nasturtii, ononidis s. restæ bovis, pimpinellæ, rutæ, salviæ, saxifragæ albæ, urticæ. *Tertiò è floribus*, flores chamæmeli, genistæ, violarum, & imprimis flavedo in violarum purpur. floribus reperta, hyperici, sambuci. *Quartò è seminibus*, semina anisi, apii, chærefolii, erucæ, levistici, nasturtii, petroselini, raphani, saxifragiæ, sinapi, urticæ romanæ, *fructus* alkekengi, baccæ juniperi imprimis spiritus & oleum ex hisce destillat: *Quintò è lignis*, nephriticum, sassafras, fraxini, tamarisci, item *cortices* citri, arantiorum, &c. *Sextò gummi* ammoniacum, camphora, succinum, therebin-

Inter simplicia diuretica propriè dicta.

Quæ excellunt & quidem inter radices calidiores.

Folia.

Flores.

Semina.

Fructus.

Ligna &c.

Gummi. rebinthina, quæ abſtergendo urinas pellere dicitur, hujus ſpiritus & reſina excellunt, reſina enim ſæpè multum præſtat, ſi ſub formâ pilulari, magnâ copiâ exhibeatur, diuque in illius uſu continuetur; Quâ ratione Theologum quendam ab exulceratione renum curatum novimus: *Septimò è animalibus*, lapides percarum, oculi cancri, lumbrici terreſtres præparati, aſelli præparati lotii difficultates egregiè ſolvunt, ſi nempè in vino rhenano triti hauriantur vel eorundem pulvis ità exhibeatur, horum præparationem vide ſis *in Praxi Medicâ Danielis Sennerti lib. 3. p.* 849. teſtæ ovorum calcinatæ, magnæ certò efficaciæ cum vino rhenano exhibitæ; cantharides, aſt hiſce conditionibus ut exhibeantur 1. non niſi reliquis omnibus tentatis nihilque juvantibus, 2. non niſi in minimâ doſi, 3. non niſi aliis cantharidum acrimoniam quodammodò temperantibus, ut cum juſculo vitulino pingui &c. mixtæ; non enim ſolum urinæ ardorem ac dyſuriam excitant, verum & renibus & veſicæ magnam inferunt noxam, imò & ſanguinis mictionem excitant; ſolo etiam externo uſu teſtantur *Fernelius*, *Platerus*, *Schenckius* &c. *in obſervationibus*. *Octavò è mineralibus*, lapis judaicus, nephriticus, qui tam internè quam externè adhibitus mirabilia præſtare dicitur; ſpongiæ, item tartarum, nitrum, ſal, & factitium ſal ammoniacum &c. *minus* verò *calida* imò & *frigida* vulgò dicuntur; *Primò radices* althææ, eryngii, malvæ, rubiæ tinctorum, ruſci, aſparagi, graminis, nymphææ, hanc non modò calculos renum excutere, ſed & ſimul ureteres & urinarios meatus ampliores reddere, vulgò creditur. *Secundò folia* acetoſæ, fragariæ, graminis, lactucæ, parietariæ, portulacæ. *Tertiò flores*, fabarum, geniſtæ, hepaticæ, malvæ, nymphææ. *Quartò ſemina* quatuor frigida majora & minora, violarum purpurearum in calculo & urinâ ciendâ admirandæ, juxtà pluri-

Animalia.

Cantharides quâ cautione exhibendæ.

Mineralia.

Radices temperatiores &c.

plurimorum ſententiam, efficaciæ; nymphææ (ſemen nymphææ in materiâ viſcidâ tenaci calculoſâ ex renibus veſicâve expellendâ admodum efficax eſſe in ſequentibus demonſtrabimus) item rubi idæi, &c. *Quintò ligna*, ſantalum omne, & cortices ſalicis, gummi & animalia modò numeravimus; lac tamen ovinum in renum imbecillitate primas tenêre nonnulli putant, item lac caprinum, ejuſque ſerum.

Impropriè dicta diuretica ſimplicia, quæ materiam copioſam aquoſam ſuppeditant, ſunt vinum tenue, album, rhenanum, in magnâ potum quantitate, ut & quævis tenuia, & aquoſa largâ nempè manu ingeſta, & affatim hauſta; *ſimul & abſtergendi virtute prædita*, ſunt aquæ thermales præſertim nitroſæ, vitriolatæ, quales ſunt acidulæ, ſerum &c. Impropriè dicta diuretica quæ.

Ex dictis & ſimilibus ſimplicibus diureticis vegetabilibus, animalibus & mineralibus varia conficiuntur medicamenta urinam &c. provocantia.

Inter aquas, excellit primò ononidis, petroſelini, raphani, baccarum juniperi, matricariæ, cum vino rhenano vel aquâ ex *Mariæ Balneo* deſtillatæ, item aqua contrà calculum *Sennerti*, *Herculis Saxoniæ* contrà ardorem urinæ, lithontriptica & ſequens antinephritica *Hadriani à Mynſicht in ſuo armamentario medico-chymico ſect. xix. de aquis compoſitis*, *p. m.* 328. 329. & 330. Aquæ diureticæ ſimplices, & compoſitæ.

℞ Rad. ononidis ℔j.
Minutim conciſæ macerentur in vini generoſi ℔iv. per tres dies, dein exprimantur, & in colaturâ infundantur
Rad. glyzirriſ. raſ.
Saxifrag. cum toto
Petroſelin.
Eryng.
Pimpinell. ana ℥iv. Aqua antinephritica Mynſichti.

Gran. alkekeng.
Junip. ana ʒiij.
Sem. milii solis
Fœnicul.
Melonum
Urtic. ana ʒij.
Lign. sassafras
Nephritic. ana ʒj.
Cinamom. acut.
Macis ana ʒß.

Stent in infusione per aliquot dies, postea add.

Succ. heder. terrestr.
Portulac. ana ℔ß.
Fumariæ
Petrosel.
Veronic. ana ℔j.

Miscentur & destillentur, bisque cohobentur.

Dos. cochl. ij. in materiâ viscidâ tenaci &c. ex renibus educendâ efficax aqua; imprimis si cum spiritu baccarum juniperi extractum indè paretur & dictæ aquæ commisceatur.

Convenit quoque & excellit aqua diuretica ex nucleis dicta, descripta apud *Joannem Schroderum in suâ pharmacopœiâ medico-chymicâ lib. ij. cap. xxxviij.* §. 20. *p. m.* 146. nec non anti-nephritica Amstelodamensis. Palmam verò omnibus præripit aqua vel essentia nephritica quam descripsit *Joannes Zwelferus in suâ pharmacopœiâ regiâ Classe xv. p. m.* 897. quare etiam summas ob virtutes, & dexterrimam præparationem hisce inserere placuit

Aqua s. essentia nephritica Zwelferi.

℞. Rad. apii
Petroselin.
Liquirit. ana ʒij.
Ceparum recent. ʒiij.
Herb. recent. rutæ murariæ ʒj.

Bacc.

Bacc. alkekeng. ʒij.
Juniper. ʒiij.
Sem. apii
Nasturt. ana ʒiß.
Nucleorum persicor.
Cerasor. ana ʒij.
Lign. nephritic. ʒiß.
Cinamom.
Macis ana ʒvj.
Therebinth. odorif. claræ ʒij.

Incisis & contusis, quæ incidenda & contundenda sunt, nec non cucurbitæ vitreæ immissis, superaffundantur
Vini alb. optim. ℔iv.
Succi vel liquoris betulæ sponte effluxi ℔ij.

Factâque digestione, fiat destillatio ad siccitatem specierum, aqua spirituosa interim asservetur: ex speciebus in cucurbitâ residuis, fiat beneficio spiritus vini, repetitis affusionibus, extractum non nimis spissum; quod si lubido fuerit, superiori aquæ jungatur, & post digestionem & filtrationem essentia asservetur; sin minus, & quod melius, extractum sigillatim asservetur, postulante autem necessitate, unà cum aquâ superiori destillatâ propinetur, aquæ verò adhuc jungatur

Solutionis oculor. cancr. ʒiß.

Fiatque *aqua nephritica.*

Non infimum *inter spiritus* tenent locum *sequentes*: nempè spiritus baccarum juniperi, sambuci, therebinthinæ, fragorum, nitri, salis, salis armoniaci, tartari, item *spiritus antinephriticus Pauli Barbette in suâ praxi lib. iij. cap. viij. descriptus.* Spiritus diuretici.

Præ omnibus *oleis diureticis sequentia* præsertim & meritò laudantur; therebinthinæ, baccarum juniperi, succini, Olea.

cini; amygdalarum dulcium non rancidarum jam jam expressum oleum, cum succo recenti limonum vel citriorum & vino rhenano exhibitum, excellens in arenulis & materiâ viscidâ tenaci sabulo mixtâ &c. medicamentum.

Tincturæ & extracta. *Tincturas inter & extracta* non infimæ sequentes existunt; ut tinctura lapidis nephritici viridis per salis rectificatum spiritum lapidi pulverisato infusum ac digestum juxtà *Moëbium* parata; item succini tinctura, elixir proprietatis *Paracelsi*, balsamus sulphuris simplex & anisatus vel juniperinus; sic quoque conveniunt tincturæ & extracta simplicium diureticorum jam enumeratorum per spiritum vini, vel aquam diureticam quamcunque parata, nec non sequens

Aqua diuretica egregia.

℞. Rad. raphan. sylvestr. ℥iij.
Angelic. ℥iß.
Glyzyrrhiz.
Lign. nephritic. ana ℥ij.
Fol. nasturt.
Heder. terrestr. ana M. iß.
Soldanell. M j.
Oculor. ribes. nigror. verno tempore prodeunt. ℥iß.
Flor. papav. errat.
Hyperic. ana M. iß.
Bacc. junip.
Alkekeng. ana ℥iij.
Sem. nasturt.
Urticæ
Fœnicul. dulc. ana ℥j.
Croci optim.
Macis ana ℥ß.
Concisis atque contusis vasique lapideo vel vitreo inditis affund.
Spirit. bacc. junip. cum vino tenui parat. q. s.

Sa-

Salis armoniac. ʒiij.
Tartar. ʒij.

Poſt ſufficienten digeſtionem & ſpecierum extractionem, fortiter exprim. tincturaque percolata ad uſum ſervetur.

Ut & *tinctura antinephritica*, in diſpenſatorio Harlemenſi nuper edito, deſcripta; jam diu mihi pluribuſque in frequenti uſu.

Inter decocta διυρητικά hæcce exſuperant, nempè decoctum quod *Foreſto* adſcribitur. Decocta diuretica.

℞. Cicer. rubr. ʒiij.
Sem. hord. mundat. ʒij.
Alth.
Malv. ana ʒiij.
Quatuor frigid. maj. non rancid. ana ʒj. Decoctum Foreſti.
Ficuum ping. no. x.
Sebeſten no. viij.
Glyzyrrhiz. raſ. ʒvj.

Coq. in ℔ij. aquæ communis ad medietatem, colatura detur pro apozemate.

Item ſequens, *cujus vim in ſabulo & viſcidiori ac tenaciori materiâ è renibus expellendâ ſæpius jam obſervavimus*, & in ſequentibus demonſtrabimus.

℞. Carn. vitulin. non nimis ping. parum incif. ℔iß.
Aq. fontan. pint. vj.

Indantur ollæ novæ, ignique imponantur, poſtque deſpumationem, add. contuſa ſequentia Decoctum in ſabulo &c. expellendo excellens.

Rad. aſparag. tempore hyemali, tempore verò vernali vel æſtivo cymar. vel ſurcul. eorum M. iß.
Alth.
Fœnicul.
Eryngii ana ʒj.

Coq. lento igne per tres circiter horas, tumque caro eximatur, & ejus loco add.

Fol. borag.
Bugloss.
Cichor.
Pimpinell.
Nasturt.
Violar.
} Concis. ana M. j.

Sem. quatuor frigid. maj. contus. ana ʒij.
Cicer. rubr. ʒiij.
Baccar. junip. ʒij.

Coquantur iterum per horam lento igne, tumque immisceantur huic decocto decantato

Succ. citri recens express. ʒij.

Misceantur, & ad usum dentur.

Syrupi diuretici.

Syrupi diuretici optimi & maximo in renum vesicæque affectibus in usu sunt sequentes; ut syrupus de raphano *Fernelii*, de quinque radicibus, althææ *Fernelii*, catharticus *Jouberti*, vide sis animadversionem in hunc syrupum apud *Joannem Zwelferum Class. j. pharmac. augustan. p. m.* 63. & 64. nephriticus *Hadriani à Mynsicht in suo armamentario Medico-Chymico sect. xvj. p.* 263. item sequens nephriticus.

Syrupus nephriticus.

℞. Rad. alth.
Raphan.
Petrosel. ana ʒiß.
Herb. malv.
Pimpinell.
Nasturt.
Matricar.
Rutæ murar. ana M. j.
Flor. papav. errat. p. ij.
Sem. nasturt.
Urtic. roman. ana ʒß.
Nymphææ ʒvj.

Ci-

Cicer. rub. ℥j.
Bacc. junip. ℥iß.
Liquirit. raſ. ʒvj.
Extrem. cortic. arantior. recent.
Ocul. cancr. ana ℥ß.
Macis ʒij.
Inciſa atque contuſa immittantur in cucurbitam vitream, quibus ſuperaffundantur.
Vin. rhenan. pint. v.
Appoſito alembico ſtent in digeſtione loco calido per biduum triduumve, ac aqua ſi quæ fuerit exſtillata, reaffundatur, tumque appoſito recipiente arctèque cum roſtro alembici clauſo, per duas treſve horas ſimul coquantur, & fortiter omnia exprimantur, tumque decoctum expreſſum decantetur, & per exſtillatum ſpiritum ex
Croc. optim. ℥ß.
Tinctura & vis extrahatur, ac decantato ovique albumine clarificato decocto admiſceatur, huicque addatur
Elæoſacchari ex ol. baccarum juniperi ʒij. & ſacchari optim. pulveriſ. ℥iv. parat.
Sacchar. optim. q. ſ. ut digeſtione unâ atque alterâ ſaltem ebullitione fiat ſyrupus.

Convenit itidem oxymel diureticum *D. Ambroſii Juno Senioris*, & *Zwelferi in ſuâ pharmacopœiâ regiâ Claſſe j. p. m.* 830. egregiam ob præparationem & vim multis diureticis palmam præripiens.

Inter electuaria διυρητικά vulgò maximè commendatur electuarium diureticum *Bartholomæi Montagnanæ*, & lithonthrypticum *Fernelii*, nec non antidota nephritica *Quercetani*, ut & laudanum urinarium ſequens, quod *Joanni Michaëli Profeſſori quondam Publico Lipſ.* adſcribitur. Electuaria diuretica.

℞. Succ. liquirit. in aquâ alkekeng. ſolut. ℥iß. Cam-

Laudanum urinarium D. Joannis Michaelis.

Camphor. ʒj.
Croc. optim. ϑiv.
Alkekeng.
Therebinth. venet. aquâ petrosel. benè lot. ana ʒβ.
Gumm. tragacanth.
Mastich. ana ʒiβ.
Laud. opiat. ʒij.
MS.

Singulare *in urinâ provocandâ, sabulo expellendo ac aperiendis renum &c. obstructionibus, dolore sedando*, prædicatur.

Convenit quoque *rob* juniperinum, sambucinum, cynosbati &c.

Pulveres diuretici.

Omnibus *inter pulveres diureticos* prævalet, pulvis lithonthrypticus *Rolfincio* adscriptus sequens

Pulvis lithontripticus Rolfincii.

℞. Ocul. cancr. præpar.
Sang. hirc. præpar. ana ʒiβ.
Lap. judaic.
Nephritic. ana ʒj.
Ocul. lucii pisc.
Sem. milii solis ana ϑij.
Crystall. tartar. ʒß.
Salis ϑj.
MS. F. pulvis.

Item pulvis ad calculum *Marci Banzeri* cujus descriptionem habet *Joannes Zwelferus Classe ix. de pulveribus in suis animadversionibus in pharmacopœiam augustanam p. m.* 280. & 281. ut & quem tradidit in *suâ pharmacopœiâ regiâ p.* 856. nec non sequens nobis subindè in frequenti usu

Pulvis diureticus nobis in frequenti usu.

℞. Rad. saxifrag. alb.
Liquirit. ana ʒvj.
Sem. nasturt. ʒβ.

Ra-

Raphan.
Milii solis
Urticæ romanæ ana ʒiij.
Bacc. juniper. ʒβ.
Ocul. cancr. ʒj.
Lap. prunell. ʒij.
Tartar. vitriolat.
Sal. stipit. fabar. ana ʒiβ.
Conchenil. tinctor.
Test. ovor. calcinat.
Croc. optim. ana ℈v.
Ol. bacc. junip. ʒβ.

F. omnium pulvis tenuissimus, *post justam videlicet emollientium, laxantium, anodynorum, viasque dilatantium tam internorum quam externorum usurpationem: in urinâ ciendâ, sabulo expellendo, materiâque arenulis mixtâ tenaci mucosâ exturbandâ efficax.* Quandò exhibendus.

Varia & maximæ efficaciæ διυρητικὰ chymica passim apud Chymiæ Scriptores exstant, quæ vel ibidem satis superque inveniet Studiosus Lector, vel hinc indè formulis & observationibus secuturis admixta traduntur.

DIURETICORUM VARIORUM FORMULÆ.

Diureticorum formulæ.

In formâ hausti.

In formâ hausti.

℞. Aq. petrosel. ʒiβ.
Tinctur. diuretic. superius descript. ʒij.
Lap. prunell. ℈j.
Succ. pomor. arant. recens express.
Syr. papav. errat. ana ʒij.

MS. F. haustus, *urinas movens & arenulas expellens.*

℞. Aq. bacc. junip.
Matricar. ana ʒvj.
F. ſſent. nephritic. *Zwelferi* jam deſcript. vel
Aq. antinephritic. *Amſtelod.* ʒiij.
Syr. nephritic. jam jam tradit. ʒij. vel
Rob. bacc. juniperin. vel
Sambuc. ʒiß.
MS. F. hauſtus.

In formâ mixturæ.

Mixturæ. ℞. Aq. petroſel.
Raphan. ruſtic. ana ℥iß.
Fœnic.
Tinctur. diuretic. ſuperior. ana ℥j.
Oxymel. diuretic. *Zwelferi* vel eo deficiente
Aceti ſtillat. ℥ß.
Ocul. cancr. ʒß.
Ol. bacc. junip. gutt. v.
Syr. quinque radic. ʒvj.
MS.
℞. Aq. bacc. junip. ℥iß.
Gramin.
Cochlear.
Antinephretic. Amſtelod. ana ℥j.
Spir. ſal. armon. ℈ß.
Therebinth. ℈j.
Laud. opiat. gr. iij.
Tinct. conchenil. tinctor. per ſpiritum baccarum juniper. extract. ʒiß.
Tartar. cum vino parat. ʒij.
Syr. baccar. ſambuc.

Pa-

Papav. errat. ana ʒiij.

MS. *in dolore nephritico ex muco arenulis mixto producto efficax*, quondam cum succesſu à nobis præſcripta: en eâ de cauſâ totam hiſtoriam. In dolore nephritico.

Vir quiſpiâm quadragintà circiter annos natus, febri quartanâ intermittente diu afflictus, per menſem unum alterumve lecto decubuerat, ac ingenti lumborum dolore imprimis circà plenilunium cruciabatur: Cujus tollendi gratiâ varia aſt fruſtrà uſurpavit. Vocato mihi de alvo adſtrictâ & præſertim de lumborum graviſſimo dolore conqueſtus eſt, quare primò hoc clyſma & ſequentem mixturam præſcripſi Vir quartanâ diu afflictus. In dolorem nephriticum incidit.

℞. Decoct. emollient. & carminat. vulgar. pro clyſter. ʒviij. Quare enema fuit injectum.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. lilior. alb. ʒj.
Sacchar. ʒβ.
MS. F. Clyſter, pro viro.

℞. Aq. petroſel. ʒiij.
Fœnic.
Theriacal. ſimpl. ana ʒj.
Acet. ſtillat. ʒiij.
Ocul. cancr. ʒβ.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. junip. gutt. iv.
Syr. alth. Fern. ʒvj.
MS. Et mixtura præſcripta.

Cum poſt horam unam alteramve ab injecto clyſmate, bis alvum depoſuiſſet, ſubindè duobus de hâc mixturâ cochlearibus aſſumtis, multas arenulas circà veſpertinum tempus excrevit; aſt dolorem ferè in eodem ſtatu ſe ſentire retulit. Quare mixturam reſumendam juſſi; quâ iterum ſumtâ, & clyſmate pariter iterato, non niſi plures arenulas aſt nullo cum doloris levamine reddidit. Ideò oleum amygdalarum dul- Quorum beneficio arenulas quaſdam excrevit. Manente tamen lumborum dolore.

Quare haustum ex oleo amygdalarum &c. assumsit,

dulcium recens expressum ad ʒiß. succi limonum recentis ʒiij. vini rhenani ʒiv. invicem mixta pro uno hausto præscripsi; Hinc parum dolor fuit diminutus, bis igitur eundem haustum levi cum successu usurpavit, tumque spiritus baccarum juniperi & seminis anisi ana ʒij. lapidis prunellæ ʒβ. assumtis, mucosa multa arenulis mixta majori cum levamine quam quidem anteà, unà cum urinâ excrevit. Ast secundâ vice idem adhibitum medicamentum nihil omninò levaminis attulit, quare mixturam penultimam dedi, cujus beneficio, maximam muci sabulo mixti copiam summo cum levamine reddidit, brevique pòst à dicto dolore fuit liberatus.

Eandem mixturâ penultimâ curatus.

In formâ boli.

Boli.

℞. Rob. baccar. junip. vel
Sambuc. ʒiß.
Sal. sambuc.
Stipit. fabar. ana ϑβ.
Lap. prunell. ϑj.
Pulv. diuret. p. 656. descr. ʒß.
Ol. baccar. junip. gutt. iij.

In hydropicis.

MS. F. bolus, *optimè urinam & aquas in hydrope pellens.*

℞. Rob. baccar. juniper. ʒiß.
Pulv. diuretic. l. c. tradit. ʒß.
Tartar. vitriolat.
Conchenil. tinctor. ana gr. viij.
Sem. petrosel. macedon. ϑj.
Ol. baccar. junip. vel
Therebinth. gutt. iv.

In urinâ ciendâ.

MS. F. bolus *in urinâ ciendâ efficacissimus, si cum vino rhenano tenui calido assumatur.*

In

In formâ conditi.

℞. Theriac. *Andromach.* ℥ß. Condit.
Conſerv. abſinth. ℥j.
Rad. eryng. condit.
Cortic. arantior. condit. ana ʒij.
Sal. ſtipit. fabar.
Lap. prunell. ana ʒj.
Ocul. cancr. ʒj.
Ol. ſtillat. macis gutt. v.
Baccar. junip. gutt. viij.
MS. F. conditum, *doſis ad nucis moſchatæ quantitatem urinam movens & ventriculum corroborans, quondam à nobis in hydropis ſpecie aſcite cum ſucceſſu præſcriptum.* In aſcite.

℞. Theriac. *Andromach.* ʒvj.
Saxonic.
Pulv. diuretic. ſæpius jam præſcript. ana ℥ß.
Rad. eryng. condit. ʒv.
Sem. petroſel. macedon.
Urtic. roman. ana ʒiß.
Tartar. vitriolat. ʒj.
Ol. ſtill. cortic. citri
Bacc. junip. ana gutt. vij.
Syrup. diuretic. jam jam tradit. q. ſ.
MS. F. conditum, doſis viſque eadem ferè quæ ſuperioris.

Mirabitur forſan aliquis theriaca *Andromachi* quod conditis hiſce duobus ſit addita; aſt mirari deſinet, ſi conſideraverit quod dolores ob opium admixtum tollat, vigilias auferat, doloreſque plerumque concomitantes ſedet, humorum acrimoniam, dolorem &c. excitantem temperet, & ità citius reli- Theriaca quare diureticis addita.

qua διερητικά in actum deducantur, faciliusque ac jucundius utplurimum ægri curentur; de quâ *Andromachi* theriacâ *Montagnana* ita testatur: *experientiâ, inquit, certè scio, quod si nephritici & circà vesicam dolentes utantur theriacâ Andromachi, curabuntur post breve tempus*; theriaca enim medetur doloribus & ægritudinibus renum à plurimis causis provenientibus; in potu jusculi imprimis cicerum rubrorum, ad drachmam unam nempè si tantum singulis vespertinis, aut vespertinis ac matutinis temporibus assumatur.

Decoct.

In formâ decocti.

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct.
Cicer. rub. ana ℥ij.
Sem. althææ.
Malv. ana ʒß.
Milii solis
Petrosel. macedon. ana ʒiij.
Ficuum ping. no. x.
Sebesten no. viij.
Glyzirris. raf. ʒß.
Coq. in ℔iij. aq. decoct. hord. ad tertiæ partis consumptionem, colaturæ add.
Syr. quinque radic.
Papav. errat. ana ℥ij.

In gravissimo lumborum dolore.

MS. pro Apozemate, *in lumborum gravissimo dolore ab arenulis & parvis calculis exorto sæpius à nobis optimo cum successu præscripto; en quoque eâ de causâ unam atque alteram historiam.*

Puerpera febri continuâ variis symptomatibus affligente laborans.

Puerpera quædam vigesimum agens annum, septimo postquam femellam enixa erat die, in gravissimam incidit febrem quotidianam continuam, magnâ cum præcordiorum anxietate & ventris torminibus vesperi exacerbescentem, circà me-

mediam verò noctem atroci capitis dolore conjunctam; manè de ingenti lumborum dolore ac levi nauseâ conquerebatur; Quæ idcircò sequentem mixturam cochleatim assumpsit,

℞. Aq. cort. citri.
Majoran. nobil.
Petrosel. ana ℥j.
Vit. compos. in superioribus descript. ℥ß. Mixturam.
Spir. contrà præcord. anxiet. anteà tradit. ʒij.
Nitri dulc. aromat. sæpius jam præscript. ʒß.
Laudan. opiat. gr. ij.
Ol. cort. arant. gutt. iij.
Bezoard. miner. ℈j.
Syr. papav. errat. ʒv.
MS.

Ac circà septimam vespertinam cum dictæ mixturæ cochleari uno alterove hunc pulverem

℞. Bezoard. miner. ℈ß.
Ocul. cancr.
Lap. prunell. ana gr. viij. Et pulverem.
Croci optim. gr. v.
Ol. cort. citri still. gutt. j.
MS. F. Pulvis.

Post tertiam, ni fallor, mixturæ & pulveris iterationem (quorum beneficio semper levis fuit secutus sudor) febris ac reliqua symptomata, excepto lumborum dolore, evanuêre; Cum successit usurpavit. Excepto lumborum dolore. postquam febris ac concomitantia symptomata per triduum jam essent sublata, quamprimum de alvo adstrictâ & ventris torminibus iterum fuit conquesta; quare sequentem clysterem præscripsi Alvo adstrictâ & ventris torminibus afflicta.

℞. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viij.
Elect. diacathol. ℥j.
Ol. chamom. ʒvj. Clyster fuit adhibitus.
Sal. gemm ʒß.
MS. F. Clyster pro fœminâ.

Hujus

Hujus beneficio bis terve alvum depoſuit, pauco cum ventris torminum levamine; quare & hanc mixturam cochleatim uſurpandam dedi.

℞. Aq. cort. arantior. cum vino deſtillat.
Fœnic. ana ℥ij.
Vit. compoſ ſæpius præſcript.
Spir. anticol. ana ℥β.
Nitri aromat. dulc. ʒβ.
Ol. cort. arantior. gutt. iij.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. fœnicul. ℥j.
MS.

Et mixtura anticolica cum ſucceſſu uſurpata.

Poſt hujus mixturæ aſſumptionem multos reddidit flatus, imò poſt alteram ejuſdem iteratam nulla amplius ſenſit tormina; aſt de novo majorem lumborum dolorem percipere ſe retulit; quare urinâ accuratius ſingulis vicibus inſpectâ, ſabulum in fundo matulæ obſervavi. Roganti mihi nonnè antè puerperium lumborum dolorem, urinæ incontinentiam vel inter urinæ emiſſionem quendam dolorem, imò vel ſubindè nauſeam &c. unquam obſervaſſet? reſpondit, nunquam tale quid, excepto hoc tempore, ſe ſenſiſſe aut obſervaſſe; quare primò hanc ſequentem mixturam præſcripſi

Aſt de novo lumborum dolore exacerbeſcente.

℞. Aq. petroſel.
Raphan. ana ℥ij.
Tinctur. diuretic.
Spirit. bacc. junip. ana ʒiij.
Nitri dulc. aromat. ſæpius citat. ʒβ.
Lap. prunell. ℈j.
Laud. opiat. gr. ij.
Syr. papav. errat. ℥j.
MS.

Mixturâ diuretica.

Ab hâc mixturâ non niſi parum ſabuli cum copioſiori urinâ, remanente dolore, excrevit; quare decoctum ultimum jam

Et decocto ultimo uſa fuit.

jam jam nominatum præscripsi, quod per octiduum vel paulò ulterius usurpavit, undè plus centum parvos calculos, arenulas, ac magnam muci sabulo mixti copiam excrevit, dolor lumborum & nausea evanuêre, ac brevi curata fuit, neque hactenus de lumborum dolore, nauseâ &c. conquesta fuit, Et brevi curata.

Mulier viginti octo annos nata, per quatuor menses circiter gravida, post solitò majores corporis labores, subitò correpta fuit lumborum dolore atrocissimo, nauseâ, imò & vomitu bilioforum ac pituitosorum humorum, macerata insuper vigiliis, alvo adstrictâ, & similibus symptomatibus dolorificis. Vocatus protinus vulgare enema præscripsi, & sequentem mixturam cochleatim usurpandam dedi. Mulier gravida dolore nephritico laborant. Enema.

℞. Aq. Petroselin.
Baecar. juniper. cum aquâ simplici destill. ana ℥ij ℔.
Spirit. Diuretic. sequent.
Tinctur. Diuretic. superior. ana ʒiij.
Tartari cum vino ℥iß. Mixturâ.
Ol. amygdal. dulc. recens express. ℥ß.
Trochisc. alkekeng. ʒß.
Laudan. opiat. gran. ij.
Syrup. Alth. Fernelii ℥j.
MS.

A clystere bis terve alvum cum levamine deposuit, & assumtâ mixturâ placidè subindè dormivit, vomitu penè cessante; verum postridiè omnibus denuò valdè exacerbescentibus, post regionem lumbarem sequenti linimento inunctam, hâc emulsione vesperi summo cum successu fuit usa

℞. Hord. mundat. ad crepat. coct.
Amygdal. dulc. excortic. ana ℥ß.
Semin. Lini recent. ʒiij.
Malv.
Papav. alb. ana ʒij. Emulsio.
F. cum s. q. aq. decoct. hord.

Emulsio ad ℥xvj. add.
Syrup. Alth. Fernel. ℥iß.
MS.

Re linimen-to. 24. Unguent. Popul.
Rosar.
Ol. scorpion. ana ℥ß.
MS. detur in fictili.

Liberata. Symptomata hinc superata videbantur, verum post triduum omnia denuò ità tantà cum vehementiâ redière, ut dolor clamorem sæpè exprimeret gravidæ; quare iterum & clyster

Recidivam passa. emolliens fuit injectus, & decoctum memoratum præscriptum: ex quo brevi omni dolore, nauseâ &c. fuit liberata; præterquam quod de dolore quodam suprà os pubis & alvo

Iterumque variis curata fuit. partum adstrictiore subindè quereretur. Itaque sæpius pulpam cassiæ fistulæ cum mannâ calabrinâ cum successu sumsit, & justo tempore etiam filiam, de nullo vel exiguo lumborum dolore præter vulgares in partu dolores conquerens, peperit, secundinis plurimis calculis & sabulosa materiâ repletis.

Placentæ uterinæ calculis sæpè scatent. *STUDIOSE LECTOR*, sæpè placentas uterinas calculis quibusdam scatêre obstetrices observant referuntque, quare cum hujus fœminæ placentam uterinam tot tantisque calculis oppletam vidisset obstetrix non potuit non mihi ipsam ostendere, de quâ etiam ultrà ducentos calculos variæ magnitudinis & figuræ, pleroscque tamen vel triangulares, quadrangulares, quinquangulares, sexangulares vel septangulares sed

Variæ figuræ & ingentis magnitudinis calculi in placentâ uterinâ reperti. friabilis non durioris substantiæ decerpsi & nonnullis ostendi; inter cæteros unus nucem moschatam vulgarem magnitudine superabat; Qui casus quod sit rarior quantum potui placentam illam uterinam cum calculis delineavi, & tibi ità offero.

Eorum delineatio. A. A. A. A. Placenta uteri cum membranis aciculis quibusdam expansis.
B. B. B. Funiculus umbilicalis.

C.C.C.C.

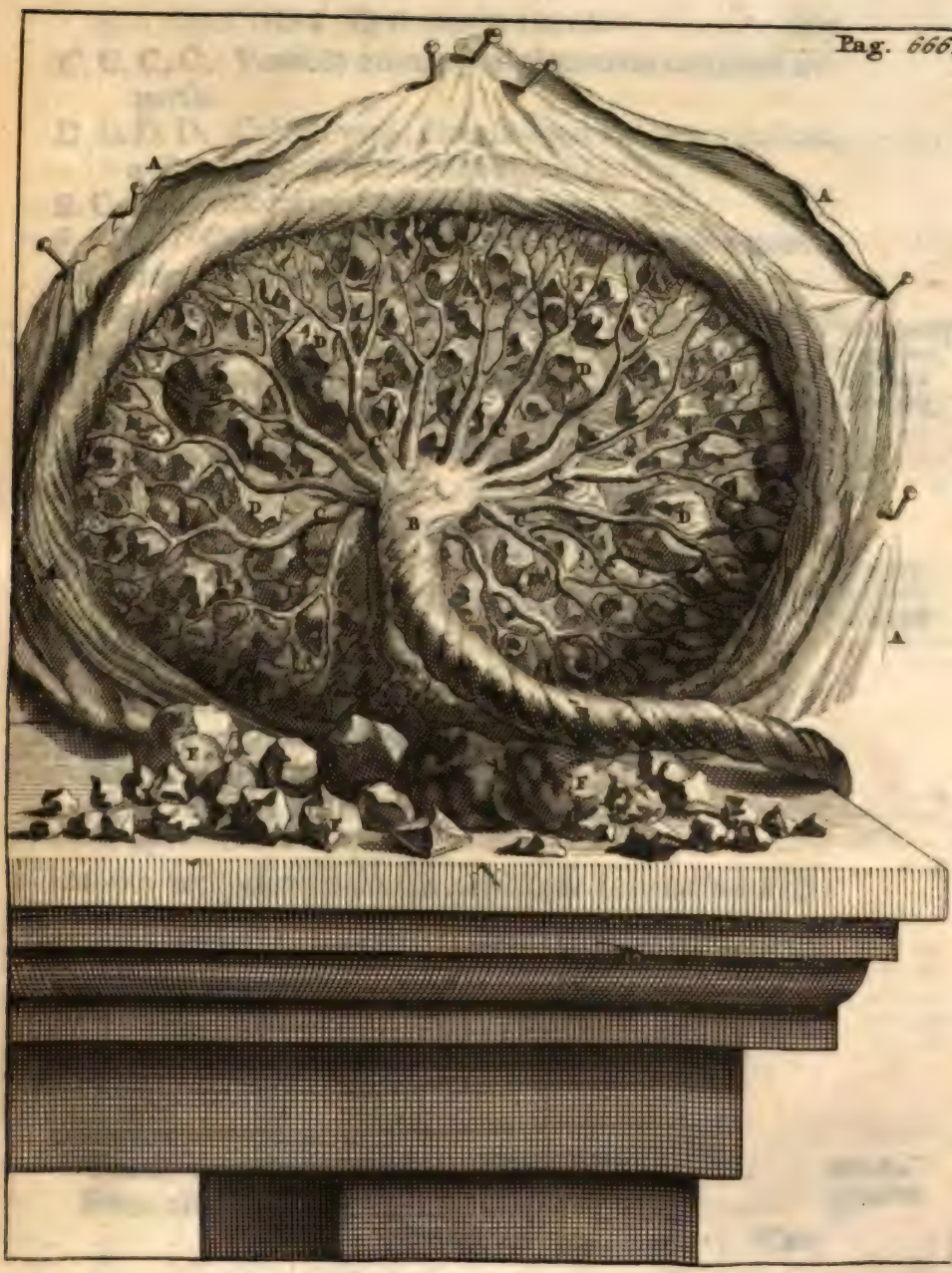
A
A
A
A
D
D
D
D
B
C
C
C

C. C. C. C. Venæ & arteriæ per placentam uterinam dispersæ.

D. D. D. D. Calculi varii, diversæ figuræ & magnitudinis, quibus placenta uteri ubique penè obsessa.

E. Calculus nucem moschatam superans.

F. F. F. F. Calculi variæ figuræ & magnitudinis de placentâ uteri decerpti.

Memorata jam puerpera sexto post puerperium die (lochiis benè tamen fluentibus) horâ nonâ vespertinâ levi horrore, cum capitis dolore, calore & præcordiorum anxietate molesta, linguâ aridâ sitique urgente &c. subsequente afflicta fuit, sicque per triduum decubuit; Vocatus febricitantem & quidem, meo judicio, continuò, debilemque inveni, quare hanc mixturam cochleatim usurpandam dedi. Hæc puerpera febre continuâ correpta.

℞. Aq. card. bened. ℥ij.
Flaved. cortic. citri cum aquâ destill.
Rosar ana ℥j.
Prophylact. Sylvii ʒij.
Cinamom. ℥β. Mixtura cardiaca febrifuga.
Confect. alkermes sine ambrâ & moscho ʒj.
Antim. diaphor. ʒβ.
Syrup diacod. ʒvj.
MS.

Interim ter quaterve de die haustulum sequentis decocti assumsit.

℞. Radic. scorzoner. ℥ijß.
Fœnic.
Gramin. ana ʒiij.
Contrayerv. ʒij.
Corn. cerv. raspat. ʒvj.
Flor. Calendul. p. ij.
Tamarindor. ʒvj.
Pom. citri no. j. Decoctum temperate.

Coq. in ſ. q. aq. commun. vaſis clauſis,
Colatur. pint. iß. add.
Aq. cinamom. ℥ß.
Julap. roſat. ℥ij.
MS.

Clyſtere.

Quibus aſſumtis optimè ſe habuit, remanente tamen præcordiorum anxietate quâdam moleſtâ, alvoque adſtrictiori, quare vulgare enema fuit injectum cum ſucceſſu; Verum ob præcordiorum anxietatem & quandam quaſi compreſſionem, aſſumſit infuſionem lapidis vulgò PEDRO DEL PORCO, indè optimè ſudavit, ac bis alvum depoſuit ſummo cum levamine; remanente tamen in faucibus ſiccitate quâdam ac quaſi levi inflammatione, ac ſequenti diluculo poſt noctem inſomnem & inquietam ſitibunda de quâdam faucium aſperitate conquerebatur; Reverſus ac fauces inſpiciens aphthas albas obſervavi, quare pro gargariſmate decoctum raparum, jam aquam roſaceam cum vitello ovi & ſaccharo canto albo, jam verò cereviſiam lixiviam, (quam non tantum in aphthis ſed & in plurimis faucium inflammationibus, anginâ &c. pro gargariſmate omnibus commendo) quæ nempè ſpontè & quidem primò ex bynâ effluit (à cereviſiæ Coctoribus cereviſia lixivia vel lixiva, belgicè voorloop van het bier nominatur) uſurpavit verum nullo cum ſucceſſu, aphthæ enim glabræ & compactæ apparuêre. Quare parum ſpiritus vini decocto raparum imò & cereviſiæ lixivæ addidi, interim præter varia interna ſubindè hauſtulum ſequentis emulſionis calidè uſurpavit.

Et infuſione PEDRO DEL PORCO penè curata.

Poſt noctem inquietam in aphthas incidit.

Fruſtrà variis eâ de cauſâ adhibitis,

Verum ab iiſdem ſpiritu vini decocto raparum &c. addito.

♃. Hord. mundat. ad crepat. coct. ℥ß.
Sem. 4. frigid. maj. ana ʒj.
Lini recent.
Cannab. recent. ana ʒij.
F. cum ſ. q. aq. hord.
Emulſ. ad ℥xiv. add.

Et emulſione.

Sy-

Syrup. violar. ʒx.
MS.

Quorum omnium beneficio tandem aphthæ fuere superatæ. Interim quod valdè esset debilis, manè & vesperi radicem *ninsin* vel *nisi* (de quâ mox latius) ad scrupulum sequenti modo exhibui Brevi curata sed debilis.

℞. Radic. *Ninsin* subtiliss. pulveris. ℈j.
Margarit. præpar. gran. vj.
MS. f. Pulvis. Quare radicem NINSIN. f. NISI.

Quo assumto, & sæpius iterato, mirandum, insaniissimam reverà puerperam non tantum ità instaurari, verum indies imò singulis quasi momentis febrem ità diminui & vires ità adaugeri posse; ità ut brevi fuerit curata; nec tamen toto hoc morbo de ullo lumborum dolore conquesta esset. Summo cum successu usurpavit.

Ni, *Benevole Lector*, deterreret me prætium; omnibus ferè febricitantibus & debilibus hanc radicem exhiberem; nullius enim est acrimoniæ, nec fauces aridas, imò post tantas aphthas relinquens, aromaticique sed blandi tamen saporis &c. Pueris imò infantibus trium quatuorve dierum, septimanarum &c. posteà exhibui summo cum successu, & quidem in ipsis motibus epilepticis & post eorundem insultus. Radicis NINSIN vires.

Mentionem quoque fecimus de spiritu vini decocto raparum admixto in aphthis; memini historiam unam atque alterum de aphthis nullis medicamentis internis, externisque cedentibus, quas tamen brevi curatas vidi decocto raparum addito spiritu vini pro gargarismate, & suctu tabaci; verum brevitati quia studeo, verbulo tantum hasce annotare volui. Aphthæ spiritu vini. Et suctu tabaci curatæ.

Quia de radice *NINSIN* vel *NISI* mentionem feci, hæc addere placuit.

Ninsin, jensing vel *Nisi*, radix est oblongæ, digito minimo crassa, plerumque bifida intus & extus parum flavescens, saporis aromatici gratissimi, odoris suavis; est temperatissima Descriptio Radicis NINSIN s. NISI.

radix, quicquid Alii ex Aliis contrarium scripserint vel tradiderint; in venere potentissimum remedium ab Asiaticis habetur, quare Chinenses ditiores ac Magnates vix ullum decoctum formant, in quod non aliquid illius radicis ingrediatur; tinctura vel extractum cum vini spiritu rectificato paratum præsentaneum remedium in colicâ passione imprimis si cum lypothymiâ vel syncope conjuncta sit, & absque pari in paralysi ex colicâ, si simul cephalica admisceantur, imprimis hisce in Regionibus septentrionalibus & frigidioribus: summo cum successu quoque exhibetur in convulsionibus, verrigine &c.

Ejus vires & dosis. Cardiacum est maximum imprimis si ambra grysea vel confectio alkermes addatur, in infantibus à granis vj. ad ℈β. in substantiâ exhibetur, post motus epilepticos & post convulsiones in adultis ad ʒβ. mirè enim confortat & omnia placidiora reddit: usum quoque habet in valdè à morbis debilitatis hominibus. Chinenses illam pluris imò & majoris æstimant quam quidem Japonenses; nascitur juxtà nonnullos in Insulâ Coreâ japoniam inter & Chinam: sed juxtà Athanasium Kircherum in suâ Chinâ illustratâ p. m. 178 & 179. ex Atlante Sinico Patris Martini Martinii *Ginseng*, japonibus *Nisi*, nascitur in Provinciâ Leautung totâ chinâ celeberrimâ.

SPIRITUS DIURETICI

(De quâ mox mentionem feci)

Descriptio.

Descriptio SPIRITUS DIURETICI.

℞. Radic. irid. florentin. ℥j.
Folior. matricar. recent. m. iβ.
Semin. fœnicul. dulc. ʒvj.
Nasturt. hortens.
Gemm. ribesior. nigror. ana ℥6.
Baccar. juniper. ℥iβ.
Therebinth. venet. non coct. ʒx.
Tartar. Rhenan. ʒv.

Croc.

Croc. optim. ʒj.
Concis. & Contus. affund.
Spirit. vin. pint. v.
Post digestionem per quatriduum.
Destilletur per alembicum lento igne.

℞. Rad. althææ ʒiß.
Liquirit.
Petrosel.
Fœnicul. ana ʒß.
Fol. Nasturt.
Flor. papav. errat. ana m. iß.
Bacc. junip. ʒij.
Sem. melon. ʒß.
Urtic. roman.
Petrosel. ana ʒij.
Ficuum ping. no. xij.
Macis ʒiß.
Ocul. cancr. pulveris. in petiâ ligat. ʒij.
Concisa atque contusa infund. in ℔. q. aq. commun. & vin. rhenan. per noctem, (in vase vitreo non cupreo) tumque coq. ad tertiæ partis consumptionem, colatur. pint. iß. add.
Aq. Anti-nephritic. *Amstelod.* ʒiß.
Syr. alth. *Fernelii*
Papav. errat. ana ʒiß.

Decocti.

MS. pro Apozemate, *quondam in impeditâ sabuli excretione indèque exorto renum ac ureterum dolore, post præmissum clysma pro nobili quodam à nobis præscripto; undè magnam quoque muci ac sabuli copiam excrevit.*

In impeditâ sabuli excretione &c. præscripti.

In

In formâ pulveris.

Pulveris. ℞. Lap. prunell. ʒβ.
Conchen. tinctor.
Ocul. Cancr.
Test. ovor. calcinat.
Sal. sambuc. vel
Stipit. fabar. ana ℈j.
Croci optim. gr. xv.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
MS. F. Pulvis, pro tribus dosibus, *cum vino rhenano &c. assumendus, urinas valdè ciens.*
℞. Sem. nymphææ ʒβ.
Nasturt.
Raphan.
Fœnic. ana ℈ß.
Lap. prunell. ℈j.

In mucosâ & fabulosâ materiâ expellendâ. MS. F. Pulvis pro tribus dosibus: *in mucosâ ac fabulosâ renum vesicæque materiâ expellendâ potens. En hujus historiam superius promissam.*

Puer post lacticinia &c. nimium usurpata. Puer octo jam annos natus, post multum lactis ac casei usum cum dolore urinam excrevit; quod dum flocci primò facerent, nec lactis aut casei usum prohiberent parentes, indies gravius & majori cum dolore urinam reddidit. Cum verò sabulum quoddam rubicundum in urinâ posteà observarent, eam inspiciendam jam huic jam illi miserunt. Quotquot viderant unanimiter puerum calculo vesicæ laborare asseruerunt.

In varia symptomata calculum indicantia incidit. His tamen parentes diffidentes plures postmodum convenerunt Medicos, qui, non quidem calculum adesse sed indè generari posse, dixerunt: quod puer neque pudenda traheret neque fricaret, neque urinam limpidam instar seri, sed coloratam mingeret (quæ tamen signa in pueris calculo vesicæ

la-

laborantibus adesse dixit *Hippocrates lib. de aëribus, aquis & locis text. xxiij. §. v. & viij. p.m.* 341.) quare hujus illiusve consilio plurima tentata medicamenta, in quibus sequens decoctum felicis successus recensetur. Quare decoctum.

℞. Hord. mundat.
Rad. liquirit. ana ℥j.
Flor. papav. errat. M. iß.
Bacc. junip. ℥ß.
Sem. fœnic. ʒij.
Ficuum ping. no. xij.
Concisa & contusa coq. in cerevis. tenuis dulc. pint. iß. per duas circiter horas.

Hujus ter in die sesqui unciam cum tribus quatuorve balsami sulphuris anisati guttulis puerulo exhibuêrunt, undè omnis ferè dolorosa urinæ excretio sublata, nec amplius arenulæ in urinâ repertæ; quia verò subindè de quodam dolore adhuc conquerebatur, ejusdem decocti usum retinuerunt, neque amplius de dolore querentem audiverunt; quare, omnibus tandem relictis medicamentis, filiolum curatum putarunt. Cum balsamo sulphuris anisato. Cum successu usurparunt.

Evenit tamen post semestre circiter, ut ingens inter urinæ excretionem dolor exoriretur; qui dicto decocto neutiquam cessit, quare præter illud etiam pulverem de quo proximè dixi usurpavêre, undè singulis diebus magnam muci copiam excrevit Tandem non nisi semen nymphææ ad scrupulum unum cum decocto bis quotidiè exhibuerunt; ex quo incredibilem mucosæ ac sabulosæ materiæ copiam excrevit, ac brevi quoque curatus fuit; optimam tamen præscripsi diætam, probèque ipsam observare Parentes jussi, nihil enim magis recidivum ipso calculo, quippe qui bis, ter, quaterve in anno, (ut nonnulli testantur Practici) generatur. Vitandam quoque quam maximè vitam sedentariam esse edocui: sæpè enim eâ de causâ ad literas nati *Viri* quia harum studiis nimis incumbunt, Recidivam passus eadem ut & pulverem, & alia usurpavit. Et Curatus fuit.

Viri Docti quare sæpius nephritide laborant.

iisque ferè immoriuntur sedentes multas in renibus impuritates &c. colligendo, nephritici fiunt.

In formâ pilulari.

Pilulæ.

℞. Ocul. canc. ℈j.
Conchenil. tinctor.
Sal. stipit. fabar. ana ʒß.
Ol. bacc. junip. gut. iij.
Terebinth. aq. petroselini lot. q. s.

In urinæ suppressione.

MS. F. Pilulæ no. xx. pro tribus quatuorve dosibus *in urinæ suppressione utiles.*

℞. Tartar. vitriolat. ℈j.
Ocul. canc.
Test. ovor. calcinat. ana ʒß.
Sal. sambuc.
Croci optim. ana ℈j.
Ol. baccar. jupin. gutt. vj.
Balsam. peruvian. q. s.

MS. F. Pilulæ no. xxx. quarum tres quatuorve pro vice assumantur.

Nota; in diureticorum usu observandum esse, ubi serum copiosum & aqueum peccat in corpore, id antè evacuationem nullâ indigêre præparatione.

Pus in thorace contentum per urinas excretum.

Naturam sæpè pus in thorace contentum per urinas excreviſse observationes Plurimorum Medicorum testantur. Hujus conatum necessariò tum quidem promovendum, non verò pus in thoracis cavitate contentum per diuretica educendum putamus. Naturæ enim sanè vias invenire facilè est, quibus hoc onus vasis circulatoriis ingerat, arti verò non item.

Quæ & qualia renibus noxia.

Valdè acria salita omnia ac piperata renibus noxia esse unanimiter omnes testantur Practici; item caseum præsertim

tim ſalſum ac putridum, ova dura & frixa, tum etiam carnes piſceſque fumo induratos ac ſalitos, obſtructiones renum parere & copioſam calculo materiam præbêre, perhibent; quibus adde cibos vulgò dictos tartareos, & lacticinia imprimis impura, undè in pueris calculos generari ex *Hippocrate lib. iv. de morbis xxviij. p. m.* 153. (qui hîc & ſequentibus paucis ſatis accuratè calculi generationem deſcribit) *& lib. de aëribus, aquis & locis xxiv. p.* 341. probant. Valdè calida & nimis ſpirituoſa acria calculo laborantibus exhibêre omninò inconſultum judicamus, lapidem enim magis indurare & renes valdè non tantum calefacere, ſed & ureteres quaſi inflammare (ut ſæpius obſervatum in calculo laborantibus & indè mortuis, calidis acribus ſpirituoſis nimium uſurpatis) ac poſt inflammationem ureteres valdè contrahi ac tranſitum calculorum etſi minimorum aliquandò denegari; quod etiam Anatomici ac Lithotomi obſervarunt; imò omnia aquea & vias lubricantia ac dilatantia expellere, atque ità majores dolores &c. excitare, *lippis ac tonſoribus* notum eſt: nocêre & valida ac vehementia præſertim ſimul acria diuretica etſi neutiquam ſpirituoſa in renum affectibus, imprimis ubi ulcus adeſt, (nam per locum affectum humorem ſcilicet peccantem neutiquam ducendum, dixit *Hippocrates*: hâc enim ratione magis materia peccans ad locum affectum deferretur, & ſic facilè omnimoda urinæ ſuppreſſio, dolores atrociſſimi, vigiliæ &c. excitarentur) ex dictis ſatis patet.

Diuretica acria ſpirituoſa calculo laborantibus noxia.

Quia non omnibus humoribus in corpore etſi peccantibus, neque morbis, neque hominibus quibuſvis διυρητικὰ conveniunt, paucis, pro ut rei gravitas concedit, demonſtrabimus, quinam humores, morbi, homineſque diuretica repudient, quinam verò eadem deſiderent.

Diuretica conveniunt

Humores *ergò quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *conveniunt, sunt*

In humoribus aqueis & serosis.

1. *Aquei ac serosi.* Quia enim isti humores, suâ sponte ad renes quasi detruduntur, ideò affectus indè producti diureticis optimè ac facillimè curantur; ideò *Heurnius libr. iij. method. ad praxin cap. xiij.* cum, inquit, cor ex succis aquosis languet; diuretica remedia mirum in modum extrudent malum, *serosi salsi imprimis si existant*; facilius enim serum salsum evacuatur, quam ad temperiem deducitur, urina enim naturaliter subsalsa observatur.

Lymphatici.

2. *Lymphatici humores.* Quare διυρητικὰ in febribus lymphaticis apprimè conveniunt, & tutius citiusque utplurimum hisce febribus laborantes diureticis, apophlegmatizantibus, ut & sudoriferis curantur, quam ullis aliis medicamentis; hâc enim methodo febrium causa per loca convenientissima tutò ac jucundè, absque magnâ virium jacturâ exturbatur: cujus sed demonstrandi gratia ecce tibi hunc casum.

Mulier ex itinere calefacta.

Mulier quædam trigesimum agens annum, ex æstivo itinere incaluit; quare indusio mutato, primò circà nonam vespertinam levem capitis, mox & omnium artuum dolorem gravativum sensit, it ergò cubitum. Subsequitur ilicò universalis horror cum levi tussiculâ, nox insomnis traducitur. Manè vocatus, ut febricitantem inveni & de ingenti corporis lassitudine, appetitu prostrato, capitis, artuumque dolore gravante conquerentem, primò sequentem mixturam diureticam ac diaphoreticam dedi, de quâ singulis horis cochleare unum alterumve pro symptomatum exacerbatione vel graviori afflictione assumpsit

Indusio mutato.

In febrem variis symptomatibus affligentem incidit.

Quare mixturam diuretico-diaphoreticam

℞. Aq. Petrosel.
Card. bened.
Menth. ana ℥ij.

Spir.

Spir. nitri dulc. aromat. in ſuperioribus præſcript. ʒβ.
Tinctur. diuretic. ſæpius jam citat.
Eſſent. diaphoret. p. 478. & 479. tradit. ana ʒβ.
Laud. opiat. gr. ij.
Syrup. papav. errat.
Stœchad. ana ʒβ.
MS.

Manè cum rediiſſem omnia ſymptomata parumper diminuta obſervavi; quare in ejuſdem mixturæ uſu per triduum pergendum judicavi; Tertio itaque die à quo accerſitus fueram, copioſus ſudor ac ſub veſperam larga diureſis fuit producta. Hinc nocte proximâ placidè dormivit, febris expers, & poſt ſequentem hauſtum hydragogum aſſumptum, cujus beneficio ſexies alvum depoſuit, curata fuit.

℞. Electuar. hydragog. *D. Sylvii* ʒiij.
Tartar. vitriolat. gr. xv.
Spirit. ſalis armoniac. gutt. viij.
Aq petroſelin. q. ſ.
MS. F. hauſtus.

Et hauſtum purgantem aſſumſit, & curata fuit.

3. *Pituitoſi.* Diureticorum enim beneficio non tantum incidiuntur, corrigunturque, ſed & inciſi, ac præparati facilè per diureſin expelluntur; διαρρητικὰ autem imprimis hic præſcribenda aromatica, volatilia, ac ſpirituoſa, ſicque pituitam citò tutòque incidentia. Pituitoſis.

4. *Acidi.* Pleraque enim diuretica acidos humores non tantum ac ſimpliciter per urinas expellunt, verum & ſimul eoſdem vel obtundunt & leniunt, qualia pinguia & oleoſa diuretica; vel temperant, qualia ſpirituoſa, volatilia; vel ipſos diluunt, qualia impropriè dicta diuretica anteà jam nominata; vel illos infringunt &c. & ſic temperatos ac correctos tutò ac jucundè per diureſin exturbant. Acidis

Nota: ubi humores adſunt pituitoſi & acidi, fortiora διαρρητικὰ in principio adhibita, humores valdè commovent, ſine

ullo tamen fructu notabili; mediocria verò, solutis primum per aromatica spirituosa volatilia blanda humoribus pituitosis, eosdem per urinæ vias satis commodè dimittunt, acidosque per eadem διυρητικά, quæ tum quoque aromatica esse oportet, tam in totum quam ex parte tantum temperatos, à sanguine secernunt, & ad vesicam amandant.

Blanda spirituosa volatilia quid tum efficiant.

HUMORES διυρητικά PRÆSERTIM VEHEMENTIA VETANTES, sunt

Diuretica vetant

Humores austeri.

1. *Austeri, melancholici*, ut videre est apud *Heurnium lib. iij. method. ad praxin. cap. xiij.* qui ibidem ab his usum diureticorum arcendum esse monet, quibus ab austeris & melancholicis humoribus cor premitur; vehementiora enim diuretica non nisi aqueum ac serosum quodammodò adhuc austerum diluendi ac temperandi vi præditum per diuresin subitò expellunt, undè facilè ischuria, vel dysuria vel stranguria plurave alia gravia symptomata generantur: satius ergò est austeros humores per alterantia medicamenta, salia nempè volatilia, oleosa spirituosa &c. primum corrigere & sic temperatos ac correctos per diuretica, ast itidem simul aromatica blanda volatilia spirituosa è corpore per urinæ vias exturbare.

Valdè viscidi ac tenaces.

2. *Valdè viscidi ac tenaces.* Facilè enim quædam obstructiones ex vehementioribus diureticis in hisce peccantibus humoribus exhibitis hinc indè exoriri, item non nisi difficulter & summâ vi pauci tantum tum educi possunt; quare non nisi incisi ac attenuati per diuresin expelli debent.

Biliosi.

3. *Biliosi.* Diuretica enim quà diuretica nullo modo hic convenire possunt, quia pleraque διυρητικά sunt *calida*, acria, &c. præterquam quod acrioribus suis particulis bilis dominium augeant, nec tantam bilis copiam exturbent, quantam quidem planè enervando esset apta ea cæterorum humorum co-

copia, quæ cum bile per diuretica excernitur, frigida verò diuretica, vix quicquam, præter humorem ſeroſum, omnis ferè coloris & ſaporis expertem, educunt.

4. *Pus & ſanguis per urethram excretus.* Indicant enim ſanguis ille ac pus renum aut veſicæ exulcerationem; teſte *Hippocrate ſect. iv. aphor.* 75. & 81. ſi, inquit, quis ſanguinem aut pus mejat, renum aut veſicæ exulcerationem ſignificat, quod confirmatum vide ſis apud *Cornelium Celſum lib.* 11. *cap. vij. p.m.* 60. in renum autem veſicæque exulceratione vehementiora diuretica neutiquam convenire *lippis ac tonſoribus ſatis notum eſt;* quid enim aliàs, quam majorem exulcerationem, partium circumjacentium inflammationem, vomitum, nauſeam, doloreſve graviſſimos vel talia gravia ſymptomata, excitarent? dicta STUDIOSE LECTOR vide ſis confirmata in ſequenti ægro:

Pus & ſanguis per urethram excretus.

Vir quiſpiam quadraginta annos natus, vitam ſedentariam agens, primò dolorem nephriticum non niſi novilunio affligentem paſſus eſt. Quare ſæpius circà novilunium vinum rhenanum magnâ menſurâ ſubindè cum levamine hauſit; hujus enim beneficio arenulas nonnullas cum doloris diminutione excrevit; tandem tamen dolor à vino rhenano circà novilunium hauſto indies accrevit; varia ergò jam hujus jam illius conſilio, aſt fruſtrà uſurpavit. Diu multumque hiſce nephriticis doloribus, nauſeâ & ſubindè bilioſorum ac pituitoſorum vomitu afflictus, continuò ferè ſpiritum ſalis cum vino rhenano aſſumſit, undè dolores nephritici variis cum lancinationibus indies adaucti, urina quoque cruenta excreta; poſtea etiam de alvo adſtrictâ, appetitu proſtrato, ac ſubindè urinæ ſtillicidio conqueſtus eſt. Vocatus igitur primò ſequentem clyſterem præſcripſi.

Vir ſedentariam agens vitam.

In dolorem nephriticum incidit.

Quare vinum rhenanum &c. fruſtrà uſurpavit.

Tandem urinam cruentam &c. excrevit.

2. Rad. alth.
Malv. ana ℥ß.
Fol. malv.

Quare enema emolliens &c.

Alth.

Alth.
Flor. chamom. ana M. β.
Sem. lini.
Fœnicul. ana ʒiij.
Coq. in ſ. q. lact. dulc. in colatur. ℥viij. diſſolv.
Ol. lilior. alb.
Elect diacathol. ana ʒj.
Sacchar. rubr. ℥β.
MS. F. Clyſter pro viro.

Ab injecto enemate bis alvum depoſuit, & ſabuli magnam copiam excrevit. Exindè ſequens decoctum per menſem citciter uſurpavit.

Et decoctum ſimul anodinum fuit præſcriptum.

℞. Hord. mundat. ad crepatur. coct.
Cicer. rubr. ana ʒij.
Rad. althææ.
Liquirit. ana ℥j.
Sem. melon.
Papav. alb. ana ʒij.
Bacc. junip. ℥β.
Ficuum ping. no. xij.
Fruct. alkekeng. no. v.
Conciſa atque Contuſa coq. in ſ. q. ſeri lactis dulcis, in colaturæ pint. iij. diſſolv.
Syr. papav. errat.
Quinque radic. ana ℥ijβ.
MS. F. apozema.

De hoc apozemate quater de die ſingulis vicibus duas treſve uncias aſſumpſit; undè lancinantes dolores nephritici valdè fuêre diminuti, & urina ſabulo ſæpius referta ſubindè excreta.

Ut & caſſiæ pulpâ cum mannâ.

Singulis noviluniis caſſię pulpâ & mannâ in jure carnis vitulinę diſſolutis cum ſucceſſu ac doloris & urinæ ſtillicidii levamine fuit uſus; ſicque à gravibus illis ſymptomatibus pro tempore quaſi liberatus, ab omnibus medicamentis lenientibus &c. abſtinuit,

Summo cum levamine uſus eſt

nuit, & non nisi vinum rhenanum cum succo citri recèns expresso usurpavit; undè nova dolorum iterum exacerbatio, ac nausea vomitusque denuò. Quare vinum rhenanum cum instillato salis spiritu ter quaterve quotidiè assumpsit, undè sæpius urinam cruentam exiguo tamen cum levamine reddidit, spiritu salis & succo citri majori copiâ quam quidem anteà usus, dolores nephriticos solitò majores, vomitusque frequentiores, brevique urinam purulentam sanguinolentamque sensit; quare memoratis medicamentis, enemate nempè ac decocto sæpius ast frustrà, assumptis; tamen agyrtæ cujusdam consilio sequens usurpavit apozema

Verum hîc ce relictis aliisque & quidem acidis.

℞. Rad. eryng.
Apii.
Petrosel.
Saxifrag. alb. ana ℥j.
Fol. lauri.
Nasturt. ana M. j. ß.
Sem. raphan.
Sinap. ana ℥ß.
Baccar. junip. ℥j.
Ocul. cancr. ℥vj.

Nec non decocto acri diuretico usurpatis.

Concisa atque contusa coquantur in ℔iij. vini rhenani, per horas duas, tumque colaturæ add.

Ol. baccar junip. gutt. xij.
Therebinth. ℈j.
Spir. salis ℥ß.
MS. pro apozemate.

Hujus decocti vi ac maleficio, postquam aliquandiu usurpasset, incidit in intolerabiles lumborum & ventris dolores; vomitusque & nausea, & vigiliæ, &c. brevi indè fuêre productæ, ac pus magna copiâ cum dolore ingenti excretum. Iterum vocatus primum decoctum denuò præscripsi, ast singulis dosibus balsami sulphuris anisati guttulas aliquot instillandas ac

In intolerabiles dolores &c. denuò incidit & pus per urinam reddidit.

Quare prædicto medicamento denuò fuit usus.

subindè solum oleum amygdalarum dulcium recèns expressum ad unciam unam adhibendum, quorum ac similium medicamentorum beneficio nec pus nec sanguinem amplius excrevit, dolores verò circà lumbos & nonnunquam circà os pubis semper ferè observavit, & adhuc observat.

Morbi in quibus diuretica conveniunt, sunt

MORBI, & *sub his comprehensa* SYMPTOMATA, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *conveniunt & cum successu præscribuntur, sunt*

Hydrocephalus.

1. *Hydrocephalus.* Proxima enim hujus affectus causa est serum, ob apertionem vasorum lymphaticorum in capite contentorum extravasatum; sive ea apertio *à primâ conformatione vitiosâ* sit facta; sive *post partum à quâvis violentâ causâ externâ*, per contusionem nempè vel scissuram, vel rupturam, &c. vel *internâ* ex obstructione illorum lymphaticorum vasorum producta *fuerit.* Varia in capite vasa lymphatica satis copiosa esse jam Plurimi Anatomici demonstrarunt; eadem quoque obstrui & à tumoribus aliâve comprimente causâ comprimi posse, compressa obstructaque rumpi, omnibus satis constat; sæpius jam dissectum hydrocephalum ambitu suo ulnam cum quadrante excedentem (ex cujus ventriculis cerebri anterioribus per canaliculum immissum aquam limpidissimam subsalsam eduxit *Celeberrimus* ac *dexterrimus ille* Anatomicus D. Johannes van Horne Academiæ Lugduno-Batavæ Professor *Anatomiæ & Chirurgiæ* quondam *dignissimus Præceptor optimus* P. M. ad §CLX.) alterum paulò minorem; imò quoque tertium duas ambitu ferè ulnas excedentem Sylvæ Ducis alioque vidimus. Ex dictis satis superque patet *διαρητικά* in hydrocephalo convenire; serum enim maximè ac tutissimè educunt, suntque plerumque incidentia, aperientia, &c.

Hydrocephalus ambitu ulnam cum quadrante.

Alter duas ferè ulnas excedens.

sicque

ſicque obſtructa forſan à pituitâ viſcidâ, &c. vaſa lymphatica laxant & aperiunt; hâcque ratione ac per ἀποφλεγματίζοντα, &c. hic affectus, ſi curabilis exiſtat, tutò curabitur, ac nova ejus productio prævenietur.

2. Κεφαλαλγία ſi nempè ex melancholiâ producatur: maximè enim tum diureticorum uſum conferre dixit *Galenus lib.* 1. *de arte curativâ ad Glauconem.* Κεφαλαλγία.

3. *Fluxus vulgò hepaticus nominatus.* Liquor hoc in fluxu qui exit inſtar carnium loturæ eſt, qui ſine mordicatione non tamen abſque dolore gravante, &c. plerumque excernitur: A ſero copioſo ſanguini admixto vaſaque relaxante excitatur; non mirum ergò quod diuretica ſicciora moderatè adſtringentibus roborantibuſque mixta conveniant, ut hâc ratione copioſum ſerum hunc fluxum producens minuatur, ortuſque (nimio nempè aqueorum potu interdicto) novus præcaveatur, nec non partes jam affectæ ac debilitatæ corroborentur, &c. Fluxus vulgò hepaticus dictus.

4. *Hydropis ſpecies anaſarca dicta, ut & aſcites*, teſtatur enim *Ioubertus lib. de cephal. cap.* 9. maximè διερητικὰ in eâ convenire & ex hiſce hydropicos levari. Quod conteſtatum inveniet STUDIOSUS Lector apud *Aëtium*; imprimis in formâ ſiccâ, ut ſuperius monitum, ſi exhibeantur. Ratio ferè eadem quæ hydrocephali eſt; ſerum enim ſi abundè per diuretica expellatur, neceſſariò levantur indè ægri: Quâ de cauſâ en tibi ſequentem hiſtoriam. Hydrops aſcites & anaſarca.

Vidua quædam quadraginta jam annos nata, poſt varios fructus horarios circà autumnum incidit in quartanam intermittentem ſimplicem, ac circà ſolſtitium brumale in duplicem cum crurum gravitate, omniumque artuum dolore gravativo, præcordiorum anxietate, vigiliis, ſitique magnâ. Avidè ſerum lactis ebutyrati calefactum ad pellendam ſitim paroxyſmo adventante uſurpavit; undè primò pedum, mox & crurum tumor ſubſecutus eſt. Vocatus, omnia ferè liquida interdixi, ac ſitim tol- Vidua poſt varios fructus horarios &c. aſſumtos. Primò in quartanam ſimplicem dein duplicem cum pedum cru-

rumque tumore &c. incidit.

tollendi gratiâ, adventante nempè paroxysmo (maximâ enim tum affligebatur siti) scrupulum lapidis prunellæ cum sitis levamine exhibui, tumque de hâc mixturâ singulis horis duo cochlearia & quater tribus antè paroxysmi febrilis invasionem horis sequentem pulverem assumpsit.

Interdictis plerisque liquidis.

Mixturâ diaphoretico-antiscorbuticâ.

℞. Aq. card. bened.
Cochlear. ana ℥iij.
Theriacal. simpl.
Spir. antiscorbutic. p. 399. descript. ana ℥ß.
Contrà anxietat. in superioribus tradit. ℥ij.
Salis armoniac. aromat. sæpius præscript. gutt. xxx.
Laud. opiat gr. ij.
Antim. diaphor. ℈ß.
Syrup. papav. errat.
Ex succo card. bened. express. parat ana ℥v.
MS.

Et pulvere sudorifero usâ.

℞. Sal. armon.
Lap. prunell.
Ocul. cancr.
Antim. diaphor. ana gr. xv.
Ol. cort. arantior. still. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Posterior quartana evanuit.

Post tertiam mixturæ & quartam, ut dictum, pulveris iterationem (undè copiosus semper secutus fuit sudor) circà solstitium brumale quæ accesserat quartana evanuit, ac prior valdè fuit diminuta. Quare quoque non nisi unâ posteà usa fuit mixturâ, ac se jam curatam esse putavit. Evenit verò post mensem circiter ut frigidiori aëri sese exponeret, undè ingens primò lumborum, mox & totius corporis frigus cum graviori ac intolerabili siti exortum. Iterum ergò loco calefacti lactis ebutyrati seri, frigidum lac ebutyratum affatim hausit, ac intrà duas hebdomadas talem crurum tumorem contraxit, ut nec pedibus incedere nec per cubiculum meare posset. Quare iterum

Sed aëri frigidiori se exponens.

Et lac ebutyratum frigidum hauriens.

rum vocatus, interdictis denuò omnibus liquidis, lapidem prunellæ in dictâ dosi cum levamine exhibui, & post mixturæ dictæ secundum haustum sequentem pulverem purgantem dedi

In maximum crurum &c. tumorem denuò incidit.

℞. Resin jalapp.
Diagrid. ana gr. vij.
Tartar. vitriolat.
Sal. armon. ana ℈ß.
Ol. cort. arantior. still. gutt. ij.
MS. F. Pulvis.

Quare pulverem purgantem cum levamine usurpavit.

Hoc pulvere septies alvum deposuit, ac multa aquea excrevit, remanente tamen crurum tumore. Flocci pendens monita, serum lactis ebutyrati cum acetosæ foliis coctum indies iterum usurpavit: undè intrà mensem tantus totius corporis tumor, ventris cum gravitate distentio, respirandique difficultas suborta est, ut neutiquam decumbere, verum semper ferè erecta sedêre coacta fuerit. Accersitus visitare nolui; consanguineorum tamen precibus motus accessi, tum verò omnia liquida & quicquid morbo contrarium judicarem, se repudiaturam pollicita est. Quare cibos euchymos & eupeptos sicciores assumendos & post pastum non nisi vinum medicatum sequens usurpare jussi, & hoc decoctum dedi

Verum in dictâ iterum peccans.

In anasarcam incidit.

℞. Rad. ireos nostrat. ℥vj.
Petrosel.
Angelic. ana ℥ß.
Fol. laur.
Soldanell.
Agrimon.
Rut. ana M. j.
Cortic. median. sambuc.
Summit. centaur. min. ana M. iß.
Bacc. junip. ℥ß.
Sem. fœnic. dulc.

Verum decocto aperiente diuretico ac diaphoretico, &c.

Urtic. roman. ana ʒij.
Cinam. acuti. ℥ß.
Rasur. lign. guajac. ℥v.
Affundantur rasuræ guajaci spiritus baccar. juniperi ʒiv. aq. petrosel. ℥xv. mixta ac in digestione per viginti quatuor horas jam posita, per tres, vasis optimè clausis, horas coquantur, tumque dicta simplicia incisa atque contusa addantur, affundanturque vini rhenan. pint. iiij.
Vasisque iterum clausis, coquantur per duas tresve horas, colaturæ add.
Spir. diaphor. p. 469 & 470. tradit.
Aq. diuretic p. 652. & 653. descript. ana ʒiß.
Spir. sal. armon. aromatic. jam jam citat. ʒi.
Syrup. quinque radic. ʒiij.
MS. pro Apozemate.

℞. Rad. angelic.
Enul. campan. ana ʒiij.
Armorac. ℥ß.
Fol. menth. crisp.
Lauri.
Rutæ ana M. j.
Sem. fœnic. dulc.
Nasturt. ana ʒiij.
Bacc. junip. ʒvj.
Flaved. cortic. arantior.
Macis ana ʒij.
Cinam. acut. ℥ß.
Concisis atque crassè contusis affund.
Vin. rhenan.
Gallic. ana pint. iß.
Stent in loco calido, vasis optimè clausis, per triduum quatriduumve.

Nec non vino medicato.

De

De superiori decocto manè & vesperi uncias duas ac de vino medicato totidem post pastum assumsit ac subindè tincturam jalappæ vel pulverem purgantem dictum usurpavit, ac horum medicamentorum beneficio, urinas admodum copiosas excrevit, subindè quoque sudavit, tandemque nempè post aliquot septimanas à gravi hâc anasarcâ fuit curata.

Tincturâ jalappæ &c.

Curata fuit.

5. *Hydrops uteri, tubarum Fallopianarum & ovarii.* Quæ hydropis species difficulter cognoscuntur aut saltem ab aliis distinguuntur, & non minus difficulter curantur; & si curabiles sint, diureticis imprimis perfici, omnes pænè testantur practici; quos inter *Alexander Massaria, Rodericus a Castro de morbis mulierum, Daniel Sennertus* &c. valdè diuretica laudant; Qui ex *Avicennâ, Rhasi, Aëtio, Hippocrate, Galeno* aliisque harum hydropis specierum definitionem, causas, signa, prognosin ac curationem, variasque historias & observationes referunt; non incongruum etiam duximus, historiam non tantum hujus hydropis speciei, sed & simul de calculis in vesicâ bilaria ejusdem ægræ repertis aliquid commemorare ac figuris demonstrare; idque imprimis quia in superioribus paginâ nempè 229. §. 1. mentionem fecimus de calculis in folliculo fellis, ac polliciti fuimus historiam notatu dignam, figuramque eorum BENEVOLO LECTORI tradere.

Hydrops uteri, tubarum fallopianarum & ovarii

Primæ illius speciei ut & calculorum in vesicâ bilariâ historia.

Memini antè triginta circiter annos *Clarissimum Doctissimum & nunquam satis laudatum ac optimè de Medicinâ meritum virum Dominum Franciscum de le Boe Sylvium P. M. quondam in Almâ hâc Academiâ Lugduno-Batavâ Professorem longè dignissimum præceptorem nostrum æternum honorandum*, in theatro nosocomico tubas fallopianas demonstraturum in testiculis cujusdam fœminæ bullulas, tubercula vel extuberantias quasdam aqueas inveniisse, quas tum hydatides nominabat (tales etiam vel similes observasse ac vidisse in testiculis femineis testantur *Joannes Bauhinus, Schenkius in ob-*

In testiculis femineis bullulæ aqueæ à nonnullis repertæ olim hydatides dictæ lymphâ subsalsâ repletæ.

Digitized by Google

observationibus, Alexander Massaria, Daniel Sennertus &c.) inque his lympham limpidissimam leviter salsam vel subsalsam observasse quam plurimi tunc temporis medicinæ tyrones nobiscum gustarunt; quas tamen hydatides posteà Anatomici ova esse demonstrare conati fuere; verum illa jam prætereo, quia propriè non sunt hujus fori, observationem enim hìc tradò, non Anatomicorum disputationes tracto.

Jam ova ab Anatomicis nominantur.

Mulier ergò quadraginta octo annos nata, novem liberorum mater, valdè melancholica, menstruis antè biennium benè adhuc fluentibus, ex tristi & inexspectato nuntio ità mente fuit turbata, ut mox animi deliquium per horam circiter fuerit passa, menstruis simul oppressis, vena mox ipsi etsi secta & sequenti die iterata fuit, & varia posteà remedia ob menstrua suppressa adhibita; nihil tamen profectum, tandem pessarium in vaginam uteri intrudendum, nescio cujus consilio, ex radice ellebori albi, myrrhâ, castorio & succo rutæ paratum (in menstruis suppressis non contemnendum reverà remedium) adhibuit, undè magnam primò irritationem, posteà dolorem, ac tandem condylomata quædam in vulvâ sensit; quare obstetricem accersivit, quæ dicta Medico ac Chirurgo indicavit, & brevi medicamentis internis externisque acrimoniam demulcentibus leviterque adstringentibus siphone injectis ab iisdem fuit liberata; verum hisce etsi jam curata, sæpius conquesta fuit de dolore quodam oppressivo ac gravativo in hypochondrio & expansione quâdam suprà os pubis, & dolore indies ingravescente; plurimas noctes inquietas insomnesque traduxit ac infimum ventrem intumescere & duritiem quandam in dicto hypochondrio observans, de alvo adstrictiori, siti, respirationeque difficiliori conquerebatur; imò singulis ferè mensibus ictero laborabat. Verum assumto eà de causâ decocto radicum lapathi acuti, graminis & seminis cannabis cum tincturâ tartari brevi fuit ab ictero liberata. Sed & facilè recidivam passa est; imò quoties ictero laborasset, toties abdomen magis

Mulier ex tristi nuntio in animi deliquium & suppressa menstrua incidit.

Pessario ex radice ellebori albi &c. fuit usa.

Undè condylomata &c. in vulvâ exorta ac posteà curata.

Remanente dolore gravativo & expansione &c. suprà os pubis.

Sæpius ictero quoque laboravit.

Pag. 689.

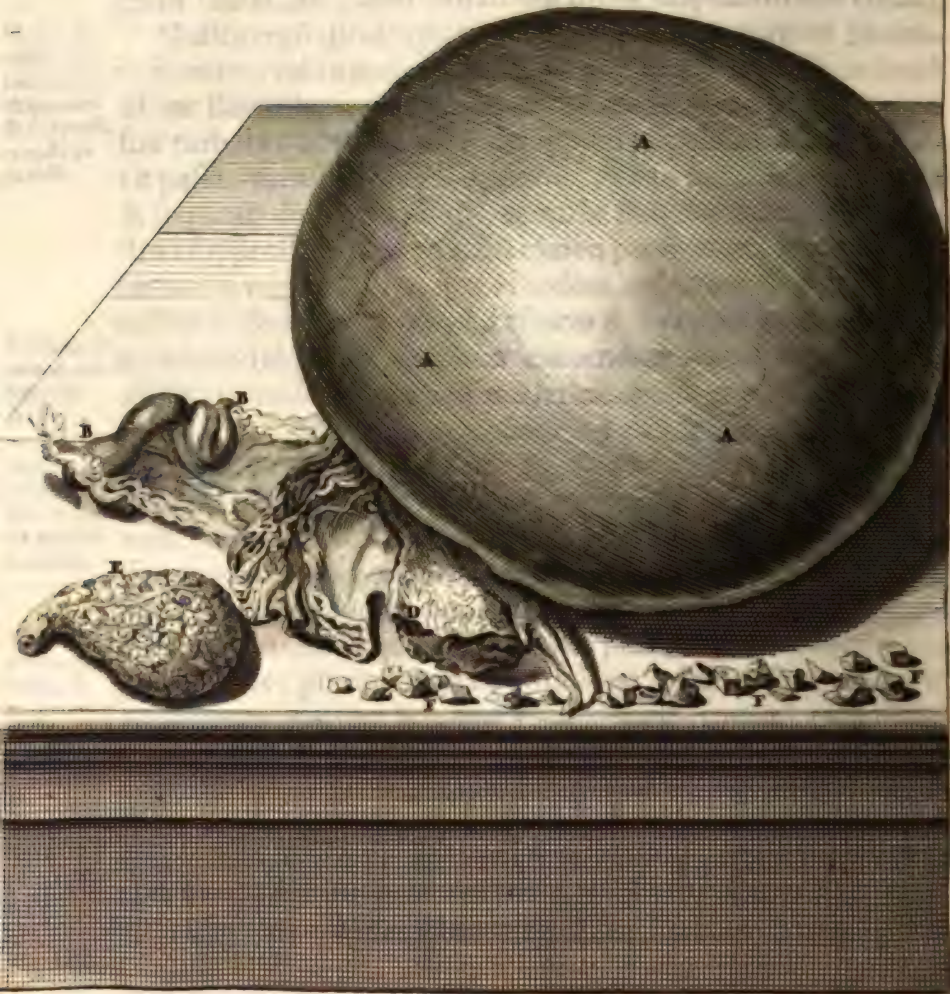

gis intumescere non tantum videbatur sed ipsamet observabat, donec tandem febri quotidianâ continuâ aliquandiu correpta intrà tres septimanas tota hydropica ac icterica facta fuit, omnibus tum medicamentis jam repudiatis, per biennium adhuc miserè vixit, tandemque fatis cessit.

Tandem et febri quotidianâ continuâ hydropica ac icterica facta, diem obiit.

Hujus defunctæ (consensu consanguineorum) cadavere aperto, nil nisi hepar parum induratum, imprimis quoad partem gibbosam, vesicam bilariam magnam centum & sexaginta calculis triangularibus & quadrangularibus &c. (juxtà nonnullorum Medicorum sententiam diuresin ac diaphoresin excitantibus; quod tamen ego nunquam ità observare potui, sæpius etsi experimento facto) sed diversæ magnitudinis refertam; nec non tubam fallopianam sinistram valdè extensam, ità ut uterum, vesicam urinariam &c. videre nequirent adstantes, ex quâ, levi factâ incisione, lympha s. aqua subflava & salsa urnam excedens effluxit: miratu dignum casum nobis narravit & delineationem ejus ostendit *dexterrimus ac perspicacissimus D. Abrahamus Cyprianus Anatomiæ Frankeræ Professor, amicus noster integerrimus*, hydropis nempè ovarii, ex quo ad quinque urnas serum post mortem extraxit. *Nicolaus Tulpius observ. medicar. lib.* IV. *observat.* XLIV. utrumque uteri cornu novem libras aquæ purisque continuisse tradidit.

In hujus defunctæ cadavere hepar indu-ratum.

Vesicam bilarium calculis repletam.

Et tubam fallopianam aquâ subsalsâ repletam ac urnam excedentem inveni.

Promissis quia stare debeo, en totam calculorum in folliculo fellis repertorum, & hydropis tubæ fallopianæ cum utero & vesicâ, non verò reliquorum intestinorum delineationem.

Tubæ fallopianæ aquâ repletæ.

A. A. A. Tuba fallopiana sinistra, in tantam molem lymphâ extensa,

B. B. Tuba fallopiana dextra cum vasis &c. naturalis.

C. Uterus.

D. Ejus vagina.

E Vesica bilaria calculis variis oppleta.

Et calculorum in vesicâ bilariâ delineatio ac figura.

F. F. F. Calculi extrà vesicam bilariam triangulares, quadrangulares &c.

Febres continuæ lymphaticæ & intermittentes.

6. *Febres continuæ lymphaticæ ac intermittentes pleræque præsertim parum jam declinantes*, lympha enim per diuretica tutò educitur, & pituitosi &c. humores in intermittentibus peccantes diureticorum beneficio simul & inciduntur, solvuntur, attenuantur, &c. sicque ad urinæ vias propelluntur, ac expelluntur. Ast *nota* non nisi universalibus præmissis & febribus jam declinantibus διαρητικά propriè dicta esse Præscribenda; gravia aliàs enim symptomata, pertinacesque aliquandò obstructiones indè productas fuisse Plurimi Practici testantur.

Obstructiones, pancreatis, epatis ac lienis.

7. *Obstructiones pancreatis, epatis, lienis*, teste *Capivaccio lib.* III. *practic. cap.* 25. *Savanarola* verò *tractat. vj. practic. major. cap. xv.* contrarium statuit, quia, inquit, materia peccans non per urinas sed per alvum leviori negotio secernitur; ast διαρητικά quia plerumque sunt spirituosa, volatilia, incidentia, aperientia ac attenuantia, optimè in obstructionibus conveniunt; aperiunt namque obstructiones materiamque obstruentem præparant ac incidunt, sicque (universalibus tamen non neglectis, humores enim benè jam præparati ac incisi necessariò per epicrasin sunt expurgandi) tutò citòque pertinaces illæ obstructiones curantur.

Colica passio, dolor colico-nephriticus.

8. *Colica passio, dolor Colico-nephriticus* quam *Galli colique graveleuse* nominant, à calculo renum distinguere aliquandò difficillimum est; ità enim signa sibi sunt similia, ut ipse *Galenus lib.* II. *de locis affectis cap. v.* sibi hoc contigisse fateatur; vomunt enim in colicâ passione ut & in verâ nephritide, biliosa ac crassa, si malè sit constitutus ventriculus, si verò benè, nauseam & inanes vomendi conatus patiuntur; differentiam inter colicum dolorem ac nephriticum vide sis p. 408. 409. & 421. & 422. in colicâ passione διαρητικά imprimis si simul quodammodò spirituosa volatilia aromatica convenire satis constat, quia pituitam viscidam incidunt, flatus dissipant, sicque incisa attenuata pituita tenax ac viscida

&

& cæteræ concomitantes hunc affectum producentes causæ per urinæ vias expelluntur, hâcque ratione (cæteris tamen non neglectis) non tam facilè paralysis ut post colicos dolores subindè evenit, producitur (de quâ paralysi vide sis §. sequentem nec non *Georgium Horstium problemat. medicor. dec.* 11. *Quæstion. viij. p. m.* 71. 72. & *seq.*) ast citius plerumque, diuretica nempè cæteris medicamentis anticolicis si admisceantur, curantur: quare sequentes multarum loco historias hisce inserere libuit. Quare & qualia diuretica conveniunt.

Mulier quinquagesimum agens annum, post solitò majores labores incaluit, seque aëri frigidiori exposuit, undè ventris tormina quædam circà noctem habuit. Quare cochleare unum alterumve spiritus anisi assumpsit, ast pro levamine nausea indè creata est; ac de ingenti ventris distendente & lumborum gravativo dolore brevi conquesta: manè accersito & affectus hujus causam indaganti, dicta symptomata, ac subindè dolorem lumborum se observasse, urinamque instar aquæ limpidissimæ sæpius & plerumque excrevisse ægra retulit. Jam verò urinam turbatam crudam observavi sed absque ullo sedimento, quare primò hoc enema præscripsi, & sequentem mixturam dedi Mulier ex labore calens. Frigori se exposuit. Undè in dolorem colico-nephriticum incidit.

℞. Decoct. emollient. & carminativ. ℥vij.
Elect. diaphœnic. ʒx.
Ol. chamom.
Laurin. ana ʒv.
Sal. gemm. ʒß.
MS. F. Clyster pro fœminâ. Quare enema flatus discutiens fuit injectum.

℞. Aq. baccar. junip. ℥iß.
Cortic. arantior.
Fœnicul. ana ℥j.
Spirit. anticolic. in superioribus tradit. ʒß.
Nitri dulc. aromat. sæpius jam præscript. ʒß.
Tinctur. diuretic. ʒβ. Et mixtura anticolico-nephritica præscripta.

Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. junip.) ſtill. anagutt. iij.
Cortic. arantior.)
Syrup. papav. errat. ℥j.
MS.

Cum ſucceſſu. A clyſtere bis multis cum flatibus alvum depoſuit, & poſt uſurpatam hanc mixturam, flatus magnâ copiâ emiſit ac ſabulum multum cum urinâ reddidit, quare & clyſterem & mixturam iteravi, undè majori copiâ urinam ſabulumque excrevit, dolorque colicus ac nauſea evanuêre, remanente tamen lumborum dolore quodam gravativo & jam remiſſius jam verò acrius affligente. Tumque iterum urinam inſtar aquæ limpidæ cum paucis arenulis excrevit, quare decoctum p. 653. & 654. deſcriptum dedi, quod per ſeptimanam tali cum ſucceſſu uſurpavit, ut varios parvos calculos, arenulas, viſcida tenacia, &c. quotidiè magnâ copiâ cum urinâ & propemodum ſine dolore excerneret, ac diu libera à nephritico colicoque dolore eſſet.

Quibus iteratis.

Ac decocto diuretico aſſumto.

Ab omni dolore &c. fuit liberata.

Vir dolore colico-nephritico laborans. Vir quadraginta duo annorum, ſæpius dolore colico-nephritico cum nauſeâ, ſubindè & vomitu bilioſorum ac pituitoſorum viſcidorum ſed rarius laborans, ſemper injecto vulgari enemate emolliente & carminante ac ſequenti decocto ad uncias tres ter quotidiè calidè uſurpato, brevi ab omni dolore &c. fuit liberatus,

Enemate.

℞. Radic. alth recent. ℥iij.
liquirit. exteriori cortice liberat. ℥ß.
Hord. mund. ad crepat. cocta
Cicer. rubr. ana ℥j.
Sem. nymph.
Violat. purpur.
Fœnicul. dulc. ana ℥iij.
Malv.
Papav. alb. ana ℥ijß.
Baccar. junip. ℥ß.

Et decocto. Curatus.

Ei-

Ficuum ping.
Fruct. alkekeng.
Sebesten ana no. v.
Flaved. cortic. arantior. ℥ij.
Concis. & contus. coq. in s. q. aq. pur.
Colatur. pint. ij. add.
Syrup alth. Fernel.
Quinque radic. ana ℥jβ.
MS.

Interim nonnunquam ex vino usus fuit tincturâ tartari cum vino præparatâ, & plurimum ambulavit, cavendo a piscibus marinis, & omnibus sale aut fumo induratis.

9. *Paralysis ex colicâ vel post colicam biliosam*, ut plurimi Practici volunt, de hoc affectu vide sis quæ dicta sunt p. 408. hanc paralysin *D. Sennertus*, *Crato*, *Horstius*, *Piso*, *Willis &c.* satis accuratè & laboriosè causas ejus indagando descripserunt. Omnibus in confesso est, nephriticos aliquandò fieri arthriticos, verum rarius ex colico dolore paralysin exoriri, etsi nonnulli frequentem esse autumant, liberè confiteor in totâ meâ praxi non nisi ter eam vidisse ac quoque bis tantum præfuisse. Diuretica verum non vulgaria nec acria sed volatilia incidentia, specificis cephalicis blandis mixta, ut & enemata & diaphoretica lenia quammaximè convenire unanimiter omnes testantur Practici; sed imprimis notandum alvum clystere indies ducendam (ut loquitur *C. Celsus*) esse, ex hujus enim obstructione malum iterum valdè ingravescere *Crato observ. lib.* 2. rectè dixit. Non potui STUDIOSO LECTORI denegare clysma, mixturam & tincturam quas hoc in casu, etsi non sæpius summo tamen cum effectu hâc paralysi laborantibus exhibui

Paralysis ex colicâ vel post colicam biliosam.

Quænam illo in affectu conveniant.

2. Decoct. emoll. & carmin. vulg. ℥viij.
Benedict. laxativ. ℥ij.
Aq. vit. *Mathiol.* vel

Imprimis clysma.

Spirit. semin. anis. ʒij.
Therebinth.
Sal. volat. oleos. ana ʒβ.
Gemm. ʒj.
MS. F. Clyster.

Mixtura cephalico-diuretica.

℞. Aq. lign. Sassafras
Fœnicul. ana ℥jβ.
Majoran. nobil.
Roris marin. ana ℥j.
Ant' paralytic. *Amstelod.*
Tinctur. diuretic. sæpius citat.
Spirit. carmin. *Sylvii* ana ʒiij.
Sal. volatil. oleos. gutt. xxx.
Syrup. stœchad.
Quinque radic. ana ʒβ.
MS.

Ut & tinctura radicis NINSI S. NISI. &c.

℞. Radic. NINSI. s. NISI ʒij.
Pœon.
Angelic. ana ʒiij.
Folior. majoran. nobil. m. β.
Flor. roris mar.
Hyperic.
Stœchad. arabic. ana p. ij.
Summit. lavendul. p. j.
Baccar. junip. recent. ʒvj.
Semin. anis. stellat. Chinens. s. Badian. ʒij.
Castor. optim. ʒβ.
Concisis atque contusis affund.
Spirit. vini rectificat. pint. iij.
Vasis optimè &c. clausis infund. ac diger. in arenâ tepidâ per octiduum, & tinctura usui servetur.

Icterus.

10. *Icterus*, διυρητικά quia aperiunt ac incidunt, non mirum quod in ictero, ab obstructione plerumque producto, conveniant.

Ob-

Obſervationem unam atque alteram de ictero etſi in ſuperioribus dedi, & crambem biſcoctam apponere animus non eſt, non tamen potui præterire hanc unicam de ictero hiſtoriam, noſtro judicio, rariorem; quam verbo tantum quaſi exhibebo.

Mulier quadraginta octo, ni fallor, annorum, minimâ cujuſcunque generis dulcedine ſuffocatione hypochondriacâ valdè afficiebatur, ſæpius conquerens de compreſſione ac dolore in dextro, jam de gravativo & nonnunquam punctorio dolore in ſiniſtro hypochondrio; Quare variis fruſtrà aſſumtis, paroxyſmo febrili levi cum frigore incipiente ſed majori cum calore deſinente laborabat, totâ ſubſequente nocte de præcordiorum anxietate, dolore compreſſivo ac ſiti conquerens, manè libera à febre icterus non tantum in oculis ſed per univerſum corpus apparuit; varia ideò aſſumſit medicamenta tali cum ſucceſſu, ut intrà ſeptimanam icterus penè evanuerit; verum iterum febre iiſdem ſymptomatibus concomitantibus correpta, ac manè libera à febre denuò ictero conſpurcata fuit; quo iterum ferè curato, denuò ac eodem modo febricitabat, ac manè de novo icterica apparebat, & ſic quovis octavo, nono vel decimo die febricitabat & icterica fuit; *Hippocrates Lib. 1. Popular. ſect. iij. §. 24. & 25. pag. m. 671.* febrem illam nonanam longiorem nominavit, verum non lethalem; Idem quoque evenit huic fæminæ, præter omnium ferè exſpectationem ac plurimorum prognoſin, tandem quoque (ultrà ſemeſtre enim hoc modo laboravit) ſpontè abſque ullis medicamentis (maximè enim ab illis, quod plurima anteà aſſumſerat, abhorrebat) evaſit: verum notatu dignum, quod quoties ſequentem diuretico-febrifugum pulverem bis terve antè paroxyſmum febrilem aſſumſerat, toties nec anxietatem præcordiorum tantam, nec ſitim, & icterum quoque multò leviorem obſervaverit, imò ſæpius per duodecim & tredecim dies a febre fuerit libera.

Mulier ſuffocatione hypochondriacâ obnoxia.

In icterum univerſalem, febre deſinente mox incidit.

Idque ſingulo octavo, nono vel decimo.

Imò & ſubindè decimo tertio die.

4. An-

℞. Antimon. diaphor.
Ocul. cancr. ana ℈j.
Sal. absinth.
Scord. ana ℈ß.
Geniſt.
Sambuc. ana gran. xv.
MS. F. Pulvis. divid. in 3 doſ.

Quibus poſt ſemeſtre curata fuit.

Citius quoque liberata erat ab ictero aſſumto decocto lapathi acuti cum tinctura tartari & ſale geniſtæ.

Calculus ſabulumque renum & veſicæ.

11. *Calculus ſabulumque renum & veſicæ*, teſte *Daniele Sennerto lib. iij. practic. part. vij. ſect. 1. cap. vj.* nempè ſi jam moveatur lapis, motum enim tum adjuvant διαρρηκτικά cum calida tum frigida tum temperata; quare etiam *Heurnius in prax. medic. lib. ij. cap. xij. in paroxyſmo* diuretica auxiliari dixit; præſertim doloribus jam aliquantulum lenitis viiſque jam lubricatis, laxatis ac quaſi amplificatis & inflammatione non impediente ea; tum enim tempeſtivum eſſe urinam cientia exhibêre, legimus apud *Donatum Anton. ab Altomari part. ij. de medend. humani corporis malis cap. de renum calculo.* propriè tamen dicta diuretica quia ſunt calida & ſicca *Horatius Augenius tom. 1. epiſt. iv. lib. xij.* omninò improbat; in principio devitanda ſuadet *Hartmannus in praxi chimiatricâ capite de renum calculo*, quia, inquit, humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt, & dolorem augent, quare quoque dixit *Samuel Schonbornius in manuali medicinæ Practicæ Galeno-Chymic. p. m.* 169. lithonthryptica antè doloris mitigationem ac corporis purgationem adhibita, malum exaſperare, quia materia peccans magis ad locum affectum defertur. Concludit itaque *Georgius Horſtius problemat. medicorum dec. viij. quæſt. v. p. m.* 214. dicens: patet igitur talia (ſcilicet propriè dicta διαρρηκτικά & calculum vulgò dicta frangentia) non convenire, niſi calculo jam rupto, & in partes minimas redacto (*aſt quiſnam quæſo hæc poteſt?*)

quo

quo tempore neceſſarium eſt, ut naturam adjuvemus, ut à viis & receptaculis urinariis per diuretica medicamenta peccans materia purgetur.

Calculos minoris magnitudinis ex renibus per ureteres ſponte vel diureticorum vi ac emollientium in dolore nephritico clyſterum adhibitorum, viaſque urinarias lubricantium ac aperientium &c. medicamentorum aſſumtorum energiâ, non tantum in veſicam depelli, ſed & ex veſicâ in penis urethrâ ob magnitudinem in viris vel puerulis ſæpius aliquamdiu relinqui & retardari, quotidiana conteſtatur experientia; Quos calculos nonnulli, diureticis expellere vel cathetere aliſve inſtrumentis repellere vel ſuctu extrahere vel juxtà methodum Medicorum Ægyptiorum per inflatum ſpiritum urethram duntaxat dilatando, calculum elicere (hujus beneficio majores non tantum ex urethrâ ſed & ex ipſâ veſicâ ab Ægyptiis elici calculos teſtatur *Proſper Alpinus Medicinæ Ægyptiæ lib.* III. *cap.* XIV.) ſæpius verum aliquandò & pluries ſummo cum dolore & tamen fruſtrà conati fuere; Quos plerumque breviter & mox curavimus, factâ nempè in urethrâ (digitis alterius manus calculum leviter comprimendo) inciſione, eo in loco, ubi calculus hæret, & ſponte quaſi tum elabitur calculus, dolorem anteà intolerabilem, iſchuriam & ſimilia ſymptomata excitans; vulnuſque ſecundum artem tractando brevi ſanatur: obſervatione unâ atque alterâ figuriſque dicta illuſtraſſem, ni ſatis clarè & diſtinctè, noſtro judicio, LECTORIBUS STUDIOSIS hanc operationem tradidiſſem.

Calculis in urethrâ contentis.

Levi inciſione in urethrâ factâ, mox ab iiſdem liberati pueri vique.

12. *Dyſuria*, referente *Donato Antonio ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis capite de dyſuriâ.* in dyſuriâ, *inquit*, medicamentis iis utendum, quæ urinam ciendi vim habent: *Salius* verò *in annotat. in Altimar: cap.* 97. non ità convenire dixit, quia, inquit, copioſam materiam ad locum affectum ducunt, qui cum ſit debilis & malè poſſit excernere, magis ex hâc materiæ copiâ affligetur, quod

Dyſuria

Heurnius quoque lib. iij. method. ad praxin. cap. viij. contestatur: abstinendum in dysuriâ ab aperientibus & nimis detergentibus *Rondeletius method. curand. morb. cap.* 51. suadet, quare quoque *Dionysius Fontanus lib. iij. de morborum internorum curatione cap. xxxv.* docuit medicamentis fortibus non tentandum esse, nec acribus, nec compositis, quoniam inquit, majorem acrimoniâ inducunt, sed è contrà lenibus & simplicibus.

Ischuria. 13. *Ischuria*, hujus affectus causas varias enumerant Auctores; ad quos Benevolum Lectorem relegamus.

Vesicæ nimiâ repletione exorta. Vidimus ischuriam ex urinâ in vesicâ per quatriduum retentâ & immodicè repletâ exortam, omnibus internis externisque frustrà adhibitis, tandem beneficio catheteris ad tres pintas unâ vice ex vesicâ urinariâ, ac post duodecim horas iterum ad pintam unam & sequenti die ad semipintam urinam effluentem sicque curatam; verum nullâ in vesicâ existente urinâ, nonnullos intrà octiduum extinctos, *nonnullos* undecimo, decimo tertio, imò decimo quarto die curatos & ex toto iterum convaluisse observavimus. *Nicolaus Tulpius* de juvene mentionem facit, cui per integros octodecim dies urina stagnaverat, uberiori hæmorrhagiâ narium vel frequenti in habitu corporis macularum eruptione curato. *observat. medicar. lib.* II. *cap.* XLIII. *p. m.* 175. verum eodem capite historiam narrat de Theologo quodam britannico ischuriâ lunaticâ laborante, cui urina supprimebatur quolibet fermè plenilunio, cum insigni angustiâ & evidenti corporis incendio: qui neque urinam excernebat nisi declinante lunâ vel venâ sectâ in brachio; tum enim mox lotium reddebat, in cujus quoque cadavere pelvis renis sinistri in tantam amplitudinem excreverat, ut commodè suppleret vicem vesicæ urinariæ.

Beneficio catheteris urina ad tres pintas ex vesicâ extracta.

Iuvenis ischuriâ per 18 dies laborans hæmorrhagiâ narium &c. curatus.

Ischuria lunatica venæ sectione vel plenilunio curata.

Dicta exemplo uno atque altero adhuc illustrabo.

Vir ischuriâ affectus. Vir sexagenarius alvo adstrictâ sæpius & subindè simul ischuriâ laborans, cæterum sanus, assumto elixire salutis anglico. p. 193. descripto se ipsum multoties curaverat; in idem ma-

malum denuò incidens, tincturam illam anglicam non assumsit, naturam enim nimis assueturam putans & sponte quidem se alvum depositurum, qui etiam tertio die alvum sed difficulter deposuit, remanente urinæ non tantum difficultate sed & ejus tandem suppressione, quare denuò elixir dictum, imò & spiritum oleumque baccarum juniperi & quidem nimis copiosè sexies, septies, octiesve de die per quatriduum, sed frustrà assumsit; Accersito mihi quæ acciderant referebat, item nullum se intrà quatriduum reddidisse lotium, nullamque tamen observare circà os pubis gravitatem vel ullum incommodum, quod tamen semper senserat ischuriâ laborans, bono cum esset animo, neutiquam sitibundus; intellectis supradictis mox catheterem introducendam necessarium duxi, sed nihil omninò in vesicâ Chirurgus observabat; Quare enema præscripsi, & post meridiem venam in brachio ac sequenti die in altero aperire jussi; Sequentem quoque mixturam cochleatim assumsit, corpore plus solitò & vehementer moto

Nullâ in vesicâ urinâ repertâ.

Venæsectione.

Clystere.

℞. Aq. petroselin.
Matricar. ana ℥ij.
Gramin. ℥iß.
Anti-nephrit. Amstelod. ℥ß.
Diuret. p. 652. descript.
Spirit. diuretic. sæpius præscript. ana ℥iij.
Test. ovor. calcinat. ℥j.
Sal. genist.
Sambuc. ana ℈j.
Ol. bacc. junip. gutt. vj.
Syrup. quinque radic.
Alth. Fernel. ana ℥ß.
MS.

Mixturâ diuretic.

Diæta erat liquida, diureticis nempè apio, petroselino, urticâ &c. condita; vinum rhenanum tenue & similia sumebat. Varia quoque adhibita fuere purgantia eaque acriora, al-

Variisque aliis frustrà usurpatis.

vumque indè ſemper dejicientia, varios & diverſos etiam pulveres, quos inter p. 656. & 657. &c. deſcriptos, nec non aſellos pulveriſatos ex vino rhenano & neſcio quæ non aſſumſit; verum non tantum fruſtraneo eventu ſed ſeptimo poſt iſchuriam die nihil omninò obſervare & brevi jam plenam curationem ſperare dixit; aſt ſequenti nocte valdè debilis ſingultu variiſque inſomniis ac ſubindè motu convulſivo in carpis afficiebatur. Manè valde ſoporoſum, ſubindè nervorum contractionem &c. obſervabam, atque ideò Amicis brevi diem obiturum indicabam: à meridie quoque ejus dieī vitam cum morte commutavit; ſicque videmus omnem etſi Medicus opem navaverit.

Diem obiit

Non eſſe in Medico, ſemper relevetur ut æger.

Faber ferrarius triginta ſex annos natus, iſchuriâ dictiſque ſymptomatibus penè omnibus concomitantibus laborans, præterquam quod de dolore quodam maximè diſtendente in utriſque hypochondriis conquerebatur, ac intrà octiduum nec alvum nec urinam reddiderat; erat jam proclivis ad ſomnum ac ſingultu ſubindè afficiebatur. Vocatus ſtatim quoque enema præſcripſi, & catheterē in veſicam manu Chirurgi intruſâ exploravi, an urinâ deſtituta eſſet veſica, ſed vacuam inveni, ità ut guttula una ne quidem efflueret; Quare mox venam in brachio aperire juſſi, mixturamque modò præſcriptam dedi. Decimo morbi die inſignem gravitatem non nihil doloroſam in infimo ventre obſervare ſe retulit, quare fomentum ex diureticis flatuſque diſcutientibus calidè regioni pubis adhibendum præſcripſi, ac poſtero undecimo nempè morbi die lotium reddere cœpit, verum parciſſimè, tumque ſtranguriâ quaſi laborare ſe dixit, hinc ſpem curationis affulgere ægro ac amicis indicabam, ac jam imprimis corpus eſſe movendum quantum poſſibile & medicamenta accuratè uſurpanda monui, ad amuſſim quoque ipſe obtemperavit, ac veſperi ſummo cum levamine lotium copioſiſſimè per horæ quidem quadran-

Faber ferrarius iſchuriâ &c. laborans.

Venæ ſectione.

Mixturâ diureticâ.

Fomento pubis regioni impoſito

Undecimo morbi die urinâ affatim redditâ, curatus.

drantem continuò reddidit, quod etiam ſtatim mihi indicabant; æger verò lætitiam ac levamen in reddendâ urinâ verbis vix effari poterat; curatus poſteà mihi ſummas egit gratias.

Eodem affectu fœminam viginti quatuor annorum laborantem, iiſdem penè medicamentis, eodem anno curavi, quæ jam ſana ſuperſtes eſt.

14. *Podagra*, teſte *Cratone apud Scoltzium Conſil.* 352. ubi docuit nullum præſtantius contrà podagram eſſe remedium, quàm, quod urinam ut & ſudores movet. Podagram à ſero ſalſo produci alibi jam probavimus, ſerumque ſalſum citius per διυρητικὰ poſſe expelli quam per alterantia temperari, ſatis ex jam dictis humoribus indicantibus probatum: aſt *nota, omne nimium naturæ eſſe inimicum.* Podagra.

MORBI, *& ſub his comprehenſa* SYMPTOMATA, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *non ità conveniunt, aſt plerumque (imprimis acria ac calida aut vehementiora ſi eadem exiſtant) nocent, ſunt*

Morbi ac ſymptomata in quibus diuretica non ità conveniunt, ſunt

1. *Febres ardentes*, διυρητικὰ enim plerumque ſunt calida, acria, ſpirituoſa, &c. quæ non niſi febres ardentiores, vigilias, capitis dolores pulſantes, phrenitidem, ſitim æſtumque intolerabilem, &c. facilè producerent, ægroſque hâc methodo de medio tollerent, contraria contrariorum non verò ſimilia ſimilium medicamenta eſſe, legimus apud *Hippocratem lib. de flatibus ij. §. 15. p. m.* 401. acria namque ac bilioſa in febribus ardentibus peccare nemini non innoteſcit: non ergò curari poſſunt per acria, calida, ac ſpirituoſa. Febres ardentes.

2. *Peſtis, ac peſtilentiales febres*, quare dixit *Ambroſius Paræus lib. xxj. cap. xxxvij.* in peſte omninò abſtinendum eſſe ab acrioribus diureticis, cum præſertim in veſicâ inflammatio ſubeſt: quis quoque concipere valet venenum maximè acre ac qualitate, neutiquam verò quantitate, peccans per diuretica calida acria poſſe expelli vel temperari; prætereà Peſtis ac febres peſtilentiales.

maximè inconveniens eſt, acre aliquod vires ſtatim omnes tollens, vimque omnibus partibus principibus inferens, ab exterioribus minus nobilibus periculoſiſve, ad interiora nobiliora repere. Quid enim aliàs indè exoriri poſſit, quam dolores intenſiſſimi, inflammationes graviſſimæ, imò & gangræna ſphaceluſque renum ac vaſicæ?

Febris hectica. 3. *Febris hectica*, non enim & hìc conveniunt exſiccantia, calefacientia acria; verum humectantia, parum refrigerantia, ac humorum omnium acrimoniam temperantia medicamenta præſcribenda, plura de hac febri qui deſiderat, legat modò præcedentia.

Tabes. 4. *Tabes*, διαρρηκτικά acria, calidiora, &c. magis corpus exſiccant, humorumque acrimoniam adaugent, non verò temperant nec moderatè leniunt aut humectant.

Empyema. 5. *Empyema*, legitur enim apud *Galenum v. de ſimplic. medic. cap. xiij.* in empyemate inepta eſſe: nonnulli verò contrarium ſtatuunt, ac inquiunt (juxtà illud *Hippocratis* quò natura vergit eò ducenda per loca convenientia *aphor.* 21. *ſect.* 1.) neceſſariò in empyemate diuretica eſſe adhibenda; naturam enim in empyis per urinarias vias pus evacuaſſe ac empyos curatos fuiſſe quorundam obſervationes teſtantur; ſi autem naturam hoc agere obſervemus, quare & *Medicis naturæ miniſtris* & idem non eſſet licitum: ajunt quoque eſſe convenientiſſima, neminem negaturum. Naturam enim & per has vias eoſdem ſanare Plurimi confirmant; verum natura ſubindè per has illaſve vias aliquid ſibi contrarium expellit, aſt Medicis an idem ſit licitum, adhuc *ſub judice lis eſt.*

Dyſenteria. 6. *Dyſenteria*, acria namque hoc in affectu peccant, acriaque ſi exhiberentur adhuc διαρρηκτικά dolores majores, excoriationem graviorem, ſicque exulcerationem vel difficulter vel neutiquam ſanabilem producerent. Rectè ideò *Daniel Sennertus lib. iij. part. ij. practic. ſect. ij. c. 7. ſtatuit*, in dy-

dyſenteriâ nullo modo diuretica eſſe exhibenda, præſertim in morbi principio & antequam corpus benè purgatum ſit: ne, *inquit*, materia, dum ad renes tendens epar tranſit, ei aliquod damnum afferat: idem propemodum legimus apud *Guilhelmum Fabritium Hildanum in tractatu ſuo lectu digniſſimo de dyſenteriâ cap. ix. dicens*, in principio morbi, & antequam corpus optimè purgatum ſit διυρητικὰ non ſunt exhibenda, ne acris & maligna materia, dum ad renes fertur & tranſeundo per venas meſeraicas & hepar, iis viſceribus damnum aliquod majus & primario morbo pejus inferat; ſed & hoc Auctoribus probandum relinquo.

7. *Paſſio iliaca, ileos, volvulus*, χορδαψὸς in hoc affectu diuretica non ità convenire eſt in confeſſo, quia plerumque acria vel volatilia &c. exiſtant. Niſi à ſtrangurià fuerit exortus, nam liberantur a dicto morbo ſi febris ſuperveniat & urina copioſa fluxerit, *teſte SENE aphor. 44. ſect. vj.* verum in hoc affectu imprimis clyſteres, purgantia lenientia, globuli aurei, mercurius crudus &c. conveniunt. Paſſio iliaca, Volvulus &c. A ſtrangurià exortus diureſi curatur.

Medicorum Practicorum eſt omnibus ſuccurrere ægris, hos inter miſeros excellunt *ileo* à nonnullis *miſerere mei* eâ de cauſâ dicto laborantes, in quo affectu non tantum omnia aſſumta per ſuperiora vomitu rejici, verum & ipſa ſtercora imò & injecta clyſmata ac ſuppoſitoria Practicorum obſervationes abundè teſtantur; non mirum ergò quod hunc morbum curare non tantum neotericis ſed & veteribus Medicis (imprimis quia omnibus remediis, internis externiſque etſi potentiſſimis hic morbus utplurimum illuſerit, ac omnes penè hoc affectu miſerè diem obierint) cordi fuerit. Quos inter MAGNUS SENEX. *iij. morb. xv. §. 24.* qui follem fabrilem deſcripſit, cujus beneficio aër vel flatus in anum injectus inteſtina expanderentur, ſicque miſericordiâ dignus affectus curaretur; Verum alii *Medici* ex illo frigore majora tormina, dolores &c. proſpiciebant, ſicque ne ex uno malo in pejus, ſchyllam Stercora, imò clyſmata injecta in ileo vomitu rejecta. Follis fabrilis Hippocratis in ileo.

vi-

vitantes in charibdim inciderent, metuebant; Quare nonnulli propè ignem follem attollendo ac aëre calidiore implendo illud malum se superaturos putabant; Alii verò aliud quid excogitarunt; donec tandem quispiam (cujus nomen mihi hactenus innotuit) instrumentum quoddam proposuit, cujus beneficio fumus tabaci in anum aliquamdiu inflatur, sicque alvum flatusve dejiciant, frustrà clysteribus, apozematibus, purgantibus &c. anteà tentatis.

Dicta plurium loco observatione quâdam notatu dignâ illustrabo, ac instrumenta eorumque figuras ac methodum utendi, non tantum in hoc affectu, sed & pluribus aliis morbis ex alvo adstrictà &c. oriundis, maximè utilia, datâ occasione demonstraturus, lubens omnibus exhibeo.

Nobilis ileo laborans.

Nobilis quidam viginti circiter annorum, fructibus horatiis æstate plus solitò & avidè devoratis, circà medium autumni in ventris tormina, alvum adstrictam, tandemque dolorem circà umbilicum intolerabilem & maximè distendentem & subindè contorquentem, cum siti, vigiliis &c. incidit: Quare Medicus accersitus mox enema carminans, mixturamque flatus discutientem præscripsit; undè nec alvum deposuit nec flatus reddidit, verum dolores ità exacerbuêre de momento in momentum, ut vix amplius respirare posset æger, quare mox venæ in pede sectio sed frustrà fuit instituta, atqui tum consensu prioris Medici alium quoque vocarunt & Medicum, tumque consilio invicem habito, passionem iliacam metuentes fomentum ventri imponendum, clysterem acriorem ter quaterve de die injiciendum ac apozema carminans aperiens simulque purgans præscripserunt; verum ex hisce omnibus nec alvum deposuit nec flatus reddidit, tumque globulum aureum jussu Medicorum deglutivit, & venæ sectio in altero pede fuit instituta, globulumque aureum secundâ vice assumsit, imò præter varia medicamenta interna ultrà viginti clysteribus incassum adhibitis, singultu, nausea imò vomitu

Omnibus frustra

Adhibitis, fumo tabaci in anum inflato curatus.

L
M
N
O
I
H
F
K
G
F
A
K
B
A
C

tu jam laborans, amici cujuſdam adhortatione dictum inſtrumentum tandem in uſum fuit revocatum, ac fumo tabaci in anum injecto, intrà horam alvum deponebat, multoſque flatus reddidit, & brevi ſanatus fuit.

Hujus inſtrumenti delineatio una.

A. A. Tubulus flexilis ex corio vel aliâ ſubſtantiâ &c. factus.
B. Capſula eburnea excavata, intus bracteâ vel cupro obvelata & internè perforata, foliis tabaci conſciſſis, parvâque prunâ candente incenſis oppleta, propè
C. Orificium, per quod
D. Servus quiſpiam fortiter flando, continuò fumum per tubulum. A. A. &
E. Fiſtulam eburneam vel ligneam, diverſis in locis perforatam, in anum intruſam propellit.

Nonnulli metuentes fumum hoc modo in anum ſufflando propulſum non ſatis eſſe calidum, capſulam eburneam tabaco impletam propè anum, non verò propè os flantis, ſequenti modo poſuêre.

Atque alitèr.

F. F. Tubulus flexilis ut ſuperior.
G. Capſula ex ſimili materiâ & eodem modo parata.
H. Orificium.
I. Servus, qui flando fumum propellit, per
K. Fiſtulam eburneam &c. in anum intruſam.
L. Capſula eburnea.
M. Capſula è bracteâ vel cupro confecta, in capſulam eburneam intrudenda,
N. Variis in locis perforata.
O. Operculum capſulæ eburneæ bracteâ &c. intus obvolutum ne à tabaco incenſo citò conſumeretur.

Et utendi modus.

Hæcce inſtrumenta ſequenti modo adhibentur, capſula impletur foliis tabaci inciſis parvâ prunâ candente illis impoſitâ, flando folia accenduntur, mox ac citò operculo tum occluditur, fiſtulâ eburneâ E vel K notatâ in anum intruſa mox fumus fortiter flando propellitur; ſed notandum

duos adeſſe debêre ſervos, quia vix unus hoc opus perficere poſſet, & continuò fumum injiciendum donec alvum deponat &c. æger.

Renum inflammatio. 8. *Renum inflammatio*, teſte *Daniele Sennerto lib. iij. practic. part. vij. ſect. j. cap. viij.* & *Heurnio in prax. medicâ lib. ij. cap. xij.* nec non *Galeno lib. xiij. method. medend. cap. ſexto.* quare quoque *Riolanus method. medend. particul. capite de renum inflammatione*, diuretica præſertim calida fugienda docuit, quia ad partem afflictam materias ducunt & morbum augent; niſi, *inquit*, in declinatione, ut abſceſſu rupto pus per urinas vacuetur: tumque diuretica *Donatus Antonius ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis capite de inflammatione renum* præſcribit, *dicens:* ubi perfectè concoctæ fuerint renum inflammationes, & dolores jam quieverint, tunc etiam per urinam cientia purgandum: & *Daniel Sennertus loco ultimò citato* idem ferè conteſtatur, morbo, inquit, ad declinationem jam vergente; medicamenta uſurpari poſſunt ex diureticis (aſt nota) mitioribus, quæ humores in renibus ad vias urinæ deducunt.

Veſicæ inflammatio. 9. *Veſicæ inflammatio*, referente *Galeno loco mox citato*, rationes ex ſuperioribus ſatis innoteſcunt. Quoad externorum remediorum applicationem, *nota*, in veſicæ inflammatione, in refrigerantium & repellentium vulgò dictorum medicamentorum uſu non diu eſſe inſiſtendum, ut rectè monuit *Daniel Sennertus lib. iij. practic. part. vij. ſect. j. cap. iv.* cum enim, inquit, veſica membranoſa ſit, frigidis, quæ nervis & membranis inimica (juxtà *Hippocratem aphor.* 18. & 22. *ſect. v.*) facilè offenditur, & veſica conſtringitur, atque urina, quod aliàs in hoc affectu accidit, ſupprimitur, humorumque diſcuſſio prohibetur: ideòque ad moderatè calida, dolorem lenientia & laxantia maturè accedendum: non multùm tamen frigida modò non ſimul conſtringentia in principio inflammationis veſicæ ſuprà partem affectam applicata ac adhibita.

bita formidanda esse *Rondeletius method. curand. morb. cap. xliij.* statuit: sicque dum urina propter vesicæ inflammationem supprimatur omninò vitandum catheterem (ne dolore excitato, inflammatio simul & de novo augeatur) esse docuit *Daniel Sennertus lib. iij. pract. part. viij. sect. ij. cap. 2.*

10. *Renum & vesicæ exulceratio*, ut legimus apud *Samuelem Schonbornium in suo manuali medicinæ practicæ Galeno-Chymic. p. m. 169.* non enim juxtà *Hippocratem* per locum affectum est ducendus humor; magis enim aut vesica aut renes affligerentur malumque gravius redderetur. Quare in renum vesicæque ulceribus nihil edendum quod crudum sit, aut ægrè concoquatur, aut corrumpatur facilè aut inflationes pariat, aut citò acescat; vitanda quoque quam maximè acida, acuta, salsa, & quæcunque acrimoniam generant vel augent, ut & vehementer dulcia, utpotè quæ facilè quoque acescunt, & purgantia vehementiora, itemque fortiora enemata, (dolores enim augere dicuntur) ast humectantia, parum refrigerantia, & temperantia ac balsamica præscribenda esse legimus apud *Dionysium Fontanum lib. iij. de morborum internorum curatione cap. xxxvij.* Renum & vesicæ exulceratio.

11. *Renum & vesicæ calculus*, teste *Dionysio Fontano loco quidem citato ast capite xxxij.* & *Antonio Valerio in lib. I. Hollerii de morb. intern. exercitat. 48.* nec non *Martino Acacia apud Scholtzium Consil. 139.* quare quoque *Joannes Crato apud eundem Consil. 144.* rectè dixit; in multis, nempè renum aut vesicæ calculo laborantibus, ab usu diureticorum plus periculi à remedio quam ipso morbo produci: quare quoque *Capivaccius apud eundem Consil. 154.* docuit, à diureticis calculum induci & ischiada augeri, nempè antè exactissimam purgationem si exhibeantur διαρητικά; quare quoque *Crato Consil. 246.* in calculo à diureticis medicamentis & quæ calculos (si nempè grandiores, &c. existant) pellere solent, abstinendum suadet; & *Scholtzius Epistol. medic. 189.* diureti- Renum & vesicæ calculus.

Et quare. ca propriè dicta, in calculi perfecti curatione neutiquam convenire monuit, calida enim ſpirituoſa acria calculo renum ac veſicæ laborantibus neutiquam exhibenda, quia facilè indè renum ac imprimis ureterum inflammatio, earumque coarctatio poſteà exoritur.

Diabete. 12. *Diabete*, maximè diuretica calida acria, ut & aquea in diabete *Rondeletius method. curand. morb. cap. xlÿ.* improbat: viæ enim urinariæ utplurimum nimium ſunt laxatæ, non ergò diuretica propriè vel impropriè dicta conveniunt, ſed potius blandè adſtringentia, corroborantia, humorumque acrimoniam quamcunque temperantia, &c. præſcribenda.

Iſchuria. 13. *Iſchuria ex nimiâ repletione veſicæ exorta*, nequaquam enim urinam ducentia in tali iſchuriâ danda voluit *Donatus Antonius ab Altomari part. ÿ. de medendis humani corporis malis capite de iſchuriâ*, ne, inquit, majori multitudine urinæ veſica nimium diſtendatur, quod confirmatum inveniet STUDIOSUS LECTOR apud *Hartmannum in praxi chymiatricâ cap. de iſchuriâ. Nota*, urina inquit *Bruele in praxi medicâ capite de curatione calculi p. m.* 342. & 343. ſi ſubſiſtat, educi poteſt ſyringâ; ſcamno autem inſideat genuaque dilatet ægrotans: cum quâ quoque immitti poterit diureticum aliquod medicamentum, ut oleum ſcorpionum, poſtquam excreta erit urina: cum autem urinam educere vis, filum duplicatum per ſyringæ concavitatem traducatur, ejuſdemque fili extremitate pauxillum lanæ aut cotonis fortiter alligetur, ità ut concavitatem ſyringæ ſubire poſſit, dum alterâ fili extremitate introducitur: non poterit enim non ſubſequi urina, ſi commodè in virgam mittatur, filumque trahatur. Totum verò hoc opus catheterè brevi perficitur, ut mox demonſtratum. *Daniel Sennertus lib. iÿ. pract. part. viÿ. ſect. ÿ. cap.* 2. in urinâ propter veſicæ inflammationem ſuppreſſâ catheterem omninò vitandum ſuadet, quia,

quia, inquit, facilè dolor indè excitatur, ſicque inflammatio augetur.

14. *Arthritis calidior*, ut legimus apud *Solenandrum ſect. iv. Conſil. xxv.* & *Michaëlem Majerum in ſuâ civitate corporis humani à tyrannide arthriticâ vindicatâ cap. viij.* calida enim & acria non ſunt addenda calidis acribuſque peccantibus humoribus. Arthritis calidior.

HOMINES, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ *imprimis temperatiora cum ſucceſſu præſcribuntur, ſunt* Diuretica temperatiora proſunt

1. *Pueri*, ſcatent namque aquoſis lymphaticiſque humoribus, ut ſuprà ſatis probatum, non mirum affectibus ex peccantibus talibus humoribus oriundis ſi laborent, quod temperata *διυρητικά* in hiſce conveniant; tutò enim ac jucundè hàc ratione plerumque dicti peccantes humores per loca nempè naturæ convenientiſſima expelluntur, puerique curantur; aſt caveat MEDICUS, ne calidiora ac acria diuretica pueris lacte, caſeo, &c. utentibus præſcribat, facilè enim indè calculus renum veſicæque produceretur. Pueris.

2. *Podagrici*, teſte *Cratone apud Scholtzium Conſil.* 352. aſt neutiquam, ſi bilioſi ac calidi exiſtant, ut rectè monuit *Michael Majerus in civitate corporis humani cap. viij.* obſervarunt enim nonnulli Practici podagricos bilioſis ac calidis humoribus præditos, non ità humoribus ſcatêre, ac facilè dolorum podagricorum, horum ſcilicet uſurpatione, exacerbationem graviorem exoriri. Podagricis.

3. *Circà plenilunium qui intumeſcunt*, ſcatent namque humoribus ſeroſis aquoſiſque non tantum quantitate verum etiam qualitate peccantibus, ac plerumque ſimul flatibus, conveniunt ergò hoc in caſu *διυρητικά*. Sunt enim præſertim hìc præſcribenda ſpirituoſa temperata ac volatilia, &c. quæ. Circà plenilunium intumeſcentibus.

non tantum ſeroſos aquoſoſque humores blandè ac ſatis copioſè ſecernant exturbentque, ſed & ſimul eoſdem temperent flatuſque nonnunquam diſcutiant: aſt explicare, quare nonnulli circà priorem lunæ quadrantem intumeſcere incipiant, & imprimis circà plenilunium maximè aliquandò intumeſcant, *hoc opus, hic labor eſt;* attamen videamus quid primò in illis obſervetur, & de quibus conquerantur illi ægri & indè concludamus, undenam ità illo tempore intumeſcant; primò ergò obſervatur illis in ægris quod febris circà priorem lunæ quadrantem exacerbeſcat, aſt magis magiſque circà plenilunium, prætereà non tantum magis de ſiti conqueruntur ſed plus ſolito imò affatim bibunt, & quò plus biberint, majori ſiti contorqueri aſſerunt, in hiſce quoque ut in hydropicis verum obſervatur

Quare nonnulli circà illud tempus intumeſcant.

Quò plus ſunt potæ, plus ſitiuntur aquæ.

vigiliiſque conquerantur & urinæ plerumque nempè circà priorem lunæ quadrantem magis tenſæ, rubræ ac pauciores obſerventur; ex quibus omnibus patet, hos ægros neceſſariò intumeſcere debêre, imprimis ſi quis conſiderarit quod *Hippocrates in tractatu ſuo lectu diguiſſimo de ſignificatione vitæ & mortis ſecundum motum lunæ & aſpectus planetarum* §. 11. *p.m.* 422. teſtatur, aſpice, *inquit*, lunam, quandò eſt plena lumine, quia tum creſcit ſanguis (& procul dubio cæteri quoque humores adaugentur) & medulla in omni homine & beſtiis omnibus. ſi illis in ægris primò febris & quidem bilioſa, (quod ex ſiti urgente, vigiliis, urinâ rubrâ tenſâ &c. ſatis ſuperque innoteſcit,) circà priorem lunæ quadrantem, ſed præſertim circà plenilunium, (quandò omnia in ΜΑΚΡΟΚΟΣΜΟ hinc & ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟ pleniora, ut ex SENE jam allegatum, quod & unanimiter omnes hydropici teſtantur, exiſtunt; ut & abundè ex oſtreis, cochleis, oſſibus vitulinis, &c. patet) exoriatur & exacerbeſcat, ſitiſque major, vigiliæque longiores reddantur, quare plus ſolitò febrim

brim ſitimque tollendi compeſcendique gratiâ bibant, minuſque è contrà per urinas reddant: non mirum, inquam, quod intumeſcant, omnia enim tum pleniora exiſtunt ac magis moventur: curantur quoque plerumque diureticis imprimis ac flatus diſcutientibus; *en eâ de cauſâ ſequentem obſervationem:*

Mulier quædam triginta ſex annos nata ſeptem liberorum (quos inter miſerrimus ille infantulus, de quo pag. 271. & 272.) mater, admodum melancholica, morosa, ac ſubindè iracunda, circà autumnum in quartanam intermittentem maximo frigore adventantem, mox & graviſſimo ac intolerabili capitis dolore primum gravativo dein & pulſante afficientem incidit, quæ nullis etſi potentiſſimis medicamentis ſuperari potuit. Quare morosior ac iracundior reddita, circà ſolſtitium brumale de tantâ conqueſta fuit ſiti, quam nullis ferè liquidis avidè etſi aſſumptis tollere valuit; tum verò ſenſim appetitus fuit proſtratus, & præcordiorum dolor gravativus exortus, ventris tormina, ac diſtentiones ſubſecutæ, ac pedes cruraque intumeſcere inceperunt, nec longè pòſt ingenti totius corporis dolore gravativo & ſubindè rodente fuit afflicta, ſicque ad vernum uſque tempus decubuit, nullaque medicamenta aſſumpſit; Aſt circà menſem majum, ingens puſtularum ſatis magnarum copia per totum corpus ſpontè exorta fuit; quas puſtulas ob pruritum ſcalpendo aperuit, ex quibus acris efflue-bat ichor, qui cum effluxiſſet foraminula imò foramina reſidebant, ex quibus per menſem circiter aqua quædam inſipida manavit. tumque ſpontè foraminula illa fuêre curata, puſtulæque omnes evanuêre, ac levata fuit ſiti, febri, &c. hæc mulier; ſicque per totam æſtatem curata hilariter animata vixit; aſt circâ autumnum inſtante priore lunæ quadrante aliquantiſper febricitavit ac ſitivit, imò circà plenilunium autumnale ſecundum valdè febricitavit, ſitivit, ac intumuit; tumque vocatus febricitantem; urinam admodum rubram ac

Mulier quartanâ laborans.

Circà ſolſtitium brumale ſiti inextinguibili correpta.

Pedes cruraque intumeſcere ceperunt.

Et totum corpus puſtulis aſſectum.

Ex quibus apertis primò ichor acris.

Dein inſipidus effluxit.

Et totâ æſtate curata fuit.

de

Verum circà autumnum primâ lunæ quadrâ.

de ingenti præcordiorum anxietate, distensione, siti urgente, ventris intumescentiâ vigiliisque conquerentem inveni; quare ipsam ascite jam laborare putavi, sequentemque primò mixturam, dein & hoc vinum medicatum præscripsi

Iisdem symptomatibus affecta.

℞. Aq. Baccar. junip.
Petrosel.
Fœnicul. ana ℥iß.

Mixturâ diureticoanticolicâ.

Spir. contrà præcordior. anxiet. suprà descript. ℥ij.
Anticolic.
Tinctur. diuretic. sæpius citat. ana ℥ß.
Lap. prunell. ℥iß.
Laud. opiat. gr. ij.
Ol. bacc. juniper. gutt. vj.
Syr. quinque radic. ℥j.
MS.

℞. Rad. ireos florentin.
Apii ana ℥β.
Raphan. rustican. ℥vj.
Jalapp. ℥j.

Et vino medicato.

Fol. menth. crisp.
Lauri ana M. β.
Eupator. cannabin. M. iβ.
Summit. centaur. min.
Absinth. ana M. j.
Sem. fœnic. dulc. ℥β.
Bacc. junip. ℥j.
Extrem. cort. arantior.
Cinam. acuti ana ℥iij.
Macis ℥ij.
Concisis atque contusis affund.
Vin. rhenan. pint. iv.
Mixta stent simul in loco calido per triduum.

Post usurpatam mixturam varios flatus cum præcordiorum anx-

anxietatis, ac distentionis levamine emisit, ac urinam majori copiâ excrevit, quare eandem mixturam ter posteà adhuc usurpavit, à vino verò medicato, de quo ter quotidiè uncias duas, (instillatis prius singulis dosibus viginti guttulis spiritus nitri dulcis aromatici suprà descripti) assumpsit, tali cum successu ut brevi fuerit curata: ast accedente iterum primo lunæ quadrante primò de levi capitis dolore, vigiliisque mox & febri sitique, imò circà plenilunium de præcordiorum anxietate, distentione, intumescentiâ, &c. conquerebatur. Quare iterum vocatus, eadem symptomata observavi, eademque dedi medicamenta ac denuò brevi fuit curata; sicque per totum non tantum autumnum, verum & totam hyemem fuit afflicta; Tumque singulo novilunio, priore lunæ quadrante, plenilunio, ac posteriore lunæ quadrante hunc pulverem maximo cum levamine bis semper usurpavit.

Curata fuit.

Verum accedente denuò primâ lunæ quadrâ.

In idem malum sed gravius incidit.

℞. Sem. carui
Cumin.
Nasturt.
Raphan.
Sal. genist. ana ℈ß.
Lap. prunell. gr. xv.
MS. F. Pulvis tenuissimus in duas doses divid. & cum vino rhenano assumendus.

Pulvis sæpius cum successu ab ipsâ assumtus.

4. *Quicunque aquosis, serosis, &c. scatent humoribus, neutiquam nempè si afficiantur morbis διαρρητικὰ vetantibus*, suâpte naturâ enim ad vesicam quasi propelluntur; hicque si ullibi quoque tenenda regula illa *Hippocratis aphor.* 21. *sect.* 1. descripta, quæ educere oportet, quò maximè vergunt, eò ducenda *per loca convenientia*, ast magis convenientia loca quia non dantur, apprimè ergò diuretica in aquosis serosis, &c. humoribus educendis conveniunt.

Aquosis & serosis humoribus scatentibus.

5. *Scorbuto qui laborant*, ut abundè unanimiter testantur de

Scorbuto laborantibus.

de ſcorbuto qui ſcripſêre unquam: ſerum quoque ſalſum, ut ſuperius probatum, quod in ſcorbuto non parum peccat, optimè per διυρητικά expellitur; prætereà diuretica plerumque ſpirituoſa, incidentia, aperientia, volatilia, &c. exiſtunt, quæ omnia in ſcorbuto omnibus ferè palmam præripiunt.

Mulieribus fluore albo laborantibus.

6. *Mulieres fluore albo laborantes*, teſte *Galeno lib. de præcognitione ad Poſthumum cap. viij. p. m.* 649 qui imprimis quoque per διυρητικά *Boëthi uxorem* fluore albo laborantem curavit; diuretica enim non tantum urinas ſed & menſtrua calefaciendo, aperiendo, ſolvendo ac attenuando, &c. provocant.

Diuretica vehementiora ac calidiora nocent.

HOMINES, *in quibus* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ *vehementiora ac calidiora non ità conveniunt, aſt plerumque nocent, ſunt*

Senibus ac jam decrepitis.

1. *Senes ac jam decrepiti*, magis enim in hiſce humorum eſt defectus quam abundantia, non ergò διυρητικά conveniunt, quia pauci illi humores, quos adhuc decrepiti habent, hâc ratione omnes ferè expellerentur, ſicque corpus jam exſuccum ac ſatis ſiccum, aridius & humiditate planè deſtitueretur.

Calidis & bilioſis humoribus ſcatentibus.

2. *Calidis ac bilioſis humoribus ſcatentes*, quia diuretica, de quibus hic ſermo, calidiora magis magiſque in hiſce intemperiem calidam, bilioſoſque humores adaugent; ſicque non niſi phrenitidem, paraphrenitidem, capitis dolorem pulſantem, vigilias, ſitim intolerabilem, febrem ardentiſſimam, renum veſicæve inflammationem, &c. excitarent: ſatius ergò eſt ut hiſce humoribus laborantes per alterantia, purgantiaque, &c. curentur.

Emaciatis ac morbis chronicis extenuatis &c.

3. *Emaciati, macri, ac morbis chronicis extenuati*, in hiſce enim noxia διυρητικά eſſe docuit *Solenander ſect. iv. conſil. xxv.* ut & *Michaël Majerus in civitate corporis humani cap.*

cap. viij. nec mirum, adeſt enim in hiſce non humorum copia aſt potius inopia: diuretica autem humores quantitate qualitateque peccantes educentia ac exturbantia, meritò damnantur.

4. *Tabidi ac hectici*, diuretica enim calida & acria ipſam calidam ſiccamque intemperiem adaugent, ſicque non curarentur aſt potius interficerentur tabe ac hecticâ febri laborantes, ut jam ſatis ſuperque ſuprà probatum eſt. Tabidis ac hecticis.

5. *Mulieres nimio menſium fluxu laborantes*, calida enim ac acria nimium menſtruorum fluxum non curant, aſt potius ſanguinem calefaciendo, attenuando, movendo, &c. excitant, calida & acria ſi hoc agant, ut omnibus ſatis notum, quid ergò διυρητικά ſpirituoſa, volatilia, calida, acria, &c. non efficient? potius ergò moderatè refrigerantia, parumque adſtringentia, humorumve acrimoniam temperantia, vel ſanguinem copiâ peccantem per venæſectionem, &c. minuentia præſcribenda; ſicque citius, tutius, jucundiuſque curantur hæ mulieres. Mulieribus nimio menſium fluxu laborantibus.

6. *Debiliora qui habent inteſtina*, ut teſtatur *Samuel Schonbornius in ſuo manuali medicinæ Practicæ Galeno chymic. ſæpius jam citato p. m.* 169. debiliora, *inquit*, qui habent inteſtina, iis acria diuretica valdè nocent. Debiliora inteſtina habentibus.

7. *Conſueti morbis renum aut veſicæ laborare*, neutiquam in hiſce diuretica convenire aſt maximè nocêre dixit *Joannes Baptiſta Montanus tom. 7. conſult. xciij.* quia humores peccantes aliis in partibus hærentes per locum affectum (quod vetat *Hippocrates & Galenus* ut ſuprà probatum) nempè ad renes vel veſicam unà cum materiâ calculosâ vel aliâ quâcunque ex quâ anteà laborarint, deducerentur; ſicque facilè in morbum affectumque jam curatum rurſus inciderent ac gravius laborarent. Morbis renum aut veſicæ laborare conſuetis.

8. *Qui renum vel veſicæ ulcere*, à calculo imprimis exor- Calculum

fibi metuentibus vel veſicæ aut renum calculo laborantibus.

to, *laborant, aut à calculo ſibi metuunt.* teſte *Heurnio in prax. medic. lib. ij. cap. xij.* rationes in ſuperioribus inveniet Studiosus Lector.

TEMPUS *quo* ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *apprimè conveniunt, eſt*

Diuretica conveniunt præprimis

Hyeme.

1. *Hyems, potius quam æſtas,* ut legimus apud *Joannem Walæum in ſuâ medend. methodo titulo de diureticis p. m. 70.* hyeme enim ſeroſi, aquoſi, &c. humores majus dominium in corpore habent; quare quoque morbi affectuſque hyeme producti magis ex hiſce humoribus ortum ducunt; æſtate verò magis affectus morbique bilioſi ac calidi & in quibus diuretica calida, acria, &c. neutiquam conveniunt, aſt potius nocent, generantur.

Tempore matutino.

2. *Dies, & imprimis tempus matutinum,* teſte itidem *Joanne Walæo loco citato,* tempore namque diurno magis movetur corpus, ſicque citius in actum deducuntur diuretica exhibita; & præſertim matutino tempore aſſumpta; obſervavimus quoque jam ſæpius διυρητικὰ imò liquida ferè quæcunque manè uſurpata citius uncias ex: gr: ſex urinæ, quam pomeridiano vel nocturno tempore uſurpata tres uncias expellere.

Jejuno ventriculo.

3. *Antè cibum, jejuno ventriculo,* quare *Fuchſius in inſtitutionibus medicis lib. ij. ſect. v. cap.* 26. docuit, antè cibum urinam provocandam eſſe, *dicens*; quandò urinam provocare *Medico* conſilium eſt, convenientius antè cibum & jejuno ventriculo id efficiet, & eò magis, ſi quæ urinam proliciunt, admodum calida fuerint. Citius namque hâc ratione è ſtomacho expelluntur & ad maſſam ſanguineam propelluntur, ac in actum deducuntur. Et ſi fieri poteſt corpore prius purgato: idem conteſtatur *Johannes Crato apud eundem*

dem consil. 143. διυρητικά inquit, sive illa sint calida, sive frigida, non nisi antè pastum vel longè à pastu assumenda: imò *Johannes Baptista Montanus tom.* 1. *consultat.* 87. noxia eadem immediatè à cibo assumpta nominat, facilè namque hâc ratione cibi inconcocti crudique è ventriculo expellerentur, obstructionesque ac cruditates, lienteriæ, &c. excitarentur.

4. *Morbi declinatio*, transacto ergò morbi principio, vigore ac statu, materiæque peccantis copiâ jam exemptâ humorumque viscidorum, tenacium, &c. crassitie sublatâ, ut superius jam monitum, tum demum ad diuretica progrediendum; fieri enim facilè posset, ut ductus & meatus urinarios obstruant illa dicta diuretica anteà usurpata, & transitum sibi atque humoribus, quos secum ad illos moverunt, intercludant, hicque in multis ab usu diureticorum plus est periculi à remedio, inquit *Johannes Crato apud Scholtzium consil.* 144. quam ab ipso morbo. Potius ergò in declinatione, & ubi omnia jam remissiora existunt eadem exhibenda. Quare semper observandum necessariò non tantum quibus in humoribus, morbis, hominibusque diuretica, (sint eadem de cæteris medicamentis dicta) conveniant, verum etiam in quibusnam noceant, & quo tempore sint usurpanda eadem, denique & Declinante morbo.

Quid ANTE, INTER & POST ΔΙΟΥΡΗΤΙΚΑ' *faciendum observandumque sit, paucis dabimus.*

ANTE URINÆ PROVOCATIONEM *requiritur.*

Antè urinæ provocationem requiritur, ut Purgantia præmittantur.

1. *Ut purgantia medicamenta præmittantur*, antequam nempè *propriè dicta* διυρητικά exhiberi debeant teste, Gualtero *Bruele in suâ praxi medicinæ theoricâ & empiricâ capite de curatione calculi p.m.* 343. rationem in superioribus inveniet

Benevolus Lector, quare quoque *Capivaccius apud Scholtzium consil.* 154. à diureticis antè exactissimam corporis purgationem in ischiade, &c. omninò cavendum esse docuit: malè agere, qui diureticis purgantia aut alimenta admiscent, patet ex *Joanne Walæo in suâ medendi methodo p. m.* 72. (quidam, inquit, simul & eodem tempore & alvum ducere & urinam movêre voluerunt, verum infelici successu) ut & ex *Guilhelmo Fabritio Hildano observation. chirurg. centur. iij. observ. lxxij. p.m.* 255. & 256. quare quoque *Rondeletius method. curandi morbos cap. ix.* dixerit, omnia cientia urinas materiam ad venas reneſque ducendo, alvum sistere, ac ob id parcè medicamentis laxantibus esse addenda.

Obstructiones tollantur.

2. *Obstructiones si adsint, aut simul ægri illis laborent, ut demoliantur*, διαρητικά namque si exhibeantur, & multæ pertinaceſque obstructiones simul adsint, pertinaciores & nullis ferè medicamentis superabiles obstructiones redderentur, majorique vi hâc ratione materiæ obstruentes in partes jam obstructas protruderentur, sicque morbi chronici, dolores contorquentes, pungentes, rodentes, &c. pro materiæ peccantis ac obstruentis diversitate facilè diureticorum tum maleficio producerentur; quare potius imò necessariò incidentia, humorem obstruentem alterantia, aperientia, laxantia, &c. præmittenda: sicque humoribus viscidis tenacibus incisis ac attenuatis, qualitateque quâdam peccantibus correctis, obstruentibusque jam alteratis ac satis præparatis, obstructionibusque ità sublatis, ad διαρητικά (ast *nota*) simul tum vel incidentia, vel attenuantia, alterantia vel aperientia progrediendum. Optima namque & propriè quasi destinata diuretica ad reliquias humorum consumendas sunt remedia.

Ut & dolores, inflammationes &c.

3. *Ut dolores, inflammationes, &c. si adsint, primò tollantur*, referente iterum *Gualtero Bruele loco ultimò citato*

&

& *Samuele Schonbornio in ſuo manuali p.* 162. quare quoque *Donatus Antonius ab Altomari part. ij. de medendis humani corporis malis Capite de renum calculo* tum demum diuretica ſed valdè lenia in calculo & inflammatione &c. renum exhiberi tempeſtivum judicavit, quandò nempè dolores aliquantulum vel potius planè lenitos & inflammationem jam ſublatam judicet *Medicus*: διυρητικά enim multam materiam peccantem ad locum imò per locum affectum quia deferunt, facilè indè ingens doloris exacerbatio ac inflammationis incrementum excitatur; imprimis ſi quis conſideraverit calidiora, acriaque &c. plerumque eſſe propriè dicta diuretica.

4. *Ut, in formâ ſiccâ ſi fuerint exhibita & aſſumpta diuretica, aliquid liquidi calidi aſſumat*, ſic enim facilius citiuſque ad maſſam ſanguineam, reneſque proveniunt, & craſſos pituitoſos &c. humores incidunt, ſolvunt, ac tenue à craſſo ſeparant, ſicque urinam copioſius ſecernunt expelluntque. Si ſicca quis aſſumferit, aliquod liquidum ſuperbibat.

IN DIURESI, *& poſtquam diuretica jam aſſumpta ſunt, requiritur*

Poſt aſſumpta diuretica requiritur, ut

1. *Ut æger, jam aſſumpto diuretico, corpus, ſi non decumbat, parum moveat, aut leni ambulatione diureſin promoveat*, hâc namque ratione humores liquidiores redduntur, diuretica citius per corporis vaſa propelluntur, ſicque diureſis acceleratur. æger ſe parum inoveat.

2. *Ut, ſi non benè aſt tardè progrediatur, ſtatim aliquid vini rhenani calidi, vel alicujus urinam cientis liquoris quid aſſumat*, ut ità acceleretur diureſis, & medicamenta διυρητικά hinc indè forſan hærentia aut tardigrada ad renes propellantur: *aſt neutiquam ſi proveniat urina*, ut *externis*, nempè *linimento, cataplaſmate, fomento &c. adjuvetur*; hoc autem Aut ſi non operetur, vinum rhenanum calidum &c. aſſumat.

modo

modo sæpè citò tutòque urina suppressa provocatur aut *diuretica tardigrada* in actum statim deducuntur; quo in casu *lapis nephriticus* valdè commendatur, imò expertus testatur *Joannes Walæus in suâ medendi methodo titulo de diureticis circà finem p. m.* 71. brachio modò si alligetur vel armillæ instar gestetur, hunc lapidem urinam movêre; inter externa linimenta sequens cum successu nonnunquam usurpavimus.

Linimentum urinam &c. movens.

℞. Unguent. alth. compos. ℥j.
Ol. chamomill. ℥ß.
Scorpion. simplic. ʒij.
de laterib. ∋ß.
MS. F. Linimentum

In operatione nullum alimentum assumat.

3. *Ut, quamdiu diuretica operantur, nihil assumat alimenti*, natura enim ab opere quasi retraheretur, aut facilè cibi assumpti crudi ac inconcocti è ventriculo expellerentur, sicque obstructiones, calculi &c. excitarentur: satius ergò ut non nisi post peractam diuresin alimenta assumat.

Ne nimium provocetur urina.

4. *Ne* in *nimiâ quantitate provocetur urina*, omne namque nimium naturæ inimicum, hâcque methodo non tantum urinam verum etiam & sanguinem exturbarent, viis nempè continuâ diureticorum, imprimis vehementium usurpatione valdè dilatatis, ad quas vias urinarias, serosâ expulsâ & jam deficiente materiâ non nisi sanguis propelleretur, ac maximum sequeretur malum.

Post diuresin convenit, ut

Post diuresin.

Aquea, spirituosa &c. ne assumat.

1. Non convenit, ut *statim post diureticorum usurpationem ac operationem, multa liquida, aquea, spirituosa, volatilia &c. assumat*, facilè enim peracta & finita diuresis denuò excitaretur, vel vasa humoribus serosis, aquosis &c. peccantibus jam vacua, non nisi crudioribus ac quasi inconcoctis humoribus

bus iterum opplerentur, ſicque viæ nimis laxarentur, ac diabete &c. facilè indè produceretur.

2. Requiritur, ut, *ſi nimiæ ſint & continuò adhuc prorumpant urinæ, corroborantia ſubauſtera, ſicciora, parum adſtringentia, ſanguinem condenſantia &c. mox adhibeantur*: tumque neceſſariò ab omnibus ſpirituoſis, acribus, piperatis, aromaticis, ac volatilibus liquidis ſanguinem omnesque humores magis magiſque moventibus, attenuantibus ac diſſolventibus, ac per conſequens diureſin denuò excitantibus, cavendum. Si nimia ſit diureſis, adſtringentia blanda corroborantia ſubauſtera &c. uſurpet.

Placuit hiſce in diureticorum tam liquidorum quam ſiccorum adminiſtratione quaſdam notulas adjungere, ac demonſtrare quibuſnam in morbis hominibusque ſicciora in quibus verò liquidiora διυρητικὰ conveniant.

Diuretica ergò *aquoſa* imprimis frigida, (ut legimus apud *Johannem Baptiſtam Montanum tom.* 1. *conſultat.* XCIII.) *conveniunt in calculoſis & calidæ ſiccioriſque conſtitutionis ægris*, eò quod vim, vias viſcidis humoribus calculo, calculoſâque materiâ infartas aperiendi, laxandi ac humectandi, habeant: quæ in hiſce tantoperè conducunt, ut rarò, imò ferè nunquam in morbi fine conveniant alia diuretica; adde, quod ſuâ parte aquoſâ leniente &c. humores acres (hoc in caſu utplurimum ſimul concurrentes) diluere, lenire, ac temperare valeant. Diuretica aquoſa quibus conveniunt

Nocent tamen eadem ſcilicet *aquoſa* διυρητικὰ primò in omni hydropis ſpecie, ſecundò *in omnibus, in quibus humores aquoſi, ſeroſi &c. peccant*, tertiò *in dyſenteriâ, diabete &c.* rationes vide ſis in ſuperioribus ubi de morbis vetantibus egimus. Eadem nocent.

Sicciora verò *diuretica conveniunt in humidioribus aquoſisque humoribus ſcatentibus ægris, morbisque indè productis*, nempè *in febribus lymphaticis, ſalivalibus, intermittentibus, ſcorbuto*, (qui, cum cauſa ejus imprimis quo- Sicciora diuretica quibus conducunt.

que in ſero lateat, omnium facillimè diureticis ſimul alterantibus mixtis ſanatur,) *hydrope, hydrocephalo, podagrâ,* (aſt nota non calidiori, aliàs maximè, ut ex *Michaële Majero* & *Solenandro* probatum ſuprà, nocerent) *empyemate* &c.

Eadem verò quibus nocent.

Nocent autem *ſicciora ac calidiora* διυρητικά, *in initio calculi ut & in fine*, niſi aliis lenioribus admiſceantur; *inflammatione renum & veſicæ, phthiſi, tabe, febri hecticâ*, aut *quâcunque corporis extenuatione, calidiori arthritide, ardore urinæ* (teſte *Heurnio in praxi med. lib. ij. cap. xij.*) *renum, ureterum, veſicæ* &c. *ulceribus*; ubi notandum omnia diuretica, ut quidam volunt, non eſſe noxia, conducere enim lenia, & parte quàdam oleoſa blanda, balſamica, ulcus lenientia, conſolidantiaque, qualia ſunt therebinthina, balſamus ſulphuris therebinthinatus, aniſatus, juniperinus &c.

FINIS.

INDEX RERUM
MORBORUM & QUORUNDAM MEDICAMENTORUM.

A.

Ab assumpto purgante nausea quomodò sistenda. 352. 353
Abortus ab apophlegmatismis nonnunquam diu usurpatis. 124
a purgantibus inprimis fortioribus. 317
in muliere 20. annorum ex levi cathartico. 318
Acida, austera, &c. Epilepticis nociva. 186
& austera plerumque ipsam impediunt purgationem. 230
malè purgantibus admiscentur, & quare, ibid.
Vomitoriis admixta vomitionem plerumque impediunt. 141
Acidi & austeri humores sudorifera blanda non vetant, verum potius indicant. 512. 525
pituitosi &c. in senibus prævalent 438
quibus corrigendi. 88. 230
Acidum incoctum, si moveatur, quid efficiat. 230
Acria &c. enemata non exhibenda é morbo convalescentibus. 445
suppositoria hæmorrhoidum fluxu affectis non adhibenda. 435
Ægri à gravissimis symptomatibus nonnunquam apophlegmatismis liberantur. 86
Æstatis principio, vel desinente vere, qui purgandi. 342
Æstivæ purgationes quare vitandæ. 346
Alimentis purgantia aut laxantia quandò addenda. 345. 346
Alvi profluvium hecticis superveniens, quid denotet. 313
in pleuritide periculosum 304. 310
adstrictæ variæ causæ. 420. 421
Alvus adstricta si diu fuerit &c. clyster præmittatur. 348
quod exemplo illustratur. 348. 349. 350
in convalescentibus quomodò solvenda. 445
in colicâ semper soluta servanda. 404
An alvus respondeat, cognitu necessarium. 4
Anasarca ex Quartanâ in viduâ 40. annorum curata. 683. 684. &c.
An, & quid purgandum. 221
Anginæ causæ. 239
Angina unà cum tussi gravi &c. in viro 40. circiter annorum curata. 53. 54
Summa
in puellâ cum fluxu mensium copioso &c. curata. 61. 62
muliere 50. annorum gravissima, quæ nullis medicamentis cedens, ope injectionis per syringam, liberata & curata. 240. 241. 242
Anhelosi ad retinenda enemata neutiquam cogendi. 461
Ani fissuræ non admittunt suppositoria. 438
An in cacochymiâ purgantia alterantibus præmittenda vel vice versâ. 292. 293
Antè apophlegmatismos, quæ necessaria. 128
clysteris injectionem, quid faciendum. 459
purgationem, quid requiratur. 347. 348. & seq.
sudoris provocationem, quid agendum. 630. 631. 632
sternutatoria & errhina, quid observandum. 40

suffimenta quid faciendum. 74
vomitum quid requiratur. 160. 161
urinæ provocationem quid faciendum. 717. 718. 719
Antimonii diaphoretici juxtà Freitagium præparatio. 481
Aphthæ sternutatoria vetant. 36
Apophlegmatismi undè dicti. 76
in formâ siccâ vocantur masticatoria. ibid.
liquidi propriè dicti, & sub his gargarismata vocantur. 77
Apophlegmatismorum formulæ variæ. 79. 80. & seq.
differentiæ. 77
Apophlegmatismi conveniunt.
in Anginâ pituitosâ. 119
Apoplexiâ. 89
Auditus gravitate, ac surditate. 95. 98
Aurium tinnitu. &c. 102
Capitis gravedine, ac Coryzâ. 92
Columellâ a viscidis &c. intumefactâ. 114
Dolore capitis inveterato. 92
distendente. ibid.
Epilepsiâ. 79. 89
Febribus lymphaticis. 116
Humorib. acribus, salsis in capite cõtentis, & indentes delabentibus. 87
lymphaticis. ibid.
nimis aquosis. 86
pituitosis redundantibus. ibid.
viscidis in capite &c. contentis. ibid.
Iis, qui mollis, humidioris sunt constitutionis. 124
qui salivâ &c. abundant. ibid.
Lethargo, omnibusque morbis soporosis. 92
Linguæ paralysi, ac tremore. 113
Luc venereâ. 116. 117
Odontalgiâ. 81. 83. 114.
Olfactu diminuto, vel deperdito. 112
Pueris. 123
Pustulis faciei. 93
Ranulâ. 112
Salivâ copiosiore. 87
Visus hebetudine. 103
Apophlegmatismi non conveniunt
in Anginâ pituitosâ, & quare. 119
Arthriticis. 123
Asthmate. 119
Catarrhis salsis tenuibus. 117
Dentium carie. 118
Gravidis, ac lactantibus. 124
Humoribus tenuibus, salsis. 87
Acidis &c. 88
Austeris. ibid.
Biliosis. ibid.
Luc venereâ, & quare. 123
Macilentis, ac morbis extenuatis. 127
Palpitatione cordis. 125
Phthisi. 119. 125
Pulmonum inflammatione. ibid.
Respiratione difficiliori. ibid.

ibid.
Sanguine ex capitis vasis adhuc stillante. 88
Senibus. 124
Suffocatione hypochondriacâ. 120
Syncope. 115
Tussi a catarrhis productâ 119
Ulceribus gingivarum, palati, faucium &c ibid.
Apophlegmatismum usurpaturo quid faciendum. 128. 129
Apoplexia quæ curabilis, quæ lethalis. 385
in viro 45. circiter annorum in hemiplegiam incurabilem degenerata. 89. 90. 91
in vetula 72. annorum venæsectione &c. curata. 385. 386
Apozema aperiens, deobstruens in ictero. 266. 267. 268. 269
Aqua Antihysterica. 122. 356
Benedicta Rulandi. 132. 133
Diuretica. 652
Nephritica Mynsichti. 649. 650
Nephritica Swelferi. 650. 651
Prophylactica Sylvii. 470. 471
Vitæ composita. 495. 496
Ascites in puellâ Viginti quatuor annorum nullis remediis cedens, pustulis, circà femora oriundis, e quibus scalpendo magna humoris serosi subtalsi copia effluxit, curata. 283. 384. 285
in fœminâ 48. annorum observata, in quâ post varia frustrà adhibita, paracenthesis sine fructu instituta. 285. 286. & seq.
cum incredibili scroti intumescentiâ curata in viro 46. annorum. 533. 534. 535. 536
ex salivatione exorta, curata in juvene 28. annorum, pituitoso, imo toto scorbutico. 536. 537. 538. 539
Assumpto cathartico a cibo, potuque præcipuè frigido abstinendum, donec purgatio sit finita. 354. & seq.
Assumpto vomitorio quid observandum, faciendumque. 161. 162
Asthma a catarrhis quandoque exoritur. 119
Aurium tinnitus, ac sonus undè. 102
cum dolore capitis gravativo in muliere 35. annorum. 102. 103
Austeri humores quomodò corrigendi. 88
Autumno qui purgandi. 342

B.

Balsami Lucatelli descriptio. 149
Balsamus Lucatelli in Hæmoptoe commendatur. 148
Bezoardici Mineralis præparatio. 481. 482
Bezoar Minerale, ut specificum in Erysipelate capitis commendatur. 489
Bilioſi humores per alvum evacuati sanant morbum regium. 266
Biliosis qualia sudorifera propinanda. 626
Bilis crassior, & viscidior quomodò in folliculo fellis in lapillos concrescat. 229
volatilis, ac acris non deorsum movenda. ibid.
Blanda diaphoretica in scorbuto exhibenda. 577
Butyri Antimonii præparatio. 481

C.

Cacochymia quid sit. 292
Cæcitas in puero duodecim annorum ex ictu teli missilis ignitι observata. 111
viro Apophlegmatismo, & collyrio curata. 105. 106
Sexagenario cucurbitulis temporibus adhibitis curata. 107. 108
Virgine post mensium obstructionem setaceo. &c. liberata, sed recidiva cauterio actuali curata. 108. 109
Cæcitas cauterio actuali in futura sagittali impo-

impoſito curata. 108. 109
ex ſternutatorii uſu obſervata. 22
Calculi in urethrâ contenti quomodò extrahendi. 697
Calculo laborantibus diuretica acria, & ſpirituoſa nociva. 673
Calidum purgans aſſumptum ſtatim operatur. 352
Capitis dolores à quibus cauſis proveniant. 313. 314
dolor diſtendens undè. 92
doloribus vexati levantur, ſi alvus reſpondeat, alvo verò adſtrictâ exacerbantur dolores. 389. 390
Gravedo, ac coryza ex viſcidis, pituitoſis, ac ſalſis acribus proveniunt. ibid.
Caries oſſium undenam. 118
Caſus puellæ ab ipſo natali ſurdæ mirificus. 100. 101
Cathartica vide purgantia.
Catharticis in pituitâ viſcidâ ſemper incidentia ſpirituoſa, &c. addenda. 227
Catharticum ſi dyſenteriam &c. inferat, quid faciendum. 363
Catarrhoſis quare ſudorifera proſunt. 624
Catarrhoſi poſt ſudores niſi ſenſim tepeſcant, variis morbis afficiuntur. 525. 624
Cauſarum diſtinctio. 3
Cauſæ internæ cognitio. ibid.
Cauterium actuale in cæcitate proficuum. 34. 109. 111
doloribus Iſchiaticis conveniens. 33
Epilepſiâ. 112
morſu animalis rabidi. 566
Odonthalgiâ. 116
mſtituendi locus quomodo inveniatur. 109
Cephalæa in gravidâ ſternutatorio curata. 16
Cereviſia lixivia in aphthis commendatur. 668
Chinâ Chinâ ſ. Kinâ Kinâ in quartanâ exhibitâ plurimi curati. 251. 252
purgantibus quare addenda. 252
Chinæ Chinæ varii effectus. ibid.
Cholera graviſſima cum febre conjuncta vino rhenano, & aquâ cinamomi &c. curata. 272
Chymica diaphoretica quare Galenicis præferenda. 480
Cibi faſtidium undè. 157
quid faciendum indicet. ibid.
Cinnabaris antimonii præparatio. 482. 483
Clyſteres quid ſint, & undè dicti. 366
quare præſcribantur. ibid.
omni corpori debili &c. conveniunt. 367
quotuplices. 368. 369
priſcorum qui. 369
moderatè calidi, & non frigidi injiciendi. 369. 460
nimis frigidi mortis ſubindè cauſa. 460
nutrientes, & corroborantes a nonnullis dari probantur. 378. 379. 380
Contrarium probatur. 380
quæ in nutrientium adminiſtratione obſervanda. 378. 379
Clyſteres aſſiduè non adhibendi. 462
dum immittuntur, ægri ſint ore aperto &c. 460
injecti ſi non operetur, quid agendum. 461
non injiciendi in morborum paroxyſmis. 457
omni tempore injici poſſunt. ibid.
pedetentim injiciendi. 460
purgationi quandò præmittendi. 420
Clyſteres conveniunt.
in alvo adſtrictâ a fæcibus induratis, &c. 370. 420

Apoplexiâ, ſed duplò, triplòve fortiores requiruntur. 384. 485
Calculo. 374
Capitis frigidis &c. affectibus. 389
debilibus, & qui viribus languent. 384. 442
dolore colico a flatibus &c. 373. 402. 403
Iſchiatico, ſed paulò fortiores. 424
ventris ſcorbutico. 372. 395
Dyſenteriâ. 372
Epilepſiâ, & quandò. 387
febribus ardentibus & acutis. 424
quartanis. 425
ſyncopalibus. 424
validis, & fortibus. 425
gravidis. 384
Herniis. 448
Hydrope. 424
iis, qui ex morbo convaleſcunt, & alvo adſtrictâ laborant. 445
qui multum antè morbum potaverunt. ibid.
infantibus. 439
inteſtinorum ulcere &c. 371. 414
Ileo 395
Lethargo &c. 375. 389
Lumbricis. 416
Menſtruis ſuppreſſis, ſed paulò calidiores. 429
Ophthalmiâ. 390
pueris. 384. 438
Renum, & veſicæ affectibus. 421
ſenibus. 384. 438
ſingultu. 395
Teneſmo. 372
ventriculo pituitâ &c. obſeſſo. 382
ventris torminibus, & doloribus &c. 400
Clyſteres non conveniunt,
in famelicis. 457
enterocele. 435
Hæmorrhoidibus. 432
inteſtinorum oppilatione. 435
morborum paroxyſmis. 458
Peſte. 430. 432
prægnantibus. 457
Clyſteres anodyni, glutinantes &c. quamdiu retinendi. 458
quibus theriaca, vel diaſcordium additur, commendantur in Hypercatharſi &c. 372
Clyſter in contumaciſſimâ alvi obſtructione nunquam fallens. 376
quod exemplo illuſtratur. 377. 378
Clyſterum quantitas. 368
formulæ variæ. 370. & ſeq.
injectio ex flatibus impedita, quid faciendum. 462
Colica aliquandò ab humore acri, vel vermibus, aut flatibus &c. excitatur. 400. 402. 403
Bilioſa quid ſit. 408
in Paralyſin quandoque degenerat. ibid.
Diuturna oſtreis curata. 404. 405
in juvene 21. annorum venæſectione in pede, aliiſque medicamentis curata. 406. 407. 408
Condylomata in vulvâ ex peſſario exorta. 688
Conſuetudini quid concedendum. 328
Croci Metallorum præparatio. 134
juxtà Hartmannum. 135
infuſio per chartam quare filtranda. 133
Crocus metallorum per ſeceſſum quandò operetur. ibid.
Croco metallorum ſuccus Citri ſi affundatur, digeratur &c. egregium extractum vomitivum. ibid.
Cruda, & incocta purgantibus non ſtatim educenda. 230
Cucurbitularum deſcriptio. 31
modus utendi. ibid.
Cucurbitulæ conveniunt in anginâ. 244

cæcitate. 107. 108
doloribus Ischiaticis. 34. 619
hæmorrhagiâ nimiâ. 31
morsu canis rabidi. 566
Cui lateri incumbendum antequam clyster injiciatur. 459
Cuticula post febrim arefacta, frustulatim, imò de sinistrâ manu instar chirothecæ abstracta, in sexagenario observata. 558

D.

Decoctum ad affectus hypochondriacos. 218
Anasarcam. 216. 217
Anginam singulare. 48. 62
Corporis totius intumefactionem. 205
Hydropem. 104. 205
Lapathi acuti simplex in pustulis faciei singulare. 95
in ictero commendatur. 270
ad lumborum dolores. 662
morbos pituitosos chronicos. 184
nephriticum Foresti 653
paralysin. 184. 185. 195. 196. 490
scorbuticam. 491
sabulum expellendum. 653, 654
sanguinem depurandum. 176
secundinam expellendam. 64
spasmum. 490
scorbuticum. 491
Diarrhæa, vel dysenteria si a purgante proveniat, quid faciendum. 363. 364
Differentiæ, & signa sudorum. 642. 643
Diuretica quid sint. 645
quotuplicia. ibid.
quando præscribenda. 646
quomodò operentur. 645
Diuretica simplicia, & vegetabilia. 647
animalia, & mineralia. 648
composita. 649. & seq.
Diureticorum differentiæ. 647
formulæ. 657. & seq.
Diuretica conveniunt.
in Anasarcâ. 683
Ascite. ibid.
Calculo renum, ac vesicæ. 696
Cephalalgiâ 683
Colicâ passione. 690
Dolore colico nephritico. ibid.
Dysuriâ. 697
Febribus continuis lymphaticis. 690
intermittentibus. ibid.
Fluxu hepatico. 683
Fluore albo. 714
Hydrope ovarii. 687
tubarum fallopianarum, Uteri. ibid.
Humoribus acidis. 677
aqueis, ac serosis. 676
lymphaticis. ibid.
pituitosis. 677
Ictero. 694
Iis, qui circà plenilunium intumescunt. 709
Obstructionibus hepatis. 690
lienis. ibid.
pancreatis. ibid.
Paralysi ex colicâ &c. 693
Podagricis. 709
Pueris. ibid.
Scorbuticis. 713
Diuretica non conveniunt.
in Arthritide calidiore. 709
biliosis, ac calidis. 714
calculo renum, ac vesicæ. 707
diabete. 708

dy-

dyſenteriâ. 702.
emaciatis. 714.
Empyemate. 702.
extenuatis morbis chronicis. 714.
febribus ardentibus. 701.
hecticis. 702.
peſtilentialibus. 701.
fluxu menſium nimio. 715.
inflammatione renum, ac veſicæ. 706.
Ileo. 703.
Iſchuriâ ex nimiâ repletione. 708.
hecticis. 715.
iis, qui debiliora habent inteſtina. ibid.
ſæpius afficiuntur morbis renum ac veſicæ. ibid.
ſanguinem, ac pus per urethram excernunt. 679.
renum ac veſicæ exulceratione. 706.
tabe ac tabidis. 701. 715.
Dolor ardens, ac pulſans undè. 72. 73.
arthriticus ab aſſumpto purgante acrior factus. 195.
Colicus à quibus cauſis accuratè examinandus. 400. 403.
nephritico vix diſtinguitur. 421.
quomodò diſcernendus. 422. & ſeq.
unà cum nephritico undenam. 409.
quomodò tractandus. 409. & ſeq.
colico nephriticus in viro quadragenario curatus. 659. 660.
muliere 50. annorum. 691. 692.
viro 50. annorum. 692.
gravidâ. 665. 666.
puerperâ cum febre aliiſque ſymptomatibus curatus. 662. 663. 664. 665.
viro 40. annorum cum uriná cruentâ &c. 679. 680. 681. 682.
intolerabilis circà plenilunium ſiniſtrum brachium occupans, ſuffitu liberatus. 70.
Iſchiaticus. 33.
cauterio actuali curatus. ibid.
recidivus cucurbitulis ſanatus. 34.
fumo tabaci adauctus. 125. 126.
poſt varia fruſtrà adhibita, cucurbitulis &c. curatus. 619. 620.
Dolores in partibus ſub ſepto tranſverſo indicant purgationem. 336.
ſuprà ſeptum tranſverſum quid indicent. 158.
Ducenti & ultrà calculi variæ figuræ & magnitudinis in placentâ uterinâ reperti. 666.
Dyſenteria undè plerumque. 277.
quomodò tractanda. ibid.
in peſte plerumque lethalis. 560.
dolorifica in muliere 35. annorum a fructibus horariis avidè ſumptis exorta, curata. 178. 179. 180.
poſt varia fruſtrà uſurpata, radice Hippecoanâ ſanata. 280.

E

Elaterium rarius uſurpatur, & quare. 198. 199.

Electuarii antidysenterici nostri descriptio. 180.
antifebrilis. 258.
cholagogi Sylvii. 174.
diaphoretici. 473. 474. 475.
Hydragogi Sylvii. 199.
J. Swelferi. 200.
ex iride Wieri. ibid.
melanagogi. 192.
panchymagogi Swelferi. 209. 210.
phlegmagogi descriptio. 181.
Elixiris salutis descriptio. 193.
Elleborus absque formidine exhiberi potest. 192.
Emetica vide vomitoria.
Epatis inflammatio quandò requirat purgantia, vel non. 311.
Epilepsia ex oleo vitrioli assumpto curata. 186.
in muliere 37. annorum circà plenilunium ordinariò variis aliis adhuc symptomatibus stipata, curata. 56. 57. 58.
cum summâ narium obstructione in infante cruribus carente, manus incurvatas, & ad posteriora retractas habente, observata. 59. 60.
in puellâ viginti quatuor annorum ex mœrore matris obitus observata, eaq; sanata. 232. 233.
infante trium septimanarum curata. 388. 389.
Epithymum, & polypodium inter aperientia numerantur. 192.
Errhina vide sternutatoria.
undè dicta. 5.
caputpurgia, & nasalia vocantur. ibid.
quomodò operantur. ibid.
liquida sunt vel sicca. 6.
proficua sunt in febribus lymphaticis, catarrhalibus, capitis affectibus pituitosis, polypo (adversus quem succus nasturtii aquatici & elaterii inprimis, & specificè commendatur.) 7.
Errhinum infusum in capitis affectibus diuturnis, & contumacibus utile. 9.
decoctum ad Ozænam, imprimis ex lue venereâ ortam, perquam utile. 10.
Errhinorum liquidorum quantitas. 13. 14.
formulæ variæ. 8. 9. & seq.
Esula non nisi correcta in usum vocetur, & quare. 198.
Essentia diaphoretica. 478. 479. 480.
nephritica Zwelferi. 650. 651.
Ex clysterum acrium usu in peste nonnunquam dysenteria &c. lethalis exoritur. 430. 431.
Errhinorum, ptarmicorumque usu si ardor, & dolor percipiatur, quid faciendum. 42. 43.
ptarmicorum usu in pueris epilepsia nonnunquam oritur. 35.
sternutatorio cæcitas observata. 22.
glaucus quidam factus. 22. 23.
Extractum antipestilentiale Swelferi. 475. 476.
antiquartanarium diaphoreticum. 476. 477. 478.
catholicum. 210. 211.
febrifugum nostrum. 189.
purgans, ac vomitivum ex croco metallorum. 133.

F.

Faciei pustulæ undè plerumque. 93.
Fæces diutius retentæ quid mali efficiant. 167.
emollientia quotuplicia. 167. 168.
Febris continuæ famelicæ descriptio. 547.
quod exemplis illustratur. 547. 548. 549. 550.
epidemicæ anni 1691. brevis descriptio. 511. & seq.
qualia, & quæ medicamentum in usum

ſum vocata,& adhibita.553.& ſeq.
Febrium in paroxyſmis quare purgantia non uſurpanda. 315.
Fiſtula clyſteris quomodò immittenda.457. 458.
Fluxus Hæmorrhoidum periodicus, cum ſummo ani dolore & pruritu, in viro quadraginta annorum. 435. 436.437.
recidivus ſummo cum dolore a glande ex ſaccharo Saturni &c. confectâ, exortus. 437. 438.
graviſſimus ex nimiâ ambulatione per aërem calidiorem curatus in viro 34. annorum, bilioſo, & cephalalgiâ periodicâ afflicto. 432.433.434.
nonnunquam ex nimio clyſterum uſu. 431.
menſtruus continuus per quatuor menſes in gravidâ obſervatus.525.
menſium nimius purgantia vetat. 316.
quid faciendum indicet. ibid.
Uterinus poſt abortum primò periodicus, poſteà continuus ex ſecundinis retentis. 64. 65.
Folia marrubii in lœtero valdè commendatur. 267.
Fortiora purgantia in Hydrope, an & quandò conveniant. 282.
Fortiſſima purgantia in Colicâ flatulentâ ſubindè ne quidem alvum laxant. 321.
Frequens ſaliva quid indicet. 157.
Frigidus potus in ipſâ purgatione aſſumtus, quid efficiat. 355.
Frigus quid ſubindè efficiat. 161.

G.

Gargariſmata quid ſint. 77.
Glans quid ſit. 369.
Glaucoma ex ſternutatorio. 22. 23.
Globulus per 30. annos ſine incommodo geſtatus, ſaltando dolor atrociſſimus exortus cum cruris motus inhibitione, verum exciſo globulo in momento curatus 322.
Gratiola quare corrigenda. 198.
Gravida Herniâ flatuoſâ laborans curata, & quomodò. 37. 38.

H.

Hæmoptöe graviſſima in plethoricâ triginta duorum annorum. 146. 147. 148.
Hæmorrhagia narium in peſte plerumque lethalis. 560.
quomodò curanda. 303.
vertigines ſolvit. ibid.
uterina poſt abortum primò periodica, poſteà continua, curata. 64. 65.
Hæmorrhoidum fluxus ex frequenti clyſterum uſu nonnunquam. 431.
quod exemplo illuſtratur. 432.
graviſſimus ex nimiâ ambulatione &c. exortus. 432. 433. 434.
periodicus cum ſummo ani dolore ac pruritu curatus in viro 40. annorum. 435. 436. 437.
Hepaticus fluxus quid ſit, & quomodò curandus,

randus. 532.
Hippecoanæ, vel Hippoacannæ nigræ radicis descriptio, ac vires. 281. 282.
Hippoacanna specifica est in dysenteriâ. 281.
Hemiplegia febri superveniente curata. 524.
Hernia scroti in viro 40 annorum ex alvo adstrictiori, quâ repositâ, æger sibi ipsi enema subindè injiciens liberatus. 449.
inguinalis in muliere 50. annorum sæpius dolore colico vexatâ, quæ nec manu chirurgi restaurari posset, etsi jam materiam stercoream evomeret, abdominis tamen apertione factâ, reducitur, sed quarto post apertionem die, fatis cessit. 449 450. 451. 452. 453. 454.
Umbilicalis emplastro curata. 37. 38.
Herniæ incisione curatæ. 454.
Hernioſis sternutatoria non conveniunt. 36. 37. 38.
Humores aquosiores in intestinis &c. existentes statim evacuandi. 227.
biliosi per alvum educti, curant Ictterum. 266.
Humoris evacuandi quantitas certa dici non potest. 223.
Humor melancholicus quandò movendus. 338.
noxius semper educendus. 221.
Humores quantitate, non verò qualitate peccantes educendi. 228.
turgentes agitati &c. quomodò tractandi. 339.
Humorum coctio undenam concludenda. 338.
Hydrocephalus ambitu ulnam cum quadrante excedens. 682.
Hydrops quomodò curandus. 281.
ovarii. 689.
Uteri. ibid.
Hydrophobia ex morsu rabidi felis post septimanas observata, nec nullis cedens remediis. 561. 562. 563. 564. 565.
Hyeme humores crudiores &c. generantur. 143.
Inferiores ventres purgandi juxtà Hippocratem. 342.
Hypercatharsis a cerevisiâ frigidâ in ipsâ purgatione sumptâ. 356.
ab haustu levi purgante in viro quadragenario observata, & curata. 443. 444.

I

Ictero febris superveniens, quid indicet. 271.
Ictterus quomodò tractandus. 270. 271.
Ictterus in fœminâ melancholicâ 42 annorum curatus, 266. 267.
gravissimus in viro 48. annorum ex febre tertianâ exortus. 695. 696.
Menstruus in fœminâ. 688.
Iliaca passio post varia frustrà tentata remedia, fumo tabaci in anum inflato, sanata. 704.
Immodicus vomitus quid mali afferat. 154. 155.
In Apoplexiâ, Lethargo &c. duplò, triplòve potentiora requiruntur purgantia, ac clysmata. 19. 231. 235.
commendantur apophlegmatismi. 231.
vomitoria ex antimonio laudantur. 143.
dolore Colico causa accuratè examinanda. 400. 401.
Indusia, sudoribus eruptis, madida non cum frigidis, sed cum siccis calidis, mutanda. 639.
quod exemplo illustratur. 640. 641.

Infans trium dierum excoriatus per mensem vixit & posteà pinguefactus. &c. 172.
10. annorum ulcere nomâ laborans, cum maximâ inferioris maxillæ parte carie affectâ, & gena gangrænâ ferè infecta variis adhibitis remediis, omnis genarum, & labiorum durities, ac tumor evanuit, & dimidiâ maxillæ inferioris parte sublatâ, curatus est. 581. 582.
In febribus quandò purgandum. 247. 248. 343. 344.
antifebrifuga purgantibus admiscenda. 247. 364.
gravidis sternutatoria non commendantur. 35. 36.
Inflammationes internæ, ac externæ, quomodò optimè curantur. 585.
Injectiones per Syringam in Anginâ commendantur. 241.
In Lethargo, & Maniâ errhinum specificum. 8.
Linguæ tumore quandò purgantia exhibenda. 238.
morbis acutis quandò, & quare purgandum. 238. 239.
Ophthalmiâ alvus aperta. bonum. 390.
adstricta, malum. ibid.
paralysi vehementiora requiruntur purgantia. 237.
paroxysmo Epileptico purgantia quare non exhibenda. 232.
partu difficili, fœtu mortuo &c. sternutatoria conveniunt, & qualia. 25.
Peste non tam humorum peccantium quantitas quam qualitas peccat. 430.
quare clysteres non conveniunt. 430. 431.
pueris sternutatoriis Epilepsia, motus convulsivi quandoque excitantur. 35.
Salivatione quid notandum, 517.
sudoriferorum usu circumspectè agendum. 499. 500.
Instrumentum ad laryngotomiam instituendam aptum. 143.
Inter apophlegmatismi usum quid requiratur. 128. 129.
diuresin quid agendum. 719. 720.
sternutandum quid faciendum. 41.
sudoris eruptionem, quid faciendum requiratur. 633.
suffumigandum quid agendum. 75.
Intumescentia totius corporis, & oculorum tumor gravissimus in muliere curata. 217.
Iridis succus quibus non exhibendus. 189.
Ischuria diuretica quandò vetet. 708.
ex nimiâ repletione exorta, beneficio catheteris curata. 698.
per 18. dies durans, hæmorrhagiâ narium sanata. ibid.
lunatica vel venæsectione, vel tempore plenilunii curatur. ibid.
in viro 36. annorum undecimo morbi die superata. 700.
lethalis in viro sexagenario observata. 699. 700.
Juvenis 26. annos natus circà lumbos ficâ vulneratus, curatur, remanente lumborum dolore, post annos quosdam apparet tumor infrà inguen, ex quo aperto seri magna copia effluxit, tandem osticulo extracto, curatus. 319. 320. 321.
20. annorum tertio febris paroxysmo corripitur dolore intolerabili, ac rubore totius corporis, qui subitò in nigredinem horrendam mutatur, assumptâ vero mixturâ, & infusione pedro del porco liberatus. 557.
23. annorum a cane rabido vulneratus, cucurbitulâ, & cauterio actu-

Digitized by Google

ali &c. restituitur. 565. 566. 567. 568.
18. annorum dolore Ischiatico diu afflictus, internis externisque incassum adhibitis, cucurbitulis &c. curatus. 619. 620.
Juvencula 14. annorum pallida, melancholica, post fructus horarios &c. incidit in varia symptomata a lumbricis oriunda, quibus enematе &c. ejectis liberata. 416. 417. 418.

L.

Lac dulce in venenis convenit. 139.
vomitu vehementi commendatur. 161.
Lapidis pedro del porco descriptio. 466.
vires, & usus. ibid.
Lapis armenius non præparatus exhibitus quid efficiat. 191.
quomodò præparetur. ibid.
Laudanum opiatum Antihystericis quare addatur. 122.
in singultu tanquam sacra anchora commendatur. 163.
urinarium Michaelis. 655. 656.
Lethargus in quadragenario observatus, qui medicamentis appropriatis a Lethargo liberatus, manente febre, tandem fatis cessit. 236. 237.
Lenitivorum purgantium formulæ. 169. 170. 171. 172.
Leve catharticum insuetis præscribendum. 328. 329.
Liquidiora cathartica ficcioribus corporibus præscribenda, & vice versâ. 223.
Luis venereæ primaria, & secundaria causa. 299.
Lues venerea in muliere quinquagenariâ, postquam totum septum narium elapsum, & palati, & Zygomatici ossis pars deciderat, curata. 300. 301. 302.
Lumbrici variorum symptomatum in juvenculâ. 416. 417.
nec non in puerulo 4. annorum. 419. 420.
quotuplices. 416.
optimè per clysteres dulces præcipuè ex lacte confectos, non verò amaros aut oleosos educuntur ibid.
amara purgantia, per os exhibenda. ibid.

M.

Melancholici nisi præparati, non sunt purgandi. 273. 313. 314.
infrà, non verò suprà purgandi, juxtà Hippocratem. 141. 272.
Melancholia summa in fœminâ quinquagenariâ, ex animi mœrore, curata, sed ex irâ recidivam passa, fatis cessit. 273. 274. 275. 276. 277.
Menstrua suppressa cum præcordiorum anxietate, & animi deliquio &c. in puellâ 19. annorum curata, 528. 529.
cum præcordiorum anxietate, suffocatione hypochondriacâ &c. ex mœrore in fœminâ 36. annorum. 529. 530. 531.
ac suffocatio hypochondriaca &c. ex acidis austeris &c. avidè assumptis exorta, eaque liberata. 571. 572. 573.
si senescentibus mulieribus deficiant, quid faciendum. 575.
Menstruorum fluxus per 4. menses continuus in gravidâ. 525.
Mentha vomitum sistit. 163.
Mercurialia pro ptialismo excitando caute usur-

uſurpanda. 117.
Mercuriæ vitæ deſcriptio. 135.
Mixtura ant-epileptica. 232. 388. 515.
anticatarrhalis 607.
anticolica 406. 443. 493 664.
antihypochondriaca. 27. 121.
Antihyſterica. 355. 427. 528. 530. 571.
Antinephritica. 658. 659. 664. 699.
Antiparalytica. 325.
antipleuritica. 488.
antiſcorbutica. 396. 580.
Cardiaca. 261. 289 452.
Carminativa. 404. 405. 487.
cephalica. 20. 237. 516 521. 555.
colico-antipephritica. 423 691.
de tribus. 471.
diaphoretica. 485. 509. 514. 563. 567. 590. 604. 626.
pectoralis. 246. 247. 588.
pro hæmoptoe. 146. 147.
ſtomachica. 359. 377. 510 637.
Morbi natura, pars affecta, quandò, & quomodò Medico innoteſcant. 2.
Morborum cauſæ, differentiæ, & tempora. 3.
Morbus quomodò tractandus. 4.
Motus convulſivi ex uſurpatione olei vitrioli. 186.
Mulier annorum quadraginta & octo, a largâ venæſectione ob menſes ſuppreſſos inſtitutâ, incidit in appetitum diminutum, & quartanam diuturnam cum memoriæ labefactatione &c. 81. 82. 83.
pituitoſa 30. annorum poſt varios fructus horarios incidit in ventriculi frigiditatem, voracitatem, & dolorem ventris rodentem &c. 401. 402.
Quadragenaria melancholica ex quartanâ diuturnâ incidit in dyſenteriam graviſſimam, quâ curatâ, poſt annum affligitur dolore colico-nephritico, tandem excretis calculis, ſanata. 409. 410. 411. 412.
quadraginta & quinque annorum Melancholica, ſalitis, fumo induratis, &c. dedita, urinam crudam, ſed curru vecta, cruentam unà cum nauſeâ, & vomitu &c. reddidit, cum cruris ſtupore, tandem calculo ad formam & magnitudinem fabæ excreto, curata. 422. 423. 424.
38. annorum melancholica variis doloribus vexata, & alvo adſtrictâ laborans, variis uſa clyſteribus, incidit in fluxum Hæmorrhoidum, ſed venæſectione &c. curata. 432.
34. annorum poſt fructus horarios incidit in præcordiorum anxietatem, & menſtrua ſuppreſſa &c. cum appetitu abolito, ex gialappâ ſumptâ hypercatharſis cum febri, & doloribus ſecuta. 492. 493. 494.
36. annorum pituitoſa tempore gravidationis Odonthalgiâ, alvo adſtrictâ &c. nonnunquam laborans per ſex, ſeptemve hebdomadas poſt puerperium, liberata. 514. 515. 516. 517. 518. 519.
48. annorum melancholica &c. ex vertigine in Hemiplegiam incidit, ex veſicatorio, & cucurbitulâ nuchæ impoſitis levamen, poſt biennium febri graviſſimâ correpta, ab Hemiplegiâ liberata fuit, ſed eodem momento alterum latus dicto malo afficitur, & poſt triduum fatis ceſſit. 523. 524. 525.
30. annorum pituitoſa menſtruorum purgationem habens, frigidiſſimum aëra veſperi ſubiens, omnimodâ menſium ſuppreſſione, tuſſi, &c. corripitur, hauſtu diaphoretico, pilulis anticatarrhalibus &c. curata. 569. 570.
40. annorum melancholica &c. ex acidis,

cidis, austeris &c. avidè assumptis, in mensium suppressionem, ac suffocationem hypochondriacam &c. incidit, & curata. 571. 572. 573.
14. annorum enixo fœtu, lochiorum fluxum gravissimum passa, & tantum animi deliquium, ut mortua haberetur; quibus internis externisve denuò brevi restituta. 573. 574.
quinquagenaria variolis deformis, variolis denuò formosior reddita. 592. 593.
61. annorum de extremarum partium frigore & dolore quodam titillante &c. conquerens, quarto die tumor in pede sinistro apparuit subalbidus, vesiculis nonnihil flavis hinc indè obsessus, partibus subiacentibus gangrenatis imò sphacelatis, & brevi altero crure, ambabus manibus, ac brachiis ad humeros usque sphacelatis obiit. 605. 606.
30. annorum post varia animi symptomata capitis dolore rodente, Coryzâ, tussi imò molestissimâ, & febri continuâ correpta, variis frustrà exhibitis, fatis cessit. 607. 608. 609. 610.
quinquagenaria Catarrhosa dolore brachii immediatè infrà musculum deltoidem correpta, cucurbitulis cum flammâ, & pilulis anticatarrhalibus curata. 617. 618. 619.
32. annorum melancholica dolore Ischiatico intolerabili afflicta, post varia incassum adhibita, vesicatoriis brevi sanata. 620. 621.
Mutationes spontaneæ in quartanis quandò. 253.
Mutus ex largâ venæsectione quidam factus. 101.
Myrobalani pro specifico Antidysenterico habentur. 191.

N.

Natium Hæmorrhagia sternutatoria vetat. 29.
in peste plerumque lethalis. 560.
quomodò curanda. 303.
vertigines solvit. ibid.
ulcera non commendant sternutatoria. 29.
Nausea quid faciendum indicet. 158.
&c. ab assumpto pharmaco excitata, quomodò sistenda. 352. 353.
Nephriticus dolor vix a Colicâ discernendus. 421.
quomodò distinguendus. 422.
Nephritici sternutatoria nocent. 38. 39.
Nephritis in viro quadragenario curata. 659. 660.
cum febre &c. in puerperâ sanata. 662. 663. 664. 665.
in gravidâ curata. 665. 666.
Nicotiana, optimus suffitus. 51.
Nigredo totius corporis tertio paroxysmo febrili observata. 557.

O.

Obstructiones pertinaces ac inveteratæ quomodò curandæ. 314.
Oculorum morbi sternutatoria vetant. 28.
mador quid indicet. 156.
Odonthalgia in gravidâ cauterio actuali curata. 116.
Olei febrifugi descriptio. 187.
Oleum vitrioli antiscorbuticum & præservativum in nautis, & per mare navigantibus. 579.
Ophthalmia sanguisugis curata. 108.
in juvene 26. annos nato, ex baccho nimio calefacto aëra frigidum diutius subeunte orta,

orta, eaque curata. 390. 391.
Ophthalmiæ profluvium alvi ſuperveniens bonum. 390.
alvus adſtricta nocet. ibid.
Oxyſacchari vomitivi Angeli Salæ deſcriptio. 134.
Ozæna nonnunquam ex ſcorbuto provenit. 10.
quæ medicamentis vix cedit, & niſi antiſcorbutica admiſceantur, ægri extenuantur. ibid.
decoctum tali in caſu utile. 10. 11.
Oſſa ſpongioſa quinquaginta & ultrà in tumore pedis digiti majoris inventa. 575. 576.
Oſſium caries undenam. 118.

P.

Paralyſeos cauſa. 519.
Paralyſi ſi ſcorbutus adſit, tum antiſcorbutica antiparalyticis addenda. 491.
decoctum conveniens. ibid.
Paralyſis ex colicâ bilioſâ. 693. 694.
Paraphrenitis quomodò tractanda. 306.
Peripneumonia quare vetet purgantia. 310.
Peripneumoniæ alvi profluvium ſuperveniens periculoſiſſimum. ibid.
Peſtis cauſa in qualitate, non in quantitate conſiſtit. 556.
quomodò curanda. 315. 556. 557. 558.
Pharmacum catharticum fœtui nocivum. 214.
Pharmaca cathartica vide purgantia.
Phrenitis quomodò curanda. 301. 302.
Phthiſis a catarrhis &c. nonnunquam provenit. 318. 319.
Pilulæ anticatarrhales. 570.
aperientes, & purgantes. 154. 159.
ad dyſenteriam 178. 179.
menſes ſuppreſſos. 197. 208. 220. 290. 291.
ſuffocationem hypochondriacam. 208. 209. 220.
vomitum ſiſtentes. 163.
Pilularum catholicarum præparatio. 213.
Pituita tenax & viſcida quare ptarmica vetet. 17.
copioſa in capite, errhinum indicat. 16.
viſcida copioſior in ventriculo, quare ſtatim educenda. 217.
vitrea undè dicta & quare purgationem vetet. 230.
Placenta uterina ultrà ducentis calculis oppleta. 666.
Plethorici quare non ſternutandi. 36.
Pleuritis quomodò tractanda. 305.
in viro triginta & ſeptem annorum curata. 246. 247. 248.
Pleuritides anni 1685. & 1686. graſſantes. 305. 306.
quibus armis debellatæ. 306.
quod exemplis illuſtratur. 307. & ſeq.
Pleuritis in puellâ, venæſectione &c. liberata, remanente reſpiratione difficiliori ac tuſſi &c. tandem conqueſta de dolore punctorio, ac tumore circà quintam & ſextam coſtam, quo ſponte aperto, decocto &c. convaluit. 587. 588. 589.
in juvene 23. annorum cum facie eryſipelate ædematode curata. 585. 586. 587.
Polypo cordis affecti, de quibus conquerantur. 610.
affectis diaphoretica volatilia nocent. 610. 611. 614.
quod exemplo illuſtratur. 611. 612. 613.
Poſt alterum paroxyſmum febrilem anni 1691. nonnulli ſurdi, ac muti reddi-ti. 554.
ἀποπλυματίζοντα quæ conducant. 129. 130.
clyſterum injectionem quid requiratur. 461. 462.
diæteſin quid faciendum. 720. 721. 722.

errhina, ptarmicave quæ conveniant. 43.
eruptionem sudorum, quid agendum. 639. & seq.
purgationem, quid faciendum. 158. & seq.
quartanam curatam, quid necessariò observandum. 188.
suffimentum, quæ conveniant. 75.
vomitum, quid agendum requiratur. 163. 264.
Potentiora diaphoretica quibus, & quandò exhibenda. 498. 499.
unico haustu sumpta, quid efficiant. 499.
Prægnanti quandò purgans concedendum. 317.
purgationes menstruæ cursum suum tenentes, quid indicent. 525.
Procidentia uteri, quid sit. 65.
Puella quinquies variolis laboravit. 593.
Pulmones calidos habentes, ad sudores procliviores &c. qualia diaphoretica requirant. 623. 624.
Pulmonum morbi quare sternutatoria vetent. 32.
Puer 8. annorum post ova valdè dura comesta, incidit in febrim, & motus convulsivos, mixturâ diaphoreticâ &c. curatus. 621. 622.
8. annorum ex pravâ diætâ, incidit in varia symptomata calculum indicantia, decocto, balsamo sulphuris anisato &c. sanatus. 672. 673.
Puerulus 4. annorum post lacticinia, saccharata &c. in varia symptomata, lumbricos concomitantia incidit, pulvere &c. liberatus. 419. 420.
4. annorum a nativitate rachitide laborans, duobus tumoribus circà musculos deltoides correptus, quibus sponte apertis, ossa humeri capitibus orbata, extrà ulcera protuberantia observata, tandem obiit. 583. 584.
Pulvis ad intestini recti procidentiam. 50.
menses suppressos. 292.
mucosam ac fabulosam materiam renum, ac vesicæ expellendam potens. 672.
quartanam. 203.
antipleuriticus. 246.
Comitissæ Kent. 467.
diaphoreticus, e capite mortuo butyri antimonii præparatus. 482.
diureticus authoris. 656. 657.
è chelis cancrorum Londinensis, 467. 468.
hydragogus Michaelis. 203.
lithontripticus Rolfincii. 656.
odontbalgicus. 80. 81.
Panchymagogus Quercetani. 214. 215.
Purgantia medicamenta, quotuplicia. 166. & seq.
impropriè dicta, quæ. ibid.
sunt vel ἐκκριτικὰ & ἐπικτικὰ. ibid.
lenitiva quid sint, & quid agant. 166. 167.
ἐκκριτικὰ quâ ratione operentur. 167.
ἐπικτικὰ cathartici præmittenda, & quare. ibid.
quandò præscribenda. ibid.
propriè, vulgò dicuntur καθαρτικὰ φάρμακα. 172.
quomodò operentur. ibid.
sive cathartica electivè ità dicta dari, probatur. 173.
distinguuntur in cholagoga, phlegmagoga, melanagoga & Hydragoga. ibid.
cholagoga simplicia. ibid.
composita. 173. 174. 175. & seq.

Pur-

Purgantia phlegmagoga simplicia. 180.
composita. 180. 181. 182. 183.
Purgantium phlegmagogorum formulæ. 183. & seq.
Purgantia Melanagoga simplicia. 191.
composita. 192. 193. 194.
Purgantium Melanagogorum formulæ. 194. & seq.
Purgantia hydragoga simplicia. 197. 198. 199. & seq.
composita. 199 & seq.
Purgantium Hydragogorum formulæ. 203. & seq.
Purgantia panchymagoga simplicia, quæ. 209.
composita. 209. & seq.
quomodò & quandò præscribenda. 222.
liquidiora ficcioribus corporibus exhibenda, & è contra. 223.
Purgantia, seu Pharmaca cathartica conveniunt
in affectibus soporosis. 231.
affectione hypochondriacâ. 272. 273. 275.
anginâ, & quandò. 238. 239. & seq.
apoplexiâ. 231.
arthritide, sed in principio. 294. 318.
assuetis. 328.
asthmate. 244. 245.
bile p. n. copiosiori. 229. 318.
cacochymiâ. 292.
diarrhœâ biliosâ incipiente. 277.
duram vitam agentibus. 329.
Dysenteriæ principio. 277. 278. & seq.
epilepsiâ. 232. 233.
fame diminutâ vel abolitâ. 264.
febribus continuis ac intermittentibus. 247. & seq.
humoribus aquosioribus in intestinis existentibus. 227.
concoctis, incisis ac præparatis. 228.
turgentibus & agitatis. 339.
vitiosis, &c. ibid.
iis, qui sunt calidæ ac humidæ constitutionis. 328.
Hydrope. 282. 283. & seq.
Ictero flavo. 266. 268.
Juvenibus. 316.
lue venereâ. 299.
melancholiâ. 272 273 275.
mensibus suppressis. &c. 290. 291.
morbis chronicis. 294.
acutis. ibid.
mesenterii. 271.
mulieribus. 317.
noctu sudantibus. 317. 337.
paralysi. 237. 238.
pituitâ viscidâ in ventriculo copiosiori. 227.
pleuritide & quandò. 245. 247.
prægnantibus. 316.
pravis succis refertis. 329.
scabie. 296. 297. 298.
tumore linguæ. 238.
ventre suppresso. 292.
vulneribus. 302. 318. 320.
ulceribus. 303. 323. 326.
urinis sedimento refertis. 338.
limpidis & claris in phthysicis. ibid.
Purgantia seu pharmaca cathartica non conveniunt
in animo assiduè linquentibus. 333.
bile viscidiori ac crassiori, valdè volatili & acri. 229. ibid.
citò &c. vomentibus. 333.
debilibus. 330.
doloribus arthriticis. 316.
vexatis. 335.
epatis inflammatione. 311.
febrium intermittentium paroxysmis.

mis. 315.
Purgantia pharmaca cathartica non conveniunt
in fluxu alvi diuturniore. ibid.
Hæmorrhagiâ. 303.
illis, quorum ilia inflata, aut extenuata &c. 334.
insuetis. 335.
intemperantibus, vinosis &c. 334.
lymphâ, salivâ, succo pancreatico acidioribus, vel austerioribus. 230.
melancholiâ hypochondriacâ. 313. 314.
nimio mensium fluxu. 316. 334.
obstructionibus pertinacibus &c. 314.
oris ventriculi inflammatione. 310. 311.
paraphrenitide. 304.
peripneumoniâ. 310.
peste, febribus malignis &c. 314. 315. 334.
phrenitide. 303. 304.
pituitâ nimis viscidâ. 229. 230.
vitreâ. 230.
pleuritide. 304. 305.
prægnantibus, quandò autem. 334
pueris. 329.
rarâ corporis texturâ præditis. 335.
sanguine multo abundantibus. 333.
sanis. 334. 335.
senibus. 330.
singultu. 313.
tabe vel atrophiâ laborantibus. 312. 313. 334.
tussi ficcâ catarrhali. 311. 312.
valdè gracilibus, & morbis extenuatis. 332. 333.
pinguibus. 333.
variolis & morbillis. 314. 315.
vertigine. 303.
Purgantibus admiscenda morbis specifica. 364.
Purgatio assumpta, si non operetur, quid faciendum. 342.
si nimium operetur, quid agendum. ibid.
in febribus quo die exhibenda. 343. 344.
diebus criticis non exhibenda. 344.
Purgationem indicantia signa varia. 336. & seq.
instituendi tempus. 341. & seq.
Purgationi singultus aut convulsio succedens, quid indicet. 364.
Purgationis hora, quæ. 344. & seq.
dies, qui. 343. & seq.
Purgaturus calidum se conservet. 358. 359.
quod exemplo illustratur. 359. 360. 362.
Pus in cerebro contentum indicat sternutatoria. 16.
quandò eadem vetat. 16.
thorace contentum per diuresin excretum. 674.

Q.

Quæ diaphoretica in peste optima. 556.
renibus nociva. 672. 673.
medicamenta in paralysi ex colicâ conveniant. 693.
Quare diebus criticis a purgatione abstinendum. 344.
Quartanâ affecti, sæpius alvum adstrictam habent. 425. 426.
tumque gravius affliguntur. ibid.
clysteribus levantur. ibid.
Quartanæ autumnales quare longiores. 142. 143.
Quartanam curandi methodus brevis ac succincta. 148 149. & seq.
quod exemplis variis illustratur. 253. & seq.
Quartanæ diuturnæ cum memoriæ labefactatione post largam venæsectionem in muliere quadraginta & octo annorum observatio. 81. 82. 83.

Quartana ex febri tertianâ intermittente, aëris injuriis, bacchique nimiâ indulsione &c. contracta, pilulis febrifugis diaphoreticis, & purgantibus specificis curata. 497. 498.
in viro 44. annorum nephritico, ac arthritico per 4. annos durans, sed tempore isto liber ab omni dolore. 506. 507.
Qui debiles sunt, qui verò non. 330. 331
quomodò tractandi. ibid.
quod exemplo illustratur. 131. 132.
Quibus clysteribus salia vix addenda. 462.
olea non addenda. ibid.
Quidnam in morbis primum considerandum, agendum. 1. 2. 3. 4.
suffituum usurpatione faciendum. 75.
inter diuresin. 717. 718 719.
sternutationem. 42.
antè & inter ἀπορλογματίζοντα. 128. 129.
vomitum agendum requiratur. 160. 161.
urinæ provocationem. 717. 718. 719.
ad humoris evacuandi quantitatem attendendum. 223.
in catharticis exhibendis circà ætatem observandum. 224.
corporis habitu, & consuetudine &c. 224. 225.
antè purgationem faciendum requiratur. 347. & seq.
in purgatione conveniat. 352. & seq.
post purgationem quid faciendum. 358. & seq.
Qui sudores febres plerumque finiunt. 540. 643.
Quomodò, quantum, ubi & quandò purgandum. 222.
Quot clysteres uno die præscribendi. 462.
modis evocetur sudor. 464.

R.

Rachitis quibus curetur. 578. 580. 581. 583.
Radix urticæ specifica in Ictero. 266.
imperatoriæ specifica in linguâ tremulâ. 91.
Radicis nisin, nisi vel jensing descriptio. 669. 670.
vires & dosis. ibid.
tinctura, optimum remedium in Colicâ. 670.
Ratio humorum peccantium &c. antè vomitorium habenda. 158.
Refrigerantia externa in vesicæ inflammatione non diu usurpanda. 706.
Ranula in rustico curata. 112. 113.
Reguli antimonii præparatio. 136.
rubri descriptio. 137.
medicinalis præparatio. 483.
in aquâ conservatio. ibid.
febribus intermittentibus. ibid.
Regulus antimonii medicinalis si non in aquâ servetur, vomitus ac hypercatharseos quandoque causa. 546.
Renibus, quæ noxia. 674. 675.
Resinæ jalappæ præparatio. 201.
therebinthinæ beneficio, renum exulceratio curata. 648.
Rhabarbarum jecoris anima vulgò vocatur. 175.
stranguriâ affectis non exhibendum. ibid.
Ructus amari cum dolore &c. quid indicent. 157. 158.

S.

Salia vegetabilia optima sudorifera. 484.
Salsi & tenues humores quomodò corrigantur. 87.
Sanguis in capite extravasatus, sternutatoria indicat. 17.
eadem quandò vetet. 19.

Sanguine dissoluto valdè tenui &c. peste correpti laborant. 431.
Sanguis spumosus tussiendo, vel non tussiendo excretus, undè proveniat. 142.
Sapæ vomitoriæ descriptio. 134.
Scabiei differentiæ. 296.
Signa causarum. ibid.
Scabies famosa in viro quinquagenario curata. 297. 298. 299.
Scorbutus si paralysi adsit, quid agendum. 491.
Scrotum in quadragenario lapideâ crustâ intus obsessum, variisque aliis symptomatibus &c. observatum. 150. 151. 152. 153.
Secundina post abortum relicta, hæmorrhagiæ uteri gravissimæ causa. 64.
Senex sexagenarius post febrem, infinitis pustulis instar variolarum correptus; verum post aliquot septimanas cuticulam arefactam frustulatim imò de sinistrâ manu instar chirothecæ avulsit. 558.
Semen & radix nymphææ in viscidâ ac sabulosâ renum materiâ efficax. 648. 649. 673.
Senes quare diuretica vetent. 714.
quibus humoribus scateant. 438. 615.
utplurimum alvum adstrictam habent. 438.
quare clyster hic maximè convenit. ibid.
Senna est pharmacum omni ætati conveniens ac naturæ familiare. 191. 192.
Signa purgationem indicantia. 336. & seq. juxtà Celsum. 339. 340. Dornereilium. 340. Hippocratem. 340. 341.
sanorum viscerum in hydrope. 284.
Singultus si a biliosis humoribus exortus, abstinendum a purgatione. 216. 313.
quomodò curandus. 313.
in vomitione proveniens quomodò tollendus. 163.
post nimiam purgationem quid denotet. 364.
Soldanella est summum remedium in hydrope. 199.
Spiritus chemici diaphoretici excellentes. 484.
Spiritus ad capitis dolores contumaces &c. specificus. 84. 85.
menses ciendos singularis. 47.
alexipharmacus diaphoreticus. 472.
anticolicus. 412.
cephalicus. 556.
contrà præcordiorum anxietates. 235.
diaphoreticus antifebrilis. 469. 470.
diureticus. 670. 671.
ligni guajaci. 214.
Nitri dulcis aromaticus. 623.
Salis armoniaci aromaticus. 351.
Scorbuticus. 399. 400.
stomachicus. 360.
theriacalis Hartmanni. 471.
Vini Tartarisatus. 214.
Vitæ aureus Rulandi. 183.
vomitivus JS. Roet. 133.
Vini decocto raparum admixtus commendatur in aphthis. 668. 669.
gargarizatus tumorem faucium &c. citò tollit. 114.
Spasmus in ancillâ frigori se exponendo &c. curatus. 602.
Sudor sanguineus ex nimio spirituosorum volatilium usu secutus. 627.
Sudores in nimiâ quantitate non sunt provocandi. 638. 639.
multi, quid indicent. 644.
spontanei in febribus, qui optimi. 540.
qui optimi. 643.
Sudorifera & diaphoretica quid sint. 462. 463.
blanda quandò exhibenda 499.

fortiora quibus, & quandò exhibenda. 498.
liquida siccioribus, sicca humidioribus propinanda. ibid.
siccis præferenda, & quare. ibid.
quare efficacia remedia dicta. 499.
quomodò operantur. 463.
simplicia vegetabilia. 465. 466.
mineralia & animalia. 466.
composita. 469. & seq.
& diaphoretica chimica galenicis præferuntur & quare. 480.
Sudoriferorum differentia quæ. 465.
& diaphoreticorum formulæ. 484. & seq.
Sudorifera & diaphoretica conducunt
in arthritide & arthriticis. 593. 615.
catarrhis serosis ac diuturnis. &c.
& catarrhosis. 515. 614.
doloribus capitis gravativis & rodentibus. 513. 514.
ardentibus qualia. 500.
febribus continuis ac intermittentibus, qualia esse debeant. 539. 540.
fluxu hepatico. 532.
Gangrænâ. 602.
Hydrophobiâ. 561.
hydropis speciebus omnibus. 507. 532.
humoribus aquosis. 507.
biliosis. 508.
pituitosis. ibid.
salso-acribus. 500.
halitibus venenosis, acidis, austeris. 411.
inflammationibus internis. 585.
luc venereâ. 606.
menstruorum suppressione. 569.
morbis venenatis ac malignis. 500.
Paralysi, spasmo &c. 519. 520.
Peste & plerisque morbis acutis & malignis, qualia esse debeant. 556.
Præcordiorum anxietate ex viscidis, biliosis &c. humoribus vel halitibus exortâ. 525.
Pulmones calidos habentibus. 623.
Pueris, 621.
Scabie, omnibusque cutis efflorescentiis. 589.
scorbuto. 577.
suffocatione Hypochondriacâ. 529.
Tetano. 598.
vulneratis. 625.
Sudorifera propriè dicta, non conducunt in Cacochymiâ. 615.
debilibus. 626.
emaciatis, & morbis extenuatis. ibid.
febri hecticâ. 615.
humoribus acidis. 512.
austeris. ibid.
biliosis adustis. 512. 513.
valdè viscidis & tenacibus &c. 513.
melancholiâ. 615.
morbis a crudis humoribus productis. 615. 616.
ob humorum inopiam &c. oriundis. 616. 617.
nimis attenuatis humoribus laborantibus. 626.
Phthysi & quare. 606. 607.
polypo cordis. 610.
febribus. 615.
valdè calidis & biliosis. 626.
Sudorum differentiæ & signa. 642. 643.
Sternutatoria, undè dicta. 8.
quomodò operentur. ibid.
sunt vel solida, vel liquida. ibid.
non omnibus promiscuè præscribenda. 16.

Sternutatoria, errhinave conducunt
in Apoplexiâ. 18. 19.
aquâ in capite contentâ. &c. 17.
Epilepsiâ. 18.
omnibus affectibus soporosis. 21.
pituitâ in capite copiosâ. 16.
pure in cerebro contento. ibid.
sanguine in capite stagnante vel extravasato. 17.
tremore & convulsione. 22.
Sternutatoria errhinave conducunt
in aurium tinnitu ac auditus difficultate. 24.
iis, qui sunt firmo fortique corpore. 38.
qui sunt capite firmiori. ibid.
qui nullis oculorum imbecillitatibus sunt affecti &c. ibid.
lunâ crescente, vel jam plenâ existente. 40.
oculorum hebetudine. 16. 22.
Odontalgiâ. 28.
Ozænâ, narium obstructione, odoratuque ab humore crasso &c. læso. 22.
Sternutatoria errhinave conducunt
in partu difficili, fœtu mortuo &c. 25.
singultu. 24.
suffocatione Hypochondriacâ. 25.
tonsillarum inflammatione. 28.
tempore matutino. 40.
autumnali & hyberno. ibid.
ventre vacuo &c. ibid.
Sternutatoria errhinave non conducunt
in Angînâ pituitosâ. 32.
aquâ ex vasis lymphaticis adhuc exstillante. 18.
aphthis laborantibus, 36.
catarrhis. 32.
gravidis, ut & iis, quarum menstrua nimia. 35. 36.
hernioſis. 36. 37.
Hydropicis. 38.
Narium ulceribus. 29.
hæmorrhagiâ. ibid.
nephriticis. 38.
oculorum affectibus. 28.
pituitâ admodum tenaci, & viscidâ. 17.
plethoricis. 36.
pueris, infantibus. 35.
pulmonum affectibus. 32.
pure immaturo in capite contento. 18.
sanguine exstillante. ibid.
valdè carnosis. 36.
vertigini, eique obnoxiis. 29.
Sternutationem excitantia folia. 8.
semina. ibid.
excitantes radices. ibid.
succi. ibid.
Sternutatorio gravida cephalæâ laborans, liberata. 16.
Sternutatoria vehementia quomodò exhibenda. 41.
Sternutaturus calidum se conservet, & neutiquam aëri frigido se exponat. 42.
parum ambulat. ibid.
Succus sternutatorius maniacis & lethargicis singularis. 8.
nasturtii aquatici & elaterii specificè in polypo commendatur. 7.
Surditas ex sordibus in auribus retentis, quomodò curanda. 98.
Surditatis cum tinnitu aurium, in viro quadraginta circiter annorum observatio. 95. 96 97. 98.
Surdæ natæ puellæ mira historia. 100. 101.

puellæ artem ſcribendi, loquendi, legendi edoctæ hiſtoria. 101. 102.
Suffocatio hypochondriaca.
in viris obſervata. 26.
ejuſque curatio. 26. 27.
graviſſima in mulere poſt menſes ſuppreſſos exorta, curata. 120. 121. 122.
Suffimenta undè dicta. 44.
Suffimentorum differentiæ. ibid.
Suffimenta quomodò operantur. 44. 52.
vel ſunt liquida, vel ſolida. 45.
Suffimenta conveniunt
in acidis, auſteris humoribus. 54.
anginâ. 48. 54. 62.
apoplexiâ. 46.
Aſthmate, Orthopnœâ. 62.
Aurium, narium &c. ulceribus. 61.
capitis gravedine, coryzâ. 58.
catarrhis ſalſo-acribus. 61. 69. 70.
cerebro ſiccando & confortando. 50.
epilepſiâ. 46. 47. 56. 57. 59.
frigidis capitis affectibus. 60.
Hæmorrhoidibus. 66.
Hydrope. 69.
iis, qui hæmorrhagiæ narium &c. nunquam ſunt ſubjecti. 71.
qui capite firmi ſunt, nec vertigini &c. obnoxii. ibid.
inteſtini recti prolapſu. 50.
lethargo, caro. 61.
lue venereâ. 51. 67.
lymphâ, ac ſalivâ tenaci. 53.
nimiâ. 49.
menſtruis ſuppreſſis. 47. 63. 64.
narium obſtructione. 49. 50 54.
oris ulceribus ex lue venereâ contractis. 48. 49.
paralyticis. 70.
phthiſi. 61. 63.
pituitâ viſcidâ. 53.
pueris, omnibuſque humidioris conſtitutionis. 69.
ſalivâ &c. nimis aquoſâ. 53.
ſuffocatione hypochondriacâ. 46. 55. 56. 57. 58. 63.
ſuppuratis, empyicis. 70.
teneſmo. 66.
Uteri anique prolapſu. 65.
Suffimenta non conducunt
in Arthritide. 69.
Aſthmate, Orthopnœâ a pituitâ craſſâ, viſcidâ, ac tenaci productis. 68.
auſteris, acidiſque humoribus. 55.
bilioſis humoribus. ibid.
catarrhis calidis. 67.
febribus ardentibus, acutis bilioſis, malignis &c. 72.
gravidis. 71.
iis, qui bilioſæ ſunt conſtitutionis. 73.
qui dolore capitis ardente &c. infeſtantur. 72.
lactantibus. 71.
lienteriâ, dyſenteriâ, &c. 68.
macilentis. 72.
morbis extenuatis. ibid.
pleuritide, peripneumoniâ. 68.
ſanguine tuſſi &c. producto. 55.
viſcidis ac craſſis humoribus alio in loco, quam in capite exiſtentibus. 55.
ſenibus. 71.
Suffitus uſurpandi tempus. 73. 74.
Suffitum uſurpaturo, quid faciendum. 74.
Suffimentum ex moſcho, ambrâ, &c. Hyſtericis nocivum. 76.
Sulphurea ex ſulphure parata medicamenta externè ulceribus applicata nigrorem ſæpius inducunt. 13.
Suppoſitorium quid ſit. 369.

Digitized by Google

quare adhibendum. ibid.
quotuplex. 369. 370.
quomodo vulgò conficiatur. 378.
conservetur. ibid.
commendatur in affectibus soporosis. 381.
ascaridibus. 382. 383.
flatibus. 383.
dolore ani. ibid.
Suppositorium ex saccharo penidio, lardo loto & caseo recenti valet ad lumbricos. 383. 419.
Suppositoria inprimis acria non conducunt in hæmorrhoidibus & cæteris ani tumoribus. 435.
ani fissuris. 438.
quibus in affectibus &c. conveniant. 369. 429. 430.
Suppositoriorum formulæ. 381. 382 383.
Syringæ in anginâ commendatæ delineatio. 243.
Syrupi adstringentis descriptio. 148. 149.
ex colocynthide Sylvii. 181.
diacolocynthidos Freitagii. 182.
de rheo simplicis Sylvii. ibid.
Magistralis Stapedii. 201.
Nephritici descriptio. 654. 655.

T.

Tabellæ scammoniatæ Sylvii. 174.
Tabes & atrophia quare purgationem vetent. 312. 313.
Tabidis sternutatoria nocent. 36.
Temperata diaphoretica biliosis quare exhibenda. 500.
Tempus ἀποφλεγματίζοντα usurpandi quale. 127.
θυμιάματα usurpandi. 73. 74.
purgationem instituendi. 341. & seq.
clysteres & suppositoria adhibendi. 457. 458.
quo diuretica conveniunt. 716. 717.
sudores provocandi. 628. 629 630.
sternutatoria ac errhina usurpandi. 40.
vomitum instituendi. 159.
Tempore pestis acria medicamenta cathartica non usurpanda. 314. 315.
Tenesmus in juvene 17. annorum curatus. 414. 415. 416.
Tenesmi in alio juvene observatio. 67.
curatio suffitu. 67 68.
Tetanus unà cum deliquio animi ac dolore artuum gravissimo in juvene febri superveniente curatus, verum aeri frigido sese exponens, denuò tetano correptus, & quibus tandem liberatus. 598. 599. 600.
Tetanus ex vulnerato pene per octo dies, ac curatus. 601.
Tinctura ant'epileptica. 233. 234.
anti-hysterica nostra. 122.
bezoardica Michaelis. 480.
catholica nostra. 212.
diaphoretica. 480.
gummi laccæ. 11.
singulariter convenit ad gingivas putridas, laxas, & fætidas. ibid.
Kinæ Kinæ. 260. 261.
nephritica. 652. 653.
radicis jensing, vel nisin valdè commendatur in colicâ. 694.
stomachica nostra. 265. 266.
veneris. 392.
Tinnitus aurium &c. in muliere triginta quinque annorum. 102. 103.
Topica in aurium morbis neutiquam frigida usurpanda. 102.
Theriaca nephriticis medicamentis quare addenda. 661.
Tremor digitorum ex abscissione filamentorum contrayervæ exortus ac quomodò curatus. 553. 554.
Trochisci ad menses provocandos potentissimi. 51.
Turpeti mineralis descriptio. 8.

Tu-

Turundæ ad hæmorrhagias narium. 14.
Tuſſis utplurimum à catarrhis. 110.
moleſta & hæmorrhagia lethalis nonnunquam a ſuffimentis excitatur. 55. 56.
ſicca catarrhalis quomodò curanda. 311. 312.
Tubarum ſoniferarum deſcriptio. 99.
uſus. ibid.
Tumor poſt omnium partium torporem in inguine dextro, quo curato, poſt menſem tres ejuſmodi tumores in crure ſiniſtro apparuêre, quibus ſanatis; poſt triennium tumor ingens, durus ſed æqualis in poſticâ thoracis parte, jam accreſcens jam decreſcens pro lunæ varietate &c. exortus, & quibus curatus 325. 326. 327.
Tumor æqualis in viro, dolorificus circà mammam, creſcente lunâ intumeſcens, decreſcente eâdem, detumeſcens; omnibus fruſtrà adhibitis, incidit in febrim quartanam & mox liber ab omni dolore duritie & tumore. ſublatâ autem febri, tumor & dolor eadem, tandem quibus curatus. 501. 502. 503. 504. 505. 506.
Tumor in puero 14. annorum pro mutatione lunæ decreſcens vel accreſcens obſervatus. 506.
Tumor ſimilis ferè in quinquagenario repertus, verum febri afflictus, mox à dicto tumore &c. liberatus. ibid.
Tumor in pedis majori digito, ex quo ultrà quinquaginta officula ſpongioſa. 575. 576. 577.

V.

Valdè carnoſis quare ſternutatoria non exhibenda. 36.
Varii calculi in folliculo fellis reperti. 229. 689.
Venæſectio larga in pleuritide quandò conveniat. 305.
in ictero, an inſtituenda. 270.
Ophthalmiâ commendatur. 391.
Colicâ, quandò & ubi inſtituenda. 403.
peſte neutiquam convenit. 560.
nonnunquam Hydropes & morbos chronicos inducit. 271.
nimis larga mutum quempiam reddidit. 101.
Venter ſuppreſſus & hinc caligines, capitis dolores &c. indicat purgationem. 337.
Ventres inferiores juxtà Hippocratem quandò purgandi. 342.
Vernum tempus, quare aptiſſimum purgandi. 341.
Vertigo quomodò curanda. 303.
quare ſternutatoria vetet. 29.
tenebricoſa undenam, & quid indicet. 157.
Veſiculæ aquâ limpidâ repletæ, quibus inciſis, ſubjacentes partes gangrænâ affectæ. 603. 605. 606. 689.
Veſica bilaria calculis referta.
Vinum medicatum ad menſes ſuppreſſos. 291.
purgans antifebrile. 447. 532.
in anaſarcâ. 686.
hydrope. 283. 538.
apoplexiâ. 386.
appetitu abolito. 511. 531.
auditus difficultate. 96. 97.
corporis debilitate. 331. 332.
cephalicum. 21. 517. 522.
diureticum contrà intumeſcentiam &c. 534. 712.
contrà flatus & præcordiorum expanſiones. 393.
hemiplegiam. 91
lunæ-

contrà lumbricos, &c. 418.
memoriæ labefactationem. 82.
motus epilepticos. 186.
& suffocationem hypochondriacam. 57.
quartanam. 165. 254. 350.
& suffocationem hypochondricam. 259.
menstrua suppressa. 362. 418.
suffocationem & menstrua suppressa. 121.
tetanum. 600.
ventriculi debilitatem. 636.

Virgo febri epidemicâ 1691. correpta, post alterum paroxysmum subitò muta facta est cum salivatione, variis sed frustrà exhibitis, tandem apophlesmatismo &c. curata. 554. 555.

Vir, cujus scrotum ex febri quotidianâ continuâ, sexto morbi die inflammatur, & intumescit &c. cum summâ duritie, internè tandem crustâ lapideâ fuit obsessum, illæsis testiculis incolumis etiamnum vivit. 150. 151. 152. 153.

Vir ex variis aëris injuriis, scorbuto &c. affligitur, urinâ nigro-crassâ redditâ, symptomata erant mitiora; è contra verò, ubi urina clara; octavo die multis petechiis per totum corpus dispersit summo pariter cum pruritu &c. afficitur, & tandem curatur. 395. 396. 397. 398. 399.

Vir biliosus dulcibus deditus, varios subindè calculos &c. per urinam excernens, in dolorem ventris rodentem cum vomitu &c. incidit, & curatur. 413. 414.

Vir ex variis crudis assumptis incidit in appetitum abolitum, ventris tormina, doloremque corporis gravativum &c. quibus præmisso clystere & hausto purgante, mixturâ sudoriferâ &c. curatus. 486. 487. 488.

Vir felis rabidæ morsu, post septimanas aliquot in Hydrophobiam incidens, fatis subitò cessit 560. 561. 562. 563. 564. 565.

Vir arthritide ac nephritide per annos aliquot afflictus, febri quartanâ correptus, liber ab omni dolore. 506. 507.

Vir biliosus febri, pruritu, maculis ac petechiis per totum corpus erumpentibus afflictus, variis frustrà usurpatis, infusione pedro del porco curatus. 589. 590. 591.

Vir catarrhosus ex febri continuâ unà cum dolore rodente &c. vesiculis aquâ limpidâ impletis per universum corpus corripitur, quibus incisis, partes subjacentes gangrænâ affectæ erant, omnibus frustrà adhibitis; obiit. 601. 603. 604.

Vires conservandæ in peste. 560.
phthisi quammaximè. 607.

Visus hebetudo undenam sæpè orta. 103.

Vitri Antimonii præparatio. 136.

Vitriolum cyprinum in Ascite optimum remedium. 535.

Vomitoria quid sint. 130.
quomodò operentur, & quid efficiant. ibid.
quibus in morbis, & quibus in hominibus conveniant. 142. 143. 144. 155.
noceant. 131. 145. 153.

Vomitoriorum differentiæ. 131.

Vomitoria simplicia quæ sint, ibid.
vehementiora. ibid.
chymica primas subindè tenent. 132.
antimoniata potius in infusione, quam in substantiâ exhibenda. 133.
quidam ferre non possunt. 166.
grata sæpè per inferiora operantur.

tur. 164. 165.
Vomitoria conveniunt
in Apoplexiâ. 143.
arthritide. 144.
aſthmate. ibid.
aurium tinnitu. 157.
cholerâ, & quæ exhibenda. 144.
cibi faſtidio. 157.
epilepſiâ ſympatheticâ. 143.
doloribus capitis inveteratis. 144
febribus intermittentibus, imprimis tertianis, & quartanis. 142. 143.
fœtu mortuo. 145.
hominibus ad vomitum facilibus. 155.
aſſuetis. ibid.
biliosis. 156.
capite firmo præditis. ibid.
gracilibus. 155.
quibus materia morbifica ſurſum fertur. 156.
thorax eſt amplus & latus. 155.
ſtomachus eſt fortis. ibid.
humoribus aqueis in ventriculo contentis. 140.
biliosis. ibid.
pituitoſis copioſis in ventriculo hærentibus. ibid.
inflammatione internâ & externâ. 150.
nauſeâ. 158.
hydropis principio. 144.
oculorum madore. 156.
partu difficili. 145.
peſtis principio. 140. 141.
ſalivâ frequenti. 157.
ſingultu. 143.
veneno quocunque in ventriculo exiſtente. 140.
vertigine tenebricoſâ. 157.
Vomitoria non conducunt
ad vomitum difficilibus. 154.
in anginâ. 150.
anguſto pectore laborantibus. 154.
aurium & oculorum morbis. 150.
debilibus. 154.
febribus hecticis. 145.
gravidis. 153.
humoribus acidis auſteris &c. 141.
herniis affectis. 153.
hyſtericâ paſſione. 149.
lienteriâ. 150.
melancholicis. 154.
mollibus, ac delicatulis. 153.
naturâ nauſeabundis. 154.
pueris. 153.
phthiſi. 145. 154.
pleuritide, peripneumoniâ, & quandò. 158.
pulmonum morbis. 145.
ſanguine tuſſiendo &c. effuſo. 142.
tabe. 145. 154.
valdé carnoſis. 154.
vomitu ſymptomatico. 150.
Vomitoriis incidens ac attenuans in aſthmate additum, quid valeat. 141. 142.
purgantia ſubindé adjungenda. 164.
Vomitui ſi ſingultus adveniat, quomodò tractandus. 163.
Vomitus ſi nimis vehemens &c. quid agendum. 162. 163.
immodicus, quid mali afferat. 154. 155.
Vomitum inſtituendi tempus quodnam ſit aptum. 159. 160.
Vomitum quæ ſiſtunt, externè vel in-

terrè 162. 163.
Vomitus ac hypercatharsis ex regulo antimonii medicinali. 546.
Vomitus ex antimoniatis si nimius, quid agendum. 163.
Vomitus in peste symptoma curatu difficillimum. 560. 561.
symptomaticus, vomitoriis non curandus. 150.
Vulnerati infrà purgandi. 302.
Unguentum ad vermes. 171.
podagricum singulare. 597.
ad scabiem. 299.
urinam provocandam. 720.
Urina in nimiâ quantitate non provocanda. 720.
purulenta &c. ex acidis diureticis producta. 681.
suppressa, externis quibus provocanda. 719. 720.
Urinæ nimiæ, quomodò sistendæ. 721.
sedimento refertæ purgationem indicant necessariam. 338.
limpidæ & claræ in phthisicis, igni impositæ, mox lactescere. ibid.
limpidæ & claræ in sanis, quid significent & quid faciendum. 339.
Ulcus pulmonum quomodò ex tussi proveniat. 312.
Ulcerosi quomodò curandi. 323.
Universalia præmittenda apophlegmatismis. 128.
sternutatoriis. 40. 411
suffimentis. 74.
Uteri procidentia, quid sit. 65.

FINIS.

ERRATA Typographica, si quæ occurrant, Benevolus Lector vel feret vel sequendi modo auferet.

Pag.	Lin.	Pro	Lege
5.	2.	erhina.	errhina.
	6.	medicamentorum.	medicament.
6.	in annot.	differ.	differ.
19.	in annot.	arriora.	acriora.
21.	in annot.	cehalicum.	cephalicum.
22.	in annot. ad §. 7.	leso.	læso.
34.	9.	acris exstillat.	acris postea in magnâ quantitate exstillabat.
59.	in annot.	acdium.	acidum.
62.	13.	tamen.	tantum.
	23.	mel. rosar. ℥iß.	add. spirit. vin. ℥vj.
63.	32.	aperientâ.	aperientia.
81.	in annot.	proficuum:	proficuum.
91.	11.	pulverisatum. mixtum.	pulverisatam. mixtam.
100.	12.	tractulum.	tractatulum.
105.	12.	decatanto.	decantato.
250.	15.	propagandi.	propagandæ.
286.	21.	tinctur. vitriolart.	tartari vitriolat.
306.	1.	pleuritidis esse.	pleuritides esse.
327.	penultimâ	dulco-amar.	Ramor. dulcamar.
455.	22.	Professoris.	Professor.
487.	ultimâ.	dor.	sudor.
503.	10.	reducendam.	reducendum.
528.	1.	328.	528.
559.	1.	556.	559.
580.	32	Tolior.	Bolior.
608.	ultimâ.	excre-	passul.
613.	13.	tridum.	triduum.
171.	4.	pilulæ &c.	pulvis, hujus dimidiam partem vesperi, manè alteram assumant, &c.
	20.	℥vij.	℥xij.

Digitized by Google

Digitized by Google